THE LIBRARIES
COLUMBIA UNIVERSITY

کتابخانهٔ سعید نفیسی

۱۲۷۰

[illegible]

هذا
كتاب الخزائن
مؤلفات العالم الفاضل الكامل
المحقق المدقق النراقي
رحمه الله

بسم الله الرحمن الرحيم

يا مالك الملك والملكوت وصاحب العظمة والجبروت ويا رب اللوح والقلم
ومولج الظلم في الانوار والانوار في الظلم والمتفرد بالالوهية والديمومية والقدم
وخالق الانسان ومعلمه ما لم يعلم فلا دراية الا ما علم ولا هداية الا ما الهم حارت
لطايف الالباب في ساحة قدس جبروتك وتاهت قلوب الافهام في فسحة عز ملكوتك
يئست عن احصاء صفاتك انامل الوصف وخسر عن حصر كمالاتك لسان الوصف
فاول الامور الاقرار بالعجز والقصور عن ادراك عظمتك واحرى الاشياء الاعتراف بالتقصير
في اداء خدمتك وطلب النجاة وقرع باب رحمتك اللهم نور بصائرنا بانوار الحقيقة
وطهر سرائرنا عن كدورات عالم الطبيعة ووفقنا لتلاوة اياتك ومتعنا بلذيذ مناجاتك
وخلصنا عن زخارف دار الغرور وطيرنا الى اعلى عوالم النور وصل على عبدك ورسولك
محمد صلى الله عليه وآله صلوة تضمحل عندها صلوة المصلين وتدفع عنا اهوال يوم الدين
وبعد فيقول المحتاج الى عفو ربه الباقي احمد ابن محمد مهدي النراقي بصره الله بعيوب نفسه
وجعل اليوم خيرا من امسه انه لما كانت طباع المشتغلين بعد الانجماد على الغوص في المسائل الدقيقة
مائلة الى ما يرتع فيه العقول وترتوي به قلوب الناظرين بعد صرف افكارهم في استخراج المطالب

بانواع

54853 G

بانواع الوسائل داعية الى حديقة يتنزهون بها ويفرحون وابهج وضيعة ترتع فيها طباع
المشتغلين واحسن حديقة تهتز بها خواطر المتعلمين هو مجموعة كانت مشتملة على
متفرقات الفوائد ومحتوية على مختلفات القواعد وكان كتاب مشكلات العلوم من تاليف
الوالد الماجد العلامة شكر الله مساعيه الجميلة محتويا على عقايد مسائل لم يسمع بمثلها
الافكار ومشتملا على حل مشكلات لم يصل اليها ايدي الافكار من اخبار وايات والغاز
ومعميات وامثال وابيات عربية ومغالطات واسولة حسابية ومسائل عقلية ونقلية
وفوائد عجيبة ودقايق غريبة لكنه طاب ثراه اقتصر فيه على حل المشكلات واختصر الكلام بشرح المعضلات
وكان غالبا عما يميل اليه كثير من الطباع المنزجرة عن التدبر لكثرة الاشتغال عاريا عما تنبعث
اليه القرائح العاجزة عن التدبر في المعضلات والماخذ لها بالتفكر من الكلال من حكايات شايقة
وابيات رائقة ومطايبات رائعة ولطايف ومكالمات وظرائف وقواعد كلية وفوائد جزئية
واثار للباحثين ولخبايا الغابرين فخطر ببالي ان اجمع كتابا يحتوي على كثير مما ذكره ويشتمل على
جم غفير مما سطره واجعله كالتابع لهذا الكتاب فشرعت في تلفيق هذه المجموعة متوكلا على
الله وهنا ولم اذكر فيه شيئا مما كان في الكتاب المذكور مذكورا بل اقتصرت فيه على ما
لم يكن فيه مسطورا فادخل باعلى في حدائقها واقتبس انوار الحكم من مشارقها حتى تعثر على عرائس
مبدعة لم يسمع بمثلها الافكار وكلمات عجيبة تشوق النفس الى عوالم الانوار وابيات شائقة
اعذب من الماء الزلال واشعار رائقة تحكي ايام الوصال وقصص ينفث غبار الملال
عن صفحات الخواطر وحكايات تقر بها اعين النواظر ولطائف تسر بها خاطر الحزين ومطايبات
اصفى من الماء المعين ونوادر افكار يتحرك لها الطباع وفوايد ابكار يدهش بها الاسماع
ومعضلات لم يكشف عن وجهها النقاب وخفايا مباحث بقيت الى الان في حجاب الاستتار

893.78
N164

عظماء السلف واخبار ملوك الخلف وسميتها بالخزائن ولما كان بعض ما يذكر فيها من
الامور المختصرة ونثر المطالب التي كنت عليها مصنونة تفرقت المطالب في مطاوي الكتاب و
المراجع ما يتعلق بمقصد واحد في مقام واحد حتى لا يحصل تمام المطلوب الا بعد الاتعاب فانخها
باحب في متنوعها وفيقين السفرات وجليسين الحضرات صاحبين الخلوات نسبين لو
ولا تنسني من الدعا وهو سامع الدعوات وموضع الرجا **حديث** قال سيد البشر و
الشفيع يوم المحشر عليه صلوات الله الملك الاكبر طوبى لمن انفق ما اكتسبه في غير معصية
وجالس اهل الفقه والحكمة وخالف اهل الذلة والمسكنة طوبى لمن ذلت نفسه وحسنت
خليقته وصلحت سريرته وعزل عن الناس شره وطوبى لمن انفق الفضل من ماله وامسك
الفضل من قوله **قاعدة** قال الشيخ البهائي في خلاصة الحساب اذا اردت مضروب عدد في
نفسه في جميع ما تحته من الاعداد فزد عليه واحدا واضرب المجموع في مربع العدد فنصف الحاصل
هو المطلوب ولا يخفى ان هذه القاعدة مختصة بما اذا اردت مضروب العدد في نفسه في
جميع ما تحته الى الخمسة وقد خطر ببالي في ليلة الاثنين وعشرين من شهر صفر المظفر
سنة ١٢١٣ **قاعدة** اسهل مما ذكره الشيخ جارية في ضرب العدد في نفسه في كل ما تحته
من الاعداد التي تحته سواء كانت منتهية الى الواحد وهي ان تجمع من العدد المنتهى اليه سواء
كان واحدا او غيره الى هذا العدد وتضرب المجموع في العدد فالحاصل هو المطلوب ففي المثال
المذكور وهو الستة في مفروض الشيخ ضربنا الخمسة والاربعين في العشرة حصل ٤٥٠ وهو المطلوب
معما باسم علی چه نام او کند ندیر صوامع ملکوت   بقدر مرتبه هر یك جا بلند شوند
یعنی هر یك از حروف جا که ذا   وجیم والف ست بقدر مرتبه خود ترقی کنند یعنی ذا حاد
بعشرات دو ند یعنی ذا عین می شود وجیم لام والف یا واز جمع مجموع اسم علی حاصل می شود

حکایة

[illegible]

حکایة قال الاصمعی ضللت بالبادیة ومعی کیس فیه دنانیر فاودعته امرأة من الاعرابیة
فلما طلبته انکرته فقدمتها الی شیخ منهم فاقامت علی انکارها فقال الشیخ للعرب قد علمت
انه لیس علیها الا الیمین وانی کنت اعلم انها لا تنکل من الیمین فقلت ایها الشیخ کانک ما
سمعت قوله تعالی ولا تقبل لسارقة یمینا ولو حلفت برب العالمینا فقال صدقت
ایها الرجل وهددها فاقرت ورددت لی مالی ثم التفت الشیخ الی وقال فی ای سورة تلک الآیة
فقلت فی قوله تعالی الا هبی بصحنک فاصبحینا ولا تبقی خمور الاندرینا فقال الشیخ سبحان
الله لقد کنت اظن انها فی انا فتحنا لک فتحا مبینا **خاقانی** شاه ترکان سخن مدعیان
می شنود شرمی از مظلمه خون سیاوشش باد میتواند شد که مراد از خواجه شاه ترکان
قوه عاقله ملکیه باشد و از مدعیان قوای بهیمیه سبعیه شیطانیه وغضبیه ووهمیه باشد یعنی شهوتو
که جنود شیطانند و مراد از سیاوش نفس ناطقه قدسیه باشد که مانند سیاوش از
وطن اصلیه خود دور افتاده و از مصاحبت دوستان وهم جنسان خود که ارواح مقدسه مجرده وعقول
مجرده هستند باز مانده و بغربت گرفتار شده وخلاصه معنی آنستکه عقل که پادشاه
مملکت بدنست تدبیر خود را از دست داده و بفریب لصوص قوای بهیمیه و سبعیه و
شیطانیه که بمنزله مدعیان اند مغرور شده و باعث هلاک نفس قدسیه گردیده ربنا
نجنا من ظلمات مضیق الطبیعة برحمتک ورأفتک **مسئلة امتحانیة** ای مربعین
یکون التفاضل بینهما زائدا علی مضروب مجموع جذریهما فی تفاضلهما بواحد هذا مما یمتحن به
للتدرب فی علم الحساب فان الماهر فی الفن اذا نظر فی لوازم المسئول عنه یعلم استحالته لوجوب
مساوات التفاضل بین کل مربعین لمضروب مجموع جذریهما فی تفاضلهما **مطایبة**
نقل الراغب فی المحاضرات قال کان بعض امراء بغداد یقال له کوتکین اصابه قولنج وامره الطبیب

بالحقنة فوصفها الى ان قال وتوضع الانبوبة في الاست فنفخت وداخ الامير فظهرت نار الغضب فقال رماد الكذا

في وجهه فقال في است من تخاف الطبيب قال في است ايها الامير **فائدة عظيمة**

اعلم ان لتخفيف المضا وتسهيل الشدائد اسبابا اذا تدبرتها وصادفت من هو في

وقعها وقللت تاثيرها فمنها اشعار النفس ما تعلمه من حلول الفناء والمصير الى الانقضاء

وليس للدنيا حال تدوم ولا للمخلوق بقاء معلوم ومنها ان يستشعر ان في كل يوم يمر منها

من الهموم شطر ويذهب منها جانب حتى ينجلي وانت عنها غافل ونعم ما قال الشاعر تسلّ عن الغموم

فليس شيء يقيم فما همومك بالمقيمة لعل الله ينظر بعد هذا اليك بنظرة منه

رحيمة ومنها ان تعلم ان في ما وقي من الرزايا والبلايا ما هو اعظم من رزيته واشد من

بليته ومنها ان تعلم ان لمواساة الاشياء من دلائل فضله ومحنه من شدائد بليه ومنها ان

صلابة عوده يستشعر بانه يعتاض من الارتياض بنوائب دهره والارتماض بمصائب عصره واستقامة

عود وتجارب لا يضر معها رخاء وثباتا لا يتزلزل بعده بكل شدة ومنها التاسي بالانبياء

والاولياء والسلف الصالحين فانه لم يخل احد منهم مدة عمره عن تواتر البلايا وتراكم الرزايا

ومنها ان بازاء كل مصيبة محو سيئة او رفع درجة او غفران ذنب ومنها ان يستشعر بنفسه

بانه قد علم بالتجربة ودلت الاخبار وكلمات الاخيار على ان بعد كل مصيبة فرجا وسرورا

وعقيب كل شدة بهجة وراحة كما قال الشاعر در نوميدى بسى اميدهاست پايان شب

سيه سفيد است ومنها ان يستشعر بان هذه المصيبة نزلت به من خالقه وبارئه الذي

هو العدل الحكيم الرؤف الرحيم ولا يصدر عنه بالنسبة الى مخلوقه الا ما هو خير له غاية الامر ان

عقله عاجز عن ادراك الخيرية ومنها ان يعلم ان الصبر والرضا في كل مصيبة يوجب اجرا جزيلا

وثوابا كثيرا لا يكاد ان يصل اليه العقول والافهام ومنها ان يستشعر بانه لولا صبره ورضا

فانه

فاتی امر بفعل **قاعدة** سنحت بخاطری الفاتر اذا اردت ضرب عدد فی نفسه و فی جمیع
ما فوقه الی ای عدد ترید فاجمع هذا العدد الی المنتهی واضرب المجموع فی هذا العدد
فالحاصل هو المطلوب مثلا اذا اردنا ان نضرب الخمسة فی نفسها و فی جمیع ما فوقها الی العشرة ضربنا
الخمسة والاربعین فی الخمسة حصل ۲۲۵ و یجری هذا فی ضرب کل عدد فی اعداد متعددة
متصلة او منفصلة کما لا یخفی **فائدة** یکی از شعرا در کتابی که در علم عروض تالیف
نموده است گفته است که هر که بسرعت تمام چند مرتبه در پی بگوید خواجه توجه
تجارت کی التشخص فصیح است **مطایبة** گویند جامی روزی که این شعر را گفته
بسکه در جان فگار و چشم بیدارم توئی هر که پیدا می شود از دور پندارم توئی
شخصی در آنجا حاضر بود گفت اگر خری پیدا شود گفت پندارم توئی **فائدة**
سر بعد الطعام ولو خطوة ثم بعد الحمام ولو لحظة بل بعد الجماع ولو قطرة **قاعدة**
اگر کسی انگشتری یا چیزی دیگر در یک دست گیرد و خواهی بدانی که در کدام دست است
اورا امر کن که از برای دستی که انگشتر دارد یک عدد زوجی بگیرد و از برای دست خالی
یک عدد فردی پس او را امر کن که ضرب کند عدد دست راست را در عدد زوجی حاصل
را با عدد دست چپ جمع کند پس مجموع اگر فرد باشد انگشتر در دست راست باشد و اگر
زوج باشد در دست چپ باشد **مسئلة امتحانیة** ای عدد اذا قسم بقسمین یکون
الفضل بینهما نصف الفضل بین نصفه و بین کل منهما و هذا مما یمتحن به المدعون
للتدرب فی علم الحساب والماهر یعلم استحالته لوجوب کون الفضل بین قسمی کل عدد ضعف
الفضل بین نصفه و بین کل من القسمین **قاعدة** قد سنح لی فی ضرب التسعة فی العدد
المرکب قاعدة سهلة و هی ان تضع صفرا فی یمین هذا العدد و ننقص هذا العدد

المرهو فالحاصل هو المطلوب مثلا اردنا ضرب المشقة فی ۲۵ وضعنا صفرا فی یمینه فصار

المطلوب ۲۵۰ نقصنا عنه ۲ فصار ۲۲۵ وهو معمّا باسم مسعود آنها بهر نثار افشاند دل بر

هناد شمع در بزم تو و دود دلش سر بکند شده بود مراد از آنها نقطهای شین شمع

ومراد از دل میم شمع است مراد از سر دود دال و لست و بقیه واضح است فائده نکته بدا

طریق شناختن چوب بنوس انستکه چون در آب نهاد فرو رود و اگر در آتش نهند

بکدازد و بوی خوش دارد درخت او کسی ندیده و منابت او پیدا نیست ابن دریا

دلمع از او می آورد و مردم از او میکیرند و آن بر دو نوع است سیاه و ملمع آن بر دو نوع است

یکنوع ملمعی از برنگ سیاه است زرد فام و یکنوع ملمعی از برنگ سرخ لالکی است

وسفید صندلی قاعده فی استخراج العدد المضمر من اضمر عدد من فرد ان یضرب احدهما فی

ضعف الاخر وان یزید علی الحاصل مربع المضروب وعلی المجتمع احد المضمرین وسئله عن المجتمع

فما کان فاطلب اقرب مجذور الیه من اسفل ما زاد فهو احد المضمرین فاطرحه من جذر ذلك

المجذور فما بقی هو الاخر والاصل فی ذلك ان اقلیدس قد برهن ان کل عدد ضرب احدهما

فی مثل الاخر وجمع الحاصل الی مربع العدد یکون الحاصل مجذورا وجذره مجموع العددین فنا مثلا

حتی تعرف للتقریب مثال اضمر ۲ و ۳ امرناه بضرب ۲ فی ٤ ضعف ۳ صار ۱۲ ثم بان یزید علیه مربع ۲ فصار

۱٦ ثم وان یزید علیه ۳ فهو احد المضمرین طرحناه من ٥ بقی ۲ فهو المضمر الاخر لاادری اتش

افسرده از کار رود وا مانده ام همرهان رفتند خاکستر نشینم کرده اند شجاع شده اینقدر

کناهم که بمحشر از خجالت نتوانم ایشان بصف کناه کاران نظامی چه داری کسی با خان

افلاك چرا کردن بکردم مرکز خاك چه میخواهند بن محمل کشیدن چه میجویند از منزل بریدن

درا این محرابکه معبود کیست وزاین آمد شد مقصودشان چیست چرا این ثابتست

[illegible]

این منقلب نام که گفتا بن را بچم از ابیادام همه هستند سرگردان چو پرگار پدید
آرنده خود را طلبکار **فائدة** بدان از جمله چیزهائیکه دفع سرعت انزال میکنند از جمله مجربات است
تخم ترب را کوبیده و با پیه گوسفند ممزوج کنند چند دفعه بر قضیب طلا کنند بغایت نافع است
کلام لبعضهم ونعم ما قال من اثبت لنفسه تواضعا فهو المتکبر حقا و وجهه ان التواضع لیس
الا عدم رؤیة النفس فمتی اثبت لنفسك تواضعا فقد اثبت لها رفعة انت تتواضع معها فانت من
المتکبرین **فائدة** اذا اردت ان تعرف قطر کرة مصمتة کانت او مجوفة فان کان بحیث امکن نقلها
و تحریکها فارسم علی سطح مستو خطا مستقیما وضع علی ذلك الخط لبنتین من لبنتها بالکونیا بحیث
تکونان عمودیتین علی السطح واخرج الکرة من بینهما مماسة لهما فما وقع من الخط مثل قطر الکرة و
ان لم یمکن تحریکها فنصب مسطرة موازیة للافق و تعلق منها خیطین مستقلین بشاقول
بحیث یماسا الکرة فما بین الخطین من المسطرة مثل قطرها وقد خطر ببالی لمعرفة قطرها وجه آخر یجری فیما

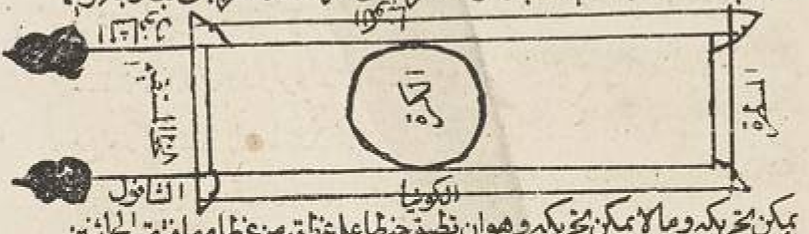

یمکن تحریکه و ما لا یمکن تحریکه و هو ان تطبق خیطا علی غلظه من عظامها فتقسمه الی اثنین
وعشرین قسما فسبعة اقسام منها هی مثل قطر الکرة **عن خط فاش** مسبلة الکذاب وانواعها
ذرعات المحاصدات حصدا والذاریات ذروا والطاحنات طحنا والعاجنات عجنا فالآکلات
اکلا و اضاف الیها بعض الظرفاء و الخاریات خریا و منها الفیل ما الفیل و ما ادریك ما
الفیل له ذنب وبیل و خرطوم طویل **قاعدة** کل مربع فهو یزید علی حاصل ضرب جذر کل
من المربعین اللذین هما حاشیتاه فی جذر الآخر بواحد مثلا ۹ مربع ۳ والمربعان اللذان فی حاشیته

٣ و ٤ وجذر الاول ٢ و ٢ وجذر الثاني ٣ وحاصل ضرب احدهما في الآخر ٦ و ٦ وزيد عليه
بواحد **مركز الجواهر** امير المؤمنين ع استشر اعدائك اقرب من دائهم مقدار اعداوتهم ومواضع
مقاصدهم **فائده** بدانکه فادزهر حیوانی را از شکم بز کوهی که هرند و بعضی از شبانکاره هیچ
موضع دیگر حاصل می شود و گویند غذای آن گوسفند مار باشد و فادزهر در شیردان آن
گوسفند سیاه شود و در شام مانند آن می سازند که مشکل می توان فرق کرد و امتحان آنکه آیا
اصلی است یا مصنوعی آنستکه سوزن را با آتش سرخ کنند و بر آن نهند اگر مصنوعی است چون
سوزن در آن فرو رود دود سیاه از آن برآید و اگر فادزهر است دود ندهد که نوک
سوزن را زرد کند برآید و از خواص آنستکه چون بر گزیدگی مار طلا کنند در حال درد
ساکن شود و از مردن ایمن شود و خواص دیگر بسیار دارد **فائده** طریق شناختن مهره
مار آنستکه چون بر جامه صوف سیاه بمالند سفید شود و چون بمبالغه بمالند سیاه شود
و سفیدی بماند و آن بر دو نوع است معدنی و حیوانی و حیوانی آن برنگ مار بود خاکستری
و می شود که سیاه رنگ باشد طریق شناختن همانست که مذکور شد و اما معدنی آن
در بدخشی و سیاه رنگ و خاکستری رنگ می شود بشکل نگین بزرگ مربع بود و امتحان آنستکه
چون در میان آب لیمو اندازند در صحن چینی و بعضی سرکه نیز گفته اند بحرکت آید و دوان گردد
و هر دو نوع در خاصیت شریکند **فائده** بدانکه در ابتدای آنکه طفل آبله بیرون کند
هرکه در خانه باب برهنه شود و بر پای وی نشیند ایمن باشد از اینکه در چشم او آبله بیرون آید و از
الاکبر مجربست **لغز** لمؤلفه العاصی بسم الله الرحمن الرحیم بعد الحمد لله الملک و الصلوة علی سید
البشر و آله شفعا یوم المحشر یقول الاذل الاحقر ابن محمد محمد تقی بن دراز الری المخلوات و فقها
خالیا عن ریب النفاق و فی المعضلات شفیقا سالکا مسالک الوفاق انها بنفث عبا

الملال من الخاطر الحزين وجليسا يبين احكام الشرع المبين لنشر وستصحب و دالة وفق
والايام وودة لا يتغير بتغير الشهور والاعوام وذخيرة نافعة ليوم الخلوة ولمعة مضيئة
يرتفع بها حجب الظلمة لا يضعف مداركه وان بلغ الى ارذل العمر اسمه ثلاثي وان كان خماسي
الحروف هذا غريب لو نقص عنه حرف واحد بقي حرفان وهذا عجيب لو نقص ثالثه عن اوله
بقي اخره ولو نقص رابعه عن اخره بقي اوله لو اسقط طرفاه بقي ما يفر عنه كل احد مع ذلك
قد يطلب بسعي شديد واوله ثانيه كمال شعوري ونصف اخره كمال الظهوري لو تساوت
مراتبه حروفه بالتنزل لحصل اول موضع يدخل ثانيه في الاعداد بلا ارتياب ولو طرح
ثالثه وثانيه المراتب بالترقي لعلم عدد دراهم النصاب ولو اسقط اوله لظهرت الحمرة
كثانيه لو نقص رابعه لكشف البياض كالبيض ومن طرح وسطه يحصل للجماعة الاجتماع
ومن تصحيف حروفه يظهر الفرج بلا نزاع وله يساوي عدد اقسام الثلث المضوعة
وثانيه يعادل اقسام الموجودة الممكنة ثانيه جزء لاوله ومع ثالثه جزء لاخره لو طرح
وسطه لكانت البواقي مشتركة ولو زيد على كل منها لكان الجميع متباينة نصف ثالثه
اول عدد يقع فيه التناسب لو زيد على زبره اصغر شطريه على بينا تجد اقرب المربعات
اليه ويحصل عددان يكون بينهما التجانب ثانيه عدد تام في الحساب واخره اول عدد
صرح بكماله الكتاب اذا نقصت من اخره ربع يتلوه صاحبها موصوفا بالكمال المخصوص
من بين الحروف بالاجلال لو نقص عن بيناته ثلثا اوله يساوي عدد عظام الانسان و
لو نقص عن زبره ثانيه الا ثالثه قد حصل من تقسيمه عددان متعادلان لو نقص ثالثه
عن ثانيه بقي عدد الطبقات ولو زيد على ثالثه ربع رابعه علم السموات الكبيات وله لنفسه

ثلث اوله

صغرى العطايا ونصف ثانيه مخرج لما يرد الى كثير من الوصايا وابعد ولئن يبس الاعضا
البانيات وخامسه في ذلك من المتوسطات ثانيه يطابق الواجبات من الاعمال وثمانية
يوافق شهود المحل والفصال اذا سقطت ثالثه من الاسماء اللازمة للرفع بقي عدد
الجمل التي لها محل من الاعراب وان نقصته من عدد الاسماء اللازمة للنصب من الباقي
عدد المبنيات بقي عدد الجمل التي لها من اعراب المحل غاية الاجتناب وان اضفت اليه عدد
الاسماء التي تنصب تارة ولا تنصب اخرى ساوى عدد ما هو عن المتبوعية ممنوع و
بالتابعية اخرى ثم ان هذا الاسم مع كونه حرف صاطر فانه عشري جامع فمنها ما هو لعشرات
يساوي نصف مجموع حاشيته بالوجهين هذا من الخواص ونصف نصفه عدد شرائط
القصاص اعداد النصاب من ضرب ولدي الجزء معلومة وابطاله من تضعيف جذره في
بيناته وزيادة ثلثه خامس الاسم فهو مشبه القوس مع الوتر دليل وطرح نفسه
اليه سبيل تضعيفه يعادل القضايا الموجهات ولو نقص عنه عدد لا يتغير في الرباعيات
التكعيبات للثاني الموجودة من الكرات ومنها ما هو عار عن الزيادة والنقصان
معدود من حروف الزوايد بثلثة معان لو نقص عنه سبعة بقي ستة وهو نصف مجموع
حاشيته من الاعداد ومع ذلك يزيد عليهما من وجهين باقل الافراد يعادل عدد اقسام
النظم عند الشعراء ولو زيد عليه ثلثاه للثاني العقول الطولية التي اثبتها الحكماء
ان اخذت جذره فهو زوج الفرد بلا ارتياب وان عددت بيناته فهو الفرد الاول عند اهل
الحساب مراتب تضاعيف بيوت الشطرنج عن تضعيفه بعد نصفه مع زيادة ثلثه
ظاهرة واعداد الالوف المكررة فيها عن نفسه بينه باهرة اركان الخطائين من تضعيف
نصفه معلومة والمسائل الجبرية من تنصيف ضعفه مفهومة نصفه يعادل المفردات

ونصفه

ونصفه الاخرى يساوى المقترنات ضعفه لعدد بيوت قعة الزه معادل وثلثه لانواع
النقط قابل نصفه عدد الخلفاء الذين صرح بخلافتهم الكتاب فى مكعب نصفه يزيد على
اجزاء النبوة بواحد بلا ارتياب ثلثاه يعادل الرئيسة من اعضاء الحيوانات ولو زيد عليه
واحد ساوى ما للعين منها الطبقات ومنها ما هو الاعداد بمعنيين ولو لم يكن لا
تعدم جميع الحروف من البين وهو قطب الحروف واولها ومادتها وهيولها ومنها ما يكون
صحائف الجفر عن نصف مربعه بنقص خمسه واضعه وبيوت الشطرنج عن زيادة ثلثه اخماسه
لا تخفى علامة ربعه بشبه ضعفا يستحب به رمى الجمار ونصفه عدد اذا بلغ اليه يجب الزكوة
فى الدنيا ولو نقص عنه عشره وزيد نصف ثمنه على الباقى يعلم سطح دائرة كان قطرها
اول عدد لا كسر فيه لو نسب الى محيط الدائرة ولو زيد على عشره خمسه اصناف الافعال لو
على المتمتع بينة ظاهرة لو ضرب فى مقاديم الاشيا ونقص ضعفه عن الحاصل يساوى دية
مجموع الكا جزء ولو ضرب فى الكا جزء ونقص عن الحاصل لعادل ديه مجموع المقاديم
بلا نكير ومنها ما يعادل ارتفاع القطب فى موضع يكون فيه الطلوع والغروب بالعكس
وسبعه يساوى الحروف التى اتصفت بالهمس سبعه يعادل المنحوسة من المنازل ونصف
سبعه لعدد المفاصلات من الحروف معادل ثلثه منها مخبرة عن المصاحبة والاجتماع
وثلثه اخرى عن التشريك فى الانقطاع بنفى باربعة منها الامور والاحوال وباخر يفرق بين
الاسماء والافعال والاشتراك عن واحد اخر مبين احد الاخراج موضوع معين لكل منها
ومن اللوازم خواص واحوال يوجب ذكرها الاطناب فى الملال وقد تم فى سنة يعادل مجموع
ذره وبينا تره ومجده ونصف ثانيه الصلوة على موسس اساس الشرع ومسدد مبانيه
جز فى غزل همان به که هر حرف نبند از ذکوش و رنند زدل مرغان چمن بسبا است

نصف

بجفر ثمانية وعشرين بلبنا
وكل كعب ثمانية وعشرين
صفحة ١٢
حاشيه
الحروف المقطعة الا
يمكن وصفه بالعدد فى
الكتابة ولم يوجد التلفظ بها
١٢

من شهر **حادثة** قال شيخنا البهائي في الكشكول ان في ليلة الاثنين ثالث عشر شهر رمضان المبارك
سنة الف من الهجرة يتفق قران النحسين في برج السرطان وهو يدل على وقوع فتنة عظيمة في
العالم وكثرة الهرج والمرج وانهدام العمارات العالية وحركة العساكر في الاطراف ولكن
هذه الامور لا تطول مدتها بل يتبدل الى الصلاح والانتظام سريعا ويرتفع شان
اكثر بين وينتظم اوامر الشرع ونواهيه سيما في السنة الرابعة من هذا القران انتهى كلامه رفع
في الخلد مقامه وقد اتفق قرانهما في هذا البرج ايضا في ليلة الاثنين ثاني شهر ذي الحجة
الحرام سنة ١٢١١ الف ومائتين واحد عشر من الهجرة وقد ظهر اثاره وهو انه وقع في العشر الاخر
من هذا الشهر قتل اقا محمد خان القاجار سلطان ايران في حوالى تفليس وقد وقع بسبب
قتله فتنة عظيمة في ايران وقتل كثير من العساكر وذهبت اموالهم وحركت العساكر من
ونهب كثير الاطراف واشتدت الدروب بحيث لم يمكن العبور وذهبت اموال الناس كثيرا من الرعية
واضطرب الرعايا واطلق قطاع الطريق عنانهم في الاطراف ولكن انتظم الامر بعد مدة يسيرة
وتصرف المملكة في سنة ١٢١٢ الف ومائتين واثنى عشر ابن اخيه السلطان بن السلطان
الاعظم فتحعلى شاه قاجار خلد الله ملكه واطمئن الناس وامنت الطرق وكان له
ورغبة ميل الى العلم والعلماء وحصل به رواج في الشريعة احكام **صافي** دردا كه دواى درد پنهانى
ما افسوس كه چاره پريشانى ما در عهده جمعى است كه پند اشنانند ابادى خود را
ز ويرانى ما **لا ادرى** كيهم كه فلك همه همراز ايد ناسازى هر يه هر ساز ايد
ياران كهن شدند كجا جمع شوند واين عمر كهن شده كجا باز ايد **بابا طاهر** بى شر باد
ببستان كل مرو باد اگر ره باكسش مركز مرو باد بتر كر كل بخنده لو كشائى زخنر
از خون دل مركز مشو باد بتر اشكم ز مژگان توانى بتر مخل ام بى برانى بتر

در کنج تنهائی شو و دروج تشبثنا ما حیوتم بو سرانی **لاادری** من المروة ان ابیت سهد
تلقاء ابل ملابس بدموع تبیت بان الجفون من الکری وابیت منک بلیلة
الملسوع قد کنت اجزیک الصدود بمثله لو ان قلبک کان بین ضلوعی **فائدة جلیلة**
للمحبة وعطوفة الملوک والحکام یکتب یوم الخمیس قبل الشمس الله اکبر فی مرة ولا حول
لا قوة الا بالله العلی العظیم فی مرة ثم علقه علی عضدک ثلثة ایام فانک تطاع ولا تعصی ما
دام ذلک معلقا علیک ولا تخشی من جبار ولا عقرب ولا سبع ولا شیء مما خلقه الله تعالی
وذلک من الاسرار المجربة من اکابر هذا الفن الشریف نقلته من خط والد العلامة طاب
ثراه وهو کتب فی آخره انی نقلته من خط ملا محمد تقی المجلسی ره **فائدة** بدانکه طریق نوشتن
عقیق بخط سفید بگیر قلیاب که آن را بفارسی کلیاب گویند وآن را در سفالی کرده و
اگر آب نه بدهد باشد بهتر است وآن را در آفتاب بگذارند تا ملح آن سفال نشر کند و در خارج
سفال بسته شود بعد از آن ملح آن را گرفته و داخل سرکه نمایند و هرگاه آب برگ صنوبر و
کف دریا و صمغ عربی را نیز داخل نمایند بسیار بهتر شود و بعد از آن او صاف کرده بر
عقیق هر چه خواهند بنویسند و باتش ملایم ببرند بنحوی که آتش بآن نرسد نگاه کنند
تا سفید شود بردارند و بهترین طریقها آتش بردن آن است که پارچه از طلق بر روی
خاکستر بگذارند و اطراف آن طلق را آتش بچینند بشکل گنبد و سوراخی بگذارند که
طلق را ببینند و نگاه کنند تا نوشته عقیق سفید شود بردارند **روی** عن جعفر
انه قال من قرء فی المصحف متع ببصره وخفف عن والدیه ولو کانا کافرین **لاادری** ما را
خواهی چه حدیث ما کن خو با ما کن و ز دیگران خو وا کن ما را بیا تیم با دماد بیا کن
با ما بد و دل مباش دل یکتا کن **لاادری** حدیث عقل را با پادشاهی عشق چنان

شده است که فرمان حاکم معزول الاارکی تو نام نیک حاصل کن در این بازار ای همه
که در کوی که ما هستیم نام نیک بدنامی است لمؤلفه چون مرا دامان یار از دست
رفت دست رفت دل کار و کار از دست رفت دل باو دادم با امید وفا کاین
دل امیدوار از دست رفت اخرای گل عندلیب خویش را مرهمی کن ز خار
از دست رفت زخم دل داری شمر دشنام هجر اه کام و دم شمار از دست رفت
منعم ای ناصح مکن بی روی او کز مرا صبر و قرار از دست رفت پیش زاهد پرده
از رخ بر گرفت زاهد پرهیزکار از دست رفت رشته عمر دراز از دست شد
تا سر زلف نگار از دست رفت حکایت روی ان الوزیر نظام الملک خرج ذات یوم الی
الصلوة فجلس قلیلا ثم التفت الی الحاضرین وقال هنا بیت شعر اریدله اولا وهو
فکانی فی کانه وکانها امل ونیل حال دونها القضا وکان فیهم مسعود بن محمد الخجندی
فقال بالحبیبات دنی متنکرا فبدا الوشاة فولی معرضا فاستحسنه الوزیر لبعض
الاصدقاء المعاصرین ذکرت لیالیا سلفت بجمع فبت لذکرها شرق الدمعی
وادکرنی بیشم ریاض نجد معاهد جیرة نزلوا بسلع واومض بارق فی الجزع وهنا تبرجم
عن قلوب فات صدع وغرد طایر یملی حدیثا بعثد خاطری ویریع سمعی بجمع لو
تعطفهم قلوب تبدد شملها من بعد جمع فنوا واصلین عقیب هجری وجودوا
منعمین عقیب منع لبعض الاصدقاء ابدر تجلی فی خلال السحائب ام ارتفعت عن
وجنتیها الذوائب اشمس تبدت فی الطلوع ام انها تریک المحیا بین ما هو حاجب
اناظر لفنا الحلو ام لها سیوف لقتل العاشقین قواضب اذا ذقن منها ام
الدراء فرغا لبوتقطر فیها القلوب ذوائب اری لکل قتلاها ولاد بعد ذا

امن دمع قدام رمته الحواجب ادبها باسباب الهلال وطبعها لسفات مما العاقبة
لواعب للمجنون العامري الا يا حمامات العراق اعنني على شجوي وابكين مثل بكائيا كما
سقى الله اطلالا بناحية الحمى وان كن قد ابدين للناس ما بيا خليلي ان قد دقتني
تمتا لبرق يمان فاجلسا علانيا خليلي لو كنت الصحيح وكنتما عليلين لم افعل لفعل
كما بيا خليلي مدا لي فراشي وارفعا وسادي لعل النوم يذهب ما بيا وان شئتما
داء الصبابة بلغا نتيجة ضوء الشمس عن سلامها الا يا طبيب الجن بالله داوني
فان طبيب الانس اعيا دوائيا وقالوا به داء يعز دواؤه وقد علمت نفسي مكان دوائيا
خليلي اما حب ليلى فقاتلي فمن لي بليلى او فمن ذا لها بيا احب من الاسماء ما وافق اسمها
واشبهه او كان عنه مدانيا اصلي فما ادري اذا ما ذكرتها اثنتين صليت الضحى ام ثمانيا
اذا ما تمنى الناس روحا وراحة تمنيت ان القى البلاد خاليا فانت التي ان شئت
اشقيت عيشتي وان شئت بعد الله انعمت باليا واخرج من بين البيوت لعلني
احدث عنك النفس بالليل خاليا ايا ليل اشكو الذي قد اصابني الى راهب في دير
لو ثلبا ايا ليل اشكو الذي اصابني الحبيب صعب الذي لا يخفى لنا **حادثة**
في سنة ٣١٧ دخل القرامطة في مكة في ايام الموسم واخذوا الحجر الاسود وقتلوا خلقا كثيرا
وبقي الحجر عندهم عشرين سنة وممن قتلوه علي بن بابويه كان يطوف فما قطع طوافه فضرب
بالسيوف فوقع على الارض وانشد ترى المحبين صرعى في ديارهم كفتية الكهف لا يدرون
كم لبثوا **نسبا** السادات الطباطبائية منسوبون الى طباطبا وهو ابراهيم بن اسمعيل بن
الحسن بن علي بن ابي طالب صلوات الله وسلامه عليه صرح باسمه هذا في حديث رواه
في الكافي باب ما يفصل بين الحق والباطل **قال** بعض الحكماء من اكتسب مالا من نهاوش

انفقه الله من نهائوای من اکتسبها لا من مثل فواه الحیتا انفقه الله فی مثل الاباد التی
یطرح منها ما لا ینتفع به **احادیث** فی فضل السکوت روی فی الکافی عن عثمان قال حضرت
ابا الحسن فقال له رجل اوصنی فقال احفظ لسانک تعز وفیه عن الصادق ع قال انه قال
قال لقمن لابنه یا بنی ان کنت زعمت ان الکلام من فضة فالسکوت من ذهب وفیه عنه ع قال
انه کان المسیح یقول لا تکثروا الکلام فی غیر ذکر الله فان الذین یکثرون الکلام قاسیة قلوبهم
ولکن لا یعلمون وفیه عنه ع قال ما من یوم الا وکل عضو من اعضاء الجسد یکفر للسان
یقول نشدتک الله ان نعذب فیک قول یکفر ای یذل ویخضع والتکفیر هو ان ینحنی الانسان
ویطاطا راسه قریبا من الرکوع نشدتک الله ای سالتک بالله واقسمت علیک
مسئلة من المساحة قال شیخنا البهائی فی خلاصة الحساب فی فصل مساحة الاجسام واما
الکرة فاضرب نصف قطرها فی ثلث سطحها او الق من مکعب القطر سبعه ومن الباقی ونصف سبعه
کله قول ان الوجه الثانی من الوجهین سهو بین وخطاء واضح لان البرهان قام علی خلافه وکذا
هنا لا یناسب بنین خطائه بالمقایسة الی الوجه الاول فنقول لو فرضنا کرة قطرها ١٢
فیکون محیط عظیمتها لا محالة ٣٧ ء ولما کان مساحة سطح الکرة هی مضروب قطرها فی محیط
عظیمتها فیکون سطحها ٤٥٢ ء فثلثه ١٥٠ ء ومضروب نصف القطر فی هذا الثلث الذی
هو ٩٠٥ ء مساحة الکرة بالوجه الاول والوجه الثانی یستلزم ان یکون مساحتها اکثر
من ذلک لان مکعب ١٢ الذی هو القطر ١٧٢٨ ومجموع سبع المکعب ونصف سبعه ٣٧٠٢
فاذا نقصنا من المکعب بقی ١٣٥٧ ء وسبع الباقی ونصف سبعه ٢٩٠ ء فاذا نقصنا
من الباقی یبقی ١٠٦٧ فیکون هذا العدد مساحة الکرة وهو یزید علی الحاصل من الوجه
الاول بقدر ١٦٢ ء فالصحیح ان یقال الق من مکعب القطر سبعه ونصف سبعه ومن

الباقی

الباقی ثلثه کما فی اللباب وثلثه اسباعه فی ثلث سبعه کما فی عیون الحساب

حکایة

قال الراغب فی المحاضرات ان بعض قریة اهلها متنامون عن رجل فسالوه عن اسمه
فقال عمر فضربوه ضربا شدیدا فقال سهوت لیس اسمی عمر بل عمران فضربوه اکثر وقالوا هذا
اشر من الاول فان فیه عمر وفیه حرفان من اسم عثمان

طاهر

از مذهب باغبان غافل مباش ای عندلیب
پیش از آن من هم در این باغ آشیان داشته‌ام

طالب

شام و سحر چند دیده‌ام تو ماند
دعا کنم که نه شام و نه سحر ماند

حکایة

نقل است که میر ابو القاسم فندرسکی در ایام سیاحت بیکی از ولایات کفار رسید وبا اهل آنجا از هر نوع گفتگو ومخالطه نمود روزی جمعی از اهل آن ولایت گفتند از جمله اموری که دلالت بر حقیت مذهب ما وبطلان مذهب شما میکند آنست که معابد کلیسای ما که حال قریب به دو هزار سال یا سه هزار سال است که بنا شده ومطلقا اثر خرابی وشکستی در آن راه نیافته واکثر مساجد شما بصد سال باقی نمیماند وخراب می شود ونظر باینکه حقیت هر چیز ... آنست پس مذهب ما بر حق است سید در جواب فرمود که بقای معابد شما وخرابی معابد ما نه باین سبب است بلکه بجهت آنست که نظر باینکه در مسجد ما عبادات صحیحه بجا آورده می شود وطاعت پروردگار در آنجا می شود ونام اقدس پروردگار عظیم در آنجا مذکور می شود بنا طاقت احتمال آن را ندارد وباین جهت خراب می شود اما معابد شما نظر باینکه از اینها خالی است وبعضی از اعمال فاسده باطله در آن بعمل می آید فتوری در آن بهم نمی رسد واگر نه بجهت این عبادات می بود مساجد ما پیش از معابد شما وکنایس شما باقی میماند واگر عبادات ما ونام پروردگار در معابد شما برده شود احتمال آن را ندارد وخراب می شود گفتند امتحان این امر بسیار سهل است تو بیا وداخل در معابد ما شو ودر

تحفه طاقت

اینجا بطریق خود عبادتی کن تا صدق و کذب قول تو معلوم شود سید قبول نمود و توکل بر
پروردگار نموده استمداد از ارواح طیبه اجداد طاهرین خود جسته وضو ساخته و رفت
در کنیسه اعظم ایشان که در نهایت استحکام و متانت ساخته بودند و قریب بدو سه
هزار سال بود که مطلقاً فتور و سستی در آن بهم نرسیده بود و جمعی کثیر از اهل آن ولایت
بنظاره حاضر شدند و سید بعد از داخل شدن اذان و اقامه گفته مشغول بنماز شد
و بعد از نیت بیک مرتبه دستها بجهة تکبیرة الاحرام بلند کرده و باواز بلند گفت الله
اکبر و از کنیسه بیرون دوید فی الفور سقف کنیسه فرود آمده دیوارهای آن همه بریختند
حکایة شنیدم که در یکی از ولایات هند پادشاهی بود از جمله هنود و او را وزیری
ملک بود که جمیع امور در ید تصرف او بود و هر حکمی که نمودی احدی را یارای مخالفت نبودی
و این وزیر مذهب اهل سنت بلکه متعصب و غالی در عداوت اهل بیت بود و با اهالی
شیعه بغایت دشمن بود و هر وقت که پادشاه بسفری میرفت او را وکیل و نایب مناب
خود در جمیع امور ملکی مینمود و در آن شهر مسخره بود که شغل او همین بود که در مجالس
می‌شد بزرگان بمسخرگی و تقلید مردم مشغول و این شخص شیعه بود و بتشیع مشهور و معروف
بود وقتی پادشاه بسفری رفت و وزیر را نایب خود نمود و وزیر آن مقلد را طلبید
باو گفت تقلید علی را بکن و حرکاتی که علی می‌نمود تو نیز بکن هرچند آن شخص ابا و امتناع
چند نموده بمعاذیر متشبث شد سود نبخشید گفت مهلت ده مرا تا فردا تقلید علی
را میکنم وزیر او را مهلت داد فردا جامه عربی در بر کرده تیغ مصری حمایل کرده آمد تا داخل
مجلس وزیر شد و وزیر بر تخت نشسته بود آن شخص تیغ کشیده گفت ای وزیر اقرار بکن بیگانگی
خدا و نبوت محمد مصطفی و خلافت من و الا گردنت را میزنم وزیر شروع کرد بصلح

خنده بلند کردن آن شخص گفت خنده کردن سود ندارد و بغیر از اینکه اقرار بکنی سود ندارد
و بتدریج مقلد نزدیک بتخت ادنی شده و او را بهمین کلام دعوت می نمود و نزدیک بتخت
تا نزدیک رسید گفت اهمال در اقرار تو بچه سبب است و او باز بهمان نوع خنده میکرد بلند
دفعه گفت اقرار بمیکنی و تیغ را بر کردن وزیر زده سر او را از بدن جدا نمود و بگریخت
و مردم متفرق شده ایلچی روانه شد و پادشاه را مطلع کرده پادشاه بعد از مراجعت امر
باحضار آن مقلد نمود هر چند او را تفحص نمودند نیافتند پادشاه فرمود که منادی
ندا کند که او را امان دادیم بعد از آن مقلد حاضر شده پادشاه باو گفت که این چه حرکت
بود که از تو صادر شد عرض کرد که مرا تقصیری نیست وزیر مرا امر کرد که تقلید علی را
بکنم و شغل علی این بود و من نیز چنین کردم پادشاه خندید و او را مرخص کرده مولوی
معنوی ای لقای تو جواب هر سؤال مشکل از تو حل شود بی قیل و قال ترجمان هر چه
ما را در دل است دستگیر هر که پایش در گل است عاشقی پیداست از زاری دل
نیست بیماری چه بیماری دل علت عاشق ز علتها جداست عشق اسطرلاب اسرار
خداست هر چه گویم عشق را شرح و بیان چون بعشق آیم خجل باشم از آن هر چه تفسیر
زبان روشنگر است لیک عشق بی زبان روشنتر است چون قلم اندر نوشتن می
شتافت چون بعشق آمد قلم بر خود شکافت چو قلم در وصف این حالت رسید هم
قلم در وصف این حالت رسید هم قلم بشکست هم کاغذ درید عقل در شرحش چو خر
در گل بخفت شرح عشق و عاشقی هم عشق گفت چون حدیث روی شمس الدین
رسید شمس چهارم آسمان سر در کشید واجب آمد چونکه آمد نام او شرح کردن
رمزی از انعام او این نفس جان دامنم بر تافته است بوی پیراهن یوسف یافته است

گر برای خود صحبت ایشان را یاد گوید گزیری را در خوش تحمل ایشان تا دمی بر آسمان خندان شوی

عقل و جان و دیده صد چندان شود لا تکلفنی فانی فی الفنا کلت افهامی فلا احصی لا تخلصنی

ثنا من چه گویم یک رگم هوشیار نیست شرح آن یاری که او را یار نیست شرح این

هجران و این خون جگر این زمان بگذار تا وقت دگر قال اطعمنی فانی جائع واعتجل

فالوقت سیف قاطع صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق نیست فردا گفتن از شرط

طریق تو مگر خود مرد صوفی نیستی هست نقد را از نسیه خیزد نیستی گفتمش

پوشیده خوشتر سر یار خود تو در ضمن حکایت گوش دار خوشتر آن باشد که سر دلبران

گفته آید در حدیث دیگران گفت مکشوف و برهنه گوی این آشکارا به که پنهان

سر دین پرده بردار و برهنه گو که من می نخسبم با صنم در پیرهن گفتم ار عریان شود

او در عیان نه تو مانی نه کنارت نه میان آرزو میخواه لیک اندازه خواه بر نتابد

کوه را یک برگ کاه آفتابی کز وی این عالم فروخت اندکی گر پیش آید جمله سوخت

فتنه و آشوب و خونریزی مجوی بیش از این از شمس تبریزی مگوی **مطایبه** روزی

مجمعی آراسته شده بود در آن مجمع نشسته یکی از آنان که بر صدر نشسته بود آغاز نصیحت و موعظه

کرد در اثنای گفتگو گفت که بجان آمدم از بس که زحمت کشیدم و کار کردم شکم خود

یکی از حاضرین که در صف نعال نشسته بود گفت محمد و ما خالا بد امر را بعکس

کن شکر کنید گفت چگونه گفت شکم کار بکند شما بخورید **سانحه** سبحان الله

آدمی را در این عالم هر چند اگر سیر بخورد گویند مست است و اگر گرسنه باشد گویند

دیوانه است و اگر ترک دنیا و عیال و فرزندان نماید گویند رهبانیت ابتدعوها و اگر بعیال و دنیا

آلوده شود گویند انما اموالکم و اولادکم فتنة و اگر خفته است مرده است و اگر بیدار

مغشی

متحیر در کار اگر کرده معرفت کرده گویند و ما امروا الا لیعبدوا الله مخلصین و اگر انهمه در
کناره گیرد گویند و ما خلقت الجن والانس الا لیعبدون اگر خواهد تحصیل شناختن
پروردکار کند گویند ما للتراب و رب الارباب اگر از معرفت نماید گویند کنت کنزا
مخفیا فاحببت ان اعرف اگر شفیع طلبد لا یشفعون الا لمن ارتضی خطاب شنود و اگر مبعد
شود گویند لا تقنطوا و اگر ایمن شود فرمایند افامنوا مکر الله و اگر فارغ نشیند خطاب
اید که والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا و اگر جهد کند ندا رسد که یختص
برحمته من یشاء و اگر فریاد کند گویند لا یسئل عما یفعل وهم یسئلون در راه او شکسته
دلی بجز بند و بس **فائده** بدانکه ری نام شهریست در عراق و منسوبان را رازی میگویند
چنانکه گویند فخر رازی و مراد نسبت بری است سر اینکه شهر را ری و منسوبان را رازی
گویند صاحب فرهنگ جهانگیری بیان کرده و میگوید دیدم بخط فخر رازی که نوشته
بود که راز و ری نام دو برادر است که باتفاق یکدیگر شهر را بنا نمودند و در تسمیه
شهر بعد از تمام شدن ما بین ایشان گفتگو واقع شد که هر یک میخواستند شهر را بنام
خود بنامند آخر الامر حکما و عقلا چنان قرار دادند که شهر را بنام یکی از ایشان بنامند
و منسوب شهر را بنام دیگری پس شهر را ری نامیدند و منسوبان را رازی **فائده**
التفاضل بین کل مربعین بقدر حاصل ضرب مجموع جذریهما فی التفاضل بین جذریهما
المجذورین مثلا ۱۶ و ۴ مربعان والفضل بینهما ۱۲ وهو حاصل ضرب ۲ و ۴ فی ۲ **فائده**
قال فی الکشکول رایت فی بعض الکتب المعتبرة اذا جمعت ما فی الجلالة و قسمت المجتمع علی
حروفها الاربعة وضربت الخارج من القسمة فی عدد الجلالة اعنی ۶۶ یبلغ عدد الاسماء ۹۹ بتمامها
محقق لغز باسم ۲۵۳۲ فهو ۴۵ دو مرغ از مرغزاری کرده پرواز بقصد هر دو

اهنك كردم يكى را پاى بدم كشت بى سر يكى را سر بى بدم لنك كردم فائدة الحروف
النورانية هى الحروف المقطعة فى اوائل السور وهى بعد حذف المكررات اربعة عشر حرفا
يجمعها صراط على حق نمسكه فائدة اعلم ان الحرف الكامل هو الذى زبره وبيناته متساويان
وهو حرف واحد لا غير وهو السين المهملة فان لفظ السين ستون وعدد زبره والباء
والنون اللذين هما بيناته ايضا ستون واما باقى الحروف المعجم فاما يكون بيناته اقل
كالعين فائدة لكل عدد كمالان كمال شعورى وكمال ظهورى والكمال الشعورى للعدد
هو حاصل جمع الاعداد التى تحته من الواحد اليه مع حاصل جمع الاعداد التى تحت العدد
الى الواحد والكمال الظهورى هو الاول فقط اى حاصل جمع الواحد الى هذا العدد فالكمال
الشعورى للتسعة مثلا واحد وثمانون لانك اذا جمعت من الواحد الى التسعة يحصل
خمسة واربعون واذا جمعت من الثمانية الى الواحد يحصل ستة وثلثون والمجموع واحد
وثمانون والكمال الظهورى لها خمسة واربعون وقد اتفق وقوع التسعة بين كماليها
فى اسم فاطمة ع وذلك من خواص هذا الاسم الشريف فائدة يسمى الالف هيولى الحروف
وقطبها اما تسميتها بالهيولى لان هيولى الشئ مادته وما لا يمكن وجوده بدونها
بل يتوقف وجوده بكونه مركبا منها ومن شئ اخر والالف كذلك بالنسبة الى الحروف فان
كل واحد منها ومن غيرها لا يمكن وجوده بدونها وذلك مثل الباء والتاء و
الدال ظاهر واما فى مثل الجيم والسين فلتوقف وجوده على الباء وتركبه منها ومن غيرها
ووجودها موقوف على الالف اما تسميتها بالقطب فلان قطب الشئ وسطه و
الالف وسط جميع الحروف ما بدون الواسطة كالقاف والكاف وامثالها واما بواسطة
غيرها كالجيم والعين فان وسطها الباء والالف وسطها الالف وقد يطلق القطب ووسط الباء

على الالف

على الالف لتساوى عددى حروفهما فان عدد كل منهما قاعدة قد سنح بخاطرى الفاتر مائة واحدى عشر

فى ليلة الثلثا سابع عشر سنة ١٢١٣ لاجل تحصيل الكمالين الظهورى والشعورى لكل عدد تريد ان صفر المظفر

تعلم كماله الظهورى فزد عليه واحدا وخذ نصف المجتمع واضرب النصف فى هذا العدد

فالحاصل هو كماله الظهورى كالتسعة فزد عليه واحدا فيصير عشرة وخذ نصف العشرة مثلا اذا اردت ان تعلم كمال الظهورى

وهو الخمسة واضربها فى التسعة يحصل خمسة واربعون فهذا الكمال الظهورى للتسعة

واما طريق تحصيل الكمال الشعورى فاضرب العدد فى نفسه فالحاصل كمال الشعورى مبلغ ... مثل العدد وانقص

او زد عليه واحدا واضرب الحاصل فى نفس العدد وانقص منه واحدا واضرب الباقى

فى نفس العدد وزد على الحاصل مثل العدد او انقص منه واحدا واجمع الكمال الظهورى ٣ للباقى مع الكمال الظهورى

باصل العدد فالحاصل كماله الشعورى **فائدة** اعلم ان لكل عدد الزوج والفرد اقساما

اما الزوج فينقسم تارة الى اول الازواج وهو الاثنان والزوج الثانى هو الاربعة و

الزوج الثالث هو الستة وهكذا وتارة الى زوج الزوج وزوج الفرد فزوج الزوج

هو الزوج الذى لا يعده من الافراد غير الواحد وبعبارة اخرى هو الذى يقبل القسمة

الى الصحاح مرة بعد اخرى حتى ينتهى الى الواحد كالثمانية والستة عشر وامثالها و

زوج الفرد مقابل زوج الزوج كالعشرة والعشرين والثلثين وامثالها واما الفرد

فهو ايضا ينقسم تارة الى اول الافراد وهو الثلثة بناء على ان الواحد ليس من الاعداد

والفرد الثانى هو الخمسة والفرد الثالث هو السبعة وهكذا واما اذا قلنا بكون

الواحد عددا فهو اول الافراد والفرد الثانى هو الثلثة وهكذا وتارة الى الفرد الاول

وهو الذى لا يعده من الافراد غير الواحد كالخمسة والسبعة وامثالها وغيره وهو

مقابله **فائدة** اعلم ان للعدد اقساما كثيرة فمنها التام والناقص والزائد والمتعادلة

[illegible]

المتحابان فالعدد التام الذي يكون اجزاؤه العادة له مساوية له كالستة والناقص
هو الذي يكون اجزاؤه العادة اكثر منه كاثني عشر والزائد هو الذي اجزاؤه العادة له
اقل منه كالثمانية واما العددان المتعادلان فهما العددان المتعادلان فهما العددان اللذان
يكون الاجزاء العادة لكل منهما مساوية لنفس الآخر كالمائتين واربعة وثمانين وللعددين
المتحابين خواص كثيرة مبينة في مقامه يمكن ان نذكر شطرا منها في بعض مجلدات هذا الكتاب
ثم ان لتحصيل كل من هذه الاقسام طرقا مضبوطة ذكرها والدي العلامة في كتاب مشكاة
العلوم قصة حكي ان الرشيد هجر جارية حسناء كانت يعشقها مدة ثم لقيها في بعض الليالي
في جوانب القصر وهي سكرانة وهي تتحبب اليه فراودها فابت فمد يده الى
ازارها وحل كرها وسقط عند ممانعتها الرداء عن منكبيها فاعتذرت بانك هجرتني
هذه المدة ولم يكن لي علم بموافاتك فانظر في هذه الليلة حتى اهيئ للملاقاتك وآتيك بالغداة
فتبعها الرشيد تلك الليلة وجد بها فلما اصبح امر الحاجب ان لا يدع احدا يدخل عليه وانتظرها فلم
تجئ فدخل عليها في حجرتها وسألها انجاز الوعد فقالت يا امير المؤمنين كلام الليل
يمحوه النهار فقام من عندها وخرج الى مجلسه استدعى من بالباب من الشعراء فدخل عليه
الرقاشي ومصعب وابو نواس فقال لهم هاتوا الكلام على كلام الليل يمحوه النهار فقال كل من
الرقاشي ومصعب شعرا فقال ابو نواس   وليلة اقبلت في القصر سكرى   ولكن
زين السكر الوقار   وهز الريح اردافا ثقالا   وغصنا فيه رمان صغار   وقد سقط
الرداء من منكبيها من التخميش وانحل الازار   مددت لها يدي اني مزارا   فقالت في غد منك
المزار   فقلت الوعد سيدتي فقالت   كلام الليل يمحوه النهار   فقال الرشيد قاتلك
الله كانك كنت معنا حاضرا ثم امر له بعشرة الاف درهم قصة اخرى حكي ايضا

والعشرين والمائتين

كالمائتين والعشرين والمائتين والثمانين فانهما العددان اللذان يكون الاجزاء العادة لكل منهما [illegible]

ان الرشيد خلي في قصره وعنده جارية في تمام الحسن والجمال فلما اراد لم تنحرك جارحته ان ينال منها المراد
فقال لها نومي على لعله يقوم فنامت عليها فلم يقم فقال لها العبي عسى ان يقوم فلعبت اربع
به فلم يرد الا رخاوة فتبسمت الجارية وقالت اذا كان ايرك ذا سنة فلا خير فيه ولا منفعة
فقام وخرج من عندها وقال من بالباب من الشعراء فقيل ابو نواس فاذن له بالدخول فقال
لهات الكلام على اذا كان ايرك الخ فانشد ابو نواس لحى الله ايري ما اشنعه محولي و
الله ان اقطعه فيا من يلوم على سيئه اقف استمع ما جرى لي معه انبت بغيدا في
خلوة مزينة حسن به مبدعة بطرف كحيل وخصر نحيل وردف ثقيل فنا المعه
وطالبتها النيك قالت نعم مطيعة امرك لا ممنعة ونامت على ظهرها لم يقم فقلت نحي
على اربعة ومسته في كفها فانثنى وخيب ظني المضعفة فقلت لها فالعبي لي به
لعل يكون به مرجعة فمدت انامل مثل اللجين وكفا خضيبا فما ابدعه وصاد ثلاثة
فانطوى وكادت من الغيظ ان تقطعه فقالت قد ساتها فعله وصاح من لونه ما
اشنعه اذا كان ايرك ذا سنة فلا خير فيه ولا منفعة حيلة حكي ان اثنين اختصما الى حاكم
فادعى احدهما ان الاخر عبده وهو ينكره فقال المدعي ما اسم العبد قال صبيح وقال المنكر
ما اسمك قال عبد الله فاجلسهما ولهى عنهما ساعة فاشتغل بغيرهما ثم نادى يا صبيح فقال المنكر
لبيك قال اطع مولاك اخرى حكي انه اختصم رجلان الى حاكم في قطيعة غنم وادعى كل انها له
ولم يكن لهما شاهد فلما اتى الليل قال لاحدهما ثم تجئني بغنم منها فمضى فنبح عليه الكلب فقال
مكانك وامر الاخر فمضى ولم ينبح عليه الكلب فحكم له بذلك اخرى حكي انه اختصم شيخ وشاب في امراة
معها صبي كل يدعي انها زوجها والصبي له منها ولم يكن بينة والمراة تصدق الشاب
ففرق بينهم واعطى الصبي عنزا فاكله واخذ لبنه هبة لي ابيه فاعطاه الشيخ فحكم له وصدقه المراة

والشاب فاقرا بالقضية كما كانت **حكاية** وقعت بين الاعمش وزوجته وحشة فا (خصما)
الى بعض الفقهاء التمس الاعمش من القاضي ان يرضيها عنه ويصلح بينهما فقال القاضي (لزوجته)
يا اختي ان اعمش شيخ كبير فلا يزهدنك فيه عمش عينيه
ونتن ابطيه وارتعاش يديه وبخر فمه وجود كفيه ودقة ساقيه وضعف ركبتيه و
ثقل صدره وخفة عجزه وكودة لونه وبياض فوده وكبر (انفه) وصغر هنه فقام الاعمش اليها
وقال قومي عني (من) عنده فقد عرفك بما لم تكن انت تعرفيها من قبايحي **لطيفة** دق رجل الباب
على الجاحظ فقال الجاحظ من انت فقال الرجل انا فقال الجاحظ انت والدق سواء
حكاية حكي انه عزل بعض العمال عن ولايته فادعى عليه خصم مما اخذ منه يوم الاوان يخاصم معه
واحد ويرفع الامر الى القاضي فلما اشتكت عليه الامر ولم يبق عنده شيء قال له بعض اصدقائه
ان لك في الانكار لسعة فصر منكرا تتخلص فدعى له فلما كان من غد اخاصم معه احرز ورفعه الى
القاضي واراه خطه الذي كتبه وخاتمه الذي ختمه فقال القاضي الخط خطك والختم ختمك
ام لا فقال نعم الخط خطي والختم ختمي وان له علي الدنيا فقال القاضي فلم لا تؤديه قال انا
منكر **مطايبة** كان ابن الجوزي يعظ على المنبر فقام اليه بعض الحاضرين وقال يا ايها الشيخ
ما تقول في امراة بها داء الابنة فانشد في الفور في جوابه يقولون ليلى بالعراق مريضة
فيا ليتني كنت طبيبا مداويا **حكاية** حكى بشر بن المفضل قال خرجنا حجاجا فمررنا بحي
فوصف لنا ان فيه امراة تعالج الملسوع وهي في الغاية من الجمال فاحببنا رؤيتها ولم
يمكن ذلك بدون وسيلة نتشبث بها فاتينا برفيق لنا واخذنا عودا وحككنا به (جلده)
حتى دمي فلففناه وجئنا به الحي وقلنا ملسوع فخرجت امراة كانها الشمس فنظرت اليه
المجروح وقالت لم تلسعه حية وانما جرح بعود بان عليه لسعة المحبة فاذا صحبت الشمس

يموت

يموت هذا الرجل وانا لا اقدر على علاج هذا فان الهواء ارتفعت الشمس الآن وهو ميت
تعجبنا منها **وفي بعض الكتب** ان جاء رجلان الى امير المؤمنين ع وكان مع احدهما
خمسة ارغفة ومع الآخر ثلثة فجلسا يأكلان فجاءهما ثالث فشاركهما فلما فرغوا رمى لهما
ثمانية دراهم فطلب صاحب الاكثر خمسة فابى صاحب الاقل فتخاصما اليه ع فقال لصاحب الاقل
قد انصفك فقال يا امير المؤمنين حقي اكثر من ذلك وانا اريد مر الحق فقال ع اذا كان كذلك
فخذ درهما واعط الباقي الاول والسبب في ذلك ان الارغفة كانت ثمانية والاشخاص
ثلثة فاكل كل منهما ثلثة وهو رغيفان وثلثا رغيف فاكل صاحب الثلثة رغيفين
وثلثي رغيف فبقي رغيفان وثلث فاكله الثالث فالثالث ايضا اكل رغيفين وثلثين
وهو ثمانية اثلاث ثلث واحد من صاحب الثلثة وسبعة اثلاث من صاحب الخمسة
فيكون نصيب الاول درهما ونصيب الثاني سبعة دراهم **من الوقايع** التي جرت
بين الحسن الصباح والوزير السعيد نظام الملك ان السلطان ملكشاه امر بنقل بعض
الرخام من حلب الى اصفهان فاكرى بعض اهل سوق العسكر لحمل خمسمائة رطل من الرخام
المذكور جمالا من رجلين من العرب كان لاحدهما ستة جمال وللآخر اربعة وكان لكل منهما
ايضا خمسمائة رطل فوضعوا ذلك على جمالهم العشرة ولما وصلوا اصفهان امر السلطان
للرجلين بالف دينار وقسمها الوزير نظام الملك بينهما فاعطى صاحب الستة ستمائة وصاحب
الاربعة اربعمائة فاعترض الحسن في حضرة السلطان وقال قد صرفت مال السلطان في غير
مستحقه ومنعت المستحق من ماله فانك قد غلطت في هذه القسمة على صاحب الجمال
الستة لان حقه من الالف [ثمانمائة] دينار وحق صاحب الاربعة مائتا دينار ثم فسر ذلك بوجه
معقد ملغز فقال السلطان قل شيئا افهمه انا فقال الجمال عشرة والاحمال الف وخمسمائة

فاكل الثالث من ارغفته ثلث رغيف واكل صاحب الاكثر ايضا رغيفين وثلثي رغيف

ثمانمائة دينارا

رطل

رطل فثلثة اخماس الاحمال حملت على الجمال الستة وهي ثمنمائة رطل وخمسمائة رطل منها

لصاحبها واربعمائة للسلطان وخمسا منها حملت على الاربعة وهي ستمائة رطل لصاحبها الجمال

خمسمائة رطل وللسلطان مائة رطل فحمل صاحب الاربعة خمس مائة رطل فيستحق خمس الالف

وحمل صاحب الستة اربعة اخماس الالف **معما** باسم مسعود اى ناصر ادراك تو تعبير

بيان روشن بنور ديده عالمبا خورشيد سرانداز دكل دل باز د هركاه

كه عشقت او درد سر بمان مراد از سر خورشيد شمس است مراد از دل كل راء

ودواست مراد از سر عشق عين است تتمه واضح است **معما** باسم جنيد ان مركه بدلبرى

ببرد از من دل از جور رخش ديد بيرا من دل خواهى كه زنام او نشانى يابى جان

برسر دست نه اذان بركن دل مراد از دست يد است چون جان را بر سر نهى ودل

جان را كه الف است بركنى جنيد شود **حكاية** قال بعضهم رايت اعرابيا كان يعشق

امراة من العرب وكان مغرما بها فخرجت المراة الى الصحراء لتبول فبالت واقتفى الاعرابي

اثرها وقال لو ادري انا انظر اليه فذهب الى مكان بالت فيه المراة فوضع حشفته في بولها

وخاطب قضيبه وقال يا مشوم ان فاتك اللحم فاشرب المرقة **حكاية** كويند مورى حضرت

سليمان را با جميع لشكر وعده مهمانى خواست وكفت وعده كاه كنار فلان دريا است

بعد از مدت سليمان وجمع شدن لشكر بكنار دريا مور حاضر شد وپاى ملخى با خود

داشت در دريا انداخت وعرض كرد بسليمان كه ان فاتك اللحم فلم يفتك المرق يعنى بخور بد

آب اين دريا اكر كوشت نيست آب كوشت هست **مثل** كثيرا ما يمثل بقولهم رجع

بخفى حنين للخائب الخاسر واختلف فى حنين فقيل حنين كان رجلا مدعيا انه عبد المطلب

وعليه خفان فقال يا عم انى من ولد هاشم فامعن النظر فيه فقال وعظام هاشم ما ارى

فيه شمائل

قيل بشمائل هاشم فارجع فرجع جانيا بخفيه وقال بعضهم كان رجل مغنيا فدعاه قوم
من اهل الكوفة ليطربهم في نزهة فخرجوا به الى الصحراء فضربوه وسلبوا ثيابه وتركوا
عليه خفيه لا غير فلما رجع الى زوجته وكانت منتظرة لرجوعه على عادته بما يفضل عن
اطعمة اهل النزهة ورأته على تلك الحالة فقالت لكل من سالها عنه رجع حنين بخفيه وقيل
انه كان رجل اسكافيا فسام اعرابي بخفين وماكسه حتى اضجره فلما ارتحل الاعرابي اخذ
حنين احد الخفين ووضعه على الطريق ثم مشى والقى الاخر في موضع اخر على الطريق واكمن له فلما
مر الاعرابي بالخف قال ما اشبه هذا بخف حنين ولو كان معه الاخر لاخذته فلما انتهى الى
الاخر ندم على ترك الاول واناخ راحلته بما عليها فركبها ومضى بها فلما رجع الاعرابي الى قومه
بالخفين فسالوه عن حاله فقال جئت بخفي حنين وقيل حنين كان لصا فسرق خفين فاخذ
وصلب تجاه امه وعليه خفان فانتزعهما ورجعت فقيل رجعت بخفي حنين اي رضيت
منه بذلك . قد تكثر التعبير في القسم بقولهم ايم الله ولا يخفى ان ايم مختص بالقسم كلمة
واستعماله في كلام البلغاء شايع وهو مخفف ايمن اسم لا حرف جر خلافا للزجاج والرماني
وهو مفرد مشتق من اليمن وهمزته للوصل لا جمع يمين وهمزته للقطع للكوفيين واحتجوا خلافا
على ما زعموا بان هذا الوزن مختص بالجمع كافلس واكلب ورده جواز كسر همزته وفتح ميمه
ولا يجوز ذلك في الجمع من نحو افلس واكلب وقول نصيب فقال فريق القوم لما نشدتهم
نعم وفريق ليمن الله ما ندري فحذف الفها في الدرج كذا قيل وللكوفيين ان يقولوا انه
لكثرة الاستعمال وهو يلزم الرفع بالابتداء وحذف الخبر واضافته الى اسم الله سبحانه خلافا لابن
درستويه في اجازة جره بحرف القسم واجاز ابن مالك اضافته الى الكعبة والى كاف الضمير والى
الذي يراد به الله سبحانه نحو ايم الذي نفس محمد صلى الله عليه وسلم بيده واجاز بعضهم اضافته الى غير ذلك

[illegible]

وانشد

وانشد وامنه وايم ابيهم لبئس لعمر لا عتذر وا وجوز ابن عصفور كونه خبرا والمحذوف مبتدأ
اى قسمى ايم الله والاول اولى بناء على ما تقرر عندهم ان الامر اذا دار بين كون المحذوف اولا
وثانيا فكونه ثانيا اولى وقد ذكر شارح مغنى اللبيب فيها اثنتى عشرة لغة ايمن بفتح الهمزة
وفتح الميم وضمها او بكسر الهمزة وضم الميم وايمن بفتح الهمزة وبكسرها مع ضم الميم ومن بضم بضم الهمزة وضم الميم ومن
الميم وفتحها وكسرها وضم النون فى الاحوال الثلث وم بالضم والفتح والكسر وزاد ابو
حيان فى الارتشاف ثمان لغات اخر ايمن بكسر الهمزة وفتح الميم وايم بكسرهما وهم بكسر الهاء
والميم وام بكسر الهمزة والميم وام بكسر الهمزة وفتح الميم وام بعكس ذلك وام بفتحهما وام بفتح
الهمزة وضم الميم **فائدة** قد تكرر فى كلامهم فلان احرز قصب السبق ومثله سبق القاء
فى مضمار السبق وهذا كناية عن التقدم والكمال واصل ذلك انهم كانوا يغرزون قصبا
فيتسابقون اليه فمن اخذه اولا فقالوا احرز قصب السبق وحازه وكان له والمراد بالسبق
والفضل والتقدم والمضمار الميدان **فائدة** كثيرا ما يمثل بقولهم وتفرقوا ايدى سبا
هذا مثل يضرب فى تفرق المجتمعين ويقال تفرقوا ايدى سبا وايادى سبا اى تفرقوا مثل
اولاد سبا وسبا فى الاصل بهمزة غير ممدودة اسم رجل هو ابو عامة من قبائل اليمن و
هو سبا بن يشجب بالشين المعجمة والجيم ابن يعرب بالعين المهملة والراء ابن قحطان وليس
اسم قبيلة كما اول فى قوله تعالى لقد كان لسبا والايدى كناية عن الابناء التقوى والبطش لانهم فى
بهم بمنزلة الايدى ضرب بهم المثل حين تفرقوا ارسل عليهم سيل العرم الوادى او الجراد وهلكوا فيه
او المطر الشديد ولا يتعين نصبها على الحالية بتقدير المضاف بل يجوز ذلك وان يكون
نصبها على المصدر اى تفرقوا تفرق ايادى سبا وسكن همزة سبا ثم قلبت الفا وا
سكنت الياء فيهما مع انهما منصوبان لثقلهما بالتركيب والاعلال كما فى معديكرب

مثل يقال فلان ألأم من مادر مادر هو رجل من هلال بن عامر بن صعصعة وبلغ بخله
مادرا لانه سقى ابله من ماء حوض فلما فرغ الابل من شرب الماء بقي في اسفل الحوض
ماء قليل فسلح فيه ومدر الحوض به اي طين الحوض بعذرته بخلا من ان يسقى احد من ذلك
الحوض فذهب ذلك مثلا وضرب به المثل في اللآمة **مثل** كل الصيد في جوف الفراء
الفراء الحمار الوحشي اصله ان قوما خرجوا الى الصيد فصاد احدهم ظبيا والآخر ارنبا والآخر
فرا فقال لاصحابه كل الصيد في جوف الفراء اي جميع ما صدتموه يسير في جنب ما صدته **شعر**
طويت لاحراز الفنون ونيلها رداء شبابي والجنون فنون فلما تعاطيت الفنون وحظها
تبين لي ان الفنون جنون **شعر** ينسب الى امير المؤمنين ع ارى حمرا ترعى و
تعلف ما تهوى واسدا جياعا تظمأ الدهر ما تروى واشراف قوم ما ينالون
قوتهم وقوما لئاما تاكل المن والسلوى قضاء لخلاق الخلائق سابق وليس على رد
القضاء احد يقوى ومن عرف الدهر الخؤون وصرفه تصبر للبلوى ولم يظهر الشكوى
شعر اذا قل مال المرء قل ذكائه وضاقت عليه ارضه وسمائه واصبح لا يدري وان كان
حازما اقدامه خير له ام ورائه وان مات لم يشفق عليه خليله وان عاش لم يسرر صديقا
بقاؤه ولا الموت خير لامرئ ذي خصاصة من العيش في ذل يدوم عنائه **شعر**
لقد طفت في تلك العوالم كلها وسيرت طرفي بين تلك المعالم فلم ار الا واضعا
كف حاير على ذقن او قارعا سن نادم تنكر لي دهري ولم يدر انني صبور
واحداث الزمان تهون وبات يريني الخطب كيف اعتداؤه وبت اريه الصبر كيف
يكون **شعر** ثمانية تلقى الفتى في زمانه وكل امرئ لا بد يلقى الثمانية سرور وهم و
اجتماع وفرقة وعسر ويسر ثم سقم وعافية **شعر** ما للمعيل وللمعالي انما يسعى و

يكسبها الوجد الفادح   فالشمس مجنادل السما فرهدة   وابو بنات النعش فيها راكد
شعر   فبعد فراق من قلبي اليهم   حنين فضيل فارقته او كائب   وماكان قلبي صبا
بفراقهم   ولكن حكم الله لا شك غالب   شعر للحكيم مومن الجزائري   اجتنا ان البعا
لفنال   فهل حيلة للقرب منكم فنحتا   اني كل آن للتنائي نوائب   وفي كل حين للتهاجر
اهوال   خليلي قد طال المقام على الاذى   وحال على ذا الحال الحوال   يمر زماني بالاماني   يا قوم
وينقضى   على عزمها ابقي ربيع وشوال   شعر   بادجلا بخوا وطاني وساكنها قل
للديار سقاك الرائح الغادي   وقل لاظعانهم جئت من ظعن   وقل لواديهم جئت
من وادي   شعر   اتى سليمان يوم العيد نملة   بنصف رجل جراد كان في فيها ولا
تلام عليها في هديته   ان الهدايا على قدر مهديها   شعر للحكيم مومن المذكور
هو الهوى بعض ادوائي فاد وائي   ومر بي ذكر احبابي فاحبابي   وفارق النوم اجفاني فارقني
وهيج الشوق احزاني فاحزاني   وزارني طيف من اهوى فعارضني   طلق المحيا فحياني
فاحياني   فقال قل كيف حال القلب قلت له   دعني وسل عنه جاري دمع اجفاني
فقال ما بك صفر الخد منذ رفت   الدموع قلت جفاني سهوا فجفاني   لقد طال ليلي يا
ليلي بذكراك   فحاشاك ان تنجلي يا ليل حاشاك   هل تذكرين وصالا في حدايق قد حكت
لنسائمها من طيب رياك   سقيا لايام عيش قد مضى وفي   ليل الفراق لتعذيبي واهلاكي
اما القلب على دار الزمان فمذ   هجرت عني سرى نومي بمسراك   فكم اذاب الجوى قلبي وسال
من العينين من ذكر رشف ثناياك   وكم نثرت لالي الدمع حين سنا   في الطيف وجهك
اعزازا للقياك   وكم رايتك في نومي فمذ فتحت   عيني اغمضها شوقا لمرآك   استغفر الله
هل طيف بغير كرى   تخيل الفكر شيئا من محياك   اخطاك هل لك من شبه يكون لو

وهنا فنى على الخاطى باعفاك بل قد رأيتك بأعين بغير كرى يا مهجتى فى نوم
ظل شوان استغفر الله ما قلبى لدى فمذ بعدت عنك ثوى قلبى بمغناك بل
حيث ما زلت عن عينى رأيتك بانسانة العين فيها بعد مسراك ان لم اراك ففى قلبى
هواك وان رحلت عنى فانى لست انساك روحى فداك وان اضنيت جثمانى فهل
تدنيين قلبا فيه مثواك **محاضرة** حكى ان ابا الحسين الجزائرى اتى الى باب ابن الزبير فمنعه الحاجب
ان يدخل عليه فكتب هذا البيت فى رقعة وارسل اليه الناس قد دخلوا كالاير كلهم وبقيت
مثل الخصى ملقى على الباب فلما وصلت اليه امر بعض الخدام ان يقف وينادى عليك
بالدخول يا خصى فدخل هو ويقول هذا دليل على التسعة **حكاية** حكى ان قبعثرى كان
شديد البخل بن الخارج اليمن وكان يوما شديد الحر فوفد عليه سائل فقال كلمة مغو
قال خرجت من اهلى بغير زاد قال ما ضمنت قراك قال فقصدتك من بعيد قال وان ملك
من قريب قال انا ابن ابى حامة المنقرى قال انصرف فكم ابن ابى طاو شئت قال فاذن لى
بالدخول قال نعم لى عيالك قال انما اردت الدخول فى قبتك لو اسعة قال وراءك اوسع
قال ما اسمك قال الخذ ولا تعطى قال ما احببت ان يكون لك اسمان قال انا احير قال من
اين جئت قال من العدم الى الوجود قال من اين خرجت قال من بطن امى قال ابن تريد قال
مكانا لا اراك قال على م انت قال على الارض قال ففيم انت قال فى ثيابى قال ابن كم انت
قال ابن رجل واحد قال عنيت ما سنك قال عظم قال انقرض قال بقرض الفار قال انشد
قال تنشد الضالة قال فتسمع قال انشمع لفتبه قال الهى عليك بيتا قال القه على نفسك
قال فتسجع قال السجع للحمامة قال انا سائل عليك قال انا مقاع بجنبل قال بل انت كجنبل قال
وانت كالبعوضة قال انت كريم قال انت كالذئب قال وانت كبير قال وانت كالبالوعة

قال انت الشجاع قال الشجاع الحية قال انت العبث قال العبث الموت قال اضربتني الشمس
قال الساعة يا بنيك لتفيء قال الارض احرقت قدميك قال ان شاء الله تبرد عليها قال من علي
بنعلك قال من انت على باهلك قال اعطني خفين قال ارجع بخفي حنين قال اعطني
دينارا او درهما قال بل لنصف لاخرجنهما قال لحق قال لاجل ذلك ما اعطيتك قال لنا حرج
علي قال بعد الموت قال اما السائل فلا تنهر قال واما بنعمة ربك فحدث قال انت من
الكرام قال انت من اللئام قال اعطني في الدنيا قال اعطيتك في الاخرة قال ما اريد ان
اريك في الاخرة قال لا تمنعني ورب الحرم قال ما منعك من جواب الكلام قال طال عي فيك
حياء قال نعم الحياء في الشتاء قال اما ترحم انك قاعد انا قائم قال القاعد مثلك قال اقعد في
ساعة قال لا تقيمني ساعتين قال ضع على كفي شيئا قال في كفك ما يرى قال ضعه فيها هو
ايضا حسن قال موضوع اهلك رجع رخاه قال ما رايت لئم منك قال انظر في المراة
قال ما في الدنيا اشام منك قال شنيت نفسك قال خاب سعيك قال خاطبت نفسك
قال قتلك الله قال ان اعطيتك جنة قال عد بك الله قال ان اعطيتك درهما قال لعنه
الله عليك قال ان اعطيتك دينارا قال ابتلاك الله بمصيبة ادهى منك قال لا اراني قال داتي مصيبة صح
الله مثلك قال ان شاء الله بعد عمى عينيك قال بل اعمى الله عينيك قال حتى لا ارى
وجهك قال خرب الله دارك قال ان دخلتها قال سبحان الله قبل كونك قال فهل لك
عندك شيء قال نعم عصا ادق بها راسك واخلص منك فهرب على عصاك انت على باب
الجنة فانهزم السائل وهو يتبعه بها يتسابان لطيفة حكى ان نبي من اشراف السادات
كان يهوى فتاة اسمها صدقة فاتفق ان واعدته ليلة ولم تاته فخرج الى دارها فقيل
انها في الطبقة الفلانية مع جماعة فاسرع نحوها واراد ان يدخل عليهم فمنعه الحاجب فوقف

تحتها وانشد بصوت عال يسمعه اهل الطبقة شعر يا اهل هذي الطبقة هل عندكم من شفقة
لسائل قد جاءكم يطلب منكم صدقة فاستشرف بعض الجماعة واجابه يا من يروم الشفقة
بهجة محترقة جدك يا هذا الفتى حرم عليك الصدقة شعر للوهبي يا من تعتب
به شمول ما الطف هذه الشمائل نشوان يهزه دلال كالغصن مع النسيم مائل لا
يمكننا التسلم لكن قد ضمن لحظه رسائل ما الحب فننا واهنى والعاذل غائب
غافل عشق وسترة وسكر والعقل بعضنا لك ابل البدر يلوح في قناع و
الغصن يميل في غلائل والورد على الخدود غض والنرجس في الجفون ذابل و
العيش كما الحب صاف والانس بما احب كامل مولاي تحول باني عن مثلك في
الهوى لا اقابل في حبك قد بذلت روحي ان كنت لما بذلت قابل لي عندك حاجة
فقل لي هل انت لذا سالت باذل ذا العام مضى وليت شعري هل يحصل لي
رضاك قابل ها عبدك واقف ذليل بالباب يمد كف سائل من وصلك
بالقليل يرضى والطل من الحبيب وابل حكاية اشتكت امراة عن زوجها الى
القاضي وطلبت الفرقة وادعت انه يبول في الفراش كل ليلة فقال للرجل ما تستحي
فقال لا تعجل حتى اقص عليك قصتي اني اري في منامي كاني في جزيرة في البحر وفيها قصر عالي
وفوق القصر منارة عالية وفوق المنارة جمل وانا على ظهر ذلك الجمل والجمل عطشان
يطاطا راسه ليشرب من البحر فلما اري ذلك ابول من شدة الخوف فلما سمع القاضي
قصته بال في ثيابه فقال يا هذه اخذني البول من هول حديثه فكيف من راي فاعذريه
شعر للحكيم مؤمن علا اهلال على تلال فضا منه فضا منه فقيل نور فقلت
نور وقيل نجم فقلت مه مه شعر رايت ظبيا على كثيب كانه البدر اذ تلالا

فقلت ما اسلی فقال لولو فقلت لی فقال لا لا **حکایة** حکی ان ابن الجصاص
رکب یوما مع الوزیر ابن الفرات وکان الوزیر یتفکه ویستهزء بالجصاص کثیرا وکان
فی موکب عظیم ومع الجصاص تفاحة بیده فاراد ان یعطیها الوزیر ویبصق فی الدجلة
فغلط وبصق فی وجه الوزیر ورمی التفاحة فی الدجلة **حکایة** نقل است که میرزا
وحید که از جملهٔ مشاهیر شعرا و وزیر مقتدر پادشاه بود صاحب دولت بسیار بود ثروت و
و اولاد بسیار خدا باو عطا فرموده بود و نظر بقرب و بسلطان در نظر مردم مهاب و معزز
بود و همیشه نسبت بقرآن بخلاف ادب گفتگو می نمود و بر آیات بحث و اعتراض میکرد
روزی در مجمع عام که جمعی از علماء و فضلاء و طلبه نیز حاضر بودند گفت که خدا در قرآن
میفرماید ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین و من یکی از رطب و یابس هستم وحال آنکه
ذکر من مطلقا در قرآن نشده و هیچ یک از حضار در جواب او سخنی نتوانستند گفت یکی از
فقرای طلبه در صف نعال نشسته بود گفت میرزا چرا ذکر شما در قرآن نشده وحال آنکه
چند آیه در خصوص شما نازل شده هر گاه مرخص فرمایید بخوانم گفت بخوان گفت
اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ذرنی ومن خلقت وحیدا وجعلت له مالا ممدودا وبنین
شهودا ومهدت له تمهیدا ثم یطمع ان ازید کلا انه کان لایاتنا عنیدا سارهقه صعودا
انه فکر وقدر فقتل کیف قدر ثم قتل کیف قدر ثم نظر ثم عبس وبسر ثم ادبر واستکبر
فقال ان هذا الا قول البشر ساصلیه سقر وما ادریک ما سقر لا تبقی ولا تذر لواحة
للبشر علیها تسعة عشر گویند بمجرد شنیدن این آیات لرزه بر اندام میرزا وحید افتاد و رنگ
او زرد شده و تب شدیدی عارض شد و بعد از سه روز وفات یافت **وحشی** گوید
شد وقت آن که دیگر کس ترک شکیبایی کنم ناموس را یکسو نهم بنیاد رسوایی کنم

وقت غنیمت شمار و دنیا چه فرصت نماند   ناله که داشت سود اهی که آمد بکار

لاادری ای اهل شوق وقت که یاد دیدن است   دست دعا بسوی که یاران کنی درود

ثنائی قطع امید من کند دم بدم از وصال خود   تا نکنم دل حزین شاد با انتظار

هم هاتفی ای مردکان بخاک یکی سر بدر کنید   بر حال زنده بتر از خود نظر کنید

شرف حزنی این عشق است نی افسانه چندین شکوه چیست   لب به بند اکنون که بر ندان

جگر بهار نیست حزنی بغم شاد شوی میدانم   غم دل با تو از آن میگویم

کلخنی چون دل بشکوه لب بگشاید بگو که من   شرمنده از کدام وفای تو

سازمش صبری عالمی کشته شد چشم تو از نازها همان   صد قیامت شده هنوز

تو در آغاز همان وله شبها تو خفته من بدعا که تو دور باد   اه کسانیکه بهر تو دد

خون نشسته اند وحشی طی زمان کن ای فلک وعده وصل یار را   یار از این صبا

ببرد این شب انتظار را شفائی آه بی تابانه زود است   که محمل تا در دروازه رفته

حالتی دل از سینه بتنگ است خدایا برهان   هر کجا در قفس مرغ گرفتار هست

دانش وعده هم صحبتی یار فرداست و من منتظر هست   دهر محیط قیامت کشته تنهائی

راماتی شب عیش شادکامی بکن شب روز هاشد   چه شبی تو ای شب غم که

ترا سحر نباشد وحشی توئی و توئی بکنا لد دیگر   دردی نخود بالله اگر درد کشی

اثر نکند وله فریاد که طایر فرخنده که دیدم   صیاد مرغان دیگر بسته ترش داشت

وله دعاهای سحر گویند میدارد اثر آری   اثر میدارد اما کی شب عاشق سحر دارد

لاادری همه بضاعت خود عرض میکنند اینجا   قبول حضرت او تا کدام خواهد بود

توریه حکی انه سلم اللباس لمعدل علی قوم من العامة فلم یردوا فقال لعلکم تظنون

نعم ما قال التمامي [illegible]

ما قيل من الرفض والله من ابغض واحدا من ابي بكر وعمر وعثمان وعلي فهو كافر فسروا بذلك
واعتقدوا اليه **تورية** حكى انه رفع غلامان سكرانان اخذا بالليل الى بعض الولاة
فاستحسن صوتهما وسئل عن نسبهما وحسبهما فقال احدهما انا ابن من دانت الرقاب له
ما بين مخزومها وهاشمها تاتيه طوعا اليه خاضعة ياخذ من مالها ومن دمها
وقال الاخر انا ابن الذي لا ينزل الدهر قدره وان نزلت يوما فسوف تعود ترى الناس افواجا
الى ضوء ناره فمنهم قيام حولها وقعود اسمع الوالي منهما ذلك عظمهما واعتقد
انهما وخلا سبيلهما ثم فتش عن احوالهما بعد ذهابهما فقيل هما ابنا حجام وطباخ فتعجب
الوالي من حسن كلامهما وخجل من غفلة نفسه **حكاية** اهدى قثاء الى معين الدين بن
صغر من اهل حلب كان هذا كاموفيا لا يذكر احد بخير ولا يتوسط لاحد بخير ونقش عليه
بالسكين هذين البيتين يا ابن صغر قد اتتك هدية فانعم فديتك محسنا بقبولها
ولاهل بيتك ثم عندك مثلها في حجمها وبعرضها وبطولها **حكاية** روي انه عاد
بعضهم نحويا كان مريضا فقال له ما الذي تشكوه قال حمة جاسية نارها حامية ومنها سلب ادمية
منها الاعضاء واهية فقال لا شفاك الله بعافية يا ليتها كانت القاضية **وايضا حكاية**
حكي انه جاء نحوي ليعود مريضا فطرق بابه فخرج ولده فقال كيف حال ابيك فقال
يا عم ورمت قدميه فقال لا تلحن وقل قدماه ثم ماذا قال وصل الورم الى ركبتاه فقال
لا تلحن وقل ركبتيه ثم ماذا قال دخل الله لقد مين والكتبين على بطن عيالك وعيال
سيبويه نفطويه وخمشويه **وايضا** حكي ان نحويا قال لبعضهم ما فعل ابوك بحماره قال
يا عم قال لم قلت بحماره قال بما جرت به الباء فقال فلم باؤك تجر وبائي لم تجر شعر فيه

[illegible]

تعقيد

تعقيد سألوني عن اسم من لست أنسى عهده تصلي بها وذاك منّا قلت يا قومي اسمها
اسم نجم تحت ما فوق تحت شمس السما أقول وأراد اسمها زهرة كما لا يخفى **وايضا** واعدتني
بوصلها ذات حسن ملكت مهجتي بوجه نفيس قلت قولي متى الوصال فقالت بعد ما
قبل بعد يوم الخميس أقول أراد يوم الجمعة **وايضا** قالت الشمس صادفت أي برج وهي
في منزل لو قيب بجود قلت قد حلت لغز الزجا قبل ما بعد بعد ما قبل ثور أقول
أراد برج الثور **شعر مشكل** للحكيم مؤمن الجزائري ينفع المرء علمه أبدا دون ما لا يزال
يجمعه إن من لا يكون ذا سعة لا يكون الكمال ينفعه وجه الإشكال أن في البيتين
تناقضا كما لا يخفى ودفعه أن قوله لا يكون ثانيا تأكيد لفظي لقوله لا يكون ولا و
ليس يفيد معنى ثانيا **المؤلفه** اي آنكه مقيم كوي ياري اين شكر چرا نميكند كه
چون بخت بكام تو است كاهي يادا زمن وحسرت من آري اي دل كه بقيد عشق
بندي با محنت عشق در چه كاري اي غم تو زدل خدا را گر دوست همين تو
ياد كاري اي دوست كه نيست حاصل من از دوستي تو غير خاري اميد صفائي
از تو از است كو دارسكان خود شماري **تبصرة** اعلم أن الانسان مسافر ومنازله
ستة وقد قطع منها ثلثة وبقي ثلثة فالتي قطعها أولها كتم العدم إلى صلب الأب وترائب الأم
كما قال تع يخرج من بين الصلب والترائب وثانيها رحم الأم قال سبحانه هو الذي يصوركم في
الأرحام كيف يشاء وثالثها من الرحم إلى فضاء الدنيا قال عز من قائل وحمله وفصاله ثلثون
شهرا وأما المنازل الثلث التي لم يقطعها فأولها القبر قال عم القبر أول منازل الآخرة وآخر
منزل من منازل الدنيا وثانيها فضاء المحشر قال سبحانه وعرضوا على ربك صفا وثالثها
الجنة أو النار قال تع شأنه فريق في الجنة وفريق في السعير ونحن الآن في قطع مرحلة الرابع

الرابع وهو اصعب المنازل واكثرها مشقة واشدها خوفا احاطة فيه الشوارع والقفار من
اللصوص وقطاع الطريق ويفر فيه الرفيق الشفيق ومدة قطع هذه المرحلة مدة عمرنا فايامنا
فراسخ وساعاتنا اميال وانفاسنا خطوات فكم من شخص بقي له فراسخ واخر بقي له اميال
واخر بقي له خطوات نعوذ بالله من الموت على غير عدة فائدة كان تلامذة افلاطون ثلث
فرق وهم الاشراقيون والرواقيون والمشاؤن فالاشراقيون هم الذين جردوا عقولهم عن
النقوش الكونية فاشرقت عليهم انوار الحكمة من لوح النفس الافلاطونية من غير توسط
العبارات وتخلل الاشارات والرواقيون هم الذين كانوا يجلسون في رواق بيته ويقتبسون
الحكمة في تلك الحالة وكان ارسطو من هؤلاء وربما يقال المشاؤن هم الذين كانوا
يمشون في ركاب ارسطو لا في ركاب افلاطون لغز منظوم للحكيم مؤمن ما اسم عدد
مثلث الحروف تجده معدودا من الظروف ماض وان صحفته فامر مضارع ان ضممته
الصدر مقلوبا وليه عند من عقل حرف يكف غيره عن العمل وثلثاه حرف تعريف
على لغة حمير كذا بعض روى واولاه حرف استفهام والعكس لا يخل بالنظام و
ثلثه الاول مثل ذلك وعكس ثلثه من الهوالك وقلب اخره ان تكررا تجده
ماكولا فكن مستحضرا وقلب وليه ما تشربه وان تاملت فذا تعربه وطرفاه حرفه
عضو ابدا في الضحك هو ولا يحس بالردى يخرج ثلثاه من المعادن وكله جزء من المحاسن
وما سوى اخره اسم لمن تعظمه في كل مذهب حسن وعشر ثلثه كان الشئ في العدد
فافهم ذاك يا هذا الفتى لغز للشيخ ابن الفارض ما اسم طير شطره بلدة في الشرق
من تصحيفها مشرق وما بقي تصحيف مقلوبه مضاعف قوما من المغرب جوابه
للحكيم مؤمن الجزائري ذا اسم طير شطره بلدة اخرى هي بينهما مشرق وما سوى اخره

[illegible] الذين كانوا [illegible] ٤

مبلغ

سايرليلا من الشرق الى المغرب ووسطاه صمغة مرة نافعة من لسعة العقرب ومابقى
تصحيف مقلوبه قد اعجز الفيل عن الجادب وماسوى وله عضوان للادم فى الماكل
والمشرب لغز للشيخ البهائى الا يا اخى سم بلدة لى بها من احبتى من الطلب نشد اولها ل
الى نحوها ومنها الكل فى مادب اذا ما قلبت حروف اسمها وجدت اسم شئ به يضرب
ومن عجب انه مفرد وجمع لشئ به يشرب وثلثاه ربع لثلثه ويظهر هذا لمن فطله
يجب جوابه للحكيم مؤمن اياملغزى فى سمى بلدة لذا ثوها الذنب لا يكتب
مصحف مقلوبه واجب على من يحج وقد يندب وانت ما اذا تاملته تراه اسم طير وذا
معجب وان فات من ثلثه سبعه وجدت اسم شئ به يطرب وثلثاه ماصدرت رقوته
به وهى ما عنك لا يغرب لغز للشيخ البهائى وبلدة مهملة الاحرف وثلثها من سوى
المصحف وماسوى اخره سورة من سور القران لا يختفى وثلثاه ان ينله الفتى
من شفة المحبوب يوما شفى وان تشدد وسطها تلقها ماكولة فافكر بها واعرف
جوابه للحكيم مؤمن يا ايها السائل عن بلدة تسمى فى اوائل المصحف الفرد فى اسم
صدره اول الحروف لا بل سادس الاحرف لو فات من اخره واحد لن يبقى حشنه
فاعرف ووفق ثانيه لما بعده فى لغة من وجهين لا يختفى بصدره امتاز خاد
عن بحينه فافهم سره وانصف ويجز ضير عن بلدة كبشا وذا ليس بامر خفى ونصف
حرف منه اوثلث ذا الحروف عن الثالث ان تحذف ضم بالاول كان اسمى من مصحف
على المصحف وثلث ثانيه اذا ان يجى تاليه فاجمع هذه الاحرف تلق الذى قد عرفوا
اهلها به تفكرها عة يعرف لغز للشيخ البهائى ولست ابوح باسم الحبيب ما ولكن
ملغزا خوف الاعادى فنصفى اسمه فى وجنتيه وفى قلبى وايضا فى فوادى جوابه للحكيم

مؤمن لقد الغزتها الغازا لطيفا دقيقا دون حرزها لقفها فبالله من لغز عريض
بها الافكار مشرقة الهوادي فكم خطر الفؤاد على البلاء واقلقني كثيرا عن وسادي وكم اسهى
لذلك الجواد فكري يجول من التلال الى الوهادي الى ان قادني نظري اليه ونلت
بفهمه اقصى مرادي فدونك مثل قولك ان دمشق لحديد السود بالبيض الحداد
فتصحيفه بري في فيه شيء بجل بنيله ما في الفؤاد ومنه بجل ما في وجنتيه وفيه
هلاك ارباب التقشا واصل الاسم جمع في لساني وعيني والحواجب والهوادي
باخره بميز جزء عضو به الاحساس عن بعض البلاد تري حرفين منه اسم الشخص له صفة
المحبة والوداد مصحف بعضه جزء الاراضي وبعض منه في السبع الشداد وتصحيف
الذي في الضد منها نقصنا عنه من عز ازدياد بصير جميع احرف ذلك الاسم
حرفا واحدا فافهم مرادي لغز مشوش للحكيم مؤمن اخبرني ايها الاخوان عن اسم خماسي
الاعداد ثنائي الاحاد وله نصف في سطره وسطره مضعفا اخره طرفاه فعل ماض مركب
من حرفين واجزاه ما يتحقق بين الاخوين اوله من المعدنيات وما سواهما من النباتات
طرفا ثانيه من الاعضا الظاهرة بعض الاحبا وطرفا اخره بعض من الاعضا الباطنة لكل
حيوان لولا رابعه لتبدل الاعمى بالاصم ولولا اوله لو جد العلم في الحلم والكرم لولا
خمسه لتبدل راس الانسان بالشجر ولما تميز بلدة من الحجر طرفا ثانيه لا يكون في اول العمر
ولا في اخره للانسان وبعض منه يتحقق به السهو والنسيان ثانيه يبتدأ السؤال
وباوله يختم الكلام ويتم المقال والله اعلم بحقيقة الحال لغز للحكيم مؤمن اخبرني
عن اسم سداسي الكلمات خماسي العشرات اخره ثلث وله منقوط اقل من مهمله واوله
مع ثانيه فعل امر للمخاطب مع ثالثه من عقود الاعداد ومعهما امر المخاطبة في مع رابعه

من الهمكا

من المهلكات الشدائد ثانيه مع ثالثه من الظروف ومع رابعه وخامسه واخره من جملة
الحروف طرفا اخره حرف عامل وثانيه مميز الفعل عن الفاعل لو سقط عجزه من صدره بقى
سدسه مع انه ثلثه وهذا من الغرائب ولو نقص منه مع انه سداسى حرف واحد بقى
حرف واحد وهذا من اعجب العجائب ان نقص سدسه من سدسه بقى سدسه ان زيد ثلثه
على ثلثه حصل ثلثه اوله ما يجب رده على جميع المسلمين واخره ما يتركب منه لزمان على راى
المتكلمين باوله يبتدئ السؤال وبثانيه يتم المقال وبرابعه يحصل المرام وينتهى الكلام
والسلام جوابه لبعضهم هو اسم يتركب منه اسماء دجلة فى الارض واسم فى السماء واسم سنة
اسم سورة من سور القران وبانتقاص وليه يتم جميع اركان الايمان كله من الحروف النورانية
وثلث بعضه من الحروف الظلمانية اوله بالكمال معروف وخمس ثانيه بالتمام موصوف
سدساه من المطهرات ولولا خامسه لصار الانسان معدودا من النجاسات لو زيد
اوله على ثلث اخره حصل عدد ايام الاعوام ولو نقص سدساه من ثانيه بقى عدد
الشهر التمام وسطاه مهلك فرعون وهامان واسيه منجى يونس ومعطيه من الامان
ثالثه ما وصف بالكمال فى السور القرانية وعشر رابعه موصوف ايضا فى العلوم الرياضية
نصف ثالثه يساوى حروف كله فى العدد وبضم الباقى النصف الى رابعه يحصل عدد الكواكب
التى وقع عليها الرصد مربع بعضه يساوى حدا زائد ويثبت وله فى اخر السبع المثانى
وبضعف سدسيه يتم الجواب وينتهى الخطاب والله اعلم بحقائق الامور واوقف بما
تخفى الصدور شعر للحكيم مؤمن بانسيم الصبا اذا جئت نادى جيرتى بالحمى نائه
فؤادى قل له قد هجرت عنى طويلا قل له قد نسيت عهد الودادى بانسيم مفرد
الصبا فبلغ سلامى واخبرنهم بلوعتى وغرامى وحنينى ودقتى عن فراق ذاب

جسمى

وله
جسمی وابلی عظامی واشتفی الی لقاکم ووجدی فی هواکم وحرقنی من ضرام الکم
بطول لیلی بالسهاد الم یذیبنی لهیب الفؤاد ونغرقنی الم سیول دمعی الدم
بحیبنی عین الصبا ترانی میتا فی جسم حی وحبا بریحی یوم التنادی وصبری کل حین
فی انتقاص ووجدی کل ان فی ازدیاد ادوب صبابة واطول بعدک ومالی
صبر وافؤادی فکم خطر الی فادعلی البلاد واقلقنی حجر عن وسادی منی فرحی حتی لم
اصطیادی الا باده ودع سبل العنا الا اشکو وقد اصبحت مالی سوی بال
من البلبال بالی ولجفن تکحل من سهاد فؤاد ذاب من لهب علال فنا
هذا السواد علی جفونی بکحل ما انا واکحال الا اشکو وما انا قد جفانی نما نشاه
ممثلا لحالی ومالی الدهر الا ذا وحتی فؤادی فی غشاء من نبال فصرت
اذا اصابتنی سهام تکسرت النصال علی النصال فکف عن الاذی یا دهر انا
نبیل لا نبالی بالنبال **و له** عنی السلام علیکم یا معشر شوقی الی لقیاکم ما بکم
عنی السلام علیکم یا ساکنی قلب الغریب المستهام المغرم لا حبتی ادعتموا قلبی اسی
وجوی له بین الجوارح مضرم لا تحسبونی ذاهلا عن ذکرکم حتی او سد فی الترب
واکنز **شعر غزل** بمنت فقام الاسر بینهما ولم یزل منتصبا فوقهما یحسبه الجاهل
ما لم یعلما شیخا علی کرهیه معما **معما** باسم مسافر تا نام قلب یار اکه
شدم دل ز فکر هیچ پرداختم مراد از نام عربی انست که اسم باشد قلب ان
منا است مراد از دل فکر کاف است مراد از پرداختن انداختن است **معما**
باسم همام خوبان ستاره کان سپهر دلکشند ماه است در میان نهان نگار
من مراد از انشا عربی انستکه هم باشد چون لفظ ما در میان هم در اید همام

شود

شود **مطايبه** فاضلی بیکی از دوستان صاحب دل نخود نامه می نوشت شخصی در پهلوی
او نشسته بود بگوشه چشم نامه او را می دید بروی شوار آمد بنوشت اگر نه در پهلوی
من دزدی نابخردی نشسته بود که همه اسرار خود بنوشتمی آن شخص گفت و الله
که نامه تو را مطالعه نکردم و نخواندم گفت ای نادان پس این را که میگوئی از کجا میگوئی
فائدة اذا اردت ان تعلم مقدار سطر من العدد تبدأ باليمين و تسقط المراتب ثلثا
ثلثا الى ان يبقى ثلثا او اثنان او واحدة وتقرأ ما بقى على نحو الابتداء و تزيد على
مقروك لفظ الالف بعدة الثلاثات السابقة عليه ثم تقرأ المراتب الثلث السابقة
عليه كذلك و تزيد على مقروك لفظ الالف بعدة الثلاثات السابقة عليه هكذا الى
ان ينتهى الى المراتب الثلث الاول مثاله اذا اردنا ان نقرء هذا العدد ٧٦٥٤٣٢١٠٠
٩٨ فبعد اسقاط المراتب الثلث بقى ٩٨ فقرءنا على ثمانية وتسعين لفظ الالف ثلث
مرات بعدة الثلاثات السابقة عليها ٧٦٥ فقرءنا على سبعمائة وخمس وستين لفظ الالف
مرتين والمراتب الثلث السابقة عليها ٤٣٢ فقرءنا على اربعمائة واثنين وثلثين لفظ
الالف مرة والمراتب الثلث الاول مائة فالعدد المذكور ثمانية وتسعون الف الف
الف وسبعمائة وخمسة وستون الف الف واربعمائة واثنان وثلثون الفا ومائة
فائدة اذا اردنا وضع البيت على اساس يستخرج به كل حرف اضمره المخاطب من حروف
سورة بعينها او اية او قصيدة معينة او بيت مخصوص و حروف الهجا كلها استغنا
بالقلم وجمعنا حروف تلك السورة مثلا بعد حذف ما تكرر ونحتاج الى ذلك في غير
الاخير و سمينا ذلك حاصلا و لنعد الهمزة و الالف في هذا الباب واحدا كما في باب الالغاز
والمعميات وامثالها والالف حرف فبراسها كما هو الاظهر ولنعتبر الحروف بصورتها

اذا اردت ان تعرف المسافة بين بلدين
فانظر فان تفاوتا في الطول وتفاوتا
في العرض او بالعكس فخذ كل العرض
من التفاوت ثم ربع ما بين الطولين وكذلك
تفاوت ما بينهما فربع ما بين العرضين واجمع
ما بين العرضين واجمع المربعين فاعرف
جذر المجتمع فانه فما حصل فهو
عدد فراسخ ما بين البلدين فلو كان بين
الطولين اربع درج وما بين العرضين
ثلث فضربنا المجموع مربعا وهو ستة
وعشرون فضربنا ما بين البلدين خمسة
اثنا عشر ولا يخفى عليك ان التفاوت
وعشرة فراسخ وعشرون فرسخا
الارض اثنان وعشرون فاذا اسقطنا
فراسخ في هذا القاعدة
هذا اللطيف مجرب

الخفية لا الملفوظة فنقول ان ترى تاء وراء وباء ولا تقول انها الف فاحفظها ثم ركبناها
على هيئة وتوعها وترتيبها او ركبناها على اى هيئة نريدها بحيث يكون لها وزن
ومعنى كيف ما اتفق ولكن من غير ان يتكرر حرف منها فيها وهذا احسن واقرب الى الضبط
واسهل عند الرجوع اليها وسمينا ذلك محفوظا اولا وهو فى الاخير هى الحروف المرتبة
المستغنية عن الجمع والترتيب ثم عمدنا الى رسم شبكة تشتمل على اربعة بيوت فصاعدا
بمقتضى عدد تلك الحروف المذكورة من حيث القلة والكثرة ثم رسمنا الحروف المحفوظة
الاول فى تلك البيوت وقسمناها عليها لكن بحيث يختص كل منها بموضع لا يشاركه فيه غيره
مثلا وضعنا حرفا منه فى البيت الاول فقط او فى الثانى كذلك او فيهما او فى الجميع غير ذلك
من الصور المناسبة بين تلك البيوت من انفرادها وتركيباتها الثنائية والثلاثية و
الرباعية ونحوها وكذا حرفا اخر منها وهكذا الى اخرها وسمينا ذلك خادجا ثم
رسمنا تلك البيوت باعداد يحصل من جميع احادها ومركباتها جميع المراتب من الواحد
الى اقصى عدد تلك الحروف وسمينا ها ميزانا ولا بد ان يكون مرتبة كل من تلك الحروف
فى المحفوظ الاول من الاولية والثانوية مساوية لمرتبة عدد بيت واكثر هو فيها ثم قصدنا
نظم مصاريع وابيات بعدة تلك البيوت بحيث يتركب المصراع الاول من الحروف المرسومة
فى البيت الاول مثلا كيف ما اتفق بحيث لا يشذ حرف منها وكذا الثانى منها من الثانى وهكذا
ولكن لا باس بتكرار حروف تلك البيوت فى ذلك المصراع او البيت فيه لانا نسال عن عدته
منهما وهكذا لا باس بادخال بقية الحروف الهجائية التى فى تلك الصورة مثلا وفى اى واحد
منها شيئا مكررة او غير مكررة اذ لا نسال الا عن وجود الحرف المضمر فى واحد منهما وعدمه
لا عن وجود غيره وعدمه وسمينا ما انضم من المصاريع والابيات محفوظا ثانيا ثم

وسمنا كلا منهما بعلامة ما يتركب منه من الحروف المرسومة في البيوت لنثبتهما بالخارج
بعينها وبعد ذلك نتم العمل بعينها فنقول للمخاطب خذ في خاطرك اي حرف شئت من حروف
هذه السورة ثم تقرا عليه المصراع الاول مثلا ونسأله عن وجوده او عدم وجوده
فيه فان قال نعم حفظنا العدد الذي وسمنا به والا تركناه ثم قرانا المصراع الثاني و
الثالث الى اخر المصاريع وحفظنا الاعداد التي وسمنا بها المصاريع التي اخبرنا بوجود
ذلك الحرف فيها والا تركناها ثم جمعنا الاعداد الحاصلة وهي ميزان بها يعرف الحرف
المضمر وذلك برجوعنا الى حرف المحفوظ الاول وعدنا بعدتها فالحرف الاخير هو الذي
اضمره المخاطب والسر في جميع ما قررنا وحررنا هو غير خفي على الناظر الذكي فتبصر ولا
يخفى عليك انه لا نخبر المخاطب اصلا بالمحفوظ الاول ولا باخذ الميزان بالطريق الذي ذكرنا
والا لذهب الاستغراب لم يقل ان هذا الشيء عجاب فاحفظ **حكاية** نقل است كه
شخصى زنى داشت حور نام بجهاد رفت وبعد از آن كه در جمعى شهيد شدندان
شخص فرار كرده ديگرى را ديد گفت اى فلان از جهاد فرار ميكنى وحال آنكه اگر كشته
شوى بوصال حور عين ميرسى گفت اى نادان حور را كه خودم در خانه دارم بجهة
يكعين خود را بكشتن دهم **لطيفة** قال ابو العيناء اخجلني ابن صغير لعبد الرحمن بن
خلكان قلت له وددت ان لي ابنا مثلك فقال هذا بيدك قلت كيف ذلك قال
احمل ابي على امرأتك تلد لك مثلي **مولوي المعنوي** بشنو از نى چون حكايت ميكند
وز جدائيها شكايت ميكند از نيستان تا مرا ببريده اند از نفيرم مرد و زن ناليده
اند سينه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگويم شرح درد اشتياق هر كسى كو
دور ماند از اصل خويش باز جويد روزگار وصل خويش من بهر جمعيتى نالان

شدم جفت بدحالان خوشحالان شدم هرکسی از ظن خود شد یار من واز
درون من نجست اسرار من سر من از نالهٔ من دور نیست لیک چشم و گوش را
آن نور نیست آتشست این بانک نای نیست باد هرکه این آتش ندارد نیست باد
آتش عشق است کاندر نی فتاد جوشش عشقست کاندر می فتاد نی حدیث
راه پرخون می کند قصهای عشق مجنون می کند دم بدم این نای از نیهای اوست
ها و هوی روح از هیهای اوست محرم این هوش جز بیهوش نیست مر زبان را
مشتری جز کوش نیست در غم ما روزها بیکاه شد روزها با سوزها همراه
شد روزها کر رفت کو رو باک نیست تو بمان ای آنکه چون تو پاک نیست
در نیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید والسلام بند بکسل باش آزاد
ای پسر چند باشی بند سیم و بند زر کر بریزی بحر را در کوزهٔ چند کنجد قسمت
یک روزهٔ شاد باش ای عشق خوش سودای ما ای طبیب جمله علتهای ما
ای دوای نخوت ناموس ما ای تو افلاطون و جالینوس ما جسم خاک از عشق بر
افلاک شد کوه در رقص آمد و چالاک شد با لب دمساز خود کر جفتمی همچو
نی من کفتنیها کفتمی هر که او از همزبانی شد جدا بی نوا شد کرچه دارد صد نوا
چونکه کل رفت و کلستان درکذشت نشنوی زان پس ز بلبل سرکذشت چونکه
کل رفت و کلستان شد خراب بوی کل را از که یابیم از کلاب جمله معشوقست و عاشق
پردهٔ زنده معشوقست عاشق مردهٔ **حکایت** از مکتب داری پرسیدند که
تو بزرکتری یا برادر تو کفت من حالا یکسال بزرکترم اما بعد از یکسال دیکر که
وی بکذرد با من برابر خواهد شد **حکایت** رای جنید فی منام بعد موته نقل

له ما فعل الله بك فقال طاحت تلك الاشارات وطاحت تلك العبارات وغابت
تلك العلوم واندرست تلك الرسوم وما نفعنا الا ركعات كنا نركعها في السحر
من كلام بعض الاعلام ان العزلة بدون عين العلم زلة وبدون زاء الزهد علة **راى**
بعضهم بعض اصحاب الكمال في المنام فسأله عن حاله فقال حاسبونا فدققوا ثم منوا فاعتقوا
قال بعض الاكابر ان الشيطان قاسم اباك وامك انه لهما لمن الناصحين فقد رايت ما
فعل بهما واما انت فقد قاسم على غوايتك كما قال الله تعالى حكاية عنه فبعزتك لاغوينهم
فماذا ترى يصنع بك فشمر عن ساق الحذر منه ومن كيده ومكره وخديعته **راى**
بعضهم الشبلي في المنام فسأله ما فعل الله بك فقال ناقشني حتى يئست فلما راى
ياسي تغمدني برحمته ونعم ما قيل در نوميدى بسى اميد است پايان شب سيه سفيد است
قال بعض الفضلاء اعدت صلوة ثلثين سنة كنت اصليها في الصف الاول لاني
تخلفت لاني الاول الصف في فوقفت الصف في موضعا وجدت فما بالعذر يوما تخلفت
يوما لعذر فما وجدت موضعا في الصف الاول فوقفت في الصف الثاني فوجدت
نفسي تستشعر خجلا من نظر الناس الي وقد سبقت بالصف الاول فعلمت ان جميع صلوتي
كانت مشوبة بالرياء ممزوجة بلذة نظر الناس الي ورؤيتهم اياي من السابقين الى
الخير **لبعضهم** تنافس في الدنيا غرورا وانما قصارى غناها ان يعود الى الفقر
وانا لفي الدنيا كركب سفينة نظن وقوفا والزمان بنا يجري **قال** بعض العرفاء
اقلل من معرفة الناس اياك فانك لا تدري حالك يوم القيمة فان تكن فضيحة كان من
يعرفك قليلا **لبعضهم** تنسب بوحدي ولزمت بيتي فطاب الانس بي وصفى السرور
وادبني الزمان فلا ابالي باني لا ازار ولا ازور ولست بسائل ما عشت يوما

اسا الجندام بكتب الا بهر الادبى از ذوق صنگ پابتای درمزن هوش وز بهر ننای
نوای مانه نوش چون منتظران بهر ساقی صد بار جان در در چشم آید دل در
بر گوش **لبعضهم** رضینا من الدنیا بقوت وشملة وشربة ماء کوزها متکسر
فقل لبنی الدنیا اعزلوا من اردتم وولوا خلونی من البعد انظر **الادبى** ای لجه
بقامتش فنادی دیدار تو با فنا مت فنا **ولبعضهم** کفنی چه کسانند اسیر آزاده عشق
ساتم زنده و سوز نرود در بدن ری چند **ولبعضهم** نه هوای باغ سازند نه کنار کشت مارا
تو بهر کجا که باشی بودن بهشت مارا **ولبعضهم** غم با من و من با غمش خو کرده ایم ای مدعی
لطفی بباید کردن ما را بهم بگذاشتن **ولبعضهم** عمری گذشت راه سلامی بنافتیم شرمنده
دلم که چها در خیال داشت **قال** شیخنا البهائی فی الکشکول العلوم تنقسم
الی جلیة وخفیة فالجلیة العلوم المتداولة بین الطلاب التی تذکر فی المدارس والمجالس
وکتبها مشهورة واما الخفیة فهی المستورة المصون بها من غیر اهلها ولم یزل الحکماء
یبالغون فی اخفائها حتی انهم وضعوا فیها رموزا واخترعوا فی کتابتها انواعا من الخطوط
غیر الرسوم المعهودة وهی تنقسم اقساما الکیمیا واللیمیا والهیمیا والسیمیا والریمیا و
بعض سالمین الحکماء الف فی مجموع هذه الاقسام کتابا وسماه کله سر لیکون اسمه
مشیرا الی اسماء هذه العلوم منبها علی وجوه اخفائها ثم قال رایت الکتاب المذکور
فی محروسة هراة سنة خمس وسبعین وتسعمائة وهو من احسن الکتب المؤلفة فی هذه
الفنون وکتاب سر المکتوم للرازی شامل لاوسط هذه الفنون خال عن الکیمیا والریمیا
وهو ایضا من الکتب الجیدة فی بابه اقول الکیمیا معلوم والمراد من اللیمیا علم الطلسمات
ومن الهیمیا التسخیرات ومن السیمیا التخیلات ومن الریمیا الشعبذة **فائدة** قلم النبات

حروف الثمانية والعشرين ١١١١ ح م ا ب د س ش ص ض ط ظ ٥ ٥ ٩ ٩ ل ك م ن و ١٢٣

لمؤلفه مهرهای دو دست مراد دل و جان نبود نبود از دل من مهر تو تا جان نبود

صفا این چه دام است ندانم که در دو افتادم کاشتبا کل کلشن همه رفت از یادم عجباً که

قال رجل لبعض العلماء ما تقول فی لیلة القدر وهی فی ای وقت من السنة فانی قد سألت

عن عالم فقال هی فی الربع الثالث من اخر السنة والاخر فی الثلث الاخر وکل منهما یکذب الاخر

فاجاب بان کلیهما اکذبا بل صدقا وقال خرجت من بین لیالی کثیرة ووضع رأسی سبابتیه

علی ظفری ابهامیه فقال الرجل فی ای زمان من الباقی اطلبها فاجاب فی غیر اللیالی

المفردة فقال بقی الاشتباه وان قل فاجاب اطلبها فی اللیالی المفردة فقال اتحیر بین

فاجاب بان زاد وان لکن لو طلبتها فی اللیلة التی یکون فیها ما بقی من الباقی نصف

ما مضی منه لرجوت انک ما اخطات ان شاء الله فقال علمت جزاک الله اقول قوله ان

کلیهما اکذبا الخ تکذیب الاخر وصدقا ای فیما قالا وقوله خرجت من بین لیالی کثیرة الخ

القدر المشترک بین الربع الثالث والثلث الاخر لیس الا شهر واحد فیصدق فیهما یعلم

انه فی الشهر المشترک بینهما وهو الشهر التاسع ای شهر رمضان ووضع رأسی السبابتین علی ظفری

الابهامین للاشارة الی اللیالی التی خرجت لیلة القدر من بینها فان وضع رأس السبابة

من الیمنی علامة الثلثین ومن الیسری علامة الثلثمائة یعنی خرجت من بین ثلثمائة

وثلثین لیلة وبقیت ثلثون لیلة اخری والمراد باللیالی المفردة اللیلة الاولی الی

العشرة واللیلة العاشرة والعشرین والثلثون فخرجت ثلث عشر لیلة ایضا وباللیالی

المفردة غیر المزوجة ثمانیة اخری ایضاً وبقیت عشرة اخری وقوله اللیلة التی یکون

فیها ما بقی الخ اشارة الی اللیلة الثالثة والعشرین فان الباقی من اللیالی الفرد العشرة

المفردة

المفردة ثلثة والماضي منها ستة أشكال تهذيب اشكل التوفيق بين قول الفقهاء يكره للجنب
قرائة ما زاد على السبع من القرآن وقولهم يستحب الوضوء لقرائة القرآن حيث يستفاد من
الاول عدم كراهة قرائة الاقل من السبع مع ان الجنب غير متوضي ومن الثاني كراهة القرائة
على غير المتوضي مطلقاً ويمكن ان يجاب بان المراد من عدم كراهة قرائة الاقل من السبع للجنب
عدم كراهته المعلولة للجنابة بمعنى ان الجنابة لا تصير سببا الكراهة قرائته وان تحققت
الكراهة من جهة اخرى فلا اشكال **لا ادري** بی تو شب تنهائی زین ذوق که بی گه
تاکی من سودائی برخیزم و بنشینم **فائدة** در بیان اشارة اجمالیه بعلم عقود بدانکه
علمای متقدمین رحمهم انگشتان از واحد تا ده هزار ضبط نموده اند باین طریق
که هیجده صورت وضع نموده اند از انگشتان دست راست بجهة ضبط یکی تا نود و نه
و هیجده از دست چپ تا نه هزار و یک صورت بجهة ضبط ده هزار اما هیجده آ خوابانیدن
خنصر بتنهائی علامت یکی است ۲ خوابانیدن خنصر و بنصر باهم بجهة دو ۳ خوابانیدن
خنصر و بنصر و وسطی نشانه سه باید دانست سرهای انگشتان بر گودال کف دست
گذارده شود ۴ بلند کردن خنصر و خوابانیدن بنصر و وسطی علامت چهار ۵ بلند
کردن خنصر و بنصر و خوابانیدن وسطی است بجهة پنج ۶ خوابانیدن بنصر بتنهائی است بجهة
نشانه شش ۷ خوابانیدن خنصر بتنهائی است نشانه هفت ۸ خوابانیدن خنصر
و بنصر است باهم بجهة هشت ۹ خوابانیدن خنصر و بنصر و وسطی است نشانه نه
و در این سه صورت باید سرهای انگشتان بر آنجای که متصل بزند است گذارده شود
۱۰ گذاردن سر ناخن سبابه است بر بند اول ابهام بنحویکه حلقه حاصل شود و این ده علامت
۱۱ گذاردن ناخن ابهام است بر بند اخر سبابه لیکن باید ناخن ابهام را بطرفی از این بند

بگذارد

بکذارد که جانب وسطی است و این علامت بعیست است ۱۲ کذاشتن سر انکشت سبابه
است بر ناخن ان بر ناخن انکشت ابهام از طرفی که بجانب سبابه است و این نشانه سی است ۱۳
کذاشتن باطن سر انکشت ابهام یعنی باطن بند اول بر پشت بند تحتانی سبابه بجهة چهل
۱۴ بلند کردن سبابه با کذاشتن ابهام بر کف نشانه پنجاه است ۱۵ کرفتن ناخن ابهام
است بباطن بند دویم سبابه علامة شصت ۱۶ بلند کردن ابهام است و کذاشتن باطن
سر انکشت سبابه بر باطن سر ان علامة هفتاد ۱۷ بلند کردن ابهام است و کذاشتن
طرف انکشت سبابه بر مفصل اول بجهة هشتاد ۱۸ کذاشتن سر ناخن سبابه است
بر مفصل دویم ابهام بجهة نود و مخفی نماند که انچه مذکور شد بجهة ضبط مفردات
است و بجهة ضبط مرکبات با بصورت مفردات از ایشان بعمل اورده باهم و اما هیجده صورت
ثانیه که در دست چپ است بجهة صد تا نه هزار است و انها بعینه مثل هیجده صورتی
است که در دست راست است اما صورتهائی که در دست راست است بجهة ضبط احاد بود در
اینجا علامت احاد الوف است و صورتهائیکه در انجا بجهة عشرات بود در اینجا علامت
مائات است و کیفیت ضبط مرکبات که در ما بین صد و ده هزار است بنحویستکه
اشاره بان شد یعنی باید هر کبی ضبط ان با جتماع اوضاع مفردات او بشود و اما بیان
صورتیکه علامت ده هزار است کذاشتن طرف سر ابهام است بر طرف سبابه بنحویکه
ناخنهای انها محاذی یکدیکر شوند بهر یک از دست راست و چپ که خواهد و اکر زیاده
بر این توضیح و تفصیل کسی خواهد باید رجوع کند برساله که والد ماجد حقیر طاب
ثراه در این علم نوشته اند اصمعی دل که طومار وفا بود من مجنون را و له رحمه الله
چند سبو کش دارد این دیر خراب دان مبا سنك ملامت بر سبوی من رسید

[illegible]

بود پامال رقیبان دری کز دل او دمن هیچ نیی دانی چه زحمتها بروی من رسید بازمی
بینم گرفتار جنون دل را مگر آن پری حسن ساده زنجیر موی من رسید سحاب تا آشنا
شناست نا آشنا نگار را بیگانه کردم از خویش یاران آشنا را چون من کسی گذارد
سر بر خط غلامیش بیرون نهد چرا کس از حد خویش پا را با جور آن جفا جو چندان نکرده
ام خو کارم بجوی طرزآوران بشر وفا را گفتم که گویم امشب تنها باو غم دل بی
مدعی بنامد چون یافت مدعا را اکنون سحاب کار بیچاره با فقند اعتبار شادم از
اینکه ره نیست در کوی دوست ما را وله سر کوئی که هر گز ره ندارد پادشا آنجا
گدای بینوائی را که خواهد داد راه آنجا مکن هر گز تمنای بهشت اندیشه دوزخ
اگر مطلب رضای دوست خواه اینجا و خواه آنجا چه صید که در حرم جوید پناه ایمن بود
اما بکوی او کشند او را که می جوید پناه آنجا چه غم بنود اگر ما را زبان عذر در محشر
که ما را ابر امید رحمت وعذرخواه آنجا وله چون جرم کند وفا است ما را هر نوع
کشد سزا است ما را دارد سر قتل ما ولی دوست غافل که همین هوا است ما را

عبارة مشکلة منسوبة الی السید الداماد وقیل الشریک الماضی الشیخ ابونصر
الفارابی ما برهانك علی تساوی زوایا المثلث لقائمتین فقال النفی والاثبات لا
یجتمعان ولا یرتفعان فاذا اسقطنا من الست ربعا بقی اثنان یعنی اذا کان الموضوع داخلا
فی الجنس امتنع اجتماع النفی والاثبات وارتفاعهما بخلاف ما اذا کان خارجا عنه ولذا
لم یکن الکیف قابلا للمساوات واللامساوات اصلا ولم یکن خط مستدیر مساویا
لخط مستقیم اصلا وح تتبین ان الزوایا الثلث للمثلث اذا لم تکن اعظم ولا اصغر من
قائمتین کانت مساویة لهما اقول قوله یعنی من کلام السید ومراده من الموضوع موضوع

المسئلة اي الزاوية فاللام فيه للعهد مراده من الجنس جنس الزاوية اي الكم فيتحقق بذلك
الاشارة الى ان الزاوية من باب الكم ايضا وقوله امتنع اجتماع النفي والاثبات وارتفاعهما
اي نفي ما هو من خواص الجنس واثباته دون ما ليس من خواصه والحاصل ان الشيخ لما بين
ان الزوايا الثلث للمثلث هي الباقية بعد اسقاط اربعة قوائم عن الست القوائم ثبت ان
الباقية ليست باعظم من القائمتين ولا اصغر منهما اما تساويهما للقائمتين فكانت
موقوفة على اثبات ان الزاوية لا يجتمع فيها المساوات واللامساوات ولا يرتفعان عنها
الا لم يثبت المساوات للقائمتين وكان اثبات ذلك موقوفا على كون الزاوية من باب
الكم لان المساوات واللامساوات من خواص الكم ولا يمتنع ارتفاعهما من الكيف فتمامية
برهان الشيخ انما هي اذ كان موضوع المسئلة التي هي اذ كان موضوع المسئلة التي
هي الزاوية داخلة في الجنس الذي هو الكم والباقي واضح والعبارة لا تخلو عن حزازة و
نعتقد من الاشكال الواردة على بعض الفقهاء ما جعلوه ضابطا للحجب الحرمان
فقالوا ان ضابطه مراعات القرب ففرعوا عليه حجب كل من اهل الطبقة السابقة لكل احقيقة
وحجب كل من اهل الدرجة العالية للسافلة فان هذا التفريع لا يصح باي معنى اخذ القرب
كما بيناه في مواريث مستند الاحكام ومن الفقهاء من خصص حجب النقصان بمواضع
مخصوصة مع صدقه مفهوما على كل نقص يرد على وارث لاجل وجود غيره وقد بيناه فيه
ايضا ومن الاغلاط التي حصل لجمع من الفقهاء انهم قالوا في قبلة اهل المغرب انهم يجعلون
الثريا عند طلوعه على الايمن والعيوق عند طلوعه على الايسر مع ان البعد بين الايمن والايسر
بقدر نصف الدور ومطلعهما اقل من الربع بكثير جامي در بزم دوشم كوكب بيماه رخت
شبها تا ديك شب دارم با اين همه كوكبها از بسكه كرفتاران مهرند بكوي تو

بادش همه جان باشد خاکش همه قالبها تا دست تجلی او زد کی از غمزهٔ بیجو نرنری بوهمی رخ دو
مرهم از دست تو یاد بها از تاب تب هجران کفتم سخن وصلت بود این همه پایان کفتن
خاصیت این تنها جامی کم که بی مذهب اطراف جهان کشتی با مذهب عشق تو کشتن از همه
مذهبها فکر کنی رحمی بده خدایا انسلک لجوان را با طاقتی و صبری این پیر ناتوان را بخشم
جوان و عقل پیر است لیک عشقش آورده در پر فرمان هم پیر و هم جوان را کر
زرد شد کیاهی در خشک سال هجران بر زمرد کی مبادا از تازه ارغوان را زاهد
بکنج محراب آورده روی طاعت عاشق کرفته محراب از طاق ابروان را محمل بستند امروز
ای ساربان جانان کز آب چشم من شد ره بسته کاروان را جامی ز عشق خوبان کر کفت
تو بر کرم این نکته بشنو از من زنهار مشنوان را **فائده** ج و ج و ز و دج هر ۷۰ مرتبه
۱ ۳ ۳ ۴ ۲ ۱ ۳ ۲ ۲
در یک مجلس یا در ده روز هر روز هفت مرتبه یا در هفت روز هر روز ده مرتبه
با تکرار هر دا و ب دا رتا آخر پرده هر شب ده فعشره مرتبه **فی الخصال** عن النبی صلی
۲ ۲ ۱ ۳ ۳ ۱
الله علیه و آله قال قال الله تبارک و تعالی یا ابن آدم اطعنی فیما امرتک ولا تعلمنی ما یصلحک
وفیه عنه ص ما من شیء احب الی الله من علم الی العلم **للمؤلفه** شد جوان دور از
سر دسبزه و آمد بهار و فتم بکند شت ساقی خیز ساغر را بیار تو بر دین دارئی
و عقل است یاران فرزین مبکش عشق بازی و جنون ما را شعار عاشقان کوی یار
و مبکده نعم المقر زاهدان و خانقاه و مدرسه بئس القرار دست ما و دامن ساقی
الی یوم النشور پای ما و کوشهٔ میخانه تا روز شمار وصل لیلی ات هوس باشد
جنون را پیشه کن عاقلان را بر سر کوی محبت نیست بار شد بمحمل الفت محمل نشین دارد
از فراق وعدهٔ ایام وصلم داده از انتظار جانم از تن میرود ای کاروان هستم دان

دل ز دستم شد خدا را ساربان محمل بدار   من ز بخت خویش دانم آنچه آید بر سرم
شکوه ما دارم ز یار است ای فراز دور کار   مژده وصلم چه منصور ابدا دور دوم
پای کوبان سر بکف بر رهش تا پای دار   در تن عشاق جانا جان گرانی میکند
پنجه عاشق کشی از ساعت احوال کرد بیا لیتم شبی ای به روشن جان من نیم جانی دارم
ارزانی بود سازم نثار   چون در این کشور متاع عشق را نبود رواج   رخت خود تا
بیرون بردن ضعیفان زین دیار **روی** في الكافي عن بعض اصحابنا قال قال ابو عبدالله ع
اصبروا على الدنيا فانما هي ساعة فما مضى منه لا تجد له الما ولا سرورا وما لم يجئ فلا تدري
ما هو وانما هي ساعتك التي انت فيها فاصبر فيها على طاعة الله واصبر فيها عن معصية الله و
في الفقيه قال قال علي ع ما من يوم يمر على ابن ادم الا قال له ذلك اليوم انا يوم جديد وانا عليك
شهيد فقل في خيرا واعمل في خيرا فانك لن تراني بعدها ابدا وفي الخصال عن الصادق ع قال
سرعة المشي يذهب ببهاء المؤمن وفيه عن ابي جعفر ع قال اذا احب الله عبدا نظر اليه فاذا نظر اليه اتحفه   بذهب
من ثلث بواحدة اما صداع واما حمى واما رمد **وفيه** عن الصادق ع قال ضمنت لمن
اقتصد ان لا يفتقر **وفيه** عن امير المؤمنين ع قال ما من شيء احق بطول السجن من اللسان
وفيه عن الصادق ع قال الوضوء قبل الطعام وبعده يزيد في الرزق **وفيه** عن النبي ص
قال ثلثة ان لم تظلمهم ظلموك السفلة وزوجتك وخادمك **وفيه** عن علي ع قال قال رسول
الله ص ثلث يحسن فيهن الكذب المكيدة في الحرب وعدتك زوجتك والاصلاح بين
الناس وقال ثلثة يقبح فيهن الصدق النميمة واخبارك الرجل عن اهله بما يكره وتكذيبك
الرجل عن الخبر وقال ثلثة مجالستهم تميت القلب مجالسة الانذال والحديث مع النساء
ومجالسة الاغنياء **وفيه** عن النبي ص انه نهى ان يسلم على اربعة السكران في سكره ...

يعمل التماثيل ومثلها من يلعب بالنرد وعلى من يلعب بالاربعة عشر وقال الصادق عليه السلام
وانا اذ بدكم بالخامسة انها كراهة ان تسلموا اصحاب الشطرنج **الكافي** وعن الصادق ع قال لا
ينبغي للمؤمن ان يجلس مجلسا يعصى الله فيه ولا يقدر على تغييره **وفيه** عنه قال قال رسول
الله ص من لم يحسب كلامه من عمله كثرت خطاياه وحضر عذابه قال في الوافي انما حضر عذابه
لان اكثر ما يكون يندم على بعض ما قاله ولا ينفعه الندم ولانه قلما يكون كلام لا
يكون موردا للاعتراض ولا سيما اذا كثر **وفيه** عنه عليه السلام قال في حكمة آل داود على العاقل
ان يكون عارفا بزمانه مقبلا على شانه حافظا للسانه **قال** بعضهم ثلثة ليس معهن
حيلة فقر يخالطه كسل وعداوة يداخلها حسد ومرض يمازجه هرم **قال** بعض الحكماء
ينبغي ان يكون المرء دون الرجل في اربعة اشياء السن والطول والمال والحسب

اوحد

اي وصل تو برتر از تمناي اميد تا پخته بماند از تو سوداي اميد من دنگجا رسم تو
كانجا كه توئي نه دست هوس سبد نه پاي اميد **وله** بنياد دل من غم تو ويران
كرد ما را هوس عشق تو سرگردان كرد زانجا كه توئي مگر لطفي بكني پيداست
كه زانجا كه منم چتوان كرد **ولها** وحد بعز هب رجوالت كرهند چو مرغ بي پر وبال
كردند گفتي بدكون سر فرو مي نادم هم آخر كار پايمالت كردند **لغز** ديدم
تن برهنه مبادو قافله از هر سر تن برهنه و بر هر سر ابله تن قافله دوانشده بي حكم
انسه تن نه انسه تن دوانشده بي حكم قافله **لغز** كدام طائرست كه اگر از اول آن جري
نقصان كني زياده مي شود و هر گاه از آخرش نقصان كني كم مي شود و اگر از اول نقصان
كني جنس آخر مي شود و اگر از آخر نقصان كني اول سبع انه مي شود و اگر از هر دو نقصان
كني اول افزون تر از آخرش شود و اگر هر دو ناقص بر وسطش افزائي آخرش **لغز** عشر

كدام

کدام مرغ است که همیشه پایش در سرابست پیوسته پاهایش تو است بهترش

در کنار است و دلش بصفا اسرار است **اوحدی** تا از مزه عشق تو در گوشم شد

عقل و خرد و هوش فراموشم شد تا یک ورق از عشق تو حاصل کردم سیصد ورق

از علم فراموشم شد **وله** عمرت بسر آمد و بسامان نشدی در درد بلب آمدی بدرمان

نشدی قاضی و خطیب و پارسا و مفتی این جمله شدی ولی مسلمان نشدی ای هر نفسو

صد کنار از من دیده در دوری کرم پرده من ندیده ای من بتر از هر که بعالم بترست

وی لطف تو از من بتر آمد بدیده **وله** نه دور نه نزدیک نه وقت نه حال نه کفر و نه اسلام

نه کردار نه حال نه رنج نه راحت نه هجر نه وصال بگرفت مرا ز عمر بیهوده ملال

وله دندی باید دشمنها ناخته بنیاد وجود برانداخته با کرم دوی سوخته ساخته

وله دل میل تو دارد آن بیفروختی در سینه تو دگر نه بدروختی و در آنکه نه

هر دو با تو آموخته اند آتش زدمی و هر دو را سوختی **فائدة** بدانکه شیر از آواز خروس

و گربه و از چوب دن بر طرف مسین تو هم نماید و ایضا گویند اگر دم موشی را ببرند

و در خانه دفن کنند دیگر موش بانجا نیاید **حکایة** نقل شیخنا البهائی فی الکشکول

انی رایت فی بعض التواریخ المعتمدة ان جماعة خرجوا الی الحجاج فذهب حربهم واسرهم

وکان عابدا شجاعا فامر به الحجاج فقطعت یده من المنکب و رجلاه من المنکب و ترک

یتشحط فی دمه الی الصباح فلما اصبح کان یصیح المادة عنه منه یجلج من الذی یکسب الخ

و یهریق علی دلوین من الماء فانی احتلمت البارحة قال الراوی وهذا من اعجب العجائب

ان شخصا قطعت یداه و رجلاه ینام اللیلة نوما یقع له فیه الاحتلام **شعر** فیه

تعقید فیک خلاف لخلاف الذی فیه خلاف لخلاف الجمل وغیر من انت سوی غیره

[illegible]

عنه

عنه سوی غیرک البخیل اقول مراده انک جمیل و سخی **فائدة** انما سمیت الجمعة
جمعة لان الله تعالی فرغ فیه من خلق الاشیاء فاجتمعت المخلوقات فیه وقیل سمیت بذلک
لاجتماع الناس فیه للصلوة وقیل اول من سماها جمعة الانصار وذلک قبل قدوم النبی صلعم
الی المدینة وقبل نزول سورة الجمعة فانهم اجتمعوا وقالوا ان للیهود یوما یجتمعون فیه کل
سبعة ایام هو السبت وللنصاری یوما آخر هو یوم الاحد فلنجعل لنا یوما نجتمع فیه
فنذکر الله ونشکره فجعلوه یوم الجمعة وکانوا یسمون یوم الجمعة قبل ذلک یوم
العروبة فاجتمعوا الی اسعد بن زرارة فصلی بهم یومئذ فذکرهم فسموه یوم الجمعة وقیل
اول من سماها یوم جمعة کعب بن لوی لاجتماع الناس فیه الیه وهذا الرجل اول من قال کلمة
اما بعد **اشرف** قربان نغارت کرم کو دل نه تنها می برد تاراج جان هم میکند
دین هم بیغما می برد ای طبیب عشق او دارد دوای بو العجب آسوده داغم نمی دهد
صبر از شکیبای برد نبود بکیش عاشقان اخوان یوسف دل کند اما بش یعقوب را شوق
دلیخا می برد دین و دل هرچه بود ان ترک غارتگر شد مانده است ما را نیم جان
ان نیز کو با می برد هرچند عذرا می برد با وامق استغنا زند این سود وامق عاقبت
آرام عذرا می برد صدق محبت میکند در چشم مجنون توتیا هر خاک کان باد صبا
از کوی لیلی می برد ما انکه تیغ جور آن در چشم من زد چاکها آلوده کشد خنجرش
ما را بدعوی می برد شوق جمال دلکشت حاجی ره کم کرده را گاهی به یثرب می
گاهی ببطحا می برد ای شیخ این آلوده را در سلک پاکان جا مده کین رند من عاقبت
ناموس تقوی می برد رحمت کشیدن خوش بود لیک از برای یار خود بی عاقبت باشد
که رنج از بهر بتها می برد فارغ دلان را او در عشرت پرستی سوی شه دیوانه عشق

تو را عزم سوی صحرا می برد بید بر عذر دم چون کنم بی طاقتیها دهد غیرت گر کوه باشد
جا من این حسنش از جای برد ای هوشمندان بر رخش آهسته می باید نظر کاین
عشوهای جان ستان دل بی محابا می برد فرهاد بعد از بیستون زد تیشه بر سر صبا
بین اشرف هنوز از بهر آن شرمندگیها می برد **سؤال** شخصی بر فیق خود گفت
که ثلث آنچه داری با تمام آنچه من دارم قیمت این اسب است وربع آنچه تو داری با قیمت
اسب است هر یک چه قدر دارند وقیمت اسب چند است **جواب** قیمت اسب
یازده است و یکی هشت دارد و دیگری نه **كان** الرشيد قد امر باحضار الكسائي
من الكوفة وهو يعتذر منه فاحتاج الى بغداد ثم عرض له فلما دخلها وكان رجلا
على هيئة اهل السواد وكان الخليفة في ذلك الوقت في مجلس شربه مع وزيره وكان قد
انفذ من يحضره بعض اهل السواد ليهزأ به ويسخر منه فظفر بالكسائي فلم يشك
الرشيد في انه من اهل السخرية فقال له غن لنا يا شيخ فانشد الكسائي كفى حزنا ان
الشرايع عطلت وان ذوي الالباب في الناس ضيع وان ملوك الارض لم يحظ عندهم
من الناس الا من يغني ويصفع فقال الرشيد من اي البلاد انت يا شيخ فقال من الكوفة
فقال كيف تركت الكسائي فقال في صفاء عيش عند امير المؤمنين ع فنهض الرشيد
يعتذر اليه وامر بكسر آلات الشرب والملاهي وقال اريد ان تعلم ولدي الامين والمامون
فاستعفى فلم يعفه واخلى له دار التعليم ولم يزل مكرما **أبو محمد بن سعيد** البغدادي كان
اديبا شاعرا فصيحا توفي في سنة ستين وخمسمائة ومن شعره انه الذي وكلني حبه
بطول علاله وامراضه ولست ادري بعد في كله ساخط مولاي ام راض **تلخيص**
رسالة ما لا نا وسن الهيثم في تعرف اقدار الجواهر المختلفة اذا خلط بعضها ببعض من

تغيير الشكل والات المختلفة مقدار من ذهب محض وفضة محضة متساويين
في العظم والشكل ايضا بان يقلبا جميعا في قالب واحد ووزن كل واحد منهما فيكون
الذهب اكثر وزنا فيحفظ الفضل بينهما فاذا رفع الينا جسم مركب من ذهب وفضة
وطلب تميز كل واحد منهما علمنا مقدارا مساويا له في العظم ثم وزنا الجسم المركب ووزنا
مقدار المساوي له في العظم وحصلنا الفضل بينهما فيكون نسبة زيادة وزن الذهب
الخالص على وزن الفضة المساوية في العظم الى زيادة وزن الجسم المركب من ذهب
وفضة على وزن الفضة المساوية له في العظم كنسبة وزن الذهب الخالص الى وزن الذهب
في الجسم المركب من ذهب وفضة **السبب** في رؤية القمر تحت الغيم الرقيق متحركا حركة
سريعة انا اذا نظرنا اليه نفذ شعاع البصر في جزء من اجزاء ذلك الغيم واذا فرضنا حركة
الغيم من المشرق الى المغرب بعض كانت هذه الحركة لقرب الغيم منا اسرع في الرؤية من
حركة القمر لبعده عنا فيصير ذلك الجزء الذي كان قد نفذ الشعاع فيه غربا من القمر
وينفذ الشعاع في جزء آخر محاذاه بالحركة فيقع بين الجزئين قطعة من الغيم فيتخيل ان القمر
بحركته الى المشرق قطع تلك القطعة التي هي بمنزلة المسافة **لا ادری** بنجم کفتم بدم طالع
دا درد دی کفتم من طالع ندارم **ایضا** ای عیش خوش دلبر بی رو نهاده بلك
لحظه باش تا عمر او داخر کنم **قيل** حكي ان الثعلب في السحر بشجرة فرای فوقها ديكا
يؤذن فقال له ما انزل نصلي جماعة فقال ان الامام نائم في اصل الشجرة فايقظه نصلي
جماعة فقال ان الامام نائم في اصل الشجرة فايقظه نصلي فنظر الثعلب فرای الكلب فقصد فنزل
هاربا فناداه الديك ما تاتي نصلي فقال نعم اجدد وضوء وارجع **فائدة** مثل من
لدغته عقرب وحية فجعل في دبره قطعة ملح سكن **المحضر** اعرابي مجلس قوم فتذاكروا قيام

الليل

للبيل فقالوا له يا ابا الامر تقوم للبيل قال نعم قالوا ما تصنع قال ابول وارجع وانام حضر
اعرابي مائدة الحجاج فاكل منها لقمة فقال من اكل من هذا شيئا ضربت عنقه فامتنع الكل
كلهم وبقي الاعرابي ينظر الى الحجاج مرة والى الحلوا مرة ثم قال ايها الامير اوصيك باولادي
خيرا وشرع ياكل منها فضحك الحجاج حتى استلقى وامر له بصلة سرق اعرابي صرة فيها
دراهم ثم دخل المسجد يصلي وكان اسمه موسى فقرا الامام وما تلك بيمينك يا موسى
فقال والله انك لساحر ثم رمى بالصرة وخرج جاءت تعدو هي هاربة حتى جاءت
اختها فقالت يا اختاه ما زال الامام يامرهم ان يركعوا حتى خشيت انهم يقعوا علي فائدة
ماهي خرگوش را هرگاه در بني سر و بعد از ظهر با سركه بخورد د بكر ابستن نشود فائدة
الافيون اذا حل بالخل وطلي به انف الحمار د معب عينه واخذ بالنهيق عرض الحجاج على — من خواص
قتل رجل فهرب واستخفى منه ثم جاء اليه بعد ايام وقال ايها الامير انا فلان فاضرب
عنقي فقال له الحجاج وكيف جئت فقال ايها الامير اني ارى كل ليلة انك قتلتني فاردت
ان تكون قتلة واحدة فعفى عنه واجازه **قيل** ان رجلا زور ورقة على خط الفضل
ابن الربيع تتضمن انه اطلق له الف دينار ثم جاء بها الى وكيل الفضل فلما وقف الوكيل عليها
لم يشك انها خط الفضل فشرع في ان يزن له الالف دينار فاذا بالفضل قد حضر لشاغل
فلما جلس اخبره الوكيل بامر الرجل واوقفه على الورقة فنظر فيها ثم نظر في وجه الرجل فراه
قد كاد ان يموت من الخوف والخجل فقال الفضل للوكيل اتدري لم اتيتك في هذا الوقت
قال لا قال جئتك لاستنهضك في ان تعجل باعطاء هذا الرجل مبلغ هذه الورقة ولا
تعوقه فاسرع الوكيل في وزن المال وقبضه الرجل ومضى **حيلة** قال الضحاك بن مزاحم
لنصراني لو اسلمت فقال ما زلت محبا للاسلام الا انه يمنعني حب الخمر فقال لا باس اسلم و

اعرابية مع قوم يصلون فنقروا الامام فانكروا ما قال الكرم من الشاهد جعل يرددها فجعلت الاعرابية

اشربها فلما اسلم قال له قد اسلمت فيحق ان شربت حددناك وان ارتددت قتلناك فحسن
اسلامه **اخرى** جاء رجل الى سليمان عليه السلام وقال ان لي جيرانا يسرقون وزي ولا اعرف
السارق فنادى الصلوة جامعة ثم خطبهم وقال في خطبته وان احدكم ليسرق اوز جاره
ثم يدخل المسجد والريش على راسه فمسح رجل على راسه فقال سليمان خذوه فهو صاحبكم
فائدة اذا اريد ثقب الخشخاش جعل في الحليب ثلثة ايام فيعظم فيخرج ويثقب بالابرة وينظم
بشعر او وبر **فائدة** مرارة الخطاف يسود الشعر وهو الذي يقال له بالفارسية پرستوك
فائدة يقال انه اذا ذبح الخفاش وطلي بدمه عانة الصبي قبل بلوغه فيمنع من انبات
الشعر عليها ويطلي به ثدي البكر فيمنعان يعظم واذا دفن براس الخفاش في برج الحمام
الفه ولم ينفر عنه **فائدة** اذا انقعت البيضة في الخل تلين فح تدخل في زجاجة
راسها اصغر منها وايضا فتجمع البيضة وتنقش قلعا ثم تنقع في الخل ثم تقلع بالة فتبقى البيضة
مشبكة **اجتمع** محدث ونصراني في سفينة فصب النصراني من زق كان معه في شربة و
شربه ثم صبها وعرضها على المحدث فتناولها فقال النصراني انها خمر فقال من اين علمت
ذلك قال اشتراها غلامي من يهودي فشربها المحدث على عجلة وقال للنصراني اما رايت
احمق منك نحن اصحاب الحديث نتامل في حديث مثل سفيان بن عيينة وسعيد بن
جبير فنصدق نصرانيا من غلامه عن يهودي والله ما شربتها الا لضعف الاسناد
فائدة قيل من وضع تحت وسادته شيئا من بقلة الحمقاء لم يحتلم **فائدة** في بعض
الكتب من لف عودا من الاذرشبشعان بخرقة صفراء ووضعها تحتها ليلة الاحد
راى في منامه ما يريد كذا المرشبشان الذهبية **فائدة** قيل من ابتلع من الجلنار بقدر
الحمصة سبع حبات يوم الاحد اول من نيسان الروم قبل طلوع الشمس منع من الرمد

سنة قيل اذا رضعت سوداء بيضاء ذقا اسودت عينها وكذا اذا طلى يافوخ
الطفل الا دق بيندق محرق ملتوت بزيت فائدة طلاء الثاليل بالنورة
يذهبها فائدة قيل اذا اصبح خيط بالقطران والحلتيت يدا وعلى الموضع فلا تقربه
نملة فائدة عن الامام ابي عبد الله قال اذا عسر عليك امر فصل عند الزوال
ركعتين تقرء في الاولى بفاتحة الكتاب وقل هو الله احد وانا فتحنا الى قوله وينصرك
الله نصرا عزيزا وفي الثانية بفاتحة الكتاب وقل هو الله احد والم نشرح قيل وقد
جرب دواء ا ن ت و ا ح ا ج ا ج ج ز و ت وهو اخذ خمسة دراهم في ج زاج
اسود عشرة دراهم يطبخ ذلك في ثلثة ارطال ماء الى ان يبقى رطل ثم يطبخ فيه نصف
رطل حنطة حتى يفنى الماء فيجفف الحنطة ويسحق مثقال منه ا ج ا ج نوب
بالكلية قال الجاحظ يهرب الذباب من البيت اذا بخر بورق القرع الشيخ جمال الدين
اغصان بان ما لدى ام شمائل وافادتهم ما نضم الغلائل وبيض دقاق ام جفون بواتر
وسمر دقاق ام قدود عوامل وتلك بنان ام خطوط رواشق لها هدف منا الحشا
والمقاتل مبرجمال والملاح جنوده يجور لنا قده وهو عادل لرحاجب عن مقلتي
حجب الكرى وناظره الفنان في القلب عامل القاضي كمال الدين الله اكبر كل الحسن في
العرب كم تحت كمة ذا التركي من عجب صبح الجبين بليل الشعر منعقد والخد يجمع
بين الماء واللهب تنفست عن عبير الراح ريقته وافتر مبسمه الشهد عن حبب
القاضي الفاضل شرح الشباب بحبكم افنيته والعمر في كلف بكم قضيته لله داء في
الفؤاد اجنه نزداد نكسا كلما داويته قالوا حبيبك في النجم مسرف قاس على العشاق
قلت فديته القاضي شمس الدين خيال سلوع الاجفان لم يغب وطيفها عن عياني

قال الجاحظ من
شانه ان الله بابها
منافع تحت شيا الكحل
تحرز منه شيا لدمع عنها
فاذا اكتحلت الماء عنها
كل الحسن ... يكون منه

[illegible]

غيره تحجب وذكرها انسى روحي وهي نائية والقلب ما زال عنها غير منقلب وله

سقى طلل الاحباب سلمى معاهد وحياه من دمعي مذاب جامد فربع به سلمى مصيف

ومربع وارض نأت عنها نفار جلامد دعى الله دهرا ساءني صرفه وظلت لياليه

سلمى تباعد وايامنا بالقرب بيض زواهر واوقاتنا بالوصل خضر اماليد وارواحنا

ممزوجة وقلوبنا ونحن كانا في الحقيقة واحد ولم يخطر التفريق منا بخاطر ولم تحسب

الايام فينا تقاسد فهل انت يا سلمى بقد حكم الهوى كما كنت ام ماذا الي بالقرب عائد

وهل ودنا باق والا تغيرت على عادة الايام منك العوائد وهل محيت آثار رسم

هوى بيننا وانساك حفظ الود هذا التباعد وهل تذكرين العهد اذ نحن بالكوى

وقولك لا عاش الخئون المعاند فان كنت حبل الود صرمت طرفه فودي طريف

في هواك وتالد وان قلت ان الحب غيره النوى لعمرك وجدي بالحشاشة واحد

مهند الحاظ يا ربه تحسن من بالصد وصالك حتى قتلني بفرط الهجر مفتنا و

في الورى بافناه بغيثا القوام است من ذاتوى بالقتل افتاك ان كنت لم تذكر هنا

بعد فرقتنا فالله يعلم انا ما نسيناك ما ان تقطع جودا على قصد اضحى فؤادي

اسير لحظ عينيك في ١٩٤٦٥٥٥ ومسرعة في سيرها طول دهرها وبها

مد الايام تمشي لا تتعب وفي سيرها ما يقطع الا كل ساعة وتاكل في طول المدى

ولا تشرب وما قطعت في سيرها خمس اذرع ولا ثلث عن ذراع ولا اقرب وايضا

في ٢٧٣ الراس ودي عدة كارمل سام محله جبل على الملاح لحق بجاذ

من موسى يرهب بأسه وفي قلب هرون لاهلاك المحق وايضا في ٢١٥

واكله بغير فم وبطن لها من الاشجار والحيوانات قوت اذا اطعمتها انعشت وعاشت

وان سقيتها

وان سقيتها ماء يموت روى عن ابن عباس رضي الله عنه انه قال تخللوا وفي اسنانكم السعد
فانه يطيب الفم ويزيد في الجماع **قال** بعض العلماء كنا بمكان من الملوك فكان ائمتها
فانهم ان اخذوا لسنة موكلا انهم يمضغون فلوك يستنطقون من الكلام ورد السلام و
يستحقرون من العقاقير الرقاب **سنون** يزيل صفرة الاسنان وسوادها ويطيب
رائحة الفم ونتنه وهو كون مازج وزنجبيل وزبد البحر ودار فلفل وقاقلة من كل درهم
وشعير محرق سبعة دراهم وملح مشوي عشرة يدق بهم وينخل ويستعمل **اعلم** ان العسر
يعقبه اليسر والشدة يعقبها الرخاء والتعب يعقبه الراحة والضيق يعقبه السعة و
الصبر يعقبه الفرج وعند تناهي الشدة تنزل الرحمة والموفق من رزق صبرا واجرا
فائدة اذا طلي بالشوكران موضع الشعر فيمنع انباته واذا ضمد به الثدي منع عظمه **فائدة**
قال الشيخ في القانون اذا اخذ من النورة جزءان ومن الزرنيخ جزءان ويطلى بهما مع قليل
صبر مجعول فيهما فيحلق في الحال **روى** ان سلطان صقلية ارق ذات ليلة ومنع النوم
فارسل الى قائد البحر وقال له انفذ الان مركبا الى افريقية يأتوني باخبارها فارسله
لوقته فلما اصبحوا اذا بالمركب في موضعه فقال للقائد انفذت ورجع بعد ساعة فامر
باحضاره فجاء ومعه رجل فقال ذهبت بالمركب فبينا انا في جوف الليل في لجة البحر
اذا انا بصوت يقول يا الله يا الله يا غياث المستغيثين يكررها مرارا فنادينا لبيك
لبيك وهو ينادي يا الله فقصدناه بالمركب نحو الصوت فالفينا هذا الرجل غريقا
في حزمة من الحلفاء فطلعناه الى المركب وسألناه عن حاله فقال كنا في سفينة فغرقت سفينتنا
منذ ايام فاشرفت على الموت وما زلت اصيح حتى اتاني الغوث من ناحيتكم فسبحان من الله
اسهر سلطانا واوقفه في قصره لغريق في البحر استخرجه لا اله غيره ولا معبود سواه.

فائدة من خواص خل التفاح البري انه يطبخ به العاج فيلينه **فائدة** التختم
بالياقوت يوجب المهابة وتسهيل الامور **اسلم** مجوسي فثقل عليه الصوم فنزل الى
سرداب وقعد ياكل فسمع ابنه حسه فقال من هذا قال ابوك الشقي ياكل خبز نفسه
ويفزع من الناس **اختصم** رجلان في جارية فاودعاها عند مؤذن فلما اصبح وفرغ
من الاذان قال لا اله الا الله ذهبت الامانة من الناس فقيل له كيف ذهبت قال ان
هذه الجارية التي اودعت عندي قيل انها بكر فلما اتيتها وجدتها ثيبا **قال** بعضهم
رايت مؤذنا اذن ثم ترك وجعل يمشي سريعا فقلت له الى اين فقال احب ان اسمع اذاني
الى اين يبلغ **جاءت** امراة الى معلم ولدها تشكوه فقال لم يعني لم تنته فقلت يا امه
فقالت له يا معلم هذا صبي ما ينفعه الكلام فافعل ما اردت لعله ينظر بعينه فيتوب
قال الجاحظ مررت بمعلم وعنده عصا طويلة وعصاة قصيرة وصولجان وكرة
وطبل وبوق فقلت له ما هذه لعبة قال عندي صبيان اوباش فاقول لاحدهم
اقرا لوحك فيصفر لي فاضربه بالعصا القصيرة فيتاخر عني فاضربه بالعصا الطويلة
فيفر من بين يدي فاضع الكرة في الصولجان فاضربه فيشجه فيقوم الي الصبيان كلهم
ويضربونني ويقرؤن كلهم باعلى صوتهم حتى لا يسمع احد صوتي فاضرب في الطبل وانفخ في
البوق فيسمع اهل الدرب ذلك فيجيئون ويخلصوني منهم **انفرد** الرشيد يوما عن عسكره
ومعه وزيره الفضل بن يحيى البرمكي فاذا هما بشيخ من الاعراب على حمار وبه رمد فقال
له الفضل هل ادلك على دواء لعينك فقال نعم قال خذ عيدان الهواء وغبار الماء فصيره
في قشر بيض النمل واكتحل فانحنى الشيخ فضرط ضرطة قوية فقال هذا اجرة دوائك وان زدتنا
زدناك **فائدة** بدانكه خطوط ساعات معوجه از عضاده اسطرلاب کشیده اند

وطريق

وطریق دانستن ساعات معوجه ماضیه بطریقیکه خواجه عزّه ذکر کرده اند انستکه غایة
ارتفاع مرّ بود را که خواهند پیدا کنند شظیه ارتفاع را بران نهند و اسطرلاب را
بکرها نند چنانکه پهلو با فتاب باشد تا سایه لبنه بر عضاده افتد چنانچه از
هیچ جانب منحرف نشود و نگاه کنند تا طرف سایه بر طرف شظیه کدام خط افتاده است
و در اینجا ملا عبد العلی برجندی در شرح بیست باب سهوی فاحش کرده اند زیرا
که پهلو را بر پهلوی اسطرلاب تفسیر کرده و گفته چنانکه پهلوی اسطرلاب یعنی اینطرف
کناره اجزای ارتفاع بران منقش بود و این بسیار از فاضل دور است بلکه وقتیکه
شظیه ارتفاع را بر غایة ارتفاع نهند و پهلوی اسطرلاب را بجانب افتاب کنند بجای
که سایه لبنه بر عضاده افتد بلکه البته منحرف می شود مکرر دو وقتیکه شمس در غایة
ارتفاع باشد در ان وقت در تعیین ساعات معوجه احتیاج باسطرلاب نیست
و سبب انحراف سایه ان استکه البته همیشه سایه در خلاف جهة ذی ظل انشاء
می باشد و خلاف جهة در اینصورت محالست که عضاده باشد همچنانکه مشاهد است

فائدة بدانکه غزوات حضرت پیغمبر بیست و شش غزوه بود ۱ ابوا ۲ بوا ۳ عشیره
۴ اولی ۵ بدر کبری و در ان جنگ لشکر حضرت سیصد و سیزده نفر بودند
و در این حرب ملائکه بمعاونت پیغمبر آمدند ۶ غزوهٔ بنی سلیم ۷ سویق ۸ غزوه
ذی امر ۹ غزوهٔ احد و لشکرهای حضرت در این جنگ هفتصد نفر بودند و حمزه
سید الشهدا در اینجنگ شهید شد ۱۰ غزوهٔ بحران ۱۱ غزوهٔ اسد ۱۲
غزوهٔ بنی نضیر و قریضه ۱۳ غزوهٔ ذات الرقاع ۱۴ غزوهٔ بدر الاخری ۱۵ غزوه
دومة الجندل ۱۶ غزوهٔ خندق و احزاب و عمرو بن عبدود در این جنگ بدست

امیر المؤمنین ع کشته شد ١٧ غزوهٔ بنی قریضه و در این حرب لشکر حضرت قریب
به پنج هزار کس بوده ١٨ غزوهٔ بنی لحیان ١٩ غزوهٔ بنی قرده ٢٠ غزوهٔ بنی المصطلق
٢١ غزوهٔ حدیبیه ٢٢ غزوهٔ خیبر در این حرب لشکر انحضرت هفت هزار کس بودند
بودند و جعفر بن ابی طالب در این حرب از حبشه امده ٢٣ غزوهٔ فتح مکه و لشکر حضرت
دوازده هزار کس بودند ٢٤ غزوهٔ حنین ٢٥ غزوهٔ طایف ٢٦ غزوهٔ
تبوک **فائده** بدانکه ولایاتیکه در ایام حضرت پیغمبر ص فتح شد و بتصرف ان حبوه
حضرت امد همچنانکه در تذکرة الائمه ملا محمد باقر مجلسی است باین تفصیل است
مکهٔ معظمه و مدینه و ولایت یمن و مخا و نجد و صحار عمان و قطیف و لحسا و حجاز وتهامه
و بادیه و نجران و خیبر و فدک و قلاع خیبر و کل قبایل عرب و ولایت بحرین و توابع
ان و بعضی از شام و نخوان و طایف در سال ششم یا پنجم انحضرت مامور شد که
نامه بملوک و سلاطین جهان نویسد و ایشان را باسلام دعوت کند اول نامه
بهرقل قیصر روم نوشت و ان مسلمان شد و اسلام خود را مخفی داشت و دیگر
نامه بپادشاه شام نوشت و ان هر چند فرستاد توفیق اسلام نیافت و نامه دیگر
باصحمه ملقب بنجاشی پادشاه حبشه نوشت و او مسلمان شد و دیگر نامه
بخسرو پرویز پادشاه عجم نوشت و او کاغذ حضرت را درید لعنة الله علیه
و در جواب انحضرت مشت خاک بکیسه کرده و فرستاد و انحضرت تفال زدند که ولایت او بدست
ما خواهد امد و اخر چنان شد و نامه دیگر بپادشاه یمن فرستاد و ان نیز مسلمان نشد و
ولایت یمن را بعد از زمان انحضرت واگذاشت مرو بستکه وقتیکه شهربانو را اسیر
کردند نیز در عمر او بودند او را در مجلس طلبید پس شهربانو بزبان خود چیزی و نیز دشنام داد

دادکه

داد که دیم پیر و جوان سیه کاغذش پاره که من بنده کی کفتی عمر نفهمید چنان تصور
کرد که او دشنام داد حضرت امیر ع فرمود که نه بلکه نفرین بر پیر و جوان کرد و بکرد و نحضرت
امیر ع با شخص اصفهانی اوصاف اهل اصفهان را بیان کرد پس بعد از سکوت حضرت
آن شخص عرض کرد دیگر بگو حضرت فرمود امر هست این و بس یعنی امر همین قدر است
فائده بدانکه اولاد پیغمبر ص چنانکه در تذکرة الائمه ذکر شده پنج نفر اند دو پسر
قاسم از خدیجه و ابراهیم از ماریه قبطیه و سه دختر فاطمه و رقیه و زینب هر سه از خدیجه
و بعضی دو پسر دیگر طیب و طاهر نیز گفته اند و بعضی طیب و طاهر را لقب ابراهیم گفته اند
و اولاد حضرت امیر المؤمنین علیه السلام پانزده پسر بودند و هجده دختر اما پسرها
حسن و حسین علیهما السلام و محمد الاکبر و عبید الله و ابو بکر و عثمان و جعفر و عبد الله
و محمد الاصغر و یحیی و عون و عباس و محمد الاوسط و محسن و شفیق و این دو سقط
شدند و اما دخترها زینب الکبری و ام کلثوم الکبری و ام الحسن و رملة الکبری و ام
هانی و میمونه و زینب الصغری و رملة الصغری و ام کلثوم الصغری و رقیه و فاطمه
و امامه و خدیجه و ام الکرام و ام سلمه و ام جعفر و جمانه و نفیسه حسن و حسین ع و زینب
کبری و ام کلثوم کبری از حضرت فاطمه اند و محمد اکبر از حنفیه است و عبید الله و ابو بکر از لیلی
و عثمان بنت مسعود تمیمیه و عباس و جعفر و عبد الله از ام البنین بنت حزام بن خالد است
و یحیی و عون از اسماء بنت عمیس است که اول زن جعفر طیار بود و مادر محمد ابی بکر
نیز او است و محمد اوسط از امامه است بنت ابی العاص که دختر زینب بنت رسول
الله ص و ام الحسن و رملة کبری مادر ایشان سعیده بنت عروه است و باقی اولاد
مادر ایشان نکاحی نبوده بلکه ام ولد اند و اما حضرت امام حسن علیه السلام در

اولاد امام
او خلافست بعضی پانزده گفته‌اند یکدختر ام الحسن و باقی پسر حسن و عمر و حسین و
عبدالله و عبدالرحمن و اسمعیل و محمد و یعقوب و جعفر و طلحه و حمزه و ابوبکر و قاسم و
زید و بعضی شانزده گفته‌اند یکدختر و پانزده پسر و بعضی پنج دختر نیز گفته‌اند
ام سلمه و ام عبدالله و رقیه و فاطمه و ام الحسن و بعضی بنام ام الخیر را نیز از اولاد
انحضرت دانسته‌اند و انحضرت سیصد زن کرده بود و طلاق گفته بود و انحضرت
بالتماس عمر خطاب همراه لشکر سعد وقاص بعجم تشریف اورده‌اند و تا شهر ری رفتند
و از انجا بقریه کهنک و اردستان تشریف برده‌اند و از انجا بقریه قهپایه از اعمال
نائین تشریف برده‌اند و باصفهان نیز تشریف اورده در خارج شهر قریب برا آهند
رود در محلی است مشهور ببلشان الارض نزول فرموده‌اند و آن زمین با انحضرت
سخن گفته که یا ابن رسول الله در اصفهان سحره بسیارند عوذه بخوانید و در مسجد
عتیق اصفهان بنیان گذارده‌اند و در مسجد لبنان بنیان بنا کرده‌اند و اما حضرت امام حسین
علیه السلام چهار پسر مذکور می‌شود علی اکبر و علی اوسط زین العابدین و علی اصغر
عبدالله و محمد بن الحسین و بغیر از علی اوسط همه در کربلا شهید شده‌اند و بعضی علی اکبر را
امام زین العابدین می‌دانند و مادر امام زین العابدین شهربانو است و همچنین
مادر علی اصغر و بعضی مادر علی اصغر را لیلی بنت ابی مره ثقفیه میدانند و بعضی
اخبار دلالت میکند که شهربانو در کربلا نبوده و فوت شده بود و بعضی بکبر
میگویند بوده و بردن و الجناح سوار شد بملک عجم امده در ولایت طهران کوهی
است در انجا غایب شد و اما حضرت امام زین العابدین را پانزده فرزند گفته
اند امام محمد باقر و زید و عبدالله و حسن و حسین و حسین اصغر و عبدالله

و عبد الرحمن و سلیمان و فاطمه و ام کلثوم اما امام محمد باقر علیه السلام سه پسر داشت
و یک دختر سه پسر امام جعفر صادق ع و عبد الله و ابرهیم و دختر ام سلمه و بعضی پنج
پسر و دو دختر گفته اند پنج پسر امام جعفر صادق ع و عبد الله و ابرهیم و عبد الله و
علی و دو دختر ام سلمه و زینب مادر امام محمد باقر دختر امام حسن بود و اما امام
جعفر صادق علیه السلام ده اولاد داشت و دختر ام فروه و فاطمه و هشت
پسر امام موسی و اسمعیل و عبد الله و اسحق و محمد و عباس و علی و طفلی شیرخواره
که از ذکره آنحضرت و اخبری بود و کشته امام موسی کاظم علیه السلام اولاد
آنحضرت را سی و هفت پسر و دختر شمرده اند امام رضا ع و قاسم و اسمعیل و جعفر
و هارون و حسن و احمد و محمد و حمزه و عبد الله و اسحق و عبید الله و زید و حسین و
فضل و سلیمان و عباس و عقیل و عبد الرحمن و فاطمه کبری و فاطمه صغری و رقیه ام کلثوم
ام جعفر لبابه زینب خدیجه علیه آمنه حسنه بریهه عایشه ام سلمه میمونه رقیه
صغری و بعضی عابد و مرتضی و عمر و جعفر اصغر و قاسم را نیز شمرده اند و بروایتی دیگر
آنحضرت را شصت فرزند بود بیست و سه پسر و سی و هفت دختر و امام رضا علیه السلام
پنج پسر داشت امام محمد تقی و حسن و حسین و جعفر و ابرهیم و یک دختر عایشه نام و نسل
آنحضرت از امام محمد تقی باقی ماند امام محمد تقی علیه السلام دو پسر داشت امام علی
نقی و جعفر و دو دختر فاطمه و امامه امام علی نقی علیه السلام یک دختر داشت عایشه نام
و چهار پسر امام حسن عسکری و حسین و محمد و جعفر الملقب بکذاب میگویند این
جعفر صد و بیست فرزند داشت امام حسن عسکری علیه السلام زیاده از یک پسر که
معتقد بنظر نرسید **فائده** بدانکه حروف بیست و هشت است که آنرا ابجد به هشت قسم

و موسی

است اوّل مستور دیگر آن دو حرف بود مجموع آن دوازده حرف است و دویم ملفوظی
و آن سه حرف بود که آخرش حرف اول نباشد و آن سیزده حرف است و سیم ملفوظی
آن سه حرف بود که آخرش حرف اول باشد و آن سه حرف است و اینها را مکتوبی نیز گویند

شعر مشکل
دی بسر کوی دلی غارت کردم   مر پاکان را جنب زیارت کردم
کفارهٔ آنکه روزه خوردم رمضان   در عید نماز بی طهارت کردم

بدانکه دی عبارت
است از زمان ماضی و کوی عبارتست از بدن انسان که روح و قوای نفسانیه در آن
مخفی هستند و مراد بدل قوای مذکوره است که منشأ خصال رذیله است و غارت
کردن عبارتست از دست برداشتن از قوای مذکوره یعنی ترک خواهشها و مقتضیات
آن نمودن و می تواند شد که مراد از غارت کردن کوی دل این باشد که آنچه مقتضیات بر سر
بدنست از اکل و شرب و لباس و سایر چیزها که گویا مجمع آنها بدنست غارت کردم یعنی
دست برداشتم و بر باد یغما دادم و مراد از پاکان مرشدان و کاملانند که طالبان
راه حق بتوسط ارشاد ایشان از لوث جسمانیت پاک میگردانند و مراد از زیارت ایشان
توجه بجانب ایشان و وصول بخدمت ایشانست و جنابت کنایه از اینست که
هنوز بالکلیه از ناسوت بشریه و از لوث جسمانیت پاک نشده است یعنی با وجود اینکه
فی الجمله مقتضیات و مشتهیات بدن را ترک کردم باز بعضی از علایق بدنیه که حیات
در این عالم از آنها منفک نمی شود مبتلا بودم و حکم جنب داشتم و با این حال قصد خدمت
کاملان و واصلان کردم و مراد از رمضان ایام سلوک است که مقرر است که سالک
بجهة حصول مقصود ترک مشتهیات نفسانیه مأکول و مشارب لذیذه نماید پس گویا بمنزلهٔ شب
مبارک رمضان است و روزه خوردن کنایه است از ارتکاب بعضی از آنچه نباید

در آن اوقات

در آن اوقات مرتکب شده تقصیری در آن ایام و مراد از عبد انتهای سلوک و وقت
مشاهده و وصول است مراد از نماز بی‌طهارت مشاهدهٔ ناقصه و وصول ناقص
بکمال می‌تواند بود و بنا بر این معنی این می‌شود که بجهة تقصیری که این ایام از من در
ایام سلوک سرزده در درونی که باید بمقام وصول برسم با نچه باید نرسیدم و با
رسیدم حکم نماز بی‌طهارت داشته می‌تواند شد که مراد از نماز بی‌طهارت نماز بی
بر نفس خود که حقیقت میت است تکبیر فنا گفتن باشد در این وقت معنی این
خواهد بود که چون در حین سلوک شرط مجاهده بود و وصول نشد بکفارهٔ آن در
مقامی که شهود و وصول دست داد از خجالت یکباره بر نفس خود تکبیر فنا گفتم
بالکلیه خود را از تعلقات ناسوتیه و عوایق جسمانیه دور کرد و بنده خود را در معرض
فنای فی الله در آوردم والله سبحانه اعلم کلام للشیخ عبد المؤمن المغربی فی کتابه
المسمی باطباق الذهب قال لا وصول الی مقامات العلی الا بمقاسات البلاء وتجرع
کاسات العنا ومن طلب اللذة شرب الاجاج المر ومن امل المناصب ترك المكاسب
وركب المتاعب ومن احب الشيء الخطير كره النوم الجفن ألف المكاره وقطع المهامه
وفارق الاتراب والجيران وعانق الاقتاب الكيران وودع الخليط والضجيع ودع
التقصير والتضجيع انظن ان الشرف امر يدرك بالتوان او بحر يغرف بالاواني او وقر
يحمله بعير الهوينا لا يستوي القاعد مع الولد والاهل والسائح في الحزن والسهل الا
ان الرفعة في الطبط الرحل لا في غطيط النائم وصلوة القاعد على النصف من صلوة
القائم فمن سكن شهوة المباتة وتعود شهوة البائة ولم يخرج من الظلال والكن ولم
يعرف سوى نعاب السن كمن لا يفرع الا الجبال الرواسخ ولا يدع الا الاسبال الفراسخ

وان طعم لا یعرف الا حشیش الفلاة ولا یسمع الا نشیش الفلاة وان عطش لم یشرب الا

الثمد ولا یعرف فی البحر قعقعة المجداف مسعر حرب بناطح الاقران بالترکیة ومجلس الهفا

یستظل بالاداد دون الاریکة امن یجوب البلاقع فهو فی البلاء عن قطین او من یشو

فی الحلیة وهو فی الخصام غیر مبین **شعر** لامرء القیس اجارتنا ان الخطوب تنوب

وانی مقیم ما اقام عسیب اجارتنا انا غریبان ههنا وکل غریب للغریب نسیب

فان تصلینا فالمودة بیننا وان تهجرینا فالغریب غریب **و باعیه** ایام جوانی شد

وان نار شکست ودر شهر مرغ عمر پروان شکست بنشین بنشین کدام رقص چه سماع

ان جلوه فرو نشست تنا شکست **سلمانا ساوجی** از بسکه شکستم به بستم توبه

فریاد همی کند ز دستم توبه دی بود بتوبه شکستم ساغر امروز بساغری شکستم

توبه ما بنبر دو دیش بر داشته ایم فرها دصفت کن شنه از هستی

خویش این کوه بلا زپیش بر داشته ایم **مولوی معنوی** هر که او بنهاده ناخوش

سنتی سوی او نفرین رود هر ساعتی نیکوان رفتند سنتها بماند وز لئیمان

ظلم ولعنتها بماند **و له** اختران اند از ورای اختران کاحتراق نحس نبود اندر آن

سایرانند در اسمانهای دیگر غیر این هفت اسمان مشتهر راسخان در تاب انوار خدا

نی بهم پیوسته نی از هم جدا هر که باشد طالع او زان نجوم نفس او کفار سوزد در رجوم

خشم مریخی نباشد خشم او منقلب رو غالب مغلوب خو یک زنی با طفل آورد آن جهود

پیش آن بت آتش اندر شعله بود طفل از ان بستد در آتش فکند زن بترسید و دل از ایمان بکند

خواست تا او سجده آرد پیش بت بانگ زد آن طفل کانی لم امت اندر آمادر که من اینجا خوشم

گرچه در صورت میان آتشم اندر آمادر ببین برهان حق تا ببینی عشرت خاصان حق

اندر آ اسرار ابراهیم بین / کو در آتش یافت سرو و یاسمین / مرگ می دیدم گه زادن ز تو
سخت خوفم بود افتادن ز تو / چون بزادم رستم از زندان تنگ / در جهانی خوش هوای خوب رنگ
من جهان را چون رحم دیدم کنون / چون درین آتش بدیدم این سکون / اندرین آتش بدیدم عالمی
ذره ذره اندرو عیسی دمی / اندر آ مادر بحق مادری / بین که این آذر ندارد آذری
اندر آ مادر که اقبال آمدست / اندر آ مادر مده دولت ز دست / من ز رحمت میکشانم پای تو
کز طرب خود نیستم پروای تو / اندر آ و دیگران را هم بخوان / کاندر آتش شاه بنهادست خوان
اندر آیید ای مسلمانان همه / غیر عذب دین عذابست آن همه / اندر آیید ای همه پروانه وار
اندرین بهره که دارد صد بهار **فائده** بدانکه بسیار می شود که در حفر قنوات و چاهها و امثال
اینها عمق بسیار می شود و کشیدن دلو و امثال آن از قعر چاه طولی بهم میرساند و باین
سبب کار صعوبتی بهم میرساند لهذا ما قاعده در اینجا بنا می کنیم که باعث سهولت
این امر بشود بنوعی که از چاهی که چهل ذرع عمق او باشد دلو بقدر یکه از چاه ده ذرعی
بیرون می آید در آید یعنی باین سرعت و باین قدر از زمان کشیده شود و از چاهی که صد
ذرع باشد بقدر چاه بیست و پنج ذرعی و همچنین طریقه اینست که باید در وسط
دیوار چاه یعنی جائیکه دوری آن از قعر چاه و در چاه مساوی باشد میخی یا تیری فرو
برد و ریسمانی که بقدر نصف چاه مقدار آن باشد بر آنجا ببندد دلو را بر آن ریسمان
بست پس نصف بالای چاه را نیز ببرد و نصف کند و بر وسط آن نیز میخی یا تیری فرو برد
و ریسمانی که بقدر نصف نصف چاه باشد بر آن ببندد و سر آن ریسمان را از حلقه یا مثل آن کرده
و ریسمان اول را داخل در آن حلقه کرده و سر ریسمان سیم هر که در سر چاه است بکشد
و بالا کشد دلو بزودی که گفتیم ببالا میرسد **سؤال** در زمانی سوی صحرا رفتم از

از بهر طواف تا شوی یکدم دلا از صحبت نیابری عورتی دیدم نشسته در میان مسجدی

هر دو مهمان بار بگری کردی عتاب دلبری گفتمش نبود روا از روی شرع مصطفی

با چنین نامحرمان بنشستن ای دلشان پری گفت نامحرم نیند هر هفت ار بکاوند

کرده باب مادر من بشفقت مادری دو برادر دو برادرزاده باب مادر من ایشان را

وان یکی شوهر بکر هند چه نیکو بنگری اینچنین مشکل مرا پیش امد ای دانای عصر

گر کنی حل این تو یار با زجوانی برخوری جواب مادر ایشان کنیزی بود در اصل ای

امام بنده زاد بشد از بندگی یکسری عورتی بخرید ان را داشت ان عورت را پدر

دختری و باب برادر دیگرش بد مادری بعد از ان بهر پدر ان عورت ان زن را بخواست

دو پسر امد از ایشان هیچه کلبرگ طری باز از بهر برادر خواست بعد از افتراق دو

برادرزاده پیدا کرد از ان چون پری چونکه دو هم شد جدا شخص کرا و را بخواست

در وجود امد از ایشان دو پسر چون مشتری خواست ان عورت یکی را دخترش را

ان دکر این جواب ان سؤال مد چه نیکو بنگری روی القطب الراوندی فی کتاب

القصص باسناده عن الصدوق بالاسناد عن الصادق ع قال کان فی کتاب دانیال اذا کان اول

یوم من المحرم یوم السبت فانه یکون الشتاء شدید البرد کثیر الریح یکثر فیه الجلید

وتغلو فیه الحنطة ویقع فیه الوباء وموت الصبیان ویکثر الحمی فی تلک السنة ویقل

العسل ویکثر الکماة ویسلم الزرع من الافات ویصیب بعض الاشجار الافة وبعض الکروم

ویخصب السنة ویقع بالروم الموتان ویغزوهم العرب ویکثر فیه السبی والغنائم فی ایدی

العرب ویکون الغلبة فی جمیع المواضع للسلطان بمشیة الله واذا کان یوم الاحد فانه

یکون الشتاء صالحا ویکثر المطر وتصیب بعض الاشجار والزرع الافة ویکون وجع

مختلفة وموت شديد ويكثر في الهواء الوباء والموتان ويكون في اخر السنة بعض
الغلاء في الطعام ويكون الغلبة للسلطان في اخره واذا كان يوم **الاثنين** فانه يكون
الشتاء صالحا ويكون في الصيف حر شديد ويكثر في ايامه المرض ويكثر البقر والغنم ويكثر
العسل ويرخص الطعام والاسعار في بلدان الجبال ويكثر الفواكه ويكون موت النساء
ويكون في اخر السنة يخرج خارجي على السلطان بنواحي المشرق ويصيب بعض فارس
غم ويكثر الزكام في ارض الجبل واذا كان يوم **الثلثاء** فانه يكون الشتاء شديد البرد
ويكثر الثلج والجمد بارض الجبل وناحية المشرق ويكثر الغنم والعسل ويصيب بعض الاشجار و
الكروم افة ويكون بناحية المشرق والشام امر يحدث من حدث في السماء يموت فيه ملك خلق
ويخرج على السلطان خارجي قوي ويكون الغلبة للسلطان ويكون في ارض فارس في بعض
الغلاة افة وتغلو الاسعار بها في اخر السنة واذا كان يوم **الاربعاء** فان يكون الشتاء
وسطا ويكون المطر في القيظ صالحا نافعا مباركا ويكثر الثمار والغلاة بالجبال كلها
وناحية جميع المشرق الا انه يقع الموت في الرجال في اخر السنة ويصيب الناس بارض بابل
وبالجبل افة ويرخص الاسعار ويكون مملكة العرب في تلك السنة ويكون الغلبة للسلطان
واذا كان يوم **الخميس** فانه يكون الشتاء لينا ويكثر القمح والفواكه والعسل بجميع نواحي
المشرق ويكثر الحمى في اول السنة وفي اخره وبجميع ارض بابل في اخر السنة ويكون للروم
على المسلمين غلبة ثم يظهر العرب عليهم بناحية المغرب ويقع بارض السند حروب والظفر
لملوك العرب واذا كان يوم **الجمعة** فانه يكون الشتاء بلا برد ويقل المطر والاودية
والمياه ويقل الغلاة بناحية الجبل مائة فرسخ في مائة فرسخ ويكثر الموت في جميع الناس
وتغلو الاسعار بناحية المغرب ويصيب بعض الاشجار افة ويكون للروم على الفرس

ويقل العسل

كثيرة شديدة **فائدة** في علامات كسوف الشمس من الكتاب المذكور واذا انكسفت
الشمس في **المحرم** فان السنة تكون خصبة الا انه يصيب الناس اوجاع في اخرها
وامراض ويكون من السلطان ظفر ويكون زلزلة بعدها سلامة واذا انكسفت الشمس
في **الصفر** فانه يكون فزع وجوع في ناحية المغرب ويكون قتال في المغرب كثير ثم يقع
الصلح في ربيع والظفر للسلطان واذا انكسفت في **ربيع الاول** فانه يكون بين الناس
صلح ويقل الاختلاف والظفر للسلطان في المغرب يغر البقر والغنم ويتسع في اخر
السنة ويقع الوباء في الابل والبداء واذا انكسفت في **ربيع الثاني** فانه يكون للناس
اختلاف كثير ويقتل منهم خلق عظيم ويخرج خارجي على الملك فيكون فزع وقتال و
يكثر الموت في الناس وفي **جمادى الاولى** يكون السعة في جميع الناس بناحية المشرق والمغرب
ويكون للسلطان الى الرعية نظر ويحسن السلطان الى اهل مملكته ويراعي جانبهم وفي
جمادى الاخرة يموت رجل عظيم بالمغرب ويقع ببلاد مصر قتال وحروب شديدة ويكون
ببلاد المغرب غلاء في اخر السنة وفي **رجب** الحرام تعم الارض وتكون امطار كثيرة بالجبال
وبناحية المشرق ويكون جراد بناحية فارس ولا يضرهم ذلك وفي **شعبان المعظم**
يكون سلامة في جميع الناس من السلطان ويكون للسلطان ظفر الى اعدائه بالمغرب
ويقع وباء في الجبل في اخر السنة ويكون عاقبته الى سلامة واذا انكسفت في **شهر**
رمضان كان جملة الناس يطيعون عظيم فارس ويكون للروم على العرب كرة شديدة
ثم يكون للروم ويسبى منهم ويغنم وفي **شوال** يكون في ارض الهند في المشرق وفي
ذي القعدة يكون مطر كثير متواتر ويقع خراب بناحية فارس وفي **ذي الحجة** فانه
يكون فيه رياح كثيرة وينقص الاشجار ويقع بارض من المغرب سبع وخراب في كل ارض

[illegible]

من ناحية

من ناحية المغرب يغلو عليهم ويخرج خارجي على الملك ويصيبه منه شدة ويقتل العلماء
اهل فاس ثم يرخص في العام الثاني **فائدة** في علامات خسوف القمر من الكتاب
المذكور اذا انخسف القمر في **المحرم** يموت بالمغرب رجل عظيم وينقص الفاكهة
بالجبال ويقع في الناس حكة ويكثر الرمد بارض بابل ويقع الموت ويغلو اسعارهم
ويخرج خارجي على السلطان والظفر للسلطان وفي **صفر** يكون جوع ومرض ببابل
وبلادها حتى يتخوف على الناس ثم يكون امطار كثيرة فيحسن نبات الارض وحال الناس
ويكون بالجبال فاكهة كثيرة وفي **ربيع الاول** يقع بالمغرب قتال ويصيب الناس
يرقان ويكثر الفاكهة بالبلاد بناحية ماه ويقع الدود في البقول بالجبل ويقع خراب
كثير بماه وفي **ربيع الثاني** يكثر الانداء ويكثر الخصب في المياه ويكون السنة مباركة
ويكون للسلطان ظفر بالمغرب وفي **جمادى الاولى** يهرق دما كثيرة بالبلد بسبب
عظام شام بليته شديدة ويخرج خارجي على السلطان والظفر للسلطان وفي **جمادى**
الاخرة يقل الامطار بنينوى ويقع فيها جوع شديد وغلاء ويصيب ملك بابل والمياه
الى المغرب بلاء عظيم وفي **رجب** يكون بالمغرب موت وجوع ويكون بارض بابل
امطار كثيرة ويكثر وجع العين في الاقطار وفي **شعبان** يقتل الملك ويموت ممالك
ابنه ويغلو الاسعار ويكثر جوع الناس وفي **شهر رمضان** يكون بالجبل برد شديد
وثلج ومطر وكثرة المياه ويقع بارض ماه موت كثير بالصبيان والنساء وفي **شوال**
يغلب الملك على اعدائه ويكون في الناس شر وبلية وفي **ذي القعدة** يفتح الملك
الشداد ويظهر الكنوز في بعض الارضين والجبال وفي **ذي الحجة** يموت رجل
عظيم بالمغرب يدعى فاج الملك قال الراوندي وجميع ذلك ان صح عن دانيال الحبر مجرب

الملاحم والحوادث في الدنيا **احاديث** قال النبي صلى الله عليه وآله اذا اراد الله بقوم
خيرا مطرهم بالليل وشمسهم بالنهار وقال ع اذا غضب الله على امة ولم ينزل بها العذاب
غلت اسعارها وقصرت اعمارها ولم تربح تجارها ولم تزك ثمارها ولم تغزر انهارها
وحبس عنها امطارها وسلط عليها شرارها وقال ع اذا منعت الزكوة هلكت المواشي
واذا جار الحكام امسك القطر من السما واذا خفر الذمة نصر المشركون على المسلمين
فائدة قال شيخنا المفيد ره في كتاب الاختصاص اعلم انه اذا قرنت الزهرة مع المريخ
في برج واحد هلك ملك الروم او يكون بارض الروم مصيبة عظيمة او بلايا واذا قرنت مع زحل
كان في العامة شدة وضيق واذا قرنت مع المشتري اصاب الناس رخاء من العيش واذا قرنت
عطارد يكون اهراق الدما وفتح عظيم واذا قرن بهرام زحل في برج واحد هلك ملك
حدث في ارض ذلك البرج وان اجتمع بهرام والمشتري مات ملك عظيم الشأن واذا اجتمع
زحل وعطارد وقع في التجار الخوف والحزن وكذا في اهل الادب فاذا اجتمع زحل والمريخ
في برج واحد تغيرت الدنيا في ساير الاحوال وتتغير امور الناس ويخرج الخوارج من النواحي
كلها وخاصة من الجيلان والديلم والاكراد ويقتلون الناس قتلا شديدا ويشتد
الامر عليهم من الخوف والحزن وترتفع السفلة شانهم وتتغير طباع الناس كلهم ويذهب
الحيا والانسانية ويزيد فيهم كثرة الفساد خاصة في النسا واسقاط الولدات والارحام
واهراق الدما والقتل والجوع واذا اجتمع المشتري وعطارد اصاب الارض طاعون ويقع
فيما بين الناس العداوة والبغض واذا ركب القمر فوق زحل ذهب ملك الملك واذا اجتمع
بهرام وعطارد في العقرب فذلك اية قتل بابل واذا اجتمع الزهرة والمشتري في
العقرب فذلك اية فزع ومرض بارض بابل وان اجتمعت الشمس وزحل في العقرب

فدلك على اختلاف الروم وقتل ملكهم واذا اجتمع المريخ وعطارد في شولة العقرب دلت
على خراب بيت ملك بابل واذا اجتمعت الشمس والقمر في شولة العقرب وبهرام في السرطان
فان استطعت ان تتخذ سربا لتدخل فيه فافعل واذا اجتمعت الزهرة والمشتري فان النسا
تحدث بين اولادهن عداوة وكيوان اذا نزل الطرفة والدبران وقع الطاعون بالعراق ومات
كثير من الناس واذا نزل الطرفة على الجزء يكون في ارض العراق قتال وفتنة واذا نزل النثرة بدلت
اعمال العراق ولقوا بلاء وشدة واذا نزل كيوان الخضر يكون بارض العراق واذا نزل كيوان الجبهة
وقع الموت في البقر والسباع والوحش واذا نزل كيوان والمشتري الاكليل والقلب في الشولة
يقع في المشرق والمغرب طاعون شديد ويموت من الناس ناس كثير ويقع الفساد والبلاء في
الارض كلها ويكون بلاء عليهم كلها في الناس ويقتل الملوك والعلماء ويرتفع سفلة
من الناس واعلم ان مع الشمس كواكب لها اذناب بعضها فوق بعض فاذا بدا كوكب منها في
برج من البروج وقع في ارض ذلك البرج شر وبلاء وفتنة وخلع الملوك واذا رايت كوكبا
لا تعرفه وليس على مجاري النجوم ينتقل في السماء من مكان الى مكان يشبه العنق وليس له فان
ذلك على الحرب في البلايا وقتل العظماء وكثرة الشرور والهموم والاشوب في الناس وفي
اخر النسخة التي انتسخت منها كان مكتوبا اقول وكان في اصل الكتاب هكذا قوبل ونسخ
من خط ابن الحسن بن شاذان رحمة الله عليه شعر مشكل كفر وايمان فرق بكند بكرند هر كه
را كفر نيست ايمان نيست بدانكه اگرچه هر كه اقرار بوجود واجب وصفات او ونبوت و
امامت كند حكم بايمان او مى شود واحكام مؤمنين برو جارى مى شود اگرچه با او
امتها باشد اما ايمان واقعى عينا شد مگر آنكه ادعى خود براهين عقليه وادله قاطعه
كسب كند وابن مى شود مگر اينكه اول خود را از ايمان واعتقادات اباى خود برى كند و

عصبیت را دست بر دارد و بعد از ان تامل کند پس مادامیکه آدمی اول دست
از تقلید آباء بر ندارد و خود را از جمیع اعتقادات خالی نکند طالب دلیل نمی شود
و تا دلیل واقعی نداشته باشد مؤمن واقعی نیست پس معنی شعر این می شود ایمان تقلیدی
بی سابقهٔ نفی اعتقادات ایمان نیست بلکه ایمان و کفر با هم قرین هستند و هر که کفر ندارد
یعنی اول کافر نشده و نفی اعتقادات را نکرده یا تشکیک نکرده باشد که اعتقاد
بی دلیل ایمان نیست ایمان واقعی نیز بهم نرسانیده و میتواند شد نظر باینکه اثبات
واجب بدلیل لمّی محالست بلکه بدلیل انّی است و اکثر ادلهٔ انیه مبتنی بر خلف است
که لازم از افتاده است که اول فرض عدم واجب الوجود بشود بعد از ان اثبات شود
پس در این ادله کفر و ایمان قرینند و هر که کفر نداشته باشد ایمان را هم ندارد و
می تواند شد که اشاره بکلمهٔ لا اله الا الله باشد که هر که او را نگوید مؤمن نیست
والله اعلم **کتب** هرون الرشید الی عبده الذی بمصر سلطان یامره و اسمه یمن
بن یمن بن ثمن ثمن یمن فکتب فی جوابه ثمن یمن بن یمن بن ثمن **لبعض الاکابر** من کان
همته ما یدخل فی بطنه لکان قیمته ما یخرج من بطنه **شعر** در این در که کهر که کهر که
و که که کاید که مشو نومید اگر هستی ز لطف قهر او آگه **حکایت** نقل است که
چون عبد الله خان ازبک خراسان را متصرف شد بر سر قبر رستم آمد و این بیت را خواند
سرا بخانهٔ بو داد و ایران ببین بکام دلیران توران ببین و زبان او گفت رستم جواب
دارد اگر حضرت باشم عرض کنم گفت بگو گفت رستم در جواب میگوید چه بیشه تهی
ماند از نره شیر شغالان به بیشه درآید دلیر **قال الاصمعی** جاء رجل الی جاریة
امرئ القیس و سال عنها صاحبها فقالت الجاریة فادالی الفیفاء لیفیئ الفیئ فاذا فاء

مناسب فی الجواب ایضاً هذا الفرد
چه بیشه ز شیران تهی یافتند
سگان فرصت و بی باقی یافتند

الفیئ

الفیئ فقیئ معناه انتد ذهب الی البیئ الیرجع القافلة فاذا رجع ظل الشمس یرجع هو ایضاً
قال الجوهری فی الصحاح الوسط محرکة ساکنة وساکنة محرکة اقول مراده ان الوسط
بتحریک السین عبارة عن الوسط الحقیقی فکانه ساکن لا یتحرک واما بسکون السین فهو
ما بین الطرفین یحتمل مواضع کثیرة فکانه متحرک **شعر مشکل** گفتم که شوم اسپید
کردند گفتم که شوم قفل کلیدم کردند گفتم که شوم پاک ز آلایش هر آلوده
نمودند پلیدم کردند بدانکه مشهور است که بالاتر از سیاهی رنگی نیست و دیگر
سیاه را رنگ نمی کنند و قابل رنگ دیگر نیست و مراد قائل این است که خواستم خود را بجائی
برسانم که از زحمات و تکلیفات شاقه فارغ باشم سفیدم کردند یعنی بجائی افتادم که
جمیع تکلیفات از برای من هست با اینکه نظر باینکه سیاه دیگر قابل رنگ نیست و
فعلیت محض است و سفید انفعال محض است میگوید خواستم بمرتبه کمال و فعلیت
محض رسم مانند هیولی قابل محضم کردند هم چنانکه سفید قابل جمیع الوان است یا انکه
مراد از سیاهی وصول بحضرت نور الانوار است و از سفیدی نهایت بعد از آن دربار
که هر که بحضرت نور الانوار رسید بالمرة نورانیت و ظلمت محو می شود هم چنانکه قمر هرگاه
با شمس مجتمع شدند قمر محترق می شود و هرگاه نهایت بعد بهم رسید نور
او در نهایت وفور می شود و می تواند شد که مراد این باشد که منبع اب حیات بودم
که اسرار حق است شوم هم چنانکه اب حیات در سیاهی است مرا سفید کردند و اب
حیات را از من دور کردند گفتم که شوم قفل کلیدم کردند یعنی گفتم که مثل
قفل شوم که اسرار بسبب من محفوظ باشد و بر در گنج اسرار مقیم باشم و بیگانه را
مانع باشم مانند کلید کردند یعنی از در دور کردند و مرا هم چنین کردند که قابلیت

حفظ اسرار ندارم بلکه انها را فاش مینمایم و می تواند شد که مراد از قفل شدن این باشد
که خواستم کرده شوم هم چنانکه میگویند در قفل شد یعنی خواستم حواس خود را از
الایش علایق دنیویه دور دارم و در حواس ظاهریه و باطنیه را بر بندم و بغیر از حق را
راه ندهم کلیدم کردند یعنی کلید بمن کردند هم چنانکه میگویند قفل را کلید کردند
یعنی راه حواس مرا گشودند و از هر گونه ناملایمی داخل کردند والله اعلم **شعر**

بیشلطیفظلعتشقیمتوهشکستهشد   بیشبنفشهخطشکلچمنهفتهشد

ایضاً

شبعبثمنغسکنبمحنصبیهکشت امّا   بلطف کهکهبنتمبشکبیغلبغزادا **لمؤلفه**

شبعبثمننهفتهکشت بیغم   کلعبثمننهفتهکشت بیخار **لمؤلفه**

دانی که ای دوست
بی روی وی بر ما چها بکند شنا است   اه از ثواب رشد و اشک اذری بکند شنا است
دیگر طبیبا به ما پرزحمت خود را مده   کام رود بیاد تو را کار دوا بکند شنا است
دیگر چه امید وفا دارم که از جور دش مرا   تیر از جگر در رفته و تیغ از قفا بکند شنا است
شادی کنید ای عاشقان کامد صبا دامن کشان   داد این بشارت کاین زمان یار
از جفا بکند شنا است   اید صفا را بگوش از خاک مجنون نالها   با آنکه از دوران او
بس فزونها بکند شنا است   **لمؤلفه**   اگر پیر مغان گردد در این ره راه بر ما را تواند
شد دسیم انجا که باشد در نظر ما را   اگر ساقی کند لطفی و ابی در قدح ریزد امید است
انکه ساز دوان سر قید ما را   ندارم طاقت بیمهری کم لطفیت جانا   بکش هر نوع میخواهی
مینداز از نظر ما را   فرستادیم دل را بر سر کویش که گر روزی کند عاشق کشی زود
اید خبر ما را   نکرد در من عاشق نصیحتها ای ناصح   مخوان بیهوده افسانه پر درد
سرهگه ما را   صفا را صفا نیست در دل بی رخ دلبر   خوش آن روزی که گران دلبر در آید

بیجبر مارا

بیجبرها را **کلام لبعضهم** بدانکه حکما گفته اند که بو د د و د و د د و د د و د د و ف

د و د د و د د د و و و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د

د د و د و د و و د و و د د د و د د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د و د د د

شعر شب بلدای وعدات را چرخ چه شود گردم صبوح دهد با ـ د د و د و د د د د ر ع

ما در دو فای وعده تو صبر ایوب عمر نوح دهد با تو را با چنین کرم کردن مرا نه یا

تو به نصوح دهد **کتاب** معجم اهل الادب قال اجتمع ابو یوسف القاضی و الکسائی

عند الرشید قال الکسائی ابا یوسف لو قتل غلامک فقال له رجل انا قاتل غلامک

بالاضافة و قال آخر انا قاتل غلامک بالتنوین و النصب فایهما کنت تاخذ به فقال القاضی

کنت اخذ بهما جمیعا فقال الرشید اخطأت انما یؤخذ بالقتل الذی یجر دون نصب الذی ـ

الوجه فیه ان اسم الفاعل المضاف بمعنی الماضی فیکون اقرارا و غیر المضاف یحتمل الحال و

الاستقبال ایضا فلا یکون اقرارا **فائدة** رجل ابتاع من رجل قطعة ارض بالف

درهم علی ان طولها مائة ذراع و عرضها مائة ذراع ثم قال له خذ منی عوضا عنها

قطعتین کل واحدة طولها خمسون و عرضها خمسون و توهم ان ذلک حقه فتحاکما

الی قاض غیر مهندس فقضی مثل ذلک ثم تحاکما الی حاکم مهندس فحکم بان ذلک نصف

حقه **و ایضا** رجل استاجر رجلا علی ان یحفر له بئرا ابکه طولها اربع اذرع فی عمق

اربع بثمانیة دراهم فحفر ذراعین طولا فی ذراعین عمقا و طالبه باربعة دراهم نصف

الاجرة فتحاکما الی مفتی غیر مهندس فحکم بان ذلک حقه ثم تحاکما الی صناعة الهندسة ـ ممل

فحکم له بدرهم واحد قیل لرجل یتعاطی الحساب لم یکن من اهله کم نسبة الف الف

الی الف الف الف فقال ثلثان فقال اهل الصناعة انه عشر عشر العشر **فائدة** بدانکه

باب ٣

هر چیزی که فرو میرود چیزها ثابت که هرگاه بقدر مساحت آن از آب بردارند وزن
آن ثقیل تر است و هرگاه وزن آن مساوی آب باشد یا بیشتر از آب فرو نمی رود **فائده**
قولهم الفذلكة حكاية قولك فذلك الحساب الجعفلة حكاية قولك جعلت فداك
الهيللة حكاية لا اله الا الله الحوقلة حكاية لا حول ولا قوة الا بالله الحمدلة حكاية الحمد لله
البسملة حكاية بسم الله الحسبلة حكاية حسبنا الله السبحلة حكاية سبحان الله البأبأة
حكاية بابي انت وامي وحكاية قول الصبيان بابا الحيعلة حكاية حي على الصلوة وحي على
الفلاح وحي على خير العمل السحقفة والبرهمة حكاية يا ابا اسحق ويا ابا ابرهيم والبخبخة
حكاية بخ بخ والدمعزة حكاية ادام الله عزك والطلبقة حكاية اطال الله بقاءك **فائدة**
كثيرا ما وقع في الاحاديث ذكر بلاد الجبال وهي ناحية مشهورة يقال لها قهستان شرقيها
مفازة خراسان وفارس وغربيها اذربايجان وشمالها بحر الخزر وجنبها العراق وخوزستان وجنوبها
لا ينبت بها النخل والاترج والنارنج ولا يعيش بها الفيل وقصبها اصفهان والليمو
وري وهمدان وقزوين **فائدة** اجتمعت حروف المعجم كلها في آيتين من كتاب الله
وليس في القرآن آية فيها جميعها غيرهما **الاولى** قوله تعالى في سورة آل عمران ثم انزل
عليكم من بعد الغم امنة **الثانية** في سورة الفتح محمد رسول الله ص والذين معه اشداء
على الكفار **فائدة** ست آيات يحفظ قارئها من شرور الاعداء في كل منها عشر فاءات الآية
الاولى في البقرة الم تر الى الملاء من بني اسرائيل الى قوله بالظالمين **الثانية** في آل
عمران لقد سمع الله قول الذين الى قوله عذاب الحريق **الثالثة** في النساء الم تر الى الذين
قيل لهم كفوا الى قوله فتيلا **الرابعة** في المائدة واتل عليهم نبا ابني آدم بالحق الى قوله
من المتقين **الخامسة** في الرعد قل من رب السموات والارض الى قوله الواحد القهار

الثانى فى المزمل ان ربك يعلم انك تقوم الى قوله غفور رحيم **فائدة**
قال ابن خالويه النحوى دخلت على سيف الدولة فلما مثلت بين يديه قال اقعد فعلمت
اطلاعه على اسرار كلام العرب اذ يقال للقائم اقعد وللنائم والساجد اجلس قوله
ومن هنا اخذ قولهم الجلوس برفع والقعود بضع **فائدة** من سعى بين بيضة النمل
ودون درهم لم يملك اسفله وان سعى بعده كمن ينكرها بنا سكن عنه واذا اخذت
سبع نملات طوال وتركت فى قارورة مملوة بدهن الزنبق وشد راسها ودفنت
فى زبل يوما وليلة ثم اخرجت وصفى الدهن عنها ثم مسح منه الاحليل وما فوقه يهيج
الباه وكثر العمل وقوى الانعاظ مجرب **فى حيوة الحيوان** البيض كلها بالضاد المعجمة
الا بيض النمل فانه بالظاء **حديث** فيه ايهام قال عم لسان العاقل وراء قلبه و
قلب الاحمق وراء لسانه ومعناه ان العاقل لا يتكلم الا بعد التدبر فيجعل ما يريد ان
يتكلم به اولا فى قلبه ثم يجعله فى لسانه بخلاف الاحمق فانه يتكلم بما لا يعنى من دون تدبر
اولا وبعد التكلم يلتفت الى ما تكلم به **قالوا** الصوفى يكون ابن الوقت ومرادهم انه
لا يتاسف على الفائت ولا ينتظر الوارد بل يلازم الوقت الذى هو فيه فقط ابتداء
بقوله تعالى لكيلا تاسوا على ما فاتكم **فائدة** مثل اذا نضح باب قرية النمل بما فيه
زرنيخ او كبريت هجرها **فائدة** وجد فى صندوق ما شاء الله المصرى لوح فيه
مكتوب من عمل عملا والقمر فى العقرب والسنبلة ندم ومن لبس ثوبا والقمر فى العقرب نسى
محصول بين النحسين مات فيه ومن سافر والقمر فى الطريقة المحترقة لم يرجع الا بتعب
كثير واكثرهم لا يرجعون ومن ولد بطالع الحمل والزهرة وعطارد فاسدان واشد ذلك
ان يكون ذلك الفساد بالمريخ كان المولود ممن يدعو الناس الى نفسه ان كان تحت الارض

كان سرا وان كان فوق الارض كان جهرا واجمع المنجمون على ان من تزوج والقمر
مع سعد الذابح في محاقه افترقا قبل ان يجتمعا وان اجتمعا مات الرجل في سنته او افترقا
على اقبح ما يكون من الافتراق ومن تزوج والقمر مع الزبانا في محاقه ماتت ومن ولد
وكف الخضيب في درجة طالعه لم يتزوج قط **فائدة** اذا مسح مقناطيس بالثوم
فانه لا يجذب الحديد والحيلة في ان يجذب اذا صار كذلك ان يغسل بالخل **فائدة**
اذا دفعت خاتمك الى شخص وجعل في احدى اصابعه مخفيا فمره ان ياخذ للاصبع التي فيها عنله
الخاتم اربعة وللاصبع الفارغة التي بعدها الى الاصبع الصغرى اثنين و
للاصابع التي فوقها الى الكبرى واحدا واحدا ثم اجمع الكل فان كان اثني عشر ففي الابهام
وان كان احد عشر ففي المسبحة وان كان عشرة ففي الوسطى وان كان تسعة ففي التي يليها و
ان كان ثمانية ففي الصغرى **فائدة** اگر شخصی شش عدد را سه حصه کرده باشد
و در سه جا بگیرد بشرطی اینکه چهار در یك جا نباشد و خواهی بدانی که در هر جایی چند
است بگو تا انچه در یکی از ان سه جا است مضاعف کند پس بگو تا انچه در جای
دیگر است اضافه ان نموده مجموع را مضاعف کند پس انچه در سیم است اضافه جابی
مجموع نموده مرتبه دیگر مجموع را مضاعف کند و از همگی هفت هفت اسقاط کند
وانچه باقی مانده خبر دهد پس اگر یك باشد ابج یعنی در جای اول یکی و در دوم دو و در سیم
سه و اگر باقی دو باشد بجا و اگر باقی سه باشد بترتیب اجب و اگر چهار باشد جاب
و اگر پنج باشد باج و اگر شش باشد جبا **فائدة** اعلم انه اذا تزوج رجلان كل منهما
ام الاخر فولدت كل منهما ابنا فكل منهما للاخر **بيت** في مدح مولنا امير المؤمنين عمّ
وهو هذا زكي سخي سني وفي وفي بهي علي خبير شفيع سميع سنيع مطيع ربيع

منيع رفيع وقور شهيد سديد سعيد شديد رشيد حميد فريد هصور
حبيب لبيب حسيب نسيب اديب اريب مجيب شكور عظيم عليم حكيم حليم
كريم حميم رحيم شكور جليل جميل كفيل نبيل اثيل اصيل دليل صبور خليف شريف
لطيف ظريف حصيف منيف عفيف عفو اعلم ان هذه الابيات السبعة تتفق
في كل بيت منها بحسب التقديم والتاخير اربعون الف بيت وفي الثامن اربعون الف
بيت وثلثمائة وعشرون بيتا وذلك لان للفظين الاولين لهما وهما في مخرج الثالث ستة
ستة وهي في الرابع اربعة وعشرون وهكذا الى الاخر وقد اوضحه لوالد العلامة قدس سره المحقق
في مشكلات العلوم ثم لا يخفى ان بحسب التقديم والتاخير في جميع الابيات السبعة
ينتهي الى ما يتعسر حصره كما لا يخفى ومن هذا يعلم ان صور التنكس في الوضع مائة وعشرون الوضع
وان اعتبرنا الوجهين فسبعمائة وعشرون **فائدة** اذا اردت ان المراة الحامل معها ذكر ان تعلم
او انثى فخذ من لبنها في قدح وضع عليه ماء فان علا اللبن فانها تضع ذكرا فان علا الماء
فانها تضع انثى **فائدة** الايام النحسات في الشهر نظمها بعضهم اجتناب الايام قد جاء في
النص عن الصادق الامام المبين ثالث خامس وثالث عشر سادس العشر حادي العشرين
فاجتنبها مع اربع وعشرين وجاز من خامس العشرين **وجمعها** بعضهم محبك يرعى
هواك فهل تعود ليال بضد الامل بحروف المعجمة تحت غيرها **عن الايام**
النحسات في السنة اثنا عشر جمعها ابن المتوج محرم ثاني عشره اجتنب واجتنب القاف
في شهر صفر ومن ربيع رابعا وثامن عشريه اجتنب وجمادي في الاثنين ومن جمادي وكذا من رجب
يجتنبون يوم الثاني عشر وسادس العشرين من شعبان مع رابع عشر من رمضان
الاغر وثانيا من شهر شوال ومن ذي القعدة الثامن والعشرين وثامنا من ذي

ذی الحجة لا بشکر الاعمال من شکر **فائدة** مشهور است که هر که عطارد را به
ببیند و این اشعار را که منسوبست بحضرت امیر المؤمنین ع بخواند نیکی و توانگری
بسیار و نکار او عاید گردد عطارد ثم والله طال ترقبی عشیة وصبحا
کذاک فاغنما فها انا فامنحنی قوی ابلغ المنی ودرک العلوم الغامضات تکرما
وان تکفنی المحذور والشر کله بامر ملیک خالق الارض والسماء قیل اذا اردت
ان یکون القثاء علی صورة الحیوان من الانس وغیره فاتخذ قالبا للصورة التی اردتها
واجعلها فیه وهی صغیرة واجعل القالب بحیث لا تدخل فیه ریح ولا غبار فانها اذا
عظمت فیه کانت علی صورته **فائدة** اعلم ان من عجائب شجرة النخلة انها لا توجد
الا فی بلاد الاسلام فان بلاد الحبشة والنوبة والهند بلاد حارة لا ینبت فیها شیء
منه البتة وهی تشبه الانسان من وجوه استقامة القد وطوله وعدم الالتواء والعقد
فی اصلها واغصانها وامتیازها الذکر من الانثی وانه لو قطع راسها هلکت واختصاصها
باللقاح من بین سائر الاشجار ولطلعها رائحة الانسان وان قطع منها غصن لا یرجع نطفه
الی مثله کما لو قطع عضو من الانسان وعلیها لیف کشعر الانسان وقیل النخل یقتل
نفسه سنة ویقتل صاحبه سنة ای یحمل سنة حملا کثیرا ولا یحمل سنة الا قلیلا **فائدة**
فی حیوة الحیوان ان لکل حیوان مرارة سوی الابل فلذلک کثر صبره وانما یوجد علی کبده
شیء یشبه المرارة **فائدة** بدانکه یک بنا شش دانک وهر دانکی چهار طسوج وهر
طسوجی چهار شعیره وهر شعیره شش خردل وهر خردلی دوازده فلس وهر فلسی شش
فتیل وهر فتیلی شش نقیر وهر نقیری هشت قطمیر وهر قطمیری دوازده ذره وهر
ذره شش حبه **فائدة** قال الحریری فی درة الغواص من جمع الارض

علی الاراضی

على الاراضي فقد وهم بل تجمع على ارضات وارضون بفتح الراء لان الارض ثلاثية والثلاثية
لا تجمع على فعالي واصله ارضة فالهاء مقدرة وان لم ينطق بها وقال في القاموس
ان الاراضي غير قياسي **فائدة** قال الكفعمي في حاشية مصباحه خاتم النبيين بالكسر
والفتح وروي بهما ومعناه بالكسر آخر النبيين وبالفتح زين النبيين اخذ ذلك من
كون الخاتم زينة لليد **فائدة** اختلف في معنى طلسم اقوال ثلثة **الاول** ان الطل عه
بمعنى الاثر والمعنى اثر الاسم **والثاني** انه لفظ يوناني معناه عقدة لا تنحل **الثالث** انه كناية
عن مقلوب اسمه اعني المسلط **فائدة** الفرق بين النهش واللسع واللدغ ان ما يقبض
باسنانه كالكلب يقال نهش وما يضرب بمؤخره كالزنبور والعقرب يقال لسع وما يضرب
بفيه كالحية يقال لدغ **فائدة** في جمع حديثين وتوضيح لهما في ضوء الشهاب عن النبي ص
الشفقة والاقتصاد والصمت جزء من ستة وعشرين جزء من النبوة الوجه في جعل النبوة
في هذا الحديث ستة وعشرين جزء اما رواه الصدوق ره ان النبي ص لما اتاه جبرئيل
وامره ان يقول للناس اني رسول الله اليكم كان له اربعون سنة وعاش بعد ذلك ثلثة
وعشرين سنة وكان يوحى اليه في قبل في خاصة نفسه ثلث سنين ومن قبل ذلك كان محدثا
باحكام شرعية يحتاج اليها بنكت بالقلب ونقر بالسمع وبالالهام فيكون مدة نبوته ستة
فاشار بهذا الحديث الى عظم شان هذه الخصال وقيل مراده ص ان الله علمني هذه
الخصال الثلث في ستة تامة ولم يوح الي في تلك السنة الا الوصية بهذه الاشيا فكانها
جزء من اجزاء النبوة وقد روي عنه ص ان رؤيا المؤمن جزء من ستة واربعين جزءا
من اجزاء النبوة والسر في ذلك انه كان الوحي اليه في ستة اشهر من سنين نبوته وهي ثلثة سنين
وعشرون في طريق الرؤيا **فائدة** في استخراج ثلث اعداد مضمرة اعط جليسك عددا

ومره باضمار بعضه في يمينه وبعضه في يساره وبعضه في حجره واشترط عليه ان يضع في اليسار

اقل من يمينه ليصح الاستخراج ثم مره بان يضعف ما في اليمنى في الاثنين وما في الحجر في العشرة — في اليسرى في التسعة وما مر

وسله عن المجتمع فما كان فاسقط من مضروب العدد المعطى في العشرة فما بقي فاقسمه على

ثمانية فما خرج فصحيحه هو ما في اليمنى وعدد منكسره ما في اليسار فاسقط مجموع ما في

اليدين من العدد المعطى فما بقي فهو ما في الحجر وبهذا يمكن استخراج الاسم المضمر اذا كان

ثلثة احرف **فوائد** جامه كه ابريشم يا پشم باشد هرگاه چرب شود بايد تخالدر الجو

وجامه را بآب ان شست و بكوكرد واهك هرگاه بوان موضع بربند با نمك و سنگي بر

روى ان بگذارند باز چربي دامى برد بي شستن وهرگاه روغن كنجد بجامه ابريشم يا پشم

ريخته شود باب با قلا پاك مى شود وهرگاه كاغذ چرب شود استخوان سوخته را بكوبند

وبران بر بند و سنگي دابران بگذارند بگل نيشابوري ونمك واهك بخته پاك مى

شود وجامه كه مداد بران ريخته باشد يخ يا برف بران موضع بمالند زائل مى شود و

اگر جامه بروغن چراغ بيالايد بنان گرم وارد نخود بسايد بران بمالند پاك مى شود

وموم را اگر گرم كنند و بر دوى كاغذى كه مركب ريخته باشد بربندند وبعد از ان

موم را بتراشند سياهى ان زايل مى شود **فائده** قال ابن مسكويه في كتاب ادب الدنيا

والدين الفرق بين الترف والتبذير ان الترف هو الجهل بمقادير الحقوق والتبذير

هو الجهل بمواقع الحقوق **شعر** چه خرم كسى كو بهنگام دى نهد پيش خود آذر

ومرغ ومى بتى نار پستان بدست اورد كه بر نار بستان شكست آورد سرانكه

بر هنار دارد ازكنج كاخ كه دارد شكوفه برون سر زشاخ **سؤال** لي عمة وانا عمها و

لي خالة وانا خالها واما التي انا عمها فام ابي امها اخت لابي وابنة لاخي وكذا التي

فهی خالتی **جواب** لزینب اخ من قبل الام یسمی زید ولها جدة من قبل الاب یسمی
بفاطمة فتزوج زید فاطمة فولدت بنا فذلک الابن عم لزینب لانه اخو ابیها وهی عمة
له لانها اخت لابیه الابن خال لزینب لانه اخو امها وهی عمة له لانها خالة له لانها اخت لامه
عبارة مشکلة مرموزة قال ارسطاطالیس للاسکندر التوین فی الحساب
مبرم وفی الکتاب محکم وفی الاسم مجسم فان اردت ان یصیر الغالب مغلوبا والحاکم محکوما
فاطلب الطلوع والافول من الفرد والزوج من الحروف والذکور والاناث من الصروف
حتی یحصل الامر باذن الله تعالی **فائده** حروف بر سه قسم است لفظیه فکریه و رقمیه
معلوم است و فکریه حروف متصوره در نفس است انها را علویه نیز گویند **فائده**
بدانکه حروف ابجد که انها را شرقیه نیز گویند بیست و هشت است ۷ اتشی است
۷ بادی و ۷ ابی و ۷ خاکی و هر حرفی بمزاج عنصری است که منسوب بانست و ضابطه
انست که حروف ابجد را چهار چهار بگیرند و اول را اتشی و دویم را بادی و سیم را ابی و
چهارم را خاکی حساب کنند جمع باین نحواست **واتشی** اهطمفشذ **هوائی**
بوینصتض **مائی** جزکسقثظ **ترابی** دحلعرخغ و بدانکه چون هر یک از این
حروف بجهة عددی است پس هر عددی نیز بطبیعت همان حرف است که این حرف
بازای انست و مرکب را نیز باید بر بسائط خود قیاس کرد **فائده** بدانکه هر یک از اقالیم سبعه
بکوکبی منسوبست و بطبیعت همان کوکب است ا بزحل ۲ بمشتری ۳ بمریخ ۴
بشمس ۵ بزهره ۶ بعطارد ۷ بقمر و زحل سرد و خشک است و مشتری گرم و تر
و مریخ و شمس گرم و خشک و زهره معتدل و عطارد ممتزج و قمر سرد و تر **فائده**
تزاد بها کل من الائمة سلام الله علیکم اهل بیت العصمة ومفاتیح الرحمة والاوصیاء

والمحکوم حاکماً

برتیب

[illegible]

بالحق والهادون للخلق سلام الله عليكم معادن دين الله ومعادن حكم الله ومظاهر لطف الله ومخازن علم الله ومهابط وحي الله وحملة كتاب الله وخلفاء رسول الله سلام الله عليكم اعلام الهداية واقطاب الولاية وانوار الملكوت واسرار اللاهوت وينابيع العلوم عن الحي القيوم سلام الله عليكم مصابيح الظلام وسادات الاسلام وهداة دار السلام وائمة كل الانام ورحمة الله وبركاته فائدة اذا اردنا ان نعرف ارتفاع الشمس من غير اسطرلاب ولا آلة ارتفاع نقيم شاخصا في ارض موزونة ثم نعلم على طرف الظل الى ما لا نهاية له مستقيم ثم نخرج من ذلك المحل الى خط الظل في السطح عمودا مثل طول الشاخص ثم نمد خطا مستقيما من طرف العمود الذي في السطح الى طرف الظل فيحدث مثلث قائم الزاوية ثم نجعل طرف الظل مركزا ونديره عليه دائرة باي قدر شئنا ونقسم الدائرة باربعة اقسام متساوية على زوايا قائمة يجمعها المركز ونقسم الربع الذي قطعه المثلث من الدائرة بتسعين جزءا فما قطعه الضلع الذي يوتر الزاوية القائمة من الدائرة بتسعين جزءا مما يلي خط الظل هو الارتفاع وليكن محل الشاخص نقطة ا وطرف الظل ب والخط المخرج اب والعمود في السطح اد وا الزاوية القائمة والمستقيم الواصل بين طرف العمود وطرف الظل دب والمثلث ابد ومركز الدائرة ب والدائرة رحو والربع المقسوم بتسعين ب ه والضلع الموتر للزاوية القائمة من المثلث ضلع بد فاذا كان قاطعا للربع على نقطة ك كانت قوس ب ك مقدار الارتفاع في ذلك الوقت وبرهانه يطلب من محله فائدة اعلم انه عند الانف في اعلاه منفذان دقيقان جدا ينفذان الى داخل العينين بحذاء الموق وفيهما ينفذ الروائح الحادة الى داخل العينين ولذا تدمع

بنحو صل ... ساختن باين بسيط كه جهان توان در هر ... شاخصي نصب كند ... موازي انجير ... سايه اندا ... بقامت شاخص

من مخا ومهر له قال الزمخشري في الكشاف [illegible]

تدمع العين عند شم البصل ونحوه ومن هذه المنافذ تنفذ الفضول الغليظة
التي في داخل العينين وتجد بالدموع **فائدة** الفرق بين الخوف والحزن ان الخوف
على المتوقع والحزن على الواقع وهذا هو المراد من قوله سبحانه فلا خوف عليهم ولاهم
يحزنون واما قوله تعالى اني ليحزنني ان تذهبوا به فمدفوع بان المراد ليحزنني قصدكم الذهاب به
في المثل السائر جاؤا على بكرة ابيهم هذا مثل يضرب للجماعة اذا جاؤا كلهم ولم يتخلف
منهم احد والبكرة الفتية من الابل واصله كان لرجل من العرب عشرة بنين فخرجوا الى
الصيد فوقعوا في ارض العدو فقتلوهم ووضعوا رؤسهم في مخلاة وعلقوا المخلاة
في رقبة بكرة كانت لابي المقتولين فجائت البكرة هذه من الليل فخرج ابوهم وظن
الرؤس بيض النعام وقال قد اصطادوا نعاما وارسلوا البيض فلما انكشف الامر قال
الناس جاؤا بنو فلان على بكرة ابيهم **في الاحياء** ينبغي ان يكون في الفقر كارها لما
ابتلاه الله به من الفقر اعني بان لا يكون كارها من فعل الله من حيث انه فعله وان كان
كارها للفقر كالمحجوم يكون كارها للحجامة لتألمه بها ولا كارها لفعل الحجام بل ربما
يتقلد منه منة **فائدة** جعفري وكراجكي وحمصي وابن شهراشوب از علماي اماميه هستند
و اول احمد بن محمد ابوهيثم سليمان بن جعفر كوفي مصري ابو الفضل صابوني است كه
زياده بر هفتاد تصنيف دارد و در غيبت صغرى بوده و نجاشي و شيخ بدو واسطه
از او روايت ميكنند و دوم محمد بن علي بن عثمان است كه شاگرد سيد مرتضى و شيخ
طوسي بوده و قريب بيست كتاب تصنيف نموده و سيم محمود بن علي بن حسن رازي
سديد الدين است صاحب چند تصنيف و استاد شيخ منتجب الدين است و رابع
محمد بن علي بن شهراشوب مازندراني است و تصنيفات بسيار دارد و از انجمله معالم

العلماء که در رجال نوشته **فائدة** در اسم مادر موسی و آبائی چند است و
مشهور دانسته که یوخا بد است **شعر عربی** سکارى لم يفيقوا مداما وانّما
سقوا حب حسن جل عن وصف واصف **ايضا** ملوكا على التحقيق ليس بعزّهم من الملك
الا اسمه وعقابه **وايضا** من عزّنا بالمولى فذاك جليل ومن رام عزّا من سواه ذليل
ولو ان نفسى مذ براها مليكها مضى عمرها فى سجدة لقليل احب مناجاة الحبيب
بخلوة ولكن لسان المذنبين كليل **حادثة** ذكر فى الكامل فى حوادث سنة ٢٨٥ انه
حدثت فى البصرة ريح صفراء ثم خضراء ثم سوداء ثم تتابعت الامطار وسقط برد وزن
كل واحدة مائة وخمسون درهما وفى هذه السنة حدثت فى الكوفة ريح صفراء وبقيت
الى المغرب ثم اسودت فتضرع الناس ثم حصل مطر عظيم ومطرت قرية من نواحى الكوفة يسمى
احمداباد حجارة سوداء وبيضاء فى اوسطها ضيق وحمل منها الى بغداد فراه الناس
اسماء الانبياء الذين ذكروا فى القرآن العزيز ٢٥ نبيّنا محمد ص آدم ادريس نوح هود صالح
ابرهيم لوط اسمعيل اسحق يعقوب يوسف ايوب شعيب موسى هرون يونس داود سليمان
الياس اليسع ذكريا يحيى ذو الكفل عيسى **فائدة** لغوية الانسان يطلق على الذكر والمؤنث
وربما يقال للانثى انسانة لقد جاء فى قول الشاعر لقد كستنى فى الهوى ملابس الصب
الغزل انسانة فتانة بدر الدجى منها خجل اذا زنت عينى بها فبالدموع تغتسل
فرع شيطان بباب فرعون فقال فرعون من هو فقال شيطان فقال هذا لو لحيته الله
لا يعرف من قرع بابه **شعر** اى دل نشايد سرسرى اين نظر آموختن بايد کلاه فقر
را از ترك دنبال دوختن **محتشم** اى کوهر نام تو تاج سر ديوانها ذکر تو بصدر نامها
عنوان ارباب عنوانها اى کعبه مشتاقان در باب کرم بايد مقصود من کرام از طی بيابانها

ان ابرو کو فیض مشتاق خطا شوخی است حاشا که شود درهم ز الا بزن دامانها و له
حوصله کو تا دهم عشق جنون فزا را سلسله یکسان هم عقل گریزپای را از دلم بدر
بوی ان می شنوم که دلبری فام دهم کند که چه عجب نگارا صبر نماند وقت شد
که همه کس را برد گریه های های من ناله وای وای داد و له محتشم شکسته دل
تا بتو شوخ داده دل داده بدست ظالمی مملکت خراب را و له دلی که جان دو عالم
بباد دادهٔ اوست دران ز چه بود ناله واهی را دوای صبا و بان یار باک دامن کو
که از برای تو کشتند بیگناهی را **فائدة** محمد بن جریر بن غالب طبری اسم دو نفر است
یکی محمد بن جریر بن غالب طبری که شافعی مذهب است و دیگری محمد جریر بن رستم طبری که
که از جملهٔ شیعه است و صاحب کتاب معجم البلدان که از افاضل سنیان است حال این
دو طبری مشتبه شده است **فائدة** گویند شیخ محیی الدین کفته که اذا دخل السین فی
الشین ظهر قبر محیی الدین هرکاه راست باشد اشاره بانکه سلطان سلیم رومی چون
داخل شام شد قصد تفحص قبر شیخ محیی الدین بر آمد وان را جست **فائدة** اقل مدة
حمل انسان شش ماه است و در مرغان بیست و یک روز و در سگ چهل روز و در گربه
دو ماه و در گوسفند پنج ماه و در شتر و اسب و خر یکسال است و در فیل بعضی دو
سال و بعضی هفت سال و بعضی یازده سال کفته اند **فائدة** بدانکه ذراع شرعی
دو شبر است و هر شبری بعرض دوازده اصبع و هر اصبعی عرض شش جو که هر یک
از انها بشکم دیگری چسبیده باشد و عرض هر جو هفت موی از یال یابو و جمعی شش
مو کفته اند همچنانکه بعضی شش جو نیز کفته و ذراعهای دیگر هست مثل ذراع اسود
که غلام هرون الرشید است و ان کمتر است از ذراع شرعی بیک و ثلث اصبع شش جو و

وجو شش مو باشد و ذراع ابن ابی لیلی اسهر که کمتر از ذراع اسود بیک اصبع و ذراع
هاشمی صغیر که واضع ان بلال بن ابی برده است و ان بیشتر است از ذراع اسود بدو
اصبع و ذراع هاشمی کبیر که ان مخترعات منصور دوانقی است و زیاده از ذراع اسود بپنج
اصبع و دو ثلث اصبع و ذراع عمری که واضع ان عمر خطاب است و ان زاید است بر ذراع
شرعی بعرض چهار انکشت که طول مابین انکشت ابهام است و ذراع میزانی که از مخترعات
مامون است و ان زاید است بر ذراع اسود بدو ثلث ذراع و دو ثلث اصبع و ذراع
کسروی که انرا مصری خوانند و نوشیروان وضع کرده است و زاید است بر ذراع شرعی
بچهار انکشت **فائده** شیخ رئیس ابو علی ابیات چند از خود بنظم اورده است که
خود انهار ابنجوم سابید و برشته نظم کشید قال ابدا بسم الله فی نظم حسن اذکر ما جرت
فی طول الزمن ما هو بالطبع و بالخواص لکل عام و لکل خاص فی شولة العقرب نجم
توام من رای عین من یراه یعلم اذا راه امرءان صاحبا واتفقا و ذا و ذا تحاببا لا سیما
لا سیما ان قال ذا مجیبا بعض لبعض کوکبان کوکبا ومثله نجمان فی سعد بلع رؤیة
لکل ود قد جمع ومثله ایضا السعد الذابح رؤیته لکل ود صالح یحتزمن شئت من قبیحا
ثم نقول کوکبا و کوکبا فینشا الود باذن الله بینهما فلا تکن بالله کف المخضب من قبل الا
لکائن من کان فی کل اذا راه اثنان و جماعة افترقوا الی قیام الساعة نجم السها ما منه من
و لا ینوه بسوء طارق و من رای عشیة نجم السها لم تدن منه عقرب بتها فی زعم العلیل
بمرقد الاشفاق للمساقی لا سیما ان شابه کثوث فهو لعمری نفعه موروث ابلغ من الصابون و زن
تنج من القولنج غیر المحکم وهکذا الکمون و الکراویا ان اکلا مخصبا ابدا و با و طبقک الاصرانی الکشا
ما نفعه منه لدا الجانب تحصنک الاصرانی الصبح یکون عرضا من الملح اعنی قشور الملح ان نفرحت

فانه يذهب منها سريعها   مع وسخ الاسنان عند الصبح   الملح على الخمر اذ دهن القبح   والمشتفا وبحث

اكورو سكل ثالو   تحركه بالقشر لا بالقلب   وهكذا قشر الخيار والرطب   كان فيها ثم يورث فيها

بعلوقتين تقدم قبل الخضرا   ومثله دو سر قثاء الجنة   يذهب لثا لول منه او عنبه   مرارة الجنة سم قاتل

وبه يسقى الصبح منه   يومن من السم بتلك الشربة   اذا سعي منه المستقيم حبه   ونحن المتم بها نقاتل

فوزن مثقالا اذا ما شربا   بنضج الفجا من قسام   نشادر الدخاني الحمام   من وقته فان تحبا

وفيه سر لست ابديه   من بعد باس الاهل من حياته   يخلص السموم من مماته   مع وزنه من الجمع الجنبي

يصب عند حب من العلب   وهو الحيض الاخض   يعرف بالكبريت لنوا   ولست اخفيه لامر قد علا

في سقف بيت خيل   ان يسمع الانسان صوتا في   سبحان من وعد الاماته   وهو اذا احمر الشمس العجب

والموت ان كان خليعا   تؤذن بالرحيل والحمام   ان سقطت مكانه بلا   ورؤية السلح من لبيب

في البراز فاتخذه اصلا   عند اجتماع النبر يبطي   ولا تصل فيكذا الحيا   لا تغسلن الثوب للكتانا

وتشع خل الخمر وزنا صحا   جزان طرطير وجزء يطحا   والشر فيه اعجب العجاب   وكل هذا شاع في النجا

بالمحو والنفط مع الزئبق   يستقطر الحمع بالانبيق   اواحمر اللون فذا وذا   وليكن الخل عتيقا ابيضا

والقطن والتمر مع الشعر   من ساكن النحاس والحجر   محرقة عن الذي يشربه   فناوهذا القاطر الملتهبة

بالنقطة الجارحة الاشيا   وانما يعرف هذا انا   ومن حريق كله فذا   فانه يسلم من جرب اللهب

تخلص من عذاب الاليم   كالجرب الحادث للقيد   وكل ما يضر والحيا   يطلى على القروح والاورام

كانه في حلقة الانسان   يتول عين ولها جنوا   فانه اقوى من الترياق   وهكذا الانماش اذ تفاقا

وراكب بعض لبعض ما بجا   يخرج منها في شباكها   كما وجدنا في الصفا   شبان ملحوم من انثى وذكر

تحبه منه تقبل الابلا   فيا خذ الاخذ منها بها   كرغوة الصابون حين   وقد عدا الرجين منها

زال عنه النصبا   حتى اذا ما اغتسل الانسان بالماء   من غير نوم مذ اياما   فلم يزل مستيقظا قواما

[illegible]

وجبتان من لحوم هندا ان شربت في مرقة فهندا وقوله مرتبة بالشا من عمل السقنقور ذكي

لا شئ للجراح كالصبون يختم جرح السيف والسكين وهو نبات كره الكروا مبره ينبت في الفلا

بورق كورق الصفصاف وزهرة اصفر عن صاف الحم الجرم بغير الحد وعبر ويح سبتما نطع الدم

يضمد الجرح وقد بدا ان كان قد جف او الاخضر وهكذا يصنع بالعقود من سائر الحجر او الجرد

ويخرج الدود من الجراح وكل مدفون من السلاح وهو شفا للبواسير وللنواصير ضاد فكفى

واكله يذهب حمى الربع وماؤه يقتل دود القرع وكلما تفرغ الانسا بمائه تقوية الاسنان

ودهن زهره عظيم الشان يدعى به من لصب في الاذهان يخرج بالانبوب كالحلا وكالبزور دنا بلا خلاف

اذا الطخت الجرح منه اللحم مما قد تخاف ضرة وهو طلى لكل نضج طليا يخرج من ذاك

من كل ما يخلدمن شوك قد اثرت على الجسد داء او الثبور التي تقرحت والمس صاحبها وتجت

وكل ما كان من علاء في جسد العليل باندمال يخرجها اسرع من نجم النفس او عقرب او شهاب مفلس

اعني به التجارب الاول وجربوه عند داب الاول قتل في باب الخيل الاسفار وبنا مع ماء حار

اذا ثقلت فوق بالعشرة او فيها اسكر لنحو الله وذلك قبل القتل والترقي يغشى اذا من غير تعوق

كذلك لصنا والصنقر ان تقتلها ان بلا عدد لا سيما ان مضغا عفقا فانها مستغرق الصوا

وان جعلت في الندا السخا وبل فيه كاغد كما اري ثم كتبت ما تشاء فيه كصورة الطلسم للتموه

فلست تدري منه بعض لكنها تكره منه تبطش وان مسحت جمعها في الكاغد فضخت وانسلخت عن اكد

عصا الزعرا اذا ما جمعت في شعر يحدثه او سلبت اذهبت الشعر جاء غيره ابيض مثل الثلج وهذا

يبس في سواد كل نفاد ولم تحضه با جاد في الخيل والبغال والحمير وسائر الجمال والجزر

اصبح على الاشر او انسا مهملا يطرفها من الناسا وقد حرمت الاكل من لحم الجمل مع الكرهفا بما منه حصل

او قد حرمت الاكل من لحم الفرس شهرا ولا من ضنكه بالفرس وذلك عند وثبة الهلا فنا من الاضراس من علا

داوم على هذا مدى الشهور تصح اسنانك فى الدهور تاخذ من مرارة الجدا ماتشتهى سبلا امرء
واسحقه فى عضيد النبات وهى التى تعرف بالصفات بالوزن بانج النصف الخضر واودعه فى زجاجة مقلد
حتى اذا احتجت الى العلاج احضره فى ظرف من الزجاج فاكحل ملسوع بالخلاف فيخرج السم من الفم
من جنبه ولسعة الزنبور وهكذا من عقرب ذى عور هذا الذى جربته فى نظمته للمقتفى اثرى
والحمد لله على الاتمام حمدا كثيرا عدد الايام وصلوات الله ذى الجلال على النبى المصطفى والال

فائدة بدانکه هزار باچهل وچهار باد او دانه هر طرفى ببست دو واز کرنه بدرد دندان
سودمند بود بدانند و بمانند سرکه مالیدن نافع بود **فائدة** هرگاه سگی کسی را بگزد و
ندانند که انسگ دیوانه بوده است یا نه قدری خمیر بر همان موضع که سگ گزیده باشد
بمالند اگر سگان دیگر آن خمیر را بخورند آن سگ دیوانه نبوده است و اگر نخورند دیوانه
بوده و اگر آن خمیر را بخروس هند بخورند و بمیرد دیوانه بوده **مجنون العامری** وانه
رمت من لیلى على البعد نظرة لاطفى جوى بین الحشا والاضالع یقلن نساء الحى تطمع
ان ترى بعینك لیلى مت لبلاء المطالع وکیف ترى لیلى بعین ترى بها سواها وما طهرتها
بالمدامع اتلتذ منها بالحدیث وقد جرى حدیث سواها فی خروق المسامع اجل التی
بالیلى عن العین انتى اراك بقلب خاضع لك خاشع **مطایبة** رای یهودى مسلما
یاکل شویا فى نهار رمضان فاخذ یاکل معه فقال له المسلم ان ذبیحتنا لا تحل لك
فقال الیهودى انا فى الیهود مثلك فى المسلمین تاکل فى نهار رمضان **شعر** مجنون
تو با اهل خرد یار نباشد غارتزده را قافله در کار نباشد **ملا مومن حسین**
از دود دل غم جهان بو خبرم ز ان غم ز ابینه جان بو خبرم ز بهار دوح بخشای نسیم صبحدم
کو نیامى ای ز ملک عجم تازه کردید از تو داغ اشتیاق کو نیامى ای ز ملک عراق

مردهٔ صد ساله باید از تو جان تو مکر که مردی کند در اصفهان **لا ادری** یکجو غم ایام نداریم
خوشیم گر چاشت بود شام نداریم خوشیم چون پخته بما میرسد از عالم غیب از کس
طمع خام نداریم خوشیم **قیل** لا اخاف من النساء اکثر مما اخاف من الشیطان لان الله سبحانه
یقول ان کید الشیطان کان ضعیفا وقال عز شانه فی النساء ان کیدکن عظیم **فائدة**
کم یحصل من حروف المعجم کلمة ثنائیة سواء کانت مهملة او مستعملة فاضرب ثمانیة و
عشرین فی سبعة وعشرین فالحاصل وهو ٧٥٦ جواب فان قیل کم یترکب ثلاثیة بشرط
ان لا یجتمع الحرفان من جنس حرف فاضرب هذا المبلغ فی ستة وعشرین فالحاصل وهو
١٩٦٥٦ جواب فان سئل عن الرباعیة فاضرب هذا الحاصل فی خمسة وعشرین والقیاس
فیه مطرد فی الخماسی وما فوقه **حکایة** بزرگی بیمار شد خلیفه طبیب ترسا را بمعالجه
او فرستاد طبیب از وی پرسید که خاطر تو چه میخواهد گفت آنکه تو مسلمان شوی
گفت اگر من مسلمان شوم تو نیک میشوی از بستر بیماری بر میخیزی گفت آری پس ایمان
بروی عرض کرد وی ایمان آورده آن بزرگ از بستر بیماری برخواست و از بیماری
اثری بروی نمانده هر دو همراه پیش خلیفه رفتند و قصه باز گفتند خلیفه گفت
پنداشتم که طبیب پیش بیمار فرستاده ام من بیمار پیش طبیب فرستاده بودم **حدیث**
فی کتاب لو وضع عن الصادق ع قال ان الله لیحفظ من حفظ صدیقه ابیه **فائدة** فی
محاسن النساء ینبغی ان یکون فی المرأة اربع سود الشعر والحواجب والعینان والذوائب
واربع بیض الاظفار والاسنان والساقان والترائب واربع حمر اللسان والشفتان والوجنتان
والبنان واربع مدورة الرأس والعنق والساعد والعجیزة واربع ضیقة الفرج والسرة
والمنخرة والصماخ واربعة واسعة الجبهة والصدر والفخذ والعین واربع طوال القامة

[illegible]

والشعر

[illegible]

والشعر والانف وفي الشفة والاسنان واربع طيب الرايحة الفم والانف والابط والفرج حكاية
وقع التنازع بين شيعي وسني في بغداد في ان خليفة رسول الله صلعم هل هو ابو بكر او علي
فتشاجرا فاجتمعا على ان الحق ما يحكم به اول من يرد علينا فاذا ورد مجنون فرفعا اليه التنازع
المجنون اذا طلعت الشمس من المشرق فتحاكما اليها وقولا لها لمن رجعت بعد غروبك فان
قالت لعلي فهو الخليفة بلا فصل وان قال لابي بكر فهو الخليفة فبهت الذي كفر حكاية
من شيخنا البهائي في اثناء السياحة بالشام او بيت المقدس كان فيه عالم مشهور من علماء
اهل السنة فحضر الشيخ مجمع تدريسه فقال له سائل عنه يروي البخاري في صحيحه انه قال رسول
الله من اذى فاطمة فقد اذاني ومن اذاني فقد اذى الله ومن اذى الله فقد كفر ثم يروي بعد
خمسة اوراق ان فاطمة ارتحلت عن الدنيا غضبى على ابي بكر لما وصل اليها منه من الاذى
فكيف التوفيق فسكت الشيخ ولم يجب فاذا مضت ايام سمعوا مناديا ينادي اين السائل عن
العالم عن رواية البخاري حتى يجيبه العالم فانه قد اعد الجواب فحضر الشيخ مجلس العالم فقال
ايها الرجل كيف تفتري على البخاري انه روى بعد خمسة اوراق حديث غضب فاطمة فانه
قد رواه بعد احد عشر ورقة فقال واحد من رفقاء الشيخ ان كتاب الشيخ كان مقرمطا فبهت
الذي كفر حكاية نقل است که میرابو القاسم فندرسکی در اثناء سیاحت خود چند
بهند رفت گذار سید بپادشاه انجا خواهش ملاقات سید نمود وسید بجهة سنی بودن
پادشاه قرار نداد تا بعد از اصرار پادشاه سید باین شرط قرار داد که گفتگوی مذهب
نشود بعد از ملاقات پادشاه گفت هرچند قرار براین شد که گفتگوی مذهب
نشود لیکن یک سؤال میکنم در خصوص معویه که شما بچه سبب او را سب میکنید سید
گفت جواب این بعد از سؤالی است از پادشاه گفت بیان نمائید سید گفت چنانچه

فرض کنیم که علی و معویه هر دو وقتیکه اراده قتال داشتند تو می بودی و هر یک ترا می
طلبیدند بجهة قتال با امر کدام یک را اطاعت می نمودی پادشاه گفت نظر باینکه علی
بالاجماع خلیفه است مخالفت او کفر است نمیتوانم مخالفت او را بکنم البته حکم او را اطاعت
میکردم سید فرمود بعد از حضور و تهیهٔ صفوف هر گاه معاویه خود بمقاتلهٔ تو می آمد
و مبارزه می طلبید و علی تو را بمبارزت او ردوی مخالفت میکردی یا مطاوعت شاه
گفت چون مخالفت او کفر است مطاوعت میکردم سید گفت بعد از مقاتله با معاویه
هر گاه او تیغ حواله تو میکرد آیا تن بکشتن میدادی یا از جهت فرار میکردی یا تو نیز تیغ
با او میکشیدی و سعی در کشتن او میکردی شاه گفت طاعت می دانستی یا معصیت
شاه گفت نظر باینکه بامر علی بود طاعت است سید گفت شخصیکه تو سعی در کشتن او را
طاعت دانی از من چه سؤال میکنی در سبب مذمت او شاه ساکت شد **شعر**
سلیمی ان یموت بحبها و اهون شیء عندنا ما تمنت **لیلی** فدی نفسی یا ریح من
من جانب الحمی و لاقی بها لیلا نسیم ربی نجد و لو لا یداوی القلب من الم الجوی بذکر
تلاقینا قضیت من الوجد **شعر** بجان تو که خواب بوده بر حذر جم شی ناالم
تشناسی و کوشی بفریادم کنی **قیل** لمهلب ما الحزم فقال التجرع الغصص الی ان تنال
الفرص **حکایة** کان سائل یمشی مع ولده الصغیر فاذا بامرأة تصیح خلف جنازة و
تقول یذهبون بک الی بیت لیس فیه وطاء و لا غطاء و لا غذاء و لا عشا فقال الصبی
یا ابت هل یذهبون به الی بیتنا الهجر **وقع علی المنجم** سقی الله ایاما لنا و لیالیا مضین
فلا یرجی لهن رجوع اذ العیش صاف و الاحبة جمیعا و اذ کل الزمان ربیع و اما انا
للعواذل فی الصبی فعاص و اما للهوی فمطیع **لطیفه** شخصی از بام افتاد و بکره ن

امر صیغه مونث

ملاقطب خورده مهره کرد نا وشکست مولانا بر بستر خوابیده جمعی بعیادت او آمدند
گفتند حال مولانا چونست گفت چه حال دارد این بدتر که دیگری از بام افتاده و گردن من
بشکست للشیخ شمس الدین الکوفی الیک اشارتی وانت مرادی وایاک
اعنی عند ذکری سعادی وانت منی الوجد بین اضالعی اذا قال حاد او ترنم شادی
وحبک لی لنار بین جوانحی بقدح وداد لا بقدح زناد خلیلی کفا عنی العذل
واعلما بان غرامی جد بقیا کی ظرهنا بتعریض العذول بذکرکم فنحن بواد والعذول
بواد امیر همایون از کوی تو شبها ده صحر اکیرم تا بنالم بر اد دل غمناک تنها محتشم
بر هوی با راعنا در حبشی بدان الود مکی غلطان بخاک احباب اشکی بدین بالودگی
مجنون آشنا ستین بوصل تا روز جزا دامان لیلی پاک ماند از تهمت الودگی
از دیدن او بند کو یکباره منعم میکند در عمر خود ننشسته ام بیکبار بیهودگی
پای طلب کوتاه شد از بسکه دور ده سود شد کوته نمیکرد دولی پای طلب از
سودگی ان سر که دید خاک کشت از استان اسایش وانا ستنا هم باز دست
از محنت فرسودگی خوش خفت اخر محتشم اسوده در خواب عدم هرگز نکرد در جهان
خواب بدین اسودگی قال الشیخ ابو علی سینا النسا اذا بلغن عشر فهن لعبة اللاعبین
واذا بلغن عشرین فهن لذة للشاربین واذا بلغن ثلاثین صرن ام البنات والبنین واذا
بلغن اربعین فعلیهن لعنة الله والملائکة والناس اجمعین واذا بلغن خمسین فاقتلوهن
بالسکین واذا بلغن ستین فلیس الا عجوزا فی الغابرین حکایة نقل است از یکی
از اما میه که با فضل حسن همراه بودیم بحوالی مکانی رسیدیم که ابو حنیفه در انجا
درس میگفت فضل گفت من از اینجا نروم تا و یرا ملزم نکنم گفت هرگز حجت کسی

نجار

قرحین

دیگری گفت علما از علما کان خان بیست بیستم

برحجت مؤمنان غالب شود پس نزد ابو حنیفه رفت و گفت ای خلیفه مرا برادری هست
از من بالین بدتر و رافضی است هرچند باو میگویم که بعد از رسول فاضل‌تر
مردم ابوبکر است و میگوید علی است بچه طریق او را ملزم کنم گفت با برادرت بگو
که ابوبکر و عمر در جهان نزد رسول می نشستند و علی دور از جهان میکرد و این دلالت
بر افضلیت آنها میکند فضل گفت این سخن را با برادرم گفتم او گفت پروردگار
عالم میفرماید فضل الله المجاهدین علی القاعدین اجرا عظیما پس موجب این افضل علی
است گفت با برادرت بگو که چون علی را ترجیح میدهی بر ایشان و حال آنکه ایشان
در جنب حضرت رسول مدفون‌اند و علی دور است فضل گفت من این سخن گفتم برادرم
این آیه را خواند یا ایها الذین امنوا لا تدخلوا بیوت النبی الا ان یؤذن لکم و قبر شریف
آنحضرت در خانه خودش بود و آنحضرت اذن نداد که ایشان را در آنجا دفن کنند ابو حنیفه
گفت با برادر بگو که عایشه و حفصه را اذن دادند که بعوض صداق آنها ایشان را در آنجا دفن
کنند فضل گفت این سخن را نیز باو گفتم او در جواب این آیه را خواند یا ایها النبی
انا احللنا لک ازواجک اللاتی اتیت اجورهن پس از این آیه معلوم می شود
که صداق ایشان در ذمه آنحضرت نبود ابو حنیفه گفت باو بگو که ایشان بعلت میراث
در آن تصرف نمودند فضل گفت این سخن را نیز گفتم برادرم گفت در مذهب شما
رسول را میراث نباشد و فدک را از فاطمه باین علت انتزاع نمودند که حضرت رسول
فرمود نحن معاشر الانبیاء لا نورث ما ترکناه صدقة پس در حالتیکه دختر رسول
میراث نبرد دختران غیر چگونه از آن میراث می برند و بر تقدیریکه میراث ببرند حصه نه
زن ثمن می شود و از ثمن حق عایشه و حفصه و مقدار یک وجب زمین نمی شود پس

چگونه

چگونه مقدار دو و قدر حضرت ایشان جایز باشد ابو حنیفه اعراض کرده گفت اگر چه
نبود افضل و لا اخ له بیرون کنید این مرد را که خود را افضل است و هیچ برادری ندارد
حكاية وفد حاجب بن زرارة على انوشيروان واستاذن عليه فقال الحاجبه
من هو قال رجل من العرب فلما مثل بين يديه قال انوشيروان من انت قال سيد
العرب قال اليس زعمت انك واحد منهم فقال اني كنت كذلك ولكن اكرمني الملك بمكالمته
صرت سيدهم فامر له بحشو فمه لؤلؤ **حكاية** دعى رجل آخر الى منزله وقال لنأكل
معك خبزا وملحا فظن الرجل ان ذلك كناية عن طعام لذيذ اعده صاحب المنزل فمضى
معه فلم يزد على الخبز والملح فبينا هما ياكلان اذ وقف سائل على الباب فنهره صاحب المنزل
وقال اذهب والا خرجت وكسرت راسك فقال المدعو يا هذا انصرف فانك لو عرفت
صدق وعده ما عرفت لما تعرضت له **فائدة** اعلم ان الجفر ثمانية وعشرون جزء
كل جزء ثمانية وعشرون صفحة كل صفحة ثمانية وعشرون سطرا كل سطر ثمانية وعشرون
بيتا في كل بيت اربعة احرف الحرف الاول بعدد الجزء الثاني بعدد الصفحة الثالثة
بعدد السطر الرابع بعدد البيوت فاسم جعفر مثلا يطلب من البيت العشرين من السطر
السابع عشر من الصفحة السادسة عشر من الجزء الثالث وعلى ذلك فقس **في خطبة**
طويلة لمولانا امير المؤمنين ع تسمى بخطبة الوسيلة مذكورة في روضة الكافي ايها
الناس لا شفيع انجح من التوبة ولا مال اذهب بالفاقة من الرضا بالقناعة ولا كنز اغنى
من القنوع ومن اقتصر على بلغة الكفاف فقد انتظم الراحة الاو من تورط في الامور غير
ناظر في العواقب فقد تعرض لمفظعات النوائب ايها الناس لا كنز انفع من العلم ولا عز
ارفع من الحلم ولا حسب ابلغ من الادب ولا نسب اوضع من الغضب ولا جمال ازين من العقل

ولا سواة اسوء من الكذب ولا حافظ احفظ من الصمت ايها الناس من نظر في عيب نفسه
اشتغل عن عيب غيره ومن هتك حجاب غيره انكشف عورات بيته ومن اعجب برأيه ضل
ومن استغنى بعقله زلّ ومن تكبر على الناس ذلّ واعلموا ايها الناس من لم يملك لسانه
يندم ومن لا يتعلم لا يعلم ومن طلب العز من غير حق يذل ومن تعفف وقر ومن تكبر
حقر ومن كثر حلمه نبل ومن اكثر من شيء عرف به ومن كثر مزاحه استخف به ومن كثر ضحكه
ذهبت هيبته كفاك ادبا لنفسك ما تكره لغيرك من امسك عن الفضول عدلت
رأيه العقول ومن امسك لسانه امن توصد ونال حاجته من الكرم لين الكلام لا تعجب
بمن ذهب منك سل عن الرفيق قبل الطريق وعن الجار قبل الدار اغتنم فرصة صديقك ليوم قال الله
يركبك عدوك اثر و رازی که از یاران نهان با یار گفتم بارها دیدن پس نتابد بدیدم
گفتم کو راست خبر من بارها من وصل یارم از زوار وای سوی غیر رو و نرگسش دادم
زاو کار دل است این کارها سنگدل بی صبا من تا چند از یاد قفس سر زیر بالم
خود کنم در گوشه گلزار ها خالص صفها نه خرابه نه جای نه بد در داشتی
چکند اگر غیر بی بد یار ما باید همراه خود نشد چون بگذارد که شود دل بچه کار
خویش باید که بکار ما نباید عاشق خوش آمر غی که در کنج رضا با یار صبادش
چنان خورسند بنشیند که پندارند آزادش همی گویم فراموشم مکن گاهی بیاد آور
اسیر بر که میدانی نخواهی رفت از یادش تا بود من از کوی تو بیرون نتوان برد بکجا
دیگر راه دهند اگر اینجا تاکی زجفا رانیم از کوی خود ای کاش جای دگرم بود کمر
مانم دیگر اینجا نشاط نیست در کنج قفس حسرت گلزار مرا الفتی هست بمرغان
گرفتار مرا مشتاق کاش بیرون فتد از سینه دل زار مرا کشت ناله این مرغ

كرفنا دمر قال بعض اصحاب الحال لاخوانه هذا زمن السكوت وملازمة البيوت
كان يحيى بن معاذ كثيرا ما يقول لعلماء الدنيا يا علماء قصوركم قيصرية وبيوتكم كسروية
ومراكبكم قارونية واوانيكم فرعونية واخلاقكم نمرودية وموائدكم جاهلية ومذاهبكم
سلطانية فاين المحمدية ذكر كلام ابي المنهال الصعلوكي قد تعكس من تمنى ان يكون
لكن تعني وقفت اعرابية على قبر ابيها وقالت اللهم نزل بك عبدك مقفرا من الزاد
مخشوش المهاد غنيا عما في ايدي العباد فقيرا الى ما في يديك يا جواد وانت
يا رب خير من نزل به المؤملون اللهم فليكن قراه عندك منك رحمتك ومهاده
جنتك قوله تعالى وجزاء سيئة سيئة مثلها المشهور انه من باب المشاكلة وقيل ان
غرضه تعالى ان السيئة ينبغي ان يقابل بالعفو والصفح فان عدل عن ذلك الى الجزاء ايضا
سيئة مثل تلك السيئة قيل ونعم ما قيل من لم ينشط لحديثك فارفع عنه
مؤنة الاستماع من صفات العاقل ان لا يحدث بما يستطاع تكذيبه قال ارسطو
العاقل يوافق العاقل والجاهل لا يوافق الجاهل ولا العاقل لان الخط المستقيم ينطبق
على المستقيم والمعوج لا ينطبق على المعوج ولا على المستقيم قيل لبهلول هل تعلم شيئا
اشد من الجهل قال الجهل بالجهل قال بقراط الحكماء لانا نظهر شيئا من الكلام
كل امر فيها لا نفع له وبعجزها لا يستدل عنده الايام خمسة يوم مفقود وهو امس ويوم مشهود
وهو يومك الذي انت فيه ويوم مورود وهو غدك ويوم موعود وهو آخر ايامك
ويوم ممدود وهو القيامة في المثل قد اعجز الكاتب جفاف القديد فقال مصالح
ما ازيد واذا لم يهتدوا به فسيقولون هذا افك قديم حالت چه كربه بر زود است
دستش نرسد بد نبر گوید شور است قيل اذا رايت فتوة في قلبك وهنا

۶ بدنامی محرمانی رددتنی فاعلم انک تکلمت بما لا یعنیک سعدی دهید که بر بکار
چنانکه کدو یکی بر دست بر دوید وابر بوون بهشت پرسید از چنار که تو چند
ساله گفتا که سال من افزون ز دویست خندید کدو گفت من در بیست
روز بکن گذشتم بگو که تو کاهلی از چیست با او چنار باز چنین گفت کای کدو با تو
مرا هنوز نه ایام داوری است فردا که بر من و تو وزد باد مهرگان پیدا شود که از من و
تو مرد کیست قیل ونعم ما قیل استغنائک عن الشیء خیر من استغنائک
به قیل اذا نزل بک مکروه فانظر فان کان لک فیه حیلة فلا تعجز وان کان مما لا حیلة
له فلا تجزع قال المحجوب مثال عمل کالسراب وقلب فی التقوی خراب وذنوب بعدد الرمل
والتراب ثم تطمع فی الکواعب الاتراب هیهات انت سکران بغیر شراب قیل بکنه بکنه
محبت محبت محبوبان محبوبان رسید رسیدنی حرمان حرمان سد اسد الحسرت
از عمر بدل سد نشا نساز در بمین دمس بهر ماتی ساسد ددو نسا
درونسان خون نسر خون نسر بوسند بوسندی ددهیح خانه ددهیح خانه کوی
کوی دود دود السالس محمد صلی الله محمد صلی الله و قیل ایضا در سواله
امام مام بشر بشری ذری نسر بر دو نسر بر ماند ماند رود شهاب نساب
دو بدسری سد س دادحوب در سد سد سد سد سد لو واکسیحه بوسر
ومنت سر سر حکال بوسر ووش ده بجانک هلاکش افکند فائدة بدانکه
هر حرفی از ابجد ملفوظی است حرف اول را زبر می نامند و مابقی را بینات مثلا الف
مکتوبان بگیر نیست ملفوظی ان سر حرف الف زبر است ولام و فا بینات است نقل
است که روزی عضد الدوله حاجب خود را گفت که اذا سبح الشیخ سبح فیه

سبح من

بجح من سمع فاذن له بالدخول یعنی هرگاه سائح وظاهر شد شخص پیری که تسبیح
از چوب در منبر در دست داشته باشد او را رخصت داده که نزد من آید و مراد از شیخ
مذکور شیخ کبیر شیرازی است **نقل است** که ملا جلال الدوانی روزی درس میداد یکی
از شاگردان خود گفت که سالبه کلیه کنفسها منعکس می شود شاگرد نقض کرد بمثل
موم و کبات و کبات اما در جواب فرمودند که در بیرون مذکور شد که عکس موجبه
کلیه موجبه جزئیه است مخفی نماند که مراد از موجبه کلیه قضیه اولی است یعنی اینکه
سالبه کلیه کنفسها منعکس می شود و تتمه مطلب واضح است **فائده** بدانکه
المسطر لاب نصفی اینست که اجزاء بروج و اجزاء ارتفاع داده و نقش کنند ثلثی اینست که
سر سر و هم چنین تا به عددی که بالا مینوشته عددی باشد که عاد شی هم عاد بود یا
اما سی جهت اجزاء بروج و اما نود جهت اجزاء ارتفاع **کلام محسن** الصلوة و
السلام علی اعلم الرسل محمد محمد محمد محمد سراج الاعداء و اله الاحاد الاحاد الا
المنتجب المنتجب المنتجب الاوصیاء و عترته المطهر بن المطهر بن المطهر بن مصابیح
الهدی و مصابیح الدجی خصوصا علی علی علی اعلی علی مدارج الاولیاء الارکان الا الاعیان
النجباء النجباء صلوة عالیة عالیة مادار الفلک حول الغبراء **یکتب** فی سجل السماء
السواد المخالف بین السود والاصل کالاجتماع وفرق الفعل مع العدد **لصفی الدین**
الحلی یقیظ من مسک فی درید خوبلک امرشیم فی خدید وزبانک اللومع فی
الضیبا جبینک ام مبر فی سعید طبی بل صبی فی فنی مرهب السطوة کالاسد
معشوق المحیکه والحیا ممشوق السویلف القدید مغیسد اللوی لغبره
دو بقیة خمر فی شهد دمانی من مقبلته بنهل مو یقطع فلاذ الکبد

رويك وعيدك يا بني في قلب سيليت المهجة والجليد جفنني من هجرك من سهد
الطول من مقبلك يا ابو عبد الله ابن الحجة طرفي من ليلات الهجر مقرح الجفن
من السهر نوري الخديد كوى قلبي نضحت من الحريق يا نوري مسبلي الشعر
على كفل يذكرنا موجات البحر جو بحبك القول لي سهم مريض في قلب بلا دفتر
لثمت خديه فجرى دمعي فما احلى الذهب على النهر دقيق خصره وله قلب
شديد قسوة مثل الحجر شهر تحمل عندي يوم يوم هجره مثل الشهر ولولا سمح
بماء وجهي لكنت الغني سهل الطريق وقيل بعد الصباح الذي فارقتكم منه
لا الوت في الدهر صحابي لبابه وقيل اما اللسان فطلي بعسل وفي القلوب نار
وحيات قاضي نظام الدين منذ غبت لم ارق سقام والم اكن اصبر في هواك اصبر كم ارجع
الى وصالي وادهم يا بعد الزمان الزمان الزمان الى ابو نواس يا رب ان عظمت ذنوبي
كثرة فلقد علمت بان عفوك اعظم ان كان لا يرجوك الا محسن فمن الذي يدعو و
يرجو المجرم ادعوك رب كما امرت تضرعا فاذا رددت يدي فمن ذا يرحم ما لي اليك
وسيلة الا الرجا وجميل عفوك ثم اني مسلم الادمي سيماب شده هوا وزنكار
دشت ابد وست بيا بگذر دانه هر چه کنم شست کو مبل فادادی ابنك لجان
ومل جفا دادی ابنك سر وطشت امير المؤمنين هون الامر تعش في راحة قل
ما هونت الا سيهون ليس امر المرء كله انما الامر سهول وحزون بطلب الراحة في
دار الفنا خاب من يطلب شيئا لا يكون وقيل يا غائبا حاضرا في الفؤاد سلام
على الغائب الحاضر للاصير اذا ضاق الزمان عليك فاصبر ولا تياس من الفرج القريب
وطب نفسا فان الليل حبلى عسى يأتيك بالولد النجيب للباقي البغدادي نزلت

بجار لا يجيب ضيفه واجو مجانى من عذاب جهنم وانى على خوف من الله واثق بانعامه
والله اكرم منعم لعلية اخت الرشيد كتمت اسم الحبيب على العبا ورددت الصبابة
فى فؤاد فوا شوقا الى بلد خلى لعلى باسم من اهوى انادي قيل يارب مازال لطفك
منك يشملنى وقد تجدد لى ما انت تعلمه فاصرف عنى كما عودتنى كرما فهل
سواك بهذا العبد يرحمه قيل اعلمه الرماية كل يوم فلما استد ساعده رمانى
وكم علمته نظم القوافى فلما قال قافية هجانى قيل سقى ايام التواصل بيننا
ورد الى الاوطان كل غريب فلا خير فى الدنيا بغير تواصل ولا عيش فى العقبى بغير
حبيب وباسم على عاجز اعوز فى وانقلب قيل دع الوعد فما وعد لى
عليك الطين لجحة لذ باتصير على قبض لقا من معادنها فاذا على اذا لو يها السفر
قيل ان كان عهد وصلكم قد درست فالروح الى سواكم ما انست اغصانهوا
بقلبي غرست منوا بلقاكم والا يبست قيل عزى حبى وانا المعاقب فيكم فكاننى
سبابة المتندم خير سمسانى سار الفؤاد مع الاحباب اذ ساروا ودمع عينى على خدى
مدرار والجسم عن نحل يوم بينهم وفى فؤادى من تذكارهم نار انى وقفت على الدار
اشتالها فقلت ما صنع الاحباب بالدار فاخبرتنى ولم ينطق جوانبها ان الاحبة
يحرهن قد ساروا فقلت يا حزنا من بعد بعدهم ياليتنى ضمنى تراب واحجار قيل
فى العدل لذلك التوديع صدعن حلاوة التشيع حذرى من مرارة التوديع لم يقم
انس ذا بوحشته فرايت لصوابك جميع الخيرا اخرانى الوادى الذى يسكنونه
حنين الوف غاب عنه قرينه واشتاقكم شوق العليل لبرئه وقد ملا سمعى كل انينه
قيل بكيت على فراقك بعد بعد فانزعت الجفان من انهمون ولولا انى بكيت بعد

وكم من عاشق قد مات حبا
فانقض الغرام السقيم

مضت ولنا البا امر لنا تذكرت **قيل** العيون من العيون لاجرت ودى
الحبيب رض الى وهل به اوبة الدهر من ماينا لنا الاهل دموع من ذكرهن تجرت
تعطلت **قيل** طلوع افلن النجوم وهل وصلة الاحبة تفريق بعد وهل رجوع
الاحكام تعطلت الايام واستغطلت وقد جائنا يوم عظيم غطرج غلو لو تغب
العهد وغشيشل غشان وقرغوش لغشبتر شلج اذا ضحضج الحب لضحضح ضحضجت
ضجاجيج ضحضاج الهوى المتضحضج **جار الله** اما زهد لفنى قصر الامل لا باكل
المرا ولبس الشمل خذ بامر الله واترك ما نهى والبس الخز وكل لحم الحمل **قيل** كل
المارب ما نرجوه بحضرتنا سوى حضورك فانعم بالمبادرة **قيل** كتبت في فوادى
نار شوقى لها لهب الدمع انسكاب فلولا النار بل السطر دمعى ولولا الماء لاحترق
الكتاب **قيل** شمغر شغر الطمغشرن ببابها ضد برق دوغات مذاب من الحاج
عجيج شحار شحر الطمغرج كاهر فلطاس سحنر غلهاج منظرف سحار وعصيص
مكسبل سكالبف قولاخ دعيص فرهساج تعطلت الاوراق في ودق جرقها و
تابت الاحداق من شوق فرماج دهبن وانذهبن الذواهب ذاهبا وجلجلت
الاجلاج من غب جلاج تعصفرن عصفور ابعصرها تولجن ابلاجا سعير خلهاج عصرن
ذدفن الزرانات التى فرهن رقها معصعصن عصعاصة عصعص عضلج نهاية
طلاح الطالح طلح دغابة ددلاج للدالج ددلاج **قيل** مكرهفر في غسطل
المصطلمات كد دغلة في جوهر الاسطقسات مطلحة في درج درجلبة معصفرة
في شرح العصفريات شواصبص ناصوص فتوص قصبة كياموس كيموس كياسر
الكسبات دروغ مروغ في ذروغ فرتية كجاموس موس موس سامريات **قيل**

ابقى قويم القوم قامات اعاجيب الجربهما و قوس القوس اقواس قوس مترت
مشاوبغ دوامبغ سفالبغ مكالبغ نقاب البين معهود كريم الحمد بنا الاباصوص
اصوصنا وفي جوبن بحرسنا سهام الهوى مسموم لدى المفرات دعاه بدا المقاديح
كعنقود من القوم دنود العقود في عقود كعقود العقد بتا لحرج عرج ما بحرج و تاريخ
كعادوج مدام العهد في شاب كشابات الشباب فراق الراق و فرقنا بر فراق الفاني
وعاد الدامع دمعنا برعاع العبرات و تلقلقنا كقلقال القالبون الملقلق و
شرقلنا كشرقال الشراقيل الشرقلات بهائی چه خوش بود که از باده کهنه سال
شکر بر من حسنه بکدم حلال که خالی کنم سینه را یکزمان زغمهای بیدرد بیکران
دود محنت هزار بادمن شود شاد این جان ناشاد من با افسون افسانه دل خوش
کنم زدنیا و صفش فراموش کنم و له نه شود مراد بار دیف کار دستار دلم ای حبیب
بردار کره دوخ من زخال آن کوست ناشسته بخاک بسیار دیده است سلام
ای دل من کرده ام استخاره صد بار سجاده زهد من که آمد خالی از عیب عاری
از عار بودش همگی زنار چنگ است تارش همگی ز پود زنار خالی شده کوی
از دوست از بام درش چه بوسی لختا و له عهد جوانی گذشت در غم بود و نبود
نوبت پیری رسید صد غم دیگر فزود کارکنان سپهر بر سر دعوی شدند و له چه
بدادند مرو باز گرفتند زود نام جنون را بخود داد بهائی قرار بنست چه او عاقلی
زیر سپهر کبود و له حالی دارم زمان زمان درهم تو هر لحظه قدم زنا به عصیان
خم تو یارب بگناه از نشوی بچه شود یک مشت خاک کشته دود نح کشته خسرو خوانم
از غم دلم خون نشود بکدل لصد هزار غم چون نشود له قلم الظاهران بنته

واد بخوابش من ببینی غم بیگی او خسب سعدی این دغل دوستان که می بینی
مگسانند دور شیرینی تا طعامیکه هست میخورند همچه بنور بر تو میجوشند تا
برون یکده خراب شود کیسه چون کاسه رباب شود ترک صحبت کنند دلداری
دوستی خود بندگی بار دیگر که بخت بازآید کام دل دیده در فراز آید دروغ ماهم نبود
پند پوار چپ و راست در روی افتند چون مگس در ماست واست کو بهر سکان
بازارند کاسه خوان از تو دوست تر دارند مولوی چون بخارد پشت من انگشت
من خم شود از بار منت پشت من همتی کو تا نخارم پشت خویش وادهم از منت
انگشت خویش خسرو آه که عمرم همه بر باد رفت عمر نه بر قاعده داد رفت باغ
جهان بوی وفا نداشت سبزه او مهر گیاهی نداشت چرخ ستمکر ز ستم بر نگرد
عمر چنان رفت که دو پس نگرد حسن دعای تو که مستجاب نیست تو از بند
دل دگر دعا چه کند وله نان جوین خرقه پشمین آب شود با پاره کلام پیمبر حدیث
هم نسخه چهار ز علوم که نافع است در دین نه لغو بو علی و ذا ثا نوری تاریک
کلبه که بی روشنی آن بیهوده منتی ننهد مهر خاوری ذین مردمان که دیوان
ایشان حذر کنند در گوشه نهان شده بنشسته چون پری بایکدل آشنا
که نه چند برهم جو در پیش ملک همت ما ملک سنجری این آن سعادت است
که بر وی حسد برد آب حیات رونق ملک سکندری گر از سپهر عقد ثریا
فرستدم از روی مهر طبق ماه مشتری در روی نجات پای قناعت که نکرد
تا این حدیث داغ و بیاز بچه نشمری ثنائی ببکه شنبکه صفت دم و چین
خز و بیا ملک ثنائی ببین تا همه دل بینی بی حرص و بخل تا همه جان بینی بی کبر و

گین پای تو چرخ برین بر قدم دست تو ملک بزیر نگین ز در تو دکان ملکی
در دست جو تو فلکی بود زیر نظامی ای رضا بخش برضات کسانا راضی اسب
طبع رضا اندیشان قبله گاه همه کاهان قاضی حاجت حاجت‌خواهان دل راضی
بقضایت طلبیم روضهٔ حسن رضایت طلبیم بی رضای توکل باغ نعیم هست
بر سینهٔ ما داغ جحیم دل ما را برضایت خوش دار کار ما را بکف ما مگذار سعدی
چه می‌دانستی افتادن بناچار بنا بستی چنین بالا نشستن بپای خویش رفتن به
بنوی که زاسب افتادن و کردن شکستن نظامی خوش آمد و زکاری که دارد کسی
که بازار حرصش نباشد بسی بقدر پسندش شماری بود کند کاری از مردم
کاری بود نه بینی که طوفان برآورد دمار نصرتی که سختی دارد بجان
چنان زی که زان زیستن سالیان تو را سود و کس را نباشد زیان و له خرابی دید
لاجوردی سپهر همان کرد برگشتن ماه و مهر مپندار کز بهر بازی کر بست
سراپرده اینچنین سرسری نیست در این پرده یک رشته بیکار نیست سر رشته بر ما
بدیدار نیست که داند که فردا چه خواهد رسید ز دیدی که خواهد شدن ناپدید
که وارد پاره از خانه بر در نهند که تاج اقبال بر سر نهند و له کودکی از جملهٔ آزادگان
رفت برون با دو سه همزادگان پای چو در راه نهادان پسر پو بر هوس کرده در آمد
بسر پایش از آن پویه در آمد بدست مهرهٔ دل و مهرهٔ پایش شکست شد نفس آن
دو سه همسال او تنگ تر از تعادتش حال او آنکه در او دوست ترین بود گفت
در بن چاهیش بباید نهفت تا نشود راز چو روز آشکار تا نشوم از پدرش
شرمسار عاقبت اندیش ترین کودکی دشمن او بود از ایشان یکی گفت همانا که

ازین مرهمان صورت این حال نماند نهان چونکه مرا زین همه دشمن نهند
تهمت بنهاده بر من نهند نزد پدر رفت حذر را کرد تا پدرش چارهٔ این کار کرد
دشمن دانا که غم جان بود بهتر از ان دوست که نادان بود سلمان اگر بودی فلک را اختیاری
گر فتی یکزمان بر جا قراری ز ماه صد بار سرگردان تر است او ز ما در کار خود
حیران تر است او و خاقانی دوشم بتنهایت شب آمد جانم بزبان بلب آمد
از بسکه شنید یارب امشب از یارب یارب من یارب آمد همسایه شنیده ام که میگفت
خاقانی را دگر شب آمد وله تضعیف بار دیده دادم من تا بر رخ تو بر باد
ما در دست ابو تراب بیک این چیست که از تازی و از فارسی این حرفین نخستین
چه بترکیب دراید تا ازیش بصد بوک و نوا چون گل صد برگ از استاد شاخ
نخیلش بدر اید حرفین اخرش چه بترکیب نخستین ترکیب کنی فارسیش جا او
گر اید ملا فاضل از توام یارب فراموشی مبادا هر که میخواهد فراموشم کند
معما باسم باقر دل ما را یکی صد می توان کرد معما باسم ناصر من بنرخان اصل
خود می افکنم باتش معما باسم مسیح رخساره کشاده و دید کردید معما باسم
مطیع در دل بحر دوی بر دار دیده ام معما باسم آقا نقی صد در دو یکی نداد ازان
در دهان معما باسم جلال بی نهایت سر چون بلبل ز پا افتاده است معما
باسم اویس غایت اوج بنا شد حد خورشید بها معما باسم دلاور و صالحو
هجران شد مبتلی دو وزش کرگون شد ز اول معما باسم فانی مهر تابان خود شب و
نما کرده بد اخر پیش یار بهائی با آنکه در ره عشق در منزل نخستم چندان کو بستم
خون کرده بدم دست شستم وله انانکه شمع ادب و در بزم وصل افروختند از تلخی

جان کندنم از عاشقی وا سوختند دی مفتیان شهر را تعلیم کردم مسئله وامروز
اهل بتکده رندی ز من آموختند چون رشته ایمان من بگسسته دیدند اهل
کفر یک رشته از زنار خود بر خرقه من دوختند یارب چه فرخ طالعند آنان که در
بازار عشق دردی خریدند و بعنی دنیا و دین بفروختند در گوش اهل مدرسه
یارب تنها شب چه گفت کامروز این بیچارگان اوراق خود را سوختند شیخ علی نقی
کمره گفته جائی شکایت کرده از جود منعمی حاش هستی کجا کند با فقرا بهتان غلط بود
همچون بود همچون بوم و زاغی و زن کور جا گرفته در لب دریای شور بود از دریا
شور آبش خورش دادی نشود آب طعم شکرش از فضا مرغی حواصل نام او حوصله
سرچشمه انعام او سایه دولت بفرقش افکند نامدش شور آب دریا پسند
گفت پیش آی ز شوری در گله کاب شیرین بنت هم از حوصله گفت ترسم کاب شیرین
چون چشم طعم آب شور گردد ناخوشم ز آب شیرین مانم و گردد نفور طبع من ز آب شور
خود دریای شور بر لب دریا نشسته روز و شب در میان آب هر دو مانم تشنه لب
بر که سازم که با آب شور خویش تا بنا بد رنج و ابیم پیش از وی نو بهاران به
عشرت آبادی کنیم بگذریم از بوستان و دوستان یادی کنیم بلبلان از دوری
نو دوری بفریاد آمدند ترکیبی از بلبلی مانند فریادی کنیم خیمه سلطان گل بر صحرا زدند
خیز تا آنجا رویم از دست دل دادی کنیم دهر بنیاد خرابی میکند سالها کجا است هوای
عیش است تا ما نیز بنیادی کنیم از دی چون آب در زنجیر بودن تا بکی چون صبا یکباره
هوای سرو آزادی کنیم صائب چون کنار دهشت ول برزمین معاندیکج کرد ثنا
بر فلک باشد همان دیوار کج **حکایت** یکس خان افغان بر سر تربت خواجه حافظ آمد

بجهة تشنیع تشنیع خواست مقبرهٔ او را خراب کند جمعی او را مانع کرده قرار بر تفأل
از دیوان کذارند این شعر نمودار شد ای مگس عرصهٔ سیمرغ نه جولانگه تست خواجه
عرض خود می بری و زحمت ما می داری **ایضاً** گویند قبر شیخ سعدی در مکانی واقع
است که چون برابر روی دروازهٔ کازران پیدا است در این اوقات شخصی از امرا
زند که در شیراز مقام داشت روزی بتفرج بر سر قبر شیخ آمد بر مبنای قبر شیخ بنشست
و پای بر سر پا افکنده متوجه دیدن کازران بود در این اثنا گفت کلیات شیخ را
بیاورید تا تفأل الحال خود کنم چون گشود این شعر بر آمد که برو سر کر هم نشینی در دروازهٔ
کازران ببینی بی اختیار آن شخص از روی قبر برخاست و بر آمد و بر گوشهٔ خجل
نشست **فائده** مجربست که هرگاه حلقهٔ از نقره را بوی روح کذارند انگشتری
که مخصوص مبتلا حلقه هست متغیر میشود و بتلخی و تنک شد بد مایل میشود بلکه اگر
حلقه هم نباشد و پارچهٔ از نقره بر آن کذارند حوالی نقره تلخ می شود **اشکال** هرگاه
دو شخص ساعت متساوی در رفتار داشته باشیم و هر دو ساکن باشند در طلوع
آفتاب یکی از آنها را کوک کنیم در روز یکه آفتاب در اول جدی باشد در ولایتی که روز
اول جدی آن مثلا هشت ساعت باشد و در غروب آفتاب همان روز یکی دیگر را کوک
کنیم شکی نیست که ساعت اول هشت ساعت پیش خواهد بود و نظر باینکه هر دو در رفتار
متساوی هستند باید بعد از این ساعت همیشه دوم عقب باشد یعنی هشت ساعت
کمتر از ساعت اول حرکت کرده باشد و حال اینکه هرگاه هر دو علی الاتصال حرکت کنند بطریق
مذکور یعنی اول در طلوع کوک شود و دوم در غروب تا روزیکه آفتاب باول سرطان
بیاید که روز در ولایت مفروض شانزده ساعت شود در اول آن روز ساعت

اول صد و هشتاد شبانروز تمام دائمی کرده است یعنی سیصد و شصت دوره
ساعت دائم حرکت نموده که سیصد و شصت و دوازده ساعت باشد و ساعت دوم صد و
هشتاد شبانروز تمام دائمی کرده شانزده ساعت کم زیرا که آن در غروب صد و هشتاد و یکم
دائما تمام خواهد کرد پس شانزده ساعت عقب افتاد با وجود فرض تساوی حرکت هر دو
و حال آنکه اول هشت ساعت عقب بود و بتقریب دیگر هشت ساعت فاصله
میان دو شیشه بود و مساوی حرکت کردند و حال شانزده ساعت فاصله است فائدة
چون رقعه نویسی در باب حاجتی و خواهی که روا باشد بر سر رقعه بقلم بی مداد بنویس
بسم الله الرحمن الرحیم ان الله وعد الصابرین المخرج مما یکرهون والرزق من حیث لا یحتسبون
جعلنا الله و ایاکم من الذین لا خوف علیهم و لا هم یحزنون **فائدة** لدفع الفقر و الفاقة
یقرء سورة آل عمران ثلث مرات لا یتکلم احدا من الناس و اذا وصل الی آخر قل اللهم مالک
الملک یقرء هذا الدعاء سبع مرات اللهم یا فارج الهم و یا کاشف الغم و یا صادق
الوعد و یا موفی العهد یا لا اله الا انت فرج همی و حزنی و اقض عنی دینی و اغننی
من الفقر و الفاقة برحمتک یا ارحم الراحمین هکذا وجدته بخط بعض الاکابر **حکایة**
ان شاعرا الی معن بن زائدة الشیبانی فلم یتهیأ الدخول علیه فقال لبعض خدام اذا جلس
الامیر فی البستان فاخبرنی فاخبره یوما فکتب علی خشبة و القاها فی الماء فلما رآها
معن اخذها و قرأها فاذا فیها ایا جود معن ناج معنا بحاجتی فلیس لی الی معن سواک
شفیع فطلب الرجل و امر له بمائة الف درهم و هکذا الی عشرة ایام فخاف الرجل ان
یندم فخرج بالمال فطلب فلم یوجد فقال معن والله ساطنه و قد هممت والله
ان اعطیه حتی لا یبقی فی بیت مالی درهم و لا دینار **فائدة** روی الصدوق فی کتاب

[illegible]

عيون اخبار الرضا قال حدثنا القطان عن عبد الرحمن الحسيني عن محمد الفزاري عن
عبد الله الاهوازي عن علي بن عمرو عن ابن جمهور عن علي بن بلال عن علي بن موسى الرضا ع
عن موسى بن جعفر عن جعفر بن محمد عن محمد بن علي عن علي بن الحسين عن الحسين بن علي عن علي بن ابيطالب
عن النبي ص عن جبرئيل عن اسرافيل عن ميكائيل عن اللوح عن القلم قال يقول الله عز وجل
ولاية علي بن ابيطالب حصني فمن دخل حصني امن من عذابي قال مؤلف كتاب ربيع
الابرار السيد نعمة الله الموسوي الحسيني الجزايري ثم التوستري بعد نقل هذه الرواية اقول
هذا السند ورد في الرواية انه ما قرئ على مريض الا شفي وعلى مصروع الا افاق وقد جرب
مرارا وان كتب وشرب في ماء شفي من الم وجربه وانظروا الى تناسد كرهم وحدثهم روي
جدنا عن جبرئيل عن الباري قال قال الاستاد ابو القاسم القشيري ان هذا الحديث بهذا
السند بلغ الى بعض امراء السامانية فكتبه بالذهب واوصى ان يدفن معه فلما مات
رأي في المنام فقيل ما فعل الله بك فقال غفر لي بان كتبت هذا الحديث بالذهب
تعظيما واحتراما **فائدة** قال بعض الصلحاء الفاضلين لوجع الضرس ادعية كثيرة وايات
من القرآن اكثر وهذه الكيفية قد جربناها نحن وغيرنا من العلماء وهي اذا اتاك الشاكي
فاقرأ البسملة اثنا عشر مرة وقل كم سنة تريد ابطال الضرس الموجوع واقرأ البسملة
اثنا عشر مرة ثم مره بان يضع اصبعه على الضرس الموجوع وكرر هذه العزيمة حتى يسكن
الضرس وهي هذه بسم الله الرحمن الرحيم اسكن ايها الضرس المضروس في الحنك المفروس
بقدرة الملك القدوس الله خلقك وفي اللحم انبتك ويسئلونك عن الجبال
فقل ينسفها ربي نسفا فيذرها قاعا صفصفا لا ترى فيها عوجا ولا امتا او
كالذي مر على قرية وهي خاوية على عروشها قال انى يحيي هذه الله بعد موتها فاماته

الله مائة

الله مائة عام مت عن فلان بن فلانة بقدرة من لا یموت **فائدة** الحمد لله
الذی یفعل ما یشاء ولا یفعل ما یشاء غیره الفاعل فی الاولین ظاهر واما فی الآخرین
فاما فی کلیهما کلمة غیره او فی اولهما کالاولین وفی الاخر غیره او بالعکس او فی الاول عام
مقدر وفی الاخر اخراج البر وهی بمنزلة الا والمستثنی مفرغ والمعنی لا یفعل احد ما
یشاء الا الله وعلی التقادیر لو او اما عاطفة او حالیة فهذه اربعة معان بل ثمانیة
فائدة لتسخیر ٣٤ ١٥ ١٤٤ ٣٤ ٥ (٢٢١٤٤٣٣٣٤) الخلق فلیصل ٤ رکعات یقرء فی کل رکعة الفاتحة
مرة و ٤ عسی الله ان یجعل بینکم وبین الذین عادیتم منهم مودة والله قدیر
والله غفور رحیم ویقرء بعد الصلوة ٤ مرة یا مسخر الفیل یا مجری النیل یا فالق
البحر علی بنی اسرائیل سخر لی ذلک انک علی ما تشاء قدیر وبحکم ما ترید کن فیکون
قال الراوی مجرب **فائدة** ابن بابویه در کتاب اکمال الدین در باب معمرین نقل کرده
است که نوح ع دو هزار و سیصد سال عمر کرد هشتصد و پنجاه سال قبل از بعثت و
نهصد و پنجاه سال بعد از بعثت و قبل از طوفان و پانصد سال بعد از طوفان و ابرهیم ع
صد و هفتاد و پنج سال زندگانی کرد و اسمعیل ع صد و بیست سال و اسحق صد و
هشتاد سال و یعقوب صد و سی و سه سال ع داود صد سال و چهل سال از نبوت و پادشاهی
کرد و سلیمان هفتصد و دوازده سال و لقمان پانصد و شصت سال و عزیز مصر
که در عهد یوسف بود هفتصد سال عمر کرد و پدران هزار و هفتصد سال و جدش
که دو مغ نام بود سه هزار سال عمر کرد و ایضا روایت که جابر والبه که زنی بود بخدمت
حضرت سید الساجدین ع رسید در وقتیکه صد و سیزده سال داشت و بدعای
حضرت جوان شده و حایض شد و زنده بود تا بخدمت حضرت امام رضا ع رسید و

بعد از نه ماه از آن فوت شد و ابن غفار روایت کرده است که عبید بن شریه جرهمی سیصد و
پنجاه سال عمر کرد و بخدمت حضرت پیغمبر رسید و اسلام آورد و باقی ماند تا زمان
غلبهٔ معویه و ربیع بن ضبع الفزاری وارد بر عبد الملک بن مروان شد عبد الملک از
او پرسید که چه قدر عمر تو است گفت دویست سال زندگانی کرده ام در زمان
فترت میان عیسی و محمد صلی الله علیه و آله و بعد از آن صد و بیست سال هم در ایام جاهلیت بودم و حال
شصت سال هم می شود که در اسلام هستم و شق کاهن سیصد سال عمر کرد و اوس
ابن کعب بن امیه و بیست و چهارده سال عمر کرد و منذر بن حرملهٔ طائی ملقب بابو
زبید نصرانی بود صد و پنجاه سال عمر کرد و نصر بن دهمان بن سلیمان بن اشجع بن ریث
غطفان صد و نود سال عمر کرد و ثوب بن صداق عبدی دویست سال عمر کرد و ثعلبه
ابن کعب بن عبد الاشهل دویست سال عمر کرد و عمر بن هاجر خزاعی صد و هفتاد سال
عمر کرد و عوام بن منذر بن زبید مکی در جاهلیت قبل از بعثت پیغمبر بود و در اسلام
تا زمان عمر بن عبد العزیز حیات داشت از او پرسیدند که چه چیزها دیدی با فتنه
گفت نمیدانم ولیکن برخورده ام بطایفه در عهد ذو القرنین و سیف بن وهب بن
خدیه طائی دویست سال عمر کرد و ارطاة بن سهیه صد و بیست سال عمر کرد و زهیر
ابن جناب بن هبل کلبی سیصد سال عمر کرد و هبل بن عبد الله بن کنانه ششصد سال
عمر کرد و ابو الطمحان قینی صد و پنجاه سال عمر کرد و مستوغر بن ربیعة بن کعب سیصد و
سی سال عمر کرد و بعد از بعثت پیغمبر ص هم حیات داشت و اسلام نیاورد و دوید بن زید بن نهد
چهار صد و پنجاه سال عمر کرد و ثویر بن عبد الله جعفی سیصد سال عمر کرد و در زمان
خلافت عمر بعید ربیع بن صبرة بن سعد بن سهم قرشی صد و هشتاد سال عمر کرد و مسلمان

[illegible]

[illegible]

شد و

شد و لبید بن ربیعه صد و چهل سال عمر کرد و مسلمان شد و جریان بن حرث محرب بن بعیه
سیصد سال عمر کرد و مخضر بن غسان بن ربیک صد و پنجاه سال عمر کرد و عوف بن کنانه
کلبی سیصد و سی سال عمر کرد و صیفی بن رباح تمیمی دویست و هفتاد سال عمر کرد و اکثر گفته‌اند
که اسلام قبول نکرد و بعضی گفته‌اند پسرش را بخدمت پیغمبر فرستاد و قروة بن ثعلبه
صد و سی سال در جاهلیت ماند کانی کرد و بعد اسلام آورد و قیس بن ساعدة
سال عمر کرد و مصاد بن جناب صد و چهل سال عمر کرد و حارث بن کعب مذحجی صد و
شصت سال عمر کرد **قیل** کان بعض الوعاظ على المنبر فسئل عن لفظ الاشياء ما الا
فيها و هو لا يدري فاجاب فغفر اذا كان الله عز و جل يقول يا ايها الذين امنوا لا تسئلوا
عن اشياء ان تبد لكم فكيف تسئلون **للطغرائي** يا نار قلبي ما الجران كلما من جب عليه
الماء لا يبتوخ و باجر شطت بهم غربة النوى و لا عهد هم بنسيئ لا الود بنسخ لكم
في جوب الارض مسري و مسبحي و للحب في جنبي مسري و مسبحي **قيل** و اقول لبيت احبتي
عاينتهم قبل الممات و لو بيوم واحد قال الصفدي في شرح لامية العجم قد سمت العرب
لساعات النهار اسماء الاولى فالذرور ثم البزوغ ثم الضحى ثم الغزالة ثم الهاجرة ثم الزوال
ثم الدلوك ثم العصر ثم الاصيل ثم الصبوب ثم الحدور ثم الغروب و يقال لها ايضا البكور ثم
الشروق ثم الاشراق ثم الراد ثم الضحى ثم المتوع ثم الهاجرة ثم الاصيل ثم العصر ثم الطفل ثم
الغروب **لا ادري** و ما رفع النفس الدنية كالغنى و لا وضع الشريفة كالفقر النفس
ايضا اري في منامي كل شيء يسرني و رؤياي قبل الصبح او هي واقع فان كان خيرا فهو اضغاث
احلام و ان كان شرا جاء في قبل الصبح **للاحنف** و لحلمي في المنام بكل خير فاصبح لا اراه و لا
يراني و لو ابصرت شرا في منامي لقيت الشر من قبل الاذان **حكاية** قيل ان ملك الروم

انشد عنده شعر المتنبي وهو كأن العيس كانت فوق جفني مناخات فلما ثرن سالا
فسأل عن المعنى فقال ما سمعت بأكذب من هذا الشاعر أرأيت ان اناخ الجمل على عينه الا
يهلكه **للمبرج** بجو امرأة سوداء ذامرة ولرب ذامرة يهيج بزمرها ريح البطون فلم تنهنها
شبهت نملها على ضربانها وتبيح نسيمها الشفيع الانجر بجنافس قصد كنيفا وا
تسعى اليه على جناد الشنبر **لطيفة** سأل رجل عمر بن قيس عن الحصاة التي يجدها الرجل
في ثوبه من حصا المسجد قال ارم بها قال زعموا انها تصيح حتى ترد الى المسجد قال دعها
تصيح حتى تنشق حلقها قال الرجل سبحان الله اولها حلق قال فمن اين تصيح **حكاية** قيل
ان بعضهم كان واقفا بعرفة فرأى انسانا يتضرع ويبالغ في الدعاء ويقول اللهم اغفر
فقيل له ان الله يغفر كل ذنب في هذا اليوم فقال ذنبي عظيم فقيل له هل قتلت احدا قال
لا قيل له هل زنيت قال لا قيل له هل كفرت قال لا واخذ يعدد عليه الذنوب
وهو يقول لا قيل فما الذي تبتر قال وطئت خنزيرة فقيل له الامر سهل ان الله يغفر
الذنوب جميعا ولكن اخبر كيف وقعت حتى فعلت بها قال كانت مبتر فقيل له كيف
انتشر عضوك قال مصصت لسانها فانتشر عضوي قيل متى كان قال في شهر رمضان
قيل اين كان قال مددتها الى سطح المسجد قيل ما استحييت من الناس قال كان الناس
مشتغلين بصلوة الجمعة فقيل له لا غفر الله لك يا اخبث العالم **اشكال رياضي**
وهو انا لو ... عللوا الفجر الكاذب بنسبته الى الشمس وضوئها ولو كان كذلك
ينبغي ان يكون في المغرب ايضا يعني اذا غاب الشفق يظهر بعد قليل بياض مستطيل
شبيه بذنب السرحان وليس كذلك **فائدة** يطلق الفلزات على الجواهر التي لا
تحرقها النار عند ما تشتد بها فاذا فارقتها عادت الى عادتها الاولى **فائدة**

قال الصلاح

قال صلاح الدين الصفدي في شرح لامية العجم ان لفظة الواو قد تزاد في رسوم الخط
على عمرو فرقاً بينه وبين عمر فاذا دخل التنوين عمراً فلا يدخله الواو لان الفرق حاصل
لكون عمر غير منصرف **فائدة** قد تزيد الواو بعد لا النافية مثل لا واطال الله بقائك
اذا سئل عن شيء للتفرقة بين الدعاء له وعليه ويحكى عن الصاحب بن عباد انه قال هذه الواو احسن
من واو الاصداغ في خدود الملاح **فائدة** قولهم وقع رمضان في الواوات يريدون
انه جاوز العشرين فلا يذكر الا بواو العطف **فائدة** قال الصفدي سمي المنصور العباسي
بالدوانيقي لانه مع خلافته كان يحاسب على الدوانق فسمي بهذا الاسم قال ايضا بغداد
فيه لغات بغداذ بالذال المعجمة اخره وبالمعجمتين وبالمهملتين وبنون بدل الدال الاخرة
وتسمى بالزوراء لانحراف قبلتها وبدار السلام لانه كان يسلم فيها على الخلفاء او لان السلام
اسم لدجلة **حكي** ان رجلا ادعى ان كل احول يرى كل شيء شيئين فكان ابن احول فقال
يا ابت ليس هذا بصحيح لانه لو كان كذلك لكنت ترى القمرين اربعة **حكي** كان لبعض
النسوان ميل الى رجل فاقترح عليها يوما ان يكون فعلها امام زوجها فقالت امض في الغد
الى البستان الفلاني وكن بين الشجر فلما اصبحا اخذت زوجها ودخلت الى ذلك البستان
فلما اطمان بها الجلوس صعدت الى شجرة هناك على انها تلتقط من ثمرها فلما صارت
باعلاها صاحت باعلا صوتها هل تفعل مثل ذلك بحضوري وتاتي بالقحبة وتجامعها
واخذت بالصراخ ثم نزلت لتمضي الى الحاكم فاخذ زوجته بالتبري من هذا الفعل وقال
لا يكون هذا لعل ذلك من خاصية الشجرة دعيني انا اطلع عليها وابصر حقيقة ذلك فلما
صعد الزوج دعت الرجل واخذ في العمل فلما راها الزوج قال لو اني قليل العقل مثلك
لكنت اقول ان رجلا قد علاك وهو كيت كيت **للارجاني** احبابنا كم تجرحون بهجركم

فوددت بيت الدهر بالهم مكمدا اذا متم قتلى وانتم احبتي فماذا الذي اخشى اذا كنتم
عدا **فائدة** اذا اردت ان ترى قفاك فاجعل مرآة بين يديك واخرى خلفك
بحيث يكون احدهما اكبر من الاخرى ويكون احدهما مائلا الى جانب بحيث لم تكن انت حاجبا
بين المرآتين **شعر** لا تظهرن لعاذل او عاذر حاليك في السراء والضراء فلرحمة المتوجعين
حرارة في القلب مثل شماتة الاعداء **ابن الفارض** شربنا على ذكر الحبيب مدامة
سكرنا بها من قبل ان يخلق الكرم **لبعضهم** تركت هجا ابليس ثم مدحته وذاك
الامر عندي سلوكه يقرب من اهواه حينا فانني حكاه حينا الا في الكرى فانبكه **فائدة**
قيل ان السبب في تأخر تحقق المنامات الجيدة وسرعة تحقق الردية ان القوة الالهية
المظهرة لهذه المنامات تعجل البشارة بالخيرات الكائنة قبل وانها بمدة طويلة ليكون
مدة الفرح والسرور اطول وتوجب الانذار بالشرور الكائنة في زمان يقرب حصولها لتقصر
زمان الهم والغم فانه قد سبقت رحمته غضبه **فائدة** قال الشيخ الرئيس ان الصبي يضحك
بعد اربعين يوما وذلك اول ما تفعل النفس في بدنه ويرى المنامات بعد شهرين
ولا يرى مناما يعتد به الا بعد اربع سنين قال ايض قد يرى في النوم اشباه الانسان
من ذوات الاربع **ذكر** الصفدي من لغاته في شرح لامية العجم انه ولد الضحاك بن مزاحم
لستة عشر شهرا وشعبة ولد لسنتين وهرم بن حيان ولد لاربع سنين ومالك بن انس
حمل به اكثر من ثلث سنين والحجاج بن يوسف ولد لثلثين شهرا والشافعي حمل به اربع
سنين اقول لا يخفى ان الحمل لا يكون اكثر من تسعة اشهر ولكن هؤلاء ولدوا بعد وفاة ابيهم
بالمدة المذكورة لا انهم حملوا في جميع هذه المدة **حكاية** مر شخص بمكتب فيه صغير
مليح فوقف وسال عن الكبير يا مولانا هذا ابن من واشار الى الصغير فقال الكبير تعنيني

يعني في حال اليقظة اما في حال
النوم فيضحك قبله كما
نشاهد
منه

ولا تضع

ولا تضيع الزمان هذا المليح ابن فلان **ابن الاعرابي** لا تغرنك التودد من قوم
فان التودد منهم نفاق والقاك الغلائظ لا ينفع الاحقاد منها الا التشبو في الوفاق
فراسة قيل انه في ايام اياس القاضي تقدم على الناس رؤية الهلال فخضر اليه
انس بن مالك فقال رايته فقال ارني مكانه فلم ير اياس شيئا ونظر شعرة بيضا خارجة
عن حاجب انس فنحاها وقال انظر الى الهلال فنظر فلم يجد شيئا **شرف واحد** لما رايت
النجم ساه طرفه والقطب قد القى عليه سباتي وبنات نعش في الحداد سوافر ايقنت
ان صباحه قد مات **لا ادري** وما ابلنا الا سواء وانما تفاوقنا تاسه نا وتم
معما باسم كيقباد كيسو چه فند بطرف ماهت انتو فكن و بتابر ده
باسم صديق دي در ميان قصه بي انتهاى دل صق باشد چون دي در ميان دل ابد
صديق شود **باسم** محمد شاه از شرف كفتم حديثي بشنوى كفتا كه نه كو غم دل
كو يد از حد كذشته است بخديث **باسم** وحجان فدا كرم بر اهنت شرف اى جهل
كسل چه شود كره سر لطف هي بر ادل سر لطف لام است چون دل ولي شود **معما**
باسم بايزيد بازي كه بود بر سر دست تو چه شاهى شايد كه شرف طعمه هد از دل
ريش باو تتمه ظاهر است **باسم** محمد الدين بكدم از مسجد برون نه پاي وسواس
اى خطيب نقش نان جو كه داوند از خضوع دل نصيب مراد از نان الدين است
معما باسم خضر ز اسم امثلئي كه غنش حاصل است بر مشرح بشنوى **معما**
باسم حمزه بخانه شرف افتاب كيوان روش مقام خويش بناهيد داد و ده بر داشش
يعني در حمل لام كه علامت كيوان است فت و زهره بجاى او امد و ده ان رفت
الجمع او را برابر است بام مركز و محيط نصف محيط پيش سه سر مطلع **باسم** لقمان

هر که او نقش دهانش در نهانست گرچه ذاالنون است صاحب کشف نیست
دهان فم است نقش ان فم چون در نه یعنی لا یافت شود ذو النون شود لقمان
شود باسم عمر ابجار چشم ورلف مشهور است عین مضموم لام مکسور است لام مکسور
بمعنی مو است باسم منصور مستور بود نامش نص میکند رقیب از بهر کشف
دمن شمار جهات است شمار جهات شش است چون شش مستور نص شود منصور شود باسم
شمس اگر کسوف برج اسمان شمار کند شوند متحد اند دمبا علویین درج اسمان
شش است و علویین کمل وی چون متحد شوند هم شود باسم سلیمان سی درسی
و پنج برده واد درمیان بایکی یکیست بدان از بسی در سی لام نه لفظ سی است و پنج
ده ده نون است و مراد ان بت یکی چهل است که میم باشد وان دیگری الف است باسم
علی نام بی سپهدم از بت رعنا کرد اشارت بچشم وگفت ما عین از چشم بر مبا بدو
باسم از سر نظام نگار من چه شرف شد دهان کهنه غلامش کمان نبرده که کرده دشنا
دهند نامش کمان نبرده مرادف ظاهر است و چون او بکرد نظام می شود افسر اسنا
افسر سهراب نام سرمه جز بد سنکو ترنج باقی که عربی است بنا کنی افراسیا شود معما
باسم امام ما در دل خویش نام دلبر دانیم ورد هم زبان خلق خوانیم مراد از خویش ما
است و قلب او نام است و چون ما در ان در ابدا امام شود شعر در تصحیف تا خوی
بد بد در نکبر با دب ان در یکانه کرده سمسم مراد از سمسم تصحیف انست یعنی یتیم یتیم
باسم عطا ای بحر بی کرانه که غواص کرده در بحر فکر خاطر در دانه پنج را در شش
در است مهر فکرم که نام کیست پنج کرد از دو طرف نقش پنج را مراد از پنج او
طا است که نه است و از پنج را مراد است نقش ان یکی عین است که مصحف عین است

ای شهی ترنج بی تن سر مهر باب شود افسر باب شود
چو افسر ابه سبکو ترنج باغ

ویکی الف

ویکی الف است **حاجی محمد** در کعبه وصال اگر بخ هند باد ارکان حج تمام

کن و شکر حق گذار ارکان حج ح و جیم است مراد از تمام کردن الف است که ح را و ج را جیم ها

کنی و مراد از شکر حمد است **باسم** شهاب از نیمه مرسلی تمامش در شب بطلب

نشان نامش نیمه مره است و تمام آن ها است چون در شب در آید شهاب شود

باسم احمد صباح مرهم چه بی صبر باشی ز غم یار بنام دوست صبوحی کن و شراب بیاد

صباح مرهم چه بی صبر شود احمد شود **باسم** قطب اشک خونین دو که پیهان خواهم

پنهان کنم قطره بی ده رفت در دامان محبوب افتاد چون قطره بی ده بر دامان محبوب

که باء است افتد قطب حاصل شود **باسم** قاسم بطرف دم ز شرف هر که اشنا باشد

ز بسم نام برآید اگر بقا باشد چون باء دراسم قا باشد قاسم باشد می شود **باسم**

کمال قصر قدرت شرف هنگام وصف از کسل گوید سما و بین هست عجز چون از

کسل سر نام گفته شود کمال شود **باسم** هاشم دو شینه لبم چه دو ثنا مت می سفت

چشم تو چها کرد لب یارم گفت چون چشم ج هاکند هاشم می شود **باسم** خضر خرابی

اگر نباشد ضرورت ورت نبود زنهار نام کن یاد چون خرابی زاشود و در ضرورت

ورت نبود خضر حاصل شود وهو المظفر **باسم** جلال تا صحبت دولت تو رفیق صبا

شد بر جان خصم تیغ تو کوه بلا شد کوه یعنی جبل بای ان لا شود جلال شود **باسم**

ابو المکارم او بی دل است مهر زعالم بر بده است کارام جسته ور زاد سر خویش

دل شوق — چون او ب ابو شود و مهر که عین است زعالم برود ابو المر شود و کارام که از اده سر یکی

بنشتر — که الف دوم است که بغیر بی نیشلر ست برود کارم شود **باسم** خلیل الله صورت حالی

که دور از رویکان دارد شرف لال باشد ابله و ابکم خرد در وصف آن صورت حالی

است

است بخاء مفتوحه چون از الف که روی اوست دور شود خلی شود ولام ثانی والف
لام از لا حاصل شود وتتمه از اب بلبه که از او اب کم شود و باسم کریم فدا کرد این بیت قل
من ز قدیم نیست این شیوه بدعتی محدث چون از قدیم کرا بد کریم شود و باسم نقاش احمد
همه ز او وجود یافته اند رسم ورده عاشقی کجا می داند در خرمنش از دغل که از خدا بگذرد
دو دلق معنی نیست خدا می داند چون دق از دلق معنی بیفتد لقمان حاصل شود و باسم
کمال است این بر عالم افشان کو سر و پای ندارد هر که نام و ننگ خواهد این سخن
بر دل نگذارد است این کم است عالم بی سر و پا الاست باسم بها مشو فریفته دور
چرخ دولابی در این سرا چه نشینی که تا خبر یابی جهان بی سر و پا که خاک بر سر او تو را
بباد عدم برد هشدار بی چون تو آب بر سر جهان بی سر و پا زد اید و تو ابباد دود بها شود
و می تواند شد که مراد از بی سر یعنی با سر او باشد چون بی پا شود بها شود و باسم میرزا
احمد و میر محمد از پیر مغان سخنی هست بد کو که هر که جهان بجو بنا هی جز سکر صحو او
کنار یار وانکه لب اب چون جمع شود هیچ مکو الا شکر از کنار اب یکدفعه الف را
است و یکبار میم و مراد از شکر حمد است و باسم همام و هاشم و هشام از مهر تو تا
تا یک سر مو در دل ماهست ما دانم غم مهر نهانند نشئه ماهست از سر مو یکدفعه
میم و یکدفعه شین مراد است و دل ثانی ها هام است و باسم مجد الدین و نظام الدین
رو ز مستی نهاده ام بجدال تا کنم ابتداء صوت و حال هر زمان نکته ای نیست سمر شرف
همه از دین هوی رسد بکمال روی مستی میم است چون بجدال رسد مجدال شود و
اگر ثانی ابتدا شود تاج دال شود و چون هر یک بدین کامل شوند مطلب حاصل شود
باسم حسین که از هر یک از مصرعین بیرون می آید فی سحر چون کشت نهان راز

اوکر بود نهان وقت نازت بود در وی سر بجد شد نهان نی سر نالان یعنی معلق
وحسین است چون دا نهان شود حسین شود باسم غنام و همام و عمر و عماد و عبید
شمس ما ایم بجز می مباغم تو بر چهره جان نقش نشان غم تو ما را ز کرم چند در ای
بشمار باشم سر سودا زده کان غم تو ما چون میان غم در آید غنام شود وچون از
غم هم اراده شود همام شود و نقش غم بر چهره روح چون نشیند عمر شود وچون ما میان عید
در آید عماد شود وچون می در آید عبید شود وچون سر که سر سودا زده کان است با شم
شود شمس شود باسم ملک بخش در صورت ملیحش کلک دلبری زد نقاش
صنع وآخر سرو قد امدش راست چون کلک دلبری در صورت ملیح در آید ملک بخ شود
وچون آخرش قد شود که سرو است ملک بخش شود و می تواند شد که کلک بیدل
در صورت ملیحش در آید ملک بخش شود وچون آخرش که سر که معنی این رواست
شود ملک بخش شود باسم نجم چه سرو تو دامن کشان می چمید چمن از شرم
بر سر کشید چون دامن از شرم بر سر کشد نجم شود باسم علی تا عقیق یمنی به لب
لعل تو داد قاف تا قاف همه قیمتش مشتری است چون عقیق لام را بیند و دو قاف
خود داد همه علی شود باسم مهرامان چون دل آرام در میان آید گر نباشی تو هم دلا
شاید دلا رام که در میان آید و دلا رفت مهرامان شود باسم بهرام ماده نبرا
دوست بردیم بنام در پیش سرای بازگشتیم تمام پیش سرای ماده باست چون
باز گشت بهرام شد باسم محیی داری که کشتی است در قبت بستر کار او را بزم زنده
دلان زنده دم مباد چون زنده که جوا ست در می او رده شود محیی شود باسم
شهاب ماه چون با ابر کرد همعنان هر دو را بگذار و نام یار خوان از ماه شهر آست

وچون دال را وواو ی ابر کند اشتر شود شهاب شود **باسم نصیر** دائما فکر
شرف اندوه دلداری بود چون نصیب وست می کوشد که ان باری بود چون ان با
یعنی با نصیب ی شود نصیر شود **باسم شیخ** از جوانی چه در کنشت شرف
دلدبیری بکنج خلوت بست چون در یعنی با ان شباب برود شین ماند وکنج
یعنی شب با است وکنج خلوت خا است **باسم نجم** نور چشم است نام دلبر من
با نراوی نافع ار نکنی داوری نافع ورش است وچون از نور چشم افتد نجم شود **باسم**
محمود صورت حال ار چه زان مخدوم پنهان داشتم داخرش اکثر بدل گفتم بجان ...
مراد از صورت حال نقطهٔ خاء مخدوم است واکثر اخرش دوم است چون بقلب گفته شود
مود شود مطلب حاصل شود **باسم امام حسین** ثلث جنس زوج فردی را که جنس
سدس او بثلث از حد عدد بیرون بود تضعیف کن بر فراز خویش باد دیگر
ثلث ۳ بر ثلث مال ضرب کن چون ضرب کردی انکهش تضعیف کن سدس عشر ان باز
دان و همرو را جمع کن زانکه نصف ثلث را و نحن بنفی کن کعب غیر جذر نطاد او
برون اری بفکر اندر و پیوند وچهار و پنج را الیف کن با محاسب گفتم اندر علم او
اسمی رمز کو امامی را بعلم خویشتن تعریف کن زوج فردی که جنس او سدس او
از حد عدد بیرون باشد یعنی یکی باشد سی است و ثلث جنس او بعد ان تضعیف
پس تضعیف کنی الف است وچون همان ثلث جنس را بر ثلث سی ضرب کنی ۲ میم حاصل شود وچون سدس
وعشر ثلث سی را یعنی شش نصف ثلث از ان بفکنی باز الف ماند وکعب غیر ده ا
وجند نطاشی و مجموع میم است ومراد از چهار و پنج ده است که ی باشد واز جمع مجموع
امامی حاصل شود **فائده** بدانکه اعداد زوج بر سه قسم است زوج الزوج وزوج

الفرد

الفرد و زوج الزوج و الفرد اول آنستکه در انقسام منتهی بواحد شود و دوم
آنستکه منتهی بواحد نشود و دویم آن یکدفعه هم منقسم بمتساویین نشود **فائدة**
بدانکه اعداد فرده را چون بنظم طبیعی جمع کنند مربعات اعداد متوالیه حاصل گردد
و از واج را چون بدین طریق جمع کنند مربعات با جذور ایشان حاصل شود **فائدة**
هر عددی را چون از واحد تا آن عدد بنظم طبیعی جمع کنند حاصل را کمال الضهور آن عدد
گویند و کمال دوری هر عدد مربع آن عدد است و ابجاد رساله شرف ظاهر میشود
آنست که کمال شعوری با دوری یکی باشد **معمّا باسم امام** العل بجدل شد از آن
لب لعل شرف گوهر نام تو را نظم چه در ساخت صدف دو لب لعل دو لام است چون
لعل بجدل یعنی لل از دو لام یعنی لام لام بر و دامام شود **معمّا باسم اهمال** چون
ساد بان هوی کشت احوال بهدلن ماه واله بسوخت ما خبر است احمد الله از احوال
چون دل سوخته شود احمد بماند **دعاء** بجهة فرزند که بیمار باشد مادر بر بالای
بام رود و مقنعه از سر بردارد و موی سر بآسمان کشوده و بگوید اللهم انت اعطیتنیه
و انت وهبتنیه فاجعل هبتک الیوم جدیدة انک قادر مقتدر و هر گاه زن عرب نذر
بهتر آنستکه بعد از دعا تر چنان را بن باقی کند و اندیز بگوید که فرزندش شفا یابد
انشاء الله تعالی **دعاء توسّل** بحضرت کاظم ع بجهة جمیع دردها خصوصا درد چشم
مجربست بگوید اللهم بحق ولیک موسی بن جعفر الکاظم ع الا سلمتنی فی جمیع حوایجی
ما ظهر منها و ما بطن یا جواد یا کریم و صلی الله علی محمد و آله اجمعین **دعاء قلنسوه**
سه شنبه ببیمار بخوانند بنویسد بسم الله الرحمن الرحیم بسم الله الملک الحق المبین شهد
الله انه لا اله الا هو و الملائکة و اولوا العلم قائما بالقسط لا اله الا هو العزیز الحکیم

یعنی اول آنستکه منتهی بواحد شود دوم آنستکه منتهی بواحد نشود و دوم آن یکدفعه هم منقسم بمتساویین نشود

ان

ان الدین عند الله الاسلام نور وحکمة وسلطان وهیبة ورحمة وحول وقوة وبرهان
وقدرة وقیوم لابناله لا اله الا الله ادم صفوة الله لا اله الا الله نوح نجی الله لا اله
الا الله ابرهیم خلیل الله لا اله الا الله موسی کلیم الله لا اله الا الله عیسی روح الله وکلمته لا
اله الا الله محمد رسول الله وحبیبه لا اله الا الله علی ولی الله اسکن ایها المرض باذن الله
الذی سکن له ما فی السموات وما فی الارض وهو العزیز الحکیم وصلی الله علی محمد واله
الطاهرین و دعا تربت محمد بجهت دفع ناخوشیها وامراض چون بقصد شفا قدری
تربت بخورد و بگوید بسم الله وبالله اللهم رب هذه التربة المبارکة الطاهرة ورب
النور الذی نزل فیه ورب الجسد الذی سکن فیه ورب الملائکة الموکلین به اجعله
لی شفاء من کل داء وسقم کذا وکذا وان مرض وانام ببرد پس بقدر نخودی بخورد ودر
بعضی روایات وارد شده که در وقت خوردن این دعا را بخواند بسم الله وبالله اللهم
اجعله رزقا واسعا وعلما نافعا وشفاء من کل داء انک علی کل شیء قدیر اللهم رب
هذه التربة المبارکة ورب الوصی الذی وارثه صل علی محمد وال محمد واجعل هذا
الطین لی شفاء من کل داء واماناً من کل خوف پس بقدر نخودی بخورد و یکجرعه آب
بعد ازان بیاشامد و بگوید اللهم اجعله رزقا واسعا وعلما نافعا وشفاء من کل
داء وسقم که انشاء الله شفا یابد اگر خواهی که هرگز تب نکنی دم صبح وشام دعای
حضرت فاطمه ع بخوان که مشهور بدعاء نور است بسم الله الرحمن الرحیم بسم الله النور بسم
الله نور النور بسم الله نور علی نور بسم الله الذی هو مدبر الامور بسم الله
الذی خلق النور من النور وانزل النور علی الطور فی کتاب مسطور فی رق منشور بقدر
مقدور علی نبی محبور الحمد لله الذی هو بالعز مذکور وبالفخر مشهور وعلی السراء و

[illegible]

الضّراء مشکور و صلی الله علی سیّدنا محمد و آله الطّاهرین **طریقهٔ کرفتن آب نیسان**
در ماه نیسان و می میکیرند آب باران را پیش از آنکه بزمین برسد و هر یک از سورهٔ
حمد و آیة الکرسی و قل یا ایّها الکافرون و سبّح اسم ربّک الاعلی و معوّذتین و قل هو الله احد
را هفتاد مرتبه بخوانی و هر یک از لا اله الّا الله و الله اکبر و اللّهم صلّ علی محمّد و آل محمّد را
نیز هفتاد مرتبه میکوئی و هفت روز صبح و پیش از نان می آشامد هر ناخوشی که باشد
خداوند عالم شفایش دهد و هر کاه در چشم چکانند ناخوشی چشم را زایل کند و اکر
محبوس بیاشامد خلاص شود و وسوسه از دل ببرد و عداوت و بدکوئی مردم را نسبت
بآشامنده زایل نماید و اوّل نیسان ماه رومی را اوقات تفرّقها بیست و چهارم
نوروز است و نیسان سی روز است **دعا و تصدّق دینار** بجهة بیمار چنانست
که یکدینار شرعی که چهار دانک نیم مثقال صیرفی است زیر سر بیمار بکذارد و این دعا را بخواند
بسم الله الرّحمن الرّحیم اللّهمّ انّی اسئلک باسمک الّذی اذا ذکرت به سجدت له الملائکة و سبّحت
و بالاسم القدّوس القدیم و بالاسم المخزون المکنون و بالاسم الّذی سمّیت به نفسک
و بالاسم الّذی سمّیت به نفسک و بالاسم الّذی هو مکتوب علی سرادق العرش و بالاسم
الّذی هو مکتوب علی سرادق الجلال و بالاسم الاکبر الاکبر و بالاسم الاعظم الاعظم المحیط
بملکوت السّموات و الارض و بالاسم الّذی مشی به الخضر علی الماء فلم تبتلّ قدماه و
بالاسم الّذی کشفت به ضرّ ایّوب و بالاسم الّذی وهبت به لزکریّا یحیی ان تشفی من وضع
الّذی انا مهتم به پس آن دینار را به پنج نفر یا بیشتر از مستحقّین که سیّد نباشند تصدّق
کنند مکر اینکه بیمار سیّد باشد که در اینصورت بسیّد و غیر سیّد میتوان داد **دعای**
کندم بجهة بیمار یک ربع یکصاع کندم و بیمار را بر پشت بخوابان و کندم را بر سینه او

و بالاسم الّذی [illegible]

برېزو نثار كن وبكوئا بكويد اللهم انی اسئلك باسمك الذى اذا سالك به المضطر
كشفت ما به من ضر و مكنت له ما فى الارض و جعلته خليفتك على خلقك ان تصلى
على محمد وال محمد وان تعافينى من علتى پس بيمار را بكو تا در دست بلشبند و كندم را
جمع كن و باز ابند عا را بكو تا بخواند و كندم را چهار قسمت كن و هر قسمتى را بفقيرى
بده باز بكو ابند عا را بخواند و عاكوسفند بجهة بيمار بكير كوسفندى بنيت قربانى
بجهة بيمار و سر نوبت ابند عا را بخوان و بر دعاكوسفند بدم و در حين ذبح نيز
بخوان اللهم ان هذه الشاة لك و من فضلك و كرمك و صل الى وانا افديها بعبدك
فلان بن فلان اللهم ان هذا فداؤه لحمه بلحمه و دمه بدمه اللهم تقبل منى كما تقبلت
من خليلك ابرهيم ع حين فدى بولده اسمعيل بحرمة محمد صلى الله عليه وآله اللهم ان
هذا فداؤه فتقبله منى و بعد از ان بكو الله اكبر الله اكبر الله اكبر بسم الله الرحمن الرحيم
و ذبح كنند در محل خاكى كه مسقف باشد و خون از ان در كودى كنند در موضعى كه
مردم پا ننهند و سركين از خاك كنند و دو دست و پاى او را از پوست جدا نكنند
چنانكه پوست دو دست و پا مجموع يكپارچه باشد و سر يكپارچه و انچه در شكم است
يكپارچه كه از هم جدا نشده باشد و كوشت از اينجا و هفت پارچه كنند و در ميان
پوست نهد و هر يك پاره بنيت فقيرى بيرون اورده و بهمان كس كه بنيت او بيرون
اورده بدهد تا شصت كس تمام شود شعر رايتها ملتقية فى كسا خوف
من الكاشح والطامع قلت لها من انت يا هذه قالت انا السادس فى السابع يريد
انها السادس من الكافات الثمانية فى سابعها المجموعة فى بيت ابن سكرة وهو جاء
الشتاء وعندى من حوائجه سبع اذا القطر عن حاجاتنا حبسا كن وكيس وكانون وكاس

ملا مع الكتاب كسر ناعم وكسا **الملحاج موفور الخرائي** يا قوم ان تقى مؤمن وارى
للالاه دربا يجازى كل من كفرا وان فيها تلاة المصطفى كذبا لواحض عده والافترا وندا
ولا ارى لبعل بعد ما سبقوا خلافه وهو ما لا يورث فيه شك وانه لا ترى الحنبين قد شطا
دهرا وقد عدلا في كل ما امرا عليهما رحمة الله تعلى فقد كانا على الحق حتى جاء ما قدرا
واغضب الحق مع انى اقاتل من يقبل الالد اعنى كفرا واشرب الخمر في جهر وارام من
يلوم شاربها الا وقد عذرا ومن ذات بعل بعد ادنى ارى الولى بكحها واللوم قد حظرا
وجائز عند نا قتل العجوز ولا جناح في الاكل منها قل او كثرا والاكل منها اذا ما كان قاتلها
اهل الكتاب من الاهم حضرا والاذن من بول العجوز عن النبى صلى الله قد صدرا
وقد ارى لصبى بل اغانيه ما مسها بشر نسلان فانكرا ولا صيام لمن في صومها ضحكت
وقد يرى الضحك منها فيه مغتفرا وشاع ان لبن العد تور توسعة الافطار قطعا وخير القول اشتهرا
ومرأة قتلت فيلا على جبلا نقبض منه وتصلى في غد سفرا وقاتل الوحش قد تنبض منه
امر عجيب ففيه امعن النظرا وورثه عوضت عنها بذي خضر فظل صاحبها بالخسر مشتهرا
هذا الذى يا اخى يخرق فاعلمه وانت تعلم ان الحق ما ذكرا اوقل اللاه اسم فاعل من وله
والمراد بالكذب في الافتراء لفظهما او ما ورد بطريق الحكاية مثل ان كلمة ثبت في النفي
لا ارى متعلق بالقيد اعنى البعدية والشطط من الاضداد والمراد العدل والكان العدل
العد واعظم صفات الرحمن وعلى الضرر والرحمة سبب البشر والحق الموت والخمر العصير العنبى
والبعل نوع من النخل والعجوز الثور والعجوز الثانية الناقة الحلوب والنسل العقب
والضحك الحيض والمعد والمخنون والفيل الرجل الخفيف العقل المتكبر والوحش الرجل
المتوحش والورثة الانف ومقدمه **الملحاج موفور** بادهم يعنى فقد ابل النوى بذنى

في الشرع مع

باده هم و غمی فو الله لو اهلکتنی اسفا لتقرعن علی السن من ندم **حکی** انه دخل رجل
مجلسا فیه مولینا خلیل القزوینی و آقا حسین الخونساری ره فقال له مولینا خلیل
الیوم کم قلت من الاکاذیب الی الان فقال ما کذبت الی الان الا عشرة فقال هذا هو
الکذب الحادی عشر فقال آقا حسین بل هو الثانی عشر لان کذب قوله ما کذبت الا عشرا
یکون لو زاد علیه و لا اقل من واحدة **شبهة** ان کان میزان عدل معلقا فلا محالة
تقوم کفتاه متساویتین فاذا جذبت احدیهما الی تحت ثم خلی عنهما یتحرک کلتا الکفتین
علوا و سفلا علی التبادل مدة ثم تقومان مستویتین و مقتضی البرهان ان تقف الکفتان
بعد الجذب فی التخلیة احدیهما سفلا و الاخری علوا لکونهما متساویتین فی الثقل و حرکة
العالی الی السفل موجب لان یکون ازید ثقلا علی السافل و لیس کذلک و اجیب بان الکفتین
متساویتان و معادلتان فی المیل بالطبع الی الارض و انما تحرکت احدیهما الی العلو
و الاخری الی السفل بالقسر لا بالطبع و اذا زال القاسر عادتا الی ما هو مقتضی الطبع و
الاصل **لنوه** ای سرو خوش اندام من ای نخل برومند وی تلخ کن کام من ای
ماه شکرخند ای دل ز تو دربند چه یوسف برادر وی جان بتو خورسند چه
یعقوب بفرزند **وله** نغمه سرای چمن سالها است ناله کش تفتم روز واست **وله**
صبا ز من بحریفان بوستان بر گو بگو که کارکنان فلک برو بستند مترس ز آه شهیدان
که ساکنان سپهر کشاده تو دستها به آسمان بستند **صبا** انچه من گفتم ام امید
ز گوشش باد و آنچه از غیر شنیده است فراموشش باد **لغز باسم جلال** ای حکیمی که ز
کلک تو اگر نقطه فتد بر رخ مجلسه بشبها فلک خال شود چیست آن نام که بر حرف
نخستش الفی گر زیادت کنی ای خسرو دین دال شود و رفضی بحرم باقی ان لفظ

بزدان

بزرگ برزبان برگذارند بیقین لال شود ما بسم بهشت چهار حرفست نام مطلوبی
که تمنای اهل عالم گشت هست جاری چنانکه عجب که از و دو اگر بیفکنی بماند هشت
باسم حوت براهدل دزد انکه کهی دارد وصال با حبشی چهره گاه سیم اندام
اگر مصحف و نیستی کجا دیدی کسی پیاله ززرین بطشت مینا فام اگر تو قلب اول را
نصف قلب شش ساز بیابی و نکته از این رمز فهم کردد نام بود شکستن
شرط ستون دین از دی لقد دللت ان کنت من ذوی الافهام مباش در طلب وصل
او که پیوسته مصاحبست بجنت حق و شاه کرام مراد از ذکوم است و مراد از مصحف او
بوم است و قلب شش ۲ او نصفش یک و ستون دین نماز است و باقی ظاهر است ما بسم جواره
خربوزه از انوری ای کریمی که برتو من امید هرچه هست از سخای دست تو درست لفظی
گفته ام که تشبیهش هست احوال بدسگال تو چیست انکه از پارسی و تازی و چون
مرکب کنی دو حرف نخست در زمان هر که بشنود داند یکی از نامهای دشمن تست
باز چون باز پارسیش افتاد در کس مادرش چه مخت چه سست و انچه باقی
بماند تازیش هست همچون شمائلش بدرست مرمرا درشبی که خدمت تو رفع
روی بختم باب لطف بشست داده بودان عدو که بر کف دست پشت ابهام از کوع
انجست بدان بخت گرفتی شد مر تو در بصره و نه من درتست بد و هستند و
بنیتی مرصنا تاکه موضوع هست باشد هست ایضا انوری رای اندک شه معظم
پیر بود سال بخش ثانی ای کرده کلیم وار عدلت ایمان خدای را ثنیا حقا که شوی
بمهر و مهر در دهنا بوسم جوانی در دولت کرامت بنا کان دولت نیست جاودانی
باری همه سال شادمانا هست اب خنا اصل شادمانی انچو اجمد فیلسوف فاضل

که فصل یکانه جهانی که همعنان لغز بواجب پیدا کردن نمی توانی از اخر مرتبه
که گفتم تا اول سالش ادبار انکه بشهور و تمام ایام معینش هر اینه بدانی
مراد از سهر و در سال بحش شمس است و از آبان و تیر زیرا که ماه هشتم از تاریخ یزدجردی
است که عدد این تاریخ هر ماه را سی گیرند و سی و هشت و بیست و چهل و خمسه مسترقه را
بعد از آبان اورند و مراد از مهر شهریوری است زیرا که مهر ماه هفتم این تاریخ و هفت
سوم و بیست ده می شود و مراد از دیماه که ماه دهم این تاریخ است سیصد است و چون
با خرم جمع شود شمس شود یعنی حقا که بری شمس می شود و مراد از نیسان ربیع است
زیرا که ماه هفتم تاریخ رومی است و در این تاریخ از این هفت ماه چهار ماه را
تشرین الاول و دو کانون و دوازده سی و یک گیرند و دو ماه را تشرین الثانی و نیسان
سی و شباط را بیست و هشت مجموع دو بیست و دوازده است و مراد از ابهم ثنا
ابست و از رخت ماه رجب که هفتم هجری است و بنا بر رای بعضی که یک ماه هجری را
سی تمام و یک ماه را بیست و نه روز گیرند رجب دو می شود و بقیه ظاهر است **معما**
باسم محسن اگرچه سیم باشد نقد دکان بکاه سکه شد محتاج سند اا
محی چون تاج سن واستی محسن شود **باسم قطب دکانی** دل از جفای قتب و حبیب
دیوانه است یکی مبادو یک تام از فرزانه است یک مبادو یک صد یازده می شود
باسم منصور بی روی مهی منشین بی نهنگ من ایما بکند ز دود صور که هست تو را
راهی مراد از دود صوف لفظی است **باسم ابو المعالی** تا شرف دل بگرفت از ابرو
در طرف آن محو شد از اغاز و انجام دو عالم نقش غم چون دل ابروی بر باشد شود
ابوی ماند و مراد از دو عالم عالم است و اول و میم ثانی که نقش غم است چون بر دل شه

شود المعالی بماند و چون با ابو ضم شد ابوالمعالی شود باسم جمال الدین چو نام بنگ
را هستی طلبکار بخشند یعنی بودن بر مال ثنا بخشند جود و جهان است چون بر مال
ثنا جمال شود و چون دین با او آری جمال دین شود باسم قیصر باد دو قیصر او مثنا
نام بنگش گفته شد که مر دانش با الماس تفکر مقسر شد چون باد در قیصر درآید
باد قیصر شود باسم منوچهر بی دی تو خود شنید به چهر منش شد سر طرف دوک
تو در نوچه بیند مراد از طرف میم است چون تو چه بیند نوچه شود نوچه شود با میم
منوچهر شود باسم علی دیده را نیست سر و لب بیند بجنت تا خیال تو قدم
در حرم دیده نهاد دهن به فرعین دا که سر خواب یعنی سر نوم تا شد عی شود و چونکه
قدم خیال لا است در نوم او نهند علی شود ایضا باسم علی از نام بنگت بی هلال
سعادت دا اختر خورشید ماه و مشتری مر بابت بفا نون دیگر و طریق استخراج واضح است
باسم صاحب محمد نگار اگر بفتی با وفا درآمیزد مباش غره که تا اگر چه بجنت بستیزد چه
ابدا و لب شکر نثار جان بخشد چه می رود به سر نیزه خون دل ریزد حکایتی
که شبی ز درفتنش در باب کران اشارة پوشیده نام ان حزن لسان مصرع ثانی
درا بد چون مراد از نیزه رمح است چون می رود به رمان مرمح شود و مراد از خون دل
دم مقلوب است که مد باشد سوال ان قیل قد ورد فی الاخبار ان النبی صلعم کان
امیا وان معناه انه لا یقرء شیئا ولا یکتب فکیف یجتمع ذلک مع حدیث الدواة والقلم
فی مرض موته قلنا یمکن ان یجاب عنه بانه وان کان امیا الا انه قد یتمکن من القرائة والکتابة
بالمعجزة او المراد ائتونی بدواة و قلم امر ان یکتبوا لکم والله اعلم فائدة سبب اینکه
الف لام در حروف تهجی زیاده نموده اند اینستکه الف حرکة داخل ان نمی شود و ابجد را اول

هر حروف مذکور است همزه است بنا الف بین لا بد است در دو الف از وصل ان بجز فی ذکر
و اخبار لام را نموده اند شده مناسبتی که مبانی او و الف است بجهت اینکه هر یک در یکی (بجهت)
واقع شده اند **فائدة** بعد چرخ تاسع از مرکز مو شخ کو هست هر هر حمد داد
هست جانا جاهل و حاصل مجموع ٣٣٥٤٨٣٥٥ می شود **فائدة** در بیان
اشکال رمل شانزده است اول فرح و آن دو فرد و دو زوج و فرد است باین طریق
دوم لحیان و آن فرد و سه زوج است باین نحو سیم عتبة الداخل و آن زوج و سه
فرد است باین طریق چهارم بیاض و آن دو زوج و فرد و زوج است باین نحو
پنجم نقی الخد و آن فرد و زوج و دو فرد است ششم عتبة الخارج و آن دو فرد و دو
زوج است هفتم حمره و آن زوج و فرد و دو زوج است هشتم انکیس و آن سه
زوج و یک فرد است نهم نصرة الخارج و آن دو فرد و دو زوج است دهم
عقله و آن یک فرد و دو زوج و یک فرد است یازدهم اجتماع و آن یک زوج و دو فرد
و یک زوج است دوازدهم نصرة الداخل و آن دو زوج و دو فرد است
سیزدهم طریق و آن چهار فرد است چهاردهم قبض الخارج و آن یک فرد و یک زوج و یک
فرد و یک زوج است پانزدهم جماعت و آن چهار زوج است شانزدهم قبض
الداخل و آن یک زوج و یک فرد و یک زوج و یک فرد است **فائدة** کثیرا ما یقال فلان
مصدر ثان او ثالث و نقل عن ابن الحاجب انه یقال المراد بالمصدر الاول ما لم یزد فیه شیء
فان زاد فیه واحد فهو المصدر الثانی وان زاد شیئان فهو مصدر ثالث و هکذا بشرط (شئ)
ان یکون من مصدر المجرد دون المزید وقد یقال ان المصدر الثانی یستعمل فیما کان له مصدر
و یصح ان یقال لکل من مصدریه انه مصدر ثان ای جاعل المصدر اثنین کما یقال فی کل من الاعبا

انه خاصم

انرخامسهم ای جاعلهم خمسه وکذا فی الثالث وتحبه دفع ونات غلبه دردو ودو شنبه
مرید وکذو
در وقت زوال بتو بیند بر مباکشت بیاورد عار قلیل و فوج المحل الرحمن ببستم زبان
ولحال وسهلا و بسم الله الرحمن الرحیم و قبل الحجار والمراد وعصی الا ببستم غلبه فلان مو طمع
فلان دهین بنام فلان بن فلان دفع شطر باغ و بالین بنویس بسم الله الرحمن الرحیم
۱۱۱ب ۱۱۱۱ت ۱۱۱۱ث ۱۱۱۱ج ۱۱۱ح ۱۱۱خ ۱۱۱د ۱۱۱ذ ۱۱۱ر ۱۱۱ز ۱۱۱س ۱۱۱
ش ۱۱۱ص ۱۱۱ض ۱۱۱ط ۱۱۱ظ ۱۱۱ع ۱۱۱غ ۱۱۱ف ۱۱۱ق ۱۱۱ ک ۱۱۱ل ۱۱۱
م ۱۱۱ن ۱۱۱و ۱۱۱ه ۱۱۱ لا ۱۱۱ی ۱۱۱ه ۱۱۱ة ۱۱۱ ببستم شطر باغ فلان بحق
سلطان و بحق حنان و بحق منان و بحق برهان لا اله الا الله و بحق سلطان الموقع الفقه
تا میکده باز و می بجام است کار من خسته دل بکام است تا مغبچگان مقیم دیرند
در دیر مغان مرا مقام است دل از کف من ربوده ماهی کش مهر فلک کمین غلام است
در دام کسی فتاده ام کش مرغ حرم اسیر دام است ان به که منع عشق دارد ای واعظ
هرزه کو کدام است ای محی که بدوست ره نماید اما بکدام نص حرام است داعی که بوا
عشق باشد دیدیم که ننگ نام است الحمد لله که باد اباد تا منزل دوست بکدو
کام است گفتند بسی فسانه عشق وین قصه هنوز ناتمام است گفتم که دیگر دلم
سودا کفتا که بپز مش که خام است در میکده زان شدم صفائی کاین مدرسه
منزل عوام است قلم کاشفی بترتیب ابتث

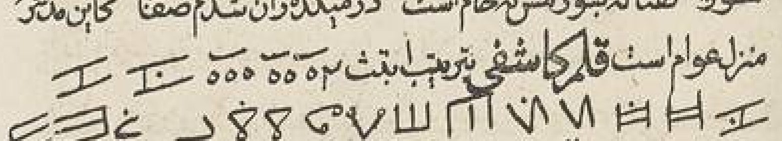

فائدة بدانکه حروف بر دو قسم است مفرده و مرکب
مفرده عبارتست از ابجد مشهور و مرکب عبارتست از ترتیب ابتث تعلیم الحقا

۸

می نمایند واین هردو را شرقیه نامند اول مفرده شرقیه وثانی را مزوجه شرقیه
وحروف از جهت دیگر منقسم بسه قسم می شود ملفوظی وآن حرفی است که آخرش مثل
اول نباشد وآن سیزده حرفست ومَلبوبی وآن حرفی است که آخرش مثل اوّل است
وآن سه حرفست ومسروری وآن دو حرفی است وآن دوازده است **فائده** ابجد
بر دو قسم است ابجد شرقی وآن طریق مشهور است وابجد غربی وآن اینست که صاد مهمله
را شصت گیرند وضاد معجمه را نود وسین مهمله را سیصد وظای معجمه را هشتصد و
غین معجمه را نهصد وشین معجمه را هزار وباقی با مشهور موافق است پس طریق آن این
است ابجد هوز حطی کلمن صعفض قرست ثخذ ظغش وایضا ابجد بر دو قسم است ابجد
کبیر و همان مشهور است وابجد صغیر وآن را فواصل الذوره نیز خوانند وآن باین طریق
است که هر که حرف که از دوازده زیادتر است دوازده را از آن می افکنند آنچه باقی
می ماند عدد آنحساب میکنند و هرچه از شصت نیز زیادتر است شصت را از آن می
افکنند و باقی را عدد آنحساب می کنند وآن یک تا ده بر حال خود باقی است و شصت ساقط است
پس وضع ابجد صغیر بدین نهج است ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک ل م ن س ع
ف ص ق ر ش ت ث خ ذ ض ظ غ هر عددی که بر حرفی است بعد از
وضع شصت است و آنچه تحت است از ل تا آخر بعد از وضع دوازده پس از هر آن
تا هزار از هر حرف تا دوازده و شصت و آنچه باشد می افکنند و باقی را می نویسند و
بدانکه دو ابجد دیگر نیز هست یکی ابجد بسیط و دیگری جامع اکبر و بسیط آنست
که مجموع حروف را بترتیب عدد حساب کنند که مجموع بیست و هشت عدد شود پس بنابر طریق
که تا ی ده است و ک یازده است و ل دوازده است و همچنین تا غ بیست هشت

شود

شود واین زیادتر نشود و جامع اکبر آنست که هر حرفی را در هر مرتبه که هست از مراتب الوف کبیر ند پس الف هزار است و ب دو هزار و ی ده هزار و ک بیست هزار و همچنین تا غ هزار هزار **فائده** بدانکه اهل عدد بجهة نسبتهای از خواص اسمی با کلامی را تکسیر کنند و تکسیر اسم یا کلام آنستکه حروف آنرا بر سبیل تقطیع نویسند در یک سطر بعد از آن در اول سطر دوم حرف آخر سطر اول نویسند پس اول حرف آن سطر را پس حرف ما قبل آخر را پس ما بعد اول را و همچنین تا سطر اول تمام شود و بعد از آن در اول سطر سیم حرف آخر سطر دویم را و بعد از آن حرف اول را پس ما قبل آخر را پس ما بعد اول را تا سطر سیم تمام شود و بعد از آن باین نحو سطر چهارم را تا بسطری رسد که ببینند که اصل اسم یا کلام عود نماید همان عود را زمام گویند و مکسر همان سطور است که قبل از زمام است عدد مجموع سطور قبل از زمام عدد تکسیر آن اسم گویند مثلا تکسیر کلام قل هو الله احد چنین است و تکسیر اسم منان چنین است پس در قل هو الله احد

ق ل ه و ا ل ل ه ا ح د	م ن ا ن	یازده سطر اول تکسیر است
د ق ح ل ا ه و ل ا ل	ن م ا ن	و سطر دوازدهم زمام و در اسم منان
ل د ا ق ل ح و ل ه ا ه	ن ن ا م	سه سطر اول تکسیر و سطر آخر زمام
ه ل ا د ه ق ا ل ل و ح	م ن ا ن	است پس تکسیر قل هو الله احد عدد
ح ه ل ل و ا ق د ل ه ا		۲۳۲ و عدد تکسیر اسم منان ۴۲۳
ا ح ه ه ل ل د ل ق و ا		و این تکسیر که مذکور شد بدون صد و مؤخر است
ا ا و ح ق ه ل ه د ل ل		**فائده** استنطاق در عرف اهل عدد عبارتست از اینکه
ل ا ل ا د و ه ح ل ق ه		عدد را بحروف در آورند مثل ۱۲۴ را گویند قکد یا و نوع
ه ل ق ا ل ل ح ا ه د و		
و ه د ل ه ق ا ا ح ل ل		
ل و ل ه ح د ا ل ا ه ق		
ق ل ه و ا ل ل ه ا ح د		

دیگر آنکه حروف را بلفظ در آورند مثل اینکه ا را گویند الف و ج را جیم و هکذا

فائده در اصطلاح عدد بین عدد هر اسمی را اصغر است یا وسط یا کبیر یا نصاب

باشد یا کفو یا خاتم عدد صغیر عدد حروف همان اسم است یعنی شماره حروف مثل آن

سه و حسین چهار و همچنین و چون هر یک را ده کبیر کنند وسیط گویند و چون هر یک را صد

کبیر کنند کبیر گویند و نصاب گویند و چون یکی از عدد اسم کم کنند کفو گویند و چون کفو را

در اصل ضرب کنند خاتم گویند و در صغیر و کبیر و نصاب و خاتم اصطلاحات دیگر نیز هست

و بتقسیم دیگر عدد اسمی هر اسمی را هرگاه در عدد حروف ضرب کنند حاصل را عدد

کبیر نیز گویند مثل اینکه در اسم حسن عدد اسمی آن که ۱۱۸ باشد در عدد حروف آن که

سه است ضرب کنند عدد ۳۵۴ حاصل شود آن را عدد کبیر گویند و چون کبیر را در عدد حروف

ضرب کنند حاصل را اکبر گویند و چون اکبر را در عدد حروف ضرب کنند حاصل را

کبایر گویند و چون عدد اسمی از آنکه در این اصطلاح عدد صغیر گویند تنصیف کنند

نصف آن را اصغر گویند و نصف اصغر را اصغار و نصف صغار را اصغر صغار گویند و

هرگاه در اصغر و صغار و اصغر صغار نصف آن صحیح نباشد و حصه نمایند که باید

حصه یکی زیاد تر از دیگری باشد نصف کمتر را ناقص و زیاد تر را کامل گویند و نصف

ناقص را تران کنند و ساقط را اعتبار نمایند **فائده** بدانکه اهل عدد چون شکلی

را بعدد مملو کرده اند بعد از تمام عمل آن شکل را لوح نامند و هر خانه از آن شکل را

بیت گویند و سطری که از یمین کاتب به یسار رود عرضی نامند و آنکه از فوق بتحت رود

سطر طولی گویند و بیوتی را که از زاویه بزاویه دیگر که مقابل او باشد رود قطر نامند

فائده چون حروف بیوت هشت است مثل مثال قمر بر برج حمل حصه منزل است

[illegible]

و چون هر یک را صد کبیر کنند [illegible]

[illegible]

و در طبیعت

وبرطبیعت قمر اند در سعادت و نحوست تابع انند و چون بروج دوازده است هر برجی را دو منزل و ثلثی رسد
چنانچه در مثال الحرف هر برجی طبیعت ان برج منسوب بان باشد و تقسیم منازل بروج بحروف ابجد این جدول ثبت است

حمل	[illegible] ثلثان	[illegible] ثلثان	سرطان	[illegible]	[illegible]	سنبله	[illegible]	ن	عقرب	[illegible] ثلثان	[illegible] ثلثان	جدی	[illegible]	[illegible]	حوت	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	ا		[illegible]	ط		[illegible]	م		[illegible]	ع		[illegible]	ث		[illegible]	ذ
	[illegible] ثلثان	[illegible]		[illegible]	ح		[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]		[illegible]	ت		[illegible]	[illegible]
	[illegible]	[illegible]	جوزا	[illegible]	ز	اسد	[illegible]	ل	میزان	[illegible]	[illegible]	قوس	[illegible]	ش	دلو	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	ب		[illegible]	و		[illegible]	ک		[illegible]	[illegible]		[illegible]	ر		[illegible]	ر
	[illegible]	ا		[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]		[illegible]	ص		[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]

فائده در مطاوی این کتاب گذشت که حروف بیست و هشتگانه ابجد هفت ناری هستند و هفت هوائی و هفت مائی و هفت خاکی و ضابطه ان انستکه حروف ابجد چهار کرت اول اتشی و دوم هوائی و سیم مائی و چهارم خاکی بترتیب عناصر چنانچه در این جدول ثبت است و اعراب حروف ناری فتح است و هوائی جر و مائی ضم و خاکی کسر و طبع هر حرفی موافق عنصریست که بان منسوبست مثلا آ حار و یابس و ب حار و رطب هم چنین و در بعضی از رسائل بونی منظوم مضموم گفته اند و اهطمفشذ را مفتوح و جر کسر و صطن را مکسور خوانند و حلعقثغ را مجزوم و اگر در اول مرکب جزم و فتح بود انند بقاعده الساکن اذا حرکت حرکت بالکسر باید عمل نمود و بعضی گفته اند که هر حرفی که بعد از الف باشد مفتوح و بعد از واو مضموم و یاء مکسور والله اعلم فائده اعداد نیز مانند حروف هر یک منسوب بعنصری و بطبع ان هستند طبع هر عددی موافق طبع هر حرفیست که بان عدد است مثلا یک اتشی و دو هوائی و سه ابی و چهار خاکی و هم چنین تا اخر و هر عددی که مرکب است از اب ط اخوش دنبال کرد بر ما زده پنج اتشی است ده بادی فائده در اعداد حسابی شود بدانستن طالع شخص و کوکب مریان

نمونه ترتیب چهاره

ناری		هوائی		مائی		ترابی	
آ	هَ	بُ	وُ	جُ	زُ	دِ	حِ
طَ	مَ	يُ	نُ	كُ	سُ	لِ	عِ
فَ	شَ	صُ	تُ	قُ	ثُ	رِ	خِ
ذَ		ضُ		ظُ		غِ	

طالع شخص مضبوط باشد اشکالی نیست و هرگاه معلوم نباشد بجهت تعیین درجهٔ
طالعش دو طریق مسلوک است یک طریقیکه در کتاب مفاتیح المغالیق مسطور است
واسم وان این است که اسم شخص مطلوب و مادرش را جمع نموده دوازده دوازده طرح نمایند
انچه بماند از حمل ابتدا کرده بروج را بشمرند بجهة هر برجی یکی گیرند تا به برجی که
اسم منتهی شود برج طالع انشخص است پس انشخص را با اسم پدرش جمع کرده سی سی طرح
نمایند انچه بماند ابتدا از اول برجی که طالع قرار شده بشمارند بهر جا که منتهی شود
درجهٔ طالع است طریق دویم در بعضی از حواشی کتاب مذکور بنظر رسیده وان
انستکه از اسم شخص مطلوب دوازده دوازده طرح نموده برج را بدست اورند
وسی سی طرح کرده درجه را پیدا نمایند باز هفت هفت طرح نمایند انچه بماند
ابتدا بقمر کرده بهر جا منتهی شود کوکب برج طالع قرار دهند **فائدة** در عمل اعداد
احتیاج می شود بدانستن طبیعت نام شخص و در نوشتن تعویذات تفاوت میکند
چیزی که بران می نویسند در دانستن اینها نیز دو طریق مسلوک است یکی در مفاتیح
وان انستکه طبایع حروف اسم را جمع نموده انچه غالب باشد طبیعت اسم است و تعویذ
موافق را باید بر چیزی نوشت که طبیعت ان با طبیعت اسم باشد یکی دیگر در جائی بنظر رسیده
که از اسم چهار چهار طرح نمایند انچه بماند ابتدا از اتش کرده طبیعت قرار دهند و
سه طرح نمایند انچه بماند تعویذ عمل را بان قرار دهند چنانچه اگر سه بماند چون اتشیست
بر ورق اهو بنویسد و دو نباتی است بر کاغذ بنویسند و یک معدنی است بر
لوح اهن یا نقره یا مس یا مثل ان نویسند و درون عمل درون منسوب بکوکب برجی است **فائده**
اهل اعداد در عزایم میگویند باید عون مفاتیح اسما و ملک موکل بان را دعوت او را

بود بقدر آن عدد چند روز و هر اسمی مفاتیح و ملک و عون خاصی دارد و عدد
دعوت و ایام هر اسم مختلف است گفته‌اند مفاتیح هر اسمی از اسما الله که اول شرف
آن اسم باشد مثلاً مفاتیح اسم حسن حبیب سلام و نور است و اسم موکل بآن عدد
آن اسم است بتقدیم اکثر باد یا ایل پس ملک حسن فتجائیل است و اسم عونش عدد
اسمست بتقدیم اقل بآن یا دش پس عون حسن حیقوش است و عدد دعوت عدد اسم
مطلوبست که در حسن یکصد هیجده است و عدد ایام دعوت عدد اسم اسم ملفوظی
مطلوبست بطریق بسط پس در حسن هشتصد و دو است **فائده** تبسط اسم عبارت از آن
است که حروف او اکر فته و حروف را ملفوظی او اعتبار کند مثلاً در حسن ح در لفظ
حا است که ح و الف باشد و سین س و ی و ن و نون ن و و و ن است پس بسط حسن
باین طریق است ح ا س ی ن ن و ن و بسط اسمعیل باین طریق است ا ل ف س ی ن م
ی م ا ل ف ع ی ن ی ا ل ا م **فائده** هر حرفی از حروف ابجد بروزی از روزهای
ماه داده‌اند باین ترتیب آ از اول است و ب دویم و ج سیم و همچنین تا غ بیست و هشتم
شعر چه بام نشینید از بد صحبت بجائیکه نرد بو باشد نرد غنیمت
شمار بدای وصلتان خوش زما یاد بدای هجرتان بد موکو عشق مده بو ملک دل
زد حنیم گفتم که بست این گفتا غریبی کشته‌ام بیلاق سلطانی است این گفتم
غریبی کشته ای عشق اما ملک دل بیلاق سلطان کی سزد قشلاق چوپانی است امت
تا کرکو هر طاعتی نسفتم هرکز ور کرد کنه ز رخ نرفتم هرکز نومید نیم زبارگاه کرم
زیرا که یکی را دو نگفتم هرکز خرم زمانی کرکوی ماه تابوت ما را با نالدواه
یاران همدم ارند و کویند الحکم لله الحکم لله حاکو تیغ باد در کوی ماکرهن تنها

نُبَ

الحکم

الحکم لله این تقوی ما نیز دانیم لیکن چه چاره با بخت گمراه ما شیخ و واعظ کمتر
شناسیم یا جام باده یا قصه کوتاه المؤلفه عشق آمد و شد بر ملک دل شاه زهد خرد زد
الملک لله معشوقه افکند از روی چون ماه برقع بیکسو الحمد لله من مانده محروم
از کوی جانان اغیار ایجاد رکاه و بیگاه دی توبه کردم از عشق خوبان از توبه
دی استغفر الله از پند بیجا واعظ مرا کشت از من چه خواهی ای شیخ گمراه ای پیر
کنعان منشین که یوسف از جور اخوان افتاده در چاه سودای جانان از یاد
من برد دوش شبانگه ورد سحرگاه گم شد صفا از راه مقصود بنمای راهی
ای مقصد راه از مرکز خاک تا نه چرخ برین فهفغ دمجغ شیح بفرسنگ شمار و فایده
افلاک نه می باشند فلک نهم که آنرا فلک الافلاک خوانند و فلک اطلس نیز هر شبانروز خوانند
روزی یک دوره را طی کند و فلک هشتم که آنرا فلک ثوابت گویند روزی نه ثانیه
طی کند که هر بیست و سه هزار و هفتصد و شصت و یک دوره طی کند فلک هفتم فلک سال
زحل است که دوری است شبانه روزی دو دقیقه حرکت کند بماهی یک درجه و
دوره سی سال طی کند فلک ششم که مشتری در او است شبانه روزی پنج دقیقه
حرکت کند و دوره را در دوازده سال طی کند فلک پنجم که مریخ در آنست شبانه
روزی سی و یک دقیقه حرکت کند هر ششصد و پنجاه و هشت روز دوره را یکسال
و یازده ماه طی کند فلک چهارم که خورشید در آنست شبانه روزی پنجاه و نه
دقیقه حرکت کند و دوره فلک را یکسال طی کند فلک سیم که زهره در آنست و
دوره فلک را یکسال طی کند و فلک دوم که عطارد در آن است چون فلک چهارم حرکت
کند و فلک اول که قمر در آنست شبانه روزی سیزده درجه و یازده دقیقه

حرکت کند

حرکت کند ودو دوره را در بیست وهفت شبانه روز ونیم تقریبا حرکت کند **فائده**
در طبیعت ستارکان زحل سرد وخشک است بافراط مشتری گرم وتر است باعتدال
مریخ گرم وخشک است بافراط شمس گرم وخشک است باعتدال زهره سرد وتر است
باعتدال عطارد با هر کوکب که متصل شود طبیعت آن کیرد وچون بهیچ کوکبی نظر
نداشته باشد بخشکی میل کند قمر سرد وتر است ومعتدل **فائده** بدانکه این منازل بزرم
بیست وهشتکانه قمر بعضی سعدند وبعضی نحس چنانچه از این شعر معلوم می شود
از منازل که بود این چرخ برین دارد جای   آنچه نحس است همین است که گفتم حاشاک
شوله واخبیه صرفه طرفه دبران   بلده وذابح اکلیل وذبانا سماک   **فائده** بدانکه
بستی که در تقاویم آورند ابتدای آن از اجتماع شمس وقمر است تا دوازده ساعت
بست باشد پس هفتاد ودو ساعت بست نباشد باز دوازده ساعت بست
است وهمچنین تا باز باجتماع رسد باز بست است واهل تجربه کویند باید در دوازده صید
ساعت بست از جمله مهمات اجتناب نمود که ابتدای کاری در ثلث اول آن زیان بجان
دارد وثلث دوم بجاه وثلث سیم بمال وبعضی دو ساعت بست را نیز اجتناب لازم داشته
اند **فائده** بدانکه اهل نجوم روزهای هفته را مبنی کواکب هفتکانه قسمت کرده اند
وهمچنین شبهای هفته وساعتهای معوجه هر روز وشبی را وتقسیم ایام ولیالی به
کواکب از این شعر معلوم می شود   هفته ابجد هوز از باب وسرخ دبهل روز
دبهل سوخ شب   س سرخ علامت شمس است از روز یکشنبه که الف ابجد اشاره
بآن است وو نشان قمر است از دوشنبه است که ب ابجد اشاره بآن است وهمچنین
تا آخر وساعت اول از ساعات معوجه هر روز وشب را بکوکبی دهند که صاحب آن

روز یا شب باشد ساعت سوم بگو کجی که مرو محنت این است تا تمام شود

فائده

بدانکه بر چهار دوازده خانه که طالع مردمان وطالع سال افتد هر یکی دلیل چیزی
کند اول دلیل است بر تن وجان وروح ونفس وبدن وانچه تعلق بشخص دارد و
خانه وموضع که دروی زاده باشد وعمر وزندگانی وابتدای کارها ثانی دلیل است
بر کسب مال ومعاش ویاران وثالث دلیل است بر برادران وخواهران وخویشان
وسفرهای نزدیک ونقل وتحویل رابع دلیل است بر پدر وعاقبت کارها واملاک
وچیزهائی که در زمین دفن باشد خامس دلیل است بفرزند وهدیه ولباسها
ورسولها وشادی سادس دلیل است بر بیماریها وعلتها ورنجها وبندگان وخدمتکاران
وچهارپای خرد سابع دلیل است بر زنان وشوهران وشریکان وخصمان ومعاملات
ومقصودها ودزدی وگریختن وکم شدن چیزها وثامن دلیل است بر مرگ ونکبت
وخوف وخطر ومال از جهت میراث تاسع دلیل است بر دین وعلم وعبادت وطاعت
وخواب دیدن وسفرهای دور وعاشر دلیل است بعمل سلطان وپیشه ومادران
وجاه وحرمت وبزرگی حادی عشر دلیل است بر دوستان ومعشوقان وامید و
سعادت ونیکوئی کار ثانی عشر دلیل است بر دشمنان وچارپایان بزرگ وغم واندوه
وزندان

میر حسینی سادات

باز طبع را هوای دیگر است بلبل جان را نوای
دیگر است باز شهباز دل پرواز کرد اینچه سر است اینکه باز اغاز کرد در چمن
من چه گل دارد اثر این نسیم از باغ خلد آید مگر طبع را الهام وحی است این
یا مگر تلقین ربانیست این اینهمه از بحر طبع جوی تو عقل را سر رشته کرده گیسوی تو
کفر وایمان عرصه میدان تو گوی دلها در خم چوگان تو آتش شوقت جهانی سوخته

بر تو شمع

[illegible]

بی تو شمع هیچکس نفروخته   خطبه بر نام تو خوانند این همه   از تو جز نامی ندانند این همه
ای بلند آوازه غوغای تو بازار دل   حیرت و سوداست با تو کار دل   ای منزه از خیالات و کمال
ای منزه از اشارات و بنا   چون کمال دانشم نادانی است   چاره کارم همه حیرانی است
مهر خود کن تا بخوانندم همه   داغ خود کن تا بدانندم همه   بر سر کوی خودم خورسند کن
آنچه من بگسستهام پیوند کن   بد بسی کردم نکو پنداشتم   هیچ جای آشتی نگذاشتم
ای شب افروز سحرخیزان بیا   هیچ شب دم دل ناامیدان بیا   ای امید ناامیدان کو فتوح
هر دو عالم را اشارت سوی تو   پیش از آن کز تن توانایی رود   رحمتی کن ور نه رسوایی شود
خاکدان دادم بجعد خاکسار   شاه بازم کی کنم صعوه شکار   هست محبوسم برون زین مرغزار
زانکه دلگیرم هم این محنت سرای   چنگ زاین سان مخالف داشتم   پرده این بینوا بگذاشتم
یکشبی میخانه وار دم میزدم   خیمه در بزم قلندر میزدم   من بجان از دست تو برخاستم
بانک برزد هاتف دولت بمن   هر که در خوابست بیدارش کنید   وانکه مستی کرده هشیارش کنید
شاهد دولت در آغوشش خود داد   دست از این معشوق هر جایی بدار   چون تو بگذشتی ازین بالا و پست
گلبنی بینی درون صحرا که هست   در بر هر برگی گلی خوش خندهای   بیخ او بگذشته از تحت الثری
شاخ او از لامکان سر بر زده   سایه او عرش را بوسه زده   بیکران بینی بعینی صد هزار
نو عروس فارغ از رنگ نگار   گل بهر رنگی نموده شاخ او   ای خوشا مرغی که شد گستاخ او
عشق شور انگیز باید مرد را   تا صلای درد هر دم در دهد   ساقیا می ده که ما را می سزاست
هر که دانی میر این مجلس کجاست   نغمه داود بر کش ساعتی   از زبور خویش بخوان چند آیتی
خوش بنال ای بلبل شیرین سخن   تا بگیری دل البته در بر کهن   بشکن این کوه که مقصد داشتیم
در دو عالم بیخبر باد شدم   مرغ زیرک تا بیفکند دام را   خاک بر سر کن ایام را

چون نگاهو نداری عهد نبر   ای زبان بسته در این صحرا مگرد   بیشه پر شیر است از آن پرهیز کن
چون پلنگان سوی بالا خیز کن   ای غریب خسته رنای هنوز   کاروان بگذشت در خوابی هنوز
دردا گر قسم تو باشد نوش کن   صاف شد انکار این سخن پر کوش کن   پر تو عشق آمد این افسانه نیست
اشنا داند که این بیگانه نیست   شهسوار عشق چون لشکر کشد   خواجه را در خندق میدان اگر کشد
عقل گوید جبه و دستار گو   عشق گوید خانهٔ خمار گو   عقل میگوید پریشانی مکن
عشق میگوید که نادانی مکن   عقل گوید کارسازی میکنم   عشق گوید سرفرازی میکنم
عقل گوید که خدایی میکنم   عشق گوید پارسایی میکنم   ساقیا بگذشت پا در برادرم
بلبلان را بلبله پر دان و خیز   ساقیا می ده که بزم آراستم   مست گشتم وز جهان برخاستم
صبر کم جو از دل شیدا که نیست   نام هشیاری منبر ها که نیست   صوفیان صاف را آواز ده
عرش بان را شربت صبوح ساز   اهل دل را جمع کن تا می خوریم   از خرابند و جهان تا کی خوریم
بزم گاه ما قلندروار کن   خانه را در دیدهٔ اغیار کن   ای نسیم صبح بر اصحاب زن
خاکیان را آتشی بر آب زن   ساقیا جامی که جان نو دهد   بر دل شوریده داغ نو دهد
مست کن بر وای هشیاریم نیست   این بنا هایی که بنیادیم نیست   چارسوی نیستم آباد کن
از غبار هستیم آزاد کن   خواجه در بازار بند است هنوز   مبتلای پیچ و دستار است هنوز
رو قفای خود نهان از اشکار   گر قفا خوردن ببینی در کار   مذهب مردان بود جان باختن
با بلای هر دو عالم ساختن   خوب گفت آن نکته دان اهل دل   عشق بازی نیست کار آب و گل
بندهٔ آزاد شو از را مدار   تا بیابی قدر این درگاه را   ای سلیم القلب شو از کار
تا ببیند ای که پیوند کار   نیست کشتی حیثیت عوی مهند   عمر بگذشت این عماری خند
گنج خواهی در خرابی کام زن   آتش اندر پیچ ننگ و نام زن   ای نوآموز دبیرستان عشق

جهد کن

جهد کن تا گردی امجد خوان عشق   ساقی آمد جام جان افروز داد   بلبل از زمزمهٔ نوروز داد

عندلیب باغ وصل شوق دوست   اهل مجلس را برون برد از بو کرده مست   تهها از دامن روشنتر

پای همت بر دو عالم کوفته   حاضران جمع بگو تا آمده   شیشهٔ اغیار بر سنگ آمده

مجلس خاص است جای عام نیست   پخته باید که کار خام نیست   محرمی کو مرده جانان رسید

بوی پیراهن سوی کنعان رسید   این مفرح بهر هر مخمور نیست   لایق آن جز دل پر نور نیست

عالمی آشفته سودای او   پاک از این بی‌گوهران دریای او   این گدایان را که بینی جز

خود پرستان را نشان در کند   ساقیا جام صبوحی در خور است   کز می و شبنم را هر دو سر است

خیز تا یکدم که جیحون در کشیم   خط بکر در ربع مسکون در کشیم   عالمی بینم در دل بیدل همه

غالب دریا و ساحل همه   ساقیا می ده که این افسانه بود   آنچه گفتم وصف و خمخانه بود

طول و عرضی خوانده‌ام نامردا   مصلحت نامه شکستن خامه را

شیخ عراقی

حبذا عشق و حبذا عشاق   حبذا کرد و ستم باز عشاق   عشق بر هر دلی که سر بزند

جمله در دام عقل بر زد   انما العاشقون مذبوحون   عند باب الحبیب مطروحون

ای که عاشق نه حرامت باد   زندگانی که می‌دهی بر باد   لذت عشق عاشقان دانند

پاک بازان جان فشاندانند   ساقیا باده صبوح بده   عاشقان را غذای روح بده

ای که بر یاد لعل تو   باده‌ها خورده مستم از تو   نفسی باز پرس مستان را

راحتی بخش می‌پرستان را   سوختم سوختم در آتش شوق   بیخودم کن ز می بادهٔ ذوق

تا بکوی تو راه بر گشتم   جز تو از هرچه بود بر گشتم   ای غم تو مجاور دل من

درد درمان غم تو حاصل من   تا دلم مبتلای تو باد   تا مرادم به در قفای تو باد

مرحبا مرحبا محبت دوست   کرده دو ناله اندازه تو   دلم از جز تو خانه خالی کرده

با تو سودای لاابالی کردم اشکارا کنم نهان تا چند دوست می‌دارمت به بانگ بلند
مشکن ابنک چنانچه عادت تست که هما نجام در حمایت تست مرحبا مرحبا نسیم صبا
خبر از دوست چیست باز نما حال ما بین با این پریشانی باز گو تا از انچه میدانی
اینچنینم هنوز نگذارد با غریبی سبد بنظر فرو دارد هیچ از بیدلان بیاد اید
با خود اینسوید وستی اید یا رب او تخم مهر ما کارد با خود از ما فراغتی دارد
خواطرش مایل وفا با ما ست یا دلش را سر جفا با ما ست هیچ داند که حال ما چونست
باز ما خاطرش دگرگون است جز مرادش مراد ما نیست غیر از این خاطری و یادی نیست
از تو در دم چه در نهاد بود من کیم تا مرا مراد بود لمؤلفه بخت یار شو یار بمن یار شو
ورنه جان و دل اند سر اسکار شو روز اول دل خوش چون پی الفقیر گفتم از صید بار دام گرفتار شو
بخت من خفته ابد بو امید من ان که از این ناله و فریاد تو بیدار شو میکشی و کنهم نیست بجز عشق
مست دار در انکس که تو ادو ستکار شو ساقیا زاهد بیچاره بود غرود بده شوخ عذار باده که هشیار شو
برخ دل بکشا در ... گرفتار عشق شو تا مگر فارغ از این عالم بیدار شو ستم اندیش تو نیست علاج دل ما
چاره درد دل ما بتر از شو جان هوای سفر کرده صفتی بحد ابد بکذر از هستی خود بلکه سبکبار شو
فائده طلوع برج ساعتش مفصل گفتم مجمل صیا الک آل یطب مجیب فی ربک
هو بل فائده بدانکه انواع خطوط و الفاظ بسیار است و هر طایفه را اصطلاحی
است بجهة اخفاء مطلب و طریقه دو قلم گذشت و بعضی طریق دیگر هم در مطاوی این
کتاب بیاید و بعضی دیگر نیز ایجاد کرده می شود از انجمله این طریق است که خط عرضی کشند
معروف را بقلم هندی نویسند یعنی باعداد انچه در بالای ان خط عرضی رسد احاد
بود و انچه برسد تجاوز نکند عشرات بود و انچه برسد و تجاوز کند مئات بود و ان

برای تو

برای الوف اعداد در تحت خط بسمت یمین باشد پس محمد را چنین نویسند ۴۴۸۴
وعلی را چنین ۱۳۷ و باقر را چنین ۲۱۲ و الغ را چنین ۱۳۱ و از انجمله قلم
سروقات است و طریقه آن این است که خط طولی بکشند از یمین بیسار آن خطوط طولی بطریق
شاخها را ان کشند آنچه بر طرف یمین است علامت کلمات ابجد است و آنچه بر طرف یسار
است علامت حروف آن کلمه است که حرف مطلوب در آنست و بحرف مطلوب ختم شاخهای
یسار میشود مثلا محمد را چنین نویسند پس شاخ اول آن
طرف یمین از خط اول نشان ابجد دویم هوز و سیم حطی است و شاخ اول طرف یسار نشان
کاف کلمن و دویم نشان لام او و سیم نشان میم است که مطلوب است و همچنین خط
دوم و سیم و چهارم و علی را چنین نویسند و الغ را چنین نویسند
و از انجمله طریق کوه صلا است و طریقه آن این است که صلا او خط
له در بع شمار حرف منقوطش بجای خود کذار پس حروف منقوطه تغییری ندارد
و حروف غیر منقوطه مبدل است کاف بمیم و میم بکاف و صاد بلام الف و بر عکس
و الف بواو و بر عکس پس محمد را کطکر نویسند و علی را سهی و باقر را بوقد و همچنین
و از انجمله خار و خسک است و طریقه آن این است که چهار خط کشند یکی بعرض صفحه و
دیگری بطول آن و بعد و قطر آن و هشت خانه او بهم حاصل شود ابتدای خانها که بر فوق خط
عرضی که در طرف یمین است خانه یک است از سمت فوق دور میزنند تا خانه تحت خط
عرضی در طرف یمین خانه هشت است و هر خانه که مطلوب در آنست نقطه میگذارند
پس اگر مطلوب عشرات باشد بر سر خط عرضی در یمین ه کوچکی میگذارند و در سر
مئات دو سر آن را ه میگذارند و الوف را ع مینویسند و بجهت نره بر سر خط طولانی

بدانکه قاعده اخیر
از این شعر معلوم میشود
احمد مختار رسد البته بهر عشرات
ما از یکی تا ده از نقطه الوف کج گوی
راست

فوقانی

نوشتی نهند و از جمله قلم عدد است و ان ان است که بجهت هر حرفی دو رقم یکی
بجهت عدد دیگری بعدد درخت ان نویسند حرفی دوم کلمهٔ ابجد عدد دو رقم حروف ان
کلمه است و این دو از مخترعات مولف است و از انجمله طریقهٔ تو ابد است و ان است که
عنه بر سر هر کلمه متصل یکحرف زیاد کنند گاه باشد که متصل را نیز منفصل نمایند و حرفی
زیاد کنند دیگری شود که متصل را منفصل ناکرده حرفی زیاد کنند و از انجمله این است
که سطر را از طول نویسند و این نوشتن را شکل از انست و خواندنش اسانست فائدة
اگر از اب پیاز بر کاغذ چیزی نویسند ظاهر نباشد چون نزدیک اتش برند خطی سبز
ظاهر شود فائدة بدانکه در تقاویم تام در صفحهٔ دست چپ و بالای جداول ایام
ثمانیه بحران ثبت می نمایند و حقیقت ان این است که بطلیموس در کتاب ثمره بیان نمود
که همچنانکه بیمار را بحران می باشد همچنان عالم کون و فساد را بحرانهاست که در روز
بحران اگر موصوف باشد متغیر گردد و اگر مکدر بود بصاف شود و گفته که چون فلک را
بهشت قسم کنیم و مثمن سازیم ابتدا از اجتماع قمر با شمس چون قمر بهر زاویه از زوایای
ثمانیه رسد تغییری در عالم کون و فساد مناسب وقت هر رسد و از حالی بحالی بگردد و مرکز
اول برج در دقیقهٔ اجتماع است و مرکز ثالث موضع تربیع اول می شود مرکز خامس موضع
استقبال می شود مرکز سابع موضع تربیع دوم می شود و این چهار مرکز نحس اند مرکز دوم
میان مرکز اول و ثالث است که متصل است بتسدیس قمر با شمس و مرکز چهارم میان
سیم و پنجم است که منصرف از تثلیث است و مرکز ششم میان پنجم و هفتم است که متصل
بتثلیث دوم است و مرکز هشتم بعد از هفتم ... پیش از اجتماع و متصل
بتسدیس دوم و این چهار سعد اند و صورتش چنین است

ولد برای بحران تقسیم دیگر هست که با ابتدای آن
جزو اجتماع است بلد و دوازده مرکز و اول آنرا سبعا
گویند مرکز اول جزو اجتماع مرکز دوم بعد از
دوازده درجه سیم بعد از ۳۳ او دوم
و چهارم بعد از ۵ع پنجم بعد از ۴۵ ششم
بعد از ۳۳ هفتم بعد از ۲ اهشتم بعد از
۳۳ دهم بعد از ۵ع یازدهم بعد از ۵ع دوازدهم بعد از ۳۳

نهم بعد از ۳۳

فائده

بدانکه هر یک از کواکب بجز از شمس از منطقه
دوری باشد که غایت او غایت عرض
گویند در شمال و جنوب و هر هفت را از معدل
النهار دوری که آنرا میل گویند غایت او غایت
میل نامند و بجهت دانستن نهار دارند جدول

[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
				[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
				[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
								[illegible]
								[illegible]
								[illegible]
								[illegible]
								عطارد

فائده بدانکه دوازده برج فلک ۳ آتشی اند و ۳ مائی و ۳ خاکی با نظر یکه
برج اول ابتدا از حمل آتشی است دوم خاکی و سیم هوائی و چهارم مائی پس بعد از آن
آتشی بترتیب مذکور تا آخر و اینهارا مثلثات گویند و هر مثلثه را سه رب است از کواکب
و ارباب آنها بشب و روز مختلف شوند چنانکه هر کوکبی خداوند اول مثلثه باشد
بروز بشب خداوند دوم باشد و جدول مثلثات و ارباب آنها اینست

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	طبایع
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

وار باب مثلثات بشب و روز از این شعر معلوم است سنبل فرخ هلک مهجر
بشب ب ر دو نیم مبدا دبر سر ن علامت نادی است و ت ترابی و ه هوا و م مائی
فائده اهل احکام نجوم در فلک چند نقطه نحس یافته اند که از آن بحرکت معکوس
مثلا ده درجه حمل نحوست یافته اند بعد از مدتی در پنج درجه حمل همان نحوست
دیده اند و آن هشت نقطه این است اعطبد ۲ عرید ۳ سرموس ۴ کلاب ۵ ذو ذوابه اسما
۶ ذو لحیان ۷ کبد ۸ ذو الفطرة و محل این نقاط در تقاویم نامه در صفح قوی
در فوق جداول جدولی در عرض رسم کنند و حرکت ایشان در هر ماه ثبت کنند

نحس	ج	ط	و	ه	ب	ا	ن
فرح	ط	ج	ب	ا	و	ه	طالع
ع	س	ی	ل	ی	ج	ه	د

فائده بدانکه هر یک از کواکب هفتگانه
را در دوازده کانه طالع جایگاهی هست
که چون در آن جایگاه باشند موافق
مزاج و طبیع ایشان باشد او را فرح آن
کوکب گویند و چون در مقابل آن باشند
از فرح گویند یعنی دلتنگی و موضع فرح کواکب از این جدول معلوم می شود لمؤلفه
ترسم نشد ه غوره انگور خرابد پامی نشد انگور ماه رمضان آید زاهد که کند
منع از رفتن بتخانه با ساده رخی هر شب بخانه نهان آید گرا شک روان نیست دل است
که صبر سهم از دل غم او بیرون با اشک روان آید کر چون که دل ما را کرده هدف تیرش
هر تیر که اندازد یکسر نشان آید هر شب بت عیادم گوید بیرون آیم آید بر ما اما هنگام
اذان آید از شیخ سیه نامه با جبه و عمامه از میکده صد بار شود اند همان آید
کردم طلب زاهد در دی به دفع غم گفتا بر تشاد و کاین کار از آن آید گاهی بنواز اینجا

چون غنچه صفهای توسم کنند بیداد دست دو نی بفغان اید **ولهُ ایضًا** ای برکف تیغ
جفا از مبا قتل پروا مکن بکذشته ایم از خون خود اندیشه او فردا مکن اسوده
در مهد لحد خوابیده اند این مرد کان بکذاشتا در خواب خوش ان لعل را کویا مکن
مرجان و ترسم در بن وصل ماند از برای عاشقان دهمی کن یک بوسه دیگر بها بالا مکن
افسرده دلها ای نغان جز ان نعل این بر مخز اسوده ایم سینها جز سینه من جا مکن
دین ندا کر بد دلست نقد دو کون ودر عوض خواهند کالای غمش ذنهار
این سودا مکن ایچشم تر مردم مرا خوانند امام کشوری از عشق من کس را خبر نبود
مرا رسوا مکن مال یتیم و رشوه را بخشیده ای قاضی بتو من مانده ام و یک جهه ی
با من در ان عوغا مکن در بای عشق است خدا در ان صفحها ناخدا کشتی بر ان اندیشه
از موج این در یا مکن **حدیث** روی فی الکافی عن داود الرقی عن ابی عبد الله عم قال
ان القصد امر یحبه الله تعالی وان السرف امر یبغضه الله تعالی حتی طرحک النواة فانها
تصلح للشیئ وحتی صبتک فضل شرابک **وایضًا** روی عن امیر المؤمنین عم قال القصد
مثراة والسرف متواة **اقول** کلاهما بکسر المیم اسم الة من الثروة والتوی بمعنی الهلاک
والتلف ایضا روی باسناده عن ابی الجهاز عن ابی عبد الله عم قال سمعته یقول ضمنت
لمن اقتصد ان لا یفتقر **ایضًا** روی باسناده الی علی بن الحسین انه قال من قرا اربع ایات من
اول البقرة وایة الکرسی وایتین بعدها وثلث ایات من اخرها لم یر فی نفسه وماله شیئا
یکرهه ولا یقربه الشیطان ولا ینسی القران **فائدة** اخبار هر چه داری هفت چیز را نهان
تا شود کار تو نیکو و بر همین دان مفترض حال مسعود باید حال بیت صاحبش
حال طالع صاحبش بیت الغرض صاحب غرض **فائدة** بدانکه نظرات کواکب هفت

[illegible]

وبنجم سینه

پنج است اول قران و مقارنه نیز گویند و بعد شمس و قمر اجتماع خوانند و بعد شمس
و جسمی دیگر احتراق خوانند و مقارنه هر یک از کواکب بعد راس و ذنب مجاسده
گویند و قران آن است که دو کوکب در یک برج و یک درجه جمع شوند دوم تربیع و آن
آن است که کوکبی در برجی باشد و دیگری در چهارم یا دهم و همان درجه باشد سیم
تثلیث آن است که کوکبی در برجی باشد و کوکب دیگر در برج پنجم یا نهم باشد بهمان
درجه چهارم مقابله و آن است که آن کوکب دیگر در هفتم برج آن باشد بدانکه چون کوکبی
متوجه شود به یکی از انظار مذکوره و هنوز نرسیده باشد گویند میان دو کوکب اتصال است
یا متصل به فلان نظر است و چون اتصال تمام شود و یک درجه بگذرد گویند که منصرف شد
و اتصال و انصراف را حدی است که تا بآن حد کوکب به حد اتصال و انصراف حاصل
شود و بنای آن اجرام کواکب است و هر کوکبی را جرمی است معین که این شعر بیان آن میکند
بدان اجرام سیارات بترتیب لطیط خح سه هزیه یز ببب و چو خواهند بدانند
کوکبی متصل است به دیگری یا نه موضع هر یکی از ایشان را در حرکت است ببینند پس موضع
دیگری را ملاحظه نمایند اگر از موضع کوکب ثانی تا موضع یکی از نظرات و ما اول زیاده
از مجموع جرمین است آن دو کوکب را با اتصال نبود و اگر کوکب ... ربع بقدر جرمین داشته هم
باشد که به یکی از نظرات برسد آغاز اتصال آن بان کوکب باشد و هر چه فصل کمتر شود
اتصال قوی شود تا چون مرکز به مرکز رسد حاق اتصال بود و چون از مرکز بگذرد
اول انصراف باشد و آن کوکب منصرف از کوکب اول شود تا چون بعد بقدر جرمین
شود انصراف نیز تمام شود و دیگر میان آن دو کوکب نه اتصال بود و نه انصراف و بعضی
انصراف را فرق میدانند که کوکب ثانی از مقدار جرمین نیز بگذرد پس بعد از محاق

[illegible]

انفصال را

اتصال را نیز اتصال میدانند تا بعد بقدر جرمین شود و بعضی را آغاز اتصال و انفصال بنصف مجموع جرمین را اعتبار نموده اند و بعضی بیک همان جرم کوکب متصل را اعتبار نموده اند و بعضی بیک نصف جرم کوکب متصل را اعتبار کرده اند و ظاهر اینست که بعد بقدر جرمین آغاز اتصال باشد و لیکن در اثر بسیار ضعیف باشد و چون بقدر نصف جرم کوکب متصل رسد بنایت اثر اتصال ظاهر شود و از سبب اختلاف باشد **فائدة** بدانکه از بروج دوازده گانه شش نرند شش ماده و شش نهاری هستند و شش لیلی و هم چنین تا آخر یک برج نر است و یکی نهاری و یکی ماده و لیلی **فائدة** بدانکه از کواکب هفتگانه چهار نرند زحل و مشتری و مریخ و شمس و دو ماده زهره و قمر و اما عطارد با نر نر است و با ماده ماده و هر کوکب نر نهاری است و ماده لیلی و بودن کواکب نهاری را بروز فوق الارض و بشب تحت الارض و لیلی بر عکس ان متحیز ان کوکب را خوانند و موجب قوت ان کوکب است خصوص هر گاه کوکب نهاری در برج نهاری و لیلی در برج لیلی باشد **فائدة** بدانکه از خانهای دوازده گانه طالع چهار را اوتاد خوانند و ان طالع عاشر و سابع و رابع است و چهار را ما یلی اوتاد خوانند و ان چهار بیست که بعد از اوتاد باشد که دوم و یازدهم و هشتم و پنجم باشد و چهار را زایل اوتاد خوانند و ان چهار بیست که بعد از اوتاد است و خواهی بگو بعد از ما یلی اوتاد که سیم و دوازدهم و نهم و ششم باشد **لمؤلفه الصفائی** ای کاش ره نبودی در بوستان خزانرا تا کرده کم تغافل گلهای بوستانرا با یاد ادانتم کرد گوش قفس هست عیشی که مرا بوده است از یاد مرا ایشانرا هم استانرا و سوم لب بلبلی بفرستی از بسکه گاه و بیگاه بوسیده استانرا از بوستان برفتند وای با غبان خدا را تا بلبلان بگویند با گل غم نهانرا

شعر

بشناس ز بروج ماده و نر
تا در احکام باشدت رهبر
بر حمل دان ثور ماده شناس
همچنین کیر تا بحوت قیاس

[illegible]

یارب بعندلیبان چون بکذرد که امروز افتاده طرح الفت گلچین باغبان را دارم دلی
پرارخون نادر بکری چه توان اظهار آن کنم من نفرین آسمان را باضعف و ناتوانی خود را
کشم بلعش تا افکنم بپایش این جسم ناتوان را چشمت بتیغ ابرو خلق فکنده و خاک
چه بهتر این تیغ جانستان را هرکس بکف متاعی آمد تراخریدار مسکین صفائی
آمد بر کف کرفته جان را **وله** انجوانهٔ دل خراب بهتر وین سینهٔ زغم کباب بهتر
ویرانه و جنت من اندر کره شراب بهتر اوراق کتاب انس من شستن همه را بآب بهتر
وله ساقی بیاد یار بده ساغری ز می ازان کنه چه باک که باشد بپای وی من
ژنده پوش یارم و دارم بجان او ننک از قبای قیصر و عار از کلاه کی شرم دفتر اد
مقابل آکه کنم باکنج فقر ملک صفاهان و ملک ری تا کی ملامتم دست طامات و ترهات
بشنو حدیث یار دو روزی تنای نی واعظ بما مکو حدیث بهشت و قصور و حور ما
توسن هوا و هوس کرده ایم پی ما عندلیب کلشن قدسیم باغ ما ایمن بود زباد خزان و
هوای دی زاهد برو چه طعنه مستی زنی که هست مست از خیال دوست صفائی
نه مست می **وله** انخم زلفی که دام هر دل است این دل مسکین ما را منزل است
ای پدر پندار محبت کو دهم کاین پسر فرزند بس ناقابل است جان بتنک آمد تو
ادعی بی یار این تن را کشیدن مشکل است پاره کن این پردهٔ هستی که آن در
میان جان و جانان حایل است ای که در دریای عشقی غوطه جوی ساحلی مکر که آن
خود ساحل است یار اکر ما را کشد کو کش که خون ریزد میان ما را کو خون قاتل است
سر کذار ای دل بصحرای جنون زانکه شد دیوانه هرکس عاقل است در رهش مردن
بود آسان ولی مردن و رویش ندیدن مشکل است ای صفائی کو بکو زد جستجو

تا بکی از که چونی در دلست ولله هیچ بلبل که من سبکی زبانی داشتم روز وصل
از شام هجران داستانها داشتم در بروی من چنین محکم مبند ای باغبان پیش ازین من هم نه
اینجا آشیانها داشتم از پس عمری مرا خواندی آنهم با رقیب بلکه جانا با تو من راز نهانی داشتم
چیست این رسوائی آخر ای جوان شهم چه تو در جوانی مدتی عشق جوانی داشتم کاهی ای بلبل
شنیدی یار اگر فریاد من چون تو من هم روز و شب آه و فغانها داشتم دامنم می شد ازین
آلوده کیهای دیدها یارا اگر در عشق و اشک ارغوانی داشتم سوختی ای پروانه بادم بال
و پر داری چه غم کاش من هم چون تو با او مهربانی داشتم ای موذن این ثنا بشنید هم بود
آخر نه وصل نیست بیش از یک شب من داستانها داشتم در بروی من چنین بندی بیجان کا
عزه درگاه تو من هم آشیانها داشتم ای صنما من تو را از امتحان کردم مرا کن بحل من در حق تو
بدگمانی داشتم ازان سر شکوه بسیار دارم ولی کی جرات اظهار دارم باو گفتم دل دلدارا
ببر ده بگفتا من با این دل کار دارم بجرم دوستی کر میکشد دوست کند کارم من و
اقرار دارم چه نازی ای نماز و روزه زاهد کند نیکو نه من بسیار دارم مرا کر بخت
در خوابست کو باش بحمد الله دل بیدار دارم چه غم اگر خزان شد کو خزان شو ز خون
دیده صد گلزار دارم شد از مسجد مرا دلتنگ اکنون هوای خانه خمار دارم کو زا
ازان از انجمنها که در دل خلوتی با یار دارم بمسجد کی درهم دره صنما بکف جام بیر
زنار دارم **فائده** فخر الدین ادم بنانی در رساله الکواکب گفته که هر کوکب در
احتراق منحوس است مگر در حد تصمیم نصمیم نزد حکما عبارتست از انکه گذشتن
کوکب بر محاذات جرم آفتاب از بطرف از مرکز شمس شانزده دقیقه است و هرگاه یکی
از کواکب متحیره ما سوا با آفتاب مقارنه افتد و کوکب را عرض نبوده و انطباق مرکزین

شده

شود یا پیش از قران بعد میان آفتاب و کوکب شانزده دقیقه شود یا بعد از انفصال کمتر
با آنکه که بعد از شانزده دقیقه شود کوکب را صمیمی گویند مراد از آن سیر کوکب است
بر فلک خویش بمحاذات جرم آفتاب و هر کوکب که در این حالت باشد اصحاب احکام از انفعال
مسعود دارند چنین گویند که در دل آفتاب که پادشاه کواکب است جا دارد و چون نقطه
در عین تصمیم بوده باشد او را آفتاب دو شمس خوانند و بعضی سبب عطارد در ذات تصمیم
قوی تر از کواکب دیگر گرفته‌اند **فائده** بدانکه سهامی که اصحاب نجوم استخراج مینمایند
بسیار است و سهم هر شئ دلیل جزئی آن شئ است که از وجه مخصوص از دو دلیل آن شئ
را استخراج کنند مثلاً احوال گندم را از موضع شمس و مشتری که هر دو دلیل حنطه‌اند
سهم الحنطه استخراج کنند و از انجا دلیل حنطه و احوال آن در انسان از قلت و کثرت و جودت
و رداءت و ارزانی و گرانی معلوم کنند و سهام بسیار است و ما در این فائده کیفیت استخراج
دوازده سهم را ذکر میکنیم و شاید که در این کتاب بعد از این سهام دیگر نیز مذکور شود
اول سهم السعادة بجهت تعیین موضع آن اگر طالع نهاری باشد از درجه که موضع شمس
است بگیرند بر توالی بروج تا موضع قمر هر چه باشد در درجه طالع بر آن بیفزایند یعنی از
برج طالع آن درجه که طالع است و ما قبل او را اول آن برج بیفزایند مثل اینکه اگر
طالع ده درجه سنبله باشد ده درجه می افزایند پس از درجه طالع ابتدا کرده سی سی
از نقد می افکنند بهر جا که منتهی شد موضع سهم السعاده است و احتیاج باو فکندن
سی سی نیز نیست بلکه موضع شمس تا ماه را باضافه درجه طالع جمع نموده ابتدا از
درجه طالع مینمایند بهر جا که منتهی شد موضع سهم السعاده است و اگر طالع لیلی باشد
ماه بهمین نحو است مگر از موضع ماه تا موضع آفتاب بر توالی میگیرند و تتمه سهم

الغیب وا

الغضب این نیز مثل سهم السعاده است مگر اینکه در سهم الغضب بروز از ماه تا افتاب
گیرند و بشب از افتاب تا ماه بر عکس السعاده است سیم سهم الشغل بروز
از مشتری گیرند تا بزهره و بشب بخلاف این و باقی عمل چنانست که گذشت چهارم
سهم التحصین بروز از زحل بمریخ گیرند و بشب خلاف این و باقی دستور سابق پنجم
سهم الاب بروز از شمس تا موضع زحل گیرند و بشب بخلاف این ششم سهم الام
است بروز از زهره بقمر گیرند و بشب خلاف این هفتم سهم الموت بروز و شب از
موضع زحل گیرند تا درجه برج هشتم هشتم سهم المال بروز و شب از خداوند برج ثانی
گیرند تا بدرجه برج ثانی نهم سهم السفر بروز و شب از خداوند برج تاسع گیرند تا
درجه برج تاسع و تتمه در این سهام چون سابق است دهم سهم السلطان بروز از
افتاب گیرند تا ماه و شب بخلاف این و در اینجا بجای درجه طالع درجه عاشر را تا فو
واز درجه عاشر بیفکنند نه از طالع یازدهم سهم الشجاعه بروز و شب از مریخ
تا سهم السعاده گیرند و تتمه عمل چون سهم السعاده است دوازدهم سهم الظفر بروز
و شب از مشتری گیرند تا بسهم السعاده و تتمه چنانست که مذکور شد سهم الحوادث
در یکجز و بعد از این تقریبا مذکور است فایده امیر عنصر کیکاوس بن اسکندر
ناصر قابوس بن وشمگیر در پندی که بفرزند خود گیلانشاه نوشته نصایح بیشمار در انجا
ذکر نموده مختصری از آن یعنی چند نصیحت که فایده ان اتم است ذکر میشود اول
چون گفتی بنده ام در بندگی باید بودن و چون گفتی او خداوند است در حکم خداوند باید
رفتن دویم ای فرزند بدانکه نماز و روزه خاص خدای است در ان تقصیر
مکن که چون در خاص خدا تقصیر کنی از عام همه جهات بازمانی زنهار ای پسر که در

نماز سستی و استهزا مکن و تمامی دروغ و سخن چینی و مطایبه کردن که هلاک دین و دنیا
بود **سیم** با مادر و پدر چنان باش که از فرزندان خویش طمع داری که با تو باشند
چهارم با مردم تنگدست بحال کسی که حال او از حال تو بهتر باشد منگر بحال کسی که حال
او از حال تو کمتر بود تا دایم از خدای تعالی خوشنود باشی **پنجم** سخن نا پرسیده مگو
و کسی را که پند نشنود پند مده و بر ملا کسی را پند مده **ششم** تا بتوانی از کسی
نیکویی دریغ مدار که یک روزی نیکو بر دهد ۷ اگر غم و شادی بود غم و شادی
خویش پیش مردم اظهار مکن خصوص غم ۸ به نیک و بد زود شاد و زود
غمگین و دلتنگ مشو که این فعل کودکان باشد ۹ اگر کسی با تو ستیزه کند بخاموشی
آن ستیزه را بنشان و جواب احمق خاموشی دادن ۱۰ پیران قبیله خویشتن را حرمت
۱۰۱ کاهلی فساد تن بود زنهار کاهلی مکن اگر اگر تن ترا فرمان برداری نکند تن
خویش را فرمان بردار کن و بقهر از بطاعت دار ۱۰۲ از گفتار و کردار با صلاح
شرم مدار که بسیار مردم بود که از شرم کینی از غرضهای خویش باز مانند ۱۰۳ تیزی
و تنگی عادت مکن و از حلم خالی مباش و لیکن چنان نرم مباش که بخوردن دهند ۱۰۴ با همه
گروه موافق باش که بموافقت از دوست و دشمن مراد تو حاصل گردد ۱۰۵ چون ترا
شغلی پیش آید هر چند ترا کفایت آن باشد مستبد برای خود مباش که هر که
مستبد برای بود پشیمان شود و از مشورت کردن عیب مدار با پیران عاقل و دوستان
مشفق ۱۰۶ ای پسر سخن راستگوی باش و دروغ گو مباش و خود را براستگویی
معروف کن ۱۰۷ از زنهار که اینچه بد دروغ ماند نگویی که دروغی که براست ماند بهتر است
از راستی که بدروغ ماند ۱۰۸ چنانچه عیب و ستی با عیب محتشم ترا معلوم شود شخص

زنهار

زنهار مکوی ۱۹ چنانچه سخن دانی که موافق مذهب عامهٔ ناس نباشد مکوی
که موجب غوغای عامه بود ۲۰ در دانستن رازی که بر بنیاد تو تعلق ندارد سعی
مکن ۲۱ پیش مردمان ناکس راز مکوی که اگر سخن نیکوی بود کمان زشتی برند ۲۲
مردم نیکوی ناد اند بشنیده مکوی تا بر گفتار پشیمان نشوی ۲۳ سرد سخن مباش
که سخن سرد تخمی است که ازان دشمنی روید ۲۴ بسیار دان و کم گو باش نه کم دان و بسیار
گوی که بسیار گوئی اگرچه از خردمند باشد مردم از ابلهی دانند ۲۵ با هرکه
سخن گوئی بنگر که سخن تو را خریدار هست یا نه اگر مشتری یابی بفروش و اگر نه بگذار ۲۶
زنهار دوست خود مخوان کسیکه دشمن دوستان تو بود ۲۷ بپرهیز از نادانی که خود را
دانا شمرد ۲۸ اگر خواهی راز تو را دشمن نداند با دوست مکوئی ۲۹ هرکه نسبت
بتو زشتی گوید معذور دار ازان را که آن سخن بتو رساند ۳۰ اگر خواهی مردم نیکو
گوی تو باشند تو نیز نیکو گوی مردم باش ۳۱ اگر خواهی که بر دولت جراحتی نیفتد
که بر هم بر نشود با هیچ نادانی مناظره مکن ۳۲ شب طعام خوردن سخنی بازنگار
است که آدمی دایم با تخمه است ۳۳ چون مهمان کنی در خوردن و بیک خوردن تنها از مهمان
عذر مخواه که این طمع از اراذل باشد هر ساعت مکوی فلان چیز بخور و خوب است یا
چرا نمیخوری یا من نتوانستم سزای تو کنم که اینها سخن محتشمان نباشد سخن کسانی که بکبار
مهمان کنند ۳۴ چاکران مهمان را نکو دار که نام ایشان بیرون برند ۳۵ اگر چاکران
تو خطائی کنند در پیش مهمان با ایشان جنگ مکن و مؤاخذه مکن ۳۶ مهمان هر کس
مشو که حشمت را زیان دارد ۳۷ با چاکران میزبان مکوی که ای فلان این طبق
فلان جای بنه و بنان و کاسه دیگر کسوی تکلیف مکن خلاصه مهمان فضول مباش

۸ بب از مزاح ناخوش و فحش شرم دار و مکن ۹ بب زنهار با کمتر از خویش مزاح
مکوی و مکن تا حشمت خویش در سر آن کار نکنی و بدانکه خار کنندهٔ همه قدرها مزاح
است آنچه گوئی شنوی ۱۰ بب با هیچکس جنگ مکن که جنگ کار مخنثانست بلکه شغل
زنانست با کودکان ۱۱ بب طریقهٔ محتشمان است چنین که تابستانها بیرون قیلوله کنند
واگر خواب نباید در خلوت خانهٔ خود باشند تا اگر ها شکسته شود ۱۲ بب چون بر اسب
نشینی بر اسب کوچک منشین که مرد اگر چه بزرگ منظر باشد بر اسب کوچک حقیر نماید
واگر چه حقیر بود بر اسب بزرگ بشکوه نماید ۱۳ بب از مراهنه ترس و بدانکه تا تن خود را
خود در سکان نده هیچ خود را بنام شیران نتوان کرد هر که بخواهد دوکیمیه ۱۴ بب مال را
نگاه دار که چیزی بدشمن بگذاری به از دوستان بخواهی چیزی اگر چه کم بود نگاه داشتن
آن واجبست که هر که چیز کم نگاه نتواند داشت بسیار را هم نگاه ندارد ۱۵ بب امانت
نگاه داری بکن زنهار که سعی عبث بتو ماند هرگاه در نکنی خاین و تبه در کار خواهی
بود و چنانچه در کنی کاری نکرده باشی مال مردم را داده باشی و اصل صاحبان
ممنون هم نباشد و چنانچه تلف شود بدنام بشوی ۱۶ بب تا توانی سوگند مخور
۱۷ بب در معامله از مماکسه و سعی در قیمت کوتاهی مکن که آن نیمی از تجارتست ۱۸ بب
صبور باش که صبوری دوم عاقلی است ۱۹ بب در خانه خریدن اول همسایه را ملاحظه
کن ۲۰ بب سعی کن تا خانه در جائی خری که توانگر ترین همسایگان باشی و فقیرتر بلکه مسکین همسایگان
نباشی ۲۱ بب همسایگان را فرست طعام ده تا محتشم ترین ایشان باشی ۲۲ بب طفلان
همسایگان را بنواز ۲۳ بب بام خود را از بام همسایگان بلند تر کن تا مردمان را در تو
دید طمع نباشد ۲۴ بب جز سنگ محتشم تر از تو باشد مخواه ۲۵ بب هیچ بزرگی را در خانه خود در

برابر زن راه مده اگرچه پیر و سپاه باشد ۶ ص با فرزندان و برادران خوش محبوب
باش تا او لتوانا ندارند وار تو ترسان باشند ۷ ص فرزندان را پیشه بیاموز
که ان عیب نیست بلکه هنر است هرچند از محتشمان باشند ۸ ص هرچه داری اول
خرج دختر کن و شغل و کار بنا وی را در کرهن کسی بند که از غم او برهی و شیزه را
شوی ده و شیزه گزین ۹ ص داماد باید که از تو فروتر بود هم بنعمت و هم بحشمت تا
او بتو فخر کند نه تو باو ج دوستی که از تو بدون حجت پر کله شود بدوستی او اعتماد
مکن ۱ ج با نیکان و بدان با نیکان بدل و با بدان بزبان ۲ ج بدوستی کسی که بد شمن
تو دوست باشد و نهانی هم راز او نباش و اعتماد مکن ۳ ج اگر ترا دشمن باشد لیکن مشو که
هرکه را دشمن نباشد بیقدر و بها باشد ۴ ج خویشتن را به دشمن بزرگ نما اگر چه
افتاده باشی جسارت و کار بر وخود را از افتادگان منمای ۵ ج بیشتر از دشمن خانگی
و همسایگان و خویشان حذر کن ۶ ج با هیچ کس یکدل مکن ولیکن دوستی مجازی
کن ۷ ج از سفیهان و جنگجویان دور باش یعنی کسانیکه از سخن گفتن مضایقه ندارند
بردبار باش و لیکن با کسی نکشا نشان کردن کسی باش ۸ ج با دوست و دشمن آهستگی و
چرب گوی و هرچه گوئی از نیک و بد همانا لچشم دار ۹ ج هرچه نخواهی بشنوی مردمان را
مشنوان ۷. هرچه پیش مردمان نتوانی گفتن از پس مردم مگوی ۱ ۷. بر نا کرده لاف
مزن و چون کنم مگوی و چون کردم گوی ۲ ۷. زبان خویش را بر کسی بسته دار که اگر خواهد
زبان خویش بر تو تواند کشاد ۳ ۷. از اژدهای هفت سر مترس و از مردم سخن چین
بترس ۴ ۷. هیچ کس را بیقدر ستایش مکن که اگر وقتی بیاید نکوهید ندانی ۵ ۷.
هرکه ترا بکار آید او را از اعراض و خشم خویش مترسان و اگر گناهی کند درگذران ۶ ۷. هر سخن را که

دوستی کن

شنیدی انگشت مدان هیچ ۷۷ زود خشم ناک مشو و در وقت خشم فرو بر ۷۸
اگر جائی باید تو را لعفو و عذر خواست ننگ مدار ۷۹ ای پسر اگر واعظ شوی
سر منبر دروغ باک مدار و چنان دان که مجلسیان تو بها نهند تا سخن دو دشمن او اگر سخن
در میان باک مدار و بصلوات و تهلیل و امثال آن بکن ران و تسبیح به بکر و وسبر
منبر ترش رو مباش ۸۰ ای پسر اگر قاضی و مفتی شوی باید در مجلس حکم مهیب باشی
و بی خنده و ترش نشینی گوی بسیار شنوا ۸۱ اگر تاجر شوی معامله با کرهی کن که
زبردست تو باشند اگر با قوی تر از خود معامله کنی باکسی کن که صاحب مروت
و دیانت باشد ۸۲ تا توانی بنسیه معامله مکن نقد کم نفع بهتر از سود بسیار نسیه
۸۳ بهترین متاعهای تجارت آن بود که بهر سنگ خرند و بمثقال و درم فروشند
۸۴ تاجر باید چیزی که تغییر در آن هم رسد و مردنی و شکستنی باشد نخرد ۸۵
تاجر باید بهر شهر رود خبر اراجیف ندهد و خبر خوش مطلقا تقصیر نکند و خبر مرد
احدی را بدون ضرورت نگوید ۸۶ در سفر باید مکاری را از خود خوشنو نگاه دارد
۸۷ در شهر یکه وارد شد با سر طایفه آشنائی کند توانگران با مروت تجوید از او عبا
پیشه را با نان و بوم شناسا ۸۸ اگر لابد معامله بنسیه کنی با چند مکن که چیز تو
و نو کیسه کودک و قاضی و مفتی و شیخ الاسلام ۸۹ هیچ نوشته را برخود حجت مساز
بعوض چیزی منویس که بر تو حجت شود ۹۰ زود بزود با اهل حساب خود محاسبه کن
۹۱ ای فرزند اگر بدوستان مکن و بپیوسته دوستان نو کبر اما دوستان کهن را از
دست مده ۹۲ اگر مهتا باشی هر چه کاری بکذار که آن وقت بکن و دوا گره در
پیش از وقت کاری بهتر از آنست که ده روز پس از وقت ۹۳ چون زراعت کنی ندیم

سال دیگر اسال کن ۹۴ اگر کاسب باشی و در کار باش و باندک سود قناعت کن تا
یکباره ده یازده کنی دو باره هیچ نبینی تو گرد مردم را بلجاج و مکابره مگریزان ۹۵ ای
فرزند اگر مقرب پادشاه باشی بدون ضرورت سخن بر خلاف مراد پادشاه مگوی و با او
لجاج مکن و او را جز نیکوئی میاموز ۹۶ در پیش پادشاه عیب کسی را مگوی که ترا
بد نفس شناسند ۹۷ و از آن سفره که نان خوری بد مکن ۹۸ جوان مرد باش و
اصل جوانمردی سه چیز است هر چه بکنی بگوئی خلاف راست نگوئی شکیب و صبر را کار
بندی ۹۹ زنهار که مال خود را ضایع نگذاری اگر چه پوست خربوزه باشد که
کاه است ترا بکار آید و اگر چه در بادیه بکثرت آب باشد بابرات و رنجها باشد
۱۰۰ قانع باش قناعت پیشه کن که اصل همه پندها است و سایر پندها و الله اعلم

فائده بدانکه نشان اسب خوب است که باریک دندان و پیوسته دندان باشد
لبهای زیرین دراز تر بود و بینی بلند و فراخ بینی و کشیده بود و پهن پیشانی و دراز گوش
میان گوشها باریک تن کاه و بن گردن سطبر باشد و خورد گاه انطبه خورد و موی و
سمهای آن دراز و سیاه باشد و گرم باشند و بلند پشت باشد و فراخ ابرو باشد و سینه
و میان دستها و پاهای آن کشاده باشد دم باریک و کوتاه و سیاه چشم و تیز و چابک
باشد و معلق سرین و عریض کفل و درون رانها پر گوشت بوده باشد با اخراج جهت
سواد و بدانکه اسب کمیت نیکو بود در سرما و گرما طاقت بسیار دارد و اسب ابلق بد است
و بدانکه اسب کلان بد است و آن اسب است که چون مادیان ببیند اگر چه بزی و فربه باشد
بانگ نکند و چون اسبی راه بسیار غلط کند و اسب شبکور بد است علامتش آن است که شب
از چیزها نرهد و شب بهر جائی بدوان راست برود و اسبی که چون بانگ اسپها شنود

کشاده و میان دستها

جواب ندهد بد باشد واسب چپ بد بود و علامتش انستکه چون بدهلیز کشی
دست چپ پیش نهد چنین اسبی شناوری نداند واسب احول اگرچه بظاهر معیوبست
اما عرب و عجم متفق اند که مبارک و میمون باشد و شنیدم که دلدل احول بوده است
اسب سر و پا سفید بد بود و اسبی که پای چپ و دست چپ ان سفید بود شوم باشد
واسب ازرق چشم بد بود واسب سیاه کام فراموشکار بود واسب ابلغ چشم شبکور بود
واسبی که در وقت سرگین کردن دم دنبال کند بد بود و بدانکه بیشتر اسبان استخوانهای پهلو
راست یکی زیادت باشد از پهلوی چپ اگر اسبی استخوانهای دو پهلوی او مساوی
باشد هیچ اسبی ازان در دویدن سبق نبرد **لمؤلفه** عشاق تو جز درد تو بدخون
یار بیارند عیار دل از درد افکار نخواهند فریاد که این درد مرا کشته است انده
با من نکند مهر که اغیار نخواهند ای بوالهوسان دور شوید از من مسکین مردان
رهش رونق بازار نخواهند ما را هوس انجمنی نیست که عشاق جز خلوت و درد
دل کله یار نخواهند کوثر بر زاهد چه حدیث می معشوق این طایفه جز جبه
ودستار نخواهند منصور ازان بر سر دار است که خوبان ارباب وفا جز بسر دار نخواهند
تا باشدشان عهد جفا خیل نکویان جز عاشق بدنام گنهکار نخواهند انها که
ز خون دلشان هست بدامان صد جز من گل گلشن و گلزار نخواهند جان بر
خود که صنعتگار عاشق در کوی بتان درهم و دینار نخواهند **فایده** بدانکه اهل
از علوم خمسه محتجبه علومی است که اول هر یک از حروف کلمه سر است و ثانی و ثالث هر یک
اشاره بدو بای علم است و اخرین هر یک اشاره بنوعی طالبانست بطلب بدانکه
در علوم خمسه مذکوره بسیار احتیاج بقلم داود و دانستن ان می شود و قلم مذکور را

زيت غار

در جائی بیان ننموده اند و عنه حروفان باین ترتیب این است شمع زیتون سون

[illegible] فالاتر علوم حسنه مذکوره

نسبا وغرلا ولا مذکور می شود ومراد از لاشرقیه ولاغربیه است که [illegible]

[illegible] باشد خروع بید انجیر است که از کوچك تر نامند و فلقطر یعنی بادروج

وان پیش رنده کارها است بلغت یونانی ومراد اسمائی چند است که در هر کاری معین است

وبروج الصنم لفاح است وحلبه شنبلیله است که دیتیم [illegible]

[illegible] و بر کاغذ سفید چیزی از ان نوشتیم هیچ ظاهر نبود بعد از جفاف و

بعد از جفاف نزدیك بنار بردیم خطی در خوش رنگ واضح شد با مذکور [illegible]

[illegible] ضم ساختیم یعنی حل در ان کردیم و نوشتیم و نزدیك به [illegible]

بردیم خطی سبا مایل بزردی خوش رنگ ظاهر شد و هر چه بیشتر حرارت دران تاثیر

کرد سبا تر شد و چون اب بر ان مالیدیم سبا خوب شد و چون تجربه شد و گوگرد اب

[illegible] و نوشتیم چیزی ظاهر نبود و بعد از ان که با تش داشتیم بعد از جفاف

خطی زرد مایل بسرخی در نهایت وضوح و خوش رنگی ظاهر شد و قبل از جفاف در ذی قلیلی

بسبا مایل ظاهر شد **فائده** بدانکه اوج ستاره مکانی است از فلك ان که دورترین موضع

است از ان فلك از زمین و حضیض نزدیکترین مواضع است و حضیض همیشه مقابل او

است کوکب چون از حضیض گذشت صاعد می شود و چون نشیب برج طی نمود با وج میرسد

چون از اوج گذشت هابط می شود و چون نشیب برج طی نمود بحضیض میرسد و اوجات

ثابت نیستند بلکه متحرکند بحرکت ثوابت مگر اوج قمر که از حرکتی سریع کند چون در

حال تحریر بجز رساله که در سنه یکصد و شصت و هفت جلالی بهرام نوشته بود حاضر

بنود تا اختلافیکه بسبب رصد ها هم رسیده ملاحظه شود اوجات و حرکة انها را بنحو
که در انجا ثابت بود نوشته شد هر کس هر وقت خواهد بحساب موضع اوجات را تعیین
میتواند نمود در انجا گفته که اوج غیر قمر هر سال پنجاه و چهار ثانیه و هر ده سال نه دقیقه
و هر شصت و شش سال هشت ماه یک درجه طی کند و مواضع اوجات در سال صد و شصت
هفت جلالی اینست اوج زحل اوج مشتری اوج مریخ اوج شمس و زهره اوج عطارد
و مخفی نماناد که بحساب مذکور چون حرکت اوج هر یک صد سال یک درجه و نیم می شود در سال
تحریر این کتاب که سنه هفتصد و بیست و نه جلالی است پانصد و شصت و دو سال
از تحریر و سال مذکوره گذشته اوجات هشت درجه و بیست و پنج دقیقه و چهل و هشت
ثانیه حرکت کرده خواهند بود و چون نوع ثوانی نماند چون از نصف متجاوز است هشت
درجه و بیست و شش دقیقه حرکت اوجات خواهد بود پس مواضع اوجات باین نحو خواهد بود
زحل مشتری مریخ شمس و زهره و عطارد **فائده** بدانکه جوزهر هر ستاره کان
نقطه ایست که مدار انکوکب و ان نقطه با مدار آفتاب تقاطع کند و ان در دو نقطه
متقابل باشد ان نقطه که چون کوکب از ان گذرد شمالی آفتاب شود راس خوانند و ان
دیگر را ذنب و موضع جوزهر قمر از تقاویم معلوم می شود زیرا که راس قمر را نویسند و اما
کواکب خمسه متحیره حرکت جوزهر ایشان چون حرکت ثوابت باشد و حرکت اوجات در سال
مذکوره مواضع جوزهرات در سال یکصد و شصت و هفت جلالی باین وضع تعیین نمود
جوزهر راس زحل مشتری مریخ زهره عطارد و ذنب هر کوکبی مقابل راس است
و بنا بر انچه در اوجات مذکور شد مواضع جوزهرات در حال تحریر این کتاب چنین
می شود زحل مشتری مریخ زهره عطارد **فائده** در معرفت اقبال کوکب و ادبار

حرىد حرله ١٤ ٣٤ ٣٠ ١/١

ان کوکب

ان دو كوكب خالى السير و وحشى السير اقبال كوكب آن بود كه در صورت طالع در وتد يا مايلى
الوتد باشد و ادبار آن بود كه ستاره از اتصال ستاره كه در وتد يا زائل از وتد باشد
خالى السير چنان باشد كه ستاره از اتصال ستاره بر گردد و تا در آن برج بود به هيچ ستاره
اتصال نكند و وحشى السير چنان باشد كه ستاره در برجى باشد كه تا در آن برج است هيچ كوكب
ستاره بآن نظر نكند و اين حال بيشتر بقمر رسد **فائده** در معرفت نقل نور و
و جمع نور و رد نور و منع نور اما نقل نور آن بود كه ستاره سريع السير از ستاره بطى منصرف
شود و بستاره ديگر اتصال كند پس ستاره اول نقل نور از دوم كند و بسيم دهد مثال
آن قمر در دوازده درجه سنبله و مشترى در ده درجه جدى و زحل در پانزده درجه
جوزا پس قمر در حالكه در ده درجه سنبله بود حاق تثليث بود با مشترى و از او
برهنه شده و با نصراف تمام رو باتصال زحل دارد بتربيع چون بپانزده درجه سنبله
رسد منصرف است از مشترى و متصل است بزحل پس نقل نور از مشترى بزحل نموده
و جمع نور آن بود كه ستاره سريع السير متصل شود بستاره كه از آن ابطا بود و آن ابطا نيز
متصل شود در اين حال بستاره ابطا از خود پس ستاره دوم نور اول را بسيم دهد
با نور خود مثال آن قمر در حمل بهفت درجه و زهره در جوزا بده درجه و مريخ در سنبله بپانزده
درجه پس قمر متصل است بزهره بر تسديس و زهره بمريخ بتربيع و اين را نقل نور نيز
گويند و نقل را دو قسم ميكرده اند و رد جمع و نقل هر دو ستاره اول و سيم اگر چه نظر و
اتصالى نيست اما گويند امتزاج اتصال ميان ايشان حاصل مى شود و رد نور آن بود كه ستاره
در يكبرج باشد و ستاره ابطا در درجات بيشتر باشد بعد از آن كوكب ميانه رود و پس كوكب
سريع و كوكب سريع خواهد متصل شود بهر دو بقران كوكب ميانه رود و هر يا اتصال آن

کند پس گویند بحکم اقربیت مانند و وقت دفع اتصال سریع را بطی کرد تا اول بخود ان
متصل شود بعد از ان بطی مثال ان مشتری در چهارده درجهٔ قوس و مریخ در دوازده
درجه ان و قمر در ده درجه ان و منع ان نیز بود که دو کوکب سریع و بطی در برجی باشند
متصل بقران و کوکب دیگر از برجی دیگر ناظر تا بهر دو پس کوکب سریع متصل بقران مانع
شود که کوکب ناظر نظر کند بطی بفضیلت قران با انکه دو کوکب در یکبرج باشند
کوکبی سریع تر بان کوکب بطی تر باشد از ان دو متصل شود بنظری و اتصال اول را مانع
منع کند و منع دلیل قوت مانع و ضعف ممنوع است **فائده** بدانکه کتب مشهوره که
قدماء در علوم خمسهٔ محتجبه نوشته اند بسیار است از انجمله انچه در علم اول نوشته شده
سبع و سبعین و بحث جابری و شذور الذهب و مکتسب و رسایل جلدکی و بحر بطی
منزه و اشعار خالد بن ولید و طغرائی و مولوی سلطان ولد و ابن عمویه و غیر ذلک و در
علم ثانی ذخیرهٔ اسکندری و مصحف هرمس الهرامسه و طلسمات طمطم الهندی و البس ۴ دجنبره
اسکندرانی و هیاکل و تماثیل ابوبکر بن علی و مانند اینها و در علم سیم شاملین شامل
و مکالی و قضای سر مکتوم و رسایل هلالیهٔ عنزان و در علم چهارم نوامیس افلاطون
و مختصر جالینوس و عشر مقالات و خلاصهٔ کتب بلیناس و غیر ذلک و در علم پنجم رسایل
خسروشاه سماوی و جبل و دکوکب دابن عراقی و غیر اینها است و کتاب سحر العیون ابی عبد
الله المغربی که بلباب ابن الحاج مشهور شده مشتمل است بر رابع و خامس و رسالهٔ غیبی
الحقایق و ایضاح الطریق از مؤلفات حکیم ابوالقاسم احمد السماوی جامع اینها است با
زواید و کتاب سرار قاسمی از مؤلفات ملا حسین کاشفی که بامر شاه قاسم انوار جمع نموده
مشتمل است بر بسیار از فواید علم و امروز انکتاب در نزد عامه بکذب و عدم اعتبار مشهور

است وسبب این تصریح بعضی از غرایب است که در نظرها عجیب می‌نماید علاوه بر
اینکه بعضی در صدد امتحان و تجربه بر می‌آیند بدون وقوف کامل در معنی آنها
دوائی با تشخیص او و غیر بلکه بمجرد اینکه دوائی را از عطار گرفتند در صدد امتحان
بر می‌آیند حال اینکه شناختن ادویه و مقدار آنها و تمیز خوب و بد و خالص و ممزوج
آنها کار هرکسی نیست و علاوه براین بعضی از آن محتاج بعزایم و اسماء و دعوات
و امثال اینها است که نوشتن آنها بقلم خاص و وقت مخصوص میباید باشد
علاوه براینکه بتفاوت یکنقطه یا مثل آن یا بلا حرکت در خواندن مختلف می‌شود و
بعضی از عزایم موقوف باجازه است از استاد کامل و اکثری بسته است بنظرات
کواکب و اوقات آنها و تشخیص اینها بمجرد تقاویم متداوله که صحت و سقم آنها معلوم
نیست صورت ندارد و امثال ذلک حدیث روی فی الکافی قال انشد الکمیت ابا
عبدالله ع شعرا فقال اخلص الله لی هوای فما   اغرق نزعا ولا تطیش سهامی فقال
ابوعبدالله ع لا تقل هکذا فما اغرق نزعا ولکن قل فقد اغرق نزعا فلا تطیش سهامی
توضیحه ان النزع مد القوس و اغراق النازع استیفاؤه فی المد وطیش السهم عدم اصابته
الهدف وعدوله عنه و اغرق فعل ماض من الاغراق والمستتر فیه راجع الی الله و الی هو
او فعل مضارع منه علی صیغة المتکلم ومراد الکمیت شکر الله سبحانه فیقول انه سبحانه
جعل لی هوای خالصا بحیث یکون کل امر علی هوای بدون سعی منی حتی ان الله سبحانه
او هوای ما استوفی فی مد القوس نحو الهدف او انی ما استوفی فیه ومع ذلک یصیب سهمی
الی الهدف فنهی ابوعبدالله ع لاجل ان الله سبحانه اجری الامور علی وفق الاسباب واصابة
السهم الهدف بدون استیفاء مده نحوه مخالف له وقال اشکر الله سبحانه علی تهیئة الاسباب

لك وقل قد استوفى سبحانه في مد القوس نحو الهدف لي ووفقني لاستيفائه فبعد
ذلك لا تطيش سهامي حديث روى عن النبي ص انه قال لا عدوى ولا طيرة ولا
هامة ولا شؤم ولا صفر ولا رضاع بعد فصال ولا تعرب بعد الهجرة ولا صمت يوما
الى الليل ولا طلاق قبل النكاح ولا عتق قبل ملك ولا يتم بعد ادراك اقول المراد
بالعدوى سراية المرض من انسان وحيوان الى غيره والهامة بتخفيف الميم الجسد اللطيف
يطير بالليل وكانت العرب تزعم ان روح القتيل الذي لا يدرك بثاره تصير هامة
فتطير على قبره فتقول اسقوني اسقوني فاذا ادرك بثاره طارت والصفر بفتح الاولين
حية كانت العرب تزعم انها في بطن الانسان تصيب الانسان اذا جاع وتؤذيه وقيل
اراد به النسيء الذي كانوا يفعلونه في الجاهلية وهو تاخير المحرم الى شهر صفر فهو
الشهر الحرام حديث روى في التهذيب باسناده عن ابي خديجة عن ابي عبد الله ع
قال سأله رجل وانا اسمع فقال اني اصلي الفجر ثم اذكر الله بكل ما اريد ان اذكره مما يجب
علي فاريد ان اضع جنبي فانام قبل طلوع الشمس فاكره ذلك قال ولم قال اكره ان
تطلع الشمس من غير مطلعها قال ليس بذلك خفاء انظر من حيث يطلع الفجر فمن ثمة
تطلع الشمس توضيحه ان السائل لما كان قد بلغه انه اذا جاء وقت ظهور القائم عليه السلام
فهنالك تطلع الشمس من مغربها فكان ينتظر ذلك في كل زمان فخاف ان هو نام قبل
طلوعها من حين ظهوره ع وطلعت الشمس من غير مطلعها وكان هو حينئذ نائما غافلا عنه
ويفوت عنه هذه العلامة فاجابه ع بان هذا الامر بين لا خفاء فيه لان الشمس في كل
يوم انما تطلع من حيث يطلع الفجر في ذلك اليوم مشرقا كان او مغربا ومن ينام بعد
الفجر فهو يرى مطلع الفجر في ذلك اليوم فيحصل له العلم بمطلع الشمس فيه حديث

روى في الكافي عن ابي عبد الله ع انه قال في يوم الثلثا ساعة من وافقها لم يرقأ
دمه حتى يموت او ما شاء الله لم يرقا دمه اي لم يسكن دمه حتى يموت فلعل المراد ان
فيه ساعة من اتفق فيه دمه بحجامة او فصد لم يسكن دمه حتى يموت وفي حديث آخر
في الكافي بعد منه انه قال اقرأ آية الكرسي واحتجم اي يوم شئت أحاديث في العلاجات
المروية في الكافي روى باسناده عن حمزة الطيار قال كنت عند ابي الحسن الاول ع فرآني اتاوه
فقال مالك قلت ضرسي فقال لو احتجمت فاحتجمت فسكن فاعلمته وروى ايضا باسناده
عن الجعفري قال سمعت ابا الحسن موسى ع يقول دواء الضرس فاخذ حنظلة
فتقشرها ثم يستخرج دهنها فان كان الضرس ماكولا منخفرا يقطر فيه قطرات ويجعل
منه في قطنة شيئا ويجعل في جوف الضرس وينام صاحبه مستلقيا ياخذه ثلث
ليال فان كان الضرس لا اكل فيه وكانت ريحا قطر في الاذن التي تلي ذلك الضرس ليالي
كل ليلة قطرتين او ثلث قطرات يبرئ باذن الله وروى باسناده عن ابي ولاد قال
رايت ابا الحسن ع في الحجر وهو قاعد معه عدة من اهل بيته فسمعته يقول ضربت
على اسناني فاخذت السعد فدلكت به اسناني فنفعني ذلك وسكنت عني وروى عن
ابي عبد الله ع يقول تخذوا في اسنانكم السعد فانه يطيب الفم ويزيد في الجماع و
روى عن ابي الحسن الاول قال من استنجى بالسعد بعد الغائط وغسل به فمه بعد
الطعام لم يصبه علة في فمه ولم يخف شيئا من ارياح البواسير وروى عن ابي عبد الله
قال كان رسول الله ص لا يتداوى من الزكام ويقول ما من احد الا وبه عرق من
الجذام فاذا اصابه الزكام قمعه وروى باسناده عن جميل بن صالح قال قلت لابي عبد الله ع
ان لنا فتاة كانت ترى الكواكب مثل الجرة قال نعم وتراه مثل الحب قلت ان بصرها

شعیف فقال اکحلها بالصبر والمر والکافور اجزاء سواء فکحلنا به فنفعها وروی عن
سلیم مولی علی بن یقطین انه کان یلقی من رمد عینیه اذی فقال فکتب الیه ابو الحسن ع
ابتداء من عنده ما یمنعک من کحل ابی جعفر ع جزء کافور رباحی وجزء صبر سقوطری یدقان
جمیعا وینخلان بحریرة یکتحل منه مثل ما یکتحل من الاثمد کحلة فی شهر تحدر کل داء فی
الراس وتخرجه من البدن فقال فکان یکتحل به فما اشتکی عینه حتی مات وروی عن
ابی ابراهیم الجعفی قال دخلت علی ابی عبد الله ع فقال ما لی اراک ساهم الوجه فقال انی بی
حمی الربع فقال ما یمنعک من المبارک الطیب اسحق السکر ثم امخضه بالماء واشربه علی
الریق وعند المساء فقال ففعلت فما عادت الیّ وروی عن ابی الحسن الاول ع قال لیس
من دواء الا وهو یهیج داء ولیس شیء فی البدن انفع من امساک الید الا عما یحتاج الیه

المؤلفه صفائی کاه از راه وفا ذم ما یاد توانکرد   کاهی بنکاهی دل ما شاد توانکرد
صید دل من لایق تیغ تو اکر نیست   در دام جفا اخرش آزاد توانکرد   نالم اکر از ناله
بجم اورم اندل   اما که چه با خوی خدا داد توانکرد   مستم ز می عشق چنان کز سر
مرکم   صد میکده از خاک من اباد توانکرد   انصاف کجا رفت ببین مدعی کردند
جائی که در ان میکده بنیاد توان کرد   منمای بر نظاره کوی خرابات   این ره نه
بهر بو الهوس ارشاد توانکرد   با غیر صفائی مه من عهد وفا بست   دل را بچه امید
دکر شاد توانکرد **وله ایضا** طره نبستند از غمش مسکین دل بیچاره کان
دورد از ستم این در تعب شب الوان رعنان   تا کشته ام دود دل اندرش بر بیکان
هر دم رود   اشک از دو چشمم بر زمین اه از لبم بر اسمان   کفتم بود در خصت که
مرا هم بکویت ساعتی کفتا ادی اما نهم شب زیجمله یاران نهان   کفتم که ابلجوا

[illegible]

دد کعبه باید خانقه کفنام الهی بیا در مغان در مغان از بسکه دد شام

وسحر با لبدم از سوز تدون دد کوی او از نا الدام دد نا لد امد پاسبان دد

استانش روز و شب سودم مجان از بسکه سر هم شده اسرخاک دوه هم تو تو

شدنا استان دد عشق ان ذبیا صنم دینا و عقبی کرده هی من ابصفنا کانوم

بنی اگر بگیوند بان **فائدة** فی ربیع الابرار ان من منافع الذباب انها یحرق وتخلط

بالکحل فاذا اکتحلت المرأة کانت عینها احسن **فائدة** فی حیوة الحیوان ان لحم

العقرب بسمن البقر وطلی به موضع لسعها سکنها من وقته **فائدة** فی حیوة الحیوان

اذا طرح فی النورة ذرنیخ ورماد الکرم وطلی بها الجسد ثم غسل بعدها بدقیق

الشعیر والباقلی وبذر البطیخ مرارا یضعف الشعر حتی لا یکاد ان یعود **من فوائد**

السید الداماد بباید دانست که تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام دد نماز

صلوة بیت والطلاقات صحاب والطلاق وارد یکی ازان الطلاق شایع است که عبارت

است از سی وچهار تکبیر وسی وسه تحمید وسی وسه تسبیح ودیگر تسبیحی که دد

اوراد از سیدة النساء سیدة است ودد اصول معتبره وارد شده است وآن این

است سبحان ذی الجلال الباذخ العظیم سبحان ذی العز الشامخ المنیف سبحان

ذی الملک الفاخر القدیم سبحان ذی البهجة والجمال سبحان من تردی بالنور والوقار

سبحان من یری اثر النمل فی الصفا ووقع الطیر فی الهوا **شعر مشکل** ولدت

امی اباها ان ذا من عجبات وانا طفل صغیر فی حجور المرضعات من کرر هذه الابیات

الاربعة حصل له الفرج بما هو فیه من الشدة وهو من المجربات وکم لله من لطف

فی وجوه الاوراق مع

قال بعض العلماء وقد نسب الی بعض الانبیاء من اشتکی بدنه الاقفال والاغلاق فلا من بوال لیهو ولطف...

من جب الترجح بعد ثلثة ایام اوراه ...طلع من لسع العقرب فی الحجر وعن هواء من هوام السموم فائدة

[illegible]

قال القزوینی فی عجائب المخلوقات ذکروا انه اذا وضع سراج فی غدران اوجبل فوق الماء او فی قناة فیها الضفادع سکنت اصواتها ولا

خفى به وخفاه عن فهم الذكى وكم يسر اتى من بعد عسر ففرج كربة القلب
الشجى وكم امر تساء به صباحا وتاتيك المسرة بالعشى اذا ضاقت بك
الاحوال يوما فثق بالواحد الفرد العلى يوقى فى المثل يرى الناس دهنا فى
القوارير صافيا ولم يدر ما يجرى على راس سمسم ومنها وكنت عدد لما
ومثاله انا اطلب منك لا ما انا ومنها انا الغريق فما خوفى من البلل اذا جاء الورد
ضيرا حضر قوم ثم للاخرين ضيره كام ومنها ترى الرجل النحيف فتزدريه وفى
اثوابه اسد هزبر ومنها اذا كنت لم تزرع وابصرت حاصدا ندمت على التفريط
فى زمن البذر ومنها يما ابند هر شب عزاز بجواب كه بالان كراز ابرده است
ب فى الحديث احتجب بغير حجاب بحجوب هذا اما من باب حجابا مستورا
اى حجابا على حجاب بناء على ان اقصى مراتب شدة الاحتجاب لو كان من تلقاء
حجاب كان لا محالة بحجاب او من باب النعت بوصف الجاد والوصف بحال المتعلق
او من باب التوصيف بالغاية المترتبة فى المشكوة وجد بخط الشهيد ره يرفعه
الى دانيال النبى قال اذا اراد احد كم ان حاجته يقضى ام لا فليقبض على شئ من الحبوب
ويضمر حاجته وياخذ ثمانا ثمانا من الحبوب المقبوضة فان بقى فى يده واحد فهى
للزهرة فالحاجة مقضية وان بقى اثنان فهى للمريخ فانها لا تقضى وان بقى ثلث
فهى للذنب يكون نحسا لا يقضى وان بقى اربع فهى لزحل فانها لا يقضى وان بقى خمس
فهى للمشترى فانها تقضى سريعا وان بقى ست فهو للقمر فانها تقضى وان بقى سبع
فهى لعطارد فانها تقضى حسنا وان بقى ثمان فلا تعرض لها بوجه من الوجوه فانها
وقعت فى التوقف سئل عالم فقيل له ان الله تعالى نزل هل اتى فى اهل البيت

عليهم السلام وليس شيء من نعيم الجنة الا وذكر فيه الا الحور العين فقال ذلك ايمانا
مواجلا لفاطمة شعر لامير المؤمنين عليه السلام الا ايها الموت الذي
هو قاصدي ارحني فقد افنيت كل خليل اراك بصيرا بالذين احبهم كانك تنحو
نحوهم بدليل الا اي ربي يا اهل ودي كيف عهدي لديكم فهل شوقكم نحوي
كشوقي اليكم وهل صرتم بعدي كما صرت بعدكم وهل عندكم وجدي كوجدي لديكم
فان قر عيني مرة بلقائكم سلمنا والا فالسلام عليكم ايضا فابن الفضل منك
تداركت نفسي على اذا اسائت كما اسائت ايضا وكنت ارى ان التجارب عدة
فخانت ثقات الناس حتى التجارب ايضا اذا امسى وسادي من تراب وبت مجاور
الرب الرحيم فهنوني اصحابي وقولوا لك البشرى قدمت على الكريم فائدة قد اتفق
مع الوالد الماجد العلامة طود العلم والتحقيق رحمة الله عليه زيارة العتبات
العاليات في سنة خمس وماتين بعد الالف من الهجرة النبوية واذ رجعنا من المشهدين
المشرفين النجف وكربلاء الى مقابر قريش ومكثنا فيه اياما فارسل قاضي بغداد الذي
تولى قضائه في هذه السنة وجاء من قسطنطنية الى والدي بلغزين من نتائج طبعه
احدهما كان اللغز المشتمل على تولي قضاء بغداد فيها والاخر باسم الدستور الاعظم
سليمان باشا والي بغداد فطلب منه حلهما الاول هذا قد ولى الفقير الحاج اسمعيل
نائب قضاء بغداد في العشر السادس من الثلث الثالث من السدس الثالث من
النصف الاول من تاريخ لو زيد عليه سطح مربع الزوج الاول في الفرد الثالث على
ان يكون احدهما الواحد وضرب جذر المجتمع في الكسور مع العدد الذي لا يتغير في
التربيع والتكعيبات لكان الحاصل معادلا لعدد مجموع جذرها مع ثمانيات الفرد

الثانى من هجرة من نزل عليه السبع المثانى صلى الله تعالى وسلم ما ترنم العندليب
تنغم فاجاب عنه الذى خاطب ثراه بان هذا تاريخ لتثلث مراتب بحيث لو ضرب اولها
فى اوسطها حصل ثالثها ولو قسم ثالثها على اوسطها حصل اولها ويحصل الاولة من
عشر اضعافه على نفسه وهذا عجيب بل من خصائصها عنه ايضا وهذا ايضا غريب اخرها
تصحيف قطرة الدائرة واولها عدد ما فى السماء سائرة نصفه اوسطه حبل معروف
ونصف نصفه حيوان مشهور لو تخلخل بينها مربع الاول حصلت اربعة منها
والاولى والصلوة على جامع الشتات المتباينة والثانى هذا يقول الفقير الى الله وربه ذى الجلال
اسمعيل الشهير بين ذوابه بنائب باصحاب الذهن الوقاد وارباب الطبع النقاد
اخبرونى عن حضرة اصفيه ذى نفس قدسية قد اشتمل على بعض الحروف النورانية
واقله من حروف الزيادة ثالى عقده اشتهر فى الاقطار والافاق واشتاق اليه الكل
على الاطلاق فتارة يكون من الجواهر والاجزاء الفرده واخرى من الاوصاف والاعراض الشائعة
بل هى اولى عن محض الامن والامان واخره حيز الجنس والابدان بل هو نهاية الايقان
العرفان نصفه لثالثه كال شعر وننسها الحمل مثلوه كمال الظهور وقد احيط به
الكمالين حرف من بعض اسمائه او لا دخر النبيين والكامل لو طرح منه مربع الخامس
عادل الباقى تلك الاعراض فجذره اركان القضية وانواع العلوم الفاضة من المبدأ
الفياض على انه لو قسم بقسمين يكمل به الرجل بلا مين مكعب احدهما يزيد على الاخر
كعب م بنصفه والزوج وكعبه عدد خانات الشطرنج مع ان المثلو هو لائقة الحروف مشهور
وفيما بعينها بالعطية من كونه يتساوى فى التربيع والكعاب عشرها العدد الاربع فى الحساب
كله منطق واصم سداسى عند الصرفيين وان زاد على الغمين عند الادباء فتفهم

والوجه

ولو جمع خمس بالاول الذي في البينات كان اشارة الى العدد بين المتحابين او دبر الرابع
ساوى عدد عظام بدن الانسان عند المشرحين ولو طرح عن المنتهى عدد النجوم
بقي اقسام عند المشائين الحكمة او ضعف الخامس عن القوى المدركة ولو طرح عن المنتهى
يتحقق الصفات الذاتية عند المتكلمين او اقسام الخفي والجلي عند الاصوليين ومربع
مسائل كل العلوم عند المتفننين او مسطح مجاري الفكر في الكليات يتحقق [illegible]
الكلية والاجناس العالية والتعريفات وشرائط الانتاجات ولو طرح منه طرفا المنطق
علم شرط التناقض فيما بين القضايا او زيد عليه ضروب معيار العلوم يحصل [illegible]
وابواب المنطق عند البرايا او نصفه يعادل اقسام القرآن والاحكام الشرعية
مخصصات الموصولات او ربعه يعادل علاقات المجاز او مسطح اجزاء العلوم في قيود الامر
الشرعي يتحقق كلية المجازات ولو انزلت من هذا المربع عقم ضروب الشكل الثالث
بقي القضايا الموجهات ولو طرح منه اجناس الحنيفة المتخاصمين عادل الباقي الفنون
العربية واحوال المسند اليه والاستعارات بل قرينته من ترك حدا وامادد ووجات
او ضعفه يحصل عدد جميع الافلاك المحوية بمحدد الجهات ولو طرحته عن تالي المقدم
بقي الوان العوالم كما اشتهر على السنة العامة ومسطح مائتين فيما يساويهما يعادل
بعض العدد التامة بل عدد كان المتحابين والمسائل الجبرية كان مربعهما الخبر الصادق
والراجح والادلة الشرعية ومسطح نصف البروج في ربع دائرتها يعادل عدد ايام السنة
الشمسية ولو طرحته عن الرابع احوال النيرين والكواكب السيارة بقي المنازل القمرية
وشكل المثلو الرابع ثم البرهان السلمي على تناهي الابعاد وان جعلته [illegible]
دل على ما فوق المراد ولو اتفق على طرفي تالي الخامس عمودا وصلت بينهما اشارة الى

طريق ودان الارض بها بى له خودين ولو اخرجت نبله الى غير النهاية الى برهان التشا ع
اللاتناهي في جهة او جهتين وثاني الاول في صناعة اذاعة الذهب كثير الاستعمال ه
ان كان المقدم موصوفا بالكمال وبنفس الاولين يحصل قوس الارتفاع وباربعة
امثاله يظهر دائرة البروج في الكرة والاسطرلاب بلا نزاع بل يتحقق بعشر الثاني الافق في
جميع البقاع وثلث خمس الاول معرب عن الاوضاع وانواع الاعراب في اصناف الاسم و
الفعل من حيث الباب بل هو نص فيهما يوقف به على المعنى في اقسام اللفظ الاصولي
بالمعنا وثلاثة اباعيد يساوي عدد من يجب عليه في الشرع بل ما يجب فيه الزكوة و
بنصفه يحصل ما به الزكوة ولو اضيفت الى خمس الاول ثلثه عادل عدد اجناس الشعر
ولو طرح الفرد الثاني عن الرابع بقي عدد انواعها وهي الاعاريض وجمعت الاول والثالث
مع الخامس حصل عدد اصنافها وهي الضروب وجمعت الثانيين مع الرابع حصل
عدد عوارضها وهي الزحافات ولو طرح الزوج الاول عن الرابع بقي عدد انواع المجتث و
بنصف الثالث يتحقق الدوائر بلا شك مع ان خمس الاول يعادل اجزاء القافية لا
وقد اجاب عنه ابو الماجد العلامة طاب ثراه الغازا ايضا فقال هذا اسم حضرة ا صفته
الخدام مخصوص بملك لا ينبغي لاحد من الانام اوله بالكمال موصوف وثانيه عظم في
الانسان معروف وثالثه كوكب في السما مع انه نصف سدس الفلك الاقصى و
رابعه اعظم العروض وغاية الارتفاع مع انه ثلثا كل منهما بلا نزاع واخره اول سورة
من القران مع انه حيوان له في السماء دوران وفي الما جريان ثلثه فعل وثلثه اسم تام
وثلثه الاخر حرف بالكلام ونصفه الاول سورة من القران ونصفه الاخر عضو من
الانسان واول النصفين مجذور والثالثة مع انه ينقسم الى مجذور وزوج وزوج

ونصف

ونصفه اخره مجد ودلنصف ثالثه مع انه ينقسم الى مجد ودين فرد وزوج ولو زيد
على ثانيه
ثالثه لحصل رابعه ولو زيد على رابعه لوجد سادسه ولو زيد على سادسه صار اوله
ولو زيد على اوله صار قطر الدائرة ولو نصف صار عدد ماء في السماء سالوة نصفه
ثالثه كال شعوركي ونصف اخره له كمال اسمي قبلة المجره وقلب قلبه بحر نصفه الاخر
الاسم لو نقص ضعف خامسه عن عشرة امثال اخره حصل عدد ما لو وجد بطل الشكل الحاري
وصار اعظم الابعاد اقصرها وكان طوالع بعض المطالع مساويا له واعظم منه و
يحصل نصف ثالثه من زيادة عشر امثاله على نفسه من نقصانها عنه بخمس ثالثه
يساوي الانوار القوام بهاء الاشراف وثلث ثانيه يعادل عوالي الاجناس
بالاتفاق ربع رابعه يساوي الحروف المهموسة وخمس سادسه يعادل المنازل النحو
نصفه زوج ونصفه فرد مع انه مساو بان هذا عجيب بل كل منهما ان زيد نقص من
الاخر وهذا عجيب والله الموفق للوصول الى وفيه ضبب المجنون العامري
اجمل رضا سادي منها جمالها فكيف بدا رحل منها جمالها وقد كنت لا ارضى
بوصل مقطع وها انا راض لو اتاني خيالها لغز باسم النبي وما شيء لم يعرف
وفي تصحيفه بعض الشهور اذا اسقطت خمسه تجده مسبح في السما وفي الطهو
اوله واخره سواء وباقيه يسبح في الصفيه قال الجاحظ يقال للاشياء كلها ثلث طبقات
جيد ووسط ورديء والوسط من كل شيء اجود من رديه عند الناس الا الشعر
فان رديه خير من وسطه ومنه قيل شعر وسط فهو عبارة من الرديء قال النبي صلى الله عليه
لا ما لي تحب عائشة قال الاما لي ترضى ان احب امراتك قال لا قال فلم ترضى لي
لا ابقا بحرم رسول الله صلى الله عليه واله ولا ترضى بحرمك كان اسحق بن فروة

ان يقول
فكيف بدا رمنها جمالها
١٢

منها فقال لاعرابي یوما وهو یمازحه اتشهد بما لم تره عینك فقال نعم اشهد ان
اباك فعل بامك ولم ار ذلك فحلف ان لا یمازح احدا ضمیری گر نه فریب وعده
روز جزا بودی تو سوی بدن که آوردی جان کز نپای بکجهان خواهم و چندین امان وحشی
اندوه نگار کاین جهان جان را بران جان و جهان سازم نثار وحشی کرد
نقشبند بطرف دامن از اذکان گوی انداز د فلك بنیاد این ویرانه را می زطل
عشق خوردن کار هر بی ظرف نیست وحشی باید که گیرد بر لب این پیمانه را میر
حیدر کاشی زاهد نکند گنه که قهاری تو ما غرق گناهیم که غفاری تو
او قهارت خواند ما غفارت ای یکدام نام خوش داری تو لطیفور ابجدی
بنمای بین که ساقی از لب قدح پر زد خون در پیاله ما در باغ مردم راعی ابجدی
از دل عاشق بیچاره چرا او واپس که روزگارش زده است وامجداً ان قریة
قریبة من قصبة نواق بینهما ثمانیة فراسخ تقریبا ملك قمی واشیانه بلبل ز نسیم
باد دو کفت که غمانش ستر لخراب می باید والهی قمی در بیضه بود جفت
بیکوش نگذاشت که بال و پر برآدم بگذار که دست دل بگیرم ز این وادی پر خطر
برآدم لا ادری ای تواند جهان بیچ اندر هیچ هیچ بن هیچ بن هزاران هیچ این
همه باد بر هوس کرچه و بن تکبر من بموت زچه ایضا انجهان و مثال قر در
گوی کشاده وان قطار قطار این یان منزنهٔ هیچ مخلب وان یان منزنهٔ هیچ
منقار آخر کار بربند همه و ز همه باز ماند این مرداد قال شیخنا البهائی
فی کتاب مفتاح الفلاح فی تفسیر سورة الحمد عند بیان النکتة فی تقدیم قوله تعالی
نعبد علی نستعین ان الوجه فیه ان یتوافق مثلو الحرف الاخیر فی جمیع الای ثم قال و

هذه النكتة انما يصح على ما هو الاصح من كون البسملة جزء من السورة اقول سبب ذلك
انه اذا لم يكن البسملة جزء من السورة فيكون قوله انعمت عليهم واحدا من الايات للاجماع
على ان الحمد سبع ايات بل صرح به في القرآن حيث سماه بالسبع المثاني واذا كان عليهم
اية فلا يكون متلو الحرف الاخير في الجميع حرف الياء حتى يلزم ذلك في تسعين عطاء املی
بود عين عفو تو عاصی طلب عرصهٔ عصيان اگر فهم از اين سبب چون بستان
دهدم پرده ساز هم بدست خود دهدم پرده باز رحمت او تشنه دهد ام اب
خواه ابروی خويش بردم از گناه **سعدی** نداني که شوريده حالان مست چرا
برفشانند در رقص دست گشايد دری بر دل از واردات فشاند سر دست
بر کاينات حلالش بود رقص بر ياد دوست که هر استينش جانی در اوست
ابهام الجامی معنی ذرذرتا ... مقبلی کو بود بو ذا متثال ... تو ادب
بوذراست **قال** بعض الاكابر اذا صادف المعاملة الى ستر حقة الجوارح القلب اقول يريد
ان الجوارح تصير مستريحة بالاعمال والوظايف البدنية لاعتبة فيها غير مستقلة لها
بل مستلذة بها **غزالی مشهدی** خاک غم الود کمی بخنند شب غم از عشق و
او بخنند دل بان رشحه غم اندود شد بود کبابی که نمک سود شد دیدهٔ عاشق
که دهد خون ناب هست همان خون که چکد از کباب بی اثر مهر چه ابر چه گل
بی نمک عشق چه سنگ چه دل ناله ز بيداد نباشد پسند چند دل و دل نه
چه دردمند هر که نه مشغول باين دل شود کش نبرد کره چه عاقل شود **شيخ
احمد غزالی** تا يافت جان من خبر ذوق نيم شب صد ملک نيم روز بيکجو نميخرم
پردهٔ ناموس نکم مانع ديوانگی بگذار تو بيم کن وان ننگ عقل و اينها **شعر**

ضیا تمام هلال یکشبه را کو قمر بی سه سازی شفق قمر و نشد صبح دوم طلوع کند

کو بامر اوان هلال زلف باشد و از سر عارض و از شفق سرخی عارض و از صبح دوم

بیاض بناگوش و کردن **فائدة** بدانکه هر کوکبی از سبعه کواکب را شرف در برجی باشد

و مقابل شرف برج هبوط باشد و تفصیل شرفها از این بیت معلوم می شود فلو

بجیه خطکح سصبط هیاکن دهبراج سبیح و شرف ذنب در سیم درجه قوس است

فائدة هر یک از نیرین را یکخانه و از خمسه را دو خانه و مقابل هر خانه وبال و ...

چنانچه از این بیت معلوم می شود صفر زخ او هجر در جنبای جهد طبل آن خانه

هر دو بالای عدبل و این شعر هم دلالت میکند حمل و عقرب است با بهرام قوس

و حوت است مشتری را دام تیر جوزا خوشه در سرطان خانه آفتاب شیر مدام ثور و

میزان چه خانه زهره است مر زحل راست جدی دلو مقام **وفي الحديث**

یا مطلقا وصالنا راجع ویا محلفا علی هجرنا کفر ایمانا ابعدنا ابلیس لانه لم یسجد لک

فواعجبا کیف صالحته و هجرتنا **قیل** لشخص ما الفرق بین المایح والماتح قال الفرق

بینهما کالفرق بین نقطتیهما فقول المایح من یستقی من البئر فی الاسفل ای یدخل البئر

و یستقی والماتح من یستقی من اعلاها بالدلو والحبل **ابن عباس** گفته است نعم

میگفتند مقام بلی کافر می شدند و جهت اینست که بلی موضوع است از برای ابطال

نفی و اثبات منفی و نعم از برای تصدیق مخبر **شعر مشکل** شخصی بغلام خویش گفتا

زن خواه زن خواست غلام شاط مدنا کاه که خاصه رضا ندادعقد نیست صحیح

و خواجه رضا داد نکاح است تباه **حدیث مشکل** ان الله خلق الدنیا فی ستة

ایام ثم اختر لها من ایام السنة فالسنة ثلثمائة واربعة وخمسون یوما واختر منزلها

من دار ابي عبد الله ع حديث وفي الكافي باسناده عن عجلان قال دخل رجل
على ابي عبد الله ع فقال جعلت فداك هذه قبة آدم عليه السلام قال نعم ولله قباب
كثيرة الا ان خلف مغربكم هذا تسعة وتسعون مغربا ارضا بيضاء مملوة خلقا [illegible]
بنوره لم يعصوا الله طرفة عين ما يدرون خلق آدم ام لم يخلق يبرؤن من فلان
وفلان حديث وفي الكافي باسناده عن ابي عبد الله ع عن النبي ص انه قال ان هذه
الارض بمن عليها عند التي تحتها كحلقة ملقاة في فلاة وهاتان بمن فيهما ومن عليهما
عند التي تحتها كحلقة ملقاة في فلاة والثالثة حتى انتهى الى السابعة وتلا
هذه الاية خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن والسبع الارضين ومن فيهن و
من عليهن على ظهر الديك كحلقة ملقاة في فلاة والديك له جناحان جناح في المشرق
وجناح في المغرب ورجلاه في التخوم والسبع والديك بمن فيه ومن عليه على الصخرة كحلقة ملقاة
في فلاة والسبع والديك والصخرة والحوت بمن فيه ومن عليه على البحر المظلم كحلقة
ملقاة في فلاة والسبع والديك والصخرة والحوت والبحر المظلمة على الهواء الذاهب
كحلقة ملقاة في فلاة والسبع والديك والصخرة والحوت والبحر المظلمة والهواء على
الثرى كحلقة ملقاة في فلاة ثم تلا هذه الاية له ما في السموات وما في الارض
وما بينهما وما تحت الثرى ثم انقطع الخبر عند الثرى والسبع والديك والصخرة و
الحوت والبحر المظلم والهواء والثرى بمن فيه ومن عليه عند السماء الاولى كحلقة في فلاة
وهذا كله والسماء الدنيا بمن عليها ومن فيها عند التي فوقها كحلقة في فلاة
وهاتان السماءان ومن فيهما ومن عليهما عند التي فوقهما كحلقة في فلاة وهذه الثالثة بمن
فيهن ومن عليهن عند الرابعة كحلقة في فلاة حتى انتهى الى السابعة وهن ومن فيهن

[illegible]

ومن

وعليهن عند البحر المكفوف عند اهل الارض كحلقة في فلاة في وهذه السبع والبحر المكفوف
عند جبال البرد كحلقة في فلاة وتلا هذه الاية وينزل من السماء من جبال فيها من برد
وهذه السبع والبحر المكفوف وجبال البرد عند الذى تحار فيه القلوب كحلقة في
فلاة في وهذه السبع والبحر المكفوف وجبال البرد والهواء عند حجب النور عند
الكرسى كحلقة في فلاة ثم تلا هذه الاية وسع كرسيه السموات والارض ولا يؤده
حفظهما وهو العلى العظيم وهذه السبع والبحر المكفوف وجبال البرد والهواء وحجب
النور والكرسى عند العرش كحلقة في فلاة وتلا هذه الاية الرحمن على العرش استوى
مثنوى گرچه شمعم ميكداز رخ انتظار گرچه چنگم مى نوازى در كنار
هرچه ميخواهى بكن بر جان من من غلام تو و تو سلطان من **فائده** بدانکه کتبی که در
علم اعداد نوشته شده و تالیف شده بسیار است مثل سجنجل
و محبوب و دایره سبلبه و کشف المعاد فی تفسیر ابجاد و کتاب الیقین و غیر اینها و از
جمله شمس المعارف کبری و صغری و تعلیقه کبری و صغری و لمعه نورانیه و خواص
سور قرآنی و الواح الذهب تالیف شیخ شرف الدین ابو العباس احمد بن علی القرشی
البونی است و تیسیر المطالب تالیف ابو عبد الله محمد بن محمد بن یعقوب التونسی المغربی
و کتاب المدخل تصنیف محی الدین محمد بن علی العربی است و اللمحة تالیف تقی الدین
عبد الله بن علی بن المحسن مجتبی است و سر الفنون و الجوهر المکنون تالیف ابو حامد
محمد الغزالی است و در النظیم فی منافع القرآن العظیم تالیف ابو السعادات عفیف
الدین عبد الله بن اسعد التمیمی الیافعی است و خواص اسماء الله تصنیف مولنا
یعقوب چرخی و سر الایات تالیف یکی از تلامذه ابن عباس است و کتاب هیاکل و

ابجاد

قلبی

تماثیل تالیف ابو بکر بن علی بن وحشیه و غیر ذلک و از کبار اهل این فن است نجیب الدین
حسین سکاکی و سید حسین اخلاطی و صاین الدین الترکه و مولانا حسین کاشفی و ولد
او صفی الدین و غیرهم **فائده** بدانکه طریق استعاده از حروف و اسما و ایات سه طریق
است طریق اول توجه بارواح و حقایق آنها و توصل جستن بصورت مثالی ایشان که در
عالم برزخ دارند و این را طریق تخیلی خوانند و این مخصوص اهل کشف است و شیخ
ابو عبد الله مغربی در کتاب تیسیر المطالب این مبحث را ذکر نموده و از برای هر حرفی
خلوتی معین ساخته دویم طریق تلاوت که از طریق کلامی خوانند سیم طریق کتابت که
از طریق کتابی خوانند **فائده** بدانکه هر طالبی که میخواهد از حروف و اسما الله و ایات
تحصیل مطالب نماید بهر یک از طرق ثلثه باید چند چیز مراعات کند ۱ قلت طعام و
تقلیل آن ۲ ترک حیوانی ۳ اجتناب از بقولات کریهة الروایح چون سیر و پیاز و کندنا
و امثال آن ۴ طهارت بدن و لباس و منزل و وضو یا غسل قبل از عمل ۵ حلیت
جامه چون کفنها که اگر لباس شسته از وجه حلال نباشد اثر نبخشد ۶ تعطیر ۷ آنکه
منزل از آلات دنیویه و مصالح معاش بالمره خالی باشد و از حشو و خاشاک و فتنها پاک باشد
۸ ملاحظه زمان از ازمنه شرعیه مثل ایام و لیالی شریفه و ازمنه حکمیه مثل ملاحظه
طالع وقت و ساعات مسعوده و ملاحظه شرف و هبوط و قوت و وبال کواکب ۹ ملاحظه
مکان شریف ۱۰ خلوت خصوصا از عوام و نسا و اطفال ۱۱ استقبال ۱۲ اخفا عمل و
کتمان آن از آشنا و بیگانه و این واجب شرط است ۱۳ بخور سوختن در جائیکه لازم
باشد و بعضی در جمیع اعمال خیر سوختن بخور خوشبو و در جمیع اعمال شر سوختن بخور بد
کریهه لازم دانسته اند ۱۴ صبر و تاخیر و عدم تعجیل و ملول نشدن از تاخیر ۱۵ افتتاح

واختتام عمل بذکر و تسبیح و صلوات **فائده** بدانکه طریق کلاثی بر دو قسم است حصری
واطلاقی حصری عبارت است ازانکه از برای قراءت نصابی معین باشد بعددی
خاص و در این قسم تا قراءت بانعدد نرسد نتیجه بران مترتب نکردد و اکر از نصاب
در کذرد فائده مترتب نکردد و رعایت عدد از اعظم شرایط است و اکر در بین
حرف زند عمل باطل شود و باید از سر بکیرد و اکر چه بی اختیار تکلم کرده باشد و اکر
حاجتی اتفاق افتد و عمل طول داشته باشد و یکشبانه روز باشد و فانکند وقتی
معین قرار دهد در بین اوقات از کلام فضول و شر اجتناب کند و اطلاقی آنست
که قراءت بعددی خاص اختصاص نداشته باشد و در این قسم با خود عددی
مقرر سازد که در وقتی از اوقات شب و روز بقراءت اشتغال نماید و در اثنا
سخنی عند الضروره اکر کوید ضرر نداشته باشد **فائده** بدانکه خلوت در اکثر
برهان کلامیه و از ورای زنان از شرایط کلیه است باید تا عمل باتمام نرسد از خلوت
بدون ضرورت بیرون نیاید و باید وسعت خلوتخانه بقدری باشد که تواند
ایستاد و نماز کذارد و زیاده بران نشاید و باید یکدر داشته باشد و روزنه
و فرجه دیکر نبود و از مردم و مواضع ازدحام دور باشد **فائده** بدانکه اقلامی که
ارباب علوم غریبه وضع کرده اند بجهة اخفای علوم با فواید دیکر سی قلم است
باین تفصیل ۱ آداودی ۲ قلم عبری ۳ و ۴ و ۵ سریانی و ان سه نوع است ۶
یونانی ۷ قلقطریات که یونانیان وضع کرده اند ۸ قلم جابرجان ۹ عبرانی ۱۰ اصنافی
۱۱ سبتی که دایره سبق را بان قلم نوشته اند ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ بلیوی و ان سه نوع است
۱۵ عبادی ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ قلم ریحان و ان پنج نوع است ۲۱ قلم سنبل ۲۲ و ۲۳

[illegible]

۲۳ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ قلم طلسمات و آن نیز پنج نوع است ۲۷ قلم حمیری ۲۸ قلم
طبیعی ۲۹ قلم زمام ۳۰ قلم کاشفی **فائده** عامل باید که چون بیکی از اعمال کتابی
عمل نماید قلم نو اختیار کند که هنوز از آن تراشیده باشند و بآن حرفی نوشته باشند
و غیر از این عمل اثر نبخشد و همچنین قلم فولاد نیز باید از وجه حلال باشد و الا در
لطفیات اثر نکند و در قهریات رجعت کند **فائده** باید عامل لون مداد را مراعات
کند و در اعمال لطفیه کتابت بلونی کند که منسوب بکواکب سعد است چون سفید و سبز
و زرد و اعمال عداوت که تعلق بکواکب نحس دارد چون سیاه و کبود و سرخ و ملاحظه بلونی که
حلیت مداد نیز از لوازم است **فائده** بدانکه هر سه حرف از حروف بیست و هشت
کانه متعلق بفلکی از افلاک تسعه فلک الافلاک را چهار حرف است با این ترتیب
احاد و عشرات و مات و الوف که ا ی ق غ باشد از فلک الافلاک است و دوم که
ب ک ر ش باشد از فلک ثوابت و همچنین تا نهم که ط ص ظ باشد از فلک
قمر است **فائده** بدانکه از حروف بیست و هشتگانه هر چهار حرف تعلق بکوکبی دارد
باین نحو که از ابجد شروع چهار حرف اول از زحل است و چهار حرف بعد از آن از مشتری
و چهار حرف بعد از آن مریخ تا چهار حرف آخر از قمر است و این قول مشهور است و قول
دیگر که بعضی از اهل وثوق دانسته اند که نون و خاء معجمه و دال مهمله و غین معجمه بزحل
منسوبست و ظاء معجمه و قاف و کاف و ضاد معجمه بمشتری و الف و تاء مثناة فوقانیه
و میم و راء مهمله بمریخ و حاء مهمله و هاء و عین مهمله و یاء مثناة تحتانیه بشمس
و شین معجمه و واو و طاء مهمله و ظاء معجمه بزهره و باء موحده و صاد مهمله و ثاء
مثلثه و ذال معجمه بعطارد و جیم و لام و سین مهمله و فاء بقمر **فائده** بدانکه اهل عدد

گویند که هر برجی را عونی است یعنی ملکی که موکل آن برجست و عامل حروف باید به
بعینه هر حرفی بکدام برج منسوبست پس بملک آن برج توسل جوید و نام وی
بتعظیم برد و از وی استعانت جوید و این نخواست ملک حمل شراحیل و ملک
ثور عزرائیل جوزا اسرافیل سرطان نهفائیل اسد سراطیل سنبله شهکیل میزان
سمرائیل عقرب صرصائیل قوس سرطائیل جدی شمکائیل دلو مهکائیل حوت
نغائیل و هفت ملک مقربند معاون ارواح کواکب سبعه سیاره عامل حروف
باید نظر کند که حرف معمول تعلق بکدام کوکب دارد ملک آن کوکب نیز استعانت
بخضوع جوید ملک زحل قهیائیل ملک مشتری سمحائیل مریخ کلکائیل شمس صرفائیل محائیل
زهره سیدبائیل عطارد شیخائیل قمر اسماعیل **فائده** بدانکه هر یک از حروف نیز
عونی دارند و استمداد از ایشان نیز شرطست ا اسرافیل ب جبرائیل ج کلکائیل د
بعضی عنیائیل گفته‌اند د ظاهرائیل ه رعدائیل و دردائیل ز سرفیائیل و امرائیل
بقولی شمائیل ح بتخائیل ط اسماعیل ی ترکیطائیل ک حیذورائیل ل
طاطائیل م روبائیل ن حولائیل س همراکیل ع لوفائیل ف سرهماکیل و
بقولی حسبقائیل ص امحکائیل ق عطرائیل ر اهواکیل ش همراطیل و بقولی حقیقائیل
جبرائیل ت عزرائیل ث میکائیل و بقولی مرقائیل خ سمهکائیل و بقولی تنقیائیل
ذ ادرائیل ض عطکائیل ظ لوظائیل و بقولی میکائیل غ لوخائیل **فائده** بدانکه
هر یک از ایام هفته نیز دو عون دارند یکی علوی و دیگری سفلی و عامل را لازمست
که در هر روزی نام آن دو عون را ببرد و استمداد و طلب از احد علوی روقیائیل روقیائیل
بقاء و بعضی بقاف گفته‌اند و سفلی ابو عبدالله مذهب الاثنین جبرائیل و ابو

عبدالله الحارث وجبرئیل را خادمی است اسم او شمکائیل او را نیز یاد باید کرد الثلثا
سلسائیل بسین مهمله وبعضی نسخ بصاد است وبعضی شمسائیل گویند سفلی
الاحمر الاربعا علوی میکائیل سفلی دو نام دارد زوبعه و برقان و میکائیل را خادمی است
نام وی نوائیل الخمیس علوی صرفیائیل بقا و گویند بقان سفلی السید الشمهورش
الجمعه علوی عنیائیل و سفلی سید عبدالرحمن لقب وی ابیض السبت علوی جصفائیل
بقاء و گویند بقاف و سفلی ابونوح میمون السحاب **فائده** در فوائد متقدمین کیفیت
استخراج بعضی از سهام کرده شده از جمله سهام که استخراج بعضی از احکام از آن
می شود سهم الحوادث است آن از فراید که در تنبیهات ملا مظفر است بر این نهج آمده
که تقویم آفتاب را از تقویم قمر نقصان کنند و ما بقی را بر تقویم زحل افزایند حاصل
موضع سهم الحوادث باشد ولا محیص در وقت اجتماع این سهم مقارن زحل باشد و
در استقبال مقابل آن و از بعضی علوم معلوم می شود که در سهم الحوادث باید تقویم
آفتاب را از تقویم زحل نقصان نموده ما بقی را بر تقویم قمر افزود **اسکندرنامه**
جامی بیا ای جگر گوشه فرزند من بنه گوش بر گوهر پند من صدف وار بنشین
دمی لب خموش چو گوهر فشانم تو من دار گوش شنو پند و دانش بآن یار کن چو [illegible]
آنگه بر او کار کن **وله** ای پهلوی تو دل در پرده سر از این پرده برون ناورده
بگذر از پرده غفلت بدرای باش از این وارث و پرده کشای **وله** بیدل تنی
چه مرا رحمه تو دل بند بهر جزء نتوان یافت اینکه در پهلوی چپ می بینی
بر اگر پهلو او در چینی راستی جوی که در پهلویش دل و جان زنده شود از
بویش دل شود زنده ز بیخویشتنی نثر علوم ببانی ره به بیخویشتنی ورند

بهتر از دو بچراغ جنت خوردن گر تو از خود بنشینی بفراغ روشنائی ندهد دود
چراغ **وله** ای دانده و تو پر خون دل ما دمبدم از تو بود گر گون دل ما وای
ما گر تو فرا موش ندهی بهر خود میل بکارش ندهی ای جهان از صفت ذات تو پر
عالم از حجت اثبات تو پر هیچ جا نیست که غوغای تو نیست پر تو نور دل آرای تو
نیست ای بتوحید تو هر ذره گواه نیست یک ذره بتوحید تو راه در رهت
ذرهٔ نا چیز شدیم کمتر از ذره بسی نیز شدیم ما و بیحاصلی و تو میکنی گو نه فضل
تو کند خود شبکی ما بصورت معنی همه تو همه تو ای همه تو **وله** ای
دل بیکار که هوش ربای روز و شب چشم نه گوش کشای نه بچشم تو دید بدن
آثاری نه بگوشت شنیدن خبری نرگس این چمن کو لب جوی خوش نهاده است
نظر سوی تو بوی نه ز رخسار گلش دیداری نه ز برو چمنش آزاری چو گل
با غنچهٔ که بر سر شاخ صبحدم گوش گشاده است فراخ نه ز بلبل شنوی آوازی
نه ز لب غنچه نهان رازی نکنی گوش نبینی تا چند کور و کر چند نشینی تا چند
چند کاهی ره آگاهی گیر ترک همراهی بیراهان گیر پرده از چشم نهان بین کن باز
بنگر پیش و پس شیب و فراز **وله** ای چه خم چند بر آوازه دهی تا بدآوازه چو
اندر خم دهی چون دهد گوش برون بانگ ز پوست بانگ از شاهد بیمغزی او
است **وله** عارف آن نیست که از خود دفتر است او نکو جسته و از بد رسته
بند هستی و رهستی ساده زاده کون ز کون آزاده نه ز داد و از دادن تا بیری نه
دالطوار دوران تغییری **وله** ای در این دامکه وهم خیال مانده در ربقهٔ عادت
هر سال چند سر در ره عادت باشی تارک تاج سعادت باشی کر ره معادت

ای برازبض و جوهر تو جهان عرض نور توحید پیدا چو نهان راه در بیش هر ذره بگوی انچه خواهی بشنو و لیکن مگوی
گر چه لب خود هم از آن بندند فضل تو بعره انکار زنند

خود برده

خود برده خویش یاد کن خوی خود کردهٔ خویش هست از دولت بوهر ازاده تراست
ماکان علیه العاده ای خوش آنوقت که بی فکر و نظر بردند خواستی زجان تو سرا
کو اگر بر تو کشد تیغ بجنبک بامر صبح گران دم پلنگ ست خود بکمر ادری پاکوه
دو دولت نا اهل از هیچ شکوه هیچ خورشید که بنود ضیغمش خویش را عود نی
بر تیغش خون لعل از جگرش بگشائی نقد کان از کرش بجائی در رسید
باد بهر ذوق بر پیش نفحات زدل عارف بیش از فضایش که زدی هیچه سحاب
از مژه بر تفان در بزی اب و دیگر برده تو در نائی لجهٔ موج بکرم ون ساقی
را رکنی هیچه صبا ز وعد کناد نکهٔ لب تو از ان کشتی دار هر چه القصه شو بند
دهت روی بر تابت از ان قبلهٔ همت باز بیک دل زمبان بردار ی قدم
صدق بجان بردادی پا بنی نرم بخلوتکه راز چند وحدت بنوای تو بسان
و له ای دل اهل اراده بتو شاد بتو نازم که مر یکی و مراد ای زهر سو همه را
روی بتو روی هر ذره ز هر سوی بتو ای در رحمت تو بر همه باز غرقهٔ نعمت
تو شب فراز ای نعمت دولت جاوید همه عمر تو غایت مبد همه نعمت خود
خود مبدا نخوش و در رحمت جنت جاویدان خوش مبتلای من و مائیم هنوز
مانده در خوف رجائیم هنوز ای رضا بخش رضایت که ایشان را بنض و طبع رضا
اندیشان قبلهٔ نعمت کار اگان قاضی حاجت حاجت خواهان دل راضی
بقضایت طلبیم روضهٔ حسن رضایت طلبیم ای سراسیمهٔ شوق تو فلک
سر نه پیچیده ز طوق تو ملک داغ بر جان و دل از شوق توایم بندهٔ داغ و سگ
طوق توایم و له ابخوش آن نجد بر که ناگاه رسد. زخمان بر دل آگاه رسد

ابکه

بلکه بهر شکست کردن آز   سوی کاسه چه صراحیست دان   چرب کامت ذوق
نیست مزه لقمه را از مزه پرسی نیز نه   هر چه بر سفره و خوان تو نهند   هر چه
در کام و دهان تو نهند   بخوری خواه کدر خواه صفی   کاو خر نیست باین خوش
علفی   مرغ باید که سمین باشد   صحن آمیخته روغن باشد   هیچ غم نیست گرش
غصب کنان   سخت دره کشد از بره زنان   میوه باید که بود تازه و تر   چاشنی
وانچه جلاب شکر   هیچ غم نیست اگر دزد لئیم   افکند دختر بستان یتیم   نان
خود با تره و دوغ زنی   ره بکار زغان شاه و وغ زنی   دلق و دراعه هم ار اقی
عطر تو ریبر از افزای   میکشی خرقه پشمینه بدوش   میکشی گوشه فرش دبین
گوش باشد اینها همه دعوی یعنی   عالم و قیم و صاحب معنی   تا فتد ساده
دلی در دام   طعمه چاشت دهد باشام   چون بدل افتد از شهر کرم
با گروهی روی از شهر بد   که فلان هست نیکو کیشان   مخلص و معتقد رو
ز یوصد بار وی از نا داری   تو مرا ورا بار کنی سر باری   کند از مفلسی این بیمایه
رخت خوان کرم مسایه   بهر تو سفره خوان آراید   شربت و میوه و نان فزاید
هم تو از دین و خرد هر دو بری   بنشینی و بدندان بخوری   تف بر این صورت و
سیرت که تو راست   تف بر این عقل و بصیرت که تو راست   نفس را حلقه حلقوم
بری   بر که این لقمه ز قوم خوری   دزدی و راه زنی بهتر از این   کفن دزد کنی
بهتر از این و لمه   ای دلت را سر بیختی نه   جنبش عاقبت اندیشی نه   که بگاه
هی گاه بباغ   مسند آمینی و مهد   فراغ کرده عالم کل منزل دل   ور تو تا عالم
دل صد منزل و لمه بو   که از غیب نویدی برسد   زین چمن بوی امیدی برسد

هست بر ساحت این بوشد کاخ عرصه روضه امید فراخ کار بر خویش چنین
تنگ مگیر ور دم ناخوش او هست مگیر چو نشود موج زنان قلزم جود
کف موج خس این چه وجود روز و شب بر در امید نشین طالب دولت جاوید نشین
تا بنام تو زنند فال فرج قرعه من قرع الباب و لج بهوس کوی طلب نتوان زد
خیمه در کوی طرب نتوان زد هوس این هوسناک بود جان عاشق ز هوس
پاک بود و له ای ملک زاده اقلیم وجود بدر تخت ملک مسجود سایبانها
ی مرتفع چرخ برین تختگاه قدمت روی زمین کوه در خدمت تو بسته کمر
کان پی زینت تو داده گهر ای ز بی مطبخ تو جانوران کله کله بدر و دشت چرا
همه بهر تو و تو بهر خدای یکدم از ربقه غفلت بدرای تا بکی بسته هر خس باشی
بنده هر کس و ناکس باشی کیست خس هر که نخشاد از لست کش بهستی ز عوض
نه بدلست از همه بگسل و با او پیوند بند از بند کش بر خود بند کمال
اصفهانی کسی از تو شب حکایت بدل فگار من کرد غمی از تو داشت بر دل چه
برون کار من کرد تو بدین کمال بودی که بمن چنین توان زیست بجفا چنین
دلبرت دل برد یار من کرد سعدی خوبرویان جفا پیشه وفا نیز کنند بکسان
درد فرستند و دوا نیز کنند پادشاهان ملاحت چو بنخچیر روند صید را
پای ببندند رها نیز کنند گر کنند میل بخوبان دل من عیب مکن کین گناهی
است که در شهر شما نیز کنند جامی نازنین طبع تو را از گله جو نرنجانم هر چه
کردی تو گذشت آنچه کنی هم گذرد فائده یکی از اقلام منقدمه ذکر آنها اینست بطرق
ابجد هوهو [illegible]

مه صح و صح و صح مه ... عحه و ل ... له مه ... صح

مه ... ٧٥ مله صح صح ایضا قلم دیگر بترتیب ابتث ابوابست ... مه ...

ماه مه ... و ... هو ... هوهه مه ... ومه ...

فائده در جمع اعدادی که تفاوت میان ایشان برابر و تیره باشد خواه مبدأ آن از ذی
واحد باشد یا نه آنستکه مبدأ را با آخر جمع کرده در نصف عدد آن اعداد ضرب کنند بلکه از هر عدد
با هر عددی که خواهند جمع کنند طریقه آن چنین است و اگر عدد آخر معلوم نباشد چنانچه
خواهند از چهار بتفاضل پنج پنج تا شش عدد جمع کنند از عدد یکی نقصان میکنند و حاصل را در
تفاضل ضرب میکنند حاصل ضرب عدد آخر است پس آن را با اول جمع نموده در نصف عدد
ضرب نمایند تا مطلوب حاصل شود **فائده** عدد عدل بعرف اهل اعداد عبارتست از عددی که
متساویه حصه دو خانه باشد بر تقدیر اینکه وفق را بالتسویه بخش کنند بر بیوت یکسطر در
مربعات طبیعی و الوفق البته مساوی تمام خانهای مربع باشد یا یکی فائده وفق طبیعی بود یا غیر طبیعی
آنستکه اعداد از واحد بنظم طبیعی تا عدد مجموع خانهای مربع نهاده باشند و غیر طبیعی
آنستکه نه همچنین باشد و طریق استعلام وفق طبیعی هر مربع آنستکه عدد عدل
آن مربع را در نصف عدد خانهای یکسطر ضرب کنند که حاصل مقصود باشد مثلا در مربع
چهار در چهار چون ١٧ را در ٢ ضرب کنند حاصل ٣٤ بود که وفق طبیعی مربع است **فائده**
اهل اعداد چهار صف متصل باضلاع را که اول و آخر سطر طولی و اول و آخر سطر عرضی باشد
ملدو دکرند و چهار صف متصل بآنها از دو کرد دیگر و علی هذا بیوت این ادوار مختلف باشد
در شمار بتفاضل مضروب در دو چهار و از برای استعلام کمیت خانهای هر دوره عدد بیوت
یکسطر از آن را در چهار باید زد و از حاصل ضرب چهار نقصان اکرد تا عدد دور بمعنی بگیرند جمیعا
کنند و هر مربع صحیح الوفق که متضمن مربع دیگر باشد اگر هر دو را از دو اوفاق نمایند که نوع

کرمانند

که مانند صحیح الوفق باشد انرا الممزوج خوانند والا ملفق **فائدة** بعضی از سهمها که ذکر شد و بعضی دیگر نیز هست از انجمله سهم الاخوة بروز و شب از خداوند خانهٔ سیم بگیرند تا بخانهٔ سیم و از طالع طرح کنند سهم الاباء بروز و شب از خداوند خانهٔ پنجم تا خانهٔ پنجم و از طالع افکنند سهم التزویج بروز و شب از آفتاب گیرند تا زهره و در طالع زنان بر عکس و از طالع طرح کنند سهم العبید والاماء بروز و شب از عطارد تا بقمر گیرند و از طالع طرح کنند سهم الخوف بروز و شب از عطارد تا بقمر گیرند و از طالع طرح کنند سهم الخوف بروز و شب از خداوند خانهٔ ششم تا بخانهٔ ششم گیرند و از طالع افکنند سهم بروز و شب از خداوند خانهٔ نهم گیرند تا بخانهٔ نهم و از طالع افکنند سهم العمل بروز و شب از خداوند خانهٔ دهم گیرند و از طالع طرح کنند سهم الاصدقاء بروز و شب از خداوند خانهٔ یازدهم گیرند تا خانهٔ یازدهم گیرند تا خانهٔ یازدهم و در سهم الاعداء از خداوند خانهٔ دوازدهم تا دوازدهم و از طالع افکنند **فائدة** بدانکه در لغت ترکی علامت مصدر ان بود که در اخر ان لفظ ماق باشد مانند کلماق بمعنی امدن و کتماق بمعنی رفتن و در ماق بضم واو بمعنی زدن و بکسر واو بمعنی دادن و ترپنماق بمعنی جنبیدن و همچنانکه در لغت عرب از مصدر ده وجه باز میگردد بعینه در لغت ترکی نیز از مصدر ده وجه باز میگردد و همچنانکه اقرب صیغ عربی بمصدر ماضی است در لغت ترکی امر حاضر مفرد است زیرا که امر حاضر مفرد از هر مصدر که بحذف لفظ ماق حاصل میشود بدون زیادتی چیزی چون کل و کت و ور و ترپن و امثال ان پس اصل امر مصدر است و اصل سایر صیغ امر است همچنانکه در عربی اصل ماضی مصدر است و اصل سایر صیغها ماضی است پس ده وجه که از مصدر باز میگردد باین ترتیب

ذکر می شود امر ماضی مستقبل نهی و نفی جحد استفهام اسم فاعل اسم مفعول و در
زبان دراوین صیغ فرق میان تثنیه و جمع و مذکر و مؤنث نیست پس هر یک از امر و
ماضی و مستقبل و نفی و نهی و جحد و استفهام را شش صیغه است مفرد غایب غیر مفرد غایب
و مفرد حاضر و غیر مفرد و متکلم وحده و متکلم مع الغیر و هر یک از اسم فاعل و مفعول را دو صیغه
مفرد است و غیر مفرد و کلمه اله بفتح لام و سکون ها علامت تثنیه و جمع غایب است
و علامت تثنیه و جمع حاضر رای ما قبل مضموم است با اشباع ضمه یا مکسور است
بدون اظهار واو بلکه اکتفا بمجرد اشباع و علامت متکلم وحده میم ما قبل مضموم با اشباع
ضمه و متکلم مع الغیر خای منقوطه ما قبل مضموم با اشباع یا الف و خا است و چون
دانستی که اصل امر حاضر مفرد است پس میگوئیم امر را شش صیغه است اول حاضر
مفرد و آن مصدر است بحذف ما ق مثل کل و کت یعنی بیا و برو و دوم
حاضر غیر مفرد و آن امر حاضر است بزیادتی واو و نون با واو و نون با اشباع واو بی اظهار
آن مثل کلون و کتون اما از راه در صورت تعظیم مفرد در می آید سیم غایب مفرد آن بزیادتی
یاء و نون با واو و نون با اشباع واو بی اظهار آن مثل کاون و کتون اما از راه در صورت
تعظیم مفرد در می آید سیم غایب مفرد و آن بزیادتی سوت است با واو اشباع چون
کلسون یعنی چهارم غیر مفرد و آن بزیادتی لفظ لر بر مفرد بعد از حذف نون بیاید
چون کلسولر یعنی بیایند و واو در همه اشباعی است پنجم متکلم وحده و آن بزیادتی
میم ما قبل مضموم است بر امر مفرد حاضر با اشباع ضمه چون کلوم یعنی بیایم ششم
ششم متکلم مع الغیر و آن بزیادتی خاء ما قبل مضموم است با اشباع چون کلوخ
با الف و خا چون کلاخ یعنی باهم بیائیم و اما ماضی علامت کلیه آن که در شش

صیغه است

صیغه است دال است که بر امر حاضر زیاد می شود و در غایب مفرد بعد از دال
باء زیاد می شود مثل کلدی و کتدی و در غایب غیر مفرد بعد از دال و یاء الف
له مثل کلدیله و کتدیله و در حاضر مفرد بعد از دال واو و نون مثل کلدون
و در حاضر غیر مفرد واو و زاء مثل کلدوز زیاد می شود و در متکلم وحده بعد از
دال و میم مثل کلدوم و در مع الغیر خا مثل کلدوخ زیاد می شود و اما مستقبل
علامت کلیه آن یاء و راء مهمله است بعد از امر حاضر پس در غایب مفرد کویی کلیر یعنی
می‌آید و در غیر مفرد له بر آن زیاد می شود و میکویند کلیرله و در حاضر مفرد سن بر آن
افزائی و کلیرسن و در غیر مفرد سوز و کویی کلیرسوز و در متکلم میم افزائی و میکویی کلیرم
بفتح راء و در مع الغیر خاء افزائی و کویی کلیرخ بضم راء و اما نهی علامت کلیه آن
میم مفتوحه است که زیاد می شود بر فعل امر پس در مفرد حاضر کویی کلمه و در غیر
مفرد بر آن واو و نون افزایند و کویند کلمون یعنی نیایید و در مفرد غایب بر آن
سون افزایند و کویند کلمسون و در غیر مفرد له بر کلمسون افزایند و کویند
کلمسونله و در متکلم وحده یاء و میم افزایند و کویند کلمیم و در مع الغیر یاء و الف
و خا افزایند و کویند کلمیاخ و اما نفی پس علامت کلیه آن افزودن میم نفی است
بر مستقبل قبل از یاء و راء پس در مفرد غایب کلمز و در غیر مفرد کلمزله و در غیر
مفرد کلمزله و در مفرد حاضر کلمزسن و در غیر مفرد کلمزسوز و در متکلم وحده
کلمزم و در مع الغیر کلمزخ و اما جحد پس بزیادتی میم نفی بر ماضی قبل از دال و اما
استفهام پس در ماضی و مستقبل و نفی است و استفهام از قرائن مقام مفهوم می شود
غالبا و اما اسم فاعل شعر بود همچو بوم زاغی بعد کور جا کرفته بر لب دریا بود

بوده اند بهای شوابش خورش   ولذتی ان شورابه طعم شکرش   از قصائد عجیبه
اصل نام او حوصله بود حوصله انعام او   گفت پیش ان بشور زده کلمه کاب
شیرینت دهم از حوصله گفت ترسم ز آب شیرین چو بچشم   طعم آب شور آید ناخوشم
ز آب شیرین مانم گردد نفور   طبع من ز آبش خورد دریای شور   در لب دریا نشستم
روز و شب در مباهات دوانم تشنه لب   هر که سازم هم بآب شور خویش تا نباید رنج
بیم بیش شعر بکجها جان نخواهم و چند امان انده و تنکنا کابجها جان را بده جان جهان سازم نگار
شعر اگر دلبر بها جور از ما نیست   همانش در دل و درد بدنجای است
گر از ما در بود بر آمد بپادش حقوق خدمت ما بادپادش   دلش دائم به ما اگر مبادا
دل ما بغمش خرم مبادا   بکام دوستان بادکارش   دعای دلفکاران باد یارش
قطعه عزیمت کرد روزی عنکبوتی   که بهر خود کند تحصیل قوتی   بجائی
دید شهبازی نشسته   ز دست شاهان باز رسته   بگرد آن تنیدن
کرد آغاز   که تا بندد پر و بال شهباز   زمانی کار دیگر کار او کرد   لعاب
خود همه در کار او کرد   چو شهباز کرد از وی کناره   بماندش غیر تاری چند پاره
رباعی ای دلبر زلف پریشانت چه کار   کاری که نه حد تواست با آن چه کار
در عکس الا چو خویش نشین   با کرده سراپرده سلطانت چه کار   رباعی در ثنای
خاقان بر سید بعالی گفتم از تربیت از جهل پاک کن   گفتا بر و چه خاک تحمل
کن ای فقیر   با انچه خوانده همه را در خاک کن   فائده بدانکه از برای خط انواع
بسیار است محقق و ثلث و نسخ و رقاع و عهود و توقیع و تعلیق و ریحان و مشق   از انجمله است
و مد و ... و طومار و مسلسل و مثنی و غبار و هبا   فائده بدانکه ثاء مثلث حمت

وابیت و شکایت وامثال اینها در عربی بهاء باید نوشت و در فارسی بتای
کشیده و سر در آن انست که همچنانکه ارباب خط بان تصریح کرده‌اند و صاحب نفایس الفنون
گفته که اصل در نوشتن حروف انستکه بطریقیکه وقف بان میکنند یا ابتدا بان
میکنند نوشته شود همچنانکه انا ضمیر متکلم است انا نویسند با ینجهة و در عربی
وقف بر رحمت و امثال ان بهاء می شود و در فارسی بتاء **فائدة** بدانکه لفظ
ما حرف می باشد و اسم نیز می باشد و ما حرفی را متصل بما قبل ان نویسند چون
انما الحکم لله و اینما تکونوا و کلما اتیتنی و اسمی را جدا نویسند چون کل ما عندی لك
و ان ما وعدتنی جئتك و سر ان انست که حروف بجهة عدم استقلال تتمه غیر کرفته
اند بخلاف اسم **فائدة** در نفایس الفنون مذکور است که الف ابن در وقتیکه بین
العلمین واقع شود و در غیر مثنی و صفت باشد نه خبر در کتابت حذف می شود مثل
هذا زید بن عمرو و در غیر این حذف نمی شود مثل زید ابن عمرو که ابن خبر زید باشد
فائدة بدانکه حروفی را که در حرفی ادغام کنند اگر هر دو از یك کلمه باشند یك حرف
بیش ننویسند چون مدّ و دقّ و اگر از دو کلمه باشد هر دو را نویسند چون اللحم
و الرجل که الف و لام کلمه ایست غیر از رجل و لحم پس لام او را نیز نویسند مگر در الذی
و التی و الذین که بجهة عدم انفکاك اینها از الف و لام حکم یك کلمه داده‌اند بلی در تثنیه
اللذین را دو لام نویسند تا فرق میان تثنیه و جمع باشد جمع و تثنیه التی را نیز بر ان
حمل کنند **فائدة** در نفایس الفنون و غیره مذکور است که در الفاظ عربیت
هر الفی که در چهارم یا زیاده واقع شود بیا نویسند چون موسی و عیسی مگر ما قبل
او یا باشد و علم نباشد که در اینصورت بالف نویسند و با وجود علمیت باز بیا

نویسند چون یحیی و چون در اسم افتد که واوی باشد چون عصا و دعا بالف نویسند

واگر یائی باشد چون حصی و رمی **شعر** یا ذا الذی بصروف الدهر عیّرنا هل عاند

الدهر الا من له خطر اما تری البحر یعلو فوقه جیف وتستقر باقصی قعره الدرر

ایضا متنبی فی حسن الطلب وفی النفس حاجات وفیک فطانة سکوتی بیان

عندها وخطاب **امثال العرب** لبطنته تذهب العظمة یعنی پر خوردن بکاهد رای

بین جبهته وبین الارض جنابة این مثل را برای کسی گویند که تارک نماز باشد لکل

تحت الثکلی فلا اری طحنا یعنی آواز آسیابی شنوم و آرد نمی بینم جزاء مقبل الاست

الضراط حبک الشی یعمی ویصم خط جبل بین ضلعی ضیغم ولو بقرطی ماریة این مثل

در ترغیب تحصیل چیزی گویند و قرطی ماریه دو گوشواره ماریه دختر ارقم بن تغلب

بود که در آنها دو مروارید بود بقدر بیضه کبوتر و در عالم مثل آن ندیده بودند

رب تمنع اکلات رب اخ لم تلده امک رب امنیة جلبت منیة شفیع المذنب اقراره

وتوبته اعتذاره الشعر یوکل بیدم وعد الکریم الزم من دین الغریم هند دار من

احببت قد ما بالحمی ام ریاض القدس لم جنات عدن قد اری ههنا اوطان

احبابی فقام محجتی قف بها بشراک یا قلبی فقد خلت المنی **شعر** عمر باد ابام را

آزمودم بر از کنج عزلت سرای ندیدم بهیمار خویش خود پسند گشتم چه درد

هیچ شربت شفائی ندیدم **وایضا** بقنع نبادم ز دان شکر و دست که

شکری ندانم که در خورد اوست **ایضا** چون پیش مردمان نیاز کردی اگرچه

بن عزیزی خوار گردی **ایضا** خود گرفتم که پس از سعی و تکاپوی دراز کار از آن

سان که دلت خواست بسامان گردد بچه ایمن از این عالم نا پایدار که بیکدم زنت

[illegible]

کاد گر

کار دیگر سان کردد **فائدة** چند چیز مراعات ان در نامه نوشتن ضروراست اول انکه ابتدا بنام حق کند ۲ سعی کند که هر چند سطرها اخر می رسد میل ان ببالا باشد یا مساوی چه خط یهود و ترسا میل بنشیب دارد ۳ انکه دعا را سببا مکرر نکند ۴ انکه از تکرار الفاظ احتراز کند ۵ انکه لفظ مشترک میان مدح و ذم ننویسد ۶ انکه خط کتبتها نقطه ننهند چه ان تنبیه بود بر جهل مکتوب الیه ۷ انکه بر ظهر مکتوب بزرکتر از خود هیچ ننویسد ۸ انکه نامه را بمکان بعید که میفرستد بتاریخ مقید کند ۹ انکه بعد از فراغ بتانی مطالعه کند تا اگر سهوی باشد معلوم شود ۱۰ انکه در وقت اصلاح قلم را بدهان نکیرد چه ان نزد اهل تمیز مستقبح باشد ۱۱ اگر در مکتوب نام صاحب شوکتی باشد در سطر ننویسد بلکه اندک بیاض گذارد ونام او بر بالای صفحه در سمت راست نویسد ۱۲ انکه بهیچ وجه در مکتوب دشنام ننویسد و همچنین احتراز کند از نوشتن چیزی که امکان داشته باشد که انکار او ضرور باشد ۱۳ انکه چون نامه تمام کند اندکی خاک بر ان افشاند چه حدیث است که اذا کتب احدکم کتابا فلیتربه فانه انجح للحاجة ۱۴ انکه نامه را بر زمین نیندازد تا قاصد بر دارد و بدست او ندهد چه نقل است که رسول صلعم نامه که بنجاشی نوشته بود بر زمین انداخت تا قاصد بر داشت لاجرم نجاشی نامه را با نواع اعزاز تلقی نمود و نامه پرویز بدست قاصد داد ۱۵ انکه نامه را مربع نکند چه تربیع نظر عداوت است **فائدة** بدانکه قران بنا بر روایت اصح ۶۲۳۶ ایات است و شاید اقوال دیگر از این است ما تفاوت بزیاده از سوه روایت نمیرسد مجموع ایات ۱۴۰۷۶ کلمه است بقولی ۷۷۴۳۹ کلمه و بقولی مجموع کلمات ۳۲۱۲۵۲

[illegible]

حرف و بقولی ۳۲۱۱۸ و بقولی ۳۲۳۵۵ از انجمله الف ۴۸۸۰۰ و با ۱۱۲۰۰ و تا
۱۰۱۹۹ و ثا ۲۷۰ و جیم ۳۲۷۳ و حا ۳۹۹۳ و خا ۱۸۱۴ و دال ۳۴۲۵ و ذال
۳۹۹۴ و را ۱۱۷۹۳ و زای ۵۹۰ و سین ۵۸۹۹ و شین ۳۲۵۳ و صاد ۲۰۸۱
و ضاد ۲۰۷۰ و طا ۲۲۷۴ و ظا ۸۴۲ و عین ۹۰۲۰ و غین ۲۲۰۸ و فا ۸۴۰۷ و قاف
۸۱۳۴ و کاف ۳۵۴ و لام ۱۳۵۴۲ و میم ۳۰۲۳ و نون ۵۴۳۲ و واو
۲۵۵۴ و ها ۹۰۷۰ و یا ۲۵۹۱۹ **فائده** بدانکه صحاح سته که در میان اهل سنت
اعتبار دارد و واجب می دانند عمل باحادیث انها را باین تفصیل است صحیح محمد بن اسمعیل
جعفی بخاری و صحیح ابو الحسین محمد بن مسلم بن الحجاج النیسابوری و کتاب ابو داود سلیمان
ابن اشعث سجستانی و کتاب ابو عیسی محمد بن عیسی ترمذی و کتاب نسائی و موطاء مالک
و گویند که اول کتابی که در حدیث ساختند موطاء مالک بود و شافعی گفته
ما اعلم شیئا بعد کتاب الله اصح من موطاء مالک و بعد از ان صحیح بخاری پس صحیح
مسلم و اصح از این هر دو پیش اهل سنت صحیح بخاری است **فائده** بدانکه از برای سالک
شروط بسیار است از انجمله چند شرط ذکر می شود اول انکه ملتفت بشبهات سرا و علانیة
نشود و در امور کاینات و احکام شرعیات و تقدیرات قضا و قدر بلم و لا و لعل
و عسی مشغول نگردد بلکه بر جادهٔ شرع مستقیم باشد ۲ اینکه پیوسته با طهارت
باشد قال عز و جل ان الله یحب المطهرین ۳ اینکه خلوت اختیار کند و از جمیع شواغل
عزلت جسته در خانهٔ تاریک نشیند ۴ انکه پیوسته ساکت باشد الا از ذکر
۵ انکه از مطعوم و ملبوس شبهه ناک احتراز کند ۶ انکه از اکل و شرب بقدر امکان
بلکه تقلیل کند شب را بروزه ۷ انکه خواب بسیار کم کند و تا بحد ضرورت نرسد نخوابد

قال

قال الله تعالی کانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون ٨ دوام ذکر با حضور قلب بحیثیتی که جمله
بدن و اعضاء بان مستغرق باشد و افضل لا اله الا الله ٩ نفی خواطر و این دشوار
ترین عقبها است بر سالک ١٠ تخلق باخلاق حمیده و انخلاع از صفات ذمیمه ١١
ربط قلب بشیخ صحیح چنانکه بعضی گفته‌اند **فائده** از برای سالک ادب چند است
١ انکه نتواند در سؤال از حق تعالی خطاب بامر و نهی نکند بلکه طریق ادب ملاحظه
کند چنانچه گوید خداوندا اگر من گناه کارم تو امرزنده و بفلان چیز محتاجم و تو
بخشنده حقی با ان فلان چیز خائفم و تو ملجا و مامنی و امثال این ٢ انکه رسول را بر
ظاهر و باطن خود مطلع داند و از مخالفت وی حذر کند ٣ انکه در متابعت سنت
او غایت جهد مبذول دارد ٤ هر که با وی نسبت دارد بصورت همچو سادات یا بمعنی
چون علماء همه را از برای محبت وی دوست دارد و تعظیم و احترام ایشان واجب داند
٥ انکه نتواند رو بقبله بنشیند خصوص در خلوت و انکه پیوسته بهیئت تا جمع
نشیند و با خود چنان تصور کند که پیش رب العزة در حضور او نشسته است و
رسول انجا حاضر است تا بقید وقار و احترام مقید بود **فائده** اداب محاوره
از جمله لوازم است مر کسانی را که با مردم معاشرت می نمایند و ان بسیار است از ان
جمله انکه چون بمجلس بزرگی حاضر شود بدو زانوی ادب نشیند و از زانو بر زانو
نگردد چه ان دلالت بر عدم ثبات و قلت مبالات میکند و اگر بزرگی با او سخن
گوید بغیر او ملتفت نشود و اگر بزرگی او را بتفضیلی تحسین کند بر فقدان بر خود
تاسف نماید بان نازش و افتخار نکند بلکه بوجهی عذر ان خواهد که بر خواطر ثقیل
ان اسان نشود و در محاورات بالفاظی که سامع بانها نفرت نماید احتراز نماید و

از نقل چیزی که صدق آن معلوم نباشد در نزد بزرگان وهم چنین از اراجیف
احتراز نماید واز کذب ولاف وگزاف خصوص نزد بزرگان واز راستی که دروغ
نماید واز کثرت مزاح وهزل دوری کند واز غیبت ومعایب کسان احتراز نماید و
پیوسته نیکو گو باشد تا پیش همه کس محبوب باشد واگر کسی حکایتی یا سخنی گوید
بگذارد تا او حدیث را تمام کند واگر او مطلع باشد ووقوف داشته باشد از آن سخن پیشتر
اظهار نکند تا گوینده منفعل نشود وبا جهال وسفله مجادله ومناظره
نکند وتا سامع را رغبت استماع حدیث وسخن نه بیند شروع در سخن نکند
واز کثرت مکالمه مجانبت لازم شمرد وآنچه از غیر او پرسند او جواب نگوید واگر
کسی بجواب مشغول شود واو بهتر از او داند باشد صبر کند تا سخن او تمام شود پس
خود بر وجهی که جواب اول مطعون نشود تقریر کند واگر سخن از دو شنود در آن
استراق سمع نکند ودر مجالس اکابر با کسی سر نگوید ودر نوشته کسان نظر نکند
مگر باذن ایشان وباطراف خانه وبوار مکرر نظر نه بیند واز چیزیکه شان وسقف
از نیست سؤال نکند واگر دو نفر باهم سخنی گویند بی جهت در آن استفسار نکند
ودر نزد اکابر در دعا وتملق مبالغه وافراط نکند که آن علامت ضعف نفس
است وآنچه خواهد بگوید اول در خواطر مقرر کرده باشد وباطراف بر خورد ودر
اثنای سخن بدست وچشم وابرو اشارت نکند وحرکات وافعال واقوال کسی را
محاکات یعنی تقلید نکند وتا تواند سخن چنان گوید که از میزان شرع وعقل
خارج نیفتد واندیشه نکند که اگر من بخلاف خواهش مستمع سخن گویم او در خشم
نماید چه مستمع اگر دانا وخردمند بود از سخن پسندیده نرنجد ودر حضرت

سلاطین وحکام نیز با دعوای فضل و دانش نکنند و در الزام ایشان نکوشند و از
کثرت مجالست و محاورت با ایشان گستاخ نگردد و بر معاشرت مبادرت ننماید
ننماید چه مؤاخذهٔ ایشان سخت و تمهید معذرت دشوار باشد و تا ممکن باشد
سخنی که بر خواطر بعضی از مستمعان گران باشد نگوید شعر با همه خلق جهان
گرچه از ان بیشتر بد و کمتر نیک هند انچنان زی که بمیری برهی نچنان زی که
بمیری برهند قال علی علیه السلام کفی بالقناعة ملکا و بحسن الخلق نعیما قال
الشاعر ما کل ما فوق البسیطة کافیا واذا قنعت فکل شئ کاف شعر خوش
که عیش خوش بودن کار بر قرار با هستی بساز و کم کار و بار گیر فی کتم السر صید
الامراء و ثبوت الاسرار شعر سخن کان کذشت از دهن یاد و تن پراکنده شد بر سر
انجمن سخن هیچ منمای با رازدار که او را بود نیز همراز یار اگرچه تو داند که عزم
تو چیست بران رای و دانش بباید گریست شعر منه در میان راز با هر کسی
که جاسوس همکاسه دیدم بسی فی الرفق والمدارا درشتی و درشتی نباید
بکار بنرمی بر آید ز سوراخ مار فی ترک الفخر ان الفتی من یقول ها انا ذا لیس
الفتی من یقول کان ابی شعر هر کجا داغ باید نت فرمود چون تو مرهم نهی زیان دارد سود
شعر ملامت گوی را از من بگو ای خواجه دم در کش که با این سرکشی شتا نو اکه
می ترسانی از باران شعر عروس ملک کسی در کنار گیرد تنگ که بوسه بر دم
شمشیر آبدار زند للمولوی دل دو تا تو پیشه نکوشد که نشد جز در پی
او نشد نکوشد که نشد کفوی که برنجم از نکوشد کاست کار دم چه نکو نشد
نکوشد که نشد بابا افضل کله کو نشد نکوشد که نشد لب

بهره

بیهوده کوشند نکو شد که نشد منت کش چرخ مشک آخر کار کار تو نکو شد

نکو شد که نشد لبعضهم اذا شئت ان تستقرض المال منفقا على شهوات

النفس في زمن العسر فسل نفسك الاقراض من كنز صبرها عليك وانظارا الى زمن

اليسر شيخ ابو سعيد دل جز ده عشق تو نپوید هرگز جز محنت و درد تو نگوید هرگز

صحرای دل عشق تو شورستان کرد تا مهر کسی نروید هرگز شعر دین

دین فروشی کنی تا سازی ماده کی نقره خنک خر زر کند گوئی از بهر حرمت علم است این

همه طمطراق و خنک و سمند علم از این ترهات بیزار است تو برو بو برو بخور

بخند فضيحة لا تطلب من الكريم يسيرا فتكون عنده حقيرا البيضاوي صاحب

عمر التفسير اسمه عبد الله ولقبه ناصر الدين وكنيته ابو الخير بن محمد بن علي البيضاوي

وبيضا قرية من اعمال شيراز توفي في سنة خمس وثمانين وستمائة في تبريز وقبره

هناك ودخل قبل القضا تبريز فصادف دخوله مجلس اجلاس بعض الفضلاء

فجلس في صف النعال فاورد المدرس اعتراضات وزعم ان احدا من الحاضرين لا

يلي جوابها فلما فرغ من التقرير شرع البيضاوي في الجواب فقال له المدرس لا اسمع

كلامك حتى اعلم انك فهمت ما قررته فقال البيضاوي اعيد كلامك بلفظه ام بمعناه

فبهت المدرس فقال اعدها بلفظها فاعادها وبين ان في تركيب الفاظها الخنا

ثم انه اجاب عن تلك الاعتراضات باجوبة شافية ثم اورد لنفسه اعتراضات وطلب

الجواب فلم يقدر المدرس فقام الوزير من المجلس واجلس البيضاوي مكانه وسأل عن

عنه وطلب البيضاوي القضاء فاعطاه واكرمه صحن بغداد الکلی کرد سر بر عند

نهفت کشتنک خویش خشک بدو چه گفت ای همای نو و همای کهن خسرو

کجا بود

کجا بودی ای مرغ فرخنده پی چه داری خبر از حریفان می بشادی کجا میکنند اندکان
سفرهاشان چه جای است منزل کدام نغان از حریفان بپیمان کسل که بکره زما
بوند اوند دل شعر ای دل نفس مطیع فرمان نشدی و ز کرده خویشتن پشیمان
نشدی صوفی و فقیه و زاهد و دانشمند اینجمله شدی ولی مسلمان نشدی
قال ارسطاطالیس اذا دخلتم الی الکرام فعلیکم بتخفیف الکلام وتقلیل الطعام
وتعجیل القیام فائدة فی کتاب الجامع المهذب الدین حمی الربع یفیدها اکل لحم الجراد
فی یوم الواحد او بعدد ادوار وکذا تعلیق شعرات من لحیة التیس او قرن جبته او البخور
بحب الاترج او بجلد القنفذ والغب ینفعها تعلیق عین السرطان النهری والتموّ یعدها
شرب نصف من الفادزهر المعدنی الحیوانی او الطین المختوم او الزمرد او مثقال من
انفحة الارنب او بول الانسان او ثلث دراهم من لب حب الاترج وقال ایضا من علق علیه
ثلث بندقات لم تلسعه عقرب واذا سقط المصروع بلؤلؤ محلول ابرء من یوم مرة ابضم
واحدة وایضا اذا وضع حمص و دفات حمص تحت وسادة المریض بغیر علمه ورأسها الی
جهته رأسه نام نوما حسنا وکذا قرن غنم ایضا اذا لف فی مندیل ووضع تحت الوسادة
فانه یجلب النوم وکذا دماده وکذا اکل ثلث حبات او خمس حب من حب الکاکنج نام نوما
لذیذا واذا وضع الشب الیمانی تحت الوسادة دفع الفزع فی النوم واذا اضیف الیه برادة
الحدید نفع الغطیط ومن وضع تحت وسادته شیئا من الرجلة لم یر حلما ومن لف عودا
من الدارشیشعان فی حریرة صفراء ووضعه تحتها فی لیلة البدر رأی فی منامه ما یرید
وکذا المرقشیثا الذهبیة واذا خضب المرعوف یدیه الی نصف معصمیه بعشرین
درهما حناء وعشرة دراهم خطمیا نادرة عنه انقطع رعافه واذا خلط رماد شعر الانسان بدهن

وقطر
وبدئ في الاذن نفع وجع الاسنان واذا مضغ الباذروج يوم نزول الشمس في الحمل قنع
وجع الاسنان سنة واذا قال الله على ان كل عنابا ولا لحم فرس في فعل ذلك لم يوجع اسنانه
عامة ذلك وعلك النحاس الخالص في فم شهر يسكن الفواق بتلع ثلث سمكات صغار حية
على الريق يشفي البرص ان اذا جاء غشاء الى شجرة كبيرة وقال لها انت بواسير فلان بن فلان ثم
جاء سحرا وقال لها ذلك في قلعها بغير حديد قلعت البواسير من ذلك الشخص واذا علق
على الفخذ عشرة دراهم زعفرانا خالصا سهل الولادة واذا طلي الثواليل بالنورة يدفعها
واذا طلي القوباء والبرص والبهق بالمني انزال مع التكرار ... وضع شعر الانسان المبلول
بالخل ينفع عضة الكلب من ساعته واذا انجز البيت باصل الرمان او قضبانه او اصل
البنجكشت السوس والحلتيت وحب الغار او السكبينج او الاظلاف والحوافر او السنور هربت
الهوام والحيات يطردها الكبريت والنوشادر بالخل في وضع الخردل الاحمر على
مساكنها فتهرب منها ويطردها ايضا التبخر بالاظلاف المعز وقرون الابل وشعر الانسان
والسكبينج والزفت النمل والعاقرقرحا والوشق يبثها النوشادر والعقارب يطردها
الفجل المشدوخ ودقيق عصارته وتوضع قطعة من الفجل على نقبتها فلم يتجاسر
على الخروج ويقتلها ويطردها ايضا التبخر بالعقرب نفسه بان يدخن الاصفر والكبريت
والفنة وحافر الحمار وشحم الماعز وبعض هذه الاشياء الشحم المذكور ويتجر به عند
نقبها فيخرجها من حجرها وقيل من لدغته عقرب وحبة فيجعل في دبره قطعة ملح سكر
المدر البراغيث يطردها او رش البيت بطبيخ الحنظل ونقوعه وطبيخ الحسك والخرنوب
والشونيز والقوتنج وماء السذاب ودم التيس يجعل في حفرة فتاوي اليه البراغيث
والقمل يطردها الفراد المحاول والبعوض يطرده التدخين بنشارة خشب الصنوبر
بقشرة
او بالشونيز

يقتل النمل ... اليابس ...

او بالشونيز او الكبريت والتبن او السرجين البقري او الزاج او العقعق لسر او وجوزه
والبوش لطبخ هذه والذباب يطرده التدخين بطبيخ الخربق الاسود والكندش او ورق
القرع اليابس والفاره يطرده ويقتله المرتك والخربق والسك في البنج واصل الكبر
وخبث الحديد وبصل الفار وسم الفار ويوضع المقناطيس او القطران على ثقبها
فيهرب في ليلة الذكر منه ويقطع ذنبه ويخيط صوف فيهرب الباقي والنمل يطرده
التدخين بالنمل نفسه او الكبريت والقطران او الحلتيت الذكي او الزفت ومرارة
الثور والمقناطيس اذا صب في جحرها او وضع عليه مسح خيط بالقطران والحلتيت
ويدار على الموضع فلا تقربه نملة والزنبور يطرده رائحة الكبريت والنورة او الثوم
ولا يقرب المطبخ مطبخ الخطمي او عصارة الخبازي والزيت والارضة يطردها الهدهد
اذا جعل في البيت والتدخين باغصانه وريشه او الفوتنج وقشور الاترج وماء
الحنظل والسام ابرص يطرده وجود الزعفران في البيت وقيل ان السنور يهرب من
دهن الورد والتمضمض بالسعد يستحكم الاسنان المتحركة واذا سحق الطرخون ونفخ
في الانف اسقط الجنين عن علي عليه السلام البطنة تذهب الفطنة وعن بعضهم
اقلل الطعام تحمد مناما فائدة يا معرضا عني بوجه مدبر ووجوه دنيا
عليه مقبلة هل بعد حالك هذه من حالة او غاية الا انحطاط المنزلة فائدة
لا شك انه قد يحكم بالاكتاف باحكام كثيرة منها امور مستقبلة ولكن الحكم بها
موقوف على امور كما ذكره العلامة الشيرازي في الفصل الخامس من شرح القانون
منها ان يذبح راس غنم على نية المسئول له او المسئول عنه ومنها ان يكون من مال
المسئول له ومنها ان يكون القمر في زيادة نوره ومنها ان يكون المسئول له والذابح

كما هو من تطبيق الملبوس و منها ان يكون الذبح فى يوم صحو يقرب منا جارية ومنها
ان يستوى الغنم ومنها ان يوخذ الكتف الايمن ومنها ان ينظف من اللحم تنظيفا و بالقفا
منها ان لا يوصل الى الكتف سكين ولا حديد بالكلية ومنها ان يوجه الى الشمس بحيث
يكون ظهره الى وجه الشمس ويجعل الكتف الذى فى وسط الدائرة محاذى وجه الناظر
بعد ذلك يبالغ فى التفتيش واخذ الامارات والعلامات من الرقوم والاشكال
الدائرة والنقطة ثم الحكم بها يحتاج الى كثرة المباشرة والملابسة لهذا الفن و
شدة القوة الحافظة اوحدى دست حاجت كشيده سر درپيش آدم بودست
من درويش مكرم رحمت تو كرد دست ورنه اسباب نامرادى هست قال
القرشى فى شرح القانون فى بحث تشريح الصدر كان لنا جار توفت زوجته و
لها طفل صغير ولم يكن للزوج جدة تتخذ له مرضعة وربما مصه ليكف نفسه فنزل الله
اللبن فى ثدى الرجل فكان اذا عصر ثديه خرج منه لبن كثير فائدة قال البهائى فى المجلد
الخامس من الكشكول ان المذاهب فى حقيقة النفس اعنى ما يشير اليه كل احد بقوله
انا كثيرة والدائر منها على الالسنة والمذكور فى الكتب المشهورة اربعة عشر مذهبا
احدها انها هذا الهيكل المعبر عنه بالبدن وثانيها انها القلب الصنوبرى اللحمانى
المخصوص وثالثها انها الدماغ ورابعها انها اجزاء لا تتجزى فى القلب هو مذهب
النظام ومتابعيه وخامسها انها الاعضاء الاصلية المتولدة من المنى وسادسها
انها المزاج وسابعها انها الروح الحيوانى ويقرب منه ما قيل انها جسم لطيف سار
فى البدن كسريان الماء فى الورد والدهن فى السمسم وثامنها انها الماء وتاسعها
انها النار والحرارة الغريزية وعاشرها انها النفس بفتح الفاء وحادى عشرها

انها

انها الواجب تعالی عن ذلک علوا کبیرا وثانی عشرها انها الارکان الاربعة وثالث عشرها
انها صورة نوعیة قائمة بمادة البدن وهو مذهب الطبیعیین ورابع عشرها انها
جوهر مجرد عن المادة الجسمانیة وعوارضها الجسمانیات لها تعلق بالبدن تعلق التدبیر
والتصرف والموت هو قطع هذا التعلق وهو مذهب الحکماء الالهیین واکابر
الصوفیة والاشراقیین وعلیه استقر رای المحققین من المتکلمین وهو الذی الیه اشارت
الکتب السماویة وانطوت علیه الانباء النبویة ودلت علیه الاخبار المعصومیة وانقادت
له الامارات الحدسیة والمکاشفات الذوقیة حکایة ثقه نقل کرد از شیخ محمد
کلیددار روضه مقدسه کاظمین علیهما السلام وشیخ مذکور خود مرد متدینی
بود ومن خود او را ملاقات کرده بودم که شیخ مذکور گفت در هنگامی که حسن
پاشا بعد از سلطنت نادر شاه افشار در ایران او پادشاه عراق عرب بود
در بغداد متمکن بود روزی در ایام ماه جمادی الثانیه در وقتیکه جمعی از زوار
وافندیان واعیان آل عثمان در مجمع او حاضر بودند پرسید که سبب چیست
که اول ماه رجب در شب نور باران گویند یکی از ایشان مذکور ساخت که در
این شب بر قبور ائمه دین نور عظیم میریزد پاشا گفت در این مملکت محل قبور
ائمه بسیار است البته مجاورین این قبور ائمه مشاهده خواهند نمود پس کلیددار
ابوحنیفه که امام اعظم ایشان است وکلیددار شیخ عبد القادر را طلبیده مطلب
را از ایشان استفسار نمود وایشان گفتند ما چنین چیزی مشاهده نکرده ایم
حسن پاشا گفت که موسی بن جعفر وحضرت جواد علیهما السلام نیز از اکابر دینند
بلکه جماعت وافضلیتها را واجب الاطاعه میدانند سزاوار است که آن کلیددار

روضهٔ ایشان نیز میترسیم و همان ساعت ملازمی که بعرف اهل بغداد چوخادار گویند
بطلب کلیددار کاظمین علیهما السلام آمد شیخ محمد گوید که کلیددار آن وقت پدر من بود
و من تقریبا در سن بیست سال بودم و با پدرم در کاظمین بودیم که ناگاه
چوخادار باحضار پدرم آمد و او نمیدانست که با او چه شغل داشت روانهٔ بغداد شد
و من نیز باتفاق او رفتم و من در خانهٔ پاشا ماندم و پدرم را بحضور بردند
بعد از حضور پاشا از پدرم سؤال کرد که گویند شب اول رجب شب نور
باران گویند بجهت نزول نور از آسمان بر قبور ائمهٔ دین آیا تو هیچ از در قبر کاظمین
مشاهده کردهٔ پدرم خالی الذهن و بی تامل گفت بلی چنین است و من مکرر
دیده‌ام پاشای مذکور گفت این امر عجیبی است و اول رجب نزدیک است
مهیا باش که من در شب اول رجب در روضهٔ مقدسهٔ کاظمین بسر خواهم برد
پدرم از استماع این سخن بفکر افتاد که این چه جرأتی بود که من کردم و چه سخن بود
از من سر زد و با خود گفت که محتمل مراد نور ظاهری مشاهد نباشد و
من نور محسوس ندیده‌ام و متحیر و غمناک بیرون آمد و من چون او را دیدم آثار تغیر
و ملال در بشرهٔ او یافتم و سبب استفسار کردم گفت بفریاد من برس خود را بکشتن
دادم و با حال تباه روانهٔ کاظمین علیهما السلام شدیم و در بقیهٔ آن ماه پدرم وداع و امور
خود را انجام می‌داد و خورد و خواب او تمام شده و روز و شب بگریه و زاری مشغول بود
و شبها در روضهٔ مقدسه تضرع میکرد تا روز آخر ماه جمادی الآخر چون روز
بحال غروب رسید کوکبهٔ پاشا ظاهر شد و خود او نیز وارد شد و پدرم را طلبید
و گفت بعد از غروب روضه را خلوت نمایید و زوار را بیرون کنند پدرم حسب

الامر

الامر چنانکه در هنگام نماز شام باشا بروضه داخل شد امر کرد که شمعهای روضه که
روشن بود خاموش کردند و روضه مقدسه تاریک ماند خود چنانکه طریقه
سنیان است فاتحه خوانده رفت بعقب سر ضریح مقدس و مشغول نماز
وادعیه شد و پدرم در سمت پیش روی ضریح مقدس را گرفته بود و محاسن
خود را بر زمین می مالید و روی خود را بجائی میمالید و تضرع و زاری می
کرد مانند ابر بهار اشک از دیدهٔ او جاری بود و من نیز از عجز و زاری پدرم
بگریه افتاده بودم و بر اینحال تقریبا دو ساعت گذشت و نزدیک بود که
پدرم قالب تهی کند که ناگاه سقف محاذی بالای ضریح مقدس شق شد
و ملاحظه شد که گویا بیکبار صد هزار خورشید و ماه و شمع و مشعل
بر ضریح مقدس و روضه مقدسه ریخت که مجموع روضه از مرتبه اندرون
روشن و نورانی تر شد و صیحه حسن پاشا بلند شد که باواز بلند مکرر می
گفت صلی الله علی النبی محمد و آله پس پاشا برخواست و ضریح مقدس را بوسید و
پس پدرم را طلبیده و محاسن او را گرفت و بخود کشید و میان دو چشم پدرم را
بوسید و گفت بزرگ محمد و علی اری خادم چنین مولائی باید بود و انعام
بسیاری بپدرم و سایر خدام روضه منوره کرده در همانشب ببغداد مراجعت
نموده **نقل است** که چند نفر با هم اجتماع کردند که با زنی زنا کنند و هر یک
بخلوت و بعد رفتند و زنا میکردند یکی از آنها با آن زن گفت من از خدا شرم می
کنم این پنج درهم را بگیر و برفقای من بگو او با من زنا کرد گفت معاذالله که من
از برای پنج درهم دروغ گویم و ایضا مردی شخصی را دید که در میان مسجدی

بود که در مسجد با بیری لو الحمد میکرد شخصی بی هن را وافکند و کفت ای
ملعون نشنیدهٔ که آب هن در مسجد افکندن مکروه است و ایضا کویند
شخصی با زنی زنا میکرد که دیکری رسید کفت اینچه عمل است میکنی بلکه نطفه
منعقد شود و ولد الزنا هم رسد کفت اکر نهان بود که عزل مکروه است نمی
کذاشتم انزال بشود حکی ان بعض القضاة مر بطریق مع بعض العدول نسمع صوتا
حسنا فامسك القاضی علی اذنه فاسرع الکبیر فقال العادل لم فعلت ذلك قال وجدت
حلاوة الصوت فخفت الفتنة فقال العدل ما انا فما وجدت حلاوته ثم اتفق انه
شهد شهادة فرده القاضی و قال ان کنت صادقا لا تستطیب الصوت الحسن فانت
لست بسلیم العقل و الحاسة و کنت کاذبا فانت من الکذابین شعر ای عراقی
خوشا راهی که پایانش تو باشی خوشا چشمی که رخسار تو بیند خوشا جانی که
جانانش تو باشی چه خوش باشد دل امیدواری که امید دل جانش تو باشی
خوشی و خرمی و کامرانی کسی دارد که خواهانش تو باشی چه باك آید ز کس آنکس
که اورا نکهدار و نکهبانش تو باشی مشو پنهان از آن بیچاره کاورا همه درد
و پنهانش تو باشی میر ما ز کفر و ایمان عراقی که هم کفر و هم ایمانش تو باشی
برای آن بتر لنجی دنکوید دل بیچاره تا جانش تو باشی عراقی طالب درد است زیرا که
بوی آنکه درمانش تو باشی ابن یمین واعظی بود بر سر منبر لفظ چون
در بوعظ بکشاده کفت مرد را بود بهشت چند حور لطیف باده
از میان زنی بپا برخواست دلش از تفکر افتاده کفت به خدای مولانا
سخنی کفتی بود ساده کفت در خلد حور زن باشد یا بود جمله همچو من ماده

خوش آن دردی که درمانش تو باشی

گفت خاتون فرو نشین تو نیز که بمانی تو نیز ناگاده قیل اقلت لمعوية بن يزيد
بالأصاح اغلقوا ابواب المدينة لئلا يخرج قيل رأيت رجلا محموما به صداع
ياكل التمر بكراهة شديدة فقلت له ويحك تاكله في هذه الحال فقال عندي اشتياق ونوع
وليس لها نوى فانا اكل التمر مع كراهتي له لاطعمها النوى قلت فاطعمها التمر بنواه
قال ويمكن هذا قلت نعم قال فرجت عني ما احسن العلم كانت علية اخت هرون
الرشيد تهوى خادما اسمه طل وكانت تكني في شعرها عنه فحلف الرشيد انها
لا تكلم طلا ولا تذكره في شعرها فاطلع عليها وهي تقرء في اخر سورة البقرة فان لم
يصبها وابل فطل فالذي نهى عنه امير المومنين فدخل عليها الرشيد وقبل راسها
وقال قد وهبتك طلا ولا امنعك بعد هذا من شي تريدينه من حكايات
الكذابين انه قال بعضهم رميت يوما ظبية فلما جاوز سهمي عن القوس ذكرت شيا
الظبية مجيبة لحي وتعدت خلف السهم حتى قبضته قبل ان يصل الظبية خطب
بعض الامراء على المنبر فقال والله لان اكرمتموني لاكرمنكم وان اهنتموني لاهنتكم ولتكونن
على اهون من ضرطتي هذه وضرط ونزل قيل لبعض الغلمان ما حالك قال
حال لا تسئل من يبتلي مولاي منذ ستين سنة قيل له كيف ذلك قال انه يبتلي كل يوم
فاذا قلت لا تستحي من شيبتي اني كبرت قال يا بارد كيف كبرت من امس الى اليوم
رأى معلم على غلام يلوطه فقيل له ما تفعل قال اردت ان اعلمه باب الفاعل
والمفعول حكاية شخصي از ولايات عرب حكايت ميكند كه از خانه خود بي حاجتي
بيرون رفتم شب سر كي بخيمه بعضي از اعراب رسيدم و مهمان شدم و مرا مهمان
كردند و مهرباني نمودند چون وقت خواب رسيد يكي از زنان اهل خيمه را از

خود

خود بود و کرده و مرا بجای او خوابانیدند که مبادا سرما او را برو من اذیت کند و شب
تاریک بود و من خوابیده بودم که دیدم کسی دست بمن دراز شد و به بند ازار من دست
یازید گفتم کسی است از خارج امده میخواهد که تا دیگی با ان زن جمع شود من ساکت شدم
و هیچ نگفتم و دستی بدستش و دراز کرد دیدم دستمالی مملو از بعضی از هدایا
بدست من داد من از او دور شدم و اسباب خود کنار دادم دو باره دست دراز کرده دست
خود را پیش من دراز کرده دستم را گرفت و پیش خود برد و التی خود را
مثل عودی بدست من داد من خود داری کردم و تنفر و وحشت نکردم من
نیز ذکر خود را راست کردم و دستش را گرفتم و ذکر خود را بدستش دادم و
چون دستش به ذکر من رسید از جای جست و بالاپوشش از دوشش افتاد فرار
کرد و از دو بدنان کوسفندان صاحب خیمه دم کردند و سکها بفریاد امدند
نزدیک و من از خنده بهلاکت رسیدم اما فاش نکردم چون صبح شد دستمال و بالاپوش
را برداشته سوار شدم و رفتم قیل انه ضرط رجل بین یدی المتوکل فاستحیی
فقال ضرطت قال المتوکل سمعت و لم تضحک قال حمزة بن بیض خلت یوما
علی بعض الامراء فکان له غلام لم یر الناس انتن ابطا منه فقال لی یا حمزة غلامی هذا
ابطه نتن فقال له دفع السوء عنه انا انتن ابطا منه فقال ایکما انتن ابطا فله ماة دینار
تبکه فسلحت من تحت الثوب و طلیت بالسلاح ابطی و قد کان الامیر بیننا حکما بخبرة
بالقضیة فلما دنی الغلام منه شمه و ثب الحکم قال لا والله لا یکون مثل هذا
احد و لا یشبهه نتن فصحت به قلت لا تعجل بالحکم ثم دنوت منه فجعلت راسه
تحت یدی و امسکته فصاح الحکم الموت الموت هذا بالکنیف اشبه منه بالابط فضحک

الامیر

الامير قال احكمت له فقال نعم فاعطاني مائة دينار **فائدة** اذا اردت ان يطول القثاء جدا فاملأ ظرفا واسع الراس من الماء وضعه بقرب القثاء بحيث يكون البعد بينهما اربع اصابع فاذا وصل اليه جنبه عنه **كان** رجل وامرأته يبولان في الفراش فاتفقا ان يتعاقبا في النوم ويحتفظ كل بصاحبه فنام الرجل وسهرت المراة فابضت على ذكره فلما هم بالبول نبهته فقام وبال ونامت المراة فقبض الرجل على فرجها فلما همت بالبول كان يتزف من جانب اخر فقبض الرجل على جانب خرج من جانب اخر فبالت في الفراش فلما انتبهت عاتبت الزوج فقال رعت لبيك كوز اضيق الراس تختفيه ودفعت الي قربة مخرقة كلما امسكت جانبا انشق جانب **قيل** لابن مقلة تعلمت من الفارسية شيئا قال لفظا واحدا وهو شاموخ اي اسكت ويقال بر خاموش **قال** رجل لاكاره اذا زرعت القطن فازرعه محلوجا وازرع معه شيئا من الصوف ايضا كان جحي رجلا من فزارة كان احمق ومن حمقه انه خرج يوما من بيته فراى في دهليز بيته قتيلا فالقاه في بئر في الدهليز فعلم به ابوه فاخرجه ودفنه ثم خنق كبشا والقاه في البئر ثم اهل القتيل كانوا يطوفون في سكك الكوفة يبحثون عنه فلقيهم جحي فقال في دارنا رجل مقتول فانظروا هو صاحبكم فعدلوا الى منزله فانزلوه في البئر فلما راى الكبش ناداهم هل كان لصاحبكم قرن فضحكوا ورجعوا ومن حمقه ان ابا مسلم صاحب الدولة لما ورد الكوفة قال لمن حوله ايكم يعرف جحي فيدعوه فقال يقطين انا ودعاه فلما دخل لم يكن في المجلس غير ابي مسلم ويقطين فقال يا يقطين ايكما ابو مسلم **فائدة** المن رطلان والرطل المكي مائتان وستون درهما والمصري ستة عشر اوقية والرومي عشرونا وقية والاسكندري ثلثون اوقية

٢ اذا قيل كم يحصل من تركيب حروف المعجم كلمة ثنائية سوى ما فيها من جنس ضرب ثمانية وعشرين في سبعة وعشرين فالحاصل جوابه ان قيل كم تركب منها كلمة ثلاثية بشرط ان لا يجتمع فيها من جنس فاضرب المرتفع في ستة وعشرين سبعة عشر الف ... ستة وعشرين ... على الرباعية فاضرب هذا المبلغ في خمسة وعشرين وهكذا الى الخماسي ... فائدة

فائدة الرطل اثنی عشر اوقیة والاوقیة فی الحدیث اربعون درهما وکان
فیما کان فیما مضی واما الیوم عند الاطباء والناس فوزن عشرة دراهم وهو استار
وثلثا الاستار ووزن اربعة مثاقیل ونصف وثلثاه وهو عشرة دراهم وستة
اسباع درهم **حکایة** در سنهٔ هزار و دویست و ده که حقیر بعزم زیارة
بیت الله الحرام وارد بغداد شدم چند یومی در بقعهٔ متبرکهٔ کاظمین بجهة اجتماع
توقف اتفاق افتاد در شب جمعه در روضهٔ متبرکهٔ اما مین همامین بودم با
جمعی از احبا و همسفران و بعد از انکه از تعقیبات نماز عشا فارغ شدم و از دحام
مردم کم شد بر خواستم ببالای سر مبارک امدم که دعای کمیل را در ان موضع کامل
تلاوت نمایم با حضور قلب و از جمعی از زنان و مردان عرب که در روضهٔ مقدسه
شنیدم بنحوی که مانع از حضور قلب شد و صدا ایشان بلند شد بیکی از رفیقان
گفتم سوء ادب اعراب را ببینید که در چنین موضعی در چنین وقتی صدا بلند می — چنین
کنند چون صداهای ایشان طول کشید من با بعضی از رفقا بر خواستم به پایین
پای مقدس ملاحظه کنیم سبب غوغا چیست دیدم شیخ محمد کلیددار را در در — دیدیم که
روضهٔ مقدسه ایستاده و چند زن از اعراب داخل روضه شدند یکی از انها — مقدسه
گریبان شیخ دیگر را دارد و میگوید کیسهٔ پول مرا یکی از شما دزدیده اید و ایشان
منکر بودند گفت در همین موضع متبرک قفل ضریح را گرفته قسم باین دو بزرگوار
یاد کنید تا من از شما مطمئن شوم و گریبان شما را رها کنم من و رفقا ایستادیم
که ببینیم عاقبت بکجا میرسد پس یکی از زنان در نهایت اطمینان قدم پیش نهاد — ایشان
و قفل را گرفته و گفت یا ابا الجواد انت تعلم انی بریئة ای برده وجواد توئی

که من از این تهمت بری هستم آن زن صاحب پول گفت کبیر و کبر من از تعم شطی شد
پس دو بکر پیر قدم پیش گذارده بنحو اول تکلم نموده و بوقت سیم آمده قفل او
کردند همین که گفت یا ابا الجواد من انت تعلم انی بریئة دیدیم که از زمین بخوی بلند
شد که گویا که از سر ضریح مقدس گذشته و بر زمین خورد و دو قطعه زبان
او مانند خون بسته و چشمهای او نیز چنین شد و زبان او بند شد پس شیخ محمد
صدا را بتکبیر بلند کرده سایر اهل روضه نیز تکبیر گفتند پس شیخ امر کرد که تا پای
او را کشیده در یکی از صفه‌های رواق مقدس گذاردند و ما نیز ماندیم که ببینیم
امر بکجا منتهی می‌شود آن زن چنین بیهوش بود تا حوالی سحر آنگاه بهوش آمد که
باشاره فهمانید که کیسه پول آن زن را کجا گذارده ام بیاورید بدو بدهید و کسان
او چند گوسفند بجهة کفاره عمل او ذبح کرده تصدق کردند که او زنده مستخلص
شود و چنان بود تا صبح و در همان روز وفات یافت **لغز** فی قلم واهیف
مذبوح على صدر غيره يترجم عن ذي منطق وهو ابكم تراه فصيحا كلما طال عمره
ويضحى بليغا وهو لا يتكلم **لغز** في حلب بلدة في الشام قلب اسمها تصحيفه
اخرى بارض العجم وثلثان ذا من قلبه وجدته طيرا شديد النقم قال يونس بن ميسرة
لا يأتي علينا زمان الا بكينا منه ولا تولى علينا الا بكينا عليه **لا ادري** فما الناس
بالناس الذين عهدتهم ولا الدار بالدار التي كنت اعهد **قال** هيثم بن خالد
دخلت على صالح مولى منارة في يوم شاتٍ في قبة مغشاة بالسمور وجميع فرشها سمور
وبين يديه كانون فضة يسجر فيها بالعود ثم رأيته بعد ذلك في رأس الجسر وهو يسئل
الناس **فقيل** ان عبد الرحمن بن زياد ولي خراسان فاخذ من الاموال ما حسب لنفسه انه

اذا

اذا عاش مائة سنة ينفق في كل يوم الفي درهم على نفسه انه يكفيه فراى بعد مدة انه
يحتاج الى حلية في مصحفه **وايضا** ان حبيب بن اوس لما بات من زمن لم ار من خلقه لا بيع
يكيث عليه حين ينصرم **قيل** بتقلب الاحوال تعرف جواهر الرجال **قال** بعضهم
نحن في زمان اذا ذكرت الاموات حييت القلوب واذا ذكرت الاحياء ماتت **قال**
ابو ذرجمهر يهون المصائب اربعة الاول ان يعلم ان القضا والقدر لا بد من جريانهما
والثاني ان لم يصبر فمن ذا الذي يصنع الثالث انه قد يجوز ان يكون اشد من هذا
الرابع انه لعل الفرج قريب **قيل** ان هبيرة الراشد كان كثير الاكل قيل له يوما ما
اكلت اليوم قال اكلت مائة رغيف قدم هبيرة المذكور يوما بقوم وهو راكب
حمار فدعوه للضيافة فذبحوا له حماره وطبخوه وقدموا له فاكل كله فلما اصبح طلب
حماره ليركبه قالوا له هو في بطنك قال سود الله وجهكم **وكان** هلال المازني من
الاكلين قال جعت مرة ومعي بعير لي فنحرته وشويته فاكلته ولم ابق منه الا شيئا يسيرا
على ظهري **وكان** سليمان بن عبد الملك اكولا قال شمردل قدم سليمان الطائف
فورد مع عمر بن عبد العزيز علي فقال يا شمردل ما عندك من الطعام فقلت جدي
سمين فقال عجل به فاتيته فجعل ياكل ولا يدعو عمر حتى اكل نصفه فقال يا شمردل
اما عندك غيره قلت ست دجاجات سمان فاتيته بهن فاكلهن ثم اكل ملء قدح سويق
ثم قال لغلامه اهيات غداءنا قال نعم قال ما هو قال ثلثون قدرا قال ايتني بقدر
قدر فاتاه بها ومعها الرقاق فاكل من كل قدر ثلثه ثم مسح يده واستلقى على
فراشه واذن للناس ووضع الخوان واكل مع الناس **وكان** من الاكولين الحجاج
قال مسلم قتيبة قال اعددت له اربعا وثمانين رغيفا مع كل رغيف سمكة فاكل الجميع

وايضا كان عبد الله بن زياد اكولا قال رجل من شيبان دخلت على عبيد الله فقد بعث
له عشرين دجاجة فاكلها ثم قدم الطعام فاكل ثم اتى بطبقين احدهما بيض والاخر تين
فاكل الجميع وما كان جائعا وكان ميسرة ياكل الكبش العظيم مع مائة رغيف وكان معوية
ياكل كل يوم مائة رطل دمشقي ولا يشبع **حكي** ان عبدا اشترى يوما سمكا
وقال لاهله اصلحوه ونام فاكل عياله السمك ولطخوا يده فلما انتبه قال قدموا
السمك قالوا قد اكلت قال لا قالوا اي شم يدك فشمها قال صدقتم ولكن ما
شبعت **فائدة** في كتاب بعض الادباء ان الضيف على اقسام الشمع وهو الذي
معه خريطة شمعه يقلب فيها الحلوا او الطعام وياخذه معه والمطفل وهو الذي
يستصحب لذة الصغير والمتشارف وهو الذي لا يزال ملتفتا على ناحية الباب لينظر
متى يدخل الطعام وكلما دخل يظن انه طعام والعداد وهو الذي يشتغل بعد الالوان
المختلفة الاطعمة والظروف والصحون وهو الذي يسمع صوت مضغه واكله والوشاف
وهو الذي يجر بلعه ويسمع منه صوت والنقاض وهو الذي يجعل اللقمة في فيه
ينفض اصابعه في المائدة والقراض وهو الذي يقرض اللقمة باسنانه ثم يصبغ في الطعام واللتات
وهو الذي يلت اللقم باصابعه قبل وضعها في الطعام والغوام وهو الذي يمد
ذراعيه يمينه ويسره لاخذ الظروف والقصاص وهو الذي ياكل نصف اللقمة ويعيد
باقيها في الطعام والمخلل وهو الذي اسنانه في اثنا الطعام والمزنج وهو الذي يزنج يخلل
اللقم في المرق فما يبلع الاولى الا انت الثانية والمرشش وهو الذي يفسخ الدجاجة
ونحوها فيرش على من حوله والمفتش وهو الذي يفتش عن اللحم ونحوه باصبعه والصباغ
وهو الذي ينقل الطعام من طرف الى طرف ليبرده والنفاخ وهو الذي ينفخ في

الطعام

الطعام فياكله والمحاني وهو الذي يجعل اللحم بين يديه فيحجبه عن مواكليه والمجنح وهو الذي
يزاحم مواكليه بجناحيه والشطرنجي وهو الذي يضع طرفا ويرفع اخرى والمهندس وهو
الذي يقول ضع هذا الظرف هنا وهذا هنا حتى ياتي قدامه ما يحبه والفضولي
وهو الذي يقول لصاحب الطعام ان كان عندك شئ من الطعام فاعط فلانا و
فلانا والمعطل وهو الذي يحدث عند غسل اليد فيبقى الغلام واقفا والابريق
بيده معطل والناس ينتظرون والمسلسل وهو الذي يدخل الدار فيتبع بالترتيب
ويقول كان ينبغي ان يكون باب المجلس من هنا والايوان هنا وترتيب الفرش كذا
وهكذا والمفضح وهو الذي يخرج فيخبر من يعرف صاحب البيت بضيافته حتى يتغير
عليه والمداخل وهو الذي يرى صاحب المنزل يناجي شخصا فيقال ما الذي قال لمولنا
لصاحبه والمستعجل وهو الذي يستعجل بالاكل ويشكو الجوع والمنام وهو الذي
ينام على غلمان صاحب الدار ويهين اولاده ويعد ذلك من الاخلاص فائدة
مختصر من خلق رسول الله صلعم وخلقه عن الحسن الزكي بن علي عم ذكره لخاله هند بن
ابي هالة التميمي كان صلعم فخما مفخما يتلالا وجهه اطول من المربوع واقصر من المشذب
عظيم الهامة رجل الشعر ازهر اللون واسع الجبين ازج الحواجب سوابغ في غير قرن
بينهما عرق يدره الغضب اقنى العرنين كث اللحية سهل الخدين ازعج ضليع الفم
اشنب مفلج الاسنان دقيق المسربة كأن عنقه جيد دمية مصفا الفضة معتدل الخلق
بادنا متماسكا سواء البطن والصدر عريض الصدر بعيد ما بين المنكبين ضخم الكراديس
انور المتجرد موصول ما بين اللبة والسرة بشعر يجري كالخط عاري الثديين والبطن مما سوى
ذلك اشعر الذراعين والمنكبين واعلى الصدر طويل الزندين رحب الراحة شثن

الكفين

الكفين والقدمين سائل الاطراف خمصان الاخمصين مسيح القدمين ينبو عنهما ٢
الماء اذا زال زال قلعا يخطو تكفيا ويمشي هونا سريع المشية اذا مشى كانما ينحط من صبب
واذا التفت التفت جميعا خافض الطرف نظره الى الارض اطول من نظره الى السماء جل نظره
الملاحظة يسوق اصحابه ويبدر من لقي بالسلام وكان ص متواصل الاحزان دائم الفكرة
ليست له راحة لا يتكلم في غير حاجة طويل السكوت يفتتح الكلام ويختتمه باشداقه ويتكلم
بجوامع الكلم لا فضول ولا تقصير لم يكن جافيا ولا مهينا يعظم النعمة وان دقت لا يذم
منها شيئا ولا يذم ذواقا ولا يمدحه ولا يغضب للدنيا واذا تعوطي الحق لم يعرفه احد
ولم يقم لغضبه شيء حتى ينتصر له ولا يغضب لنفسه ولا ينتصر لها اذا اشار اشار بكفه كلها
واذا تعجب قلبها واذا تحدث اشار بها فضرب براحته اليمنى باطن ابهامه اليسرى واذا
غضب اعرض واشاح واذا فرح غض من طرفه جل ضحكه التبسم يفتر عن مثل حب
الغمام وكان اذا يقول امر فيه اصلاحهم فليبلغ الشاهد الغائب ويقول بلغوا في حاجة
من لا يستطيع ابلاغ حاجته كان الناس يدخلون روادا ويخرجون ادلة فقهاء وكان ص
يخزن لسانه الا فيما يعنيه ويؤلف الناس ولا ينفرهم يكرم كريم كل قوم ويوليه عليهم و
يحذر الناس ويحترس منهم من غير ان يطوي عن احد بشره ولا خلقه ويتفقد اصحابه ويسأل
الناس عما في الناس فيحسن الحسن ويقويه ويقبح القبيح ويوهنه معتدل الامر غير
مختلف لا يغفل مخافة ان يغفلوا او يميلوا لكل حال عنده عتاد لا يقصر عن الحق و
لا يجوزه الذين يلونه من الناس خيارهم افضلهم عنده اعمهم نصيحة واعظمهم عنده
منزلة احسنهم مواساة وموازرة وكان ص لا يجلس ولا يقوم الا على ذكر الله عز وجل
ولا يوطن الاماكن وينهى عن ايطانها واذا انتهى الى قوم جلس حيث ينتهي به المجلس

يا مريد

ويامر بذلك يعطي كل جلسائه بنصيبه لا يحسب جليسه ان احدا اكرم عليه منه من جالسه
او فاوضه في حاجة صابره حتى يكون هو المنصرف عنه ومن سأله حاجة لم يرده الا
بها او بميسور من القول قد وسع الناس منه بسطه وخلقه فكان لهم ابا وصاروا
عنده في الحق سواء مجلسه مجلس حلم وحياء وصبر وامانة لا ترفع فيه الاصوات ولا تؤبن
فيه الحرم ولا تنثى فلتاته متعادلون فيه بالتقوى يتواضعون فيه
الكبير ويرحمون فيه الصغير ويؤثرون ذا الحاجة ويحفظون الغريب كان دائم البشر
وسهل الخلق ولين الجانب ليس بفظ ولا غليظ ولا سخاب ولا فحاش ولا عياب ولا
مداح يتغافل عما يشتهي ولا يؤيس منه ولا يخيب فيه مؤمليه قد ترك نفسه من ثلث
المراء والاكثار ومما لا يعنيه وترك الناس من ثلث كان لا يذم احدا ولا يعيره ولا
يطلب عورته ولا يتكلم الا فيما يرجو ثوابه اذا تكلم اطرق جلساؤه كانما على رؤسهم
الطير فاذا سكت تكلموا ولا يتنازعون عنده الحديث اذا تكلم انصتوا له حتى يفرغ
حديثهم عنده حديث اولهم يضحك مما يضحكون ويتعجب مما يتعجبون منه ويصبر للغريب
على الجفوة في منطقه ومسألته حتى ان كان اصحابه ليستجلبونهم ولا يقبل الثنا الا
عن مكافئ ولا يقطع على احد حديثه حتى يجوز فيقطعه بنهي او قيام وكان سكوته ع
على اربعة الحلم والحذر والتقدير والتفكر واما تقديره ففي تسوية النظر والاستماع
بين الناس واما تفكره ففيما يبقى ويفنى وجمع له الحلم والصبر فكان لا يغضبه شيء ولا
يستنفره وجمع له الحذر في اربعة اخذه بالحسن ليقتدى به وتركه القبيح ليتناهى عنه
واجتهاده الراي فيما اصلح امته والقيام فيما جمع لهم خير الدنيا والاخرة تم حديث
مولانا الحسن ع وفي احاديث اخر كان ع يعود المريض ويتبع الجنازة ويجيب دعوة

المملوك

الملوك ويركب الحمار فكان اصحابه لم يقوموا اليه لما يعرفون من كراهته وكان يجلس
على الارض ويعتقل الشاة ويسلم على النسوان وكان يجلس بين ظهرانى اصحابه فيجئ
الغريب فلا يدرى ايهم هو حتى يسئل وكان يخيط ثوبه ويخصف نعله واذا صافحه
احد لم ينزع يده عنه حتى ينزع هو وما اخرج ركبته بين جليس قط وما قعد رجل قط
اليه فقام حتى يقوم وكان اشد حياء من العذراء فى خدرها وكان اذا كره شيئا
عرفناه فى وجهه وكان يقول لا يبلغنى احد منكم من اصحابى شيئا فانى احب ان اخرج اليكم
وانا سليم الصدر وكان اجود الناس كفا واجرء صدرا واصدق الناس لهجة و
اوفاهم ذمة والينهم عريكة واكرمهم عشرة وكان اذا فقد الرجل من اخوانه ثلثة ايام
سئل عنه فان كان غائبا دعى له وان كان شاهدا زاره وان كان مريضا عاده وكان
يمزح ولا يقول الا حقا وكان يلاعب الرجل عن بدان نيسره وكان اكثر ما يجلس بحاذاة
القبلة وكان اذا يجلس القرفصا وهى ان يقيم ساقيه ويستقبلهما بيديه ويشد
فى ذراعيه وكان يجثو على ركبتيه وكان يثنى رجلا واحدة ويبسط عليها الاخرى
ولم ير متربعا قط وكان يجثو على ركبتيه ولا يتكى وكان ياكل كل الاصناف من الطعام
وكان ياكل مع اهله وخدمه اذا اكلوا ومع من يدعوه من المسلمين على الارض وعلى
ما اكلوا عليه ومما اكلوا وكان لا ياكل الحار وياكل بثلثة اصابع وربما اكل باربعة وربما
قد ياكل بكفه كلها ومما يليه ولا يتناول من بين يدى غيره وكان ياكل الشعير غير
منخول خبزا وعصيدة وما اكل خبزا قط وما شبع من خبز شعير يومين حتى مات
وكان يجيب دعوة المملوك ويردفه خلفه وكان ياكل الهريسة اكثر ما ياكل وكان احب
الطعام اليه اللحم قال لو سئلت ربى ان يطعمنيه كل يوم لفعل وكان يحب القرع

على
ويأكل على الارض

يقول انها شجرة اخي يونس ويأكل الثريد بالقرع واللحم وكان لا يأكل الثوم ولا البصل
ولا الكراث وما ذم طعاما قط وكان اذا اعجبه اكله واذا كرهه تركه وكان يلحس
الصحفة واذا فرغ من طعامه لعق اصابعه فلا يمسح يده بالمنديل حتى يلعقها واحدة
واحدة وكان يأكل البرد ويتفقد ذلك اصحابه فيلتقطونه له فيأكله ويقول انه يذهب
باكلة الاسنان وكان لا يغسل يديه من الطعام حتى ينقيهما فلا يوجد لما اكل ريح وكان لا يأكل
وحده مما يمكنه وكان يمص الماء مصا ولا يعبه عبا وكان يشرب ثلثا وكان لا
يتنفس في الاناء اذا شرب فان اراد ان يتنفس ابعد الاناء عن فيه وكان يشرب من اقداح
القوارير واقداح الخشب وفي الجلود وفي الخزف وبكفيه ويصب عليها الماء ويشرب
من افواه القرب وكان يمتشط ويسرح لحيته وربما يسرح في اليوم مرتين وكان يتطيب
بالمسك وبالعنبر وبالغالية تطيبه بها نساؤه بايديهن وكان يستجمر بالعود القماري
وكان ينفق على الطيب اكثر مما ينفق على الطعام ولا يعرض عليه طيب الا تطيب به و
كان يكتحل في عينه اليمنى ثلثا وفي اليسرى ثنتين وكانت له مكحلة يكتحل بها بالليل وكانت
كحلة الاثمد وكان ينظر في المرآة ويرجل جمته ويمتشط وكان يتجمل لاصحابه فضلا على تجمله
لاهله وكان يطلي فيطليه من يطليه حتى اذا بلغ تحت الازار تولاه بنفسه وكان لا يفارقه
في الاسفار قارورة الدهن والمكحلة والمقراض والمرآة والسواك والمشط وفي رواية
والخيط والابرة والمخصف والسعوط فيخيط ثيابه ويخصف نعليه وكان يلبس القلانس
تحت العمائم ويلبس القلانس بغير العمائم والعمائم بغير القلانس وكان يلبس عمامة الخز و
الصوف وجبة الصوف وكان له ثوبان للجمعة خاصة سوى ثيابه في غير الجمعة وكان
يلبس خاتما من فضة في يده اليمنى وكان له خاتم فضة فصه فضة وكان ربما اخرج

وفي خاتمه خيط مربوط لئلا يكره الشيء دون ذلك ولكن لا يجوز ذلك عليه وكان
اذا لبس النعل بدأ باليمنى واذا خلع بدأ باليسرى وكان فراشه من اسمال وبوى القوى
محشوا ويروى عن امير المؤمنين ع ان فراش النبي كان عباءة وكان مرفقته ادم وحشوها ليف
وكان له بساط من شعر يجلس عليه وكان قد ينام على الحصير ليس تحته شيء غيره وكان
يستاك اذا اراد ان ينام وكان اذا اوى الى فراشه اضطجع على شقه الايمن ووضع يده اليمنى
تحت خده الايمن وكان يقرء اية الكرسي عند منامه وما استيقظ رسول الله ص الا خر لله
ساجدا وكان لا ينام الا والسواك عنده اسر فاذا نهض بدء بالسواك وكان يستاك
كل ليلة ثلث مرات قبل النوم وبعده قبل الورد وقبل الخروج لصلوة الصبح **فائدة**
في الجامعة المفردة من علق عليه بول الارنب لم يحبل ابدا وكذا اذا شربت انفحته بعد
الطهر عقيب ثلثة ايام منعت من الحمل **امثال عربية** اذا اتاك احد الخصمين وقد فقئت
عينه فلا تقض لصحبه حتى ياتيك خصمه فلعله قد فقئت عيناه ايضا يريك البشاشة
حين اللقاء ويريك في الغيب بري القلم ايضا اكثر مصارع الرجال تحت بروق المطامع
ايضا عند الشدائد تعرف الاخوان ايضا رب ملوم لا ذنب له ايضا لكل صارم نبوة ولكل
جواد كبوة ايضا لكل دهر رجال ايضا لعل له عذرا وانت تلوم ايضا لا يلدغ المؤمن
من جحر مرتين ايضا لا يضر نبح الكلاب يضر بكوا الناس واستعارته ايضا يدك منك
وان كانت شلاء ايضا ما حك جلدك مثل ظفرك ايضا الشاة المذبوحة لا يولمها السلخ
ايضا النصح بين الملاء تقريع ايضا العمل للوريث والاسم للمورث ايضا تعاشروا كالاخوان
وتعاملوا كالاجانب ايضا سلطان غشوم خير من فتنة تدوم ايضا عناية القاضي خير
من شاهدي عدل ايضا من سعادة المرء ان يكون خصمه عاقلا ايضا اذا جاء موسى والقى

السحابه

العصا فقد بطل السحر والساحر ايضا اذا كان رب البيت بالطبل ضاربا فلم
تلم الصبيان فيه على الرقص ايضا اذا اراد الله اهلاك نملة صنعت بجناحيها الى
الجو يصعد وايضا واذا اتتك مذمتي من ناقص فهو الشهادة لي باني كامل فائدة في
الجامعة المفردة اذا خفت امرا فاقرأ مائة اية من القرآن ثم قل اللهم اكشف عني البلاء
ثلث مرات وفي رواية اخرى قل سبع مرات يا الله فائدة فيه ايضا من قرأ سورة
النحل في كل شهر كفى المغرم في الدنيا وسبعين نوعا من البلاء شعر عربي في الحماء
وانت لعذب في كل مورد والظلم في الدنيا وانت نصيري وايضا وغلا على ما في
المحو من في المحو اذا اضل في البيداء عقال بعير ايضا خليلي قطاع الفيافي في الحمى
كثير وارباب الوصول قلائل شعر اي طالب كمال دل در مدرسه چند تحصيل علوم
وحكمت و هندسه چند هر فكر كه جز فكر خدا وسوسه است شرمي ز خدا بدار اين
وسوسه چند لا ادري بدوم المحب بباع وصالهم فاسمح بنفسك ان اردت
وصالا شعر شد خزان و بلبل از قول پريشان باز ماند تو همان مرد و مرغ بيمحل
كوئي هنوز ايضا چنان در گفته بودان و پيمبر دون بس كانچه قرآن و خبر
نيست فسانه است و هوس ايضا لا والله نه ناس و نه نسناس نسناس خود
بي بجهل نشناسي ايضا قلم بشكن ورق سوز و سياهي بو دم دركش حميد اين
قصه ورد است در دفتر نگنجد ايضا جد تو آدم بهشتش جاي بود قدسيان
كردند بهر او سجود يك گنه چون كرد گفتندش تمام مذنبي مذنب برو بيرون
خرام تو طمع داري كه با چندين گناه داخل جنت شوي اي رو سياه ايضا براي نعمت
دنيا كه خاك بر سر آن منت منه هر سفله بار بر گردن مباش و دو روز و دو نعمتش

قدسي

ز دست لی بماند تا بد الد فرحز کردن حدیث فیه ابهام فی مختصر بصائر
سعد للشیخ حسن بن سلیمان الحلی عن جابر عن ابی جعفر ع فی قوله تعالی ولئن قتلتم فی
سبیل الله او متم الایة فقال یا جابر اتدری ما سبیل الله قلت لا والله الا اذا سمعت
منک فقال القتل فی سبیل علی ع وذریته فمن قتل فی ولایته قتل فی سبیل الله
ولیس احد یؤمن بهذه الایة الا وله قتلة ومیتة انه من قتل فینشر حتی یموت ومن مات
ینشر حتی یقتل انتهی یعنی انه من قتل فی الدنیا من المؤمنین بهذه الایة بعث مع الصاحب ع وکان
معه حتی یموت ومن مات فی الدنیا بعث معه حتی یقتل بین یدیه وانما جری علیه
الامران لانه یدرک مرتبة الشهادة بالقتل ومرتبة قطع العلاقة الاختیاریة للنفس
عن البدن بالموت فیه شعر و ستخبر عن سر لیلی اجبته بعیشا من اهل بلاد تغبین
یقولون خبرنا فانت امینها وما انا ان خبرتهم بامین **فائدة** قد اشرنا سابقا الی
طریق استخراج ملائکة الاسماء وما هو الملک الاول وهو ان تاخذ عدد الاسم
واستنطقه والحق علیه لفظ ایل مسبوقا بالالف فنقول فی ملک وهاب تمدیائیل
وهو الملک الاول ثم تضرب العدد فی نفسه فیکون فی وهاب مائة وستة وتسعین
وتلحقه بالملحق فیکون وصقائیل وهو الملک الثانی ثم تضرب عدد الملک الثانی
فی عدد الملک الاول فیکون الفین وسبعمائة واربعا واربعین واستنطقه وتلحقه
بالملحق فیکون دمذ عغائیل وهو الملک الثالث فاذا اردت الخلیفة علی الثلثة
فتجمع المراتب الثلث واستنطقه وتلحقه بالملحق فیکون دطعغائیل وهو الملک الخلیفة
علی الثلثة واذا اردت الرئیس الحاکم علیهم تکعب عدد الخلیفة والمستنطق من التکعیب
هو الملک الاعظم والجمیع تحت حکمه وهو الملک الذی کتمه هرمس ورمزه ولم یصرح

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بروانا صرحت به فافهم ولا يخفى ان ورد المثلثة تكذ من كونه في محل يختص كل بورد و
هنا ورد خاص وهو ذكر الاسم بعدد الملك فتذكر الوهاب مثلا اربع عشر مرة الى او
مائة وستة وتسعين للثاني والفين وسبعمائة واربعا وخمسين للخليفة والوزير
بعدده فتذكر عند كل مرتبة من عدده اسمه واسم صاحب تلك المرتبة ملاحظا معنى
البديع والرحمن والباعث والباطن فانبا فانبا بحاجتك في ظهور الذات الحق بهذه
الاركان الاربعة فيتحقق الاثر عند تمام تلك الجمعية بلا مهلة **فائدة** البسط لاقسام
حرفي وعددي والتضاعيف الترفعي وهو ثلثة اقسام ترفع حرفي وترفع عددي
ترفع طبيعي وبسط طبيعي وبسط عزيزي وغير ذلك فالبسط الحرفي محمد مثلا ام ي م
ح ا م ي م دال والعددي من الزبر والبينات مثل بعض ذلك اربعون ثمانية اربعون
اربعة فقط يراد من الاول م ح اول واحد عشر او ستة ومن الثاني اربع
ون ث م ن ي ة او ثلثة وعشرون او احد عشر واعداد حروف الاعداد واثنان
وتسعون من زبر ومن البينات مائة واثنان وثلثون ويتصرف في كل بما يقتضيه
الداعي والتضاعيف كان يضرب عدد الحرف في نفسه وفي امر في مرتبة يستنطق حتى
او اسمائهم يتولد من الاسم اسم اخرى يتصرف كل او يضرب حرف من حروف الطالب في حرف
العددي من حروف المطلوب واستحصال الحروف الاخر المستنطقة من حاصل الضرب والترفع رفع
كل حرف من حروف المطلوب مثلا من مرتبة الى ما فوقها واخذ سميه من تلك المرتبة
العليا كرفع ميم محمد الى المئات فناخذ التاء والحاء الى العشرات فناخذ الفاء والميم
الاخرى كذلك تاء والدال الميم فيحصل تفتم والترفعي الحرفي اخذ الحروف الذي يلي
المطلوب من الابجدية فمثل محمد يوخذ للميم نون وللحاء طاء وللميم نون وللدال هاء فيكون

نظيره والتوفيق الطبيعي ان ياخذ الحرف الترابي مائيا والمائي ترابيا والريحي ناريا و
يترك الناري بحاله فاللام ناري والحاء ترابي وكذا الدال فيبدل الحاء بالزاء والدال
بالجيم فيبقى مزج والبسط الطبيعي عبارة عن كون كل حرف من الحروف النارية طالبا
للرياحية التي في درجته والرياحية تطلب المائية والمائية الترابية وهذا بدون
ملاحظة الحروف بدرجاتها هو الطبيعي اذا لوحظت فهو الغريزي وغير ذلك كبسط
التواخي والتجامع والتقوي في التكسير **فائدة** الحروف الروحانية هو النورانية
التي يجمعها صراط علي حق نمسكه والجسمانية هي الظلمانية والنهارية هي التي للكواكب
النهارية زحل والمشتري والشمس وعطارد ان كان مشرقا والليلية هي التي للكواكب
الليلية الزهرة والمريخ والقمر وعطارد ان كان مغربا فلزحل ص ث ض ق ت وللمشتري خ
وخ غ ف ش ذ وللشمس ظ م ف ولعطارد د ي ص ج ز ك وللمريخ ع ر ا ه ط دخ
وللزهرة ي و ك س ق وللقمر ب ح ل والحروف الصامتة المهملة والناطقة المنقوطة
والشرقية النارية والغربية الهوائية والشمالية المائية الجنوبية الترابية **فائدة**
التكسير له مراتب الصغير وهو الذي ذكرناه سابقا والمتوسط وهو ان تضع المربع
بعدد حروف الاسم وتبسط حروفه في السطر الاول مفرقة وتضع الحرف الاول من
السطر الاول في بيت فرد من السطر الثاني ثم تمم السطر الثاني على الترتيب وتبتدئ
في الثالث باول السطر الثاني فتضعه في بيت فرد من الثالث وهكذا حتى ينتهي العمل
ان كان الاسم فرديا وان كان زوجيا كان مرة واحدة في اخر السطر بحسب الفرد ان والكبير
وهو ان تضع حروف الاسم منفصلة في السطر الاول فان كان ثلاثيا تنقل الحرف
الاول من السطر الاول الى اول السطر الثاني والثالث من الاول الى الثاني من الثاني

والثانى منه الى الثالث
وهكذا ان شئت وضعت
الثانى من الاول فى اول الثانى
والثالث فى الثانى من الثانى
والاول من الاول فى الثالث
وهكذا فيكون من الاسم

مثال الاول

ك	ه	ى	ع	ص
ع	ص	ه	ك	ى
ه	ى	ع	ص	ك
ص	ل	ه	ى	ع
ى	ع	ص	ك	ه

مثال الثانى

ع	ل	ى	م
ى	م	ع	ل
م	ى	ل	ع
ل	ع	م	ى

الثلاثى ستة اسماء وان كان رباعيا كان منه اربعة وعشرون اسما وان كان خماسيا كان منه مائة وعشرون اسما وهكذا والضابط فى ان تضرب عدد حروف الاسم فى عدد الصور الحاصلة من الاسم الذى اقل منه بحرف فيحصل من الثلاثى صورتان وهكذا واما اسرار ذلك فمذكور فى كتب القوم **فائدة** قيل فى صنعة المكتوم ان اصله صفوة قوى الانسان وهو يفارق من الانسان من الكابوس ويصعد على ذروة طور سينا وينبت تلك القوى

مثال الاول

ف	و	ى
ف	ى	و
و	ى	ف
ى	ف	و
و	ف	ى
ى	و	ف

مثال الثانى

ف	و	ى
و	ى	ف
ى	ف	و
ف	ى	و
ف	ف	ى

شجرة ليس فى الاشجار احسن منها فتجدها غبيطة فى فصل الربيع و اعصر مائها وصفه مرة واحدة بخرقة ضعيفة ثم رده على سافله و به حتى يكون سافله عاليا واخله وهكذا واعقده ثم اغسله حتى يبيض ثم زوجه فى مدة اربعين يوما بابنته ويكون كفوا له ثم زوجه ثلثا وح كان حجرا واخله واعقده بست جاريات متوالية وح يكون حجرا وطف به فى البيت الحرام اسبوعا وخذ له

ارض
من مصر ونار من ارض فارس وقبضة من تراب من بيت المقدس وانفخ عليه من الهوا
يعني برج الجنوب واجعل ذلك ثلثا وستا فا بجه بالفلاحة المصلحة بالثلث ولا
فاذا تمت الثلث ظهر القمر في ثالث برج الثور ثم عالج هذا بالست فاذا تمت الست
ظهرت الشمس في التاسع عشر من برج الحمل فاذا رايت ذلك فاسجد لله شكرا وعفر
خديك لجلال وجهه الكريم واعلم انك قد ملكت الدنيا وكنوزها فا ملك ربها
الاخرة **فائدة** اعلم ان لمعرفة استخراج روحانية الاسماء طرق كثيرة باعتبار اختلاف
تكسير الاسم وبسط المركب والبسيط وحذف المتكرر بعد العمل واسقاط الزمام
العائد من الوفق الحرفي وعدم حذف المتكرر وباستنطاق الزوايا والمركز والضلع
والمساحة وغير ذلك ولنتمثل بمثال استخراج الارواح من المثلث العددي فنقول
الاسم
اذا اردت استخراج الملائكة من الموضوع اعداده في المثلث مثلا فاعرف اولا المفتاح
التسعة
وهو اي المفتاح ا وهو في البيت الثاني من السطر الثالث والمغلاق وهو
ومساحته وهو مجموع المغلاق عنى ا والوفق وهو عدد ضلعه ١٥ والمفتاح

٤	٩	٢
٣	٥	٧
٨	١	٦

وهو ٤٥ والضابط وهو مجموع عددي الضلع والمساحة وهو ٦٠
والاصل وهو حاصل ضرب غايته في مغلاقه وهو في هذا المثال ١٨٠ فهو اصل
المثلث وهو اصل الكلي الذي يحمل عليه بقية المراتب التسعة فيطرح منه عدد الملحق
العلوي والسفلي ويستنطق ويضاف البه ذلك الملحق فيكون منه الملك والشيطان
فاذا عرفت هذه المراتب الثمانية واردت ان تستخرج الملائكة والاعوان الشيطانية
فحمل المفتاح وهو واحد على اصله الكلي وهو الف وثمانون يكون المجتمع ١٠٨١ فاطرح
على
منه الملحق العلوي وهو الاكثر احد خمسون وقيل احد اربعون وقيل احد ثلثون

والثاني وضعف الضعف الخ وهو ١٢

وهو

وصورته على اربع اوجه مثل ايل وقبل بال وقبل ال وقبل ابيل وهو الذى تمثل
بر والملحق السفلى وقبل طيش وهو الذى تمثل به وقبل طش وقبل طاش فاذا اسقطت
من ١٠٨ احد او خمسين بقى الف ثلثون فاذا استنطقته كان غل فاذا اضفت له الملحق
العلوى كان اسم الملك الاول وهو غلائيل واذا طرحت من ١٠٨١ عدد الملحق السفلى
وهو ٣١٩ بقى ٧٦٢ فاذا استنطقته ذسب فاذا اضفت له الملحق السفلى كان كان
اسم الشيطان الاول وهو ذسبطيش وهو خادم ذلك الملك على السفليان وان عملت
معلاقه على اصله الكلى كان ١٠٨٩ او عملت به ماذكر صار غلحائيل وهو الملك الثانى
وخادمه على ماذكر غطيش وان عملت عدله على اصله وعملت به كماذكر حصل الملك الثالث
غلطائيل وخادمه ذغاطيش كما ذكر واذا عملت وفقه على اصله وعملت به حصل الملك الرابع
عمدائيل وخادمه دعوطيش واذا عملت مساحته على اصله وعملت به حصل غعدائيل
الملك الخامس وخادمه صنوطيش واذا عملت ضابطه حصل الملك السادس غفطائيل صنوطيش
وخادمه ضكاطيش وان عملت غايته على اصله وعملت حصل اسم الملك السابع الحاكم على
السابقة غفطائيل وخادمه هو العون الشيطانى ضغاطيش وهو الحاكم على الاعوان
الستة السابقة وبهذا تقسم على السابقة وترجمهم فافهم الرموز وكن بها ضنينا
فانها من الاسرار الغامضة واعلم انها الكبريت الاحمر لسرعة تاثيرها وبهذه الطريقة
تستخرج جميع الاوفاق العددية فائدة في استزادة اللبن في صنعة المكتوم خذ النجرة
الطودية في برج الحمل فانه احسن اوقاتها من هو ما بين الخمسة عشر الى الثلثين والاسود
احسن من الاشقر واغسله من الاوساخ وافرضه ناعما في القرع الى نصفه وادر عليه الانبيق
وقطره واجمع من ذلك ماء ثم صفه كالهيئة الاولى بنار لينة كحرارة الشمس مرة واحدة كثيرا

[illegible]

[illegible]

وادم الرماد

دائم الرماد وخذ الثفل وضع عليه من ذلك الماء ثلثة امثاله في القرع والانبيق والاله العميا
وضعه في نار الزبل وعلى نار لينة كحرارة الشمس في الشتاء سبعة ايام ثم اخرجه وقطره ورد
على الثفل كلما قطر من الماء وهكذا حتى تتحلل نصف اليبوسة التي هي الثفل ثم ضع على الثفل
الباقي مثله من الماء والمجمد في نار الزبل سبعة ايام ثم قطره واعزل القاطر وضع على
الثفل ماء جديدا مثله وافعل كالاول حتى يتحلل نصف اليبوسة دائم ما لا يتحلل وخذ
الماء الثاني المعزول واعقده حتى يكون كالعسل ثم خذ من الماء وزنه اربع مرات ضع
عليه اول مرة مثله بعد تبييضه بارسال الماء واستنباطه وعفنه في نار الزبل احد عشر
يوما عدد ميقات موسى فيسود كالقار ثم اعمل الى الثلثة الامثال الباقية فاقسمها
نصفين واسق المركب بنصفه ثلث مرات كل مرة تعفن عشرين يوما فيزرق في الاولى
عميقا وفي الثانية سماويا وفي الثالثة يتحلل كالذهب وهذا الان هو الحجر الذي يشيرون
اليه ثم اقسم النصف الاخر من الماء ستة اقسام وقطر الحجر سبع مرات في كل مرة تضيف
اليه سدسا من ذلك الماء ويشتد بياضه في الرابعة ويظهر النوشادر في القرع اما
هنا او في الاول فضعه مع الثفل وضعه في النار سبعة ايام اول يوم نار ضعيفة ثم
لا تزال كل يوم تشد النار وفي السابع كنار السبك ثم اخرجه فانه هو المجمرة والانفخة
ثم قطر الماء بنار لطيفة جدا كنار الجناح يقطر ماء رقيق ظاهره ابيض وباطنه احمر يصلح
لعمل الحميرة ثم تزيد في النار قليلا فيقطر ماء غليظ ثقيل يشبه الاشياء بالزيبق وهو
الغربي ثم شد النار فيقطر اصفر من الزعفران واحمر كالياقوت وهو الزيبق الشرقي
المذكر ثم اعقد الثفل والمجمد بالماء الاول واخرج الصبغ منه ثم طهر الباقي بالماء
الثاني الابيض حتى يطهر الثفل ويكون كسحالة الفضة وفي كل مرة تعمل تضع في المركب

من النوشادر الذى عندك وهو الحمرة فاذا اردت تركيب الاكسير الابيض فخذ جزء من
الثفل المطهر وهو ارض المقدسة وجزء من الشرقى وجزئين من الغربى وهو الماء الابيض
الثفل وحل الجميع واعقده ثم خذ من الماء ثلث كما ذكرت لك وضعه على الارض وحل الجميع
واعقده ثم خذ مرة ثالثة كما فى الاول وحل الجميع واعقده وقد تم الاكسير الابيض واحده
على الف من النحاسين والرصاصين يكون فضة خالصة على الروباص واذا اردت تركيب
الاكسير الاحمر فخذ من اكسير البياض جزء ومن الماء الذى باطنه احمر جزء ومن الصبغ
الاحمر جزئين عكس ما قلناه فى البياض وحل الجميع واعقده وافعل ذلك ست مرات
كما فعلت فى الاول ثلث مرة وذلك معنى قولهم ان واحدا سيغلب تسعا من بنات
الطارق هنا فى التزويج وفى السادس يتم اكسير الحمرة واحده على الف من القمر يكون
ذهبا خالصا على الروباص وان القيت الاحمر على الذهب كان اكسيرا وان القيت الابيض
على الفضة كان اكسيرا فهم فقد شرحت لك الحكم ولم اترك الا ما يحتاج الى المشافهة
ما اسعد من رزق ودق الدقدس حصل مالا والعمر مضى ولم تنل مالا ما ينفعك
القياس والعكس ولا افعلل يفعلل فعلا لا زادك لا تقطعن يد الاناث
عن احد ما دام تقدروا لايام تارات فاشكر فضيلة صنع الله اذ جعلت اليك
لا لك عند الناس حاجات نقل اذ الكلب لا يؤذيك عند نبحه فذره الى يوم
لقيته ينبح مضا فكل بلاء فى رضاهم غنيمة وكل عذاب فى محبتهم عذب مضى
الامراد وانقرضوا جميعا وخلعوا الزمان على العلوج وقالوا الزمت البيت جدا
فقلت لفقد فائدة الخروج رجل يخضب لحيته ويقول تبوا علاها وتابى
اصولها ولبس الى ذا الشباب سبيل شعر ان زاده كم همت كم عرض نبب

دانی ای دوست که فلانی ناخلف ناخلف است لله الحمد که از نسبت فرزندی من جا دماند
چه که هر صفت بد دراشرفست **ایضاً** افسوس که نامه جوانی طی شد وین فصل
بهار و شادمانی طی شد آنم که مایهٔ سعادت ما بود من هیچ ندانم که کی آمد کی شد
ایضاً عیش خوش این جهان فانی بگذشت در بیخودی و در جوانی بگذشت دردا
که چه غافلان بود این داغ فهد تا چشم زدند کامرانی بگذشت **فی المثل** ربط رومی
خنزیراً على اسطوانة السمنة يعلفه علفاً حسناً وكان الى جنبه حظيرة فيها جحش وكان
يتمنى ما سقط من العلف فقال لامه ما اطيب هذا العلف فقال لا تقربه فان
من ورائه الطامة الكبرى فلما اراد الرومي ان يذبح الخنزير ووضع السكين على حلقه
ويضطرب فهرب الجحش الى امه واخرج اسنانه وقال انظري هل بقي في خلال اسناني شيء
من ذلك العلف فاتلعبه **وقيل لداود** الطائي لا تتحول من الشمس قال لا استحيي من
ربي ان انقل قدمي الى ما فيه راحة بدني **نصيحة** ان كنت تشرب الماء البارد الرقيق
وتأكل اللذيذ الطيب وتمشي في الظل الظليل فمتى تحب الموت والقدوم على الله سبحانه
في بحر الجواهر اذا اخذ سبع نملات طوال وتركت في قارورة مملوة بدهن الزيبق
وسد راسها ودفنت في زبل يوماً ثم اخرجت صفي الدهن عنها ثم مسح منه الاحليل
وما فوقه تهيج الباه وكثر العمل وقوي الانعاظ مجرب **وايضاً** عن بعض الاولياء اذا اردت
ان تقدم على جبار او سلطان فاذا وقع بصرك عليه فكبر ثلثاً وقل ليس كمثله شيء وهو
السميع البصير بعد ان تستغفر الله سبعين مرة قبل ذلك فهو سر من اسرار الله
فائدة دواء الغضب الصمت والدوام على الطهارة يوسع عليك رزقك **فائدة**
عظيمة در کیفیت نوشتن جفر جامع بدانکه باید بیست و هشت جزو کاغذ وضع کرد

و هر جزوی چهارده ورق که بیست و هشت صفحه باشد و در هر صفحه بیست و هشت
سطر باشد و در هر سطری بیست و هشت خانه باشد و در هر خانه چهار حرف رسم
شود و در اصطلاح هر جزو را اقلیمی و هر صفحه شهری و هر شهری محله و هر محله مشتمل
بر بیست و هشت خانه است و هر حرفی که در خانها رسم می شود باین طریقست که هر خانه
چهار حرف حرف اول علامت جزو و دوم علامت صفحه و سیم علامت سطر چهارم علامت
خانه پس در خانه اول از سطر اول از صفحه اول از جزو اول چهار الف است و اولین علامت
جزو اول و ثانی علامت صفحه اولی ثالث علامت سطر اول رابع علامت خانه اول و
در خانه دوم از سطر اول سه الف و یک ب رسم کنند و همچنین تا خانه بیست و هشتم
سه الف و یک غ که علامت بیست و هشتم است رسم کنند و در خانه اول از سطر دوم [illegible]
از صفحه اول از جزو دو الف و یک ب و یک الف رسم کنند که علامت جزو اول و سطر
دوم و در خانه دوم دو الف و دو ب نویسند و همچنین تا آخر سطر و در سطر سیم از [illegible]
صفحه اول در خانه اول دو الف و یک ج و الف نویسند و در خانه دوم دو الف و ج و
ب نویسند و همچنین تا آخر سطر و در صفحه دوم در خانه اول از سطر اول یک الف بجهة
جزو و یک ب بجهة صفحه و دو الف بجهة سطر و خانه نویسند و علی هذا القیاس تا در
خانه آخر از سطر آخر از جزو آخر چهار غ نویسند **فائدة** در بعضی از رسائل بنظر رسید
که هر که این جفر جامع را بنویسد و با خود دارد همه مخلوقات او را مطیع و منقاد گردند و
کسی در مدة العمر با او دشمنی نتواند کرد و هر خانه که این جفر جامع باشد از فجاة و طاعون [illegible]
در امان باشد و اگر با لشکری باشد فتح ایشان را باشد و هر که بنویسد به مرادی که
خواهد برسد و هر آن کسی که در بلای عظیم افتد این را بنویسد و با خود دارد حق تعالی

اوراد را در نظر برساند و اگر حاجتی داشته باشد بان نتواند رسید چهل روز
هر روز بر این اوراق نظر کند حاجتش روا شود بشرط تقوی و کتمان سرّ و هر روز
بعد از نماز دویست مرتبه بگوید یا رحمن کل شیء و راحمه و بعد از ان نظر بر اوراق کند
و اگر مهمی داشته باشد که بهیچ نوع دفع از ان نتواند کرد هر روز بعد از نماز صبح
چهل مرتبه بگوید یا مذل کل جبار بقهر عزیز سلطانه و نظر بر اوراق کند تا چهل روز
روز اول حروف اسم انشخص را بسط کند بسط عددی مثل انکه اسم محمد را بجای میم اربعین
و بجای ح ثمانیه و بجای میم ایضا اربعین و بجای دال اربعه ثبت نماید بعد ترتیب تکسیر
کند باین نحو ا ر ب ع ی ن ث م ا ن ی ه ا ر ب ع ی ن ا ر ب ع ه و بسط حرفی مثل انکه
حروف اسم انشخص را تکسیر کند و حروف را جدا کند و بسطی را جدا کند بر کاغذی نوشته
یکی را در گورستان ببرد و یکی را در دخان کند بشرط انکه انکس بحسب شرع دفع
ان واجب باشد پس از ذکر تا چیز کرده **فائده** مداخل بر هفت قسم است اول صغیر
و ان عبارت است از اعداد بلا مرتبه و ان اول بیّنانه باشد و محصل انکه از جمیع
عدد تسعه تسعه طرح کند باقی مدخل صغیر است دوم وسط کبیری و ان طرح منتهای احاد
از عشرات باشد و اخذ مادون ان و طرح مادون عشرات بعد از مات و اخذ ما دون
و طرح منتهای عدد مات را الوف و اخذ مادون ان و چون بالوف رسد منتهای کل فرض بود
بالغا ما بلغ سیم وسط مجموعی باعتبار شمول احاد و عشرات و احاد و مات و احاد و
۲ الوف و عشرات و مات و عشرات و الوف و مات و الوف احاد و عشرات و الوف احاد و عشرات
و مات و الوف احاد و عشرات و مات و الوف و الوف بر الوف تلک عشرة کاملة اول
کبر وسط مجموعی باعتبار شمول احاد بر عشرات است عبارت از طرح منتهای احاد بود از

از عشرات دویم که باعتبار شمول احاد بر مات ست طرح منتهای عشرات است از مات
سیم که باعتبار شمول احاد بر الوف ست طرح منتهای مات است از الوف چهارم که باعتبار
شمول عشرات بر مات ست طرح منتهای عشرات است از مات پنجم طرح منتهای مات است
از الوف ششم نیز طرح منتهای مات است از الوف هفتم که باعتبار شمول احاد و
عشرات و مات ست طرح منتهای احاد است از عشرات و منتهای عشرات است از مات هشتم
باعتبار شمول احاد و عشرات و مات و الوف طرح منتهای احاد است از عشرات و منتهای
عشرات از مات و منتهای مات از الوف وقس علیه الباقی چهارم از مداخل مدخل
کبیر است و آن عبارتست از اخذ تمامی عدد از حروف و کلمات مفرده و کلمات مرکبه پنجم
اکبر است و آن اخذ تمامی عدد است از تکسیر حروف و ذات مبسوطه و کلمات مرکبه ششم
اکبر اعظم است و آن اخذ تمامی عدد است باعتبار زبر و بینات هفتم اکبر اکبر است
و آن اخذ تمامی عدد است از حروف و کلمات باعتبار عدد مبسوط و آنرا ابجد عددی
خوانند **فائدة** ابجد یعنی بدان هوز در باب حطی بنابت فهم کن کلمن نکه دار سعفص
فرو مکذار قرشت دانا باش ثخذ واقف باش ضظغ از پیش بدان و کویند سریانی هستند
حکیم ثنائی را ابیه فیل ثخذ نات شتر صدف را شبه ست برجای در مقرر نیست
که در ساز عدد برق شبیه باشد مروارید در جوف صدف فاسد شد از نات محتوی
پس مطلب اینکه از عکس ابیه فیل که نمونه برق است و اواز نات شتر که گویا
رعد است چنانکه صدف را شبه حاصل شد بجای مروارید **قال** عیسی کیجد
من یستبطی الله فی الرزق ان یغضب علیه ویفتح علیه ابواب البلا **قیل** لابن الحاجب
کم مضی من اللیل قال اذ امضی ثلث ما مضی وربع مابقی فقد مضی اللیل بتمامه

سؤال

سؤال اناء مملو باربعة ارطال من العسل واخر بخمسة من الخل واخر بتسعة من الماء
صب الكل في اناء واحد فامتزجت ثم ملاء كل اناء كما كان فكم في كل من كل استخراجه ان
يجمع الجميع يكون ثمانية عشر فانسب التسعة اليها بالنصف ففي اناثها من كل جنس كذلك و
الاربعة بالتسعين كذلك حكاية ركب احد من الخلفاء مع بعض ندمائه يوما في
السفينة وهم يتنزهون فسال من نديمه اى طعام اشهى عندك والذ فقال مخ البيض المسلوق
فعبر حتى اتفق عودهما الى هناك في العام القابل فاذا بلغا موضع السؤال السابق قال
له الخليفة مع اى شئ فاجاب النديم مع الملح فتعجب من استحضاره شعر بيا تا دست
از اين عالم بداريم بيا تا پاى دل در كل برآريم بيا تا بر ره بادى بپيشه سازيم بيا تا تخم
نيكوئى بكاريم بيا تا از غم دورى ياران دو چار جوى بهاران خون بباريم بيا تا
همچو مردان در ره دوست سر اندازى كنيم و سر نخاريم لبعضهم سنك باشد
سخت وى چشم شوخ مى نترسد از جهان بر كلوخ كاين كلوخ از خشت تن بكلخن شد
سنك از صنع الهى سخت شد لبعضهم در خواب كه جهان من شب ناشكيبى چشمى بكشود
از پى بگاه ديدم كه در آن نبود بيدار كسى من بودم بخواب فتم از تنهائى وايضا
سر رشته عقل پاره كرديم از خلق جهان كناره كرديم كس چاره ما نكرد و ما خود
بى منت خلق چاره كرديم ننمود رهى بجز ره عشق هر چند كه استخاره كرديم قال
الكفعمي في مصباحه وفي مفاتيح الغيب انه من كتب لفظة بسم الله على بابه خرج من
من الهلاك ولو كان كافرا قال الكفعمي ايضا ولرد الضايع والآبق وفي بعض تصانيف
الشيخ رجب بن محمد الحافظ من كتب الشهيد الحق على اربع زوايا ورقة وبكت ما ضاع
او غاب في سقفها الورق ويبرز نصف الليل الى تحت السماء وينظر اليها ويكرر هذين الا

سبعين مرة فانه يا تيه خبر الضايع او الغايب ذكر ابعض من قام في نروايا بقية نصف
الليل وقال يا معبد سبعين مرة ثم قال يا معبد رد على فلانا فانه في الاسبوع يا تيه
خبر الغايب وهو **فائدة** از جهة باز امدن كريخته مربعی سه در سه بكشد كه اضلاع
همه خانها متساوی باشد بنيت كريخته پس خانها را بر نظم طبيعی پر كند بايد كه در
هر يك از چهار كنج رقم حرفی بد وح باشد بدين صورت
كريخته را بر بالای رقم بنويسند و بر زير سنكی كران در
بكذارند البته باز ايد يا انكه نام او بر بالای رقم نوشته

٢	٧	٦
٩	٥	١
٤	٣	٨

پس نام
جایگاه
صبحی بر خانه

ميان فرو برند بطريقتيكه بر قم پنج برسد و در خوابگاه بر زمين بكوبند واكر اين عمل
در زير بالين كريخته بكنند بهتر است **فائدة** اكر زنی دشوار زايد اين مربع را بر سه
پاره سفال اب نديده كشند و پر كنند پس دو پاره را در زير هر دو زانوی او بگذارند
و يكی يكی را در برابر چشم او بدارند تا در او نظر كند باسانی بزايد واكر اتفاق بيفتد
اين عمل در وقت طلوع افتاب كند بهتر است واكر بر در منزل جهة زن بانا يا سعود باشد
بهتر و اكر بمشك و زعفران و كلاب بكشند و باب قند بشويند زن حامله انرا
بخورد وضع حمل بر او اسان شود **فائدة** اكر اسطرلاب و افتاب نباشد و خواهند قامت
شخصی كه بمسقط الحجر ان توان رسيد معلوم نمايند مقياسی بلند از قامت خود در
برابر ان شخص نصب كنند پس در عقب مقياس قدری باز پس روند و بيكچشم نگاه كنند
تا سر ان شخص را بر سر مقياس بنظر ايد بعد از ان قدر قامت خود را بر ان مسافت افزوده
نشانی بر ان موضع كنند و از ان نشان تا قاعدة الشخص بپيمايند و همچنين مقياس
را پس اول را در ثانی كه عدد اقسام باشد ضرب كنند و حاصل ضرب را بر بچه مبان نشانه — مقياس

قاعدهٔ مقیاس واقع است قسمت مساوی قامت شخص باشد **فائده** در استخراج
عدد مضمر عددی را که سائل در دل گرفته واحد فرض کنند و سایل را بتضعیف و تنصیف
و ضرب و قسمت عدد مضمر مامور سازند بهر عنوان که خواهند و بهر چه او را مامور
سازند تو نیز با واحد همان کن تا بجائی رسد که سائل نفهمد چه شد بعد از ان ملاحظه
کن که از اعمال که با واحد کرده چه حاصل شده از هر یک از احاد مضمر همان حاصل شد بنز
که مرة بعد اخری حاصل واحد را که تو داری از ان مجموع که سایل حاصل کرده اسقاط
کند و بهر مرتبه اسقاط تو یکی در خواطر گیر تا وقتی که بگوید دیگر چیزی نماند پس انچه
در خواطر جمع نموده عدد مضمر باشد **طریق** اخر بفرما عدد مضمر را تضعیف کند
پس هر یک را ده گیرد پس ده ده طرح کند و بهر بیست که طرح مینماید تو یکی بخواطر
گیر انچه حاصل شود مضمر باشد **ایضا** طریق اخر بفرما او را تضعیف کند و حاصل
را در نه ضرب کند و از حاصل ضرب شش طرح کند و بهر شش تو یکی بخاطر گیر و انچه
حاصل شود در سه قسمت کند خارج قسمت عدد مضمر باشد **قاعده** اگر
شخصی یکی از ایام هفته یا ماه یا سال یا یکی از حروف هجی یا یکی از عددها که در
پهلوی یکدیگر نوشته باشند بخواطر گیرد و خواهی بدانی کدام است بگو او را انشا
کرده با ما قبل ان ضرب در سه کند و ما بعد او تا اخر ضرب در دو کند و از حاصل جمع
هر دو تو واحد بر هد پس مجموع هفته یا سال یا ماه انچه دیگر هست مرة بعد اخری
از از حاصل کم کن انچه باقی ماند مطلوب باشد و اگر هیچ نماند عدد اخرین باشد
حکایت لطیفه ابو العلاء معری نام او احمد بن عبد الله و کور بود ان شاعر حکماء
منقولست که در نزد او اسم شتر هنوز کور شد که حیوانی است که او را بار سنگین می نهند

بر مجیز گفت بنا بر این باید کرد تا و بدان باشد و تختی بجهت او در مجمع خلیفه گذارده
بودند که بر آن می نشست روزی پیش از آمدن ابو العلا خلیفه گفت زیر هر پایه
تخت را یک درم بگذارند چون ابو العلا آمد و بر آن نشست گفت نمیدانم زمین بلند شده
یا آسمان نزدیکتر شده و فرود آمد و نیز از آن نقل میکنند که بعد از آنکه خلیفه او را
نگاه داشت ببغداد طلبید مکرر اراده معره را میکرد و میگفت هوای من مائه و
هوائه معره شهر کوچکی است میان حما و حلب از بس بسیار تکرار هوا میکرد خلیفه معره
پنهانی او کسی را فرستاد تا سبوئی آب از معره آوردند چون آوردند روزی ابو العلا
بر مائده خلیفه طعام میخورد آب طلبید خلیفه گفت تا همان آب را در کاسه کرده باو
دادند چون آب نوشید فی الفور گفت هذا مائه فاین هوائه این آب معره است پس
هوای او کو و نیز از او نقل کنند که روزی دو نفر از ولایت عجم ببغداد آمدند بجهت
نزاعی که با یکدیگر داشتند که بخلیفه عرض کنند آن مدعی علیه در خلوت بحق مدعی
اقرار میکرد و در حضور کسی انکار مینمود مدعی با بجهت متحیر مانده بود تا روزی
ابو العلا در مسجد نماز گذارده و تنها در زیر ستونی نشسته بود و آن دو نفر نیز
از نماز فارغ شده بودند و نشسته بودند و باهم مکالمه میکردند و سرگذشت
محاسبات خود را مینمودند ذکر میکردند که همه متضمن اقرار مدعی بود و از آنجا برخاسته
و رفتند روز دیگر که باز بحضور خلیفه رفتند مدعی گفت این مرد در خلوت مقر بحق
من است از آنجمله دیروز هم در مسجد اقرار نمود خلیفه گفت کسی در آنجا بود گفت نه
بغیر یک مرد عرب کوری که در آن بین ابو العلا وارد شد گفت همین شخص بود خلیفه
کیفیت را از او استفسار نمود ابو العلا گفت من کورم و کسی را نمی شناسم و این دو نفر را

ادهم وفی

از هم فرق نمی کنم و با وجود این زبان فارسی نمی فهمم نمی دانم چه گفتند لیکن این سخنها
که اینند و گفتند لفظهای که از اهم یاد دادم میگویم به بینید چه معنی دارد و هر یک از
این دو حرف زنند تا من بگویم سخنهای صاحب صنگ چه بود پس مدعی و مدعی
علیه سخن گفتند ابو العلا گفت صاحب بنصد چه گفت و چه گفت صاحب ان صد
چنین گفت پس او چه گفت و هم چه گفت همچنین تا جمیع مکالمات ایشان را بیان
کرد چون مترجم اینها را شنیدند دیدند که مدعی علیه اقرار کرده بود پس خلیفه حکم از
برای مدعی کرد **فائده** اعداد ابجد را انواع بسیار است یکی انکه مشهور است که الف
یکی است تا غ هزار و یکی دیگر بحسب تکرار حروف باشد و این اعداد را جفری
خوانند و جمله این عدد از بیست و هشت در نگذرد الف یکی باشد تا غ بیست و هشت
پس لفظ ملک بنابر این سی و شش می شود و در بعضی احادیث خوانده اسماء الله
باین نحو وارد شده **فائده** عدد عکس ابجد که غ را یکی میگیرند تا الف هزار می شود و
نظیره ابجد بجهت استخراج اسما بکار اید و از ام حروف منکوره خوانند و ان این است که
تمام ابجد را بدو قسم کنند هر قسمی چهارده حرف و اول قسم اول نظیره اول قسم دوم
است و همچنین تا اخر حروف پس س نظیره الف باشد و ع نظیره ب و همچنین تا
غ ش نظیره ن **من حکایات الکذابین** جمعی از هم صحبتان نشسته بودند نقلهای دروغ می کردند
شخصی میگفت در راهی میرفتم اهوئی بر خوردم اسب عقب او تاختم چون نزدیک رسیدم اشتم
فنجی که در دست داشتم بان اهو افکندم فنجی بکمر او بند شد و اهو فرار کرد بعد از
دو سال بهمان دم افتاد گله اهوئی دیدم بعضی کوچک بعضی بزرگتر دیدم همه
نیچه او بچه بود هر کدام کوچکتر بودند فنجی او کوچک تر بود یافتم همه از نسل ان اهوی

بسند

هستند که هیچ من دیگر زن او مانند بود دیگری گفت در ولایت ما لنگری باشد
بسیار در شب یکی از آنها برداشتم در میان آن مهر خدا بود و سجع مهر این بود بنده
الله رحمه خدا و دیگری گفت که سرحدی ولایت ما چنین شد که دو ماهی از بام خانه‌ئی
جست به بام دیگری برود در میان هوا یخ کرده و در هوا یخ کرده ماند تا وقتی
که هوا گرم شد و یخ آب شد به زمین افتاد و فرار کرد دیگری گفت من براهی
می‌رفتم بجائی رسیدم دیدم سباع بسیار از گرگ و پلنگ و اینها بر سر چیزی جمع
شده‌اند چون دیدم پای انسانی بود که خوابیده بود من از آنجا اسب واندم و
جان پهلوی آن شخص می‌گذشتم بعد از سه روز به آنجا رسیدم دیدم شخصی افتاده
بود چون مرا دید گفت مگس و پشه مرا از روی هند من گفتم تو کیستی و چگونه افتاده‌ای ایجا
گفت روزی از اینجا می‌گذشتم پشه که از بزرگی و عرض و طول آن متحیر مانده مخوف
شدم آن زن گفت ابر بتند بگذر مبادا پسر من بیاید و ترا اذیت رساند دیگر
گفتگو بودیم که شخصی بسیار عظیم آمد حیوانات بسیار از خر و گاو و شتر و اسب زیاد
بهر از عدد بیاد تر در جیب بغل خود کرده بود آنها را ریخت گفت ای مادر چیز
از اینها شوربائی بجهت من سرانجام کن که من گرسنه‌ام مادر آن برخاست آنها
را بدیگی که بر سر دو کوهی گذارده بودند و عرض و طول آن معلوم نبود ریخت
و زیر او را آتش افروخت و من از خوف آن پسر در گوشه پنهان بودم و آن پسر خوابید
من رفتم ببینم آن دیگ چگونه دیگی است و از تماشا کنم لب دیگ را گرفتم و از زمین
بلند شدم که جوف دیگ را ببینم دست من رها شد و در آن دیگ افتادم بعد از
لحظه مادر بیاید و شوربا را در ظرفی که لایق چنین دیگی باشد ریخت و مرا از خوف

خوردن در زیر بعضی از آن حیوانها پنهان کردم و آن ظرف را آورده و بنزد آن پسر گذاشت
پسر آن پسر قاشقی که سزاوار چنان ظرفی باشد باندازهٔ چنان دهنی بود بر داشته
و من از آن ظرف با نظر میکردم که مبادا داخل قاشق او شوم و مرا ببلعد قاشق
بظرف کرد و من بی اختیار بان قاشق افتادم با بسیاری از حیوانات چون قاشق را بدهن
رسانید من خود را در بن دندانهای او پنهان کردم بعد از فراغ خلالی که پسند بدهن چنان
دندانی باشد طلبید و دندانهای خود را خلال میکرد تا بخلالی مرا از میان دندانها بیرون
آورده بزبان از دهن خود بیرون افکند باینجا که می بینی افتادم **لا ادری** ای
بار حدیث ما نهانش می گو سوز دل من بصد زبانش میگو میگو بان
که ملالش گیرد میگو سخنی و در میانش میگو **رباعی** راه تو بهر قدم که پویند خوش
است وصل تو بهر صفت که جویند خوش است روی تو بهر چشم که بینند نکواست
نام تو بهر زبان که گویند خوش است **ایضا** دردا بران که جز تو یادش نبود جز
خوردن غمهای تو کارش نبود در عشق تو حال آنکسی باشد که در آن هم با تو و هم بی
تو قرارش نبود **فائدة** اتفقت حکماء الهند و الروم والفارس ان الامراض یتولد من
ستة اشیاء سهر اللیل و نوم النهار والشرب فی جوف اللیل و حبس البول و کثرة الجماع
والاکل علی الشبع **حکایة** مردی را گفتند که فلان دوا بخور که خود را کلان کند تا بسیار
بزرگ شود گفت نمیخواهم بزرگ شود زیرا که نفع آن بدیگران میرسد و من باید
متحمل ثقل آن شوم **حکایة** اعرابی در موقع مجامعت نشست و چون اراده جماع
کرد بفکر معاد افتاد و برخواست زنش گفت کجا رفتی گفت هر که بهشتی را که عرض آن
ما بین آسمانها و زمینها است بمقدار عرض چهار انگشت از میان پای تو بفروشد

علم مساحت احمق خواهد بود **فائدة** بنسب الى بعض اذا سئلت عن الحامل هل في بطنها
ذكر او انثى فاحسب اسمها واسم امها واسم اليوم الذي فيه واسقط ثلثة ثلثة فان بقي واحد فذكر
واثنان فانثى وثلثة فهو ساقط وعن الخبر هل هو صحيح او غير صحيح فاحسب اسم السائل
واسم امه واسم يوم السؤال واطرح اثنين اثنين فالواحد غير صحيح والاثنان صحيح وعن
المريض فاحسب اسم السائل والمسؤول عنه وامها واليوم واطرح ثلثة ثلثة فالواحد يموت
والاثنان يبرئ بالسهولة والثالث يطول مرضه **حكاية** حكى السيد نعمة الله
الجزائري في كتابه المسمى بزهر الربيع قال حكى لي شيخنا العرفوني ان رجلا من اكابر
اهل الشام اتى اصفهان ليزوره ونزل اليه فاتيت معه الى الحمام وفيه جمع كثير من
الاعاظم دعوتهم احتراما لذلك الشخص فبعد ما جلسنا ضرط هذا العربي ضرطة
فوثب فخجلت فاذا ضرط اخرى فضحكت عليه وقلت لا تفعل هكذا قال لا باس يا اخي انما
اضرط بلساننا العربي وهؤلاء اعجام لا يفهمون لغتنا **حكاية** مردي زن دامتعه كرد
چون زن داخل شد بسبب قبح منظر بود که زن در وقت مباشرت با او بنود پیش خود
گفت دراهم من بجیب من است لیکن ظاهر نکرد در عمامه و کلاه از سر برداشت و زن
گفت بسم الله بخواب مشغول شویم زن گفت چون کلاه از سر گرفتی گفت قاعده ولایت
ما این است که از سر باز زن مجامعت میکنند و زن از انجا برخواست جست و فریاد
کشید عاقبت آن دراهم را با مثل آن در کرم و مرد مدت را بخشید مردی بگر بچنین
دنی گرفتار شد که پاس بسیاری با حلیل خود پیچید تا مثل سبوی شد چون نوبت
عمل شد زن گفت این چیست گفت من داء الشبل دارم اطبا گفتند بجماع بسیار بکنم تا
زن زهر را بکشد زن چون این وجه را دید نموده مستخلص شد **مطایبة** روزی

حضرت رسول صلعم با حضرت امیر علیه السلام خرما میخوردند پنهان دانه‌اش را نزد حضرت امیر مینهادند رسول صلعم
فرمودند من کثر نواه فهو اکول هر که دانه او بیشتر خورنده است حضرت امیر فرمودند من
اکل نواه فهو اکل هر که خرمای با دانه خورده است خورنده‌تر است چون این کلام را
حضرت امیر فرمود حضرت رسول صلعم تبسم نموده فرمان داد تا هزار درهم انعام بوی دادند
و بصحت رسیده که احیانا حضرت رسول بعضی خورده سالارها بمطایبه خطاب میفرمودند
یا ذا الاذنین ای صاحب دو گوش و نیز با اصحاب بپای مسابقت میکردند با هم
دویدن با هم پیشی میگرفتند و کشتی میگرفتند عوف بن مالک که از بزرگان
صحابه و مردی عظیم الجثه بود روزی بخدمت حضرت رسول رفت که حضرت در خیمه نشسته
بود سلام کرد حضرت فرمودند درای گفت بهمه اعضا خود درایم یا جزیرا بیرون
بگذارم حضرت بخندیدند وقتی صهیب یک چشم او درد میکرد و خرما میخورد حضرت فرمودند
ای صهیب چشم تو درد میکند و خرما میخوری گفت از آن طرف میخورم که چشم درد نمی کند
ایضا مرویست که حضرت امیر علیه السلام روزی در مسجد نماز میگذاردند یکی از صحابه که بسیار
بلند بالا بود درآمد بمطایبه نعلین حضرت را برداشته بر طاق بلند گذاشت و بپای
ستون بنماز مشغول شد چون بتشهد نشست حضرت امیر ستون مسجد بود برداشته
دامن جبه او را بزیر ستون نهاد و دست مبارک را دراز کرده نعلین خود را برداشت
و قصد رفتن کرد آن مرد از نماز فارغ شده اضطراب کرد و التماس نمود تا حضرت او را خلاص
کرد ایضا از جمله ظریفان صحابه نعمان بن عمرو انصاری است از جمله روزی مخرمه بن
نوفل که از بزرگان انصار بود و صد و پانزده سال از عمر او گذشته بود و نابینا شده
بود بتقاضای بول برخواست و نعمان آمد دست او را گرفته مخرمه گفت ای بنده خدا

مرا بموضعی خالی در نشانا بول کنم نعمان و دا اندکی کرد آسند از ایمنا صحن مسجد او رد و نزدیک
مردم گفت اینجا بنشین و کریخت مخرمه کشف عورت کرد در مشغول شد مردم از هر
طرف فریاد بر آوردند و شرمسار شد گفت مرا بفریفت گفتند این عمل نعمان است
گفت کرم ا بفریفت والله اگر ظفر یابم او بیابم با ین عصا چنان بر او بزنم که مرکز چنین
ضعیفی نخورده باشد چون چند روزی بگذشت مخرمه و نعمان در مسجد بودند که عثمان
بن عفان در آمد و در محراب بنماز ایستاد و خواسته نزد محراب آمد و گفت ای پدر [illegible]
اینک نعمان در پیش محراب ایستاده و نماز میکند گفت ای فرزند مرا باو برسان که
از وی دل پر خون دارم نعمان دست او گرفته نزدیک محراب آورده خود فرار نمود
مخرمه عصای خود را بکشید بقوت تمام بر فرق عثمان زد چنانچه سر او بشکست
مردمان پیش آمده که ای مخرمه چکار کردی پس خویشان مخرمه بعد خواهی بر آمدند
حکایت نقل است که حجاج بر سر منبر خود رقعه یافت که در آنجا نوشته بودند تمتع
قلیلا انک من اصحاب النار در دیوان نوشت قل موتوا بغیظکم ان الله علیم بذات
الصدور **فائده** از جملهٔ اقلام اینست که آن را قلم مرا کوبند بترتیب ابتث [illegible]
[illegible]
[illegible] **ایضا** قلم اسراف بطریق ابتث [illegible]
[illegible]
[illegible] **ایضا** قلم طبیعی این است ایضا بطریق ابتث [illegible]
[illegible]
[illegible] **ایضا** قلم طبیعی بترتیب ابتث [illegible]

ا ... ا ب ک ک ک [illegible]

[illegible] ایضا قلم یونانی اینست بترتیب ابتث بادس [illegible]

[illegible]

[illegible] ایضا قلم

دیگر یونانی بترتیب ابتث [illegible]

[illegible]

[illegible] ایضا قلم زهره و مشتری ابتث [illegible]

الف دایر قلم ترسیده
از جهت نداشتن نسخه

[illegible] ایضا قلم قمر بترتیب ابتث [illegible]

[illegible] ایضا قلم عطارد

بترتیب ابتث [illegible]

[illegible] ایضا نوع دیگر [illegible]

[illegible]

نوع دیگر [illegible]

[illegible] ایضا قلم اوسراس حکیم که بقلم طبیعی

مشهور است بترتیب ابتث ایضا [illegible]

[illegible] ایضا قلم فلبسطین نوش

حکیم بترتیب ابتث [illegible]

[illegible] ایضا قلم سرمانوس حکیم بترتیب

ابتث [illegible]

بتث ابتنب بتر بجان قلم ايضا [illegible]

[illegible]

ايضا وقلم كاشفى كذشت در بعضى نسخ باين نوع نوشته اند كه فى الجمله تفاوت

دارد [illegible]

[illegible] حكايت ادبيى وقت احتضار وصيت

كفت مرا در كفن كنند كفن كنيد تا چون نكير ومنكر آيند چنان تصور كنند كه من مرده

كهنه ام واز من سؤال نكنند شعر مشتمل بر صنعت تقريب يعنى فرسى را باسلوب

عربى نظم كرده مالى وتو كار وبر قد قمرا وصبا من دقت بكمرا لاتنون من

المرام مثلها خوبانى جوف شكل الصبح فى جوف الفرا شعر مشتمل بر صنعت تفصيل

يعنى بنوعى نظم شده كه هيچ كلمه از ان احتياج بلب بر لب ساييدن ندارد اى دهد

رخ نكار دير من خط است اى دل سر ان در شتر كشيد خط است هان تا نجشى

در ساغر عشق ديكرى دست نهاد دلا در هر چشمه خط است شعر مشتمل بر صفت توصيل

وابن بر عكس سابق است كه زبان حركت نمى كند موى مه ما بموى بويا به فى او

موييم موى ويم ماوى به مايم ومهمان مه ما به تا ما ما با مه ماومه با ما به

شعر در صفت موقوف كه كلمه در اخر مصرع مقطوع باشد در مدح حميد الدين

جوهرى مستوفى در ندكان خواجه مستو فى دولت حميد الدين الجوهرى وايضا

در صفت موقوف اى شادى عبد چون بكام دل اغ را ديم شده محبوس در اين عكده

مع ذوديم باصل دل كر از ادى مح بو سيست بر سم عبد يم از تو طمع شعر در

صفت مقطع كه جميع حروف ان يكديكر جدا باشند ذره دراغ دورى رخ رد وزادم

ز دوری تو زدل و از دم دارم   شعر در صفت منقوط   ز تغزی تو بی تختی تو بر جبینم
ز بیلج بختی ز بنفشت تخت   شعر در صفت تعریب بضا   الاثر کان دلیل الی اهلها
لا تری من فنادن الجاهات   فذکره خونابی دل همراهها   من ناله گاه سحرگاهها
فائده در کتاب عجائب المخلوقات مذکور است که اگر خر را گره بر زن حامله بگوید
اگر بزائی والا ترا بر شتر ببندم و در بیابان رها کنم فی الحال بزاید   نظامی   پیش
وجود همه آیندگان   بیش بقای همه پایندگان   کیست در این دایره دیر پای
کو لمن الملک زند جز خدای   مبدع هر چشمه که جودیش هست   مخترع هر که وجودیش
هست   گر سر هر خسته پر از طوق اوست   ور دل غافل است پر از شوق اوست
داغ نه ناصیه داران پاک   تاج ده تخت نشینان خاک   با جبروتش که دو عالم کراست
اول ما آخر ما یکدم است   بود و نبود آنچه بلند است و پست   باشد و این نیز نباشد
که هست   ای ازل علم چه در باستان   تا ابدش ملک چه صحراستان   کش
مکش هر چه در او بندگی است   پیش خداوندی او بندگی است   سدره نشینان سوی
او پر زنند   عرش روان نیز همان در زنند   ای همه هستی ز تو پیدا شده
خاک ضعیف از تو توانا شده   زیر نشین علمت کائنات   ما بتو قایم چو تو قایم
بذات   هستی تو صورت پیوند نی   تو بکس و کس بتو مانند نی   آنکه نمرده است و نمیرد
توئی   آنچه تغیر نپذیرد توئی   ما همه فانی و بقا بس تراست   ملک تعالی و
تقدس تراست   جز تو فلک را خم دوران که داد   دیگ جسد را نمک جان که
داد   چون قدمت بانگ بر ابلق زند   جز تو که یارد که انا الحق زند   هر که نه گویا
تو خاموش به   آنچه نه یاد تو فراموش به   ساقی شب دست کش جام توست

که نکو

مرغ سحر خوش سخن از نام تواست پرده بر انداز و بر هوای فرح کو بنم آن پرده بهم
در نورد نسخ کن این ابیات را مسخ کن این صورت ایام را **شعر** در تعریب المؤلفه اجزأم را
خبر وا الی الخرابات یا ایها الهادم لا تنشو النصیحة من هذا المراهم عالج جراحة الدل
من دستان السکارین فی زخم ذلک الدل لا ینفع المراهم خذ ایها الصفا نقد الوقت
فی الکف سر از عشق یار لا یقبل الله داهم **شعر** یا در خش باد ما یاد مباد
کو هستی ما بیخ و بنیاد مباد هر چند نشد ز عشق شادان نفسی جز عشق
نصیب جان نا شاد مباد **فائده** در بیان طریق ذکر خفی که قلبی نیز گویند در کلمه
توحید بدانکه از مشایخ طریقت در این خصوص چند نوع است منقول اول آن است که ذاکر
از ناف تا حلق خود را قطر دایره فرض کنند که دو پهلوی ذاکر از طرفین قوسین آن
دایره باشد و قصد کلمه طیبه لا اله الا الله کند باین نحو که از ناف شروع کرده لا
اله الا الله را بر قوس طرفین که تعلق بنفس او دارد منطبق گرداند تا نفی این قطع تعلق
ذاکر از مشتهیات و مالوفات نفس را جمع شود و الا الله را از ابتدای حلق فرود آورده
بر قوس یسار که تعلق بقلب دارد منطبق سازد و باید نفس را حبس کند بقدر وسع
و بقوت ذکر کند چنانچه دل متاثر شود و منظور اثبات وحدانیت و انحصار مطلوبیت
در ذات احدیت باشد و این ذکر را بعضی با حرکت سر و بدن قریب بهیات دایره محسوس
ادا می کنند و بعضی بتصور حرکت اکتفا میکنند و این طریقه مشایخ نقش بندیه است
و این ذکر را حمایلی و هیکلی گویند و نوع دیگر آنستکه با رعایت فوق و حفظ نفس
را بر ناف آورده لا را بر قطر بدن کور بالا کشند و اله را بر جانب راست بقصد مذکور
فرود آورده و باز الا را بر همان قطر بالا کشند و الله را از جانب چپ بدل فرو برد

واین نوع

و این نوع را خفی و چهار ضرب نامیده اند و نوع دیگر که از مجمع البحرین گویند آنست
که جنبین که طرف ناف و حلق باشد بدو دایره کامله منقسم سازند یکی دایرهٔ نفی که
بر داشتن لا است بدستوری مذکور و مرور او تا الٰه از طرف راست که چنانچه باز بناف متصل
شود و هیئت دایره که این دو کلمه قوسین آن باشد و آن دایره امکان تصور کند چنانچه هیچ
ممکنی از آن خارج نباشد تا همه در نفی داخل باشند و دیگری دایرهٔ اثبات که آن بر داشتن
الا الله است بهمان دستور و مرور دادن الله از طرف چپ و هیئت مذکوره که قوسین این
دایره باشد که در تصور دایره وجوب بت شیخ نجم الدین رازی در مرصاد العباد گفته که
این ذکر را جبرئیل امین تعلیم سید المرسلین و آنحضرت بعد از فریضهٔ صبح بان اشتغال کرد
می نمود و از اصحاب سر خود و ولی عهد خود علی مرتضی را آموخت و از آنحضرت باولاد
اطهار او منتقل شد و ارباب عرفان آیهٔ شریفهٔ و اذکر ربک تضرعا وخیفة ودون
الجهر من القول را باین ذکر تفسیر نموده اند و عطف دون الجهر را غیر از ذکر فی نفسک
دانسته اند و دون را بمعنی نزدیک گفته اند و ازین ذکر اخفائی که واسطه میان جهر و
خفا است تفسیر نموده اند **فائده** میرزا محمد الادربیلی الاصل و کاشانی المسکن که
مشهور بمحقق است و قبر او در سید بکل است از قرای کاشان از جملهٔ عرفا بوده از شاگردان
قاضی اسد الله قهپائی که او نیز از جملهٔ عرفا است و در کاشان در قرب دروازهٔ فین مدفون
است و در مقبرهٔ شاه شمس و حال مشهور بمقبرهٔ قاضی اسد است و فوت قاضی اسد
در سنهٔ یکهزار و چهل و هشت هجری واقع شده و طریقهٔ مشایخ قاضی باین تفصیل است
ارشاد قاضی از شیخ درویش علی سدهی سبزواری و او از شیخ ملک علی جوینی و
او از شیخ حاجی محمد جوینی و او از شیخ کمال الدین جوینی و او از شیخ حاجی حسن بر قوهی

و او از سید محمد نوربخش و او از امیر سید علی شهاب الدین همدانی و او از شیخ محمود مزدقانی
و او از شیخ علاء الدوله سمنانی و او از شیخ نور الدین عبد الرحمن الکسرقی الاسفراینی و او
از شیخ جمال الدین احمد جوزقانی و او از ابو علی لالا و او از مجد الدین اسمعیل بغدادی
و او از شیخ نجم الدین کبری معروف بشیخ ولی تراش و او از شیخ نجیب الدین سهروردی
و او از شیخ احمد غزالی و او از شیخ ابو بکر محمد النساج و او از شیخ ابو القاسم محمد کرکانی و
او از شیخ ابو عثمان مغربی و او از شیخ ابو علی کاتب و او از شیخ ابو علی رودباری و او از شیخ
جنید بغدادی و او از سری سقطی و او از معروف کرخی و او از سلطان سریر ارتضی
علی بن موسی الرضا علیه التحیة این سلسله را محقق مذکور در رسالهٔ خود ذکر نموده فائده
در بعضی از رسایل عرفا ذکر را هفت مرتبه ذکر کرده اند قالبی و نفسی و قلبی و سری و روحی
و خفی و غیب الغیوب تفصیل آنست که ذاکر در ابتدای انابت که هنوز ذکر در باطن
او سرایت نکرده باشد و سیر او در سلوک از محسوسات تجاوز نکند شنیدم او مثل ورد
بود ذکر زبان قالبی گویند و چون ورد بسبب تکرار و مواظبت تبدیل بعضی از اخلاق
ذمیمه حاصل شود و اثر ذکر را در نفس خود دراک نماید و بتعقل معنی ذکر مشغول
و چون
شود آن ذکر نفسی گویند سیر او بنهایت عالم عنصر رسد و بواسطه تبدیل بعضی اخلاق
ذمیمه فی الجمله نفس را صفائی حاصل شود و کریه که در آن صفات نفسانی و بشری فرو نشیند
حلاوت ذکر در وی اثر کند و شوق مذکور بروی غالب شود بی تحریک زبان ذاکر
گردد و گاه باشد که آواز ذکر دل مانند صدای کبوتر و قمری بشنود و آن ذکر قلبی گویند
و در این مرتبه سیر او در باطن تا بدایت افلاک رسد و چون صفای قلب بیشتر شود آن
نور آنست که ذکر قلبی در وی تصرف نماید سر او از التفات بغیر فی الجمله فارغ شود و او را

ذکر سری گویند وگاه باشد که از تحریکات دل در این ذکر مثل صدایی که از اندرون مهره
در طاسی بجنبد مسموع شود و سیر سالک درین مرتبه با واسطهٔ عالم افلاک رسد
و شغل ذکر از تشت بادای فاسده و عقاید مشوشه بکلی پاک شود و دل را بغیریت کدورت
النفاق باقی نماند از نهایت مراتب افلاک درگذرد و با وایل عالم جبروت رسد
و حکم روح گیرد و این ذکر خفی گویند و احیانا از آن نیز همه سر در باطن بواسطهٔ غلبهٔ توجه
ذاکر حاصل شود و صوتی شبیه بنشستن مگس بر تار ابریشم مدرک شود چون ذات
هستی مستغرق بتجلی درجه ذات نور الانوار مستور و منتفی گردد و بمقام فنا از خود
و ماسوی متحقق شود سیر او بسیر عالم لاهوت مرتقی گردد ذکر و ذاکر را در جنب
تجلی مذکور وجودی نماند ذکر خود بخود میگوید از من و مای جز نام و اثر ذکر و ذاکر
جز معاو حتا او هام باقی نماند غیب الغیوب نامند فائدة بها الدوله حسن بن قاسم بن
محمد النوربخش در اربعین خود که مسمی است بهدیة الخیر ذکر نموده که خلاصهٔ این
است که غایة سعی روندگان سبیل رشاد و وصول است بمقام وحدت و مشاهدهٔ جمال
حضرت و این سعادت دست ندهد جز بعبور از منزل کشف حجب ظلمانیه و قطع منازل
کثرات امکانیه که جمیع اشیاء در حقیقت وحدت فانی باید دید و این راه ذکر لا اله الا الله
یافته اند نه کلمهٔ لا اله قالع اساس کثرات از نواحی دل و کلمهٔ الا الله مصور نقش وحدت
است بر صفحات خاطر و تحصیل این مرام بمعونت این ذکر چنان بود که مؤمن طالب بعد
از توبه و طهارت بعبادت قیام نماید و بعد از ادای طاعت بدین ذکر اشتغال نماید
با اخلاص چنانکه در حین تلفظ ملاحظهٔ معنی او نماید بصدق ادا کند و قطع نظر از جر
نفع و دفع ضرر نفس اجتناب از غافلی و کاهلی کند و توجه بحضرت معبود و مقصود

اشتغال از سر شوق و ذوق و ملازمت و مداومت در اوقات لا یقه کند تا انگاه که
آتش محبت و شوق بنفخ لا اله الا الله اشتغال پذیرد و در خاشاک خاطر و وساوس
کرده و جمیع را سوزد و شراره از ان در مشکوة باطن افتد و مصباح جان را فروزد و جرقه‌ها مکرر
جانش پذیرفتن عشق و واله کرده دیس بچشم سر ملاحظه انوار ربانی میکند و در اشتغال
بذکر رعایت چند چیز دیگر واجب است و اصول ان سه است اول در حین ذکر کردن
حبس نفس نمودن و فائده این چند چیز است یکی انکه جمع حواس بدون ان میسر نیست
و دیگر انکه ممد و معین فتوة است و از انجمله است که در امری که محتاج بقوة و زور باشد مثل
کشتی گرفتن و سنگ گران برداشتن بدون حبس نفس صورت نپذیرد و دیگر
انکه بحبس نفس تشنگی گرم می شود و حرارت ان بدل میرسد و محرک حرارت غریزی و منتج
دفع تکاهل و تساهل می شود و شوق و التذاذ در صاحب بدایت دیگر انکه از
تصاعد بخار گرم رطوبات فاضله دماغی نضج می یابد و مثمر صور و افکار ملایمه صحیحه
کرده دوم چهار ضرب گفتن و انچنان بود که مربع نشیند و بعد از انکه سر تا محاذی
ناف فرو برده باشد از انجا راست ببالا برند چندانکه مهره گردن با پشت راست
شود و ان یک ضرب بود پس بطرف راست فرو داورد تا محاذات جگر بلکه قریب بمحاذات
ناف و این ضرب دوم بود پس باز سر را بر دارد چندانکه گردن با پشت راست شود
و این ضرب سیم است پس سر را بطرف چپ فرو داورد و در حرکت دوری نماید چنانچه
باز بمحاذات ناف رسد و این ضرب چهارم است و ذکر را در این چهار حرکت تمام کند هم
ضرب را بکلمه و باز بهمان طریق از سر گیرد و در این چند حکمة است سیم خفی بدل گفتن
یعنی توجه نماید بطرف دل و سینه بطرف ان چپ در خاطر گذراند که گویا تمامی حروف

از مولف

از مؤلف از دل بیرون می‌آید و زبان باطن می‌سراید و حکمت در آنکه مانع حبس نفس
بشود و از شاینبهٔ ریا محفوظ باشد و دل بتصیقل یابد و پرتو انوار بر او تابد و سر تن
او منافذ گوش و هوش را چنان بگشاید که بالهامات ربانی شنوا گردد و در این
هنگام استیلای حرارت شوق و ذوق غلبهٔ ذکر فضلات رطوبات دل را بوجه مناسب
بگدازد و هوای لطیف در تجویفات دل جای یابد و مهر خموشی از افواه دل برخیزد و
علامت این حال آن بود که از جانب دل صدائی چون نغمهٔ کبوتر استماع افتد و این ذکر را
شرایط دیگر نیز هست یکی آنکه بعد الهضم و قبل الخلو تمام بگوید که در حین تعدیل
مزاج است و بعد الهضم بجهت حبس نفس موجب امراض شود و چون قولنج و فتق و درد
معده و لغوه و اختلاج و دیگر آنکه از سه ذکر بهتد هیچ زیاده سازند و دیگر آنکه
مستقبل قبله نشیند و دیگر آنکه دستها را بر زانو نهد و بغلها را گشاده دارد چنانچه
هیئت دایره پدید آید و باوضو باشد و بهتر آنکه بعد از ادای طاعات مفروضه بدان
قیام نماید و دیگر چشم برهم نهاده گوید و دیگر آنکه در کنج خلوت تاریک باشد که
گفتگوی خلق او را مشوش نکند شیخ علاء الدوله سمنانی گوید شرط این ره را
داند چیست دائماً با نفس خود بودن بجنگ قوت خود کردن ز خون دل مدام
ترک کردن لقمهٔ شیرین و چرب خلوت تاریک و بیداری شب فغانی گر نه قرب
وعدهٔ روز جزا بودی تو سوی بدن که آورد عقل گریزپای را ولی وحشت بیابانی
دل براه طلبش گرم عنانی بایست دیده شوق از این بیش نگران می‌بایست شوق ندکان
که دستی نهم بر دل ریش ورنه این راز هنوز از تو نهانی بایست بتمنای تو ترک
دو جهان کرد ولی مهربانی تو ام در خور آن می‌بایست **فائده** در بیان اقسام اشغال

و بسبیل اختصار باید دانست که استعاره عبارتست از استعمال مشبه به در مشبه از جهة مبالغه در تشبیه و فرق میانه استعاره و تشبیه آنست که در استعاره باید ذکر اشعار بتشبیه نباشد بخلاف تشبیه که باید از اثبات مشابهت مفهوم شود یا بتصریح یا بسبیل تلویح مثل زید کالاسد یا تلویح مثل زید اسد از تشبیه بلیغ می نامند بعضی از ادا مثل استعاره شمرده اند و مجاز عبارتست از استعمال لفظی در غیر موضوع له و آن اعم از استعاره است بعلت اینکه اگر علاقه مجاز مشابهت باشد از استعاره گویند و اگر سایر علاقات باشد از مجازات مرسل خوانند و این در نزد علمای بیان است و اما اصولیین استعاره را بر هر مجازی اطلاق میکنند و کنایه عبارتست از لفظی که از آن اراده شود لازم معنی آن با جواز اراده اصل معنی و استعاره باعتبارات مختلفه بچند قسم منقسم می شود و فاقیه و عنادیه و تهکمیه و تملیحیه و اصلیه و تبعیه و عامیه و خاصیه و مطلقه و مرشحه و تشریحیه نیز گویند و مجرده و مرشحه مجرده و مصرحه و مکنیه و تمثیلیه و غیر تمثیلیه و تحقیقیه و غیر تحقیقیه **فائده** عبارة فیها ایهام قال العلامه فی نهایة الفروع لو ترك الاعتدال فی الرکوع و السجود فی صلوة النفل عمدا لم تبطل صلوته لانه لیس رکنا فی الفرض فکذا فی النفل انتهی و الاشکال فیه ان انتفاء الرکنیة فی النفل لا ینفی الوجوب فیه کما فی الفرض و یمکن الحمل بان لعل مراده نفی الوجوب فی النافلة بواسطة نفی الرکنیة اذ کلما کان رکنا فی الصلوة یکون من الاجزاء الموجبة لانتفاء صدق الاسم فلو کان رکنا لکان شرطا فی النافلة قطعا لئلا ینتفی کونها صلوة و اما اذا لم یکن رکنا فلا یکون دلیل علی وجوبه فی النافلة فتامل **شعر** من که بسوی ادن و دجن هوس شدم بر لب گل چید دم چنین خار و خس شدم مرغ بهشت بودم قهقهه بر فرشته دن از پی صید پشه همنك

صدمكس شدم **فائدة** فى التوبة قال شيخنا البهائى برء قلبك من الذنوب ووجه
وجهك الى علام الغيوب بعزم صادق ورجاء واثق وعد فانك عبد ابق من مولى كريم رحيم
حليم يحب عودك الى بابه واستجارك به من عذابه وقد طلب العود منك مرارا عديدة و
انت تعرض عن الرجوع اليه مدة مديدة مع انه وعدك ان رجعت اليه واقلعت عما انت عليه بالعفو
عن جميع ما صدر عنك والصفح عن كل ما وقع منك فقم واغتسل احتياطا وطهر ثوبك
وصل بعض الفرائض واتبعها الشيء من النوافل وليكن تلك الصلوة على الارض بخشوع و
خضوع واستحياء وانكسار وبكاء وفاقة وافتقار فى مكان لا يراك فيه ولا يسمع صوتك
الا الله سبحانه فاذا سلمت فعقب صلوتك وانت حزين مستحيى وجل راج ثم اقرء الدعاء
المأثور عن زين العابدين الذى اوله يا من برحمته يستغيث المذنبون الخ ثم ضع وجهك
على الارض واجعل التراب على راسك وضع وجهك الذى هو اعز اعضائك فى التراب بدمع
جار وقلب حزين وصوت عال وانت تقول عظم الذنب من عبدك فليحسن العفو من
عندك تكرر ذلك وتعد ما تذكر من ذنوبك لائما نفسك موبخا لها نائحا عليها
نادما على ما صدر منها وابق على ذلك ساعة طويلة ثم قم وارفع يديك الى التواب الرحيم
وقل الهى عبدك الآبق رجع الى بابك عبدك العاصى رجع الى الصلح عبدك المذنب اتاك
بالعذر وانت اكرم الاكرمين وارحم الراحمين ثم تدعو ودموعك تنهمل بالدعاء المأثور
يا من عن زين العابدين فى طلب التوبة الذى اوله لا يصفه نعت الواصفين واجتهد فى توجه
قلبك اليه واقبالك بكليتك عليه مشعرا فى نفسك سعة الجود والرحمة ثم اسجد سجدة تكثر فيها
البكاء والعويل والانتحاب بصوت عال لا يسمعه الا الله تعالى ثم ارفع راسك واثقا بالقبول
فرحا ببلوغ المأمول قال بعض العرفاء وارث النبوة من اقتدى به فى الافعال والاخلاق

لا من يزال يسود وجوه الاوراق قال بعض العارفين قد قطع يداك وهي اعز جوارحك
في الدنيا في درهم واحد فلا تأمن ان يكون عذابه في الآخرة على هذا النحو من الشدة قيل
من تتبع خفيات الامور حرم مودات القلوب فائدة وعظ الاعرابي ابنه وقال يا بني كن سبعا
خالسا وذئبا خانسا وكلبا حارسا ولا تكن انسانا ناقصا ونعم ما قيل يا لائمي
بغايت خوب بهتر زكلاه معني بد المولوي تو چراغ بي فروغي تو سراغ اهد في
تو سبو شكسته دوغي تو بكار ما نيائي شعر عربي والله ما طلعت شمس ولا غربت
الا وانت مني قلبي ووسواسي ولا جلست الى قوم احدثهم الا وانت حديثي بين جلاسي
ولا تنفست محزونا ولا فرحا الا وذكرك مقرون بانفاسي شعر بالكلام يا نگار نشد دين
چه كند دين تو با تيست نصيب كام دل عاشق بي نصيب با سؤال ورد في الاحاديث
ان ثواب الصدقة عشرة وثواب القرض ثمانية عشر وفيه سؤالان احدهما انه ما وجه زيادة
ثواب القرض وثانيهما ما السر في الثماني عشر في القرض وجواب الاول ان في الصدقة منة
وذلة ليست في القرض وايضا الغالب في الاستقراض الاحتياج بل هو كالدائما بخلاف
الصدقة فانه قد تكون بلا حاجة وايضا الصدقة في الاداء وتكليف واجب او دفع بلاء واما
القرض فمجرد احسان وجواب الثاني من جاء بالحسنة فله عشر امثالها فلما كان ثواب الصدقة
عشرة فيكون ثواب القرض تسعة لان نفس القرض يرد فيبقى تسعة ثوابه وثوابه القرض
ضعف ثواب الصدقة وهو ثماني عشر سؤال ورد في الحديث ان الناصبي شر من
اليهود لان اليهود منع لطف النبوة وهو خاص والناصبي منع لطف الولاية وهو عام
ما بيان ذلك اقول بيانه مجملا ان انكار اليهود نبوة نبينا وعدم قبولهم اياه لا
يضر بالمسلمين بل منع اللطف عن اهل الاسلام واما انكار ولاية الولي غصب

ترك المداراة طرف من الجنون ومن لا يقبل قوله لا يصدق يمينه لا تسد ثلاثا وان اجتهد في اليمين من عادى من ومرد هبت هيبته ومن تاذى
من نوه تعلقت من عادى شغله نده قال بعض الحكماء احوج الناس الى الصون المحدث لمن لا يستمع لحديثه قال ع

الخلافة بغيرها المسلمين وغيرهم وتفصيلا ان شغل النبي الدعوة والتبليغ وشغل
الولي والخليفة ابقاء ما بلغه النبي ص وترويجه ونشره ولذا لا يخلو الارض عن النبي ص
بعد تمام الدعوة والتبليغ ولا بد عن الحجة للحاجة الى الابقاء دائما وقد حصل الدعوة
والتبليغ من النبي ص فلا يضر انكار اليهود لانهم لم يقبل بخلاف انكار الناصبي فانه يعم
كل الازمنة وكل الاشخاص الذين بعد النبي ص **ورد** في الادعية اللهم ارزقني صبر
الشاكرين وتوجيهه بوجهين احدهما ان صبر الشاكرين صبر مع الرضا والتلذذ وعد
كل بلية نعمة وصبر غيرهم ليس كذلك وثانيهما ان الشكر عبارة عن صرف جميع الجوارح
والاعضاء فيما خلق لاجله ومنعه عما نهى عنه ولازمه الاتيان بجميع العبادات والاجتناب
عن جميع المحرمات فالشاكر من كان كذلك وصبره عبارة عن ذلك فانه يصبر على العبادات
وعن المحرمات وهو اعظم انواع الصبر **اشكال** قال في المدارك الاذان لغة الاعلام
فعل اذن يؤذن ثم مد للتعدية فانه لا بد فيه والتعدية حاصلة بدونه ايضا
اشكال قال المقدس الاردبيلي في مسئلة حكم المسبوق في صلوة الجماعة من شرح
الارشاد وفي المنتهى انه اذا جلس الامام للتشهد فيتبعه فيه لما روي للاخبار مثل رواية
داود بن الحصين قال سئل عن رجل فاتته ركعة من المغرب مع الامام فادرك الثنتين
هي الاولى له والثانية للقوم يتشهد فيها قال نعم قلت والثانية ايضا قال نعم قلت كلهن
قال نعم فانما هو بركة ورواية اسحق بن يزيد قال قلت لابي عبد الله ع جعلت فداك
يسبقني الامام بركعة فيكون لي واحدة وله ثنتان انتشهد كلما قعدت قال نعم انما
التشهد بركة ومنها يعلم انه قد يوجد خمس تشهدات في الرباعية والاربعة في الثلاثية
والثلاثة في الثنائية بل اكثر من ذلك فتامل انتهى وفي رواية معوية بن شريح اذا قال المؤذن

قد قامت الصلوة ينبغي لمن في المسجد ان يقوموا على ارجلهم ويقعدوا بعضهم ولا ينتظر
الامام قلت فان كان الامام هو المؤذن قال وان كان فلا ينتظرون ويقعدوا بعضهم
روى انه جاء رجل الى امير المؤمنين عم فقال ان لي امراة كلما جامعتها تقول قتلتني هل
علي اثم فقال ان قتلها بهذه القتلة فعلي اثمها حكى السيد نعمة الله الجزائري
قال حكى لي بعض اهل كربلاء انه نزل عنده عثمان بن خبيث من اعوان السلطان و
بعد ان ذهب اكثر الليل وفرغ من تحكماته في الطعام والشراب قال اريد صبيا افعل
به فتحيرت وخفت من سيفه فقلت له يا عبد السلطان في محلتنا امراة شابة جميلة
اتي بها اليك لتفعلها فقال ما اريد الا الصبي افعل به فاذا فرغت لعبت بخصيتيه
الى الصباح فقلت تلك المراة افعل بها فاذا فرغت فلي خصيتها كالدية اضعها عندك
العب بها الى الصباح فضحك وعفى قال محمد زكريا ينبغي للطبيب ان يبشر ابدا
بالصحة وان كان غير واثق فان مزاج البدن تابع لاغراض النفس حكى السيد نعمة الله في
زهر الربيع انه تمتع رجل من اصحابنا في شدة حر الصيف فاعطاها محمدية فاوقعت
لهما صيغة التمتع وذهبت سطح المدرسة للنوم فلما قرب نصف الليل سمعت المراة
تصيح باعلى صوتها عباد الله هلموا الي فقد قطع الموضع فنزلت اليهما وقلت ما بكما
قالت انه جامعني الى الان عشرين مرة وما اقدر على الاقامة معه الى الصباح فقال كذبت
وادخلني حجرته وكان يخط المرات على الجدار فعددتها فكان ثمانية عشر فقلت يا اخي
ما كان في خاطرك قال بلغ الاربعين واحاسبها بكل مرة نصف غاز فلما سمعت المحمدية
وخرجت عن ساعتها معها باسم بدالله بر سيد كي بود افسانه كفتيم مراد از افسانه
افسانه مشهور است كه كويند يكي بود يكي نبود غير از خدا هيچ چيز نبود چون در لفظ

بیدا ری تا فسانه کفته شود بد الله شود بر اکه ب بود نه بود دال بود الف بود

بود با بود بعد از ان عنها لفظ الله هیچ چیز بود **لا او ری** با چون خودی در افکن تیغ

اگر بیخبر صبکنی ما خود شکسته‌ایم چه خواهی شکست ما **ایضا** چنانکس که دامن فراهم

کرفت چه انکو بتمشیر عالم کرفت کس از مکر و دشنام حاسد نرست که بنیاد اهل

حسد باد پست **ایضا** ای خدا سامان چشم پرنمی عشق بالا دستی و صبر کمی دامن

دشتی و مشق ناله عشق جان فرسا و زلف لا له **ظهر یوم** خنم یا من تحل به عقد المکاره

تبدء به یوم الاحد و تقرء کل یوم عشر مرات الی ثلثة عشر یوما و کلما تصل الی لفظة یا من

تکرر حتی ینقطع النفس و تسجد و تطلب الحاجة و قبل الدعاء تصلی عشر مرات علی محمد

و آل محمد و تقول یا الله اربعین مرة و تقول بعد الدعاء اربعین مرة و لیکن ما بین الطلوع

بعد صلوة الفجر و تجتنب عن الحرام و کثرة الاکل فی الایام و تراعی سایر شروط من الطهارة

و القبلة و الخضوع و حضور القلب یقضی حاجتک ان شاء الله تعالی **فائدة** مجربة بجهة دفع

اهد اج ج د و هب و یکهزار و هشتاد بار در یک مجلس با طهارت و قبله و خضوع — وخلوت

و خشوع بکوید و الحکم الله له واحد لا اله الا هو الرحمن الرحیم **فائدة** منقول و مجرب

که هرگاه کسی خواهد طفل پسر شود بعد از انکه چهار ماه از حمل بگذرد روی زن

را بقبله کند آیة الکرسی بخواند و دست بر پهلوی او زند و دست بر شکم او گذارد و

بکوید اللهم انی قد سمیته محمدا صلی الله علیه و آله و قصد کند که او را محمد نام کند و

بعد از انکه پسر شد او را محمد نام دهد **فائدة** روی الشیخ الجلیل الصدوق محمد بن

بابویه القمی بسنده عن الامام الباقر عن ابائه عن امیر المؤمنین ع قال شکوت الی رسول الله

دینا کان علی فقال یا علی قل اللهم اغننی بحلالک عن حرامک و بفضلک عمن سواک

الحدیث

الحدیث قال شیخنا البهائی فی الاربعین بعد نقل هذا الحدیث کثر علی الدین
فی بعض السنین حتی تجاوز الفا وخمسمائة مثقال ذهبا وکان اصحابه متشددین
فی تقاضیه غایة التشدد حتی شغلنی الاهتمام به عن اکثر اشغالی لم یکن لی فی وفائه حیلة
فواظبت علی هذا الدعاء فکنت اکرره کل یوم بعد صلوة الصبح وربما دعوت بعد
الصلوات الاخر ایضا فیسر الله سبحانه قضائه وعجل ادائه فی مدة یسیرة باسباب غریبة
فائدة نقل عن بعض الاکابر مجربا انه من کان له حاجة مهمة فلیخرج من البلدة او القریة
التی هو فیها الی مکان خال فی الصحراء ولیرسم مربعین ولیکن احدهما فی جوف الاخر
فی وسطها خط اخر هکذا ولیصور الخط الاوسط قبر رسول الله صلی الله علیه و آله ولیقل الف مرة
صلی الله علیک یا رسول الله ثم یطلب حاجته تعویذ که بجهة کردن اسب نوشته می
شود بسم الله الرحمن الرحیم الله الله ٩ ٩ ٨ ٧ ٣ ٨ ٩ الله الله علی مشیة الله بحق محمد
و آله اجمعین عبارة فیها ایهام در کتاب نصاب گوید چون مجموع ان دویست و بیست
بیت مدون از نصاب الصبیان نام کردیم فائدة در کتاب مثله گوید بدانکه مصدر کلام
است و از وی نه وجه باز میگردد و بر این کلام سه مؤاخذه است اول انکه گفته اصل
کلام است و حال انکه اصل افعال و بعضی اسماءست نه مطلق کلام دوم انکه تخصیص به نه
وجه داده و حال انکه صفات مشبهه و اسماء مبالغه و افعل التفضیل و غیر اینها نیز از
مصدر مشتق اند سیم انکه گفته باز میگردد و حال انکه بازگشتن فرع داخل شدنست
چه ان بمعنی رجوع کردن است شعر للانوری فیه ایهام تا است انجم بر حواس نه
نقش با مه طین فرهستند کل حجمل در احادیث وارد شده که موسی عرض کرد الهی اقریب
انت فاناجیک ام بعید فانادیک شخصی را طلبیدند و چنین میخوانند فاناجیک بفتح

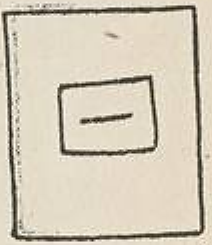

الف نا که متکلم وحده است و تنوین کاف جبلک هم چنین و رفانادیلک جبلک در بعضی
از لغات اهل عراق عجم بمعنی حیوان کوچکی است که در حمامها باشد و صدای باریکی
دارد و بعضی او را جیرجیرک گویند و بمعنی دیگ بمعنی خروس است و میگفت معنی حدیث
اینستکه خدایا اگر تو نیز دیگی پس چکم و صدای باریک کنم و اگر تو دو دیگی پس من دیکم
یعنی خروس و آواز بلند کنم **ایضا** شخصی بعد از دعائی سر بسجده نهاده و میگفت
شکر الله شکر الله تا صد دفعه او را مکرر کرد پس گفت اُقلش اُقلش بسکون قاف و فتح
لام و او را نیز زیاده مرتبه تکرار کرد از آن سؤال شد که اینچه معنی دارد گفت نمیدانم و
لیکن در دعا وارد شده و کتاب دعائی گشود و گفت همین است در اینجا نوشته بود
که فلان دعا را بخواند و بعد از آن صد مرتبه شکر الله شکر الله بگوید و اقلش ده مرتبه
یعنی کمترش **فائده** تقول الله الله و تنوی من اردت فانه یکسر رقبة المدعو علیه و قبل
تکرره سبعین مرة بجمیع الحروف و الاعداد **قیل** الزم بابا واحدا یفتح لک الابواب
واخضع لسید واحد تخضع لک الرقاب **شعر** تمنیت نارا استضیء بضوئها فلما
اضائت احرقتنی ضیائها **قلم طبیعی** لابن عبوس الحکیم صورته ا ا أ ی ی ی لا لک
م نم تم ۱ر ۲ر شم ۳ش دن دب قب بت تب سب سد ستا ستا **قلم هندی** وهو لهرمس
الحکیم و قلم الحکماء المتقدمین ا آ آ أ ۲ نم ۳م تم شم عم غم ۵ ۵ ۵ ۵ ء غ ق ۷ ۷ ۷ ۸
۸ ۶ ۹ ۹ و **ابجد** مشهور ابقع بکر جلس دمت هنث وسخ نغذ حفص صطظ
ابجد مغربی ایقش بکر جلس دمت هنث وضخ نعذ خفظ طصض ظرهق خلم ابجد الف با و کم
و من یتق الله یجعل له مخرجا و یرزقه من حیث لا یحتسب تا قوله لکل شیء قدرا بجهة سلطان
و فتوحات و وسعت و جمیع اسباب و سامان دنیویه مدت چهل و دو روز شش هزار و

سیصد و هفتاد و نه مرتبه بخواند و در روز دوشنبه ابتدا کند و در جمعه تمام شود و قبل
از خواندن غسل کند و وضو بسازد و دو رکعت نماز کند و بعد از نماز صد مرتبه
سوره حمد و صد مرتبه سوره الم نشرح و صد مرتبه صلوات بفرستد پس شروع کند تا
سی و نه روز هر روز یکصد و هشت مرتبه بخواند و اگر در اثنا حدث یک روز ترک متوالی
شود باز از سر گیرد و در روز چهلم بعد از تمام ختم صد مرتبه حمد و الم نشرح بخواند
و صد مرتبه صلوات بفرستد و این دعا را بخواند اللهم اغننی بحلالک عن حرامک و
بفضلک عمن سواک انک علی کل شئ قدیر و هفتاد مرتبه بگوید اللهم اجعل لی من
امری فرجا و مخرجا و در بین ختم انشاء الله اثر اجابت ظاهر شود و اگر در چهل روز اثر ظاهر
نشود ختم را از سر گیرد که انشاء الله در اربعین دوم مطلب حاصل شود دعاء عظیم اذا انقطع
آمالک من کل جانب فی ذاهبة تقف علی باب مسجد مستقبل القبلة و تقول یا من
علمه لا یحتاج الی مثاله یا من جوده لا یحتاج الی سؤاله العرب اذا وقف علی ابوابهم جابوا
و انت یا سیدی رب العرب و العجم و انا واقف علی باب بیت من بیوتک اغثنی یا مغیث
ثلثا الهندو رجوت تکرار الدعاء ثلثا لا ادری نفس من کرفت سرتا پای من کر
نگیری دست من ای وای من   جمله ترسند از تو من ترسم ز خود   کز تو نیکو دیدم ام
از خویش بد   ایکه آموزنده آموز من   سوختم صد ره چه خواهی سوز من مز
ز غفلت صد گنه را کرده ساز   تو عوض صد گونه رحمت داده باز   چون ندانستم
خطا کردم ببخش   بر دل و بر جان پر دردم ببخش   عفو کن در بخش همه آمرا   محو کن یکجا گنه
های مرا   مبتلای خویشتن حیران توام   کرده ام و منت من زان توام سعدیا کس
ز بیابی بر قامت چالاک تو   ز بیا تواند دید الا نظر پاکت کرم هزلی دادم بر

درد سرم باشد که گذارند بگردون بر آنخاک دانم که سرم روزی در پای
تو خواهد بود هم روز تو گیرم من دست من فتراکت ای چشم خرد حیران بر منظر
مطبوعت وی چشم نظر کوتاه از دامن ادراکت مه روی بپوشاند خورشید
خجل گردد گر پرتو روی افتد بر طارم افلاکت گر زانکه ببخشی فضل است ور صلابت
ور زانکه بسوزانی حکم است بر افلاکت خون همه گر ریزی از کس نبود باکت چندانکه
جفا خواهی می کن که نمیگردد غم گرد دل سعدی با یاد طربناکت فائدة از رموز
بجهة امساك نطفه دانه تمر هندی سه چهار یوم در آب خیسانند پوست او را گرفته
بکوبند و مغز او را با دو جزو قند کوبیده حبها سازند بقدر نخودی دو عدد بکار برند
گویند دفعات را ابطو کند لا ادری مرهجان دلکرم دو پیش را بدریای اشک من
خویش را فائدة لدفع الضالة قال فی کتاب المستطرف انه مجرب یقرأ سورة والضحی
ثلثا ثم قل یا جامع الناس لیوم لاریب فیه اجمع علی ضالتی و بطریق آخر یقول یا جامع
الناس لیوم لاریب فیه ان الله لا یخلف المیعاد اجمع بینی و بین کذا فائدة لدفع الشعر الزائد
فی العین منقول فی کتاب القانون للشیخ الرئیس الارضة بالنوشادر خصوصا مع حافر حمار
مخلل ثم تقیف ای عتیق و ایضا مرارة التیس بالرماد او بالنوشادر او بالعصیر الکراث و
خصوصا اذا جعل علی مقلی فوق نار ای حتی یمزج او ان کان رماد صدف فهو آفضل و ایضا
یطلی علی منبته دم قنفذ و مرارته و مرارة النسر و مرارة الماعز و ربما خلطت هذه
المرارات بحنظل باد سنز و اتخذ منها شیافا کفلوس السمک و یستعمل عند الحاجة بریق ما صام
الانسان و یصبر المستعمل علیه نصف ساعة وکذا بزر البنج ماء الاسفیوش ای الاسفرزة
وکذلک سحالة الحدید المصری بزنع لا غشاوة غایة و ان وجع اقول و قد جربنا الاخیر من

تو دید

نوجد نابتاً مثل ما كان بعد قلع الشعر وكان فاد كوموضعه عميل ان هب بعد قلعه والله العالم **فائدة** جليلة مروی فی الکفعمی من قرء سورة والصافات فی کل جمعة لم يزل محفوظا من كل آفة مدفوعا عنه كل بلية فی الدنيا مرزوقا باوسع ما يكون من الرزق ولم يصبه فی ماله وولده وبدنه سوء من شيطان رجيم وجبار عنيد وان مات فی يومه او فی ليلته بعثه الله شهيدا من قبره **ابن يمين** دو قرص نان کر از گندم است یا از جو دو تای جامه گر از کهنه است یا از نو چهار گوشه دیوار خود بخاطر جمع که کس نگوید از اینجا خیز و آنجا رو هزار بار نکوتر بنزد ابن یمین ز فر مملکت کیقباد و کیخسرو **وله** اگر دو گاو بدست آوری و مزرعه یکی امیر و یکی را وزیر نام کنی بدان قدر که کفاف معاش تو نشود روی نان جوی از یهود وام کنی هزار بار از آن بهتر که از پی خدمت مکر بندی و مرد کی سلام کنی **فائدة** طريق ختم انعام صغير بجهة بيمار در زمین هفت نفر بیمار نشسته در یک مجلس هفت نوبت بخوانند هر یک یکمرتبه و همه یکدفعه شروع کنند هر یک که بلفظ دو جلاله برسند در دایره شریفه رسل الله ما بین دو والله اینه دعا را بخوانند چون تمام شود شروع بخواند کنند تا سوره تمام شود و دعا اینست که بسیار مجربست بسم الله الرحمن الرحيم اللهم ارحم جلدی الرقيق و عظمی الدقيق من شدة الحريق يا ام ملدم ان كنت آمنت بالله الاعظم فلا تاكلی اللحم و لا تشربی الدم ولا تفوری من الفم وتحولی عنه الی من یزعم ان مع الله الها اخر فانه يشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان محمدا عبده ورسوله و هر گاه خوانند خود بیمار باشد بجای جلدی و عظمی جلده و عظمه گوید و هم شاید ضمایر و افعال **فائدة** طريق ختم سوره اقرا از برای بیمار بعضی از ثقات و اخیار و صلحا این طریق را ذکر کرده اند

و کفتند

وکفتنند مکرر بتجربه رسیده چهل و یک نان یا پول سیاه دیکر کوچک از سر بیمار تا ناخن پای او بدو بعد چیده پس چهل و یک بار فرا خوانده شود و هر یکدفعه پول را برداشتن از پائین رو ببالا آید و سجده هر دفعه بکند و چون تمام شد آن پولها بجهل و یکنفر فقیر داده شود جدا کانه یا با ضم چیزی دیگر فرمودند تبسا مجربست فائده گرفتن عطر معطری از دو نظر گرده چنانچه کل سرخ و سایر کلها را میکنند و اب با کلاب داخل در آن بخته و پنجه گذارده و در مقابله روغن بادام یا زیتون یا امثال آن داخل کرده آنرا بطریق کلاب گرفتن بسوزانند بخار آن با خل مقابله شود کلاب نشست و آن روغن که بر وی افتد عطرست و همان آبی که در زیر روغن است بر داشته نگاه داشته و ثانیا آب با کلاب کرده بر همان روغن بطریق اول عمل کنند و در مرتبه سیم باز همان آب اول و همین آب تا چند مرتبه بلکه هفت و هشت همان روغن را در ظرف کرده در افتاب ملایمی گذارند تا مائیت آن جدا شود فائده در بیان آنکه تکسیرات هر یک در چند سطر تمام می‌شود و هند تبدل طریق است ٢ در ٣ در ٤ در ٥ در ٦ در ٧

در ٨ در ٩ در ١٠ در ١١ در ١٢ در ١٣ در ١٤ در ١٥ در ١٦ در ١٧ در ١٨ در ١٩

در ٢٠ در ٢١ در ٢٢ در ٢٣ در ٢٤ در ٢٥ در ٢٦ در ٢٧ در ٢٨ در ٢٩ در ٣٠

در ٣١ در ٣٢ در ٣٣ در ٣٤ در ٣٥ در ٣٦ در ٣٧ در ٣٨ در ٣٩ در ٤٠

در ٤١ در ٤٢ در ٤٣ در ٤٤ در ٤٥ در ٤٦ در ٤٧ در ٤٨ در ٤٩ در ٥٠

همین کافی است در نظر بودن والله العالم فائده در خواص منازل قمر در هر منزلی باشد چه عملی توان کرد از اعمال مثلثات و مربعات و طلسمات بدین تفصیل شرطین علامت شمس بطین و سنتی زنا جدائی و هلاکت دبران یکحال هقعه هقعه

نسخه اخری

ب ٢ رر | ب ٣ رر | ب ٥ رر | ب ٤ رر | ب ٧ رر

ب ٨ رر | ب ٩ رر | ب ١٠ رر | ب ١١ رر | ب ١٣ رر

ب ١٣ رر | ب ١٤ رر | ب ١٥ رر | ب ١٦ رر | ب ١٧ رر | ب ١٩ رر

ب ١٩ رر | ب ٢٠ رر | ب ٢١ رر | ب ٢٢ رر | ب ٢٣ رر

ب ٢٤ رر | ب ٢٥ رر | ب ٢٦ رر | ب ٢٧ رر | ب ٢٨ رر

ب ٣٠ رر | ب ٣١ رر | ب ٣٢ رر | ب ٣٣ رر | ب ٣٤ رر

ب ٣٥ رر | ب ٣٦ رر | ب ٣٧ رر | ب ٣٨ رر | ب ٣٩ رر

ب ٤٠ رر | ب ٤١ رر | ب ٤٢ رر | ب ٤٣ رر | ب ٤٤ رر

ب ٤٥ رر | ب ٤٦ رر | ب ٤٧ رر | ب ٤٨ رر | ب ٤٩ رر

و بدی و دوستی و دشمنی و انواع عمل و رمل کان و کرفتن ایشان نشره باز کان و بد
کاه نظر صید مرغان جهه کرفتن سباع و موشان و جانوران زبره بستن خواب و بیمار
کردن و هلاک کردن دشمنی و ضرر و صلاح و دوستی و عداوت دوستی و صلاح سمات
طلسم دوستی و مهربانی عقد طلسم هلاکت کسی که خواهی بانا طلسم جدائی و عقد هلاکت
اکلیل عمل سردی قلب عمل فراغت شوله طلسم محبت زهره دادن نعائم طلسم دوستی بلده
طلسم دوستی ذابح طلسم عقد بلع محبت و پوستن سعود الفت همه کارها اخبیه
زبان بستن و عقد مقدم دوستی و مؤخر عمل خیر و دوستی و کشادن و کرداینها
و همچنین باید دانست که انصراف قمر از سعد و اتصال بنحس از برای عمل شر است چنانکه
چیست می دان صدای چنگ و عود اینت حسبی اینت کافی بادو دود بنشست در افسر مکان
ذوق و سماع و در نه عالم را اگر فیصل است ین سرود اه از ان مطرب که از یک نغمه اش
امد در رقص اجزای وجود هست صوت جناب قدس عشق لیک در بصورت خود را
نمود در لباس حسن لیلی جلوه کرد صبر و ارام از دل مجنون ربود پیش روی خود ز
عذرا پرده بست صد در غم بر رخ وامق کشود عکس ساقی دید جامی زان فتاد
چون صراحی پیش جام اندر سجود **فائدة** دعاء قاموس القدرة من قرأه تسعة و تسعین
مرة صار مطاعا و فیه فواید کثیرة من قتل العدو و تسخیر الملوک و قتل نصابه تسع
و تسعون یوما کل یوم تسعة و تسعین مرة والوسطی تسعة ایام بهذا العدد و
الصغری ثلثة ایام بهذا العدد والورد واحد واربعین مرة والخاتم خمس مرات نقلته
من خط والدی ره نقله من خط مولینا محمد تقی المجلسی ره والدعاء هذا بسم الله الرحمن
الرحیم الهی قد تلاطمت امواج قاموس قدرتک فظهرت فی کل مقدور اثار قدرة عجیبة

[illegible]

عزیمة لا یبلغ کنهها عقول العقلاء واوهام الحکماء وفهوم العلماء وکل شیء فی قبضة
قدرتک اسیر وان ذلک علیک سهل یسیر وانت علی کل شیء قدیر وبالاجابة جدیر
یا شدید یا شدید یا شدید یا شدید یا ذا البطش الشدید اسئلک مددا من
قوتک واسئلک مددا من قدرتک واسئلک مددا من حکمتک واسئلک مددا
من سلطانک واسئلک مددا من کل منک لتسخیر کل متمرد وتلیین کل صعب
واذلال کل منیع وقهر کل عدو ومحق کل خصم وازهاق کل منافق ذی شقاق من الجن
والانس والهوام ولا یبقی شیء من المکونات الا ولین بیکم عریکته وکسرت علیه شدة شکیمته
وفرط عتوه بعزتک یا عزیز یا عزیز یا معز یا مذل یا مقدم یا موخر وصلی الله علی
محمد وآله اجمعین **ذکر خلافت شجرهٔ بنی امیه** لعنهم الله و از ایشان عثمان بن عفان و معویة
ابن ابی سفیان و یزید بن معویة و معویة بن یزید و بنی مروان علیهم اللعنة والنیران خلافت
کردند **اما عثمان** بن عفان دوازده سال و یازده روز کم خلافت کرد و در سنه ۳۵
بتیغ غیرت اهل اسلام کشته شد و اما **معویة** بن ابی سفیان بعد از محاربه صفین
نوزده سال و کسری حکومت کرد و در سنه بجهنم رفت و اما **یزید** علیه من اللعنة
ما لا یحصی علیه الزبانیه در دو ربیع الاول در سنه بقعر سجین شتافت اللهم العنه وزد
علیه اللعنة فی کل آن و حین و پسر او معویة بن یزید بجای او نشسته بعد از چند روز
خود را عزل کرده بعد از آن زیاد ملعون مهم حکومت کرد مروان بن الحکم طرید رسول الله
اللعین بن اللعین علی لسان الرسول الامین قرار داد و آن ملعون مطرود ده ماه حکومت
کرد شبی منکوحه او که زن یزید پلید بود با کنیزان آن ملعون را بجهنم فرستادند و بعد
از آن پسر پلید او عبد الملک بن مروان حاکم شد و در زمان او مختار بن ابی عبیدهٔ

ثقفی در سنه و شیعیان امیر المؤمنین علیه السلام بطلب خونخواهی امام حسین علیه السلام
کمر بستند قریب بده و بیست هزار از کفار شام و کوفیان نافرجام را بجهنم فرستادند از
آنجمله ابن زیاد و عمر بن سعد و پسرش و شمر ذی الجوشن و خولی اصبحی و حصین بن نمیر و یزید بن
الحارث و غیرهم و بعضی را زنده پوست کندند و برخی را تیرباران کردند و عبد الملک
بعد از استقلال و قتل عبد الله بن زبیر بر جمیع ممالک اسلام فرمان روا شد و حجاج
را امارت عراقین و فارس و خراسان و اخذ و داد و بعد از استقلال بیست و
یکسال و شش ماه حکومت کرد و در سنه ۸۶ بجهنم رفت و بعد از آن پسرش ولید
ابن عبد الملک بجای او نشست و در زمان او حجاج بجهنم رفت و تمام او و سمرقند
مفتوح شد و در سنه ۹۶ بنا بر این حکومت و قریب بده سال باشد و بعضی از و فتح اندلس
مورخین شش سال و شش ماه گفته‌اند و مسجد جامع بنی امیه در شام بنا کرده این نافرجام
است و بعد از آن برادرش سلیمان بن عبد الملک بجای او قرار گرفت و او دو سال
و هشت ماه حکومت کرد و بعد از آن عمر بن عبد العزیز بجای او نشست و آن لشکر
هندوستان فرستاده بسیاری از ملوک هند را باسلام در آورده و امر کرد که سب
حضرت امیر مؤمنان را که شجرهٔ ملعونه طریقهٔ خود قرار داده بودند متروک کردند
و او در سنه ۱۰۱ وفات کرد مدت خلافتش دو سال و پنج ماه بود و مدت عمر او سی و نه
سال و بعد از او یزید بن عبد الملک که سلیمان بن عبد الملک بعد از عمر عبد العزیز
او را ولیعهد ساخته بود بر سریر خلافت نشست و در زمان او یزید بن مهلب
خروج کرد ابن عبد الملک لشکر بحرب او فرستاد او را کشت و در سنه ۱۰۵ وفات یافت
و مدت عمرش چهل سال و کسری بود و بعد از آن هشام بن عبد الملک بولایت عهد

برادر بر سریر سلطنت نشست و عمر بن هبیره را با امارت خراسان فرستاد و دران زمان
جمعی از اتراک از آذربایجان مسلط شده او لشکر فرستاد و ایشان را کشته و لشکر اسلام
با اهل دشت قبچاق محاربها نمودند و در سنه ۱۱۷ نصر سیار را با امارت خراسان و
عراق و خراسان و خوارزم فرستاد و از وقایع عهد او خروج زید بن علی بود که در کوفه
شهید شدند و در سنه ۱۲۵ هشام جان بقابض ارواح سپرد ایام سلطنتش نوزده
سال و نه ماه و نه روز و مدت حیاتش شصت و دو سال بود و بعد ازان ولید بن
یزید بن عبد الملک بر تخت خلافت نشست و چون او بر تخت نشست در رنجانیدن
اصحاب هشام سعی بسیار کرد و منشور ایالت خراسان و عراق بنام یوسف بن عمر نوشت
و او نصر را از خراسان طلبید و نصر در آمدن تعلل میکرد تا خبر کشته شدن ولید رسید
و بالجمله نصر مشغول عیش و عشرت شده در هنگام هدم اساس اسلام محمدی کوشید که
مسلمین او را بکفر و زندقه منسوب کردند تا آنکه یزید بن ولید بن عبد الملک را بر آن داشتند
که خروج کرده در وقتیکه ولید بجهت عفونت هوا از دمشق بیرون رفته بود و دمشق
را متصرف شد و از انجا متوجه ولید شد و نظر باینکه ولید بدون استعداد بیرون
رفته بود در قلعه محصور شد تا آنکه قلعه را گرفتند سر ولید را از بدن جدا کردند
زمان سلطنتش یکسال و سه ماه بود و مدت حیاتش سی و شش سال و بعد ازان
یزید بن ولید بن عبد الملک در سنه ۱۲۶ بر مسند سلطنت تکیه کرد و در زمان سلطنت
او امر مملکت مختل شده هر کسی در طرفی سرکشی آغاز کرد و امارت عراق و خراسان را
بمنصور بن جمهور داد و او عامل بخراسان فرستاد و نصر در مقام مخالفت برآمده عامل او را راه
نداد و بعد از گذشتن قریب بشش ماه از سلطنتش وفات یافت و مدت عمرش سی و

هفت سال بود و بعد از آن برادرش ابرهیم بن ولید بن عبد الملک بولایت عهد
برادر بر تخت سلطنت نشست و در این سال مروان حمار که در ارمنیه بود لشکرها جمع
کرده بشام آمد ابرهیم را از خلافت خلع کرده پس مروان حمار بر تخت سلطنت نشست
و او آخر خلفای بنی امیه لعنهم الله بود و در حرب عباسیان کشته شد **ابتدای ظهور
دولت عباسیه** تفصیل این اجمال آنکه در سنه ۱۰۱ که زمان دولت عمر بن عبد
العزیز بود محمد بن علی بن عبد الله بن عباس بن عبد المطلب در بعضی از اعمال شام در
گوشهٔ اختفا نشسته بود از بعضی شنیده بود که در نزد اهل بیت محقق است که
دولت امویه عنقریب بانقراض رسید دولت به پسر او و اولاد او قرار خواهد گرفت
در خفیه بعضی را به بیعت خود دعوت کرده و ابو عکرمه را با دو شخص دیگر بخراسان و میسره
را بعراق فرستاد که در خفیه خلق را بدعوت وی خوانند و هر کس بیعت میکرد خطی از او
میگرفتند و ابو عکرمه دوازده نقیب تعیین نمود که بأخذ بیعت اشتغال نمایند
از آنجمله یکی سلیمان بن کثیر و دیگری قحطبة بن شبیب بود و بعد از فوت محمد بن علی
پسر او ابرهیم که او را ابرهیم امام میگفتند باین امر مشغول شد و ابو مسلم مروزی
را بخراسان فرستاد تا بدعوت قیام نماید و در سنه ۱۲۹ ابرهیم ابو مسلم را از خراسان طلبید
او با هفتاد کس روانه شد چون بقومس رسید مکتوب ابرهیم بوی رسید که بهرجا
که رسیده باشی معاودت نمای و قحطبة را بنزد ما فرست و ابو مسلم مراجعت کرده
هفتاد نفر را در اطراف بلاد خراسان و خوارزم پراکنده کرد تا مردم را دعوت نمایند و
مقرر چنان شد که در آخر رمضان سنه مذکور خروج کنند و در آن وقت نصر سیار با جنگ (ظهور)
خدیع کرمانی و شیبان خارجی اشتغال داشت بهر حال در شب بیست و پنجم رمضان

که وعده بود ابومسلم و سلیمان بن کثیر در یکی از قرای مرو آتش بر افروختند شیعهٔ عباسیه
بر ایشان جمع شدند بعد از جنگ نصر لشکری بحرب ابومسلم فرستاده و لشکر او منهزم
گشتند و ابومسلم زمانی چند در خراسان توقف نموده تا آنکه بمرو رفت و نصر از خراسان گریخته
و او در ری وفات یافت و در سنه ۱۳۱ قحطبه از نزد ابرهیم امام بخراسان آمده لوائی بجهت
ابومسلم قحطبه را امیر الجیوش ساخته بتسخیر قلاع خراسان روانه گردانید و بعد از فتح قلاع
بجرجان آمده آنجا را نیز تسخیر کرده بری آمد و بعد از تسخیر ری همدان و نهاوند را نیز تسخیر
کرده در آن وقت صد هزار مرد از جانب فارس و کرمان بامر گماشته مروان بحرب قحطبه
نامزد شده و در حوالی اصفهان تلاقی شده قحطبه غالب گردید قحطبه از عراق عجم متوجه
عراق عرب گردید و یزید بن هبیره که از جانب مروان در عراق عرب بود سپاهی جمع آورده
و مدد مروان نیز رسیده با سپاه بسیار متوجه قحطبه شده در خانقین تلاقی شده
مروانیان وهم نموده مراجعت کردند و قحطبه بسمت کوفه روان شده و ابن هبیره
بواسط رفت و در عرض راه قحطبه غرق شده لشکر حسن پسر او را امیر کردند حسن با لشکر
داخل کوفه شده و در این زمان خبر کشته شدن ابرهیم امام بدست مروان بکوفه رسید
و در آن اوان برادران ابرهیم ابو العباس سفاح و ابوجعفر منصور گریخته بکوفه آمدند و در شب
جمعه چهاردهم ربیع الآخر در سنه ۱۳۲ اهل کوفه و خراسان با ابو العباس سفاح که اول
خلفای عباسیه بود بیعت کردند و در آن وقت مروان در حران بود و ابو عون نام
بامر حسن بن قحطبه در موصل بود سفاح عم خود عبدالله بن علی را با لشکر خراسان فرستاده تا
ابو عون را با هم خود ضم نموده بدفع مروان پردازند در موضع زاب حرب دست داده مروان
منهزم شد و بجانب شام گریخت ابو عون بر اثر او روان شد و مروان بجانب مصر روان

شد

شد و مروان بجنگ ابو عون در حوالی رود نیل با وی سپاه حرب اتفاق افتاد شبی واحد
و مروان در کشتی بخواب رفت یکی از اصحاب ابو عون او را دریافته بشناخت بضرب
شمشیر از پا درآورد و او را بکشت و سرش را بریده بنزد سفاح فرستادند و مدت سلطنت
مروان چهل و پنج سال و یکماه امتداد یافت و عمرش شصت و نه سال بود در ذی الحجه
سنه ۱۳۲ کشته شد و بالجمله چون سفاح بر سریر خلافت نشست بعد از چندی ابو مسلم
را از خراسان طلبیده عزیمت حج نمود در کوفه بخدمت سفاح رسیده با برادرش ابو جعفر
منصور که او را دوانقی گویند روانه مکه شدند و این در سنه ۱۳۶ بود در این سال سفاح
بمرد و مدت خلافتش چهار سال و هشت ماه بود و بعد از آن برادرش منصور دوانقی
بر تخت خلافت نشست و او در راه مکه در منزل ذات عرق خبر وفات سفاح شنیده
بتعجیل مراجعت او در کوفه شد و از اطراف هر که لوای مخالفت برافراشت او را مغلوب کرد
و ابو مسلم مروزی صاحب الدعوة را بکشت و در سنه ۱۴۵ آغاز عمارت بغداد نموده و بیست
و دو سال بجهانداری حکم خلافت کرد و مدت عمرش شصت و سه سال بود و در سفر مکه
وفات یافت و بعد از آن پسرش مهدی بن ابو جعفر منصور دوانقی بن محمد بن علی بن عبد الله بن عباس
ابن عبد المطلب در ذی الحجه سنه ۱۵۸ بر سریر خلافت متمکن شد و در سنه ۱۶۹ وفات
یافت خلافت او ده سال و زمان حیوتش چهل و سه سال بود و بعد از آن موسی
ابن مهدی الملقب بهادی بر مسند خلافت تکیه زد یکسال و سه ماه خلافت کرد و
مدت حیوتش بیست و شش سال کسری بود و بعد از آن برادرش هرون بن مهدی الملقب بالرشید
در سنه ۱۷۰ خلیفه شد در آنوقت بیست و دو سال عمر داشت و یحیی بن خالد برمکی
را وزیر خود کردانید و امین را ولی عهد خود کرده و بعد از آن مامون را و یحیی را بخراسان

فرستاد و در سنهٔ ۱۷۸ فضل بن یحیی را بخراسان فرستاد و او از انجا بما وراء النهر رفته بعضی
را که سر از اطاعت هیچ یک از خلفا در نیاورده بودند مطیع کردانید و در سنهٔ ۱۸۶
هرون سفر حج نمود و دو پسر خود امین و مامون را همراه برد و در مکه ممالک محروسه را
بر فرزندان خود قسمت کرد شرقی عقبهٔ حلوان که عبارتست از نهاوند و همدان
و قم و کاشان و اصفهان و فارس و کرمان و سیستان و ری و قومس و طبرستان و کیلان
و اذربایجان و خراسان و زابل و کابل و هندوستان و ماوراء النهر و ترکستان بمامون
داد و غربی انرا که عبارتست از بغداد و واسط و کوفه و بصره و شامات و سواد عراق و
موصل و جزیره و حجاز و مصر تا بافریقیه بامین ارزانی داشت و وصیت کرد که امین در بغداد
اقامت نماید و مامون مرو را تختگاه سازد و هر کس ولایت خود را نگاه دارد و هر
یک از انها که پیشتر وفات کند مملکتش از ان دیگری باشد و در اواخر ایام هرون
کار برامکه بالا گرفت بحدی که از ان بالاتر متصور نیست و بعد از چندی بجهات
متعدده مزاج هرون بر ایشان متغیر شد و ایشان را بنوعی مستاصل و تاخیر کردانید که از
ایشان جز نامی باقی نماند و از ابتدای حکومت برامکه و تسلط ایشان در زمان هرون
تا بر طرف شدن ایشان هفده سال و هفت ماه و پانزده روز کشید بعد از زمانی
چند رافع سمرقندی خروج کرده والی هرون را در سمرقند بکشت و هرون هرثمة بن اعین
را بدفع او نامزد کرده و خود نیز از عقب او از بغداد روانه خراسان شد در راه مریض
شده بطوس رسید جان بمالکان دوزخ سپرد مدت خلافتش بیست و سه سال و
امین کسری چهل و هفت مرحله از مراحل زندکانی طی کرده بود و وفات او در سنهٔ ۱۹۳ اتفاق
افتاد و چون این خبر ببغداد رسید امین بن هرون در بغداد بر سریر خلافت نشسته

خلافت بمحمد امین بیعت کردند و مامون نیز در خراسان بر منبر رفت و از مردم بجهت امین
بنام کی بیعت بستد و لیکن امین خیانت و غدر کرده عاقبت باو رسید انچه رسید
مجمل القصه آنکه امین اراده کرد که مامون را از ولایت عهد که هرون قرار داده بود خلع
و از حکومت خراسان عزل نماید و بر پسر خود بدهد هر چند جمعی از نیکخواهان چون
اسمعیل بن صبیح کاتب السر و حازم بن خزیمه مانع شدند مفید نیفتاد و بهانه معاونت
مامون را طلبید مامون بعذرهای دلپذیر متمسک شد عاقبت امین علی بن عیسی
بن ماهان با لشکری آراسته که شصت هزار سوار همراه بودند روانه خراسان و باو سفارش
نمود که مکرمه هی باو برساند و قبل از توجه ابن عیسی طاهر بن حسین که بذو الیمینین اشتهار
دارد و با چند هزار سوار از جانب مامون بری آمده بود و چون این خبر بعلی بن عیسی رسید
بخندید و گفت مگس طاهر همان قدر دارد که ما از همدان بگذریم و چون از همدان
گذشتند طاهریان مستعد رزم بوده عاقبت مرهم مقاتله اتفاق افتاد و علی بن عیسی
در جنگ کشته شد و لشکر بغداد منهزم شد و چون این خبر بمرو رسید مردم بخلافت
بر مامون سلام کردند و وقتی این خبر بامین رسید که مشغول ماهی گرفتن بود علی بن
عیسی کشته شد گفت بس کنید که من یکماهی گرفته ام و خادم دو ماهی و بعد از ان عبد الرحمن
ابناوی با سی هزار بجنگ طاهر فرستاد و در همدان مقابله اتفاق افتاد عاقبت بعد
از صلح حربی واقع شد و عبد الرحمن کشته شد هرثمه بن اعین نیز با سی هزار از پیش مامون
بمدد طاهر رسید باهواز و بصره رفته و گماشتگان امین را بیرون کرد پس بعزم تسخیر
بغداد روان شد و در دو سال طاهر و هرثمه و زهیر بن مسیب ظاهر بغداد فرود آمدند
و در تضییق اهل حصار کوشیدند و جمیع اهل شهر از امین روی گردان گردیده بطاهر پیوستند

[illegible]

تا شبی

تا شبی از شبها اوایل محرم در سنهٔ ۱۹۸ امین با کنیزکان و خویشان از شهر بیرون آمده که بنزد
هرثمه رود و از او از مامون امان بجهة امین بگیرد طاهر مطلع شده فرستاد او را گرفتند
و در همان شب سر او را از بدن جدا کرده نزد مامون فرستاد و مدت خلافت او چهار سال
و هشت ماه بود و زمان حیوتش بیست و هشت سال و بعد از آن مامون بن هرون
بر سریر خلافت نشست چون در اواخر محرم سنهٔ ۱۹۸ خبر قتل امین در مرو شایع شد خلایق
دوباره تجدید بیعت مامون کردند و امارت فارس و عراقین و اهواز و حجاز و یمن بحسن
ابن سهل داد و فضل ذو الریاستین را امر کرد تا بضبط ولایت شام و جزیره و مغرب زمین
و دفع بعضی از خوارج پردازد و هرثمه را بخراسان طلبید چون مردم امارت حسن را مکروه
داشتند مفاسد بسیار ظاهر شده و در سنهٔ ۱۹۹ محمد بن ابرهیم العلوی المعروف بابن طباطبا
بسعی ابو السرایا خروج کرده و حسن با او محاربات نموده در همه حال حسن مغلوب شد
آخر الامر هرثمه از کرمانشاهان مراجعت نموده و ابو السرایا را بکشت و محمد بن ابرهیم نیز
ناگاه در گذشت و از آنجا هرثمه بخراسان روانه شد و در آنجا بسعی فضل بن سهل ذو
الریاستین برادر حسن کشته شد در آن وقت ابرهیم بن موسی بن جعفر در یمن مدعی
خلافت شد و حسین بن افطس علوی بر مکه مستولی شد اعراب کوفه و بغداد با
ابرهیم بن مهدی عباسی بیعت کردند و او با حسن محاربات کرده در همه غالب شد و اطراف
عرب و یمن و حجاز پر آشوب شد و لیکن چون آشوب بواسطه حسن بود برادر او فضل نمی
گذاشت که کسی این اخبار را بسمع مامون رساند در آن هنگام مامون حضرت امام علی
ابن موسی الرضا را به مرو طلبید و او را ولیعهد خود کردانیده و آنحضرت این اخبار را بسمع
مامون رسانیدند و مامون ندای کوچ در داده عزیمت بغداد نمود چون بطوس

رسید چون بطوس رسید امام را مسموم نموده در ان حضرت عالم قدس را بوجود خود
مزین فرمودند و مامون در سنه ۲۰۴ وارد بغداد گردید و ابرهیم عباسی مختفی گشت
تا در سنه ۲۰۷ او را یافتند و امان داده شد و طاهر ذو الیمینین را با مارت خراسان فرستاد
و در شعبان در سنه ۲۰۹ مامون پوران دختر حسن بن سهل را بخواست و در اخر ایام خلافت
بمصر رفته عبدوس را از میان برداشت پس ببلاد روم امده بعضی از قلاع انجا را مسخر
نموده مراجعت کرده در وقت مراجعت ببر چشمه بزندون در نواحی طرسوس فرود
امده در انجا بجهنم واصل شد و او را در طرسوس در قبر محبوس کردند ایام خلافتش
بیست سال و پنج ماه و سیزده روز بود و مدت عمرش چهل و هشت سال بود و بعد
از ان معتصم بن هرون بولایت عهد مامون خلیفه شد و در اوان سلطنت او شخصی مسمی ببابک
خرم دین که در اوان مامون خروج کرده بود ترقی کرده دنیای و مردم عراق عجم
متابعت او کردند و معتصم افشین را که از ملوک اکابر ماوراء النهر بود بجهاد او
فرستاد و او را دستگیر کرده بنزد معتصم اورد و بابک را کشت گویند بابک قتل بسیار فرستاده
کرده بود و عدد مقتولان او از هزار هزار متجاوز بود معتصم بنای سر من رای گذاشته
و در اندک وقتی باتمام رسید و انجا را مسکن خود کرد و در سنه ۲۲۳ پادشاه روم
قصد ولایت کرد و عاقبت معتصم با دویست هزار نفر بعزم رزم او روانه شد و اسلام
افشین را از طرف دیگر فرستاد و پادشاه روم از افشین منهزم شد و بسیاری از
بلاد روم را معتصم کرد و اراده اسلامبول نمود که خبر طغیان عباس بن مامون رسید مسخر
مراجعت نمود و عباس را گرفته بکشت و در سنه ۱۲۲۵ افشین را محبوس کرد و در حبس وفات
یافت و در سنه ۲۲۷ معتصم بدار البوار رفت و او چهل و هشت سال و هشت ماه هشت

روز عمر یافت و او را خلیفه مثمن میگفتند و بعد از ان الواثق بالله هرون بن معتصم
بر مسند خلافت نشست و بعد از چندی بمرض استسقا مرد پنج سال و نه ماه و سیزده
روز خلافت کرد و سی و هفت سال ایام حیوتش بود و بعد از ان خلایق با المتوکل علی
الله جعفر بن معتصم بیعت کردند و بر مسند خلافت متمکن شد و در سنه ٢٣٥ فرمان
داد تا خلایق با سه پسر او منتصر و معتز و مؤید علی الترتیب بیعت کردند و دو پسر دیگر
خود را که معتمد و موفق باشند بحساب در بنا و در سنه ٢٣٦ امر کرد تا قبر امام حسین علیه السلام
را خراب کردند و اب بقبر مبارک انحضرت ببندند ولیکن اب بنماند تا انجا و مردم را از زیارت
امیر المؤمنین ع و امام حسین ع منع کرد و لخر الامر پسر او منتصر با جمعی از ترکان باهم ساختند
شبی متوکل را از میان برداشتند زمان خلافتش چهارده سال و نه ماه و نه روز
بود و زمان حیوتش چهل و چهار سال و بعد از ان مهم خلافت بر منتصر بن متوکل قرار
گرفت و او بخواهش ترکان دو برادر خود را معتز و مؤید از خلافت مخلوع کرده ولایت
عهد را بر پسر خود داد و شش ماه و زمان حیوتش بیست و پنج سال بود و بعد از ان
خلایق بمعاونت امرای ترک با عم او مستعین بالله ابن معتصم بیعت کردند و بعد از چندی که
جمعی از ترکان بر او شوریدند و او گریخته از سامره ببغداد رفت و ترکان با معتز بیعت
کردند و عاقبت کار رسید بجائی که مستعین خود را از خلافت خلع کرد و فایده
بر ان مترتب نشد و کشته شد زمان خلافتش سه سال و نه ماه بود و مدت حیوتش سی و
پنج سال و بعد از ان معتز بن متوکل در امر خلافت مستقل گردید و احمد و اسرائیل را
وزیر خود ساخت و امر کرد تا برادران او مؤید و موفق خود را از خلافت خلع کردند
و با ترکان بنای بد سلوکی گذاشته و بعضی از رؤسای ایشان را بکشت عاقبت

و بعد از ان وفات یافت [illegible]

ترکان مغاربه باتفاق بموجب تدبیر الخلافه رفتند پای معتز را گرفته از قصر بیرون
کشیدند و با مهتدی بیعت کردند و معتز را در زندان محبوس نموده تا از گرسنگی و
تشنگی بجهنم رفت زمان خلافتش سه سال و شش ماه بود و مدت عمرش بیست و
چهار سال و بعد از آن المهتدی بالله بن الواثق بالله مستقلاً خلیفه شد و در ماه رجب
در سنه ٢٥٦ ترکان با او محاربه کرده او را بکشتند مدت خلافتش یازده ماه و یازده روز
بود و زمان عمرش سی و نه سال و در اوان خلافت او در اطراف نهایت اختلال
هم رسید و بعد از آن معتمد بن متوکل بر مسند خلافت نشست و عبدالله بن خاقان
خلافت بر را وزارت داد و بیست و سه سال خلافت کرد و چهل و هشت سال عمر کرد و بعد از آن
معتضد بن موفق قرار گرفت و در سنه ٢٨٤ خواست که خطبا را امر کند که بر رؤس منابر
بر معویه بن ابو سفیان لعن کنند وزرا مانع شدند و در عهد او قرامطه ظهور کردند و
او نه سال و نه ماه و [illegible] روز خلافت کرد و مدت عمرش چهل و نه سال بود و بعد
از فوت او پسرش المکتفی بن المعتضد بر مسند خلافت نشست و در زمان او قرامطه
تسلط تام بر ولایات شام و سایر ولایات یافتند و حسین بن یحیی که او را صاحب الشامه
گویند مقتدای ایشان بود در آخر الامر مکتفی خود بجرب ایشان رفته ایشان را منهزم کرد
و صاحب الشامه را بکشت و در سنه ٢٩٥ وفات یافت مدت خلافتش شش سال و سه
ماه بود و بعد از آن مقتدر بن معتضد خلیفه شد زمام اختیار ملک و مال را بخود دا
بوزیر خود ابن الفرات داد و در زمان دولت او ابتدای دولت اسمعیلیه در مصر
ظاهر شد و عبدالله بن محمد بن عبدالله بن سعید بن محمد بن اسمعیل بن امام جعفر صادق
در مصر ظهور کرد و خاندانهای قدیم برانداخت و بر ممالک مصر استیلا یافت و بقریب سیصد

[illegible]

سال دولت

سال دولت در دودمان ایشان بماند و حسین منصور حلاج نیز در عهد مقتدر ظاهر
شد و بامر او کشته شد و مقتدر بیست و چهار سال و یازده ماه و شانزده روز خلافت
کرد و عاقبت مونس خادم از او روی گردان شده و فتنها برپا کرد تا آنکه لشکر کشیده
مقتدر را گرفته بکشتند مدت عمرش سی و هشت سال و پنجماه بود و بعد از او
بامر برادرش قاهر بن معتضد بیعت کردند و او ابن مقله را وزارت داد و بعد او را
مقتدر بتحمیلات بسیار کرد و مردی بود سفاک و بی باک عاقبت امرای ترکان ساختند باهم
او را گرفتند و چشمان او را میل کشیدند یکسال و شش ماه و شش روز خلافت کرد و
بعد از کوری در مسجد جامع بغداد بگدائی اشتغال داشت و بعد از آن راضی بن المقتدر
بخلافت نشست و بار ابن مقله را وزیر کرد و عاقبت بسبب خیانتی که از او سر زد دست
او را قطع کرد و در سنه ۳۲۹ بعلت استسقاء وفات یافت و مدت خلافتش شش سال
و دو ماه و ده روز و عمرش سی و دو سال و کسری و بعد از آن متقی بن مقتدر خلیفه شد و او
از خلافت بجز نامی نداشت عاقبت خلایق بر او شوریدند او را گرفتند میل کشیدند
سه سال و یازده ماه خلافت کرد و شصت سال عمر یافت و بعد از آن امر خلافت
بر مستکفی بن مقتدر قرار گرفت و در آن وقت سلاطین آل بویه در بغداد تسلطی تام
داشتند و با خلیفه مماشات می کردند و مداخله در تصرفات ایشان بود و خلیفه را لجرئت
نمیدادند عاقبت میانه معزالدوله که یکی از سلاطین آل بویه است و خلیفه نفاق
پیدا شده خلیفه را میل کشیدند مدت خلافت مستکفی یکسال و چهار ماه
مدت عمرش سی و دو سال و بعد از آن بفرموده معزالدوله مطیع بن مقتدر خلیفه
شد ولیکن خلافت او نیز محض نام بود و در زمان سلطنت آل بویه که ایشان را

ابله

بالمره نیز گویند خلفا را جز نامی نبود و بالمره میدانستند که خلافت ایشان ناحق است
و چون بیست و نه سال و پنج ماه از خلافت او گذشت خود را عزل کرد و با پسر او مردم
طائع بن مطیع بیعت کردند و چون هفده سال و نه ماه و شش روز از خلافت او
گذشت بهاء الدوله دیلمی بفرمود تا او را بگرفتند و فرستاد تا قادر بن مقتدر
را آورده با او بیعت کردند و او شوکت تمام یافت و در زمان او اقتدار دولت
دیالمه بنقصان پذیرفت و سلطان محمود سبکتکین را نیز اخلاص بقادر بود و او
چهل و یک سال و سه ماه و یازده روز خلافت کرد و هشتاد و شش سال عمر یافت
و در سنه ۴۲۲ وفات یافت و بعد از آن قائم بن قادر بر تخت خلافت نشست و در
زمان او دولت آل بویه انقراض یافت و ملک ایشان بطغرل بیک سلجوقی انتقال
یافت و چون طغرل بیک را در عراق عجم مشاغلی روی داد و بآنجا توجه نمود و در
زمان غیبت او یکی از امرای بغداد با مستنصر اسمعیلی که در مصر بود ساخته
و در هشتم سنه ۴۵۰ سردار اسمعیلیه ببغداد قائم را بگرفت و بر شتر نشانید
بگرد بازار بگردانید و او را محبوس کرد و در بغداد خطبه بنام اسمعیلیه خوانده
شد تا آنکه طغرل بیک از عراق عجم مراجعت کرده سردار مستنصر را بکشت و خلیفه
را بیرون آورد و قائم در سنه ۴۶۷ وفات یافت چهل و چهار سال و هشت ماه خلافت
کرد و هفتاد و شش سال و کسری عمر یافت و بعد از آن پسرش مقتدی بن قائم
خلیفه شد و بعد از چند سال دختر سلطان ملک شاه سلجوقی را بخواست و الامر
میان زن و شوهر نقاری پیدا شد دختر باصفهان رفت و در همان سال مقتدی وفات
یافت مدت خلافتش نوزده سال و پنجماه بود و زمان حیوتش سی و هشت سال

وکسری و بعد از آن پسرش مستظهر بن مقتدی خلیفه شد و در زمان او کار اسمعیلیه
بالا گرفت و حسن صباح ظهور کرد و مستظهر بیست و پنج سال و کسری خلافت کرد
و چهل و هشت سال و کسری حیات داشت و در سنه ۵۱۲ وفات یافت و بعد از آن پسرش
مسترشد بن مستظهر خلیفه شد و او از سلاطین سلجوقیه رنجشی گرفت و امر کرد
تا نام سلطان محمود سلجوقی را از خطبه و سکه بیفکنند و بعزیمت محاربه سلطان
از بغداد حرکت کرد بعد از مقابله لشکر خلیفه منهزم شد و مسترشد دستگیر شد
و سلطان او را همراه بود تا در همدان و در روایتی تا در مراغه خلیفه کشته شد و
هفده سال و نیم خلافت کرد و چهل و سه سال زندگانی یافت و بعد از آن مردم با پسرش
راشد که مسترشد بیعت کردند و راشد نیز با سلطان محمود بنای مخالفت گذارد و
سلطان متوجه بغداد شد و راشد که یکچند مدتی در اطراف حیران می گشت تا در اصفهان یکی
از ملازمان او او را بکشت و یکسال خلافت و بعد از آن بفرموده سلطان مقتفی بن مستظهر
متصدی امر خلافت شد و تا سلطان محمود حیات داشت امر خلافت او رواجی نگرفت و ما بعد
از وفات سلطان مستقل شد و سایر سلاطین سلجوقیه را ببغداد راه ندادند و
ایشان نیز بر او تسلط نیافتند و هنگام ظهور دولت بالهم تا اوان دولت مقتفی بغیر از
او هیچ خلیفه باستقلال خلافت نکرد و در سنه ۵۵۵ وفات یافت مدت خلافتش بیست
و چهار سال و کسری و زمان حیوتش شصت و شش سال بود و بعد از آن مستنجد بن
مقتفی خلیفه شد و او از خوبان خلفای عباسیه بود و در سنه ۵۶۶ وفات یافت
مدت خلافتش یازده سال و شش ماه و پنجاه سال عمر کرد و بعد از آن مستضیء بن
مستنجد خلیفه شد و در سنه ۵۷۵ وفات یافت نه سال و هشت ماه خلافت کرد و پنجاه

ربع

و پنج سال عمر یافت و بعد از ان ناصر بن مستضیئ خلیفه شد و بفرمود تا ملاهی و
خمهای شراب بشکستند و در رواج شریعت کوشید و در سنه ۶۱۴ سلطان محمود
خوارزمشاه بعقبه گرهانشاهان رسید چنان برفی در اردوی او افتاد که اکثر
چهارپایان تلف شد و دست و پای اکثر لشکریان ضایع شد بالضروره معاودت
نمود که بعد از کسر سورت سرما بر گشته انتقام از ناصر کشد اما مهلت نیافت و بهجوم
لشکر چنگیزخان گرفتار شد و در سنه ۶۲۲ ناصر وفات یافت مدة خلافتش چهل و
شش سال و کسری و زمان حیوتش شصت و نه سال و بعد از ان ظاهر بن ناصر خلیفه
شد و او خلیفهٔ بود عادل و در سنه ۶۲۳ وفات یافت مدت خلافتش نه ماه و چهارده
روز بود و بعد از او مردم با مستنصر بن ظاهر بیعت کردند و او در سنه ۶۴۰ وفات یافت
و شانزده سال و دو ماه و هفت روز خلافت کرد و بعد از ان معتصم بن مستنصر
بر تخت خلافت نشست و او از سایر خلفای عباسیه بمزید عظمت و شوکت ممتاز
بود و در جمیع بلاد شرق و غرب خطبهٔ خلافت بنام او خواندندی و در سنه ۶۴۲ وزارت
خود با بن علقمی داد و در سنه ۶۵۵ هلاکوخان از ممالک شرقی متوجه بلاد غربی شد
و بعد از تسخیر قلاع اسماعیلیه بمشورت خواجه نصیر طوسی ره متوجه بغداد شد و
خلیفه را با پسران و چندین هزار کس از عباسیان بکشت و دولت آل عباس انقراض یافت
ختم لا اله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین هفتاد هزار مرتبه بجهة مطالب
و مقاصد عظیمه تجربت آنست غضنفر کرجائی در وقت دعای حق و هنگام فسون
تا اثر افسون و اجابت دعا رفت   نه حسن در گل بهم نه عشق در بلبل   از گلشن ایام
مگر که برگ نوا رفت   و له   سپهر بنجوم گردش دوران دون پرست   ا بنظر کهنه نما

۲ بر ناصر خشمناک شد با لشکری بسیار که سیصد هزار سوار از جرار لشکر بود متوجه
بغداد شد ناصر شیخ شهاب الدین سهروردی را برسالت التماس فرستاد و وعظ ها
باردوی سلطان رسید طمطراق و سبک تنگ نمود بعد از مراجعت و ناصر خائف شد
اما چون خوارزمشاه

۳ والملک لله الواحد القهار

مکرد

مکر کنون بس است وله میفروشی بکرای شعبده پرداز مرا می دهی وعده دادی طمع انداز مرا نیست امید وصال تو بد بنکو نه که هست دل بیرحم تو را طالع ناساز مرا چون صنم مرغ کرفتار تو هرجا که روم رشته شوق بسوی تو کشد باز مرا وله تا بوالهوس نکرد دکر دعوی محبت و بد مهر ساز یار دبان تو لک ماه دو وله غضنفر که جاری مکر بحرف دعوت عشقی که ترک غمزه ستم بنام نو دارد وله یار بکو هوس طفل مذاق مدعی بی دبانه میرود سبلی و تنکار کو با مدعی عقبت بهم ایمنه الفت از چه شد شرم رقیب بر طرف تنکخوی یار کون و ثوق تو اقی محمد لیلی مکن ای سادبان بار شتر میکشد بروش مجنون که نازش می کشد مخلص ای دیدی که خون ناحق پروانه شمع را چندان امان نداد که شب بسحر کند طرح نقوش خفی کتاب موزی بترتیب ابجد اب ج د ه و ز ح ط ی ک ل م ن س ع ف ص ق ر ش ت ث خ ذ ض ظ غ نشان مد نشان فتحه نشان ضمه نشان کسره نشان جزم نشان تشدید فائده محکی از شهید ثانی و بعضی بکری همانا مجرب نیز بوده باشد که در دو ماه هر روز چهار صد مرتبه بخواند خداوند عالم علم نسیان را با ما نسیان با و کراهت فرماید استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم بدیع السموات والارض من جمیع ظلمی وجرمی واسرافی علی نفسی واتوب الیه فائده از حضرت سید الساجدین مرویست که بعد از نماز صبح بلا فاصله بخواند بجهة دفع دشمن مقهور می شود اللهم انی ضعیف فقونی واعدائی اقویاء وانت القوی فقنی شرهم واکفنی امرهم واعنی علیهم بحولک وقوتک یا قوی فائده من العبارات المشکلة عبارة العلامة فی النهایة فی بحث متابعة المأموم قال فی مقام الاستدلال علی ان المراد بالمتابعة هو عدم التقدم فان الامام

ابجد الزبر

ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط
ی	ک	ل	م	ن	س	ع	ف	
ص	ق	ر	ش	ت	ث	خ	ذ	
ض	ظ	غ	مد	فتحه				
ضمه	کسره	جزم	تشدید					

الصلوه

فى الصلوة فينتظم الاقتداء به قال الفاضل الهندى بعد نقل هذه العبارة ولا افهم له
معنى **حافظ** من بعد چه سودا رقدمى پيش نهند دوست كر جان رمقى در تن
مجنون نمانده است **وله** از آستان پير مغان سر چرا كشم دولت در اين سرا و گشايش در
اين در است يكقصه بيش نيست غم عشق واين عجب كز هر كسى كه مى شنوم نامكرر است
وله بكن معامله وان دل شكسته بخر كه با شكستگى ارزد بصد هزار درست
فائدة قال الله تعالى ليلة القدر خير من الف شهر ورد فى تفسير اهل البيت انه ملك بنى
امية قال ابن الاثير فى جامع الاصول الالف شهر ثلث وثمانون سنة واربعة اشهر وكان
اول استقلال بنى امية بالامر وانفرادهم به من صلح ابى محمد الحسن ع مع معوية وذلك فى
سنة اربعين من الهجرة وكان انقضاء دولتهم على يد ابى مسلم الخراسانى فى سنة اثنتين وثلثين
ومائة وذلك اثنتان وتسعون سنة تسقط منها مدة خلافة عبد الله بن الزبير وهى ثمان
سنين وثمانية اشهر بقيت ثلاث وثمانون سنة واربعة اشهر وهى الالف شهر انتهى
فائدة حوض ارسل فيه ثلاث انابيب يملاه واحد منها فى ربع يوم والاخرى فى سدس والاخرى
فى سبعه وفى اسفله بالوعة تفرغه فى ثمن يوم ففى كم يمتلى طريقه ان يستعلم ما يملاء المجموع فى
يوم وهو سبعة عشر حوضا وما تفرغه البالوعة وهى ثمانية حياض فانقصه من الاول يبقى
تسعة ففى اليوم الواحد يمتلى تسع مرات فيمتلى مرة فى تسع النهار **فائدة** ليس لمثبتى الجزء
حجة اقوى من حكاية وضع الكرة على السطح المستوى اذ لو انقسم موضع الملاقات لوصل من
طرفيه الى مركزها البعد ان مثلث متساوى الساقين ويخرج من ملاقات القاعدة عمودا
الى المركز فالخطوط الثلثة الخارجة من المركز الى المحيط متساوية لانها كانت ويلزم اطولية
الساقين من العمود لانهما وتر القائمتين وهو وتر الحادتين **فائدة** كل حيوان متنفس با

۲ دردراه او شکسته دلی بخرند و بس بازار خود فروشی از آنسوی دیگر است
ما آبروی فقر و قناعت نمی بریم با پادشه بگوی که روزی مقدر است

الهواء فهو انما يتنفس من انفه خلاف الانسان فانه يتنفس من فمه وانفه معا وسبب
ذلك انه يحتاج الى الكلام بتقطيع الحروف وتخرج بعضها الانف فيحتاج الى نفوذ الهواء فيه
وقد فتح بيطار فم الفرس بالة سدّ منخريه فمات في المكان **فائدة** الخنس والكنس التي
اقسم الله بها في كتابه العزيز هي الخمس المتحيرة من خنس اذا رجع وكنس الوحش اذا دخل كناسه
وفيهما اشعار بما يعرض للخمسة المتحيرة من الرجوع والاقامة والاستقامة فالخنس اشعار بالرجوع
والكنس اشعار بالرجوع بالاقامة والجواري اشعار بالاستقامة **فائدة** دعاء مجرب الح
جليل القدر مجرب ذكره في مزار البحار عن قبس المصباح عن ابي عبد الله عم قال اذا كانت لك
حاجة الى الله وضقت بها ذرعا فصل ركعتين فاذا سلمت فكبر الله ثلثا وسبح تسبيح
فاطمة الزهراء عليها السلام وقل مائة مرة يا مولاتي يا فاطمة اغيثيني ثم ضع خدك الايمن — ثم اسجد
على الارض وقل مثل ذلك ثم عد الى السجود وقل ذلك مائة مرة وعشر مرات واذكر حاجتك
فان الله يقضيها ورواه عن كتاب البلد الامين هكذا تصلي ركعتين فاذا سلمت فكبر الله
ثلثا وسبح تسبيح الزهراء عم واسجد وقل مائة مرة يا مولاتي يا فاطمة اغيثيني ثم ضع خدك
الايمن وقل كذلك ثم عد الى السجود وقل كذلك ثم ضع خدك الايسر على الارض وقل كذلك ثم عد
الى السجود وقل كذلك مائة مرة وعشر مرات واذكر حاجتك تقضى مروي منها ايضا عن البلد
الامين عن الصادق عم اذا كان لك حاجة الى الله وخفت امرا فاكتب في بياض بعد البسملة
اللهم اني اتوجه اليك باحب الاسماء اليك واعظمها لديك واتقرب واتوسل اليك بمن اوجبت
حقه عليك بمحمد وعلي وفاطمة والحسن والحسين والائمة عليهم السلام وتسميهم باسمائهم
الشريفة اكفني كذا وكذا ثم تطوي الرقعة وتجعلها في بندقة وتطرحها في ماء جار او
بئر فانه يفرج عنك همه ايضا وروي عن الصادق عم انه قال من قل عليه رزقه او ضاقت — مجربة

معيشته او كانت له حاجة مهمة من امر دنياه او آخرته فليكتب في رقعة بيضاء ويطرحها
في الماء الجاري عند طلوع الشمس وتكون الاسماء الشريفة في سطر واحد بسم الله الرحمن الرحيم
الملك الحق المبين من العبد الذليل الى المولى الجليل سلام على محمد وعلي وفاطمة والحسن
والحسين وعلي ومحمد وجعفر وموسى وعلي ومحمد وعلي والحسن والقائم سيدنا ومولينا
صلوات الله عليهم اجمعين رب مسني الضر والخوف فاكشف ضري وامن خوفي بحق محمد
وآل محمد واسئلك بكل نبي ووصي وصديق وشهيد ان تصلي على محمد وآل محمد واسئلك
بكل نبي وصديق ان تصلي على محمد وآل محمد يا ارحم الراحمين اشفعوا لي يا سادتي بالشأن
الذي لكم عند الله فان لكم عند الله لشأنا من الشأن فقد مسني الضر يا سادتي و
الله ارحم الراحمين فافعل بي يا رب كذا وكذا ومنها ايضا ومنها ما يكتب على كاغذ ويلقى
في الماء بسم الله الرحمن الرحيم من العبد الذليل الى المولى الجليل رب اني مسني الضر وانت
ارحم الراحمين بحق محمد وآل محمد صل على محمد وآل محمد صل على محمد وآله واكشف همي وفرج عني
عني برحمتك يا ارحم الراحمين ومنها ايضا رواه عن كتاب العتيق الغروي دعاء يدعى به في
المهمات والشدائد بعد صلوة الليل مع رقعة يكتب فيه شرح الحال في ذلك تخلص اليه
وتزيل الشك في الطوية وتعمل على ان تصلي فريضة العشاء ثم تصلي ركعتين او تيرة وانت
جالس تقرء في الاولى الحمد وسورة الواقعة وفي الثانية الحمد وقل هو الله احد وتدع الكلام
والحديث ولا تشاغل بشيء من سوى التسبيح والذكر فاذا دخلت فراشك فسبح تسبيح
فاطمة ع ثم تضطجع على جانبك الايمن وانت تذكر الله الى ان يغشاك النوم وكلما
استيقظت ذكرت الله عز وجل بالتقديس والتعظيم وما يخطر لك من الذكر فاذا كان الثلث
الاخير منه فاسبغت الوضوء وصليت ثمان ركعات الليل بلا توجه بشيء في خلالها

[illegible]

تقرء فى الاولى الحمد وسبح اسم ربك الاعلى وفى الثانية الحمد وقل يا ايها الكافرون فاذا فرغت
منها فقمت وصليت ركعة الوتر تقرء فيها الحمد وقل هو الله احد وتدعو بدعاء الوتر وتطيل
القنوت بخشوع وتضرع واستكانة فاذا سلمت فقمت قياما فوضعت يدك اليمنى
برقعة كتبتها بخطك على ما اشرح لك وكشفت راسك واعتمدت باليد اليسرى على الطهارة
وتقول يا رب حتى ينقطع النفس يا سيدى كان يا مولاى كان هذا مقام العائذ بك الضال
الذليل الخاشع البائس الفقير المسكين الحقير المستكين المستجير الذى لا يجد لكشف
ما به غيرك ولا يرجع فيما قد احاط به الى سواك سيدى انا من قد علمت فيما عرفت من ضعفى
عن عبادتك الا بتوفيقك وتقصيرى عن شكرك الا بعونك فرهنى فى ذلك واعترف
بجرمى واسئل الصفح على فضل محمد وآله وابلغهم الساعة الساعة عنى افضل
التحية والسلام واقبلنى بهم اللهم على ما كان منى وارحم ضعف ركنى واستجب دعائى
برحمتك يا ارحم الراحمين ثم تبكى وتباكى ثم تمسك عن الدعاء وانت بطرفك خاشع و
يدك بالرقعة مرفوعة نحو السماء ولتكن فى ذلك خاليا وحدك بحيث لا يراك احد ان
استطعت فان كان لك الى ان يلوح الفجر الطف ان كللت عن ذلك اعييت فقل
وتعفر خدك وارفع سبابتك اليمنى فخدك على الارض واستجر بربك واستغث به وقل
سيدى اوبقتنى الذنوب وحيرتنى الخطوب واحدقت بى الكروب وانقطع رجائى فى كشف
ذلك الا منك ونفتى لن تنصرف عنك الهى سيدى فانظر بعين رافتك وجد الى بجودك
واحسانك على واجرنى فى بليتى واقبل قصتى واقض حاجتى واستجب دعوتى واكشف
جرحى وازل الفقر والفاقة عنى واعذنى من شماتة الاعداء ودرك الشقاء واعطنى سؤلى
ومسئلتى بجودك وكرمك يا مولاى انك قريب مجيب ولو ترك شئ مما انت عليه

بنيته معلقة منيب فان الله عز وجل اكرم مدعو واقرب مجيب ونسخة الرقعة هكذا بسم
الله الرحمن الرحيم من العبد الذليل الحقير الفقير المذنب الجاني على نفسه المنقطع به السائل
المستكين المقر بذنوبه الظالم لنفسه المستجير بالله المولى الكريم العظيم العلي الاعلى رب
السموات والارضين مالك الامور وعلام الغيوب من لا ضد له ولا ند له ولا صاحبة
ولا ولد له الاحد الصمد الذي لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد اقول بخضوع و
خشوع رب عملت سوء وظلمت نفسي فصل على محمد وآله واعف عني واغفر خطائي
واصفح عن زللي وخذ بيدي بجودك ومجدك ثم اقول يا اكرم الاكرمين ويا غاية الطالبين و
يا مجيب دعوة المضطرين ويا منفس عن المكروبين يا ارحم الراحمين الهي وسيدي انا عبدك
وابن عبدك ابن امتك فلان بن فلان انشاتني وكنت صغيرا واغنيتني وكنت فقيرا
ورفعتني وكنت حقيرا وجبرتني وكنت كسيرا ومننت علي بما انت اهله واعلم به
انقذتني وعززتني وجللتني من المحنة تكرما وانعشتني بعد قلة واسبغت علي النعمة
واوجبت علي المنة وبلغتني فوق الامنية لتبلوني فتعرف شكري ومقدار سعيي وطاعتي
واقراري وانا بين اخذ بالفضل على تاكيد الحجة فبما لك جحدت حق نعمتك ونسبت ما
ما عندي من منتك ومددت في الجهل والعمى الى كوبا للزلل والخطا حتى وقعت في غوايتي
الردى وتبدلت بالتقصير العمى وركبت مخل بي ما كنت خفيتني وبوح مني الخفاء و
صرت الى حال البؤس والضراء بعد احسانك الكامل ونعمك المترادفة وسترك الجميل و
صيانتك التامة الهي وسيدي ومولاي فقد بان للحالي وكشف بالي وظهر اختلالي
وشاعت فاقتي وشهر فقري وانقطعت من المخلوقين امالي وانت العائد علي بالعطاء
بالنعم والاخذ على المسيئين بالاحسان والمنن فضلا من جودك وطولا وجودا وكرما

ما ابتدأت في أمري من قرب فما ابتديت من معروفك عندي فقد ظلمت نفسي وفرطت
في أمري وقصرت في حقك وأنا عائذ منك بك هارب إليك من الحرمان وسوء القضا
متوسل بك إليك في قبولي والصفح عني وإتمام ما أنعمت به علي وإصلاح خللي وكشف
الضر والكشف الفقر والفاقة عني والإخلال والبلوى حتى يجري حالي على أجمل حال في
أسبغ نعمة كانت علي في وقت من الأوقات يا رب إن كانت ذنوبي أخلقت وجهي عندك
وغيرت حالي فإني أسئلك وأتوجه إليك وأتوسل إليك وأتقرب إليك وأستشفع إليك
يا من لا مسؤول غيره ولا رب سواه بجاه سيدنا محمد رسولك وبجاه أوليائك وخيرتك
وأصفيائك وأحبائك من خلقك علي أمير المؤمنين وفاطمة والحسن والحسين وعلي
ابن الحسين ومحمد بن علي وجعفر بن محمد وموسى بن جعفر وعلي بن موسى ومحمد بن علي وعلي بن
محمد والحسن بن علي والخلف الصدق الصالح صاحب مانك والقائم بحجتك وأمرك و
عينك في عبادك من ولد نبيك صلواتك عليهم أجمعين وسلامك ورحمتك و
بركاتك خالصا وأسئلك بحقك عليهم وبالحق الذي جعلته لهم عليك وعلى جميع
خلقك أن تصلي عليهم أجمعين وتبلغهم سلامي الساعة وتكشف بهم حزني وتفرج بهم
همي وتخرجني بهم عن حيرتي إلى رحمتك وفرجك وخلاصك وعافيتك وأن تغفر لي ذنوبي
التي صارتني إلى ما أنا فيه وأن تأخذ بيدي وتعفو عني عفو القادر بعد أن تعفو عني وأن ترضى
منهم بمن أمر يحتاج إلى وتكميل النعمة عندك وما شئت مما أبقيتني وتفتح ما انغلق من ما ابتدأت
أسبابي فإنك قادر في الساعة الساعة منك رزقا واسعا واسعا صبا صبا
حلالا طيبا من غير كد ولا كدر ولا منة من أحد من خلقك إلا سعة من عطاياك السابغة
وخزائنك العظيمة في سمائك وأرضك ومن فضلك أسألك أن تصلي على محمد وآل محمد وعجل

ذلك علي حتى تيسر منك في عافية ونعمة وسلامة وحميد عاقبة وسهل لي قضاء بوني
كلها وصلاح شؤني كلها عاجلا وآجلا بغير اجل وخذ بناصيتي الى العمل بطاعتك وطاعة
محمد وآله صلوات الله عليهم فيما تهب لي وارحم عليّ وعندي ما ابقيتني وأغنني وغلّي بصباح يكون
لي فيه كامل الفلاح والصلاح والنجاح وتعجيل السراح يا من بيده خزائن كل مفتاح
فانك على كل شئ قدير وما تشاء من امر يكون ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم
والصلوة على رسوله وآله الطاهرين الاخيار الابرار وعلى جبرئيل وميكائيل وجميع الملائكة
المقربين والانبياء المرسلين والائمة الطاهرين صلوات الله عليهم وما شاء الله كان و
هو خير الغافرين وحسبنا الله ونعم الوكيل ثم تاخذ الرقعة فترمي بها في بحر او في نهر جار
يقضي الله حوائجك بفرج عنك ان شاء الله عز وجل وفيما يضي في نسخة قديمة من موثوق لفات
بعض اصحابنا رضي الله عنهم ما هذا لفظه هذا الدعاء رواه محمد بن بابويه رحمه الله عن
الائمة عم وقال ما دعوت في امر الا رأيت سرعة الاجابة وهو اللهم اني اسئلك واتوجه اليك
بنبيك نبي الرحمة صلى الله عليه وآله يا ابا القاسم يا رسول الله يا امام الرحمة يا سيدنا
ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا
يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن ابي طالب يا حجة الله على
خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك
بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا فاطمة الزهراء يا بنت محمد رسول
الله يا قرة عين الرسول يا سيدتنا ومولاتنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا
بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيهة عند الله اشفعي لنا عند الله يا ابا
محمد يا حسن بن علي ايها المجتبى يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا

توجهنا

توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند
الله اشفع لنا عند الله يا ابا عبد الله يا حسين بن علي ايها الشهيد يابن رسول الله يا حجة
الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك
بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا محمد بن علي ايها الباقر
يابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك
الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا عبد الله
يا جعفر بن محمد ايها الصادق يابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا
توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها
عند الله يا ابا الحسن يا موسى بن جعفر ايها الكاظم يابن رسول الله يا حجة الله على خلقه
يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين
يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن موسى ايها
الرضا يابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا
وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله
يا ابا جعفر يا محمد بن علي ايها الجواد يابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا
انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها
عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن محمد ايها الهادي النقي يابن رسول الله
يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله
وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا محمد يا حسن بن علي
ايها الزكي يابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا

يا علي بن الحسين يا زين العابدين يابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله

اشفع لنا عند الله

العسكري

وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله
يا وصي الحسن والخلف الحجة ايها القائم المنتظر يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا
ومولانا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا
وجيها عند الله اشفع لنا عند الله ثم سل الحاجة فانها تقضى ان شاء الله تعالى **فائدة**
قال في الكشاف عند تفسير قوله تعالى رب اني مسني الضر الضر بالفتح الضرر في كل شيء وبالضم
الضرر في النفس من مرض وهزال **فائدة** يمكن ان يوزن من المثقال الواحد الى اربعين مثقالا
باربعة احجار احدها مثقال والاخر ثلثة والاخر تسعة والاخر سبعة وعشرون **نكتة**
البسملة تسعة عشر حرفا وقلما كلمة في القرآن تخلو من واحدة منها ولعلها تحصل
النجاة من شرور القوى التسعة عشر التي في البدن اعني الحواس العشرة الظاهرة والباطنة
والقوى الشهوية والغضبية والطبيعية التي هي منبع الشرور ولهذا جعل الله سبحانه
خزنة النار تسعة عشر بازاء تلك القوى فقال عليها تسعة عشر **فائدة** قال بعض اهل المعرفة
كليات العوالم اربعة عالم الجبروت وعالم الملكوت وعالم الغيب وعالم الشهادة اما عالم
الجبروت فهو الذي يعبر به عن الذات المقدسة بنسب اليها واما عالم الملكوت فهو
الذي يعبر به عن صفاته سبحانه وينقسم الى الملكوت الاعلى وهو ما لا يتعلق بالمخلوقات منها كالحيوة
والقدرة والملكوت الادنى وهو ما يتعلق بها كالخالقية والرازقية واما عالم الغيب
فهو ما كان من المخلوقات غائبا عن احساسنا كعوالم الملائكة والروحانيات واما عالم
الشهادة فهو ما كان محسوسا لنا **فائدة** قال الشيخ ابو علي في الشفا كل حيوان ليس على اعلى
ذكره انثيان فشحمه يجمد بعد موته ولا يجمد شحم غيره وقال ايضا في معرفة الانثى المولود و
غيره ان المولود يرسب في الماء والذي لا يولد يتحلل فيه وقال ايضا الشحم المسخن بلبن فرس

دفع هم
اخرى تقول بعد
ذلك يا سادتي وموالي
اني توجهت بكم ائمتي وعدتي
ليوم فقري وحاجتي الى الله و
توسلت بكم الى الله واستشفعت
بكم الى الله فاشفعوا لي عند الله و
استنقذوني من ذنوبي عند الله
فانكم وسيلتي الى الله وبحبكم و
قربكم ارجو نجاة من الله فكونوا
عند الله رجائي يا سادتي يا اولياء
الله صلى الله عليكم اجمعين و
لعن الله اعداء الله ظالميكم من
الاولين والآخرين يا رب
العالمين
من بعض كتب المعتبرة

حتى يمتد تحت اليد كيف شئت وتدهين قرونها بموم او زفت الحمى او زيت او جعلها عن
عن الوجع فان المشى يوجعها **فائدة** قال العلامة فى شرح القانون الامراض المتوارثة
والمعدية تجمعها الشاعر فى قوله متوارث الامراض عد حرفها بنساجد وجرجج
ج وج هى التى تعدى الجسد فالباء من المتوارثة البرص والنون النقرس والسين السل
والالف البليمبا وهو الصرع والجيم الجذام والميم الماليخوليا والدال الدق والجيم من المعدية
الجرب الباء البخر والراء الرمد والحاء الحصبة والجيم الجدرى والواو الوباء والجيم الجذام
فائدة قال القزوينى قال محمد بن زكريا اذا وضع سراج فى نحاس وجعل فوق الماء او فى
قناة فيها الضفادع سكنت اصواتها ولا يسمع لها صوت البتة وكذا ان جعل الطست على
وجه الماء مقلوبا **فائدة** قال القزوينى فى الاذى من شرب مثقالين من حب الاترج بعد
دقه ناعما ابراه ذلك من لسع العقرب والحية وغيرهما من ذوات السموم **فائدة** فى الدعا
على الشخص لله درك قيل لما كان الرضاع يؤثر فى الطباع قالت العرب لله درك حتى
تخلق باخلاقه تقدم ويمكن ان يكون المراد لله احسانك ونفعك حيث ان اللبن انفع شئ
عند العرب **فائدة** قال العلامة الشيرازى فى شرح القانون قال هرمس اذا اتخذ المصروع
خاتما من حافر حمار فى يده اليمنى لم يصرع وان علق برادة الحديد على من لم يتغوط فى النوم
لم يتغوط وان علق راس فارة فى خرقة على من يصرع برء **فائدة** حكى عن جالينوس جماعة ان
الرمان اذا اخذ اول ما ينعقد وهو بقدر حب الآس وبلع منه سبعة على الريق امن من الرمد
سنة اقول فيه ابهام لاحتمال ارادة نفس الرمان وارادة حبه **فائدة** ينبغى للمرأة ان تتخيل
عند الجماع وخصوصا عند الانزال احسن ما يكون من الصور من النساء والرجال وكذلك الرجل
فان لذلك مدخلا عظيما فى صورة الولد عند الاطباء قال العلامة الشيرازى فى شرح

القانون حكى لي الفاضل جمال الدين صاعد محمد الكاشغري ان بنت الامام نجم الدين
الحفصي الخوارزمي ولدت ولدا له راس انسان وباقي بدنه بدن حية وكان يجيء الى امه
ويرتضع ثم يخلي الام ويرمي نفسه في بركة ماء هناك ويغوص ويخرج من الماء كالحية ثم
يعود الى امه ثم يرمي نفسه في الماء وعلى هذا بقي الى مدة شهر ثم ان الائمة افتوا بانه واجب
القتل ولما سئل عن المرأة ما كان سبب هذا قالت لا ادري الا اني خفت حية وعند
الانزال تخيلت لي صورتها **فائدة** اذا اردت معرفة ان القمر في اي برج فاضعف ما
مضى معك من الشهر وزد عليه خمسة فما اجتمع فاعط لكل برج خمسة وابدأ بالعدد
من برج الشمس فاذا انتهى الى برج فالقمر في ذلك البرج مثاله ان يكون الشمس في برج الدلو
وقد مضى من الشهر احد عشر يوما ضعفناها وزد عليه خمسة صار سبعة وعشرين اسقط
الخمسة والعشرين لخمسة بروج الدلو والحوت والحمل والثور والجوزاء فما بقي من اليومين
نصف في ستة يكون اثني عشر فالقمر في اثني عشر درجة من برج السرطان وقال العلامة
الطوسي هر روز ماه سيزده تعيين كن پس سيزده اش اضافه بر تخمين كن هر
برجي از موضع خود سي بود ميدان درجات مه را تخمين كن **قال** ابو هلال في كتاب
الاوائل اول من قال جعلت فداك علي ع لما دعا عمرو بن عبدود الى البراز يوم الخندق ولم
يجبه احد قال علي ع جعلت فداك يا رسول الله تاذن لي قال انه عمرو بن عبدود قال انا علي
ابن ابي طالب فخرج اليه فقتله فاخذ الناس منه ثم واول من اخذ مال الناس بالظلم وسماها
الضحاك واول من خصى غلاما هماي بنت بهمن بن اسفنديار واول من سمي عبد الملك في الاسلام
عبد الملك بن مروان واول من غزل حواء غزلت صوف ضان فنسج ادم جبة لنفسه ودرعا
لحواء واول من وضع البقول في الخوان كيخسرو بن سياوش واول من عمل قصعة الشراب انا

واللبن ونحوهما قينان بن انوش بن شيث و اول من عمل الطنبور قوم لوط واول من عمل
المقراض و قطع الاثواب به متوشلخ بن ادريس و اول من امر بنسج الفرش هوشنك في عهد
افريدون عملوا الحصير و البوريا و اول من امر بصنعة السيف جمشيد و اول من عمل الرمح كشتاسب
الملك و اول من امر بنسج الاثواب من القطن و اظهر الكتان والابريشم جمشيد و كان قبله من
الصوف و اول من لبس الفرو كالسمور والسنجاب هوشنك اول من وضع القلنسوة و ترتيب
النعل انوش بن ادريس اول من امر بنسج زند بفت بهمن بن اسفنديار و اول من امر بصبغ
الاثواب جمشيد واعلم ان كل ما يعمل من اللبن من الجبن و الاقط والسمن و الماست غير ذلك
من بدايع اهل يونان و ماست لفظ يونانى **نكتة** قال المطرزى في الاقناع الدلالة
بكسر الدال يستعمل في المحسوسات وبفتحها يستعمل في المعانى يقال دل على الطريق دلالة
بالكسر و دل على المسئلة والحكم دلالة بالفتح **فائدة** بعضى از مدعيان معقولات
فرق مى كذارند ميان انسان و ساير حيوانات باينكه انسان نفس ناطقه هست و ادراك
كليات مى كند بخلاف باقى حيوانات و ميكويند كه دليل اثبات اين نفى نفس ناطقه و درك
كليات از ساير حيوانات چيست و حال اينكه ايشان را احاطه بعوالم انها نيست و در كتاب
نوادر از شيخ مقتول نقل كرده كه او ميكويد حيوانات را نفوس ناطقه مجرده هست
همچنانكه مذهب قدما است و شيخ ابو على در كتاب سوال بهمنيار تصريح كرده بعدم
فرق ميان انسان و حيوانات ديكر درين حكم و قيصرى در شرح فصوص كويد ما قال الحكماء
من ان المراد بالنطق هو ادراك الكليات لا التكلم مع كونه مخالفا لوضع اللغة لا يفيدهم
لانه موقوف على ان النفس الناطقة المجردة للانسان فقط ولا دليل لهم على ذلك و لا شعور
لهم بان الحيوانات ليس لها ادراك الكليات والجهل بالشىء لا ينافى وجوده و امعان النظر فيما

في الاقناع اطلقت الدلالة على ما يعرف من الدلالة و الطريق ... وكذا الخير غير مفهم

بعضه

يصدق عنه من العجائب يوجب ان يكون لها ادراك الكليات واز سخن قيصر معلوم مى
شود كه مراد متقدمين از نطق معنى لغوى نيست شيخ ابو على در اول دانشنامه علائى باين
تصريح كرده **فائدة** في الكشكول اذا ضربت مخارج الكسور التي فيها العين بعضها
في بعض حصل مخرج الكسور التسعة وهو الفان وخمسمائة وعشرون ويحكى انه سئل امير
المؤمنين ع عن مخرج الكسور التسعة فقال اضرب ايام سنتك في ايام اسبوعك **فائدة**
النصارى مجمعون على ان الله تعالى واحد بالذات ويعنون بالاقانيم الصفات مع الذات
ويعبرون عن الاقانيم بالاب والابن وروح القدس فيريدون بالذات مع الوجود الاب
وبالذات مع العلم الابن ويطلقون عليه اسم الكلمة ايضا وبالذات مع الحيوة روح
القدس والانجيل الذى بايديهم اليوم انما هى سيرة المسيح جمعها اربعة من اصحابه
وهم متى ولوقا ويوحنا وقيل يحناه ومارقوس ولفظ الانجيل معناه البشارة
فائدة اعلم ان التورية خمسة اسفار السفر الاول يذكر فيه بدو الخلق والتاريخ من
ادم الى يوسف ع الثاني يحكى استخدام المصريين لبني اسرائيل وظهور موسى وهلاك
فرعون وامامة هرون ونزول الكلمات العشر وسماع القوم كلام الله الثالث يذكر
فيه تعليم القرابين الرابع يذكر فيه عدد القوم وتقسيم الارض عليهم واحوال الرسل التي
بعثها موسى الى الشام واخبار المن والسلوى والغمام الخامس يذكر فيه بعض الاحكام و
وفاة هرون وموسى ويوشع ثم انهم ينقلون عن الانبياء تسعة عشر كتابا ويضيفونها الى
خمسة اسفار التورية ومجموع كتبهم على اربع مراتب المرتبة الاولى التورية وقد ذكرها المرتبة
الثانية تسمى اربعة اسفار ويسمونها الاول اولها يوشع يذكر فيه ارتفاع المن والسلوى وفتح
يوشع وفتحها البلاد وقسمتها بالقرعة وثانيها يدعى فيه سفر الحكام وفيه اخبار قضاة

بنى اسرائيل

بني اسرائيل وثالثها الاشموئيل فيه نبوته وملك طالوت وقتل جالوت ورابعها سفر
الملوك وفيه اخبار ملك داود وسليمان وغيرهما والملاحم ومحن بختنصر وخراب بيت
المقدس المرتبة الثالثة اربعة اسفار يسمى بالاخيرة واولها لشعيا وفيه توبيخ لبني اسرائيل
وانذار عام وقع وبشارة للصابرين وثانيها لارميا وفيه خراب البيت والهبوط الى مصر
وثالثها لحزقيل يذكر فيه حكم طبيعية وملكية مرموزة واخبار ياجوج وماجوج ورابعها
اثنى عشر سفرا فيه انذارات بزلازل وجراد وغيرها واشارة الى المنتظر والحشر ونبوة يونس
وابتلاع الحوت له وتوبته وذكريا والبشارة بورود المخلص المرتبة الرابعة تدعى الكتب وهي
احد عشر سفرا الاول تاريخ نسب الانبياء وغيرهم ومزامير داود وهي مائة وخمسون مزمورا
كلها طلبات وادعية الثاني قصة ايوب وفيه مباحث كلامية الرابع امثال حكمية عن سليمان
الخامس اخبار الحكام السادس نشائد غريبة في مخاطبة النفس للعقل بلسانه السابع تسمى جامع
الحكمة لسليمان فيه البحث على طلب اللذات العقلية الباقية وتحقير اللذات الجسمية
الفانية وتعظيم الله سبحانه وتخويف منه الثامن يدعى السواع لارميا وفيه خمس
علامات على حروف المعجم يدعى البيت التاسع فيه ملك ددشير والعاشر لدانيال
فيه تفسير منامات وحال البعث والنشور والحادي عشر لعزير فيه صفة عود القوم من
ارض البيت وبنائه **فائدة** في كتاب ادب الكاتب ولد كل سبع جرو ولولد كل ذي
ريش فرخ ولولد كل وحشية طفل ولولد الفرس مهر ولولد الحمار جحش وعفو ولولد
البقرة عجل والانثى عجلة ولولد الضان ذكرا وانثى سخلة وبهمة الى اربعة اشهر فهو حمل وخروف
والانثى خروفة ولولد المعز سخلة وبهمة الى اربعة اشهر فهو جفر والانثى جفرة ثم جدي والانثى
عناق ولولد الاسد شبل ولولد الضبع فرعل ولولد الدب ديسم ولولد الغزال خشف وطلا

ولولد الخنزیر خنوص ولولد الدب دیسم والکلبة والهرة جرو ودرص ولولد الثعلب هجرس و اول

الاوزنک فی الخرایج والجرایح ان قبور الخلفا من بنی العباس بسامرة علیها من زرق الخفاش

والطیور ما لا یحصی ولا یری علی راس قبر العسکریین ع ولا علی قباب المشاهد زرق طیر اصلا

فضلا عن قبورهم الشریفة **حکایة** یکی از ثقات نقل میکرد از والد خود که او نیز از ثقات

بود که در وقتی که سن من سن شانزده یا هفده سال بود در عید نوروزی که بود در اصفهان

باتفاق پدر خود وجمعی از دوستان و هم صحبتان بباز دید عید بخانهای آشنایان می

رفتیم اتفاقا روز سه شنبه بود بعزم دید یکی از آشنایان رفتیم در قبرستان رسیدیم بخوانه

او بود تکیه کرده شخصی را فرستادیم تفحص کند که او در خانه هست یا نه بر سر قبری نشستیم

یکی از رفقا بعنوان مطایبه گفت یا صاحب قبر ایام عید است بد نباشد که در رفتیم

تعارفی کردی و شیرینی میوه او مانند چرا تو چنین بی تعارفی ناگاه از قبر آوازی برآمد که

ببخشید ندانستم شما اینجا خواهید آمد سه شنبه آینده وعده است همین جا تا من

نیز تعارفی بجا آورم ما از شنیدن آواز متوحش شدیم که تا سه شنبه آینده ما همه خواهیم مرد

و مشغول توبه و وصیت شدیم تا روز سه شنبه آینده باهم مجتمع شده گفتیم بیائید

تا بر سر قبر او رویم ببینیم چه روی میدهد مجتمعا بر سر قبر او رفتیم یکی از ما گفت که ای صاحب

قبر بوعده وفا کن ناگاه دیدیم قبر شکافته شد و دری پیدا شد و آوازی آمد که بسم الله

قدم رنجه فرمائید و پله چند ظاهر شد ما در نهایت حیرت پایین رفتیم دهلیزی طولانی

سفید کرده روشن نمایان شد شخصی در اینجا ایستاده پیش افتاد و دلالت میکرد

چون دهلیز تمام شد باغی بود در نهایت طراوت و صفا ظاهر و در آنجا نهرهای آب جاری

شده و درختهای مشتمل بر انواع میوه ما جمیع فصول و بر آن درختان انواع مرغان خوش الحان

[illegible]

و تصفیه امور خود

و از جنابان

وان جا یا اینکه مقابل دهلیز بود رفتیم در میان باغ بعمارتی رسیدیم ساخته و پرداخته دیدیم
در نهایت زینت اطراف آن بباغ گشوده پس داخل آن عمارت شدیم شخصی در نهایت
جمال و صفا نشسته و جمعی از ماه لقایان کمر خدمت بر میان بسته چون ما را دید
از جا برخواست و عذر خواهی نمود و ترغیب کرد و انواع میوه‌ها و شربتها که مثل آن ندیده بودیم آورد
و ما متحیر که در اینجا خواهیم ماند یا باز گشتی خواهیم داشت بعد از ساعتی برخواستیم تا
ببینیم چه روی خواهد داد آن شخص ما را مشایعت کرد تا دم دهلیز پس یکی از ما از او
سؤال کرد که تو کیستی و اینجا کجا است گفت من فلان مرد قصابم که در بازارچه که نزدیک
این قبرستان است دکان قصابی داشتم و عملی بجز این نداشتم و هرگز کم نفروختم و اول وقت
نماز که داخل می شد صدای مؤذن بلند می شد اگر گوشت در ترازو بود نمی کشید
و بمسجد کوچکی که در آن نزدیکی هست بنماز جماعت حاضر می شدم و بعد از مردن این
موضع را بمن دادند و در هفته که گذشت که شما این شخص را کفن بد ماندن براه دادن
نبوده و در این هفته را گرفتیم بعد هر یک از ما از مدت عمر خود سؤال کردیم و او جواب
میگفت از آنجمله شخص مکتب داری را گفت تو زیاده از نود سال عمر خواهی کرد و او هنوز
زنده است و مرا گفت تو فلان قدر و حال ده پانزده سال دیگر باقی است **فائده**

۶۸	۷۳	۷۲
۷۵	۷۱	۶۷
۷۰	۶۹	۷۴

طریقهٔ استخراج عزیمت مثلث مثلا این مثلث عدد خانهٔ اول
که ۷۲ بحروف بردیم عب شد بئل بر آن افزودیم عبابئل شد
پس عدد خانهٔ سیم که ۶۸ است چنین کردیم سحابئل شد
پس خانهٔ هفتم عدبئل شد پس نهم عابئل شد اینچنین ملک از چهار و نه برداشته می شود
پس عدد صفحه را میگیریم و عدد یک ضلع این است ۷ و یکی اینها است ۷۵

جمع کردیم ۱۴۲ شد مجرف بردیم و ابل الفرد دیم قمبائیل شد پس با عدد وفق صحیحه چنین
کردیم که ۲۱۳ باشد دیجائیل شد پس عدد جمیع خانها وفق واعد سرضرب کردیم ۶۳۹
و بحرف بردیم خلطائیل شد ان ملک اعظم است و رئیس ملائکه است پس استخراج
اعوان نمودیم از چهار خانهٔ وسط ابتدا و سطر اعلا ۷۳ و بوش اضافه کردیم عجبوش
شد پس وسط ضلع ایمن سرهوش پس وسط ضلع ایسر عهبوش شد پس وسط اسفل
سطبوش شد پس عزیمت کردیم باین طریق بسم الله الرحمن الرحیم علیکم بالارواح الطاهرة
المسخرة المطیعة بهذا اللوح الشریف یا عبائیل و یا سحائیل و یا عدائیل و یا عائیل
و یا قمبائیل و یا دیجائیل بحق ربکم و الحاکم علیکم خلطائیل ان تجیبونی و اعینونی
بحوائج و بهؤلاء الاعوان عجبوش سرهوش عهبوش سطبوش بقضاء حاجتی بحق الاسم
الاعظم الم و بحق خالقکم و موجدکم و بادئکم بارک الله فیکم و علیکم اجمعین العجل
سه مرتبه الساعة سه مرتبه الوحا سه مرتبه خواندن عزیمت بعد اسم اعظم که
مرکز مثلث است و در اینجا ۱۷۱ است عدد وفق لوح پنجم است بابعد اسماء الله
که ۱۴۹ است بابعد اسم خود بابعد اسم شخص معین در عزیمت که اسم اعظم خواهد
بود **فوائد** لبعض الاعمال الاتیة بدانکه شد و صل بجا کسر بجنه و بیاض البحر
و نمک سوده باید بشود و بدانکه طریقهٔ ریختن بود که پارچه کرباس انست که
کرباس در پیاله یا کاسه گذارند بدانکه فائدهٔ آتش گداختن انکه عرق سوای آتش بگیرد
و بدانکه مراد از افتادن قرص نشستگی و بکر چیزی در کرباس بماند و مراد از ملقه
بقیه قرص است در کرباس و ب ملقه دد بوته باید باشد **فائدة** بگیرد هدق
ث هه ذ اوت فی اعلی و دد کفچهٔ آهن بریزد بعد و ای آتش گداخته بگذارد ۵

قمر

ابر دابوروی ثمن قمر آب باد تبو خالی از کرد و غبار باشد بریزد در حالتیکه در زیر
ان ثمن قمر کاسه باشد که در ان کاسه سرکه تند باشد تا انجمصان باشد و در انکاسه
بچکد انچه در کاسه چکیده از ابر دارد و برنهج سابق ثمن آب تمام به و حاصل ابوروی ثمن آ — ثم قمر
مذکور بریزد و انچه در کاسه جمع شود بر دارد و تکرار عمل نماید تا هفت مرتبه پس
هر وقت هر صنفی را بر داشته فرمش و لحاف فذق نماید و در ظرف سفالی و بر روی
اتش بکذارد تا هر وقت همه بسوزد بعد از ان فذق را بر دارد و سنکی بران بزند
انچه ورق ورق نشود از ان به همان طریق مکلس نماید تا تمامی مکلس شود بعد از ان
تکلیس جمیع جمیع را بسوختن کرده و در سر سکوجه ثلث آنرا نماید حاصل را در کعب
پیاله یا کاسه بریزد قرص شود انقرص را نکه دارد و هر کاه انقرص ده مثقال باشد
پنجاه مثقال با چهل مثقال شوره قوی در قهوه جوش سنکی که تازه حبابی باشد — قمر
بریزد و انقرص را بر روی ان بیندازد و در ان را بشد و وصل محکم نماید و در روی — قمر
اتش بکذارد تا چهار ساعت متوجه ان باشد هر کاه از سر قهوه جوش بخار بیرون
امد بسرعت تمام بر دارد بعد از چهار ساعت از اتش بر داشته بکذارد تا سرد شود
بعد از ان اکشوده از ابر روی انکه کرباس بریزد و صمغ کلوی ان را محکم بکیرد و بشوید
عصر نماید انچه بماند نکه دارد و انچه بیرون رود باز بدستور سابق عمل نماید
فعل بفیشد بعد از ان ملقمه را ثلث آنرا نماید که هر چهار یا پنج مثقال ان با شش
مثقال قمر خالص کرده و اما نفع و این عمل مترتب نشود **فائدة** هر ده مثقال قمر
مکلس سی مثقال با چهل مثقال ملقمه از ان حاصل کرده پس هر سی مثقال ملقمه
شش مثقال قمر از ان عاید کردد **فائدة** هر کاه ان قمر مکلس را در بوته اندازد و

مبنی

حین ذوبان سیل کرمنج را در جوف آن نمود حرکت دهند بعض از آن حبا شود فائده

جلبله هرگاه ذ ا ع ا ت و غ ه ف ا آ ت ذ ج را که بحد کمال رسیده باشد بگیرند

و این ملقه را در کاسه مطین با انجنج دهند از صبح تا ظهر بعضی از آن ثابت شود

و فائده بخشد فائده هرگاه همان مرهون نسبتا خوب تحصیل کند تنبکهن مبنا

تصفیه نماید با نظر یق معهود و نگه دارد. و ا ع ۳ ۳ را بگیرد و ید ید باب سنگی

ها مسن بزند و آتش بدرین آن بیفروزند تا از آب شود و بچوبی از او بهم زنند تا از غلیان

باز بستد بعد از او بر داشته در قرع بریزد و انبیق را سوار کند و شد و وصل را

محکم کند و در زیر قرع آتش ملایم برافروزند و آنچه از و مقطر شود با مرهون مذکور

در شیشه مطین بریزد در حالتیکه مقطر و مصفی مساوی باشد بر روی آتش

بگذارند تا آب شوند ممزوج کردند پس فرو صفحه نمایند انصفحه را بتابد در آن

مرکب منعقد کنند در حالتیکه مرکب را در پیاله کرده بر روی آتش گذارده باشند بعد

از انعقاد در آتش منعقد کند و برهنا و ورده مکلس شده باشد بعد از آن مثل آن

کند در قرع مطین بریزد و مساوی چهار وزن آن فرار را بر روی آن بریزد و از بکار غن

و نوبات محکم کند و آتش ملایم بدهد تا فرار منجمد کرد بعد برهنا و ورده دوبا ن

دهد فائده طریق تخلیص جرم ره بگیر بحث گسلا مطین زاید را ۲ ام و بکو

از او کو سنگ هموار که در با نخود دنشود و نگه دار. و ببار ۸ م ث ف و ق ج و از قطعه

قطعه کن که هر قطعه آن بحسب عرض دو انگشت کمتر باشد آن قطعات را بو ضعی

بگه شکل جناری پیدا شود که در آن کشوده باشد اسنجی کوی سبده را دو حصه کن یک

حصه از او بر زبری آن شکل مذکور و بکعب پول سباکه بوزن چهار مثقال است

که از الاشخاص الکثیر ... عبد الله ... ۳۳۳۳

باسه مثقال بوره کانی ضخب بگذارد و انجمد دیگر وا برید و کان برین و سرش ها انقطاع
ذ ق ذ ق قم بهم بکیرد و بهم منضم و ملحق کن که هرچه بکره بی بوته بیل تر باشد بعد از ان دو تن
بل چهار بل کهنه با بیشتر بپیچ و در جائی بگذارد که باد در انجا نفوذ نکند و دو سه روز
اتش بر اطراف ان بگذارد و بعد از انقضای یکشب چون داخل شام شده باشد
بیاهر بیا هرگاه کهنه خاکستر شده باشد بی‌طرد و بملایمت خاکستر را دور کن و ان
خرمهره مکلس را بردارد و هرگاه مجموع مکلس شده باشد فهو المراد والا همین عمل
خواهی تکلیس کن و بدانکه در بسیاری از اوقات خرمهره مکلس با ذ ق ذ ق قم مشتبه
می شوند بجهت مخلوط شدن هرگاه بملایمت هرچه تمامتر خاکستر را حرکت دهی ان
مکلس با کلکته هم مخلوط نمی شوند نهایت دقت کن انچه بزردی اقرب باشد مکلس خرمهره
است و انچه بسفیدی اقرب باشد مکلس ذ ق ذ ق و بدانکه باید ضخب کسیل
چندان کهنه بباشد هرگاه چنین باشد تکلیس نکند باید باب نیفتاده باشد
و ثمره این عمل در بعضی از نا خوشیهای چشم ظاهر می شود و هم چنین در ضعف قوی
و عدم اقتدار بر وقاع و در علم صنعت نیز ثمر ثمره تامه است فائده در ساختن
عطر گل بگیر مس چهار بل گل و انرا پاک کند در دیک سفید بریزد و بل صاف نیم
اب با گلاب بر روی ان بریزد و در ان بدیک سفال محکم کند بنوعیکه بخار بیرون
نیاید و نیچه در ان استوار کند شد و وصل را محکم نماید و هرچه نیچه بلند تر باشد
بهتر است و هشتاد مثقال روغن بادام یا روغن دیگر که بستد یکمثقال کافور خوب در ان
دران حل کرده باشند در افتاب ان روغن را بپا کنیز که گرفته باشند در دیگ پاذرج
کذارده و در ان را محکم کند و انرا در اب سرد بگذارد و هر وقت که اب گرم شود ا

عوض کند و آتش در زیر دیگ بیفروزد تا اندکی بجوش آید بعد از آن آتش را
ملایم کند مثل چراغ تا اینکه آب در دیگ تمام شود بعد از آن پارچه را بر دارند در
ظرفی بریزد و آن روغن را از آب جدا کند بنوعیکه در آب چیزی از روغن باقی نماند
و آن روغن را در پارچه بریزد و آب را با گلاب عوض گلاب در دیگ در ضیعه یعنی گل تازه
بریزد و بنهج سابق کما و کیفا عمل سابق را بریزد و آب لا حول الی آنکه دارد و هکذا یکرر
العمل حتی یبلغ الی حد الکمال و یتصل الی مقصوده غایة الاتصال و لا حاجة الی بیان
باقی الامور لظهوره غایة الظهور **فائدة** طریقه منقوله از مرحوم مبرور زبدة العارفین
آقا محمد بید آبادی در تصفیه قلب و سلوک سالک مدتی قبل از شروع در اربعین
در ایام بیکاری مداومت نماید بر ذکر الله خاطری و ناظری و نوافل را با خشوع بجا
آورد تا میل کاملی بهم رسد بعد از آن شروع در اربعین نماید و از نجوی احتراز نماید
و نوافل و فطر را با خشوع تمام بجا آورد و بعد بین نافله شب و شفع سیصد و شصت
مرتبه یا حی یا قیوم را متصل تکرار نماید تا نفس قطع نشود چون نفس قطع شود نفس
کشیده بگوید برحمتک استغیث اللهم اغث قلبی چون نفس را تازه کرد باز شروع کند
بتکرار بنهج سابق تا تمام شود بعد از آن باتمام باقی نوافل پردازد و اربعین را بدین
نهج تمام کند بعد از اتمام شروع بار دیگر نماید یکماه دو هر نوبت کار از انوار بچگانه
متوسل شود در سر هر یکی از اصحاب کساء آل عبا در نوبه اول بنبوی اول و در ثانی بثانی
و هکذا این عمل باعث حیات قلب که عبارتست از علم بمطالب کلیه می شود و مکرر بتجربه
رسیده است **فائدة** یا علی یا ایلیا یا ابا الحسن یا ابا تراب حل مشکل سرور دین شفیع
یوم الحساب مداومت باین کلمات بعد از صلوه در اثناء اللیل اقلا پانصد مرتبه

منشا حصول روپای صادقه و وصول سیر بغایتی شاد فراست و شخصی که وجود
شرایط در همه حاضر و داست فائده در سحرها و بنجف اشرف بنشسته متوسل بروح مقدس
امیر المؤمنین ع شده هفت نوبت باین ابیات بخواند ای باد صبح مشکبو سوی نجف
او رو تو رو با شاه دین حیدر بکو با حیدر صفدر بکو با نفس پیغمبر بکو با سید
سرور مکو فلان سلامت میکند جان را غلامت می کند مستی نجاتت میکند
فلان سلامت میکند فائده اکر همان ملقمه متقدمه را در پیاله کرده و پیاله دیکر
در بالای ان شده وصل نموده بر اتش بسیار نرمی با خاکستر کرمی کذارند فراوان بیاله
بالا متصاعد می شود و دست اید ملقمه چهار مثقال بیکمثقال قمر می شود باید غبار
و کرد بملقمه ننشیند در وقت فبان فائده ماء الراس صابونی تیزاب صابونی
بکباد تلباب و اهک را ممزوج نموده و قدری معین اب بر روی ان کرده بعد
از یکشبانه روز بر روی می نشیند تیزابست و همان اب را قدری که کسر کرده است
بر ان افزوده تا نباد و تلباب و اهک دیکر چنان کنند و همچنین تا پانزده بار در
ظرف چینی محکم فائده تنکیس میناد مرهون سر که در ظرفی کرده کرباسی بر دهان
اندا خته مرهون را در ان کرباس کرده مثل مجموعه بر ان کذارده و اتش که انداخته بر ان
مجموعه کرده تا مرهون مذاب شود فائده اکر مرده را بتراشند و شش روز در میان بول
خر بنهند هم چو یاقوت شود و اکر یاقوت سفید را ببول شتر بجوشانند سرخ شود
فائده در اتمام عمل متفکر در کرفتن عطر کل بعد از انکه تکرار عمل کرده و بمرتبه عشر
بالا نرسد سعی بلیغ لازم است بر جدا کردن اب از روغن بقدر امکان بعد از
جدا شدن معمول را داخل شیشه کند که جوف ان حباب باشد و از دو کاسه کذارد در

[illegible]

از اب

آفتاب بهاری بگذارند و درش را محکم کنند از موم یا لاک که هوا در آن تصرف
نکند که مخ بنفشه می‌شود و بعد از تربیت آفتاب بدقت تمام ملاحظه کنند
هرگاه آب در آن باقی مانده باشد بجد روی آن اندکی بگذارند که محجوب بماند باشد
منتهای درجه ملایمت مثل حرارت آفتاب تابستان در بلاد عجم تا آنکه بتدریج
از رطوبت بر طرف شود و بدانکه باید آنچه صاف شد بگیرند و آنچه درد باشد
بتنکیس جدا کنند بعد از آن مشغول تربیت شود بنحوی که گذشت **فائدة**
شیخ جلیل شیخ محمد جعفر نجفی قدس سره الزکی که از مشایخ اجازهٔ این حقیر است
در سفری که بجهة زیارت عسکریین و سرداب مقدس بسرمن‌رای مشرف شده بودیم
با جناب ایشان هم‌سفر بودیم روزی حکایت کرد که مرا در سرداب سرمن‌رای آشنائی
بود از اهل آنجا که هرگاه بزیارت آمدمی بخانهٔ او رفتمی وقتی آمدم آن شخص را بحو
نحیف و زار و مریض دیدم که مشرف بموت بود از سبب ناخوشی استفسار کردم
گفت چندی قبل از این قافله از تبریز بجهة زیارت باینجا مشرف شدند و من
چنانچه عادت خدام این قباب و اهل سرمن‌رای هست بملاحظهٔ قافله رفتم که
مشتری بجهة خود بگیرم و استادی از او در زیارت کرده از او منتفع شوم در میان
قافله جوانی را دیدم در زی ارباب صلاح و نیکان در نهایت صفا و طراوت
با جامهای نیکو برخواست غسل بجا آورد و جامهای تازه پوشید در نهایت خشوع و
خضوع روانهٔ روضهٔ متبرکه شد با خود گفتم از این میتوان بسیار منتفع شد پس
دنبالهٔ او را گرفته رفتم دیدم داخل صحن مقدس عسکریین شد و در رواق
ایستاده کتابی در دست دارد مشغول خواندن دعای اذن شد و در غایت آنچه

از خضوع

از خضوع که متصور می شود وا شک از دو چشم او بر من جاری است نیز دلواپس
گوشه ردای او را گرفته گفتم میخواهم بجهت تو زیارت نامه بخوانم او دست بکیسه کرده و
یک دانه اشرفی بکف من گذارده اشاره کرد که برو و تو را با من رجوعی نباشد من که چند
روز استادی میکردم بدین یک اشرفی شاکر بودم از او گرفته قدری راه رفتم و طمع مرا بران
داشت که باز از او اخذ کنم برگشتم دیدم در غایت خضوع و گریه مشغول دعای اذن
دخول است باز مزاحم او شده گفتم باید تو را زیارت دهم این دفعه نیز اشرفی بمن داده و اشاره
کرد که بمن رجوع نداشته باش برو من رفتم و با خود گفتم نیکو شکاری بدست آمده
باز مراجعت کردم در عین خضوع او را گفتم کتاب را بگذار و البته من باید بجهت تو زیارت
نامه بخوانم و ردای او را کشیدم این دفعه نیز یک عدد ریال بمن داده و مشغول عبادت شد
من رفته باز طمع مرا بر معاودت داشته مراجعت کردم و همان مطلب را تکرار نمودم
این دفعه کتاب را در بغل گذارده و حضور قلب او تمام شده بیرون آمد من از کرده خود
پشیمان شدم و نزد او آمدم گفتم برگرد و زیارت کن بهر نوع که میخواهی و من با تو کاری
نیست که هرگاه گفت مرا حال زیارت نمانده و رفت من بتماشا خود را مامور کرده
مراجعت نمودم از در بخانه داخل فضا شدم سه نفر را بر لب بام خانه من محاذی در بخانه
رو بمن ایستاده اند انکه در وسط بود جوان تر بود و کمانی در دست داشت تیر در کمان
نهاده و بمن گفت چرا زایر ما را از ما باز داشتی و کمان را زه کشیده ناگاه تیر بمن دوخت
و آن سه نفر غایب شدند و سوزش سینه من شدت یافته گریه کرده بعد از دو
روز مجروح شد و بتدریج جراحت آن پهن شده اکنون تمام سینه مرا فرو گرفته و سینه
خود را گشود دیدم مجموع سینه او پوسیده بود و دو سه روز نگذشت که آن شخص

بیر حکایت حاجی محمد حسین اشرفی بن حاجی جواد صباغ که از معتبرین تجار و ثقه و
معتمد بود و در سر من رای سرکار تعمیر روضه متبرکه عسکریین بود و سرداب مقدس
بود از جانب جعفر قلی خان خوئی در سنه ۱۲۱۰ یکهزار و دویست و ده که حقیر بعزم زیارت
بیت الله الحرام با نجف اشرف مشرف شده بزیارت سر من رای رفتم در آنجا بود حکایت کرد که
سید علی نامی بود که سابقا از جانب وزیر بغداد حاکم سر من رای بود حقیر او را
در سنه ۱۲۰۵ یکهزار و دویست و پنج که مشرف شده بودم دیده بودم گفت او از زوار عجم
وجهی که هر سری یک ریال بود میگرفت و ایشان را رخصت زیارت و دخول در روضه
میداد و بجهة وجه استیفای دکان و دکان مهری بر پای ساق هر که وجه داده بود میزد که
بجهة دفعات دیگر که داخل روضه می شوند نشان باشند روزی بر در صحن مقدس
نشسته بود و سه نفر ملازم او هم ایستاده و چوبی بلند در پیش خود نهاده و قافله
زواری از عجم وارد شده بود پای هر یک را مهر میکرد و وجه را میگرفت و رخصت
دخول میداد و جوانی از اخیار عجم امد و زن او هم همراه بود و از جمله اهل شرف و ناموس
و حیا و جمال بود و وجه را داد سید علی ساق پای آن جوان را مهر کرد و گفت زن
نیز بیاید تا ساق پای او را مهر کنم آن جوان گفت هر دفعه این زن می آید یک ریال می دهد
و این فضیحت ضرور نیست سید علی گفت ای رافضی باید این عصبیت و غیرت
میکنی که ساق پای زن تو را ببینم گفت اگر در میان این جمعیت مردم غیرت کنم غلطی نکرده
خواهم بود سید علی گفت ممکن نیست تا ساق پای او را مهر نکنم زن دخول بدهم
آن جوان دست زن را گرفته گفت اگر زیارت نشد همین قدر هم کافی است و خواستم مراجعت
کند سید علی شقی گفت ای رافضی گفته من بر تو شاق و گران امد هم چنانکه زن او

زنت

رفت بکند دو سر چوب بر شکم او زدند که افتاده و جامهٔ او پس رفته بدن او مکشوف
و نمایان شد اینهم در دست ایشان ترا گرفته است کرده دو روز بروضهٔ مقدسه سر کرده روز جمعه
کرده معرض کرده که اگر شما بر پسندید بر من ناگوار است بمنزل خود معاودت نمود
حاجی جواب گفت من در خانه بودم بعد از سه چهار ساعت گذشته بتعجیل آدمی نزد
من آمد که مادر سید علی ترا میخواهد تا من خواندم شدم دو سه نفر دیگر آمدند من
بتعجیل رفتم مرا باندرون خانه دیدم سید علی مانند مار زخم خورده بر زمین می بردند
غلطد و امان از دل میکند و عیال او دور او جمع شده چون مرا دیدند مادر
و زن و دختران و خواهرانش بر پای من افتاده عجز و زاری کردند که برو و این جوان را راضی
کن و سید علی فریاد میکند که بار الها غلط کردم و بد کردم من آمدم تا منزل این جوان را
جستم از آن خواهش خوشنودی و دعا بجهت سید علی کردم گفت من از او گذشتم اما کو
آن دل شکستهٔ من و اغاثات تو قت مراجعت کرده وقت مغرب بود آمدم بروضه
عسکریین ع بجهت نماز مغرب و عشاء دیدم مادر و زن و دختران و خواهران سید علی
سرهای خود را برهنه کرده و گیسوهای خود را بضریح مقدس بسته و دخیل آن بزرگوار
شده اند و فریاد سید علی از خواندن و بروضه می رسید من مشغول نماز شدم در بین
نماز صدای شیون از خانهٔ سید علی بلند شد و متعلقان او بخانه رفتند انتقی
مرده بود او را غسل دادند چون کلیدهای روضه و رواق در آن وقت در دست
من بود بجهت مصالح تعمیر و آلات نخواهش کردند که تابوت او را در رواق گذارده جون
صبح شود و در آنجا من نماز جنازه را آنجا گذاردند و من اطراف و اقران چنانچه شغل
است ملاحظه کردم که مبادا کسی پنهان شده باشد و چیزی از روضه مفقود شود و

دو روا قفل کرده کلیدها را برداشته رفتم و چون سحر شد آمدم و خدمه را گفتم
شمعها را افروختند در رواق را گشودم دیدم یک سگ سیاهی از رواق بیرون دوید
رفت من خشمناک شدم بخدامی که بودند گفتم چرا اول شب درست در را قفل نکردید
ایشان گفتند ما غایت تفحص را نمودیم و هیچ چیز در رواق نبود پس چون روز شد آمدند
و جنازهٔ سید علی را برداشتند تا او را دفن کنند دیدند کفن خالی است و تابوت هیچ
چیز در آنجا نیست **فائده** عروس کربلا است و بیخ آهن است **فائده** قال رسول الله
طلب العلم فریضة علی کل مسلم الا ان الله یحب بغاة العلم فقها گویند مراد علم فروع است
از عبادات و معاملات متکلمین گویند علم کلام است اهل تفسیر و حدیث گویند
علم کتاب و احادیث است متصوفه گویند علم سلوک است کل حزب بما لدیهم فرحون هر
یکی بهم اولی بهم است و مراد واجبات عینیه و کفائیه و لو تعمیم طلب باستدلال و تقلید
کشف است و همین است مراد از لفظ تفقه همین تحصیل احکام فرعیه از ادلهٔ تفصیلیه
چنانکه شیخ بهاء الدین عاملی بان تصریح فرموده و از اینجهت است که جناب مقدس
نبوی فرموده لا یتفقه العبد کل الفقه حتی یمقت الناس فی ذات الله و یری للقرآن
وجوها کثیرة ثم یقبل علی نفسه فیکون اشد مقتا لها و مؤید است و لینذروا
قومهم چرا انذار مجرد تعلیم فروع نیست **شاعر فرماید** برمزیب لیلی وش مه زین
بلش عمری بر گذشت در راه او مجنون صفت ایستاده ام حیران هنوز گشتن از
نسیم زلف او دوری پریشان و بود بوخاله ده دلهایی از زلفا و دیوان هنوز
فرقت است جام مدعی پر از می وصل و مرا پیوسته خون دل ریزان از دیده
بر دامان هنوز از گلشن کویش صبا دوری بدشت چین گذشت آهوی چین بر

بو عالی کر به مشک افشان هنوز **لمؤلفه الصفائی** از لاله بو سر بهار اورده
انجوانرا مرکی کنون خدایا این پیر پاسبان را مهلت ده و ابجوان کر خواهی ای
سکندر با ما بیا و بنکر از زلف شان دهانرا یارب سی بپیری ای نوجوان
از ان لب کر بوسه بخشی این پیر ناتوان را ای مدعی حذر کن زین قامت خمیده
ور نه کشم بنامت این تیر بی کمان را **وله** بر کوی او اکر لب و اشیان رسانم کلبا
شادمانی بر اسمان رسانم کبرم کشود صبا در ان قفس ولیکن بار الهی که
خود را تا اشیان رسانم ای عندلیب با من یکدم درین قفس باش تا صد نشانت
انجا از کلستان رسانم از سینه راه کویش عمر بیت میکنم طی باشد که سر در
انجا بر اشیان رسانم **وله** نوح را می شد زمان زندگانی طی در اب کشتی اندر
بحر اشکم کر فکندی وی در اب در نیاوم من ولی ز اشک چشم و سوز دل فارس را
اتش فکندم غرق کردم وی در اب هر زدم اتش بعالم زاه هم طوفان باشک نی در
اتش چهره معشوقی دیدم در اب هر زدم اتش بعالم زاه هم طوفان باشک نی در اتش
من نه ماهی نه سمندر زاب چشم و سوز دل چند در اتش نشینم ای خدا تا کی در اب
پارهای دل در اب دیده غمازی کنم پس چه سود از کوهر ای دل تا کنی کم پی در اب
دست و لب نه صفائی استین بر چشم تر اتش افکندی بخد و غرق کردی تیغ در اب
وله ما شه ملک فنائیم و فنا کشور ما است لا مکان تخت که و سایه حق افسر ما
اشک خونین زدو و سینه سپر دل ترکش تیر اه سهم و سوز جکر خنجر ما است
کوس فریاد شب و اه دم صبح علم یارب یارب هنکام سحر لشکر ما است صلح
با کل ظفر اشتی و با همه جنک دشنه مهر کهند و سر کج چنبر ما است پاسبانی و

رضا بکنج قناعت کنیم لعل خون جگر چهرهٔ کاهی زر ماست مصلحت دید نه دیدگاه
وخرد عزل مجنون والی عشق خود را صف دانش و زر ماست خط ازادگی از کون
و مکان منشور ورق سادهٔ ز نقش دو جهان دفتر ماست نوسترندی ده پا
بر دو جهان ازیل حشم باد که تودهٔ خاکی و فلان منظر ماست خانه داهی که براو
کند مدعی دانست صولجان چنبر گیسوی وی کوثر ماست بزم ما گوشهٔ تنهائی و
ساقی غم و بادهٔ خون دل ما دیدهٔ ما ساغر ماست داغ تن لاله و گل دود دروی
شمع چراغ باد او عود و مغز نقل دل ما مجمر ماست درد و اندوه و فراق محنت و غم باد و
ندیم ناله و زاری شب مطرب و رامشگر ماست سفرهٔ دامان بود و مایدهٔ ما
ابن بشکر لخت جگر دل کباب نمکین و مزه آبش خور ماست هست از این کشور و این تاج
نگین که سلاطین جهان را همه در بر ماست ما سلیمان جهانیم صفا داری
حسبنا الله خط و نقش انگشتر ماست و له عربیت که اندر طلب دوست دویدیم
هم مدرسه هم صومعه هم میکده دیدیم با هیچ کس از دوست نه دیدیم نشانی
از هیچ کسی هم خبر او نشنیدیم در کنج خرابی پس از انجای گرفتیم تنها و غل افسرده
و نومید خزیدیم سر بر سر زانو بنهادیم و نشستیم هم بر سر خود خرقهٔ صد پاره
کشیدیم هر تیر که آمد همه بر سینه شکستیم هر تیغ که آمد همه بر فرق خریدیم جام
ار چه همه زهر بلا بود گرفتیم می ار چه همه خون جگر بود کشیدیم چشم از رخ هر
کس همه کردیم و ببستیم پا از در هر کس همه کردیم و کشیدیم از انچه خرافات
او گوش گرفتیم از انجمه بجز قصهٔ او لب بگزیدیم هر لوح که در مکتب ما جمله بشستیم
هر صفحه که در مدرس ما جمله دریدیم هر نقش بجز نقش وی از سینه ستردیم هر

هم

هر مه بهجر روی او نعل بر بدیم جز عکس خویش آینهٔ دل نزدودیم جز یاد روی او ز
خاطر در و بدیدیم گر تشنه شدیم آب جوی تو خوردیم ور گرسنه لخت جگر خویش
مکیدیم یکچند چنین چو نره مقصود رسیدیم المنة لله که بمطلوب رسیدیم خرم
سحری بود که با یاد خوش او بنشستیم که از شش جهت این نغمه شنیدیم کایام وصال است
و شب هجر سرآمد بر خیز صفائی چه نشستی که رسیدیم جستیم و جان بکف ادهم
نثارش پس پرده گشودیم بهر سو نگریدیم دیدیم نه پیدا اثر از کون و مکان بود جز یک
بکمر در بکر چیز ندیدیم دیدیم جهان وادی ایمن شده هر چیز تجلی و ز هر نخل
انا الله شنیدیم نکتة روی الکلینی باسناده عن ابی عبد الله ع فی قوله تع انما یخشی
الله من عباده العلماء قال یعنی بالعلماء من صدق فعله قوله ومن لم یصدق
فعله قوله فلیس بعالم و توضیح آنکه علم چه متعلق باعتقاد باشد چه باعمال تا این مطلب گ
عظیم در نفس دارد چراغ نوریست که باعث مشاهده می شود و جناح عروج
بمرتبه روحانیت است چون باین مرتبه رسید مشاهده می کند عظمت الهی را
و صفات جمال و کمال و قدرت و در آن هم میرسد و آتش خوف و خشیت می سوزاند
صفات ذمیمه را که از لوازم بشریت است شعاع او منعکس بظاهر می شود بجهت مناسبت
باطن و ظاهر پس روشن می شود هر عضوی از ظاهر آن پس در عمل می آید هم چنین کلینی
از حضرت امام رضا ع روایت کرده است من علامات الفقه الحلم والصمت مراد از حلم
اجتناب از حرکات اعضا بآنچه سزاوار نیست چون ضرب و فحش و جدال و نزاع و از
صمت سکوت از غیر لایق است از سخنان لاهیه و لاعنه اگر چه مباح باشد سر آن است
که بعد از اشتعال شعله آتش علم هوس نماند مگر عروج بعالم قدس و تهیه سفر آخرت

درگر

و ترک موانع اند و از اینجهت حضرت رسول فرموده لا یستقیم ایمان عبد حتی یستقیم قلبه
ولا یستقیم قلبه حتی یستقیم لسانه تنبیه بدانکه علم بر دو نوع است مقصود فی
نفسه و ان نوریست که در قلب ظاهر می شود چنانچه فرموده لیس العلم بکثرة التعلم
بل نور یقذفه الله فی قلب من یشاء و بواسطهٔ این علم مشاهده می شود امور غایبه
و حاصل می شود ملکه تحمل بلاها و علامت ان اعراض حقیقی است از دنیا و ما فیها
و توجه بعالم عقبی و مستعد مرک شدن پیش از فوت فرصت و این علم اشرف علوم و
مقصد اصلی است و قسم دوم انکه مقصود از ان عمل است ظاهرا یا باطنا متوسل بقسم
اول شوند و ان علم بامور یست که باعث قرب بعد بجناب حق می شود و از این قسم است
علم بفروع شرعیه هرگاه اخذ شود از معادن انها و اما مجادلهٔ کلام و تعمق در استنباط
فتاوی و فروع پس داخل در علم نیستند بلکه بسا باشد که منشا دوری از خدا شود
و رخصت در تکلم بجهت دفع شبههٔ معاندان است و وارد شده که اثمه اکثر من نفعه و
قسم اول را علم باطن و علم حقیقت گویند و ثانی را علم ظاهر و علم شریعت و جمع میان هر دو را
علم حکمت و من یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا و علمی باشد که بمرتبهٔ یقین و ان نیز
یقین سه مرتبه است علم الیقین و این تعقل و تصور مطلب است چنانچه در واقع
و نفس الامر است و عین الیقین و ان مشاهده کردن مطلب است چنانکه هست
و حق الیقین و ان فناء در حق و بقاء باو ست علما و شهودا و حالا و بنا بر انچه مذکور
شد علماء بر سه قسم اند علمای ظاهر فقط و ایشان مانند شمع و چراغ اند و این جماعت
کم می شود که از محبت دنیا خالی باشند چه ایشان نرد دنیا را شناخته اند و آخرت را داده
اند و علمای باطن فقط و ایشان چو ستاره کانند و نور ایشان از خود ایشان تجاوز نمی

کنند ایشانند که مسمی بابدالند و قسم سیم حکما هستند و مثال ایشان مثال آفتاب
است و ایشان قطب وقت خویشند نکته چون تسویهٔ قالب آدم بسر حد کمال رسید
جناب مقدس باری جل و عز چنانچه در تخمیر طینت آدم و دیگر از اجال تصرف کرد
خمرت طینة آدم بیدی در تعلق روح بقالب نیز هیچ چیز را واسطه نساخت و نفخت فیه
من روحی چون روح مجرد بقالب خاکی در ظلمت خانهٔ دید ظلمانی پر وحشت مبنی بر چهار
اصل متضاد بقا دل در ان تنها نهاد پس نفس اماره دید چون ثعبان هفت سر حرص
و شهوت و حسد و غضب و بخل و حقد و کبر دهان کشوده تا او را فرو برد روح نازک
که چندین هزار قرن در جوار رب العالمین بصد هزار ناز و نعمت پرورش یافته بود و قدر
از ان شناخته متوحش گشته قدر انس را فهمید و ذوق نعمت و صال را در یافت از ان
مفارقت و حالتش مشتعل شد خواست بر گردد مجالش ندادند دخل طوعا او کرها
دل شکسته شد گفتند ما از تو با دل شکسته لحمی خواهیم قبض بر او مستولی شد
آهی کشید گفتند برای همین فرستادیم روح را و بدماغ آن راه یافت عطسه بر آدم
افتاد حرکتی در او پیدا شد دیده کشود که فضای عالم و روشنائی آفتاب دید گفت
الحمد لله خطاب آمد یرحمک ربک سبیل ذوق سماع ان فی الجملة سکونی در روح پیدا
شد ولیکن هر وقت متذکر ایام قرب و انس و وسعت عالم ارواح شدی خواستی
قالب بشکند او را مانند طفلان که مشغول میکنند او را بمعلومات ملائکه و سجود
ایشان و آسمان که زینت بهشت و بدین مشغول کردند تا وحشت او کم شود فایده نبخشید
از ضلع او حوا را خلق کردند لیسکن الیها از مظهر جمال دید بشاهد بازی مشغول
شد ثعبان شهوت بحرکت آمد و بسبب آن سایر قوای حیوانی حرکت کردند و عجب

عالم
مبتا دمع و انس پیدا شد انس نقصان پذیرفت ابلیس بطمع فریفتن افتاد و او را
بفریفت چون فریفته شد بعد از ان حب بانت کرده از سر عجز و نیاز در آمد که خدا
ما همه عاجزیم و فانی تو باقی ما همه فانیم میکشیم کس همه تو بی‌ای واکه تو برداشتی
میفکن وار اگه تو عزیز کردی خوار مکن بنمای بد دیده خود را غم خوار مکن چون
تو ما را بر کرفتی مینداز این تخم تو کشته این کل سرشته چون از ای آدم از حد بکذشت
خطاب صعی ماضی و استانف لو تبیناد سید پس از ان ندای بعجت فراهی فتاب
علیه بنه غلغله در ملک و ملکوت انداخت ایقاظ روی عن النبی صم انه قال ان لله
سبعین الف حجاب من نور و ظلمة چون روح انسانی را از عالم قرب جوار رب العالمین
بوحشت سرای قالب عنصری می‌آوردند از ان سیصد و شصت هزار عالم ملک
و ملکوت کذرانیدند و از هر عالمی زبده و خلاصه را همراه او کردند پس از عبور او
بر چندین هزار عالم مختلف او را هفتاد هزار حجاب نورانی و ظلمانی حاصل شد
اگرچه از هر یک واسطه تحصیل کمالی هستند لیکن در ابتداء هر یک حجابی هستند
از مطالعه ملکوت و مشاهده جمال حق و ذوق مخاطبه و شرف انس را از اعلا علیین
قرب باسفل السافلین چاه طبیعت مرد و در زندان سرای قرب چندین هزار ساله
و محرمیت خلوتخانه خاص را فراموش کرد و تمام هر چه بود ندید از ان عالم هیچ
یادش نیامد و این عالم انس بود و باینهمان را انسان نام نهادند هل اتی علی
الانسان حین من الدهر لم یکن شیئا مذکورا از فراموش کار شد او را ناس خواندند
یا ایها الناس شاید از فراموشی باز کرده و ایام انس را یاد کند و ذکرهم بایام الله لعلهم
یتذکرون لعلهم یرجعون حب الوطن من الایمان این وطن مصر و عراق و شام نیست

از وطن

این وطن شهریست کو را نام نیست هر که بان نکشت درد کافر بماند ولکنه اخلد
الی الارض واتبع هویه فمثله کمثل الکلب قصد مراجعت بقا است و وصول بوطن
مقام احسان و تجاوز از ان عرفات و اگر بیش گاه وصول رسد عیان است چون از ان در گذرد
نه حد و صفت نه عالم بیان است نفس ادم پیش از تعلق ببدن چون تخم بود که اسقاط
از ان همان یک تخم بود بزمین طبیعت کاشته شد تا اب ایمان و عمل صالح خورد و صد تا
هفتصد نفع دهد و اگر نه بی پرورش افتاده در زمین پوشیده شود والعصر ان الانسان لا
لفی خسر خالدین فیها ابدا که طفل بوجود اید هنوز حجب مستحکم نشده است
نو عهد است و هنوز از ان انس باقیست در حالی که از مادر جدا شده میگرید چون (دوری)
شوق غالب شد فریاد و زاری بر می اورد و مادر او را مشغول میکند تا فراموش
کند و چون لحظه او را باز گذارند باز پیلوی با هندستان کند باز بوسر گریه و زاری
شود و در شب بیشتر باشد چون در روز نظر او بمحسوسات می افتد و بانها
مشغول می شود مادر او را بپستان و شیر مشغول کند و تا بحد بلوغ رسیدن
کار او انس گرفتن است باین عالم و فراموش کردن ان عالم و از اینجهة است که بجهة
حیوانی باندک روزگاری پرورش یابد و بمصالح خویش قیام تواند نمود
بخلاف ادمی بچه که چون مانوس بعالمی دیگر است تا از فراق ان عالم در جان و ست
و دور ماندن عالم غیب و شهادت نیست پس بکمال جمعیت نرسد الا بروزگاران و
بالجمله بعد از انکه انس باین عالم گرفت بعضی چنان ان عالم را فراموش میکنند که اگر
مخبر صادق القول خبر دهد که وقتی در ان عالم بوده قبول نمی کند و بعضی را هنوز
اثر انس باقی است اگر چه بعقل خود نمی دانند که وقتی در ان عالم بوده اند اما چون (مختصرا)

مخبر صادق القول خبر می دهد از آن صدق و اثر آن نیز بیکدیگر می پیوندند و نظر مهم و ولایت

کریمی در دست دیگری بیکدیگر کرده قلبها را فراهم آورند و بعضی را چنان پرده از پیش

بردارند که همه راهها و منازلی که عبور کرده مشاهده کند **نکته** در بیان فایده

تعلق روح بقالب ما خلقت الجن والانس الا لیعبدون ای لا لیعرفون همچنانکه در حدیث

قدسی است فخلقت الخلق لکی اعرف تعبیر از لازم بملزوم شده بجهت تنبیه بآنکه

معرفت بعبادت حاصل می شود نه ببحث و جدل و نظر و مراد کمال معرفت است چه فی الجمله

معرفت هم قبل از تعلق بقالب داشت پس مصداق الدنیا مزرعة الاخرة در زیادتی

است بدون زیادتی همانست که بود و لیکن زمین دنیا قابلیت تخم را دارد و

لیکن بقدر تربیت می دهد من جاء بالحسنة فله عشر امثالها بعضی را هفتصد کمثل

حبة انبتت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة بعضی را مضاعف والله یضاعف

لمن یشاء و بعضی را زیاده از حساب انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب و بعضی را زاید

افزون تر اعددت لعبادی الصالحین ما لا عین رأت و لا اذن سمعت و لا خطر علی قلب

بشر و بعضی بیشتر و لا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین تخم روح چون دانه زردآلو است

چون کاشتند اگرچه همان دانه می دهد اما یکدانه هزاردانه می شود و شکوفه می

دهد نافع ببوی خود است و سبزه که نافع چشم است و شاخ و ساق که عصا و نعلین

و هیزم می شود و میوه زردآلو که جزو بدن می شود و غوره آن و خشک آن و ترش

آن هم نفع می بخشد و بدانکه معرفت بر سه قسم است عقلی و نظری و شهودی عقلی

چنانکه عقل هر کس حکم می کند بوجود صانع حق کفار لیقولن الله و لیقربونا الی الله زلفی

و باستدلال پی می برند و غرض از تعلق روح این معرفت نیست چه این در اول

بعضی را ده می دهد

هم بود

هم بود الست بربکم قالوا بلی و این معرفتی است که نظری است کافر و مسلم را حاصل
است بلکه بهتر از این بخواهند لیس الخبر کالمعاینة و بسا باشد که این بند قدر و
کفر می کشاند چه عقول مختلفه و ادله عقلیه بسبب عقول متفاوت می شود و
نظری است که از عقل حسی پی می برد با این نحو که از در وارد و اتوا البیوت من ابوابها باید
و تخم روح را پرورش دهد بر قانون شریعت نظر بر آیات آفاق و انفس نماید و بطریقی
که از شرع رسید حکم بصانع و صفات و کمالات او کند و از هر مظهری مظهر را بفهمد
و بسر و فی کل شیء له آیة برسد و پا بعتبه عالم ایقان نهد و کذلک نری ابراهیم ملکوت
السموات والارض را بداند و بمعنی ما رایت شیئا الا و رایت الله معه درک کند و این
مرتبه اگرچه بسیار بلند است و مقام خواص است اما هنوز تخم انسانیت در شکوفه
است و میوه که مقصود اصلی است بار نیاورده و بدرجه حقیقی که بمرتبه شهود
است نرسیده و این مرتبه بعد از دو مرتبه اول قدم بر قدم شریف نهد و
بطریقتی که از موصل است از راه شریعت بارشاد صاحب شریعت سلوک کند تا نفحه
ربانیه بوی رسد الا ان لربکم فی ایام دهرکم نفحات فتعرضوا لها من تقرب الی شبرا تقربت الیه ذراعا
گر بیند عاشق قدم با سر نهد معشوق سر اول پیش آید **نکته** بدانکه نفس
آدمی را وصف نفسی ذاتی هست و باقی صفات همه از این دو اصل تولد میکنند و
آن هوا و غضب است و آن خاصیت عناصر است که در نفس است هوا میل بسفل است
و این از خاصیت آب و خاک است و غضب میل بعلو و ترفع است و آن از هوا و آتش است
و چون ماده وجود این دو وصف است و این دو وصف بالضروره در نفس باید باشد
تا بهوا جذب منافع کند و بغضب دفع مضار اما باید که بحد اعتدال نگاه داشت

و دیگر

و هر یک را بفرمان شرع باید استعمال کرد و باید نگذاشت غالب شوند زیرا که آن
صفت بهایم و سباع است اگر هوا از حد اعتدال تجاوز کند شره و حرص و امل و شهوت
و خست و دنائت و بخل و خیانت پدید آید و حد اعتدال هوا آنست که جلب منافع بقدر
حاجت کند در وقت احتیاج پس اگر میل بزیادت از قدر حاجت کند حرص پیدا شود و اگر
پیش نهاد عمر کند امل ظاهر شود و اگر میل بچیزی کمتر کند دنائت و خست هم رسد
اگر میل بچیزی که لذت بد کند شهوت پدید آید و اگر نگاه داشتن را دوست دارد بخل بهم رسد
و هکذا و اگر صفت هوا مغلوب گردد غضب شود و دنائت حاصل شود و اگر غضب
از حد اعتدال تجاوز کند بدخوئی و تکبر و عداوت و حقد و تندی و بی ثباتی و عجب
و غرور و امثال اینها حاصل شود و بعضی صفات که مرکب از اینها ترکیب و صفت حاصل شود
و اگر غضب مغلوب هوا شود بی حمیتی و بیغیرتی و کسالت و عجز و ذلت و مثل اینها پدید
آید و چون این صفات بر نفس غالب شوند طبع نفس مایل بفسق و فجور و قتل و نهب
و فساد و غارت شود و چون ملائکه بنظر ملکی در قالب آدم نگریستند مادهٔ اصل اینان
را دیدند گفتند اتجعل فیها من یفسد فیها و یسفک الدماء و ندانستند که چون
اکسیر شریعت بر این صفات طرح کنند همه صفات حمیده پدید آید لهذا فرمود انی اعلم ما
لا تعلمون کیمیاگری شرع نه آنست که این صفات را بکلی محو کند چنانکه نقصانست بر جمعی
از فلاسفه اینجا بغلط افتادند خواستند محو کنند نشد نقصان این بود که آن باعث
نقص مرتبهٔ انسانیت شد خاصیت کیمیاگری شرع آنست که چون این دو صفت چون
اسب رام کند که هر جا خواهد براند چون بتصرف اکسیر شرع این دو باعتدال صفت
رسیدند که در خود این صفات تصرف ننمایند الا بشرع در نفس صفات حمیده پدید آید

واز مقام اماره که بمقام مطمئنه رسید روح شریف قطع منازل علوی وسفلی نموده
بمعارج اعلی علیین قدم نهد مستحق فتح ابواب رجعی الی ربک گردد و بالجمله نفس را دو پر وازند
بعالم علوی یکی شهوت و هوا و دیگری غضب احتیاج است لیکن باید نفس مطمئنه شود و روی این دو
صفت را بعلو کند تا مطلوب حاصل شود چون هوا رو بعالم علو نهد همه عشق و
محبت گردد و چون غضب قصد علو کند همه غیرت و عزم و همت شود بعشق و نکته
محبت روی بحضرت کند و بغضب در هیچ مقام توقف نکند و بهیچ چیز فرو نیاورد و
پیش از این در عالم ارواح این دو بال نداشت چون ملائکه بمقام خویش راضی بوده
در تماشای شمع جمال قانع و ما منا الا له مقام معلوم و جبرئیل میگفت لو دنوت
انملة لاحترقت و چون بعد روح بمادر عناصر جفت شد دو فرزند هوا و غضب
که اول جهول و دوم ظلوم است بدید آمدند قابل تجاوز از مقام خود و بیاری این
دو سرکش ظلوم جهول صاحب غیرت و محبت خود را پروانه صفت بر شمع احدیت و همت
زدند و باک از احتراق نکردند **نکته** بعضی از اهل عرفان گفته‌اند در بیان تصفیه دل
بر قانون شریعت که دو جنبه این است جنبه روحانیت و جسمانیت پس دل از ارواح میگیرد بجمیع
اعضا قسمت میکند چه از عروق دل بهر عضوی پیوسته است پس اگر میانه دل و هر عضوی
پیوسته است پس اگر میانه دل و عضوی سده حاصل شد مفلوج می‌شود و اگر
سده میان روح و دل حاصل شد حیات دل منقطع می‌شود و چون فیض روح بدل
رسد ممکن است که دل را صفات روح حاصل شود از سمع و بصر و ذوق و شم و هکذا
و از حصول اینها کمالی دیگر حاصل می‌شود تا دل بتخلق باخلاق الله متحلی شود و دل را
شکلی است صنوبری و از جنبه ابیت و حانیت که از اعقل گویند دل سایر حیوانات

این جنبه واندارد و صلاح ان در صفا و فساد ان در کدر است و ان ابنج حواس است که
اکر کشوده شود عالم غیب را ببیند چنانچه حواس غالب عالم شهادت را و دل را هفت
طور است بجای هفت طاهر اول انها را صدر کویند جای اسلام و محل وسوسه است
من شرح الله صدره للاسلام و من شرح صدرا بالکفر و یوسوس فی صدور الناس
و دوم را قلب کویند و ان جای ایمان است کتب فی قلوبهم الایمان سیم شغاف و ان معدن
مطلق محبت است قد شغفها حبا چهارم فواد و ان معدن مشاهده و رؤیت ما
کذب الفواد ما رای پنجم حب القلب است که محل خاصه محبت رب العزة است ششم
سویدا است که معدن مکاشفات و معدن علوم لدنیه است و کنجینه خانه اسرار الهی است
نه ملک است مسلم نه فلک را حاصل انچه در سر سویدای بنی ادم اداوست هفتم
مهجة القلب است و ان معدن ظهور تجلیات انوار الهیه است چنانچه تن با هفت
عضو سجده کند دل نیز باید با این هفت طور سجده نماید بعضو همه را از غیر خدا بونا بد
و در و بجد او ر دو د بد و طفولیت له مرضا است و معالجه ان لازم است و در
تربیت معالجه ان خلاف کرده اند بعضی تبدیل اخلاق و معالجه از راه عقل و این
خوب است ولیکن عمرها باید تا تبدیل خلقی شود و حال اینکه عقل را بند علیل است
و دای العلیل علیل عقل کجا از همه مفاسد اکاه و بهمه مکاید شیطان دانا است
و بعضی تبدیل انها از راه مجاهدات شرعیه و ان نیز بسیار خوب است اما عمرها خواهد تا چون
یکزمان از محافظت غافل شود نفس توسنی اغاز کند عمری در صفتی باید صرف کرد
و چون و بد بکری رد و از صفتی غافل شود بصورت اول باز کردد و اهل سلوک از
مشایخ ابتدا بتصفیه دل کوشند و مراقبت انرا و همت نمایند تا محل فیض حق

شود و بعضی از ان در لحظه چند اخلاق متبدل شود و الیشان تبدیل هم بحد اعتدال
باشد اما طریق تصفیه دل که اول بتجرید صورت قالب داند بترک فضول دنیا و عزلت
و قطع تعلقات از خلق لا صحبت کاملی و ترک مالوفات طبع و باختن جاه و مال و ترک خان
و مان و عیال و حمد و منت باین تا بمقام تفرید رسد و چون از عهده این بیرون اید در
تصفیه دل اقدام نموده بذکر دوام و فکر مدام تا همه وساوس شیطانی که بدل در امیده
بیرون رود و غشاوت از ان بر خیزد و لین و رقت پدید اید پس سلطان ذکر بر ولایت دل
مستولی شود و غیر یاد حق بیرون رود و سر را بمراقبه در دل بنشاند پس دل را طمانینه
حاصل شود انگاه دل بمقام دل رسد الا بذکر الله تطمئن القلوب و فکر دنیا و لغزشها
وانوقت سلطان عشق رایت سلطنت بشهر دل فرستد و شحنه شوق نفس قلاش تصرف کار
صفت را برسن در بند و بسیاستگاه در اورد و تیغ ذکر را براورده از اگردن زند
از این سیاست زندان شیاطین فرار کرند و همه صفات ذمیمه سر تسلیم و بندگی بنهند
و بارگاه جلال احدیت را ببندد شوق و عشق بشحنگی فرود اید و عقل بوزیری نشیند
و لالی صفات حسنه دل را از بندت هد دا بنوقت هیچ عضوی و صفتی نماند که خود تصرف
کند و الله غالب علی امره پس دل بین اصبعین لطف و قهر حق در اید گاهی در ان تصرف
لطفانه کند و گاهی قهرانه مخفی نماند که انچه این عارف گفته که تبدیل صفت بمجاهده
شرعیه عمری باید انچه را خود گفته از راه تصفیه دل نیز همان خیال در دو چه وصول بمرتبه
ترک فضول و عزلت و قطع حتی از مال و عیال خود عمری میخواهد که همین مقدمات و مراقبت
دل نمی شود مگر بعد از تبدیل اخلاق بشمار و با وجود این بعد از غفلت از مراقبت
مجال اول عود میکند ساغر تجرد را هیچ نباید وقت سر و سبزه نهادی هست باید فکر

دوای دل آن نگاری هست روز نگاری بسر کوی تو منزل کردم با مبکده که مرا نوبت
دیداری هست سرّ عشق تو نهان چو نکنم از خلق که اشک غمّش گوید که مرا با تو سر کاری هست
هست سرخوش از صومعه در میخرابات روم در سرم چو هوس بستن زناری هست
اندران طرّه طرار نگنجد موئی در خم هر شکنش بسکه گرفتاری هست طاوس
چمن قدس خدا را نظری کو مرا هم نگران دل سوی گلزاری هست ساغر دل شده
زاهد بهتان بوم شریف از همه چیز جهان دیده خونباری هست لا ادری
کسی که نیست طاقت دست خود در دامنت بپیوند کجا تاب و در دست دیگر
دو کردنت ببیند بزعم مدعی خواهم شبی را انجمن کردن بدستی جام و در دست
دیگر دست منت ببیند لا ادری در مصر خوبی یوسف از تو ببازار آمده کز
صد هزاران یوسف از هر سو خریدار آمده مانند از شاک پری اگه نظر بر دلبری
ان دلو با مان دگری کی خود پدیدار آمده نکته بعضی از عرفا در بیان تخلیه روح
بر قانون شریعت گفته روح انسانی از عالم امر است و بحضرت عزت اختصاص دارد که
هیچ موجودی ندارد قل الروح من امر ربی و عالم امر عالمی است که مقدار و کمیت و مساحت
نپذیرد و باشاره کن ظاهر شد باینجهت عالم امر گویند بی توقف زمانی و واسطه
ماده و عالم خلق اگرچه باین اشاره کن ظاهر شد اما بواسطه مواد و امتداد ایام خلق
السموات والارض فی ستة ایام پس قل الروح من امر ربی یعنی بی ماده و هیولی از اشاره
کن بجوهر از صفت هو الحی یافته قائم بصفت قیومیت گشته و عالم ارواح منشأ عالم
ملکوت و ان مصدر عالم ملک بملکوت قائم و ان بارواح و ان بروح انسانی و ان بصفت
قیومی فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء جزء روح انسانی ماده مخلوقست و آن

بصفت قیومیت حضرت آدم بیدی و نفخت فیه من روحی پس کمال روح در تجلی بصفات
ربوبیت است و طریق او آنست که اول نفس را بقید شرع محکم کرده اند تا الطاف خداوندی
باستقبال آید من تقرب الی شبرا تقربت الیه ذراعا چون طفل را بمهد قید فرو بندند
پس روح بتصفیهٔ دل در روح او در پیش او را از پستان مادر نبوت و دایهٔ ولایت شیر
داد که غذای این عالم است تا معدهٔ او قوت گیرد و از غذاهای این عالم از معاملات
و مجاهدات هلاک نشود و الا رتبهٔ خلافت احکم بین الناس و جعلناکم خلائف نخواهد
بود داشت پس باید در اول بیرون آمدن طفل انسانی بعالم شهود او را بدست بالغهٔ
مادر نبوت سپرد و از پستان شریعت شیر داد و بدبستان طریقت فرستاد و او را قطع مالوفات
آموخت تا از بند تعلقات جسمانی برآید و از تصرف وهم و خیال او منقطع شود
و ملک و ملکوت بر او عرضه دارند در آن وقت اگر از دریچهٔ حواس نظر کند هیچ نبیند
مگر آثار آیات حق در آن مشاهده کند ما رایت فی شیء الا و رایت الله معه در این
وقت روح را آتش شوق باشتعال آید و روح را بر بسط انبساط آرد و منشد گوید
شمع است رخ خوب تو پروانه منم دل خویش غم تو است که بیگانه منم زنجیر سر زلف
که بر گردن تو است بر گردن بندهٔ نه که دیوانه منم در این وقت مکالمات عاشقانه
آغاز کند و انواع کرامات بر ظاهر و باطن او پدید آید اگر در این مقام با این نعمتها نگران
منعم باز ماند این آن عقبهٔ ایست که خون صد هزار صدیق بر خاک ریخته است اصحاب
اصحاب الکرامات کلهم محجوبون در نهاد در این مقام مغرور نشود چه در این مقام روح را
شراب بهشتی مید هند و طبیعت روح آنکه در این مقام بمضمون و لئن شکرتم لازیدنکم
عمل نموده از جملهٔ اغیار دامن در کشد و سر خلق بر کوشهٔ چادر دنیا و آخرت نهد و

اگر مقامات صد بیست هزار نقطه نبوت برو عرض کنند سر فرو نیاورد و اگر مراد
با خطاب رسد که ای بنده چه میخواهی گوید بنده را خواست نمی باشد اینجا مقام تا معشوق
است نه آن عاشق چون گل باید سر افکنده بود و چون چنار دست عبودیت بر داشته
در این وقت چندان غلبات شوق و غلو روح را پدید آید الله تعالی که باتفاق ان فی قتلی عشق
حیوتی **نکته** بعضی از عرفا در بیان احتیاج بشیخ گفته اند که بده وجه احتیاج بآنست
اول آنکه راه ظاهر یک عبه صورت بی دلیل راه شناس نمی تواند رفت با آنکه همه دیده
راه بین دارد و هم قوة قدم و هم راه معین دوم آنکه همچنانکه در راه صورت قطاع
الطریق بسیار است همچنین در راه حقیقت زین للناس حب الشهوات من النساء والبنین
والقناطیر المقنطرة الآیة چگونه بی بدرقه می توان رفت سیوم آنکه در این راه زلات و
شبهات بسیار است چنانکه فلاسفه بتنها روی بورطهٔ چندین شبهات افتادند و دین و
ایمان بباد دادند و همچنین دهری و طبیعی و مشبهه و معطله و غیرهم مگر آنکه در حمایت
ولایت مشایخ کمل سلوک کردند و بتوسط ایشان از ان زلات عبور کردند چهارم آنکه
رونده را از ابتلاء و امتحان که در سرتاسر راه است وقفات و فترات بسیار افتد صاحب
تصرفی باید که بلطایف الحیل قبض و فترت را از طبع او دفع کند و بعبارات و اشارات
لطیفه داعیه شوق و گرمی طلب در او پدید آرد و دیگر فان الذکری تنفع المؤمنین
پنجم رونده را در این راه علل و امراض نفسانی پدید آید و مواد فاسده غالب گردد و
بطبیب حاذق احتیاج افتد که بادویه صالحه معالجه نماید ششم آنکه سالک در راه
ببعض مقامات دوچار رسد که در اتحاد روح از لباس بشریت بیرون آید و پرتوی از
ظهور انوار و صفات حق در او پدید آید و چون آینهٔ دل صفا یافته است بی برای نور

تجلی کرد و در این وقت اگر تصرف ولایت شیخ کامل نباشد بیم زوال ایمان و افتادن
بورطهٔ حلول و اتحاد باشد و شیخ مرتبه بالاتر بان می نماید تا از این خلاص شود و از این عقبهٔ
هایله بگذرد هفتم انکه سالک را در اثنای بینشها از غیب پدید اید که هر یک
اشارت بود از غیب بنقصان و زیادهٔ مرتبهٔ سالک و نشان صفا و کدورت دل و
احوال شیطانی و نفسانی و رحمانی و دیگر معانی که در حصر نیاید و مبتدی را از ان
اشارات وقوف ندارد زبان غیب را اهل غیب دانند پس شیخ باید تا معانی و تاویلات
را بیان نماید تا از ان معانی محروم نماند هشتم انکه هرگاه سالک بسیر قوة قدم خویش
دور سالها مسافت یکمقام را طی نتواند کرد چه سیر از روش مور ضعیف تر است
و بعضی مقام است که بطیران توان عبور نمود و مبتدی بمثابهٔ بیضه است باید او را
مرغی از طیران دهد نهم انکه سلوک را ذکر شود و ذکری تلقین شیخ موثر نباشد
دهم انکه تحصیل مناصب ظاهر از پادشاهان صورت بی حمایت مقربی بایشان
نکرد پس همچنین رسیدن بمناصب حقیقی از پادشاه حقیقی و مخفی نماند که اینهمه
صحیح است ولیکن شیخ و مرشدی اکمل و اتم از نبی و ولی و ائمهٔ طاهرین نتوانند بود و
انچه شاید و باید در کلمات ایشان حاصل است و استخراج انها از کلمات و
اشارات ایشان اصعب است از شناختن شیخ و فرق میان شیخ و استاد ای بسا
ابلیس ادم روی هست مبتدی بیچاره قوة شناختن شیخ و تمییز کاذب و صادق
پس صادق یقینی در دست هست و توسل بروحانیت این و استفادهٔ از کلمات
او کافی است شعر ما برکه یاریم هی هی جبلی قم قم ما قلزم زخاریم هی هی
جبلی قم قم گر نور خدا جوئی بیهوده چه می پوئی ما مشرق انواریم هی هی جبلی

قم قم اسرار نهان را کر فاش عیان خواهی ما مخزن اسراریم هی هی جبلی قم قم با
قافلهٔ وحدت کر زانکه سری خواهی ما قافله سالاریم هی هی جبلی قم قم ما رند قدح نوشیم
از نام و نشان رسته در میکده خماریم هی هی جبلی قم قم با جنت با دوزخ مارا
نبود کاری ما طالب دیداریم هی هی جبلی قم قم ما باقی باللهیم فانی ز خودی خود
منصور سر داریم هی هی جبلی قم قم در طور لقای حق در بار رنی کویان مستغرق
دیداریم هی هی جبلی قم قم ای زاهد افسرده و طعنه مزن بر ما ما آه شرر باریم
هی هی جبلی قم قم نکته بعضی عرفا در مقامات شیخ کفته قال الله سبحانه فوجدا وصفتاو سم
عبدا من عبادنا آتیناه رحمة من عندنا و علمناه من لدنا علما از اینجا پنج مقام رکنیت
درست می آید اول عبدیت حق که در بند هیچ چیز بجز خدا نباشد تا در هوی باطل
مانند عبد است از آنکه هرچه در بند آن بندهٔ آن است دوم استحقاق قبول حقایق از حضرت
بواسطهٔ آتیناه رحمة من عندنا و آن میسر نشود تا بکلی از حجاب بشری و روحانی خلاص
نیابد سیم آنکه خصوصیت دریافت رحمت خاص از مقام عبدیت چهارم تعلم
علم از حضرت بواسطه پنجم تعلم علم لدنی بواسطه و مراد از علم لدنی علم بذات و صفات آن
حضرت است بواسطه و سابط و علاوه بر این پنج ارکان بیست صفت دیکر باید
او موجود باشد ۱ آنکه بقدر حاجت از علم شریعت باخبر باشد ۲ آنکه اعتقاد
اهل بدعت را نداشته باشد ۳ عقل معاش ۴ سخاوت تا مرید را تواند از
ما یحتاج فارغ دارد ۵ شجاعت تا از ملامت خلق و زبان ایشان نیندیشد
۶ عفت تا محل تهمت نشود ۷ علو همت که بدنیا و اهل دنیا التفات نکند الا
بقدر ضرورت هرچه التفات مردم بیشتر احتیاج کرچه او را مضر نباشد واکر بی اختیار

دنیا دو با او و دوا ایثار کند و در جمیع مال و ضیاع و عقار نکوشد و طمع در مال مرید
نکند ۸ شفقت بر مرید و سایر ناس باید از احوال دنیوی مرید غافل نباشد
۹ حلم بجای کند و در خشم زود مرید را نرنجاند مگر بقدر ضرورت ۱۰ عفو اگر از
مرید کاری ناپسند ببیند عفو را کار فرماید و بنصیحت مشفقانه معالجه نماید
۱۱ حسن خلق و خوشخوئی ۱۲ ایثار ۱۳ کرم ۱۴ توکل ۱۵ تسلیم ۱۶ رضا بقضا
۱۷ وقار ۱۸ اطمانینه در امور ۱۹ ثبات قدم و عزیمت ۲۰ هیبت مخفی نماند که
بجز معصوم کسی جمیع نتواند داشت که پنج رکن اول از برای او حاصل است خصوص
مبتدی و منتهی خود چه احتیاج بشیخ و مرشد دارد پس شیخ و مرشد را از ائمه معصومین
گرفت **نکته** مرید را نیز بیست شرطست اول توبه نصوح از جملگی امور مخالف
شرع ۲ زهد از دنیا بکلی ۳ تجرید و قطع جملهٔ تعلقات سببی و نسبی احسن او جوه
۴ اعتقاد پاک ۵ تقوی و احتیاط در لقمه و لباس نه آنقدر که بوسواس افتد ۶
صبر در تحت تصرفات اوامر و نواهی و تجرع کاسات نامرادی ۷ مجاهده و با نفس
دفع و مدارا نکند الا بقدر ضرورت ۸ شجاعت مردانه بودن ۹ بذل و باید که
از سر و جان برخیزد ۱۰ فتوت و جوانمردی و حق هر کسی را در جای خود بقدر وسع بعمل
آورد ۱۱ صدق ۱۲ علم فرایض و سنن بقدر ضرورت ۱۳ نیاز ۱۴ اعتماد ۱۵ بیباکی
چه در این راه کارهای خطرناک پیش باید لا ابالی وقت خود را داند از دفع عاقبت
اندیشی نکند ۱۶ ملامتی قلندر که صفت نه آنکه خلاف شرع کند و پندارد در ملامت
است حاشا این راه شیطانست بلکه باین معنی که در دید مدح و ذم و رد و قبول
و نام و ننگ نباشد و همه نزد او یکسان باشد بد و نیک دوستی و دشمنی خلایق بر او یکسان

نشود ۱۶ تا عقل ۱۷ ادب ستماد در حضور شیخ و راه انبساط و مزاح بر خود بسته دارد
و آنچه گوید باطمینان و وقار گوید و عذرها بطریق احسن جوید ۱۸ احسن خلق
پیوسته گشاده طبع و خوش خوی و از تکبر و تفاخر و عجب و دعوی و طلب جاه دور باشد
و بار خود را بر یاران ننهد بلکه بارکش باشد و از نصیحت کردن و نصیحت شنو باشد مخالفت وی
و راه منازعات و معارضات و مجادلات و خصومات بسته دارد و بنظر حرمت بیاران
نگرد ۱۹ التسلیم بظاهر و باطن تصرفات شیخ ۲۰ تفویض اگر هزار بار خطاب سد که سپاهم
مطلب بنابی دست بر ندارد قیل ما محو تجلی الهیم آسوده ز حب مال و جاهیم
عریان ز لباس خودپرستی وارسته ز جبه و کلاهیم همواره بمسند قناعت در
کشور فقر پادشاهیم داریم امید عفو هر چند مستغرق لجه گناهیم قیل وقت
آنشد که دیگر سر حق اظهار کنم خرقه و سبحه بدل با بت و زنار کنم راز عشقی که
پس پرده دل هست نهان با دف و چنگ عیان بر سر بازار کنم صوفیان را ز می صاف
چشانم قدحی بیخبرشان بدمی از سر و دستار کنم تا کنم تازه دیگر شیوه منصوری را
فاش انا الحق زنم و جا بسر دار کنم زاهد چه مبتلا بود کنجی بمرود دم مزن ورنه سراسر
پرده‌ها از روی کارت وا کنم قیل از شراب وصل مستم بللی از خمار هجر رستم بللی
رشته زلف بتی در بدم بدبر در حرم زنار بستم بللی افتادم در کمند عشق یار
خویش ز بند قید جستم بللی پای کوبان روز و شب در بزم عشق جام می باشد
بدستم بللی شعر فیه ایهام خواجه حافظ گفته ساقی حدیث سرو و گل و لاله
می رود این بحث با ثلثه غساله می رود بدانکه اهل طرب و باده کشان پیاله
می در صباح بناشتا نوشند تا معده را از مواد فاسده غسل دهد و نشئه

شراب هنگام بزم خوب ظاهر شود و باصطلاح ایشان این سه پیاله را ثلثه غساله
میگویند و باصطلاح اهل عرفان این سه پیاله عبارت از فنای آثاری و صفاتی و ذاتی
است که اول آثار خود را می شوید دویم صفات و سیم ذات تا که عارف بجز آثار او نه بیند
و همه صفات و ذوات را در جنب صفات و ذات وجود حقیقی محو و مضمحل بیند نیز
بدانکه ارباب ذوق و عرفان میگویند که بعد از آنکه کسی آیینه دل را صفا داد و اغیار
را از خانه دل بیرون کرد و متوجه یار مطلوب شد خواه آن مطلوب معشوق باشد
یا ولی و صاحب الامر باشد یا شیخ و مرشد ابتدا سر مطلوب در باطن جلوه می کند
و بوی آن بمشام میرسد و بعد از آنکه تصیقل باده شد آن سر روشن تر محقق شود
و ظاهرتر میگردد و چون باده شد سر تا پای مطلوب جلوه می نماید و باصطلاح
اینطایفه اول را گل میگویند و دویم را لاله و سیم را سرو چنانکه شیخ محمد دارابی در
رساله خود تصریح نموده و چون این اصطلاحات دانسته شد معنی شعر واضح می شود
و مراد آنستکه در بزم ما سخن از سرو و گل و لاله میرود و سه طور مطلوب جلوه گر
شده و این از اثر ثلثه غساله که فنای آثاری و صفاتی و ذاتی باشد چه بواسطه هر یکی
یکی از اطوار ظاهر می شود یا آنکه یاران در مقام طلب سرو و گل و لاله اند که تمام جلوه
تواند
مطلوب باشد و این موقوف و منوط بثلثه غساله است بدون آنها نمی شود و می
شد که مراد از سرو و گل و لاله معانی ظاهر آنها باشد و با ساقی شکوه از خود و یاران
کند و طالب سه پیاله غساله باشد و معنی این باشد که ای ساقی هنوز ما و یاران
حدیث سرو و گل و لاله و باغ و بستان میگوییم و طالب آن و کشته آنها می باشیم و
بحث این بر ثلثه غساله است که بما نه نموده که همه اینها از نظر ما محو شود و بکلی

غزل

عرفان انوار و صفات ذات مطلوب شویم و از این امور فراموش کنیم و اگر بر ظاهر شان حمل
شود مراد این خواهد بود که ما را هوس سیر باغ و بوستان و تماشای گل و لاله و سرو
بر سر افتاده و این از اثر پیاله صبوحی است که نشاط و نشاء شراب را در ظاهر ما
ساخته **نکته** گفته‌اند اعظم شرایط سلوک راه حق و تبدیل اخلاق اشتغال بذکر
است و ذکر عبارت از تلفظ مستمری معتد به نیست بلکه باید قلب متذکر معنی آن باشد
خاتمه تا ملکه شود و ذکر زبان هم بسبب انس قلب است و بعد از آن چندان بذکر زبانی نیست
احتیاج و آیات بر مدح ذکر قلبی بیشمار و بسیار است و بعضی از عرفاء بعد از نقل بعضی
از این اخبار شروع بطعن بر علمای شریعت که تلقین ذکر خفی را تشریع گفته‌اند کرده و گفته
است که این یا از عدم اطلاع بر این شواهد است یا از لجاج و بسیار نامعقول گفته است
انکه بجهة ذکر قلبی که در آیات و احادیث رسیده قلب را متوجه بیاد خدا و عجایب صنع و قدرت
او و صفات کمالیه او کردن است و این احتیاج بتلقین ندارد و خود علما نیز ترغیب باین
میکنند و حضور قلب را در نماز و ادعیه و اذکار میکنند سخن در تلقین ذکر بنحو خاص است
از صورت ذکر خاص و نشستن بهیئت مخصوص و حرکتهای مخصوص و اینکه کدام طرف سینه
بر داشتن و بکجا فرود آوردن و اگر کسی اینها را تشریع گوید بسیار صحیح گفته است یا آنکه
مسئله گفته که تسامح در ادلهٔ سنن جایز است و مشایخ صوفیه این طریقه را تا بائمه نقل می
کنند پس داخل در ادله تسامح سنن خواهد بود علمای شریعت می‌گویند تسامح
در صورت عدم ظن کذب است و مظنون کذب ناقلین است شواهد که باین کار می کنند
بلکه می‌گویند تسامح در صورتی نیست که ناقل از اهل سنت نباشد و بسیاری از
مشایخ را سنی بلکه کافر میدانند بالجمله عجب و ندکان راه بسیار است نعوذ بالله

فتنبهم

فغشیهم و علاج آن بضد است ذکر و الله ذکراً کثیراً چنانکه در شفا خوانده قرآن رسیده
و بهترین اذکار کلمهٔ لا اله الا الله است که مرکب از سرکه نفی و انگبین اثبات است یا
سکنجبین سفع صفرای نسیان می شود و بمضمون وعدهٔ اذکرونی اذکرکم البته شفا حاصل
می گردد نکته از برای شرایط و آداب ذکر امور گفته اند اول صدق ارادت ۲ دوم
طلب شیخ واعظ سلوک ۳ انس یاد کرد و استیحاش از خلق قل الله ثم ذرهم فی خوضهم
یلعبون ۴ توبهٔ نصوح از محرمات ۵ اهتمام تمام در عدم غفلت از ذکر یکنفس یعنی
دوام ذکر و فکر ۶ دوام وضو ۷ طهارت جامه از نجاسات و مظالم و محرمات شرعیه
خالص ۲ از ابریشم و نخوان و از دعوت ۸ انکه مربع نشیند و دست راست بر بالای ران چپ بدست
چپ ساق دست راست را بدارد و دل حاضر دارد و چشم بر هم نهد و بتعظیم تمام
شروع در ذکر کند و اگر خواهد ابتدا بذکر لا اله الا الله کند بهتر است و کیفیت آن چنین
گفته اند لا اله الا الله از ناف برآورده و بر پستان راست برد و از انجا الا الله
را بر پستان چپ برده بر گرداند بر پستان راست بشرطیکه زبان حرکت ننماید و هر وقت
که در دل نظر کند و چیزی که ببیند که بان پیوند دارد او را در نظر آورد و در دل با
مبدء داده بولایت ولی متوسل شده استمداد کند و بنفی لا اله ان پیوند باطل کند
و بنص که هیچ چیز نمیخواهم و هیچ مطلوب ندارم پس بتدریج محبت انچیز باطل می شود الا الله محبت
قائم مقام محبت او میگردد و مداومت نمودن برین ترتیب بتدریج دل را از همه
مالوفات فارغ میگرداند ۹ مراقبهٔ دل خویش و پیوسته خویش را با دل شیخ دارد و
از ان مدد طلبد چه اول سالک بواسطهٔ حجب متوجه حضرت نتواند شد که او از عالم
غیب است و چون صورت شیخ از عالم شهود است توجه بدل شیخ آسان است بد

بدونش

و بپوستن همت شیخ را دلیل و بدرقهٔ خویش شناسد و چون خوفی یا آفتی پدید آید
در حال پناه بشیخ آورد و در دل او راه اندرون از دل شیخ مدد طلبد ۱۰ دوام سکوت
زیاده بر قدر ضرورت سخن نگوید ۱۱ ترک اعتراض بر خدای در جمیع واردات و همچنین
ترک اعتراضات بر شیخ تا مرید و در شیخی نشود که دیگر مقبول هیچ شیخی نگردد ۱۲
تقلیل طعام نه بقدری که ضعف آورد بلکه بقدری که همیشه سبک باشد
و طعام را با ذکر و حضور دل خورد و لقمه را کوچک بردارد و خورد بخاید و از قدر
حاجت زیاده تر نخورد و چون از منزل بیرون رود نگاه باطراف و جوانب نکند و مخفی
نماند که در همه آنچه مذکور شد اگر مراد از شیخ یکی از ائمه باشد خوبست و الا فلا
حافظ چیست این سقف بلند سادهٔ بسیار نقش زین معما هیچ عاقل در جهان
آگاه نیست همانا مراد از این سقف نفس ناطقهٔ انسانیست بلندی آن چون از عالم
امر است سادگی بجهة بساطت آن پر نقشی بجهة انموذج عالم آفاق است یا مظهر جمیع
اسما و صفات الهیه است **وایضاً** دوش دیدم که ملایک در میخانه زدند گل آدم
بسرشتند و به پیمانه زدند بدانکه باصطلاح اهل عرفان میخانه را بر سه چیز اطلاق کنند
اول عالم فیض و نور مطلق و جامعیت اسما و صفات که معرفت از آنجا افاضه می‌شود
دویم مقام عشق و محبت که بادهٔ والهی و شوق از آنجا میرسد سیم نفس عارف که مجمع
انوار معرفت و مملو از بادهٔ محبت است و معنی آنست که دیدم ملایک در عالم فیض
و انوار کشودند یا در مقام عشق و گل آدم را سرشته پیمانه ساختند و از آن میکده
پر کردند و پیمانهٔ آن خم خوانه ساختند غرض بنای شرافت انسانست که قابل فیض و
محبت است یا معنی آنست که دیدم ملایک در میخانه که متوسل بآدم شدند و شراب

محبت

محبت پیمانهٔ نفس انسانی نوشیده شد یا معنی آنکه دیدم ملائکه متوسل میخانه که
نفس ناطقهٔ انسانی است شده شد پیمانه از گل آدم ساختند یا معنی آنکه دیدم تعظیم
و تکریم بعالم نفس انسانی آمده و طینت آدم را ساختند و بدن او را پرداخته نفس ناطقه
را بآن مرتبط نمودند و ایضا بر در میخانهٔ عشق ای ملک تسبیح گوی کاندر آنجا طینت
آدم مخمر می کنند یعنی چون بدر میخانهٔ عشق که عالم جمع و نور و فیض است یا عالم محبت
و عشق رسیدی داخل مشو و تسبیح و تنزیه خدای کن و بگو سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا
چه اینجا مقام انسانست و طینت انسان را در اینجا مخمر می کنند و ملائک را در اینجا راه
نیست یا مراد از تسبیح سجده است یعنی چون باینجا آمدی سجده کن که اینجا جای تخمیر طینت
آدم است و تو ماموری که بجهت آدم سجده کنی **فائدة** بگیرد قهوه را او اشنان را
و با قدری یزه کند مثل آن رماد گرم را بگیرد با موز مخلوط داخل فرع کند یعنی قدری
رماد را بریزد و قدری مرهون را بعد از آن بریزد تا تمام شود و باید از نصف
فرع نکند در دو انبیق را شده وصل را محکم کند قابله را بگذارد در آب شسته وصل
لوله انبیق را با دهن قابله محکم و آتش بر او بدهد و عمل آتش کند تا نه ساعت
بیشتر ثلث آن مقطر می شود و بعد از آن مقطر را در روی انگشت کند اگر خبر یابد
کند از این ظاهر است که قابله فرع است این مقطر را اثبات عروس خلی تمام دارد تبرا
که تفصیل آن در منظر آن مذکور شد **فائدة** آیهٔ مبارکهٔ نور شصت و شش مرتبه
در وقت خواب منشا حصول سیر در عالم رؤیا می شود مجرب والله العالم قطعه یگانه
که دو کون و سه روح و چهار طبایع چه پنج حس شش ارکان متابعند او را اگر
هفت زمین سوی هشت جنت آید نه سپهر نه نوع می رسد خبر او را ایضا

ده بار نه سپهر و از هشت بهشت هفت اختر از شش جهت این نامه نوشت
کز پنج حواس و چهار ارکان و سه روح ایزد بدو عالم چه تو بلبل نسرشت عراقی
آمد بدرت امیدواری کو را بجز از تو نیست کاری محنت زده نیاز مندی
خجلت زده گناه کاری درویش شاها ملکا قد ملکا جز بهر سجود خم نکردی
بر بن که پرستش نکردم هر بد که بهم ستم نکردی قابوس نفوس بعل العمر
ظهری ردا سنی اللیالی ی د س فاشی لعصا یمشی امامی کان قوامها
ونزلقوسی الصاحب عباد قالت تحبب معوتة قلت سکتی باذانبة قالت
اشات اخواننا فاعدت قولی ثانیة باذانبة باذانبة یا بنت لفی نا نبة واجب
من شتم الوصی علانیة فعلی یزید لعنة وعلی ابیه ثانیة وله انا وجمیع من فوق الترا
فداء نعل تراب ابی تراب وله بحب علی تزول الشکوك وتزکوا النفوس وتصفو
الثمار ومهما رایت عدوا له ففی اصله نسب مستعار فلا تعذلوه علی فعله
فحیطان دار ابیه قصار محیی الدین من مرضعة الاجفان علا بذکرها علانی
یا خلیلی عرجا بفنائی لا درس دابعبا فی حلاج یا صغیر السن یا رطب البدن یا
قریب العهد من شرب اللبن هاشمی الوجه ترکی القفا دیلمی الشعر رومی الذقن
وحصر روحی ودوحی وحد من دای وحین عاشق البدن صح عند الناس انی
عاشق غیر ان لم یعرفوا عشقی لمن قبل وما احد من السن الناس سالما ولو انه ذاك
النبی المطهر فلو کان مقداما یقولون اهوج وان کان مفضالا یقولون مبذر
وان کان سکیتا یقولون ابکم وان کان منطیقا یقولون مهذر وان کان صواما وبالليل
قائما یقولون زراف یرائی ویمکر ولا تحفل بالناس فی الذم والثناء ولا تخش

[illegible]

عبد الله فالله اكبر وينسب الى الخضر ع وبحسن فراشه حين المسافرة السلامة وحيث اتجهتم
ساعدتكم سلامته وبرعاكم الرحمن من كل جانب مفيضا عليكم ما قصدتم من الموفق
بنهج سلكتم في فنون الاساليب وقيل تعالوا بنا نطوي الحديث الذي جرى فلا يسمع
الواشي بذاك ولا ادرى تعالوا بنا حتى نعود الى الرضا وحتى كان لو ند لم يتغير من
اليوم تاريخ المودة بيننا عفا الله عن ذاك العتاب الذي جرى وقيل وقد طال شرح
القيل والقال بيننا وما ذاك الشرح الا لتقصرا متى يجمع الايام بيني وبينكم ويصفو
لنا من عيشنا ما تكدرا وقيل دنياك ميدان وانت بظهرها كرة واسباب القضاء صوالج
ابو الاسحق الصابي وليلة لم ادق من حرها وسنا كان في حرها النيران تشتعل
احاطت بي العساكر ابق دو لجب ما فيه الا شجاع فاتل بطل من كان كالخرطوم طاعنه شاملة
لا يمنع الحجب سرها ولا الكلل طافوا علينا وحر السيف يطبخنا حتى اذا نضجت اجسادنا مسراها د
اكلوا المتنبي شكوت وما الشكوى لمثلي بعادة ولكن يفيض الكاس عند امتلائها
وله ماذا لقيت من الدنيا واعجبها اني بما انا باك منه محسود ينسب الى امير المؤمنين
لو عشت الف عام في سجدة لربي شكرا لفضل يوم لم يقض بالتمام والعام الف شهر
والشهر الف يوم واليوم الف حين والحين الف عام وجدت مكتوبا في خرابة هذا
منازل اقوام عهدتهم في خفض عيش عن ما الخطر صاحت بهم نائبات الدهر
فانقلبوا الى القبور فلا عين لهم ولا اثر وقيل على الحاجات تقال ثقال مفاتحها الحمد
في الكلام السيد الرضي شكوت الى الدنيا وقلت الى متى اكابد ضرا فقه لبس يتجلى
اكل شريف من علي جدوده حرام عليه الرزق غير محلل فقال نعم يا ابن الحسين رميتكم
بسهم عنادي حين طلقني علي شعر منسوب لامير المؤمنين ع كانك وجه حمامة في بكة

متمتعين بصحة وشباب خل الزمان بنا وفرق بيننا ان الزمان مفرق الاحباب
وقيل الحي مرتحلا بادنى الذين قد قنعوا ولا اراهم رضوا بالعيش بالدون فاستغن بالله
عن دنيا الملوك كما استغنى الملوك بدنياهم عن الدين ابو تمام اذا اشتملت على
الياس القلوب وضاق بما به الصدر الرحيب واوطنت المكاره واطمانت ودارت وارست د
في مكامنها الخطوب ولم تر لانكشاف الضر وجها ولا اغنى بحيلته الاريب اتاك
على قنوط منك غوث يمن به اللطيف المستجيب فكل الحادثات وان تناهت فموصول
بها فرج قريب لطهبن ذاكم قد بدت منكم امور ما عهدناها وطرقتم الى المعتد
طرقا ما سلكناها نبشتم بيننا اشياكنا قد طويناها وعرضتم باقوال وما نجهل معناها فيها
وتبجحتم بافعال وحسنتم اسماها وكم جائت لنا عنكم حكايات رددناها واشيا رددناها
واشيا ابيناها وقلنا ما رايناها دعوا تلك المقالات واياكم واياها فلولا انه لا
يحسن بين الناس ذكراها قرأناها سورة السلوان منكم ودرسناها وما زلتم بنا
حتى جسرناها وفعلناها فهل تطلب لسعي اليكم قد قطعناها وعين تمنوا ان تراكم حين د
قد غضضناها ونفس كلما اشتاقت للقياكم زجرناها وكانت بيننا طرق وها
نحن سددناها فلو قالت لكم جنات عدن ما دخلناها تاج الدين نوائي هر كه كس راند
وى اشتباه ندارد چون سمن طره سياه ندارد يك تنه بى صد هزار كشور جانرا
دلبر من حاجت سپاه ندارد بگسلم از بند كز كه پاى جنونم سلسله زين بيشتر نگاه
ندارد ماه كجا و خيال بزم وصالت زانكه گدا نسبتى بشاه ندارد بسير و پاى نگر
كه خوش پر و پر در نظرش قدر و كاه ندارد تا در سلطان چاد بالش عرش نهست
قصورى اگر كلاه ندارد دوق حضور تو تن در دست ندانند درحرم عجز شكسته

راه ندارد گر بکشی چاکر گر بنوازی بنده بجز در کهف پناه ندارد گردن تاراج تیغ
جور نکویان محکمهٔ عشق داد خواه ندارد دل کیست کاندر خم طره دلی از ندارد
با چه من درد غم خاطر افگار ندارد دست کوته نکنم از تو باز ارد قیبان پای گلچین جز از
سر زنش خار ندارد با مدت فاخته شیفته از سرو نگوید با رخت بلبل شیدا سر
گلزار ندارد چاه هاروت چه چاه زنخت سحر نزا بگ دو بش ضحاک چه زلف سیهت ندانند
مار ندارد نیم ملی نیست چه سر گر چه نداری بکسر موی که صد صید گرفتار ندارد درد آخر حلقه
بسته گرهم اندر غم فرات از ارت با سمند چه کند پای که رفتار ندارد خوردن تاج
بپای مغافل نرساند با صبا نیز مجالو که او بار ندارد **حکایت** در سنه ۱۲۲۹ یکهزار
و دویست و بیست و نه در کاشان محصل از تحصیل اوان از مرد سید فقیری مطالبه دیوانیم
وجه دیوانی می نمود و تشدد می کرد وان بیچاره عجز و الحاح می نمود که ندارم چند روزی
مرا مهلت ده تا فکر چاره بسازم و از جد حق شرم کن آن ملعون گفت اگر جدت کار ساز رسول الله
او می شود با شر را از سر خود دفع کند یا کار سازی تو را بکند و از آن سید ضامنی گرفته
گفت هر گاه فردا اول طلوع آفتاب جدا نماندی بجاست بحلق تو خواهم ریخت بگو
بجدت هر کاری می تواند بکند چون شب شد آن مرد ظالم ببام خانه رفت که بخوابد بجهة
بول کردن بلب بام رفت و برناودیکی پا بر ناودان گذاشته ناودان بیفتاد و آن نیز
بیفتاد و در زیر ناودان چاه بیت الخلائی بود سرنگون بان چاه افتاد و در آن شب
کسی از احوال او مطلع نشد چون روز شد او را یافتند که سر او تا حوالی ناف در نجاست
فرو رفته و آن قدر نجاست بحلق او فرو رفته که شکم او ورم کرده و مرده است و شر او
از آن سید بیچاره مندفع شد **حکایت** یکی از ثقات نقل کرد که چند گاه در کاشان با

مردمی بود ملا محمد علی نام مباشر صنف عطار و متوجه امور دیوانی ایشان و قدغن
کرده که دیگری بهیچ وجه اجناس عطاری خرید و فروش نکند شخص سید فقیری بقدر
یکمن سر ریشم تحصیل کرده بود و این را بشخصی فروخته بمرد ظالم مطلع شده در بازار با و
برخورده دشنام بسیار باو داد و چند سیلی بر روی او زد آن بیچاره روانه
شد گفت جدم سزای تو را بدهد آن ظالم که این را شنید اعراضی شده ملازم خود را
گفت انسید را بر کردانید و چند پشت گردنی بشدت باو زده و گفت حال برو و جدت
را بگو که مرا بیرون آورد روزی بکرا ظالم تب کرده و در شب کتفهای او درد
آمد و روز دوم ورم شده بد کرده ماده بکتفهای او ریخت روز چهارم تمام
مجموع کوشتهای او ورآشیده بنحوی که سرهای کتف او بیرون آمد و در روز هفتم
بمرد با ال علی هر که در افتاد ور افتاد تاراج نواقی معاشران بگذارید ازین میانه
برهیدم مباد محتسب آگه شود که مست نبیدم خبر دهید بزاهد که ترک توبه کردم
بدین وقت باده کلوزان جبیه خرقه دریدم چه خوش بحلقه زلف تو در کمند فتادم
من از چه دشنه دام هزار هوا نرهیدم بدل نکلین حسنت چه خارها که خلیدم بتن
ز درد فراقت چه رنجها که کشیدم طمع بنکهت بستان باغ خلد ندادم شکنج دام تو
با اوج کاه سدره کزیدم یکی بکام دلم درج پاسخی نکشودی شنیدگی از رقیبان
هزار طعنه شنیدم بجز هوای گرفتاریت پری نفشاندم بدام شد بقفس منزلم هزار بجهر
پریدم تو کر ز دیدنم از غمزه‌ها بیفتی بکزیدی منت بدیدم و زلب ان یکاد دمیدم
اکر بکشتن تاراج هست کام تو حاصل منش فدای تو کردم که کشته تیغ امیدم شعر
کرچه شادی نبرد راه بسر منزل ما شکر لله که نداد دل کل از غم دل ما دل بطوفان

بسیدم

بسپریم دو این دجله که هست تا بدیدار اثر بخت نبود ساحل ما ده زنان بود
ده بی اثر و مفصل دود نرسی ای ناقه بمنزل نبری محمل ما دل و سر رشته بدشمن نگشا
که بان نگشاید بجز از دوست کسی مشکل ما هیچ تخمی نفشاندیم و نخوردیم جز به
جز ندامت چه توان بود دیگر حاصل ما هر چه جان بجز از ما بکند شنند چرا بکن ما
بست ره ناله دل غافل ما خود بتاراج ملامت نبسپند که ز ما الست بجوی افشاند
جان در قدم قاتل ما **حدیث** فی ابهام سئل عن الذکر عن علی ع فقال الذکر بین ذکرین
والاسلام بین سیفین والذنب بین فرضین قیل ان معناه ان ذکر العبد لله یکون
له بین ذکرین له من الله الاول ذکره له بالتوفیق للذکر قبل الذکر والثانی ذکره له بالمغفرة
له بعد الذکر والاسلام یکون مسبوقا بالسیف المخوف للکفار حتی یسلموا ثم بالسیف
المخوف للمرتدین حتی لم یرتد والذنب بین فرضین ترک الذنب بین فرض التوبة بعد
الذنب **اشتباه** قال فی المدارک فی مسئلة ذبح الهدی فی یوم النحر اما وجوب ذبحه یوم
النحر فهو قول علمائنا اجمع واکثر العامة ثم نقل بعد اسطر قلیلة قول المحقق ره وکذا
لو ذبحه فی بقیة ذی الحجة جاز وقال مقتضی هذه العبارة جواز ذبحه فی بقیة ذی الحجة
اختیارا وبه صرح الشیخ فی المصباح فقال ان الهدی الواجب یجوز ذبحه ونحره طول ذی
الحجة ویوم النحر افضل القول وبنحو ذلک صرح ابن ادریس فی السرائر وحکی هذا القول
عن مختصر المصباح ونهایة الشیخ والغنیة لابن زهرة وظاهر المهذب وحکی عن الغنیة انه ادعی
الاجماع علیه هذا انما یقتضی شدة العجب من صاحب المدارک حیث یقول وهو قول
علمائنا اجمع وهذا اعجب من ادعائه اجماع العلماء علی امر فیه خلاف کثیر لان للاجماع
معانی یجتمع بعضها مع الخلاف ومع ذلک لا یعلم اصطلاح کثیر منهم فی الاجماع صوتا

رسیه

مراسلهٔ که جناب قاضی احمد تتوی یکی از فضلاء بزرگ دهلی بملوک جاسب که از جمله ملوک
قم است نوشته بسم الله الرحمن الرحیم من غائبانه مایل از دیگ مهوشم مشت نظر بجمال
ایشان خوشم هرچند دیده امید سفید به نظاره جمال با کمال آن نهال ملوک فضل و افضال
نموده اما اوصاف پسندیده و اخلاق حمیده ایشان را از شجاع زمان و لیث غضنفر
اوان بعنوی مجموع جهانیان استماع نموده و مشتاق و معتقد ایشان گشته همیشه بجمال
جمال والا ذوی وصال و شرف اتصال اشتغال دارد ما چون بنسیم بدان دذی
دل باد به نواد ذوی اما بیاد سنا انور مجیب والده مرحوم ایشان وتلك حجتنا
آتیناها ابراهیم القواعد من البیت هو ابن بارت ابن بیچاره کاهی که در این صوب
با صواب توقف داشت مکی و مراسم حیر داد و اشتیاق و روابط همسایگی را منظور می
داشت بمقتضا الولد الرشید نقش گلک بانی الحرکه عمل فرمایند ثمرهٔ دنیا و اخروی خواهیم
یافت و خیرها خواهد ساخت هرچند که در مصطبه مسکن دارد بوی ذمن
سوخته حزین دارد هرجا که سبه کلیم واشفته لی است شاکرد من است حرقه از من دارد
بر ضمیر منیر فیض ماثر مستور نماند که موضع شریف جاسب بطریق دار المؤمنین قم
حماها الله عن الغامات والآفات والتلاطم از اراضی طیبه و اماکن مشرفه است و مردم آنجا
از زمان بعثت الی یومنا هذا شیعهٔ اثنی عشریه و صاحب ایمان اند و فضایل آن بقعه
فاخره نیز است احادیث و روایات بثبوت وارد است از انجمله آنست که قریه کهعام
آل محمد عجل الله فرجهم ظهور میکنند دوازده کس از انجا نیز بین حاضرین رکاب آن حضرت
خواهند بود دیگر قطب العلما شیخ جعفر اذان و لا باکیزه بودند وقتی بالای
که روحه بجامه روی بشرف کرده احرام زیارت امام هشتم و قبلهٔ هفتم امام رضا من مفترض

الطلعة

الطاعة واجب الاطاعة سلام الله علیه بسته فریاد برآورده که السلام علیکم و آنحضرت
جواب سلام داده و فرموده که علیک السلام خدام و سادات عتبه تاریخ او را ضبط
کرده‌اند و بعد از آنکه حضرت شیخ جعفر بدان آستان عرش نشان رسیده معلوم گشته که آنجو
از برای شیخ بوده و شیخ در زمان سلطان سنجر ماضی که از سلاطین سلجوقیست بوده
و بجهت اراده دیوار حرم محترم کاشی که بهتر از چینی بهشتی ترتیب داده‌اند و تمامی آیات
سوره مرتضوی قرآن مجید که بر آن کتابت شده ترتیب نموده آنکاشی جا سبی
بوده و نویسنده قرآن و احادیث عبدالعزیز بن ابی نصر قمی بوده در تاریخ خمسمائه
بوده و آنها را بر شتران لوک سوار کرده از معجزات این است که آنها بطی الارض بحوالی مشهد
مقدس آمده بودند در کوهی فرود آمدند تا صباح حجی بهرة الله کوه لمده کسی همراه نبوده
آنها را برداشته پیش سید النقبا سید محمد موسوی بردند و او بکار نشانده و او و اولاد
شیخ جعفر از آن تاریخ خادم و مجاور و صاحب اختیار آن آستانه بوده‌اند و در زمان میرزا
سلطان حسین بایقرا و شاه جم‌جاه رضوان بارگاه سلطان شاه انار الله برهانهما
درویش شمس الدین محمد درویش یحیی شصت سال در آن آستانه معتکف شب و روز
مشغول بوده و شبها سر بر آن آستان نهاده خدمت میکرده‌اند و خانه و زن و فرزند
سید و تکیه درویش یحیی در بالای سر آنحضرت در خانه ایست موجود و از ایشان
نسل نمانده و درویش در طرف تاشهراک دو فرسخ است مقبره و تکیه و کتب بجهة
مدفن خود ساخته‌اند و در آن مکان مدفون شده‌اند و بقعه کاروانسرای و اسباب و عمارات عالی
در بیرون نیست از ایشان مانده و بجهت رعایت ادب گستاخی ننمایند اختیار قبر خود
آنجا نموده‌اند دیگر صلحا و اتقیا از موضع جانب بسیار برخواسته خصوصا شیخ علی

جامعی که در موضع جمع کتابها تمام مدون نشد و از جمله اجلاء و صلحا بوده و دیگر شاه الله
ظریف مسالک شیخ نظامی است که سید بوده و اسمش عبد الیاس بن الیاس مشهور است
چنانچه خود گفته در خط نظامی   از نبی کام بینی عدد هزار بل نام الیاس کالف
بوی خی نامش هم بابو نور است کامش دیگر میفرماید چند گوهر چه در بحر گنجه گم
ولی از قهستان شهر قم حضرت شیخ از اقطاب و اوتاد بوده سلاطین زمان و ابجدیش
سر بفاخر بر آسمان رسید چنانچه خود میفرماید بگفتم بوسمش همچون زمین پا
چه بدم آسمان بر خواست نجای در عشر بغنیمه در وبئی سلاطین زمان و ارباب
حکم و فرمان پیوسته معتقد متش شانند چنانچه خود در مناجات و توحید میگوید
چون بعهد جوانی از بر تو بد دکس نرفتم از بر تو همه را بر درم فرستادی من بخود خواستم
توام دادی چو بکه بود که تو کشتم همی دانچه ز سید نیست ستم کبر و دیگر حالات
شیخ نبیها است در عصر سلطان طغرل بن ارسلان بوده و در شهور سنه ۵۵۶ مرحوش
ظاهر در بلده گنجه مسطرها اهل عالم است و کلمات شیخ از اعجاز است انشاء الله تعالی بعضی دیگر
نوشته خواهد شد بتعاقبه نهاده می شود و دیگر آنکه جانب تعلق بحضرت
امام ضامن امام رضا علیه التحیة و الثنا دارد تمام شد مکتوب بحضرت افادت و افاضت
پناه حقایق و معارف آگاه اعلم علما قاضی احمد متقی رحمه فائدة للاسماء الحسنی خواص
مختلفة ینفعل بها اشیاء اذا استعملت کل على الوجه المقرر فیکون لها ابداعات منها
ان تاخذ لكل حرف من اسمك اسما اوله ذلك الحرف الماخوذ و تذكرها بعدد اعدادها
او بعدد حروف هجائها او بعدد حروف اعدادها بعد حذف المتكرر ثم تدعو بحرف
النداء و تسال حاجتك مثل محمد تاخذ المجيب الحليم و المعطي الدليل و تذكرها بعدد

اعدادها

اعدادها مثلاً المجيد سبع وخمسون والحليم ثمانية وثمانون والمعطي مائة وتسعة
الجمع وعشرون والدليل اربعة وسبعون ثلثمائة وثمانية واربعون وان كان بعدد حروف
بسط هجائها م ي م ج م ي د ا ل ح ا ل ا م ي ا م ي م ي م ع ي ن ط ا ي ا د ا ل ا ل ا م
ي ا ل ا م فيكون اثنين واربعين وان شئت بحذف المتكرر فيكون تسعة او
باعدادها الجفرية وخمسمائة وتسعين او باعدادها الاسماء الجفرية ستون وان كان بعدد
حروف اعدادها س ب ع خ م س و ن ث م ا ن ي ه ث م ا ن و ن م ا ه ت س ع ه ع ش
ر و ن ا ر ب ع ه س ب ع و ن فيكون اثنين واربعين في هذا المثال وان كان بحذف
المتكرر فخمسة عشر وان كان بحروف اعدادها الجفرية ا ر ب ع ه ث ل ث ه ا ح د ا ر ب ع
ث ل ث ه ا ح د ثلثة ث ه ستة ستون او بحذف المتكرر فثلثة عشر وكذا تفعل
بمحمد حتى يتطابقا وتذكرهما بالعدد المطابق بينهما ومنها ان تطلب من الاسماء ما يوافق
حاجتك ما في العدد او في طبيعة الحروف ومنها ان تنظر ما بين حاجتك وبينك من
عدم التوافق كان يكون اسم احد كما في حرف وقد كان يكون اسم احد كامر وفيها التوافق
والاخر فيها التناكر او التوافق او الاخر الظلمانية او السعيدة والاخر النحسة او الحارة
والاخر الباردة وهكذا فتختار من الاسماء الحسنى ما يحصل به التعديل بينكما فاذكره
كامر وتجمع بينه وبين اسمك واسم حاجتك في شكل وتركبها كلمات وتدعو بها عجمية كانت
ما يوافق او عربية متوجها بالملاحظة المدلول الاسم وحاجتك حتى يتم الامر ومنها ان تاخذ عدد
اسمك من اعداد اسماء الحسنى اما بالجمل الكبير اسما او اسمين او اكثر حتى يحصل العدد
مثل محمد اثنان وتسعون فتاخذ حي وهاب وعلي جواد اثنان وتسعون فتقرا الفاتحة
ابواب ٩٢ وسورة الم نشرح ٩٢ وتذكر الاسماء الحسنى الواردة الولي الجواد ٩٢ ثم تقول يا محـ

یا وهاب یا ولی یا جواد صل علی محمد وال محمد وافعل بی کذا وکذا ولاحظ بالحال الحی العالم [الذکر]
بالحی الحیوة فی کل شئ وفی الوهاب الجواد العطیة لکل شئ وفی الولی القیام بکل شئ
ولکن حاجتک مام بالک حالة الذکر وقدم ایام دعائک ذکرها نم دعا ان الله
فاستجب لی وعدک فصدقه نصیحة بدانکه یکی از اسماء عظیمه الهی عفو غفار
است ومقتضای ظهور ان وجود مذنب است پس بناید مذنب عاصی ما یوس
ونا امید باشد چه پدر ومادر ما کسی بودند که بعد از وسوسه شیطان عصیان دو نیم
کردند واین صفت از ایشان بما میراث رسیده واین دو نفر اول عصاة بودند و
لیکن پدر ما نادم وپشیمان فطرت ادم بر تو غالب است الا سجیت شیطان در تو
هست وان نمره وشارکهم فی الاموال والاولاد خواهی بود قال احبا قال ابرهیم خلیل
الطاف لیلة وکانت مطیرة ووقعت فی الملتزم وقلت یا رب اعصمنی حتی لا اعصیک
فهتف هاتف من البیت یا ابرهیم انت ممن سالنی العصمة وکل عبادی المؤمنین یطلبون ذلک
فاذا عصمتهم فعلی من اتفضل ولمن اغفر قیل ومنه اخذ الخیام ابا دخرابات نخ خورد ن
ما است خون دو هزار توبه بدر کردن ما است گر من نکنم گناه رحمت که کند از آن
رحمت از کند کردن ما است قال بعض الحکماء اهون الناس بالهوان المحدث لمن لا یصغی
الی حدیثه من کلامهم صدیقک من صدقک لا من صدقک واخوک من عذلک لا من عذرک
من کلام بعض العلماء ترک المداراة طرف من الجنون لا تقبل قوله فلا تصدق بیمینه لا
تصدق الحلاف وان اجتهد فی الیمین من عادی من دونه ذهبت هیبته ومن عادی
مثله ندم صدیق الوالد عم الولد صغا قدر الوجه بدون قحا ضر علامة الکذاب جودة الیمین
لعن مستخلف غیر مالک ما وقاک وشر ما وقیته فوت الحاجة خیر من طلبها من غیر

اهلها

اهلها غضب الجاهل فی قوله وغضب العاقل فی فعله ارع حق من عظمك من غیر حاجة
الیك فی تاریخ ابن العساكر ان شخصا من اصحاب بعض الصلحاء قال رایته فی النوم
بعد موته فقلت ما فعل الله بك قال اوقفنی بین یدیه فقال یا فلان اتدری بما غفرت لك
قلت بصالح عملی قال لا قلت باخلاصی فی عبودیتی قال لا قلت بكذا وكذا قال لا كل هذا
لم اغفر لك بها فقلت الهی فبماذا قال اتذكر حین تمشی فی دروب بغداد فوجدت هرة
صغیرة قد اضعفها البرد وهی تنزوی الی اصول الجدار من شدة الثلج والبرد فاخذتها
رحمة لها فادخلتها فی فرو كان علیك لتقیها من البرد فقلت نعم قال برحمتك لتلك
الهرة رحمتك وقریب باین است انچه را بعضی از علمای موثقین از احفاد فاضل ملا محمد
باقر المجلسی ره بجهت حقیر حكایت كرد كه فاضل مذكور با ملا محمد صالح مازندرانی
معاهده نموده بودند كه هر یك را سابق بر دیگری وفات رسد در عالم منام اندیگری
را از انچه بر او گذشته اعلام نماید ملا محمد باقر بعد از ملا صالح وفات نمود بعد از یكسال
شبی او را در واقعه دید اول سؤال نمود كه با وجود معاهده چرا تا بحال خود را در
منام ننمودی گفت چندان وحشت و گرفتاری مرا بود كه میسر نبود و حال فی الجمله انس و
فراغی حاصل شد بعد از ان سؤال نمود از انچه بر او گذشته بود گفت مرا در مقام
خطاب الهی باز داشتند خطاب رسید چه اورده عرض كردم الهی تو داناتری پس باز از
من تعداد حسنات خواستند عرض كردم عمر خود را در تالیف و تصنیف كتب احادیث و اخبار
صرف كردم و در جمع احادیث و تفسیر انها كتابها نوشته ام خطاب رسید است است
لیكن انها را مصدر باسامی سلاطین نمودی و از توصیف انها و تعریف مردم انها را
مبتهج و مسرور میشدی و از مذمت انها دلگیر میشدی همان تعریف و توصیف خوشنودی

دلك ذالك ن ر

سلاطینی

سالها میتوانست غرض کرده‌ام او نماز جمعه را با امامت جمیع مردم برای اقامه صلوات
صرف کرده‌ام خطاب رسید بلی از کثرت واجتماع ماموین مسرور گشتی واز قلت آن نهادی الکبر
و هم چنین عملی ما دانشاید همچنین انچه گفتم بنقصود آن مردود شد تا همه اعمال حسنه
من از درجه قبول ساقط واز خود مایوس شدم خطاب رسید که یک عمل مقبول نزد ما
داری روزی تنها بیکی از کوچهای اصفهان میگذشتی در ابتدای وقت بر تو وارد انار
بر اصفهانی در دست داشتی از آن کوچه و طفل کوچکی دنبال او میدوید بر او درد
بود بد گفت ای مادر من بر میخواهم تو بجهت رضای ما بر را با آن طفل دادی و از آن خوشنود
کردی ما تو را بهمان عمل بخشیدیم و امرزیدیم منقولست که مسخره فرعون که در جمیع
احوال خود را بصورت موسی نمودی و مردم را بخنداندی بیک چون فرعون با قوم خود غرق شد
واو بسلامت در رفت موسی اه بر او درد که خدا با همه آزار من او را بود ندا امد که ای
موسی خود را چو تشبیه بتو می نمود عیب بود که مشابه تو را که دوستی چون دشمنان
دارم لبعضهم من یحی العلیل من البلایا اذا کان البلاء من الطبیب وقیل
الاستیناس بالناس علامة الافلاس ای عن معرفة الله اذ من کان قلبه مشغولا بذکر الله استوحش
عن الخلایق فضلا عن موانستهم وقیل لا ینبغی للعاقل ان یطلب طاعة غیره وطاعة نفسه
علیه ممتنعة وقیل التعزیة بعد ثلث تجدید للمصیبة والتهنیة بعد ثلث استخفاف
بالمودة وصیة حسنة اوصت اعرابیة ابنتها حین زوجتها فقالت لها یا بنیة انک قد
فارقت العش الذی فیه درجت والموضع الذی منه خرجت الی وکر لم تکونی تعرفیه
وقرین لم تالفیه کونی له امة یکن لک عبدا واحفظی عنی خصالا عشرا یکن
لک شرفا وذکرا الاولی والثانیة حسن الصحبة بالقناعة وجمیل المعاشرة بالسمع و

الطاعة الثالثة والرابعة التفقد لموضع عينه وانفه فلا يقع عينه منك على قبيح او منكر
ولا يشم انفه منك الا ريحا طيبا واعلى ان احسن الكحل المودة وان الطيب الاطيب الماء
والخامسة والسادسة الحفظ لماله والرعاية لحشمه وعياله واعلم ان اصل الاحتفاظ
بالمال حسن التقدير والرعاية للحشم والعيال حسن التدبير والسابعة والثامنة التعاهد
لوقت طعامه والهدو عند منامه فحرارة الجوع ملهبة وتنغيص النوم مغضبة والتاسعة
والعاشرة لا تفشي له سرا ولا تعصي له امرا فانك ان افشيت سره لم تامني غدره وان
عصيت امره اوغرت صدره وزاد فيها بعضهم الحادية عشر والثانية عشر طلاقة الوجه
وحسن الكلام **قال** زن زن بجان دو خصلت بپسندید اهل دلست سخن خوش لبان تر و
عیب مردم نانمودن عیب خود را بمردم نمودنست **قال** وهب بلغنا ان ابليس عليه اللعنة
تمثل ليحيى عم فقال له انصحك فقال لا اريد ذلك ولكن اخبرني عن بني ادم قال هم ثلثة
اصناف عندنا صنف منهم معصومون مثلك فنحن في راحة منهم ايسنا عنهم وصنف
اخر الذين هم في ايدينا بمنزلة الكرة في ايدي صبيانكم نتلقفهم كيف شئنا قد كفونا
انفسهم ونحن في راحة منهم ايضا وصنف ثالث وهم اشد الاصناف عندنا نقبل الى
احدهم فنبذل الجهد نادي فتنته ونتمكن منه ونفتنه في دينه ثم يفزع الى الاستغفار
والتوبة فيفسد علينا كل شيء فعلناه ثم نعود اليه فيعود فلا نياس منه ولا نبلغ منه
حاجتنا فنحن منه في عناء **فائدة** اعلم ان جميع خيرات الدنيا والاخرة جمعت في كلمة واحدة
هي التقوى انظر الى القران ما علق عليها من خير وثواب اضاف اليها من سعادة وكرامة
دنيوية واخروية الاول الثناء عليها قال الله سبحانه وان تصبروا وتتقوا فان ذلك
من عزم الامور ثم الحفظ والحراسة من الاعداء والماكرين قال الله تعالى وان تصبروا

وتتقوا لا يضركم كيدهم شيئا ٣ التأييد والنصر قال الله تعالى ان الله مع الذين اتقوا
٤ النجاة من النار قال الله سبحانه ثم ننجي الذين اتقوا ٥ الخلود في الجنة قال الله تعالى
اعدت للمتقين ٦ النجاة من الشدائد والرزق الحلال قال الله تعالى ومن يتق الله يجعل له
مخرجا ويرزقه من حيث لا يحتسب ٧ اصلاح العمل قال عز شانه يا ايها الذين امنوا اتقوا
الله وقولوا قولا سديدا يصلح لكم اعمالكم ٨ غفران الذنوب قال الله تعالى ويغفر لكم ذنوبكم
٩ محبة الله تعالى قال الله تعالى ان الله يحب المتقين ١٠ قبول الاعمال قال الله تعالى انما يتقبل
الله من المتقين ١١ الاكرام والاعزاز قال الله تعالى ان اكرمكم عند الله اتقيكم ١٢ البشارة
عند الموت قال الله تعالى الذين امنوا وكانوا يتقون لهم البشرى في الحيوة الدنيا والاخرة
ولاجل اجتماعها تلك الخصال قال الله سبحانه ولقد وصينا الذين اوتوا الكتاب من
قبلكم واياكم ان اتقوا الله منقولست كه پادشاهی عادل وزیری بود كه مدتی متمادی در خدمت او
تقصیری نکرده روزی او را طلبید گفت برو و شو که مرا نمی‌باید و وزیری جاهل را در
تهاجوی نیست چه انسان لا محالة محل ذنب و خطا است اگر درین عرض مدت بخطا
از من بر نخورد کسی نادان واحمق وجاهل و اگر بر خود دیگری نگفتی خیانت کار و دشمن
پس او را از خود راند قال بعض العارفين ثمرة التجريد سرعة العود الى الوطن الاصلي
وتعجيل الاتصال بالعالم القدسي وهو الذي عناه سيد المرسلين بقوله حب الوطن
من الايمان وقد وقع في التنزيل الالهي الاشارة بقوله يا ايتها النفس المطمئنة ارجعي الى
ربك راضية مرضية فادخلي في عبادي وادخلي جنتي فاياك ايها السالك ان تفهم من
الوطن دمشق وبغداد وغيرهما من البلاد فان ذلك من الدنيا وقد قال النبي صلى
جمود العين من قساوة القلب وقساوة القلب من حب الدنيا وحب الدنيا راس

خطيئة ولله دره قائله اين وطن مصر وعراق وشام نيست اين وطن شهريست
كانرا نام نيست وقال الله عز من قائل ربنا اخرجنا من هذه القرية الظالم اهلها يعنى
بالقرية المألوفات الهيولانية والرسومات العادية الظلمانية فان وصلت الى المطلوب
فطوبى لك ثم طوبى لك وان ادركك الاجل فى اثناء الطريق فقد وقع اجرك على الله
كما قال عز شانه ومن يخرج من بيته مهاجرا الى الله ورسوله ثم يدركه الموت فقد وقع
اجره على الله واعلم ايها السالك كما ان الحاسة الجليدية اذا صادفت مؤفة بوجه مثلا
فهى محرومة من اجتلاء الاشعة الفائضة من الشمس كذلك البصيرة اذا كانت مؤفة
بالهوى فى اتباع الشهوات والاختلاط باهل الدنيا والانغماس معهم فى كدوراتهم فهى
محرومة من ادراك الانوار القدسية محجوبة عن ذوق اللذات الانسية وما احسن ما قيل
اسير لذت تن ماندهٔ وگرنه ترا چه عيشها است كه در ملك جان مهيا نيست ثم
ان الحواس الباطنة الروحانية اقوى ادراكا من الحواس الظاهرية الجسمانية فان تلك
ناظرة بلا حجاب ومنه منطبقة من وراء النقاب عن ان ادراك هذه مشروطة بتعمير البدن
واعمانه وادراك تلك مشروطة بتخريب البدن وافنائه كما قال المولوى صحت اين
حس ز معمورى تن صحت آن حس ز تخريب بدن **فائدة** قال نصير الدين المحقق الطوسى
من اقوى الاسباب الجالبة للرزق اقامة الصلوات بالخضوع والخشوع وقراءة سورة
الواقعة خصوصا بالليل ووقت العشاء وقراءة سورة يس وتبارك الملك وقت الصبح ومما
يزيد فى الرزق ان تقول كل يوم بعد انشقاق الفجر الى وقت الصلوة مائة مرة سبحان
الله العظيم استغفر الله واتوب اليه وان تقول لا اله الا الله الملك الحق المبين كل
يوم صباحا ومساء مائة مرة وان تقول بعد صلوة الفجر كل يوم الحمد لله وسبحان

الله ولا اله الا الله والله اكبر ثلثا وثلثين والله اكبر اربعا وثلثين وبعد صلوة المغرب
ايضا وتستغفر الله سبعين مرة بعد صلوة الفجر وتكثر من قول لا حول ولا قوة الا
بالله العلي العظيم **فائدة** قال الغزالي الفرق بين الرجاء والامنية ان الرجاء يكون على اصل
بخلاف التمني فمن زرع واجتهد وجمع بيدرا ثم يقول ارجو ان يحصل منه مائة قفيز
فذلك منه رجاء والآخر لم يزرع زرعا ولا يعمل يوما فذهب ونام فاذا جاء وقت الحصاد
يقول ارجو ان يحصل لي مائة قفيز فيقول له هذه الامنية التي لا اصل لها **قيل** ونعم ما قيل
الاب رب والاخ فخ والعم غم والخال وبال والولد كمد والاقارب عقارب وانما المرء بصديقه
سئل بعض الوعاظ في المنبر كيف شعر علي ع بالسائل مع كونه مستغرقا في الاقبال
بكليته على الله فانشد يسقي ويشرب لا تلهيه سكرته عن النديم ولا يلهو عن الكاس
اطاعه سكره حتى تحكم من فعل الصحاة فهذا افضل الناس اقول قد شعر علي ع
بالسائل ولم يشعر بالسهم الذي اخرج من رجله المباركة في الصلوة مع ما فيه من الوجع
والالم الشديد في ذلك لاجل ان الاول كان من متعلقات القصوى ومن لطائفه من توجهه
اليه في الصلوة فاقباله اليه لا ينافي اقباله بكل ما يتعلق به بخلاف الثاني فانه من
متعلقات بدنه الشريف وقد غفل عنه بالمرة ويمكن ان يكون ذلك لاجل اختلاف
الحالات **فائدة** لا تمازح الشريف فيحقد عليك ولا الدني فيجتري عليك بدانكه
حكما گفته اند كه علامت حسن خلق ده چيز است اول با مردمان در كار نيكو مخالفت
ناكردن ٢ در نفس خود انصاف دادن ٣ عيب كسان ناجستن ٤ چون از كسي زلتي در
وجود ايد آن را تاويل نيكو كردن ٥ عذر گناه را پذيرفتن ٦ حاجت محتاجان را
برآوردن ٧ رنج مردمان كشيدن ٨ عيب نفس خود ديدن ٩ با خلق روي

نماده داشتن آبامرد مان سخن گفتن **قیل** معایب السفر بعد مفارقة الاوطان
من مالفه ومفارقة من لا ابثاکله والمخاطرة بما یملکه ومخالفة عادته فی ماکله
منامه ومجاهدة الحر والبرد بنفسه واحتمال لال المکاری والملاح والسعی کل یوم فی تحصیل
منزل جدید **قال** بعض الحکماء حتی تقعد فاذا قعدت کنت اعز مقاما ولا تنطق حتی
تستنطق فان استنطقت کنت اعلا کلاما **قیل** الجاهل من لا جاهل له بتدبیر امره من
لا سفینة له بدفع عنه قال الشاعر ولا یلبث الجهال ان یتهضموا اخا الجهل ما لم یستعن
بجهول **حکایة** کان بالبادیة رجل له عیال وخیمة وکان له حمار ینقلون علیه الماء
ویحمل علیه نجاداتهم ودیک یوقظهم للصلوة وکلب یحرسهم فجاء فی لیلة ثعلب فاخذ
دیکهم فحزنوا للدیک وکان الرجل صالحا فقال عسی ان یکون خیرا ثم جاء ذئب فخرق
بطن الحمار فقتله فقال الرجل عسی ان یکون فیه خیرا ثم اصبحوا ذات یوم فنظروا فاذا سبی کل من کان
حولهم وقتل بعضهم وبقوا سالمین وانما اخذوا اولئک بما کان عندهم من اصوات
الکلاب والحمیر والدیکة **فائدة** قیل فی وجه تسمیة البرامکة بذلک الاسم ان جدهم خالد
کان له خاتم تحت فصه من السم یمص الفص عند الشدائد والغصص فیسکن فورد علی هشام
ابن عبد الملک فی ایام امارته وکان عند عبد الملک حجر اذا احضر السم یصیح ویحمر اجنا
فصعل ذلک الحجر اشا هشام الظن بخالد فقال هل معک سم فاجاب وکان لغة فارسیة
بلی انگشتری دارم در زیر نگین زهری است که در شدّ بد بر مکم و با نجهة بر مک نیز
هم مسمی شد ونسل او بر مکیة و در تاریخ قدیمی که در سنه پانصد و کسری تالیف
شده بود که در شهر بلخ بنو چهر هیکلی بنا کرده بودند بنام قمر بجهة معارضة کعبه و از ا
نیز مکه می نامیدند چون فرس دین آتش پرستی شیوه کردند او را آتش خانه کردند و ربّ خد

او را بو مکه کفتندی یعنی والی مکه و نوبت ریاست ایشان بخالد رسید جد برامکه
و بابجهت او را بومك بفتح میم می‌کفتند **حکایت** کویند بعضی از ملوک مصر و درزمین مصر
فراعنه اجداد و قبه بنا نهاده بودند انواع ریاحین کفتندی و مقرر کرده بودند هر که از
انجا عبور کند در انجا نماز کند بجهت ان موضع و هر که نکرد وی را بشتر بایند انستند او را
کشتی و لیکن دو حاجت و را او دی بشرطیکه اند و حاجت خواهش سلطنت
و نجات از قتل نباشد روزی مردی کازر از اهل افریقیه باکرهٔ کازری از انجا
کذشته و چون نشنیده بود نماز نکرده را او را کرفته بنزد ملك بردند ملك
او را عتاب کرد جواب داد که جاهل بودم و اکر میدانستم هزار رکعت نماز میکردم
و امدم اینجا که در ظل حمایت تو باشم ملك کفت خانه ندارد دو حاجت بخواه غیر
نجات و مملکت که کشتنی هستی پس کازر بچپ و راست نظر کرد و امرا را شفیع
کرده و تضرع کرد سود نبخشید چون مایوس شد کفت اول هزار دینار بمن دهی با امینی
که بجهت اولادم بفرستم همان لحظه هزار دینار و امین حاضر کرده وجه تسلیم او
شده و بافریقیه رفت کفت دوم انکه سه یك از سلطان و حضار بمن کردن زدن
یکی هموار و ملایم و یکی متوسط و دیکری شدید و ابتدا از ملك کنم ملك ساعت
طولانی تفکر کرده ببعضی کفت چه میکویید همکی کفتند باید طریقه و سنت با
را از دست نداد و حکم مقرر جاری کرد پس ملك از سریر بزیر امد کفت ای کازر مشغول
زدن باش کازر یك دبوس بقفای ملك زد که سر او زده برو در افتاد
و بیهوش شد چون بهوش امد کفت اینمرد این زدن خفیف بود یا متوسط یا
شدید کازر کفت هرچه ملك بعد از این ملاحظه فرماید خواهد دید کفت

والله

والله که اگر این سبان بوده من از شوسخ خواهم مرد پس وکرد بجز این عریان که او را
آورده بودند گفت ای اولاد زنا و حرام زادگان چگونه دید که این مرد نماز نکرد
والله که من دیدم نماز کرد به هیئتی که هیچکس این نیکوئی نماز نکرده پس او را
رها کرد و امر نمود که عریان را اخراج کردند **فائدة** در تاریخ بلدان مذکور است
که زرافه حیوانی است که در حبشه می باشد از ناقه حبشیه و گاو وحشی و ضبع
هم میرسد یعنی ناقه و ضبع و گاو جمع شده از آن متولد می شود سر او مثل سر شتر
و شاخ آن شاخ گاو و دندانهای چون دندانهای گاو و پوست آن مثل پوست
پلنگ و قوائم او مثل قوائم شتر و سم او چون سم گاو و دم او چون دم آهو و گردن او
بسیار بلند و دستهای او بسیار بلند و پاهای آن بسیار کوتاه است و او را بفارسی
شتر گاو پلنگ گویند **قال** جالینوس الزنجیون خصصوا بامور عشرة سواد اللون
وفلفلة الشعر وفطس الانف وغلظة الشفة وتشقق الید والکعب ونتن الرائحة وکثرة
الطرب وقلة العقل واکل بعضهم بعضا فی حروبهم یاکلون لحم العدو اذا ظفروا به ولا یری زنجی بعضاناتم
مغموما والغم لا یدور حولهم **فائدة** سبا مقر بلقیس کانت مدینة بینها وبین
صنعاء الیمن مسیرة ثلثة ایام بناها سبا بن یشجب بن یعرب بن قحطان کانت مدینة
حصینة کثیرة الاهل طیبة الهواء عذبة الماء کثیرة الاشجار لذیذة الثمار ما کان یوجد
بها ذباب ولا بعوض ولا شیء من الهوام کالحیة والعقرب ونحوهما اخربها السیل وهو الذی
اخبر عنه سبحانه فارسلنا علیهم سیل العرم وتفرق اهلها حتی ضرب بهم المثل المشهور
تفرقوا ایدی سبا وکان اهلها المتفرقون عشرة طوائف عظیمة ستة منهم تیامنوا
ای اخذوا جانب الیمن وحوالیه وهم کندة والاشعریون والازد ومذحج وانمار وحمیر

واربعة نشأموا اي اخذوا صوب الشامات وهم عامرة وجذام ولخم وغسان وكانت هذه
الواقعة قبل بعث عيسى ع فائدة سرانديب جزيرة في بحر هركند باقصى بلاد الصين مركبة نـ
قال محمد بن زكريا هي ثمانون فرسخا فيها انواع العطر والعود والنارجيل ودابة المسك
وانواع اليواقيت ومعدن الذهب والفضة ومغاص اللؤلؤ واكثر اهلها المجوس و
بها المسلمون يتمردوا بها في غاية الحسن ويوجد فيها نوع كبش لها عشرة قرون فائدة
في كتاب التاريخ ان الكلب السلوقي الذي ورد في الاخبار منسوب الى السلوقية وهي
كانت مدينة عظيمة بارض اليمن وقال صاحب التاريخ وهو صنف في سنة خمسمائة
فكر ان آثارها باقية الى الآن كالاضو مري يسقدها الذباب فياتي بنوع كلب زبها
هو اخبث انواع الكلاب يقال له الكلب السلوقي اقول الظاهر انه الذي يقال له بالفارسية
سك كران فائدة صنعا بلدة باليمن احسن مدنها بناء واصحها هواء واعذبها ماء
واطيبها تربة واقلها امراضا بناها صنعا بن ازال بن عابر بن شالخ قال عمران بن ابي عمرابن
الحي ليس بارض اليمن بلد اكبر من صنعا وهو بلد بخط الاستواء تتقارب ساعات
ليلها ساعات نهارها ولاهلها شتاءان وصيفان وفيها جبل الشب وهو جبل عالي
واسع يجري ماء من كل جانب ينعقد حجرا قبل ان يصل الى الارض وهو الشب اليماني
الذي يحمل الى سائر البلاد وبها الجنة التي اقسم اصحابها ليصرمنها مصبحين وهي
على اربع فراسخ من صنعاء فائدة مهرة ارض اليمن ينسب اليها النجائب المهرية
وهي كريمة جدا من كرائم انواع الفرس وفي اليمن بلاد واسعة من عمان الى نجران وبها الاحقاف
والاحقاف تلال من الرمل بين عدن وحضرموت وكانت مساكن عاد وفيها
العلس وهو نوع من الحنطة حبتان منه في كمام لا يوجد الا باليمن وهو طعام اهل صنعا

ونجران

ونجران من مخاليف اليمن من ناحية مكة بناها نجران بن زيدان بن سبا بن يشجب وكان
واقعة اصحاب الاخدود مع اهل نجران فائدة الصبر السقوطري ينسب الى سقطرى وهي
جزيرة عظيمة فيها مدن وقرى اهلها نصارى من ارض الهند وطول هذه الجزيرة نحو
ثمانين فرسخا وسرانديب داخل فيها فائدة الحجاز حاجز بين اليمن والشامات وهي
مسيرة شهر فاعدتها مكة حرسها الله تعالى وبها مقام العرب فائدة الرمح الخطي ينسب الى
الخط بكسر الخاء المعجمة قرية باليمامة يقال لها خط هجر وهي احسن انواع الرماح خفة وصلابة
واليمامة ناحية بين الحجاز واليمن فائدة السند والهند كانا اخوين من ولد توبر بن يقطن
بن حام بن نوح كل منهما سكن ناحية فسميت باسمه فائدة عدن مدينة مشهورة
على ساحل بحر الهند من ناحية اليمن ينسب الى عدن بن سنان بن ابرهيم الخليل وبها
البئر المعطلة التي ذكرها الله تعالى في القرآن فائدة فنصور بلاد بارض الهند يجلب
منها الكافور القيصوري وهو احسن انواعه والعود القماري ينسب الى قمار وهي
مدينة مشهورة بارض الهند وهي احسن انواع العود فائدة في تاريخ البلدان
ابرقوه وهي بلدة مشهورة بارض فارس ومن عجائبها ان المطر لا يقع داخلها الا قليلا
وانما يقع خارجها دون السور ويزعمون ان ذلك انما هو بدعاء ابرهيم الخليل و
زعموا ان الخليل منعهم من استعمال الشعر وهم لا يستعملونها مع كثرتها فيها وفي
اخبار فرس ان مقدمة نار سياوش بن كيكاوس التي دخلها اللتبرئة عن اتهام بها
انهتها برزوجتا ابيه كانت فيها وابرقوه معرب ديكوه يعني قرب الجبل فائدة
كلمات في الحكمة من احب المكارم اجتناب المحارم من دام كسله دام امله عند انتهاء
الفرج يبدو مطالع الفرج افضل العدة الصبر عند الشدة سعد من لسانه صموت

الدار صيني الصيني ينسب الى السيلان وهي جزيرة عظيمة بين الصين والهند ودورها ثمانمائة فرسخ

ابضـ ١٢

البلدان

وكلام

وكل امرء موصوف لابد من العيوب وما ستره علام الغيوب ليس من عادة الكرام سرعة الانتقام
العفو يفسد من اللئيم بقدر اصلاحه من الكريم اذا سكت عن الجاهل فقد اوسعته
جوابا واوجعته عقابا اعراضك عن اهل صون اعراضك البس من الثياب ما لا يزدريك
فيه العظماء ولا يعيبه عليك العلماء قال بعض العرفاء دع الراغبين في صحبتك و
الساعين الى منادمتك والتعلم من افادتك فليس لك منهم مال ولا يحصل
لك حال ولا جمال ولا يندفع بمجالستهم منك ملال ولا كلال واعلم ان اخوان الجهر فهنئه رفيك
اعداء السر اذا لقوك تملقوك واذا غبت عنهم سلقوك من اتاك منهم كان عليك
رقيبا واذا خرج منك كان عليك خطيبا اهل نفاق وتهمة واصحاب غل وخديعة
لا تغتر باجتماعهم عليك فما غرضهم العلم والكمال والحال بل الجاه والمال وان يتخذوك
سلما الى اوطارهم وحمارا في اثقالهم واوزارهم ان قصرت في غرض من اغراضهم كانوا
اشد اعدائك عليك ثم يرون ترددهم اليك حقا واجبا لديك ويتوقعون منك ان
تبذل عرضك ودينك لهم فتعادي عدوهم وتنصر قريبهم وخليلهم وتنتهض
لهم سفيها وتكون لهم تابعا خسيسا بعد ان كنت متبوعا ورئيسا ولذلك قيل
اعتزال العامة مروءة تامة وهو كلام حق لانا نرى المدرسين في زماننا كانهم في رق
دائم وتحت حق لازم ذمته ثقيلة ممن يتردد اليه فكانه يهدي تحفة الى من يرد به ولا
يختلف اليه في الاوراد حتى يتكلف برزق له على الاوراد ثم المدرس المسكين ولو
الضعيف لما عجز عن القيام بذلك من ماله لا يزال يتردد الى ابواب السلاطين
ويقاسي الشدائد في الذل مقاساة الذليل المهين حتى يكتب له بعد الابرام التام على
بعض وجوه السحت مال حرام ثم يبقى في مخمصة القسمة على الاصحاب في التوزيع على الكل

انوع

ان سوى بينهم مقته المبرزون ونسبوه الى الحمق والجهالة والقصور عن درك الصواب وفي المدنون
والفتور عن القيام في مقادير الحقوق بالعدل وان تفاوت بينهم سلقته السنتها
بالسنة حداد وثاروا عليه ثوران الاسد الاسار فلا يزال في مقاساتهم في الدنيا
ومظالمهم مما ياخذه في العقبى والعجب منه انه مع ذلك كله والله اجله يزعم انه فيما
يفعله مريد لوجه الله مذيع شرع رسول الله وناشر علم دين الله والقائم بكفاية الطلاب
العلم ولو لم يكن ضحكة للشيطان وسخرة لاخوان الزمان يعلم ان فساد الزمان لا سبب
الاكثرة امثال اولئك الاشخاص في هذا الاوان **فائدة** مما وصى الشهيد بعض اخوانه قده
عليك بتقوى الله في السر والعلانية واختيار المحبة لكل مخلوق ولو اساء اليك واحتمال الاذى
ممن كان من خلق الله ولو شتمك احد فلا تقابل الشاتم بكلمة واحدة واذا غضبت
فاياك والكلام ولكن تحول من مكانك وتشاغل بغيره حتى يزول غضبك وغيظك وعليك
بالفكر لاحزان ذنبك واياك والخلو من التوكل على الله في جميع امورك وكن واثقا
به في مهماتك وعليك بالشكر لمن انعم عليك واياك والضحك فانه مميت القلوب و كلها
اياك وتاخير الصلوات عن اول اوقاتها ولو كان شغل اي شغل كان ولا تترك القضاء صلوة شغل كان
عليك ولو يوما واحدا واذا فرغت من الصلوة فصل النوافل وعليك بالملازمة
في طلب العلم منذ كان واياك ومنازعة من تقرء عليه والرد عليه بل خذ ما يعطي بالقبول و
اياك ان تطرد النظر في الذي تقرؤه ليلة واحدة واجعل لك وردا من القران وان تمكنت
من حفظه فاحفظه بل احفظه ما استطعت واجتهد ان يكون كل يوم خيرا من ماضيه
ولو بقليل واياك ان تتمنى نعمة احد من خلق الله فانها نعمة لا تحصى ولا تنقطع عن
الى بالك واياك ان تحادث احدا في غير العلم واياك وكثرة الكلام ونقل كلام احد و

عليك

علیک بالمواظبة فی کل یوم بخمسة وعشرین مرة اللهم اغفر للمؤمنین والمؤمنات والمسلمین
والمسلمات فان فیها ثوابا جزیلا ولا تترک الاستغفار عقیب العصر سبعا وسبعین مرة و
اکثر من قراءة انا انزلناه وقل هو الله احد قال بعض الحکماء اذا اردت ان تطیب
عیشک فارض من الناس ان یقولوا انک مجنون بدل قولهم انک عاقل وقیل
ان لم یکن ما ترید فارد ما یکون **حکایة** منقولست از کسائی که در ایام تحصیل
علم روزگاری بفقر و فاقه میگذرانیدم و هر بامداد که صبح صادق میدمید من دراعه
طلب کرده میپوشیدم بمدرسه میشتافتم و در رهگذر من مردی بقالی فضولی بود هر
روز از من سؤال می نمود که ای هرزه گرد بکجا میروی ترک این شغل بیحاصل کن
و بکسبی برو که قوت لا یموت از آن پیدا شود در اثناء روزی با من خطاب کرد
که هنوز وقت آن نشده که این کاغذ پاره ها را در حفره ریزی و آب دران بندی تا سبز
شود و من از سرزنش او متقاعد می شدم و بمحنت صبر می نمودم تا در فنون علم
بدرجه قصوی رسیدم اما از پریشانی بمرتبه بودم که قدرت بخانه نداشتم و مرا
نیز همسایه بود که گاه گاه مرا بخانه نیک بردی روزی از خانه را هدم دیدم بر سر کوچه کوچکی
بنا نهاده که راه تنگ نموده و سواره عبور از آن میسر نبود گفتم مرا نیز در این راه
حق آمد شد هست چرا این گوشک را ساختی گفت هرگاه هودج تو خواهد از اینجا
بگذرد بفرما این گوشک را خراب کنند و من با این طعنها صبر می نمودم روزی
بر در خانه خود ایستاده بودم ناگاه ملازم میر بصره آمد که امیر ترا اجابت کن گفتم
او را با من چه رجوع است و من با این جامه بمجلس نتوانم آمد ملازم رفت بعد از ساعتی
باز گشته جامه قیمتی و هزار مثقال طلا پیش من گذاشت و گفت این جامه را بپوش و بگذاشت

نزد امیر

نزد لیبر حاضر شو من بموجب فرموده عمل نموده چون نظر امیر بر من افتاد گفت خلیفه
فرموده که بجهت تعلیم فرزندان او امین و مامون تورا بیغداد میبرم باید رفت د رهمان
روز استعداد راه دیدم و روانه شدم چون بخدمت خلیفه رسیدم گفت تا امین
و مامون را نزد من آوردند و در وقت شروع در تعلیم انها طبقها زر نثار
کردند و در انروز چندان زر نثار جمع کردم که هرگز تصور آن نکرده بودم و هر ماه
ده هزار دینار بجهت وظیفه من مقرر کردند چون مدتی گذشت روزی هرون گفت
اراده دارم که امین و مامون بمنبر رفته وخطبه بنکوا نشا نموده و دران روز چندان
زر نثار کردند و مرا اموال غیر محصو حاصل شد هرون نیز انعامی تمام در حق من
نمود گفت هر آرزوئی داری بخواه گفتم از دولت امیر مرا آرزوئی نمانده میخواهم
رخصت فرمائی ببصره رفته باشم و کسان و خویشان خویش را دیده و انعام خلیفه
در حق من مشاهده نمایند و مراجعت نمایم هرون بعد از رخصت حکمی بوالی بصره
نوشت که او با جمیع اعیان مرا استقبال نمایند مفتخر و نوبت با اعیان شهر بدید
و سلام من اینند چون ببصره رسیدم و اهل بصره در رکاب من بسوی خانه خود رفتم
و در هود جی زر نگار قرار داشتم چون بانکوشک همسایه رسید هود جی نگذشت
امر کردم تا کوشک را خراب کردند و بعد از فرزندان بقال با تحفه بدیدن من با تحی
امد چون نظر من بر او افتاد گفتم ایها الشیخ دیدی که از آن کاغذ پارها چه درختی سبز
شد و چه ثمره بار داد مرد بقال زبان باعتذار گشوده بجهل خود معترف گردید
حکایت رای رجل رجلا یبکی علی قبر فقال له من صاحب القبر فقال اخی او وجه خلی
بیان در حد بشی باشد که هر گاه سه نفر سوار مرکبی شوند اول ایشان ملعو نست

خطبه بخوانند گفتم در بن فن ... کرده ام در روز جمعه بمنبر رفته

فالی

رخصت

والاختصاص بالاول محل اشکال است قال بعض المحققین یجوز التخییر بین الواجب و الندب کالانظار والصدقة و لا یخفی ما فیه فان الانظار لیس بواجب بل الواجب احد الامرین والصدقة افضل من الفردین سؤال چند حمال از مصر فاجرة حملة النحاس فی یوم الفلانی فی الفقراء واجرة حمل الحدید فی المسجد مثلاً فاستأجر واحد منهما وهو حمل الجمیع فالاجرة تصرف فیهما واعطاه المستاجر اجرة الواحد — مکرر انکه اول از عقب اخذ شود

فغانی وقت گلم تمام باه و فغان گذشت چون بگذرد خزان که بهار دم چنان گذشت ولـه چه عهد الازاری عشاق که بستی یک عهد نبستی که همان دم نشکستی فائده بدانکه از علوم معتبرهٔ هندیان و جوکیان علم وهم است که از آن علم انفاس نیز گویند در میان علماء اسلام و ایرانیان متداول نیست و صاحب نفایس الفنون در آن کتاب اشارهٔ مجملی بیان کرده و یکی از علمای اسلام که بعنوان سیاحت بهند رفته شمهٔ از آن را فرا گرفته و اهل هند از جوکیان را اعتناء تمام باین علم است بنای بعضی احکام بر آنها می نهند و یکی از برهمنان کتابی کتاب مختصری در بیان تعلم ساخته و پرداخته و بعضی از آنها را بفارسی نقل نموده اند چون اطلاع بر آن فواید بسیار است مختصری از آن را در اینجا نقل میکنیم — علم را

بدانکه چون بعضی چنین میگویند که شهری است در اقصای هند که آن را کامرو خوانند و در آن شهر ساحران و همینها باشند و ایشان را بزبان هند جوکی خوانند و در آن مسکن زنی جادو است که آن را کامات دیو و بعضی کام دیو خوانند و مردم اهل آن نیز را علم سحر و وهم آموزند و گویند ساحران و همینها همهٔ هند او را می بینند و خدمت میکنند پس از استادان شهر شصت و چهار تن گرد آمدند که ایشان

ساحران جهانند و همهٔ جهان بگیرند و خود را بصورت دیگر بگردانند و چنان دانند
که ایشان در هوا پرند همچنانکه روحانیان و ایشان این کتاب را وضع کرده‌اند
بزبان هندی و جملهٔ علم وهم و تاثیرات دل و علم دم و سحرهای روحانی که بوهم تعلق
دارد در این کتاب یاد کرده‌اند و این کتاب را کامرو بچاسنکا یا بیجن سنکا نام کرده‌اند
و در میان ایشان کتابی شریفتر از آن نیست و هرکه اینکتاب یاد گیرد او را بزرگ
دارند و بغایت عالم شمرند و او را خدمت کنند پس از زبان هندی بپارسی
کرده‌اند و در پنج نسبت برده و ملخص این کتاب اینست بدان اسعدك الله که هرگاه دم
از سوراخ بینی راست بر آید چنین گویند که این دم از آفتاب می‌آید و هرگاه دم از سوراخ
بینی چپ بر آید گویند این دم از ماه می‌آید و این دو سوراخ بینی با آفتاب و ماه منسوبست
وقت باشد که دم از راست رود و وقت باشد که دم از چپ رود و وقت باشد که از
هر دو بیرون آید برابر و وقت باشد که دم بیرون نیاید و این بحرها باید نگاه داشت
تا دم در توان یافت و معلوم کرد و باید که پیوسته دم خود را می‌نگرد که از کدام
جانب می‌آید و از هر سوراخی چند دم میرود و باید دانست که این دم بر ساعات شبانه
روزی میرود چنانکه هر دو ساعت از سوئی میرود چنانکه هر ساعت نهصد دم می‌آید
شبانه روزی بیست و یک هزار و ششصد دم بر آید و باشد که زیاده باشد و
باشد که کمتر و نیز گویند که دم پنج است چهار خاکی و بادی و آبی و آتشی و یکی دم
آسمانی زیاده می‌آید اول دم خاکی است و این دم سوی زمین رود تا ده و از ده انگشت
بر نرود و رنگش زرد است و دوم دم آبی است و آن نیز سوی زمین رود تا دو انگشت
برود سیم دم هوائی است و آن برابر رود و رنگش سپید است چهارم آتشی است

سوی بالا رود تا چهار انگشت برسد و کژ رود و رنگش سبز است پنجم دم آسمانی است
و او بسوی درون رود و رنگش بسپیدی میل دارد و هر یکی را جداگانه حکمی است
که بجایگاه خود گفته اند و آنچه از دست راست است بر تعلق بر راست دارد و هرچه
از جانب چپ باشد و برابر روی آن تعلق بچپ باشد دارد و چون معرفت دم معلوم
گشت بعد از آن بگوییم که هر شغلی را کدام وقت دم نکو باشد و کدام بد بود و آن بر
پنج فصل ترتیب داده اند فصل اول در عزیمت کارها فصل دوم در آنچه
کسی سؤال کند فصل سیم در ضمیر گفتن فصل چهارم در شناختن مرض فصل پنجم
در معرفت دم فصل اول در عزیمت کارها اگر عزم سفر داری بنگر اگر از جانب چپ آید
در حال روان شو هیچ توقف مکن که خبر خوب یابی و پای چپ را پیش باید نهاد که نیکو
باشد اگر پیش پادشاهی یا نزدیک بزرگی خواهی شد نام آن بزرگ شمار کن اگر حرف نام
طاق آید از بینی راست باید و اگر بخدمت بزرگی و برای حاجت یا مصلحتی دم از جانب
راست باید و اگر دم از جانب چپ باشد هیچ نباید گفت و اگر در مصاف بر آمده باشد
و با دو کس خصومت خواهند کرد اگر دم راست آید هیچ توقف نباید کرد و پیش از آنکه
خصم بر او حمله کند حمله باید کرد بهمه حال آن شکسته شود و اگر دم چپ می آید توقف
باید کرد و پیش از آنکه خصم بر او حمله باید کرد بهمه حال آن شکسته شود و اگر دم چپ
آید توقف باید کرد تا خصم حمله کند تا بر او غالب گردد و اگر اسب و ستر و برده خواهد
خرید دم از جانب راست باید اگر چپ باشد زیان کند و اگر تشریف و جامه خواهد
پوشید و زرینه خواهد بست دم چپ باید داغ کردن ستور و نعل بستن و ناخن
چیدن و رفتن پیش پادشاهان و معالجه کردن و گم شده طلب کردن و زرینه

ساختن

ساختن وحجامت وکشاد رکها دم راست باید در عقد عروسی دم چپ باید اکر
صحبت خواهد دم راست باید اکر عمارت زمین و باغ خواهد دم چپ باید واکر بروی
وامیر خواهد رود دم راست باید اکر بازرکانی خواهد دم چپ خواهد باید اکر اکر کسی
مهتر رسد از خصم یا از سلطان یا از ظالم دم راست باید برابر رفت نزدیک او رود
وهیچ نتواند کرد بامداد از جامهٔ خواب برخیزد واکر دم راست رود پای راست نخستین
بر زمین باید نهاد والله اعلم اکر کار و شغلی خواهد کرد اکر روز شنبه یا سه شنبه
بود یا ادینه بدم راست باید کرد واکر یکشنبه و دو شنبه و پنجشنبه باشد بدم دو سو
بینی باید تا ان کار براید واکر دم شوریده باشد هیچ کار بنا باید کرد اکر کسی دعوی کند
با پیش بزرکی رود از جانب سوی او باید کرد که هیچ دم نرود واکر هر دو دم یکشبانه
روز برود بوانکی او رود واکر بداند که کدام می رود یکشبانه روز فرزند قوی
حال باید واکر چپ و نوبت رود یعنی چهار ساعت در عقب یکدیکر رود امده
باشد و اکر چهار نوبت رود شادی و تشریف باید و اکر هفت نوبت رود شادی
باید واکر یکشبانه روز میان خویشان خود مهمتم شود اکر دم راست و نوبت رود
رنج دوستی باشد واکر چهار نوبت رود دشمنی پیدا شود واو را بهانه رسد و
اکر هفت نوبت رود مادر زن او را رنجی رسد اکر شبانه روز کرد رود اجلش نزدیک
امده باشد و اکر بجانب شمال و مشرق خواهد رفت دم راست باید و اکر بجانب جنوب
و مغرب خواهد رفت دم چپ باید تا مرادها حاصل شود ان شاء الله تعالی فصل در بیان
در سؤال باید وکوید که بجنات میرم یا بسفر میروم اکر دم چپ باشد کوید روانه شود
که نیکو است اکر حصاری پیچیده باشد وکویند که بکیرم یا نه اکر چپ رود که فتح

هر بدم باشد و اکر چهار شنبه باشد چپ باید کرد … روز نوبت رود شود واکر هر نوبت …

اکرکسی

شود واکر دم راست بود فتح نباشد اکر خصمی بحصاری کریخته بجنك بیرون زود
باید اکر دم راست اید بیرون روند وجنك کنند ودشمن زده شود واکر دم چپ
رود بکو بیرون نباید رفت واکر بکوید بکاری با مهمی بیرون بایند باید اکر از انجانب
امد که دم از ان کمتر میرود بکو بنباید اکر پرسد که برده کریخته است یا کالائی دزدیده
برده است باز یابیم باید اکر سائل از انجا امد که دم از ان برابر میرود باز یابد واکر از
انجانب امد که کمتر میرود باز نباید اکر پرسد که بیمار یا مجروح بهتر شود باید اکر سائل
از انجا امد که کمتر میرود باز بر انجانب نشست که برابر رود بهتر شود و مقصود یابد
اکر پرسد که غایبی رفته است زنده است یا مرده اکر سائل از انجانب امد که دم برابر
میرود غایب زنده است بسلامت واکر از انجانب امد که دم کمتر میرود وبر انجانب نشسته
با ایستاده که دم برابر میرود هم زنده است واکر از انجانب امد که دم پرتر میرود و باز
بر انجانب نشست که کمتر رود مرده باشد اکر پرسند که کسی را زهر دادند و یا دکر بلا
از انجانب امد که دم پرتری رود هر نام پیش کوید غالب اید واکر از انجانب کم
کمتر رود انکه باز پس کوید غالب اید تفصیل در ضمیر کفتن کفته شد که دم پنج است
وشرح هر یک داده شد اکنون بدانکه چون دم خاکی ابی دلیل کند بر نعمت و فراخی
شادی و ارزانی نرخ وچون دم اتشی رود یا بادی دلیل بود بر دلتنکی و بیماری ورنج
وغم واکر دم اسماق رود دلیل بود بر فرو بستکی کارها و هیچ مقصود حاصل نشود
واکر پیش تو اید وکوید که چیزی اندیشیده ام بکو دم خود را بنکر اکر از خاکی رود
بکو چیزی اندیشیده از درخت و نبات و کیاه و انچه از زمین روید واکر بادی یا ابی
رود بکو از حیوان دندی و پرنده چیزی اندیشه کرده اکر دم اتشی رود بکو از معدن

اندیشه

اندیشه کرده چون زر و نقره و مس و سرب آنچه بدان ماند و اگر دم آسمانی رود بگو
هیچ نا اندیشیده اگر کسی پرسد که کاری خواهم کرد یا حاجتی خواهم خواست حرف نام او بگیرد
اگر طاق آید و دم آفتابی رود بگو که کاری که خواهی کرد بر آید و اگر جفت آید و دم ماه رود بگو که
این کار بر نیاید اگر پرسد بیمار بمیرد یا نه اگر حرف نام بیمار طاق آید و دم آفتاب رود نمیرد
و اگر نام بیمار جفت و دم ماه رود و سائل در جانب ماه آید فصل در نوع پیدا کردن و شناختن
مرگ بدانکه علامت مرگ چهار نوع است و از اینها بتوان دانست و تجربه کرده اند و شناخته
اند و همه علمای هند متقدمین و متاخرین بر این متفقند نوع اول اگر دم یکشبانه
روز از آفتاب و از ماه هیچ نرود علامت بد بود و اگر پنج شبانه روز رود از زندگانی
او دو سال مانده است و اگر پانزده شبانه روز پیوسته رود از زندگانی یکسال مانده
است و اگر بیست شبانه روز رود از زندگانی او شش ماه مانده است و اگر بیست
و پنج شبانه روز رود پیوسته از زندگانی او سه ماه مانده است و اگر بیست و
شش شبانه روز رود ... و اگر بیست و هفت شبانه روز رود یکماه مانده است و
اگر بیست و هشت شبانه روز رود پانزده روز مانده است و اگر بیست و نه شبانه
روز رود ده روز مانده است و اگر سی شبانه روز رود از زندگانی او پنج روز
مانده است و اگر سی و یکشبانه روز رود از زندگانی او دو روز مانده است
و اگر سی و دو شبانه روز رود از زندگانی او یک روز مانده است و اگر سی و سه
شبانه روز رود از زندگانی او در یک روز او را خطر باشد و عمرش باخر رسد این حکم
دم است که از جانب آفتاب اگر از جانب ماه رود بیماری شاد بینند و عمر در آن
بینند نوع دویم اگر کسی خواهد تا بداند که عمر مانده است یا باخر رسیده برخیزد و

و بصحرا

و بصحرای روز بوقت انکه افتاب بر امده باشد و بلند شده باشد بر زمین هموار
روی سوی مغرب کند چنانکه سایه برابر او باشد و راست بایستد چنانچه هیچ نجنبد
نهاورد انکاه هر دو دست بر زانو نهد و چشم بر او کارد و هیچ در خاطر او سر بجا وردد با هستگی
چنانکه در او هیچ تفاوت نکند و نظر خود بر بالا برد و سایه خود ببیند در میان
هوا بقامت بزرک و سپید نماید اکر سایه تمام اندام نماید که در او هیچ نقصانی
نیست دلیل است که سالها بسیار بزید و عمر دراز یابد در راحت و اکر سایه بی سر
ببیند در یکسال بمیرد و اکر سایه بی دست ببیند در دو سال بمیرد نوع سیم اکر
کسی را بول و غایط هر دو برابر بی مراد او بیرون اید دران هفته بمیرد والله اعلم نوع
چهارم هر که در ایینه نکرد و سر و روی خود ببیند دیکر اندامها نبیند بعد از یازده
روز بمیرد والله اعلم پس کاملی کوید اکر ترا ازین علامات بد پدید امده باشد و وهم
خطر باشد و بیم خواهی که این دفع شود اکنون چاره ان کنم و شرح ان کویم بدانکه چاره
ان انستکه ماه در میان سر مجاند نشیند و چنان وهم کند که ماه سپید روشن
در میان سر پدید میکردد و وهم درست واند یشه صافی انکه سکینه که یاد کردیم که جایکاه
نافست او را وهم بکشی و ببالا بری و با نماید بر سا چنانکه با ماه بهم شود انکاه وهم
کن که از ان اب حیات می بارد چنانکه از موی تن در حال صحت از ان اب منی
بیرون میریزد این وهم شب و روز باید پیوسته کرد تا انکاه که ان علامتها که پدید
امده باشد زایل شود و ناپیدا شود و پیش پدید نشود انکاه بدان که ضرر و بیم
عظیم دفع شود و هیچ بیمی نمانده است این بیست شرح علامتهای مرک بر اینجا نوع
که کفته شد و شرح دفع وی این بیست که کفته اند فصل پنجم در معرفت دم اکنون

علم دم را بگوییم که از بعضی چون نماید منجم بینی راست و آنچه آن آفتاب گویند منجم بینی علم
را ماه وقت باشد که دم از آفتاب رود و وقت باشد که از ماه رود و وقت با
که از هر دو برابر رود و وقت باشد که هر دو بسته شود و هیچ بیرون نرود و این علم
بزرگ است باید که پیوسته دم خود را نگه کنی تا معرفت آن بدانی اگر کسی پرسد از معنی
مهمی یا کاری اگر آنکس از سوی آفتاب بود دم از او بیرون رود و اگر از جانب ماه آمد
دم از آن بیرون رود کارش برآید و اگر کمتر رود بعکس این باشد و جمله علمها این است
آفتاب و ماه دوازده حرکت است شش حرکت در روز شش حرکت در شب هر حرکتی
دو ساعت چنانچه شبانروز بیست و چهار ساعت است هر دو دم آفتاب بود ساعت
و ساعات ماه همچنین شبانروزی دوازده حرکت است و این پنج چیز را سمع
بصر و شم و ذوق و لمس خوانند و بدین ماه و آفتاب بسته است بتقدیر خدای
عز و جل اگر پرسند از بهر کاری اگر از سوی ماه که دم از آن بیرون رود کار برآید و
اگر دم کمتر رود کار بر نیاید میان ماه و آفتاب اجتماع و استقبال است استقبال بر دست
راست و اجتماع بر دست چپ ما میباید که اجتماع و استقبال بدانی که جمله و همه
استادان این علم بگفتند و بدین طریق رفتند اگر پرسند که بنده بگریخت یا آن
یا بیم یا بنا از جهت مادر گریخت یا نه خورده یا کسی غایب است یا کسی زخم داده در بند
یا نه یا بیمار عافیت یابد یا نه اگر از آنجانب آمد که بیرون رود مقصود حاصل شود و اگر
از آنجا آمد که کمتر رود و هم بدانجا نشست کار بر نیاید اگر پرسند از هر جانب که
آمد دم تو در آن ساعت بیرون نرود کارش نیکو شود و دم در رفتن علامت
جان کندن است نگاه و مراد از دست رفتن و هر چه از جانب راست است پیش از آن

علم آمد

از راست

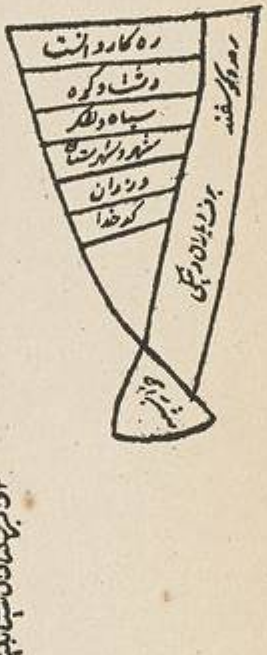

افتابست مرچهار جانب چپ و برابر و دیگر آن ماه است اگر پرسند که جنگ خواهیم
کرد یا مصاف خواهیم یا علم خواهیم افروخت یا باز رکاب خواهیم کرد یا کشاد روزی یا عروسی
خواهیم کرد اگر پرسند از ینجانب مدد که ازان دم پر زر و زکاة بر اید و بمقصود رسد
واگر کهر نباید **فائده** بدانکه علم اکتاف یعنی شانه از علوم معتبره است و در اینجا شمه
قلیلی ازان ذکر می شود بدانکه مراد شناختن شانهٔ گوسفند است و حکما گفته اند که
علم شانه با علم نجوم برابر است هر که خواهد که نیکی و بدی امر کند خدای و امینی داده و
امدن لشکر و امدن برف و باران و سرما و درمه گوسفندان و ستوران را بداند باید
که ماه در افزونی باشد نسبت با خوبست و بعضی بر انند که همه وقت شانهٔ گوسفند
خوبست و حکم میتوانکرد مجملاً انکه از شانهٔ چپ حکم کند راه کاروان فراخ است بر
سر شانه اگر لختی سیاه بود دلیل است بر سلامتی کاروان و اگر همانجا سفید باشد
دلیل نیامدن کاروان بود و اگر همانجا سرخ بود دلیل است که در کاروان جنگ
افتاده بشهر دشت و کوه اگر بجای دشت و کوه سیاهی ببیند دلیل است بر نیستی
علف و اگر سفیدی ببیند دلیل بی علفی و خشکی دشت سیاه و لشکر اگر بجای سیاه و لشکر
سیاهی بکنارها یعنی کرانها در امده بود و شانه در زیر افکند جنبش لشکر است در ان شهر
واگر همانجا باشد و مقدار دو انگشت پیش نباشد دلیل خلاصی است از لشکر و
اگر هم در جای سیاه سرخی باشد دلیل خونریختن بود در ان شهر و لشکر شهر و شهرستان
اگر در بجای شهر و شهرستان سرخی ببیند دلیل خونریختن است در ان شهر و لشکر و اگر
سفیدی باشد دلیل مرگ و تنگی باشد **فی مکاتیب** قطب نامه بیحیی در باب
اموال را عادت انست که مخمن خود حاصل کنند و خرج دیوان را ندانند اگر چه دانند که

احتمال تطرق آفات در مال واحتمال خطا در تخمین بر بیش و کم هست اما بنا بر ظاهر حال
نهند و بحال آن بر دارند بر همین قیاس باید مردمان تخمین عمر خود کنند و صرف
اوقات خود را بر آن اندازه نهند و ما تخمین عدل که هیچ مبالغه در آن نباشد نهیم و
گوئیم که در حدیث است که اکثر اعمار امتی ما بین الستین الی السبعین و تجربه نیز بر این
گواهی داده پس اگر هر کس بر تقدیر آنکه عمرش بغایت برسد شصت و پنجسال عمر برسد
گوئیم ای آنکس که تا چهل و پنجسال عمر است بیست و پنجسال از عمر مانده است اندیشه
کن که بنای نیست تا دیده برهم زده گذشته واگر صدق این خواهی معلوم کنی
واقعهای واتفاق وقایع خود که بیست یا بیست و پنج سال پیش از این واقع شده یاد
کن که گویا دیروز یا پریروز بوده و چون ترا از عمر همین مانده ترا یک کار باید کرد
و یک کار نباید کرد اما آنچه باید کرد شتاب در تحصیل زاد معاد که هر چند ایام خروج
نزدیکتر شود جد در تهیه و استعداد زاد آن باید کرد که وقت تنگ می شود و کار
فراوان مردم می کرد و یک یک می باید در پیش برداشت که چون نفیر رحیل زنند
امان نیست واما آنچه باید نکرد اندیشه دنیا در امر معاش بیداشت که برای آنکه
بیست و پنجسال زمان دنیا نیست تا دیده سر هده و حاجت نیاید که تعنتی ندارد
و همین قدر کار دنیا مان افتاده برای این مدت کافی است و حاجت بسعی دیگر نیست
و نیز بفقر و سختی باید بسر برد با این هم می توان بود چه زمانی اندک است و اگر اندیشه
برای تن و فرزندانست معلوم است که او را اندیشه خود و فارغ کردن برای کسب زاد
معاد دنیا بهتر است تا اندیشه فرزندان برای آنکه فرزندان هر یک بخش خود هستند
چه حاجت است که اینکس خود را فدای ایشان کند خدای عزوجل هر کس را چنان آفرید

که بحس خود هست با وجود انکه علاقه فرزندی امر هست اعتباری در زمان عزت
ادمی را پروای اعتباران هست چون کار بر او تنگ شد کجا پروای او بماند در دنیا
که ادمی را بیجان رسد عنقریب علاقه را بنفس خود که علاقه حقیقی است باقی نماند بود
یوم یفر المرء من اخیه وامه وابیه وصاحبته وبنیه وفصیلته التی تؤویه ومن فی الارض
جمیعا ثم ینجیه وچون چنین کند بالضروره ایثار خود بر ایشان کند مردمان دنیا
خود را فدای فرزندان می کنند با اخرة اهون وادنی از دنیا است نزد ند مگر بنا
موعظه و باخرت نه روای انکس که تا پنجاه سال است تورا پانزده سال مانده نکوئی
پانزده سال مدتی است تا هوس ده کن شنیده انکس را که بیست و پنجسال مانده بود
حال ان بود که شنیدی تا بتو چه رسد بیدار شو بحال خود افت دل از همه چیز و همه کس
بر کن و روی بخدا کن و بعبادت و مشغول شو تا کلبه خود را از اب بیرون بری تا
فکر یکی تنهائی خود باید کرد فکر دیگران را بخود شان واگذار مثل بنی ادم مثل کشتی
شکسته کانست که غرق در باشد اهم هر کس دست و پای زند که خود را بساحل اندازد
و کسو خود را بکسی نباید داشت که از کار خود باز می ماند و ان دیگر نیز بهمین مشغول
و مطمئن می شود و هر دو غرق می شوند مگر ملاح شیر مردی که شناوری خود را
و چند کس بیرون تواند اورد و ان رجال حقند که در این دریا دستگیری بان مانده گان
خلق و ان هم مدد دینی باشد نه از راه فکر دنیوی وای انکس که تا شصت سال عمر است
تا پنجسال مانده است پنج سال بچه حساب است ساعت بساعت قرع نعلین مرا
کوش در دراند بشکفن و کار خود کن اندیشه ملک و مال بگذار که کار تند باد شده
و دل حاضر دار اگر چه ذکر مرگ تلخ است اما چه کنم که این تلخ واقع است و تغافل و تجاهل

از سرایان
نمی شود ایکه پنجاه دفتر در خوانی مکر این پنج روزه در بابی اکر حزم داری که فردا
خواهی مرادم ونچه خواهی کرد امروز همان کار کن که شاید فردا باشد فی کتاب ریاض ابن فرداها
الصالحين ان شخصا من الاخيار استودعه بعض الملوك جوهرة نفيسة فوضعها الامير
في موضع من بيته فظفر بها ابن له صغير فضربها بالحجر فانكسرت اربع قطع فدخل على الامير
من الغم والخوف ما لا يطيق فعزم على الهرب فلقيه شخص فقال له ان صحبتنا فاذكر
قصتك فعلمه هذه الابيات الابيتة وكم لله من لطف خفي يدق خفاه عن فهم الذكي
اتيان
وكم يسر اتى من بعد عسر وفرج كربة القلب الشجي وكم امر تساء به صباحا فتأتيك
المسرة في العشي اذا ضاقت بك الاحوال يوما فثق بالواحد الفرد العلي فقال له كررها
فالفرج يأتيك من الله ففعل ما امره فبينما كذلك اذا برسول الملك قد جاء به فقال
ان سرية الملك حدث بها وجع وقال الاطباء تكسر جوهرة اربع قطع لا بد منه لا ينقص
فقال السمع والطاعة وحصل له من الفرج ما لا يوصف فخلص من الغم حكاية كان
مع ابنه لاعرابي ولد اسمه حمزة فبينما هو يمشي اذ برجل ينادي شابا يا عبد الله فلم يجبه الشاب
فقال له الا تسمع فقال يا عم كلنا عبد الله فاي عبد الله تعني فالتفت الاعرابي الى ابنه
الا تنظر الى بلاغة هذا الشاب فاذا في يوم برجل ينادي شابا يا حمزة فقال له ابن الاعرابي
اخمله خزل يا عم كلنا حمير الله فاي حمزة تعني فقال له ابوه اسكت يا من اخمل الله ذكر ابيه حكاية
حكي عن المنصور الدوانقي انه اراد قتل عمه عبد الله وكان لا يمكنه اظهار ذلك عنده ثم
بلغه عن ابن عمه الاخر عيسى وكان واليا بالكوفة ما افسد عقيدته فيه فمال الى ذلك
فطال فكره وكتمه عن جميع حاشيته فاستحضر عيسى واكرمه غاية الاكرام فاخلى به يوما
وقال له يا ابن عم انت مني وموضع سري واني مطلع على امر فهل انت في موضع ثقتي

بل

بك فقال عيسى انا عبدك ونفسي طوع امرك ونهيك فقال ان عمي وعمك عبد الله قد فسد
بطانته وفي قتله صلاح ملكنا فخذه اليك واقتله سرا ثم سلمه اليه عزم المنصور على الحج
مضمرا ان عيسى اذا قتل عبد الله الزمه القصاص وسلمه الى اخوة عبد الله ليقتلوه فيستريح
منهما قال عيسى فلما اخذت عمي فكرت في قتله ورايت ان اشاور يونس بن فروة وكان
حسن الراي فقلت له القصة فقال احفظ نفسك بحفظ عمك وعم الامير فاني ارى ان صورته
تدخله مكانا في بيتك وتكتم امره من كل احد وتتولى بنفسك طعامه وشرابه
وتجعل دونه مغاليق وابوابا وتظهر للمنصور انك قتلته امرك باحضاره على روس الاشهاد
فان عزمت بقتله انكر امره لك اخذك بقتله فقبلت مشورته وعملت بها واظهرت
للمنصور اني قتلته ثم حج المنصور فلما قدم من حجه واستقر في نفسه اني قتلت عمه دس
الى اعمامه اخوة عبد الله وحثهم على ان يسالوه عن عبد الله فلما علموا بذلك جاوا
الى المنصور بمحضر من الناس فسالوه عن عبد الله فقال المنصور يا عيسى قد دفعت اليك
عبد الله ليكون في منزلك حتى ارجع من الحج فاتنا به الساعة فقال عيسى امرتني بقتله
فقتلته قال كذبت ما اردت ذلك ثم اظهر الغضب فقال لعمومته قد اقر عيسى بقتل
اخيكم مدعيا اني امرته بقتله وكذب فقالوا ادفعه الينا لنقتله فقال شانكم قال عيسى
فاخذوني الى الرحبة واجتمع الناس علي فقام واحد من عمومتي وسل سيفه ليضربني
فقلت يا عم لا تعجل وردوني الى الامير فردوه اليه فقلت ايها الامير انما اردت قتلي بقتله
وقد عصمني الله منك وهذا عمك باق وان امرتني بدفعه اليهم دفعته فاطرق المنصور
وعلم ان ربيع فكره صادفت عصا ثم رفع راسه وقال ايتنا به فمضى عيسى واحضر عبد الله
فلما راه المنصور قال لعمومته اتركوه عندي وانصرفوا حتى ارى فيه رايا وسلم عيسى بركة

[illegible]

الاستشار **حکایة** شخصی نقل میکند که من مبلغ پنجهزار تومان عراقی بخزانه شاه
سلیمان صفوی قرض دار شدم وحجت معتبر بوعد معینی بمشرف خزانه سپردم وبعد
از مدتی بهر نوع بود وجه را سرانجام نموده وبمشرف داده چون حجت حاضر نبود قبض
از وگرفتم اندکی بر نیامد که آن مشرف بمرد وبدیگری مشرف شد بعد از چند روز حجت
مرا بیرون آورده بعرض سلطان رسانیده وجه را طلبیدند ومن گفتم وجه را دادم
وقبض مشرف را دارم گفتند بیاور قبض را یا وجه را اداکن من بخانه رفتم هرچند قبض
را جستم نیافتم تمام خانه واسباب را زیر وزبر کردم واثری از آن ظاهر نشد ودر عرض
تمام یکهفته نیز مهلت طلبیده خانه همسایگان وهرجا احتمال میدادم شدم وتفتیش کردم
اثری نیافتم در هفته سیم محصلین غلاظ وشداد تعیین نموده که بانواع تعذیب وشکنجه
تا یکهفته وصول شود والا امر بقتل رسانند وبهیچ وجه مرا اداء آن وجه ممکن نبود
در آخر هفته محصلین مرا برداشته بصوب چارسوق روانه که در آنجا مشغول تعذیب
من شده یا وجه وصول شود یا هلاک شوم ومن در عرض راه متوسل بحضرت اله و
پنج آل عبا گردیدم ومیرفتم وچون معتاد بمعجون افیون بودم وبجهة میسر نشدن در
آن روز بیحال شده بودم بدکان عطاری رسیده قدری معجون افیون خواستم قلیلی
بکاغذ پاره های دکان عطاری خود پیچیده بمن داد محصلین مرا برداشته روانه شدیم
در عرض راه معجون را خوردم وکاغذ را افکندم بجهة اثر معجون که در کاغذ بود بجامه
من چسبیده دوسه دفعه جامه را حرکت دادم نیفتاد عاقبت کاغذ را از جامه جدا کردم
خواستم بیفکنم دیدم مهری بر آن زده بودند نیک ملاحظه کردم برات مشرف سابق
خزانه بود که بمن داده بود از شادی از پا در آمده ودر آنجا شکر معبود را کرده برات را

[illegible]

بخزانه

بجزانند رسانيده مستخلص شدم **حكاية** حكى ان تاجرا دخل حمص فسمع مؤذنا في
مسجد يقول اشهد ان لا اله الا الله واهل حمص يشهدون ان محمدا رسول الله صلعم فغضب
من ذلك ثم ذهب الى امام المسجد ليسأله فراه قد قام الصلوة وهو يصلي على رجل واحدة
ورجله الاخرى ملوثة بالعذرة ورفعها الى عقبه فقال سبحان الله امضي الى القاضي
فاخبره فاذا هو يعقب جنازة يمشون بها ليدفنوه ومن في الجنازة يصيح يقول يا للمسلمين
انا حي فكيف تدفنوني والقاضي يقول لا تقبلوا قوله وادفنوه وتعجب من ذلك فقلت
لامضين الى المحتسب فقيل هو بالمسجد الجامع يبيع الخمر فاذا هو بفناء المسجد وبين يديه
دنان خمر يبيعها وفي حجره مصحف وهو يحلف للناس ان الخمر خالصة ليس فيها ماء والناس
قد اجتمعوا عليه ويشترون الخمر فزاد تعجبي وقلت اذهب الى شيخ الاسلام فذهبت اليه
ففتحت باب بيته فاذا هو نائم على وجهه وعلى ظهره غلام يفعل به فتحيرت وقلت الى من
اشكو هذه الامور فقالوا فيها قاض منذ بن فذهبت اليه فاذا هو قاعد في صدر
مجلسه متكئا وحوله عدول قاعدون وبين ايديهم امراة نائمة على ظهرها وبين رجليها
رجل يفعل بها والقاضي يدقق النظر الى ذكره وفرجها وكذلك العدول وهذا
يقول دخل وذاك لم يدخل فزاد تحيري فقلت اذهب الى صاحب الشرطة فاذا هو جالس
مع جماعة وعنده رجل مر يقطع ذكره وهو يصيح ما ذنبي لم تقطعون ذكري وصاحب
الشرطة يقول هؤلاء فجعلت اقول الى الوالي لاخبره بهذه الامور فرايت عنده رجلا قد تقلع
احدى عينيه وهو يستغيث يقول باي ذنب تقلع عيني وهو يقول اسكت لا ذنب
لك فقلت قلب الله لحمص واهلك اهلها فسمع الوالي فقال لم تقول ذلك يا لكع
فاخبرته بجميع ما شاهدته فقال ايها الجاهل باحكام الشريعة واداب السياسة اسمع

منها اما هذا الرجل فهو رجل نقال يكفيه عين واحدة وقد جنى خياط جناية يستحق
قلع احد عينيه ولكنه يلزم له العينان فرأيناه ان قلع احدى عيني هذا النعال وامرنا به
فهل ترى في ذلك ظلما يا جاهل قلت لا دام الله عدلك واما صاحب الشرطة فكانت
دار مشتركة بين امرأتين باعت احديهما نصيبها لذلك الرجل وشكت المرأة عن اجتماعهما
في دار واحدة وعدم امنها من بضعها عليه وكان زوجها غايبا فرأيناه ان نقطع ذكره
ليسلم داره وامنت المرأة فهل في ذلك ظلم قلت لا اصلح الله الامير وكثر امثاله و
اما القاضي الاخير فشكت اليه زوجة رجل عنين زوجها وانكره الزوج وقال قد
دخلت بها وكان القاضي مثبتا محققا فاراد ان يكشف الحال عنده وعند العدول
فامر بالمواقعة بحضورهم فهل فعل منكر قلت معاذ الله اطال الله بقاك وبقاءه
واما شيخ الاسلام فان هذا الغلام مات ابوه وخلف مالا كثيرا وهو طفل فحفظ
الشيخ ماله وجاء الان وادعى بلوغه فاراد ان يكشف امره فهل في ذلك معصية قلت
لا واما المحتسب فان هذا المجامع ليس له وقف الا كرم وعنب فيجعله خمرا ويصرف في
مصالح المسجد واما القاضي فكان هذا الرجل الذي في الجنازة في سفر وشهد شهود
عدول بموته فقسم القاضي تركته وزوج زوجته وهو الان جاء هذا الرجل الذي هو
زوج المرأة وصاحب المال ويدعي حيوته وهل يقبل قول رجل واحد لا يعرف عند الناس
ابقا الامير مع شهادة العدول بخلافه فهل يجوز بقاء من ثبت موته بلا دفن قلت لا واما الامام
فاجتمع الناس للصلوة وهو خرج مسرعا فتلوث رجله بالعذرة وضاق الوقت
فاخرجها من الصلوة واعتمد على رجله الاخرى واما المؤذن مؤذننا مرض فاستاجرنا
يهوديا يؤذن فيقول ما سمعت حكاية كان رجل ابن نحوي متصنع في الكلام فمرض

ابوه مرضا

ابو مرضا شديدا فاجتمع عنده اولاده وقرابته فقالوا ندعو لك بنك لعله يلقنه فقال لا
انه يقتلني بكلامه فقال توصلوا ان لا يتكلم فدعوه فدخل فقال يا ابه قل لا اله الا الله
تدخل الجنة فانها كلمة لا بد منها عند حضور الموت ولم يكن ابطا في عنك الا اجل ان
فلانا دعاني للدعوة فاهريس واعدس واسبيدج وسكبيج وامرق وطبيج وافرخ ودجج و
ابصل وامضر وفوزج والموزج واسكبيب فصاح والده وقال غصتني

حكاية

قيل قد كان لبهلول يجمع ما يحصل له في موضع خرابة الى
ان جمع فيها قريبا من ثلثمائة درهم وجاء يوما بعشرة دراهم كانت معه الى الخرابة فدفنها
وضمها الى ما كان فرآه رجل كان له دكان في سوق قريب من الخرابة فلما خرج بهلول
ذهب الرجل واخذ الدراهم فلما عاد اليها بهلول غدا فلم يجد الدراهم وكان قد رأى
الرجل يوم دفنها انه ممن باب الخرابة فعلم انه اخذها فجاء الى دكانه وجلس فقال يا اخي اني
لي دراهم مدفونة في مواضع كثيرة متفرقة واريد ان اجمعها في موضع واحد دفنت فيها
هذه عشرة دراهم مع ثلثمائة فانها حرز من كل موضع فاحسب كم تبلغ جملتها فان هاهنا
ثمانمائة درهم في موضع كذا وسبعمائة في موضع كذا حتى طرح ثلث الاف درهم فقام
بهلول ومر من بين يديه فقال الرجل في نفسه الصواب ان ارد الثلثمائة والعشرة الى
موضعها حتى يجمع اليها هذه الجملة ثم اخذ كلها فردها ثم جاء بهلول ووجد الخرابة و
اخذ الدراهم وخرب مكانها وغطاه بالتراب ومر وكان الرجل مترصدا لبهلول وقت
دخوله وخروجه فلما خرج مر الى العجلة فكشف عن الموضع بيده فتلوث يده بالعذرة
ولم يجد شيئا فعرف الحيلة بهلول عليه ثم ان بهلول عاد اليه بعد يوم او يومين و
جلس في دكانه عنده وقال يا سيدي احسب علي خمسون درهما وثمانون درهما فحسب

الايام [illegible]

الرجل فقال فمائة درهم فحسب قال شم يدك اى ما تجد تنتن عنها فوثب الرجل ليضربه
فعدا ومر **حكاية** كان يعقوب اشترى جارية قبل يوسف وكان لها ولد يسمى بشيرا
فدخل عليها يوما وراى ابنها جالسا على حجرها واجلست يوسف على الارض فغضب لذلك
فباع ولدها فوقع ذلك الولد فى مصر ثم جرى ما جرى الى ان وقع يوسف فى مصر وال
امره الى ان صار ملك مصر فجاء اخوته فلما عرفوه قال اذهبوا بقميصى الاتى وكان البشير
من خواص جنده ولا يعرف احدهما الآخر فقال بشير انا اذهب بالقميص فدفع اليه
ارتحل الى ارض يعقوب وكانت تخرج من البلد واتخذت عريشة تعبد الله وتبكى شوقا
الى ابنها كما كان يفعل يعقوب ليوسف وكان عريشة مقصد ما نحو المصر عن عريشة وما
اليها الطلب الماء واستخبر منها خبرها فقالت كان لى ابن كذا وكذا قال ما كان اسمه قال
بشير قال يا اماه انا البشير واعتقها ولم يعقوب فرحة عينه بيوسف حتى رات ام البشير
بشيرا **قال** الجاحظ الفت كتابا فى نوادر المعلمين وحمقهم ثم ندمت وعزمت على تقطيع الكتاب
فدخلت يوما مدينة فوجدت فيها معلما فى هيئة حسنة فسلمت عليه فرد على احسن
رد فجلست عنده وباحثته فى انواع العلوم فوجدته كاملا فقوى عزمى على تقطيع
ذلك الكتاب فكنت اختلف اليه فجئت يوما لزيارته فوجدت باب المكتب مغلقا
فسالت عنه فقيل مات له ميت فهو جالس فى عزائه فقلت اعزيه فجئت الى بيته فطرقت
الباب فخرجت جارية وسالت عنى ثم استاذنت لى فدخلت عليه فاذا هو جالس حزينا
كئيبا فقلت احسن الله عزاك واعظم الله اجرك فحرمت لك الدموع من عينيه وتاوه فقلت من
ذا الذى منك توفى فهل كان ولدك قال لا قلت والدك قال لا قلت اخوك قال لا
بل هو حبيبتى قلت سبحان الله النسا كثيرة تجد غيرها فقال لا يوجد مثلها قلت كيف

ليعقوب فى البشير عينى

كانت معك قال ما كنت رايتها بعد ولا اعرف منزلها ولا نسبها فقلت كيف ذلك قال
اعلم اني كنت جالسا في باب داري اذ رايت رجلا يقول يا ام عمرو جزاك الله مكرمة ردي
على فؤادي اينما كانا فقلت في نفسي لو كان في الدنيا احسن من ام عمرو ما قيل فيها ذلك
فعشقتها غاية العشق فلما كان بعد ايام مر على ذلك الرجل وهو يغني ويقول لقد ذهب
الحمار بام عمرو فلا رجعت ولا رجع الحمار فقلت انها ماتت فحزنت عليه وجلست في العزاء
قلت قد كنت عزمت على تقطيع كتابي فالان قويت عزيمتي على ابقائه واجعلك في اول
الكتاب **فائدة** قال ابو نواس اصعب حالة مرت علي اني في ايام شبابي خطب لي والدي بنتا
من الاشراف في بغداد وكنا نحن في الكوفة وكنا في حالة عسرة وكانت قرابة البنت واهلها
يطلبون لقائي وكنت ايضا اطلب لقائهم ولكني كنت ابطا عن ذلك لخلقان ثيابي
وعدم تيسر تبديلها وابتذالها ونخشى ان ندفيتهم لجهة الثياب هتك لعرضنا
وموروث لندامتهم وكنت انتظر الفرج فاذا حصل المراد القوم انفاذ شخص الى الخليفة
والظهار خدمتهم وخلوصهم فقال لي الان زمان دولتك لي بغداد تروح اليها وتدخل
الى الخليفة ويخلع عليك لا محالة فاذا لقيت الخليفة تنزل بيت المخطوبة واهلها حتى يرونك الخليفة
بهذا الزي ويحصل لك لنا عندها وعندهم منزلة رفيعة فرحلت الى بغداد ودخلتها على
اخر النهار لئلا يطلع اهل المخطوبة على ورودي حتى البس خلعة الخليفة فدخلت دار الامارة
وعرضت حالي على الخليفة فطلبني وعرضت عليه حال الكوفة وانقذت ما عندي من الكتاب
فسره ذلك واستحسن وامر لي بخلعة جيدة فاخرة فلبستها وامرني بالتعشي في دار الامارة
فبقيت وتعشيت وانصرفت اخر الليل واخذت دابتي ودليلا وقصدت دار المخطوبة
فلما وصلت اليها كانت القوم نائمين والابواب مغلقة فقرعت الباب فجائت جارية

فقالت من هو قلت انا فلان بن فلان فرجعت ثم جاءت وفتحت باب الدار ثم فتحت
باب بيت مفروش باحسن الفروش وقالت بت فيه الى الصبح فان القوم نوام وما
انبههم قلت احسنت فدخلت البيت وفيها مخدة وملحفة حسنة فنمت فيها فاذا ذهب
اكثر الليل حركني بطني اشد حركة لكثرة ما اكلت في دار الخليفة وما ادري اين المستراح
فصرت ادور في البيت والليل مظلم فاذا انا بفناء صغير عند البيت وفيه مهد عنده
ظئر فقامت الظئر لحاجة ودخلت الدار فاغتنمت الفرصة فعمدت الى الصبي ودفعته من المهد
بالرفق لئلا ينتبه واخرجته من المهد فجعلته في حجري وجعلت عليه ملبوسي وهو خلعة
الخليفة وحولت دبري الى المهد فقضيت حاجتي بحيث ملأت المهد قلت ان اهل الصبي
يزعمون انه منه واردت رد الصبي الى المهد فاذا هو غائط في حجري ضعف ما غطت في
مهده وتلوث من صدري الى ركبتي فبقيت متحيرا ورددته الى المهد وانتبه وبكى
فعدت داخل البيت ملوثا من راسي الى رجلي وسكنت زاوية متحيرا في امري فلما سمعت
الظئر بكاء الطفل عادت واردت ان تاخذه للارضاع فغرقت يدها الى العضد في
الغائط فقال يا سبحان الله كانه من عمل الضيف فالطفل لا يتغوط هكذا فراه بحجري
وبقيت متفكرا الى قريب من السحر فحصل لي التقاضا مرة اخرى اشد من الاول ولم
اقدر على الصبر عليه فاذا رايت اشياء من ثقبة في الجدار عند السقف وكانت معي قلنسوة
خلعة فاخذتها وتغوطت فيها وملأتها غائطا وشددت راسها بخيط كان معي والقيتها
الى جانب الثقبة فصادفت القلنسوة الجدار ووقعت عليها بالشدة فرجعت وانفتح
راسه وصب لعابه على الفرش والجدران وتلوث البيت ما فيه ووجهي وراسي فصبرت الى
ان قرب الصبح وامكن دخول زقاق بغداد فقمت وفتحت باب الدار وتركت دابتي وخرجت

[illegible]

من درب بغداد و فرقة الی الکوفة **حکایة** یکی از اکابر گوید بنیت حج بیرون از بغداد
شدم جوانی زیبا صورت دیدم قصب معلم بر سر و حله کتان در بر و کفشی سرخ
در پا بر رسم نازکان هرچه تمامتر بخرامید سیبی در دست داشت و می‌بویید گوئی
که هیچ بدن گل بر عارضش بر رخسار قطرهای گلاب عقیق فام دو روز بکه قافله
روانه شد من نیز رفتم در منزل دیگر جوان را دیدم نعلین در پا کرده و دستار مصری
در سر کرده آب خود می‌افشاند بر مثال کسی که بجان در رود و بخرامید اندیشه کردم که
در طور این جوان سری است یا معشوقی است که براه عشق می‌برند یا عاشقی است که (عشقش)
از منزلگاه بنیاد بخلوت نازش میرهانند از وی سؤال کردم که ای جوان کجا میروی
گفت بخانه گفتم کدام خانه گفت خانه بر بهانه که خلقی را آواره کرده است من نیز میروم
که ببینم سرگشتگان بکجا می‌روند و بیگانه میروند و کرا خواهند دید و از آنجا من
چه خوش خواهند چید گفتم این چه استبعاد راه است که تو داری مگر از صعوبت
بادیه خبر نداری گفت دوستان را وعده کی ما خواهد رفتن چه بهانه افتاده است
گفتم ای جوان بر که ره (گفت) نه باختیار خود می‌روم از قفای او ان دو کمند عنبرین میبرندم کشان
کشان که ای فلان معذور دار که چنین آورده اند گفتم این سبب را چه امید گفت (جوانی)
تا مرا از حرمت موهوم بادیه بلا انگیخته دارد که با شمیم بر اشکال خو کرده ام و بدرم بر آغوش
دلبران خفته‌ام و از نسیم قبال محبوبان شکفته‌ام گفتم بیا تا با هم طی کنیم تا گفت
لا والله توقع بوی خوش مزجرعه خوش تو ببر مناجاتی و من بیرون نهم تا بات دوش
در خانه بوده‌ام و اکنون در خانه دوشینم ایجوانرا همانجا گذاشته گذشتم دیگر او را
ندیدم تا آنکه روزی بوقت فراغ که از جوان را دیدم در تحت میزاب خفته و زار و (بمکه در)

زار و دو بحور و ضعیف نزد در سر قصب معلم و نزد دو باکفش زنخشان همان سبب داشت
و می بوید خواستم از او بکند دم گفت ای فلان طرمی شناسی گفتم اری این بید بلا حالت
بگوی گفت داد و فریاد در این راه بعشق می اورند و بعاشقی مبتلا می سازند گفتم
این همان سبب است گفت اه اه از این سبب پر اسیب ای فلان دیدی که با ما چه کردند
و چون ما را لکد کوب قهر انداختند اول گفتند معشوقی هم نخو چون ببادیه امتحان امد
اوردند گفتند تو عاشقی و چون بعرفات رسیدم گفتند تو طفلی چون بخانه رسیدم
گفتند تو در این حرم محرم نه هر چند در زدم و فریاد بر اوردم که ایها المطلوب جواب شنیدم
که ارجع یا خائب سوختم و شناختم که در این تو انعیز او سرای فلان ز اهرو زادم
وان نار کی بیرون آمد انم طالبم یا مطلوب محبم محتاجم و از این تفکر فروماندم سوختم نه یا غیر محتاج
بیمارم اما بیمار این تفکر دارم انشخص گفت لم براهی ابخوانسوخت گفتم بیا تا تو اپیش اصحاب
برم و ان ابخیرت برهانم گفت مرا رها کن که در این حیرت سری دارم و در این تفکر ذوقی
وازو در گذشتم شب در حوالی مسجد الحرام بوظائف عبادت مشغول شدم صباح
که نوبت وداع شانه کردید بدم از کنار حطیم جوانی سفتیم مرده بر دوش میبرند از ان حالت
از یکی پرسیدم همان سوز اکر کردم گفت عاشقان کشته معشوقند بر نیاید زکشتگان اواز

حکایة عن کمال الدین بن عثمان القشمی رحمه قال دخلت علی روضة مولانا امیر المؤمنین علی
فزرته وتحولت الى القبلة ثم قمت فتعلق مسمار من الضريح المقدس بقبائی فمزقه فقلت
مخاطبا الامیر المؤمنین ع ما اطلب عوض هذا الا منك یا مولای وکان الی جنبی رجل
فقال لی مستهزئا ما يعطيك عوضا لاقباء وردی فخرجنا من الزيارة وجئنا الحلة
وكان كمال الدين بن حشم مير الحلة يريد ان يذهب الى بغداد فخرج خادمه فقال على

لساناً ابن هشيم انه امرني بطلب كمال الدين فوده و بخلعة قباء و رداء ليتفذه الى بغداد
لامر اراده فجئت فاخذ بيدي وادخلني الخزانة والبسني قباء و رداء فادخلني على ابن هشيم
عليه واقبل كقيصر فنظر الي مغضبا فعرفت منه الكراهة ثم التفت الى خادمه مغضبا
وقال له طلبت فلانا فاين هو ومن هذا فقال الخادم انما طلبت كمال الدين القصي
وشهد الجماعة الذين كانوا في مجلسه انه امر باحضار كمال الدين واعطائه الخلعة الوردية
فقلت ايها الامير ما خلعت انت علي انما هذه الخلعة خلعني امير المومنين فالتمس
من الحكاية فحكيتها له فخر ساجدا وقال الحمد لله الذي جعل هذه الخلعة سببا

حکایة

شخصی بود که مدتی در اعمال الخلفاء دخیل بوده بکفایت مشهور و نام او بجلالت
و مشهور بهنر بود بعد از انکه مدتی بر ان گذشت و تبدیل دولت از خلیفه بخلیفه
دیگر شد او مهمل ماند و مدتی گذشت و از یادها رفت و معطل و بیکار ماند
و انچه ذخیره داشت صرف کرد و تهی دست شد و سن کهولت نیز رسیده بود
و از دلها دور شده و از نظرها باز مانده و در امر خود متحیر ماند ناچار کهنه جامه
باقی مانده از زمان عمل با بوی لاغری داشت کهنه زینی گذاشته بر ان سوار شد
ببغداد امد و بمنزلی فرود امده روز دیگر بدرخانه وزیر رفت که شاید عملی که
سزاوار او باشد باو تفویض کرد روز در درخانه ماند وزیر بیرون امده بصوب
دار الخلافه نزد و روانه شد با همان بابو و جامه بعقب وزیر روانه شد و بدار الخلافه نیز
رفت و بر در خانه تامل کرد تا وزیر بیرون امده باز دنبال او رفته تا در خانه خود
وزیر گفت تو کیستی و چه مطلب داری شرح حال خود را داد وزیر رو ترش کرده با
اعتنائی نکرده باندرون رفت و هم بمنزل خود امده روز دیگر اول روز نیز بهمان

وضع

وضع سوار شده بدر خانهٔ وزیر رفت مزاحم او شد تا مراجعت وزیر چون باندرون

رفته بمنزل عود کرده تا نزدیک دو ماه هر روز بیگاه رفتی و در برابر وزیر در مجالس

او نشستی و با او سوار شدی و رفتی و مراجعت کردی چنان وزیر از او متنفر شده

بود که از رؤیت او غضبناک گشتی و رؤیت او را دشوار بود تا شد بلای خود

دیگر روزی بعد از عود هبیری بمنزل خود شخصی را که با او معرفتی داشت طلبید

گفت برو با هبیری بگو وزیر یاد ما از این مراسم ملاقات خود رنجه مدار اگر یکسال بمانی عملی

نیست که بتو داده شود و انعامی هم بجهت تو در نزد من نیست برو شغلی دیگر بجهت

خود پیدا کن آن شخص میگوید نظر بمعرفت سابقه من با او خجالت کشیدم چنین پیغام

پیغام ده هزار درهم با یکدست رخت از خود برداشته نزد او رفتم و گفتم وزیر میگوید

حال از تو خجالت میکشم این قلیل انعامی است بجهت گذران عیال تو حال بخانهٔ خود مراجعت

کن اگر عملی پیدا شود ترا طلب میکنم هبیری چون این را شنیده متغیر شد گفت بوزیر

بگو اگر ده سال بمانم تا عملی که سزاوار من باشم نگیرم نخواهم رفت و هزار درهم را بجهت خود

نگاه دار و هر روز خواهم آمد و ترا بخواهم دید چون این جواب را شنید غضبناک شده

گفتم چه میگوئی وزیر چنین و چنان گفت و هزار درهم و رخت از خود من است گفت

هر چه هست جواب همان است من دادم و رخت را برداشته نزد وزیر آمدم و کیفیت

را معروض داشتم وزیر بغایت رنجیده و غضبناک شد گفت اگر خود را بحلق کشد

نمیگذارم در هوای او برسد و در عصر او چون وزیر مرد نامد شخصی بود مجد

الدین زبیری از دوستان قدیم وزیر بود و همیشه وزیر بدو راند بشر آن بود که او صاحب دیر رسید

شود و عملی شایسته باو محول نماید و او را احضار کرده بود در همان عصر وارد شد

وزیر بشتاب تمام او را ملاقات کرد گفت فردا صبح حاضر باش که ترا بخدمت خلیفه برده
بعملی بزرگ نصب نمایم روز دیگر هبیری با همان جامه و پاپوش و دستار هر روز آمده
بر در خانه خلوت وزیر ایستاد مو زیر نیز بدر خانه حاضر بود چون وزیر بیرون آمد ابتدا
ملاقات هبیری شده بغایت غضبناک گشته روی درهم کشید سوار شد بصوب
دار الخلافه و زبیری بجد در خانه ملاقات کرده او را بهمراه آمدن بدار الخلافه کرد بعقب
نگریست دید هبیری نیز می آید بر تغیر او افزوده گفت لعن الله الهبیری و در عرض راه هر
بغضب چند قدم از زیر چشم نگاه می کرد و در زیر لب می گفت یا هبیری لعنک الله علیک تا باین تغیر
در در دار الخلافه از اسب فرود آمده بحضور خلیفه شتافت و مکرر می گفت لعن الله
الهبیری چون خلیفه او را دید گفت رسولی از مصر آمده و مکاتیب رسیده عمال
مصر غیر منضبط و ناچاریم از نصب امیری کافی بر عمل مصر همین دم یکی بگیر که صاحب
ودوانر کفایت و تدبیر باشد تعیین کن که تدارک او دیده شود وزیر خواست بگوید مجد الدین
زبیری حاضر است از غایت تکرار گفت هبیری از زبان او جست که مجد الدین هبیری
حاضر است در در دار الخلافه خلیفه گفت مجد الدین هبیری زنده است گفت بلی گفت
کفایت و مشهور و سزاوار تر از و باین عمل کسی نیست و من طالب او بودم وزیر
او حاضر است و لیکن مطلب من مجد الدین زبیری بود خلیفه گفت این هبیری بگو گفت
او را مؤنه سفر نمانده و تهیه که لازم است او را میسر نیست گفت صد هزار دینار
از خزانه هبیری برسانند بجهت تهیه سفر وزیر گفت دیون بسیار و خرج عیال او را
از کار انداخته و دماغ او افسرده شده است خلیفه گفت صد هزار دینار دیگر بجهت
ادای دیون و مؤنه عیال باو بدهند و خادمی را گفت هبیری را حاضر کن تا ببینم هبیری

هبیری را

میبرد را بحضور خلیفه مسرور و بخلع فاخره مخلع و در همان ساعت منشور ایالت مصر
بجهت او صادر و در وقت هزار دینار بجهت تهیه سفر و سایر ضروریات باو عنایت
شد بمیر و نامه و نبیری در عقب دیو مراجعت کرده بصورت هر دو ذهبی بمنزل
خود رفت **قال** السید العالم علی بن عبد الحمید النجفی فی شرح مصباح الشیخ الطوسی
عند بیان ما روی ان من قرء فی لیلة ثلث و عشرین من شهر رمضان سورة القدر
القدر لا صبح فهو شدید الیقین بالاعتراف بما یختص بنا قال کنا جماعة فی لیلة
یسفر صباحها عن یوم الخمیس ثالث و عشرین من شهر رمضان سنة ثمان و ثمانین و سبعمائة
فی الجامع الشریف بالکوفة معتکفین علی دکة فلما فرغنا من الصلوة اخذنا فی قرائة
سورة انا انزلناه فی لیلة القدر فنام بعضنا فنبهناه و ازعجناه و لم ینزعج فنام فلما فرغنا من
القرائة اخذ کل واحد منا مضجعه فرایت فی النوم و لقد کان نوم عن غالب بل هو قریب
من السنة کان ابوابا قد فتحت لم ادر هی فی السماء او فی الارض و خرج منها جماعة علی هیئات
حسنة فاقبلوا علی یقولون الزم بائمتک المعصومین فهم الاعلام الهداة الاکارم الثقات
السادات البررة و الاتقیاء السفرة الانجم الزهر و الاولیون العزة الی عترتک من المکارم
فلما اصبحنا قصصت المنام علی الاصحاب فقال الرجل الذی نام عن القرائة و انا رایت
فی منامی شیئا من الغراب بعض بلادنا فقلنا الثنا بالدنیا و الشبل بالتواتر فالحمد لله
قال ابن الجوزی فی تاریخه ان الرباب بنت امرء القیس تزوجها الحسین بن علی علیهما السلام
فولدت له سکینة و کان یحبها حبا شدیدا و کانت الرباب معه یوم الطف فرجعت
الی المدینة مع من رجع فخطبها الاشراف من قریش فقالت لا و الله لا یکون لی حمو اخر بعد
ابن رسول الله و عاشت بعده سنة لم یظلها سقف الی ان ماتت **فی اعلام الاعلام**

قيس بن عاصم الذي قال رسول الله في حقه انه سيد اهل الوبر كان عاقلا حليما ومن حلمه ما
حكاه الاحنف بن قيس قال رايته يوما قاعدا بفناء داره محتبيا بحمائل سيفه يحدث قومه
اذ اتي برجل مكتوف وبرجل مقتول فقيل له هذا المكتوف ابن اخيك قتل ابنك
فقتله ابن اخيك قال الاحنف فوالله ما استقام من احتبائه ولا قطع كلامه فلما
كمل كلامه التفت الى ابن اخيه فقال بئس ما فعلت اثمت بربك وقطعت رحمك وقتلت
ابن عمك ثم قال لابنه الاخر قم يا بني وحل كتاف ابن عمك وادفن اخاك وسق الى امه مائة
من الابل دية ابنها في كتاب المستطرف ان ام عمرو بن العاص كانت بغية عند عبد
الله بن جدعان فوطئها في طهر واحد ابو لهب وامية بن خلف وابو سفيان بن حرب والعاص بن
وائل فولدت عمرا وادعاه كلهم فحكمت فيه امه فقالت هو للعاص لانه كان ينفق
عليها وكان عمرو اشبه بابي سفيان وقال هشام بن محمد النسابة الكلبي ان معوية
كان لاربعة وكانت امه من البغايا المعلمات وان ام يزيد بن معاوية مكنت عبد
ابيها من نفسها فحملت بيزيد وقال ايضا ان الطلحة والزبير كانا من عنز ابيها فائدة
ان القرشي كل من ولده النضر بن كنانة وبين النبي صلعم وبين النضر اثنا عشر ابا قال الكفعمي
جمهور الشيعة يزعمون ان قتل عمر بن الخطاب في تاسع ربيع الاول وليس بصحيح قال
محمد بن ادريس في سرائره من زعم ان قتل عمر بن الخطاب فيه فقد اخطا باجماع اهل التواريخ
والسير وكذلك قال المفيد في كتاب التاريخ وانما قتل عمر في يوم الاثنين لاربع ليال بقين
من ذي الحجة سنة ثلث وعشرين من الهجرة نص على ذلك صاحب الغرة وصاحب المعجم و
صاحب الطبقات وصاحب كتاب مسار الشيعة وقال ابن طاوس الاجماع حاصل من
الشيعة والعامة على ذلك هم في الكشكول كوشيخ بهاء الدين محمد جامع عباسي ودر وكر ان تاريخ ظهور تاريخ

باج

تاریخ شنبه غرة محرم سال هجرت ٥ ١٢٧٢ سال و ٤٨ روز است **فائدة** الصحاح
الست لاهل السنة هی موطا مالک بن انس مفتی اهل المدینة وصحیح مسلم بن حجاج النیسابوری
وصحیح ابی عبد الله محمد بن اسمعیل البخاری وصحیح ابی داود السجستانی وصحیح الترمذی وصحیح
النسائی والجامع بین الصحیحین ابو عبد الله محمد بن نصر الحمیدی والجامع بین الصحاح الستة
هو ابو الحسن رزین بن معویة بن عمار العبدری الاندلسی وابن المغازلی هو ابو الحسن علی بن
محمد الخطیب الشافعی الجلابی الواسطی اعلم ان ابن مرجانة هو عبید الله بن زیاد وزیاد
ابوه فان مرجانة احدی جدات زیاد کما ذکره شیخنا الطبرسی فی اعلام الوری اعلم ان ابا جهل اسمه
عمرو وکنیته ابو الحکم سماه المسلمون ابو جهل وابو لهب اسمه عبد العزی وکناه ابوه بذلک
لحسنه وحمرة وجهه اعلم ان مقداد بن الاسود هو مقداد بن عمرو بن ثعلبة فاخذه الاسود
ابن عبد یغوث ابنا فنسب المقداد الیه ذکر جمیع ذلک فی کتاب اعلام الصحابة من الاهلة
الی ظاهرها لا یخرج عن اجمال ما رواه ثقة الاسلام فی الکافی والشیخ فی التهذیب بسندهما المتصل
عن عبد الرحمن بن الحجاج البجلی ونقله فی الوافی فی کتاب الشهادات فی باب الشاهد الواحد
والیمین المدعی علیه عن ابی جعفر ع قال بعد کلام ان علیا ع کان قاعدا فی مسجد الکوفة فمر
بعبد الله بن قفل التمیمی ومعه درع طلحة فقال له ع هذه درع طلحة اخذت غلولا یوم البصرة
فقال له عبد الله بن قفل فاجعل بینی وبینک قاضیک الذی رضیته للمسلمین فجعل
بینه وبینه شریحا فقال علی ع هذه درع طلحة اخذت غلولا یوم البصرة فقال شریح هات
علی ما تقول بینة فاتاه بالحسن ع فشهد انها درع طلحة اخذت غلولا یوم البصرة فقال
هذا شاهد ولا اقضی بشهادة شاهد حتی یکون معه آخر فدعا قنبر فشهد انها درع
طلحة اخذت غلولا یوم البصرة فقال شریح هذا مملوک ولا اقضی بشهادة مملوک فغضب

علی علیه السلام وقال خذوها هذا اقضی بجور ثلث مرات قال فتحول شریح عن مجلسه ثم قال لا اقضی بین اثنین حتی تخبرنی من این قضیت بجور ثلث مرات فقال له ویلك انی لما اخبرتك انها درع طلحة اخذ غلولا فقلت هات علی ما تقول بینة وقد قال رسول الله صلی الله علیه وآله حیثما وجد غلول اخذ بغیر بینة فقلت رجل لم یسمع الحدیث فهذه واحدة الی آخر الحدیث وفی آخره ویحك امام المسلمین یؤتمن من امورهم علی ما هو اعظم من هذا اقول الغلول الخیانة وربما یخص بالخیانة فی الغنیمة وموضع الاشکال تخطئته علیه السلام شریحا فی طلب البینة معللا بقول رسول الله صلی الله علیه وآله مع انه انما یتم علی فرض علم شریح بکونه غلولا واذا لم یعلم ذلك فکیف ینفع سماع الحدیث ومن الاحادیث التی لایخفی عن اشکال ما رواه فی الکتابین المذکورین ایضا بسندیهما عن سماعة قال سألت ابا عبد الله علیه السلام عن شهادة اهل الملة قال فقال لا یجوز الا علی اهل ملتهم فان لم یوجد غیرهم جازت شهادتهم علی الوصیة لانه لا یصلح ذهاب حق احد وقریبة منها صحیحتا ضریس الکناسی والحلبی وموضع الاشکال هو قوله لانه لا یصلح آه ووجه الاشکال من ثلثة اوجه احدها ان اصل هذا التعلیل لا یختص بالوصیة بل یجری فی غیرها ایضا ثانیها ان المفروض عدم العلم بالحق الا من هذه الجهة وهذه الجهة ایضا لا یفید العلم فمن این یعلم ان ما یشهد به حق ثالثها ان للوارث ایضا حقا فلعله یذهب بقبول هذه الشهادة **حدیث** مشکل رواه شیخ الطائفة فی التهذیب بسنده المتصل عن هرون بن خارجة نقلته فی الوافی فی باب النوادر من ابواب وجوه المکاسب قال قلت لابی عبد الله علیه السلام ادخل المال بینی وبینه علی ان اخذ من کل الف سنة فقال حساب الاخر للاخر **ایضا** حدیث مشکل رواه شیخ الطائفة فی التهذیب بسنده المتصل عن عبد الرحمن بن ابی نجران التمیمی عن رجل قال سألت ابا الحسن علیه السلام عن ثلثة نفر کانوا فی سفر احدهم جنب وثانیها میت وثالثها علی غیر وضوء وحضرت

حصر فی النصاب فیما یقضی
ومنهم من بانضمام الاثنین ویعتبر
احکامهم من قال یعتبر تحلیه
به وکیف یصنعون وبینهم الذی
الغنیمة ویدفن فی البیت ان بعضهم
یقولون ان العدل والنصح الا ان
وعمل الشرع فی التعلیل
بان وجه الاشکال العدل ان تعلیل
الوصف انفع کمثل والنصح
مع نقض **عباد** فی ما ذکر
بان نقل عن الفراق وعن الکلام
نقل لصاحب عن قوله قال لی علی
هشیم بن عروة عن قول النبی
ابا عبد الله عن الی الرافق
وجوههم وایاکم الی المرافق
هکذا او صحف عن ابانا الی
فقال النبی هکذا وایدیکم
فاغسلوا وجوهکم وایدیکم
من المرافق الی الاصابع قال

قال صاحب الوافي بنيا يعني ان نزيلهما بنيا المعدودون الغسل كما اشرنا اليه في تفسير الآية انتهى وموضع
الاشكال في ذلك البنيا كما لا يخفى ومن الاغلاط التي وقعت لصاحب مجمع البحرين انه في مادة شهد بعد بيان
معانيها ومعنى ما يشتق منها من الشهود والشهادة قال وشهدانج حب معروف وزعم ايضا انه من مادة
شهد مع انه معرب شاهدانه اي حب الملك ومن الاغلاط الفاحشة التي صدرت عن مؤلف اختيارات البديعي
في بيان معاني الادوية والمعاجين وخواصها وكيفية تركيب المعاجين ان بعض مترجمي الفرق من الادوية
في بيان اسفرم قال وبعضي كويند شاه اسفرم وجه تسميه هو سليمان يعني اسفرم شاهسفرم كويند يعني
اسفرم شاه جم اسفرم را كويند يعني اسفرم جم وجم عبارتست از سليمان پيغمبر يعني اسفرم سليمان
وصاحب اختيارات وارد جم هو سليمان را عطف تصور نموده وجم هو سليمان را ازين بيجه
از الفاظ كرفته وكرد بنيا ريحان ميكويد ريحان داود واشاه سفرم وجم هو سليمان نيز
كويند ومن الاغلاط الواقعة لصاحب مجمع البحرين انه قال في مادة خفت بعد بيان قوله نعم ولا تخافت
بها وقوله يتخافتون وانه من التخافت الى قوله يستخفون من الناس ولا يستخفون من الله وهو معهم
هو من الاستخفاء يعني الاستتار اي يستترون من الناس ولا يستترون من الله انتهى فخلط بين
مادة الخفت والخفاء **فائدة** دعا جليل القدر مجرب ذكره في مزار البحار منقولا عن الكافي
باسناده عن عبد الرحيم القصير قال دخلت على ابي عبد الله ع فقلت جعلت فداك اني اخترعت دعاء
قال دعني من اختراعك اذا نزل بك امر فافزع الى رسول الله وصل ركعتين تهديهما الى رسول الله ص
قلت كيف اصنع قال تغتسل وتصلي ركعتين تستفتح فيهما استفتاح الفريضة وتشهد فيهما
تشهد الفريضة فاذا فرغت من التشهد وسلمت قلت اللهم انت السلام ومنك السلام واليك
يرجع السلام اللهم صل على محمد وآل محمد وبلغ روح محمد مني السلام وارواح الائمة الصادقين
مني السلام واردد علي منهم السلام والسلام عليهم ورحمة الله وبركاته اللهم ان هاتين

الركعتين هدية مني اليهما فاثبني عليهما ما املت ورجوت فيك وفي رسولك يا ولي المؤمنين ثم تخر ساجدا وتقول يا حي يا قيوم يا حي لا يموت يا حي لا اله الا انت يا ذا الجلال والاكرام يا ارحم الراحمين اربعين مرة ثم تضع خدك الايمن فتقولها اربعين مرة ثم تضع خدك الايسر فتقولها اربعين مرة ثم ترفع راسك وتمد يديك وتقول اربعين مرة ثم ترد يديك الى رقبتك وتلوذ بسبابتيك وتقول ذلك اربعين مرة ثم خذ لحيتك بيدك اليسرى وابك او تباك وقل يا محمد يا رسول الله اشكو الى الله واليك حاجتي والى اهل بيتك الراشدين حاجتي وبكم اتوجه الى الله في حاجتي ثم تسجد وتقول يا الله يا الله حتى ينقطع نفسك صل على محمد وآل محمد وافعل بي كذا وكذا قال ابو عبد الله ع فانا الضامن على الله ان لا يبرح حتى تقضى حاجته

[illegible]

هو
الله تعالى شأنه
اعلم ان هذا المجموع الكثير
الفوائد والمؤلف الخطير الفرائد المتضمن
لأنواع البدائع المسمى بخزائن قد
اشتمل على ما تستلذ به الاسماع وتميل اليه الطباع
ويرفع عند الخاطر طرائف البلابل وينجلي الذهن الذي
عرض له الكلال من حكايات أنيقة معجبة وعلوم
كثيرة غريبة غالية واشعار أنيقة مطربة وغرائب
حكم جواهرها الأثمان وامثال عقود لآليها مزرية بقلائد
العقيان وانجانسها الخواطر وتقر برؤيتها النواظر لقد
اقر الله عيونكم ايها الطالبون لفنون اللطائف الدقيقة والظرائف
الشريفة بطبع هذا الكتاب المستطاب الذي لم تبلغ الى ذيله ايدي اولي الالباب
الأنيق الانفس وهذا الكتاب من مؤلفات العالم الفاضل و
النحرير الكامل المشتهر في الآفاق المتفق على فضله
في الاتفاق المحقق الرباني والمدقق الصمداني الوحيد
السني والفريد البهي الفاضل النراقي
طاب الله ثراه وجعل حظيرة القدس مثواه بسعي
واهتمام اقل الخليقة ابن المرحوم المغفور المبرور ملا
زين العابدين ميرزا محمد الخوانساري الاصل
والاصفهاني المسكن في
١٢٩٥
في سنه

893.78
N164

DEC 26 1963

COLUMBIA LIBRARIES OFFSITE
CU58886516
893.78 N164
Khazain bi sai va ih